

ΑΡΘΡΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ - ΑΠΟΨΕΙΣ

**Η ΕΞΟΔΟΣ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΕΛΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ
ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΧΕΣ****Ιωάννη ΠΑΠΑΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ, Καθηγήτῃ ΤΕΙ Λάρισας - Δικηγόρου, Δ.Ν.****A. Εισαγωγικά**

Η υιοθέτηση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος δεν έλαβε χώρα από τη μία μέρα στην άλλη, αλλά αποτέλεσε μία συντεταγμένη μακροχρόνια διαδικασία, που άρχισε με την καθιέρωση του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών την 1.1.1979 και συντελέστηκε με την ολοκλήρωση του τρίτου και τελικού σταδίου την 1.1.1999¹. Η αντίστροφη όμως διαδικασία της εξόδου ενός κράτους μέλους από την ευρωζώνη, αφενός μεν, δεν προβλέφθηκε νομοθετικά στις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης², αφετέρου δε, από τεχνική πλευρά, δύσκολα μπορεί να εξελιχθεί και να συντελεστεί τμηματικά και σταδιακά³.

Ωστόσο, λόγω της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης και των μεγάλων δημοσίων οικονομικών προβλημάτων κυρίως των χωρών της νότιας Ευρώπης που αποτελούν μέλη της ευρωζώνης, έρχονται στο φως διάφορα σενάρια για τον προσδιορισμό του εφικτού της εξόδου ενός ή περισσότερων κρατών μελών από την ευρωζώνη, τα οποία προϋποθέτουν τη ρυθμιστική παρέμβαση του εθνικού ή του ενωσιακού νομοθέτη⁴.

Οι απαιτούμενες αυτές νομικές πράξεις του εθνικού ή του ενωσιακού νομοθέτη θα περιέχουν κατά κύριο λόγο κανόνες οι οποίοι εντάσσονται στο λεγόμενο δημόσιο δίκαιο του χρήματος, καθόσον θα ρυθμίζουν την εισαγωγή του νέου νομισματικού συστήματος στο κράτος μέλος που αποχωρεί από την ευρωζώνη, όπως π.χ. την απόκτηση της νομισματικής κυριαρχίας του, την εισαγωγή νέου νομίσματος, τη σχέση μετατροπής ευρώ και νέου

¹ Αναλυτικά Γκόρτσο, *Ευρωπαϊκό νομισματικό δίκαιο*, 2004, σελ. 37 επ.

² Βλ. Ιατράκη, *Η επίδραση πιθανής αποχώρησης από την ευρωζώνη στις χρηματικές ενοχές*, ΕΠολΔ 2010, 665, 667 επ.· Dor, «Leaving the euro zone: a user's guide», *leseg Working Paper Series*, 2011 - ECO-06.

³ Για την αναγκαιότητα της άμεσης περάτωσης της νομισματικής μετατροπής βλ. Meyer, «Ein Fahrplan zum Euroaustritt - technische Vorbereitung und Durchführung aus Sicht eines Austrittslandes», *ifo Schnelldienst*, 2012, 65(6), 22-27, Ernst, *Privatrechtliche Folgen eines Ausscheidens einzelner Staaten aus der Euro-Währung - ein Problemaufriss*, ZIP 2012, 49, 57.

⁴ Deo/Donovan/Hatheway, «Euro break-up - the consequences», 2011, *UBS Global Economic Perspectives*.

νομίσματος, την υποκατάσταση του νέου νομίσματος σε νομοθετικές ή διοικητικές πράξεις που αναφέρονται στο ευρώ⁵. Αναμφισβήτητα όμως στο λεγόμενο ιδιωτικό δίκαιο του χρήματος ανήκουν τα ζητήματα που αφορούν στις επιπτώσεις της νομισματικής αλλαγής στις χρηματικές ενοχές που έχουν συνομολογηθεί σε ευρώ και θα μετατραπούν στο νέο νόμισμα.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η ανάδειξη των επιπτώσεων στις χρηματικές ενοχές από τη σκοπιά του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, του διεθνούς δικονομικού δικαίου και του ουσιαστικού ιδιωτικού δικαίου λόγω ενδεχόμενης αποχώρησης ενός ή περισσότερων οικονομικά μη ισχυρών κρατών μελών από την ευρωζώνη, η οποία θα συνεχίσει να υφίσταται με τα υπόλοιπα κράτη μέλη⁶.

Σημείο εκκίνησης για την ανάδειξη των επιπτώσεων αυτών στις χρηματικές ενοχές αποτελούν τα εξής δύο σενάρια: α) η έξοδος από το ευρώ και η νομισματική αλλαγή θα ρυθμιστεί μονομερώς με πράξη του εθνικού νομοθέτη, οπότε δημιουργείται σοβαρό ζήτημα παραβίασης ενωσιακού δικαίου και β) η έξοδος από την ευρωζώνη ενός κράτους μέλους θα επέλθει κατόπιν αναθεώρησης του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος και πρόβλεψης μέτρων για την επιστροφή του εξερχόμενου κράτους στη νομισματική του κυριαρχία με παρέμβαση του ενωσιακού νομοθέτη.

Περαιτέρω θα πρέπει να αναφερθεί ότι στην παρούσα μελέτη δεν γίνεται οποιαδήποτε αναφορά στις επιπτώσεις που θα επέλθουν στις χρηματικές ενοχές λόγω μιας ενδεχόμενης πτώχευσης κράτους μέλους ή αποποίησης πληρωμής των χρεών του⁷ και δεν θίγονται επίσης ζητήματα υιοθέτησης παράλληλου νομίσματος (όπως π.χ. για την Ελλάδα το Greuro ή για τα ισχυρά κράτη της βόρειας Ευρώπης το North-Euro ή το Guldenmark) ή υποσχέσεων πληρωμής οφειλής (IOU's)⁸. Επιχειρείται μόνον η εκτίμηση των επιπτώσεων στις χρηματικές οφειλές με βάση το νέο νομισματικό νόμο που θα τεθεί σε ισχύ στην περίπτωση ενδεχόμενης αποχώρησης ενός κράτους μέλους από την ευρωζώνη. Θα πρέπει επίσης να

⁵Για τους κανόνες δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου του χρήματος, Γεωργακόπουλο, *Χρηματιστηριακό και Τραπεζικό Δίκαιο*, 1999, σελ. 166 επ.

⁶Για τις επιπτώσεις στις χρηματικές ενοχές με βάση το σενάριο της διάλυσης της ευρωζώνης βλ. το κλασικό σύγγραμμα του Mann στην 6η έκδοσή του, Proctor, Mann on the legal aspect of money, 6η εκδ. 2005, κεφ. 32 σημ. 17 επ. Επίσης για τη διαδικασία αποχώρησης από την ευρωζώνη κράτους μέλους της βόρειας Ευρώπης βλ. Meyer, *ό.π.*

⁷Αναλυτικά για το ζήτημα της πτώχευσης κράτους και της μη πληρωμής χρεών βλ. Lewinski, *Öffentliche Insolvenz und Staatsbankrott*, 2011, σελ. 16 επ.: Hornfischer/Skauradszun, *Von der Staateninsolvenz zur Insolvenzfähigkeit von Staaten*, KTS 2012, 1 επ.

⁸Για τη συζήτηση της παράλληλης κυκλοφορίας του ευρώ κι ενός νέου εθνικού νομίσματος μόνο στο εσωτερικό της Ελλάδος (Greuro) με τη μορφή υποσχέσεων πληρωμής (IoUs) από το ελληνικό κράτος βλ. Καθημερινή της 12.8.2012, σελ. 3· Meyer, *EURO-Krise-Austritt als Lösung*, 2012, σελ. 81 επ. ή ακόμη της παράλληλης κυκλοφορίας ενός δεύτερου ισχυρού νομίσματος (Guldenmark) στην επικράτεια των κρατών της βόρειας Ευρώπης που παρουσιάζουν στους προ-

τονιστεί ότι δεν επιχειρείται καμία ταύτιση του εξερχόμενου κράτους με τη χώρα μας, καθόσον μία έξοδος του πρώτου κράτους από την ευρωζώνη δεν αποκλείει και αποχώρηση άλλου ή ακόμη άλλων κρατών και σε κάθε περίπτωση δεν είναι βέβαιο ότι η αποχώρηση της Ελλάδας από την ευρωζώνη θα συμβάλλει στην επιτάχυνση των διαδικασιών βαθύτερης ενοποίησης μεταξύ των υπολοίπων κρατών μελών⁹.

Β. Καταλαμβανόμενες από τη νομισματική αλλαγή χρηματικές οφειλές

Ι. Πιθανά συνδετικά στοιχεία

Από νομισματική άποψη μια ενδεχόμενη έξοδος ενός κράτους μέλους από την ευρωζώνη σημαίνει ότι μία μικρότερη γεωγραφικά περιοχή (κράτος μέλος) αποδεδμεύεται από μία μεγαλύτερη γεωγραφικά περιοχή (ευρωζώνη) με κοινό ενιαίο νόμισμα το ευρώ και υιοθετεί δικό της νέο νόμισμα¹⁰. Με την αποδέσμευση αυτή τίθεται αυτόματα το ερώτημα ποιες χρηματικές οφειλές από το μεγάλο όγκο των υφιστάμενων σε παγκόσμιο επίπεδο χρηματικών ενοχών σε ευρώ θα πρέπει να μετατραπούν στο νέο νόμισμα του εξερχόμενου κράτους. Η νομισματική αυτή μετατροπή, που θα είναι και αναγκαστική¹¹, θα πρέπει να γίνει βάσει συγκεκριμένου ή συγκεκριμένων κριτηρίων σύνδεσης, τα οποία θα υποδεικνύουν ποιες χρηματικές ενοχές, που μέχρι σήμερα υπάγονταν στο νομισματικό καθεστώς του ευρωσυστήματος, θα υπάγονται στο εξής στο νέο νομισματικό καθεστώς του εξερχόμενου κράτους. Συνεπώς, για το ποιες χρηματικές ενοχές που έχουν συνομολογηθεί σε ευρώ θα πρέπει να μετατραπούν στο νέο νόμισμα, εξαρτάται από τα στοιχεία σύνδεσης που θα προβλέπονται στο νέο νομισματικό νόμο του εξερχόμενου κράτους περί αντικατάστασης του ευρώ ή σε σχετική νομική πράξη του ενωσιακού νομοθέτη¹².

Από παλαιότερη ή ακόμη και πρόσφατη διεθνή εμπειρία προκύπτει ότι κατά την εισαγωγή ενός νέου νομίσματος σε κράτος που αποτελούσε τμήμα μεγαλύτερης γεωγραφικής

υπολογισμούς τους πλεονάσματα βλ. την πρόταση του Kerber στη *Die Welt* της 13.8.2012., μετακλητό από www.welt.de/finanzen/article108601820, ή τέλος της δημιουργίας ενός ευρώ μεταξύ των κρατών του Ευρωπαϊκού Νότου βλ. Μηλά, *Μπορεί να επιτύχει ένα ευρώ του Νότου*; *Καθημερινή* της 26.8.2012 (οικονομική στήλη σελ. 6).

⁹Αναλυτικά για την πιθανότητα αποχώρησης και άλλων κρατών του ευρωπαϊκού νότου - εκτός της Ελλάδας - από την ευρωζώνη καθώς και ανάλυση κόστους - οφέλους από μια ενδεχόμενη έξοδο της Ελλάδας από την ευρωζώνη βλ. *The Economist* της 11.8.2012, σελ. 8 και 15-18.

¹⁰Για τη σημασία του γεωγραφικού κριτηρίου στις περιπτώσεις νομισματικών αλλαγών βλ. ήδη Nussbaum, *Das Geld*, 1925, σελ. 161.

¹¹Η διεθνής εμπειρία καταδεικνύει ότι λίγες είναι οι περιπτώσεις νομισματικών αλλαγών, όπου και μετά τη θεσμοθέτηση του νέου νομίσματος επιτρεπόταν η πληρωμή των χρηματικών οφειλών είτε με το νέο είτε με το παλιό νόμισμα (διαζευκτική χρηματική παροχή) βλ. Ernst, ZIP 2012, 51.

¹²Βλ. Albrecht, *Austritt aus der Euro-Zone - Vertragliche Gestaltungsmöglichkeiten für Unternehmen mit Vertragspartnern in Krisenstaaten*, ZIP 2012, 1059, 1060, Ernst, ZIP 2012, 49, 50.

περιοχής με ενιαίο νόμισμα για τη νομισματική αλλαγή στις υπάρχουσες χρηματικές ενοχές ελήφθησαν υπόψη τα κριτήρια του τόπου πληρωμής ή/και του τόπου κατοικίας/έδρας του οφειλέτη που βρίσκεται στο έδαφος του κράτους αυτού¹³. Η ίδια πρακτική μπορεί να ακολουθηθεί και στην πιθανή αποχώρηση κράτους μέλους ή κρατών μελών από την ευρωζώνη, υπό την προϋπόθεση ότι η ευρωζώνη συνεχίζει να υφίσταται με λιγότερα κράτη μέλη.

Με την πρόβλεψη του πρώτου συνδετικού στοιχείου (ο τόπος πληρωμής στο εξερχόμενο κράτος) όλες οι υφιστάμενες χρηματικές οφειλές σε ευρώ, οι οποίες είναι πληρωτέες στο εξερχόμενο κράτος, θα μετατραπούν υποχρεωτικά στο νέο νόμισμα. Ωστόσο, σε πιθανή αποχώρηση ενός οικονομικά μη ισχυρού κράτους μέλους από την ευρωζώνη η νομισματική αλλαγή θα συνοδεύεται με υποτίμηση του νέου νομίσματος έναντι του ευρώ¹⁴ και ως εκ τούτου θα πρέπει να συμπεριληφθεί και το δεύτερο συνδετικό στοιχείο του τόπου κατοικίας/έδρας του οφειλέτη στο εξερχόμενο κράτος, ώστε να μετατραπούν όσο το δυνατόν περισσότερες υφιστάμενες χρηματικές ενοχές από ευρώ στο νέο νόμισμα προς όφελος της δοκιμαζόμενης εθνικής οικονομίας του εξερχόμενου κράτους¹⁵. Και τούτο, διότι τόσο στις συναλλαγές όσο και στη νομοθεσία κατά κανόνα προβλέπεται ως τόπος πληρωμής της οφειλής ο τόπος κατοικίας του δανειστή¹⁶, με αποτέλεσμα αν προβλεφθεί ως μοναδικό στοιχείο σύνδεσης για την αναγκαστική μετατροπή των υφιστάμενων χρηματικών ενοχών από ευρώ στο νέο νόμισμα ο τόπος πληρωμής της οφειλής, που θα είναι το έδαφος του εξερχόμενου από την ευρωζώνη κράτους, οι περισσότεροι οφειλέτες που έχουν την κατοικία τους στο κράτος αυτό και μετά τη νομισματική αλλαγή να υποχρεούνται να εξοφλήσουν την οφειλή τους σε ευρώ, ενώ αντίθετα οι αλλοδαποί οφειλέτες θα εξοφλήσουν την οφειλή τους στους δανειστές με κατοικία/έδρα στο εξερχόμενο κράτος στο νέο νόμισμα¹⁷. Ενόψει της πραγματικότητας αυτής θα πρέπει να προβλεφθεί ως αποκλειστικός σύνδεσμος για την αναγκαστική μετατροπή των υφιστάμενων χρηματικών ενοχών από ευρώ στο νέο νόμισμα η κατοικία/έδρα του οφειλέτη στο εξερχόμενο κράτος¹⁸ ή σε κάθε περίπτωση να συντρέξει

¹³Π.χ. τα κριτήρια αυτά προβλέφθηκαν στις περιπτώσεις νομισματικής αλλαγής κατά την προσάρτηση ενός τμήματος της Πρωσίας από την Πολωνία το 1919, της διάλυσης της Αυστρο-Ουγγαρίας το 1920, της αποδέσμευσης της Αυστραλίας από την αγγλική στερλίνα το 1966 και στην αυτονομία της Σλοβακίας το 1993.

¹⁴Π.χ. σε περίπτωση αποχώρησης της Ελλάδος από την Ευρωζώνη σύμφωνα με την Έκθεση της Εθνικής Τράπεζας (Ελληνική Οικονομία, Ειδική Έκδοση, Μάιος 2012) το νέο νόμισμα θα υποτιμηθεί έναντι του ευρώ κατά 60%.

¹⁵Επ' αυτού Albrecht, ZIP 2012, 1060· Ernst, ZIP 2012, 50.

¹⁶Βλ. π.χ. άρθρο 321 παρ. 1 ΑΚ, άρθρο 270 παρ. 1 γερμΑΚ, άρθρο 7:101 παρ. 1 στοιχ. α των Principles of European Contract Law (PECL), άρθρο 6.1.6 παρ. 1 στοιχ. α' των UNIDROIT Principles, άρθρο III-2:101 παρ. 1 στοιχ. α' του Draft Common Frame of Reference (DCFR).

¹⁷Βλ. Albrecht, ZIP 2012, 1060.

¹⁸Έτσι και η Albrecht, ZIP 2012, 1060, η οποία ωστόσο αμφισβητεί τη σημασία του κριτηρίου αυτού στις συμβάσεις που τόσο η παροχή όσο και η αντιπαροχή είναι χρηματικές.

διαζευκτικά με το σύνδεσμο αυτόν και ο σύνδεσμος του τόπου πληρωμής στο εξερχόμενο κράτος.

Περαιτέρω, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η πρόβλεψη της *lex causae* ως συνδετικού στοιχείου για τη μετατροπή των υφιστάμενων χρηματικών οφειλών από το ευρώ στο νέο εθνικό νόμισμα δεν ενδείκνυται, διότι στην περίπτωση αυτή θα υπαχθούν στην αναγκαστική νομισματική μετατροπή μόνον εκείνες οι χρηματικές οφειλές σε ευρώ, οι οποίες αναφέρονται σε δικαιοπραξίες που διέπονται από το ουσιαστικό δίκαιο του εξερχόμενου κράτους¹⁹. Εφόσον, λοιπόν, για τη νομισματική αλλαγή των υφιστάμενων χρηματικών ενοχών από ευρώ στο νέο εθνικό νόμισμα προβλεφθούν τα κριτήρια του τόπου κατοικίας/έδρας του οφειλέτη ή και του τόπου πληρωμής της οφειλής στο εξερχόμενο κράτος, δεν τίθεται ζήτημα εξάρτησης της νομισματικής αλλαγής των χρηματικών ενοχών από το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση, καθότι ο εθνικός ή ο ενωσιακός νομοθέτης θα καθορίζει εκ των προτέρων τους συνδέσμους για την άμεση μετατροπή των χρηματικών ενοχών από ευρώ στο νέο νόμισμα. Οι χρηματικές οφειλές που απορρέουν από τις συμβάσεις στις οποίες εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο του εξερχόμενου κράτους θα συνεχίζουν να παραμένουν σε ευρώ, αν δεν καταλαμβάνονται από τον προβλεπόμενο σύνδεσμο. Για το νόμισμα πληρωμής των χρηματικών αυτών ενοχών καθοριστικό ρόλο θα έχει πλέον το ουσιαστικό (ενοχικό) δίκαιο του εξερχόμενου κράτους και συγκεκριμένα οι διατάξεις που αφορούν στην πληρωμή χρηματικών οφειλών σε ξένο νόμισμα στην επικράτεια του²⁰. Το ίδιο όμως δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ότι θα ισχύσει και για εκείνες τις υφιστάμενες χρηματικές οφειλές σε ευρώ που απορρέουν από συμβάσεις στις οποίες εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο ενός άλλου κράτους, καθότι η μετατροπή τους θα κριθεί με βάση το καθορισθέντα στο νέο νομισματικό νόμο σύνδεσμο, π.χ. αν ο τόπος πληρωμής τους ή η κατοικία του οφειλέτη βρίσκεται στην επικράτεια του εξερχόμενου κράτους²¹.

II. Σχέση μετατροπής

Με τη ρυθμιστική πράξη του εθνικού ή του ενωσιακού νομοθέτη θα πρέπει να καθοριστεί και η σχέση μετατροπής μεταξύ του ευρώ και του νέου νομίσματος (*recurrent link, rekurrenter Anschluss*). Για τον καθορισμό της τιμής μετατροπής τρεις είναι οι πιθανές λύσεις: α) είτε το κράτος μέλος να εγκαταλείψει την ευρωζώνη με την ίδια ισοτιμία με την οποία εισήλθε σ' αυτή, β) είτε να προβλεφθεί μια νομισματική μονάδα του νέου εθνικού νομίσματος ίση προς μία νομισματική μονάδα του ευρώ και η υποτίμηση του νέου εθνικού νομίσματος και στις δύο αυτές περιπτώσεις να διαμορφωθεί μεταγενέστερα στην αγορά

¹⁹Βλ. *Ernst*, ZIP 2012, 50.

²⁰Βλ. π.χ. για το ελληνικό δίκαιο άρθρο 191 ΑΚ.

²¹Βλ. *Ernst*, ZIP 2012, 50· *contra Ehrlich*, *Financial Times Deutschland* της 2.12.2011, κατά τον οποίο οι χρηματικές οφειλές που τις διέπει αλλοδαπό δίκαιο δεν θα καταλαμβάνονται από τη νομισματική μετατροπή.

συναλλάγματος, γ) είτε η υποτίμηση θα συμπεριλαμβάνεται στη χαμηλότερη τιμή μετατροπής του νέου εθνικού νομίσματος έναντι του ευρώ σε σχέση με αυτή που είχε καθοριστεί κατά την είσοδο στην ευρωζώνη του αποχωρούντος κράτους και η οποία θα ορίζεται ρητά στην εθνική ή ενωσιακή νομική πράξη²². Η επιλογή της μιας ή της άλλης εναλλακτικής δυνατότητας θα οδηγήσει σε διαφορετικές αποφάσεις ως προς την αποδοχή ή μη της διατάραξης της συμβατικής ισορροπίας στην εκτέλεση των υφιστάμενων χρηματικών ενοχών σε ευρώ λόγω υποτίμησης του νέου νομίσματος. Με τον καθορισμό της χαμηλότερης ισοτιμίας του νέου νομίσματος έναντι του ευρώ στον εθνικό νομισματικό νόμο μπορεί να προβληθεί το επιχείρημα ότι είναι αδύνατος ο αποκλεισμός της εφαρμογής της νομιναλιστικής αρχής μέσω της επίκλησης βασικών κανόνων του ουσιαστικού δικαίου (π.χ. 281, 288 και 388 ΑΚ)²³, ενώ αντίθετα στην περίπτωση της μεταγενέστερης διαμόρφωσης της υποτίμησης μετά την εισαγωγή του νέου νομίσματος μπορεί να δικαιολογείται η εφαρμογή των βασικών κανόνων για την αναπροσαρμογή της χρηματικής οφειλής ή ενδεχομένως η λύση της σύμβασης, εφόσον η υποτίμηση είναι απότομη και λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις²⁴.

Θα πρέπει επίσης να παρατηρηθεί ότι νομικά δεν έχει καμία σημασία η άποψη ότι το εξερχόμενο κράτος θα μπορεί να επιστρέψει στο παλαιό πριν από την είσοδό του στην ευρωζώνη νόμισμα. Και τούτο, διότι με την είσοδο στην ευρωζώνη το εθνικό αυτό νόμισμα έχει πάψει οριστικά να υπάρχει και ανεξαρτήτως της ονομασίας, θα πρόκειται για ένα νέο νόμισμα του κράτους αυτού²⁵. Συνεπώς, στην εξεταζόμενη υποθετική περίπτωση αποχώρησης κράτους μέλους από την ευρωζώνη είναι αναγκαίος ο καθορισμός της τιμής μετατροπής μεταξύ του νέου εθνικού νομίσματος και του ευρώ καθώς επίσης και η επίτευξη μιας ελεγχόμενης υποτίμησης του νέου νομίσματος έναντι του ευρώ.

III. Ημερομηνία μετατροπής

Ταυτόχρονα με τον καθορισμό της ισοτιμίας μετατροπής μεταξύ του ευρώ και του νέου νομίσματος θα καθοριστεί στη σχετική εθνική ή ενωσιακή νομική πράξη και ρητή ημέρα, κατά την οποία το νέο νόμισμα θα αντικαταστήσει το ευρώ. Από την ημέρα αυτή το νέο νόμισμα θα αποτελεί το νόμιμο μέσο πληρωμών του εξερχόμενου κράτους και το ευρώ θα είναι πλέον ξένο νόμισμα για το κράτος αυτό. Συνεπώς, το αν μπορούν να πληρωθούν στο μέλλον χρηματικές απαιτήσεις στο κράτος αυτό σε ευρώ, θα κριθεί από το ουσιαστικό του δίκαιο. Ωστόσο, είναι δυνατό να προβλεφθεί στο νέο νομισματικό νόμο μια μεταβατική περίοδος, κατά την οποία μπορούν να εξοφλούνται χρηματικές οφειλές στο νέο νόμισμα με

²²Βλ. Ernst, ZIP 2012, 51.

²³Το επιχείρημα αυτό μάλλον θα επαληθευθεί σε περίπτωση συντεταγμένης αποχώρησης κράτους μέλους από την ευρωζώνη, εφόσον η υποτίμηση του νέου νομίσματος είναι ελεγχόμενη και έχει εκδοθεί ο σχετικός κανονισμός περί εξόδου από το ευρώ, ο οποίος θα περιέχει ρύθμιση παρόμοια με αυτή του άρθρου 3 κανονισμού 1103/1997.

²⁴Ernst, ZIP 2012, 51.

²⁵Βλ. MünchKomm-Martiny, BGB, Bd. 10, 5. Aufl., 2010, Rom I-VO Art. 9 Anh. I Rz 56.

ευρώ. Στην περίπτωση αυτή το ευρώ θα παραμείνει ως ένα δεύτερο νόμιμο μέσο πληρωμών στο εξελθόν κράτος, μέχρι την παρέλευση της μεταβατικής περιόδου²⁶.

Γ. Ο δικαστικός έλεγχος της νομισματικής αλλαγής

1. Η πιθανή αντιμετώπιση από τα ημεδαπά δικαστήρια

Με την εισαγωγή του νέου νομίσματος θα εισαχθούν ενώπιον των ημεδαπών δικαστηρίων ιδιωτικές διαφορές που θα έχουν ως αντικείμενο την πληρωμή χρηματικών οφειλών σε ευρώ που απορρέουν από χρηματικές ενοχές, οι οποίες είχαν συσταθεί πριν από τη νομισματική αλλαγή. Εκ πρώτης όψεως φαίνεται ότι δεν θα προκύψει σοβαρό ζήτημα για την επίλυση αυτών των διαφορών ως προς τον καθορισμό της πληρωμής των αιτούμενων χρηματικών αξιώσεων στο νέο νόμισμα. Τα ημεδαπά δικαστήρια δεσμεύονται να εφαρμόσουν το σχετικό νόμο για την αντικατάσταση του ευρώ από το νέο εθνικό νόμισμα. Στο νόμο αυτό, όπως προαναφέρθηκε, θα προβλέπονται το/τα συνδετικά στοιχεία σχετικά με το ποιες οφειλές σε ευρώ εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του και είναι πληρωτέες στο νέο νόμισμα.

Όμως, σοβαρή εμπλοκή για την εκδίκαση των διαφορών αυτών μπορεί να δημιουργηθεί, αν ο σχετικός νόμος για την αντικατάσταση του ευρώ από το νέο εθνικό νόμισμα είναι απότοκος μιας προηγούμενης μονομερούς αποχώρησης του κράτους από την ευρωζώνη, χωρίς να έχει προηγηθεί ανάλογη τροποποίηση του πρωτογενούς και δευτερογενούς ενωσιακού δικαίου. Στην περίπτωση αυτή θα προκύψει ζήτημα της συμβατότητας των διατάξεων του εθνικού νομοθετήματος περί μετατροπής του ευρώ στο νέο εθνικό νόμισμα με τις διατάξεις του πρωτογενούς και δευτερογενούς ενωσιακού δικαίου που διέπουν το ενιαίο νόμισμα²⁷. Οι ενωσιακές αυτές διατάξεις προβλέπουν ότι το νόμιμο μέσο συναλλαγών στην ευρωζώνη είναι το ευρώ και μέχρι στιγμής δεν προβλέπεται καμία διαδικασία που να νομιμοποιεί την έξοδο από αυτή ενός ή περισσότερων κρατών μελών. Αν π.χ. η έξοδος ενός κράτους από την ευρωζώνη συντελεστεί μονομερώς με πράξη του εθνικού νομοθέτη, τότε θα στοιχειοθετείται χωρίς αμφιβολία παραβίαση του ενωσιακού δικαίου, η οποία σύμφωνα με τα άρθρα 258 επ. ΣΛΕΕ συνεπάγεται κυρώσεις κατά του ίδιου αυτού κράτους²⁸.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η απορρέουσα από τυχόν άτακτη έξοδο κράτους μέλους από την ευρωζώνη προσβολή του ενωσιακού δικαίου δεν θα περιορίζεται μόνον στην εκδίκαση συνομολογημένων σε ευρώ απαιτήσεων που έχουν πιστωτές από άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά θα επεκτείνεται και σε χρηματικές αξιώσεις σε ευρώ που

²⁶Βλ. *Blankart/Bretschneider, Nutzen und Kosten eines Austritts Griechenlands aus dem Euro, ifo Schnelldienst* (2012) 9/65, 12-16.

²⁷Βλ. άρθρα 3 παρ. 4, 48 παρ. 3 ΣΕΕ, άρθρα 3, παρ. γ, 127-133, 136-138 ΣΛΕΕ, Κανονισμοί 1103/97 και 947/98.

²⁸Κατά τον *Ernst, ZIP* 2012, 52, η παραβίαση του ενωσιακού δικαίου στην περίπτωση αυτή δεν θα επιδέχεται καμία αμφιβολία κατ'εφαρμογή της αρχής *acte-claire*.

έχουν πιστωτές από τρίτες χώρες και ασκούν τις σχετικές αγωγές καταβολής του τιμήματος ενώπιον των ημεδαπών δικαστηρίων. Επίσης δεν μπορεί να αποτελέσουν εξαίρεση για την εφαρμογή του εθνικού νομισματικού νόμου οι περιπτώσεις των χρηματικών ενοχών που απορρέουν από συμβατικές σχέσεις, για τις οποίες έχει καθορισθεί ως εφαρμοστέο δικαιο το δικαιο του εξερχόμενου κράτους, διότι το γεγονός αυτό δεν αποτελεί λόγο άρνησης εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου.

Τα ημεδαπά δικαστήρια κατά την εκδίκαση των αγωγών αυτών θα έχουν τις εξής δυνατότητες: α) να μην εφαρμόσουν το νόμο περί μετατροπής του ευρώ στο νέο εθνικό νόμισμα ως αντίθετο με το ενωσιακό δικαιο και να κρίνουν ότι οι ένδικες χρηματικές αξιώσεις είναι πληρωτέες σε ευρώ, β) ή να θέσουν σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 267 ΣΛΕΕ προδικαστικό ερώτημα στο ΔικΕΕ σχετικά με το αν οι εθνικές διατάξεις περί μετατροπής του ευρώ στο νέο εθνικό νόμισμα είναι συμβατές με το ενωσιακό δικαιο, γ) ή να εφαρμόσουν τον εθνικό αυτό νόμο, κρίνοντας ότι το νέο νόμισμα αποτελεί πλέον το νόμιμο μέσο πληρωμών στο εσωτερικό του κράτους τους.

Καταρχήν οι δύο πρώτες εκδοχές φέρονται να είναι οι ορθές, διότι το εξερχόμενο κράτος έχει εκχωρήσει την άσκηση της νομισματικής κυριαρχίας στα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η επιχειρούμενη αντικατάσταση του ευρώ χρειάζεται τροποποίηση των συνθηκών της Ε.Ε. Ωστόσο, προβάλλεται και η άποψη ότι μόνο ο προσδιορισμός και η οργάνωση του νομισματικού συστήματος εκχωρήθηκαν από τα κράτη μέλη στην Ε.Ε. και όχι η αντικατάσταση του ευρώ, η οποία δεν αποτελεί αντικείμενο ενωσιακής ρύθμισης και δεν προβλέφθηκε στο ενωσιακό δικαιο²⁹. Συνεπώς, κατά την άποψη αυτή η μονομερής εθνική ρύθμιση περί αντικατάστασης του ευρώ δεν προσκρούει σε συγκεκριμένο κανόνα ενωσιακού δικαίου, αλλά αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα άσκησης της νομισματικής κυριαρχίας του κράτους μέλους. Περαιτέρω, από διεθνείς επιστημονικούς κύκλους διατυπώνεται και η άποψη ότι με βάση την δικαιιοπολιτική πραγματικότητα που θα δημιουργηθεί στο εξερχόμενο κράτος θα είναι απίθανο τα ημεδαπά δικαστήρια να αμφισβητήσουν ευθέως τη μονομερή εθνική ρύθμιση ως μη συμβατή με το ενωσιακό δικαιο ή ακόμη να παραπέμψουν τη συμβατότητα ή μη της ρύθμισης ως προδικαστικό ερώτημα στο ΔικΕΕ³⁰. Τυχόν υιοθέτηση της τρίτης αυτής εκδοχής από τα ημεδαπά δικαστήρια θα δημιουργήσει σημαντικά νομικά προβλήματα για το ατάκτως εξερχόμενο από την ευρωζώνη κράτος τόσο σε ενωσιακό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

²⁹Βλ. Proctor, Mann on the legal aspect of money, 6η εκδ., 2005, κεφ. 32. σημ. 17 επ.· Ιατράκη, Η νομιναλιστική αρχή σε περίοδο οικονομικής κρίσης, ΧρΠΔ 2010, 1, 2.

³⁰Ernst, ZIP 2012, 52· κατά τον Proctor, Mann on the legal aspect of money, 6η εκδ., 2005, κεφ. 32 σημ. 24, τα δικαστήρια του εξερχόμενου κράτους εκ των πραγμάτων θα αποδεχθούν ότι το νέο εθνικό νόμισμα αποτελεί πλέον το νόμιμο μέσο πληρωμών.

II. Η πιθανή αντιμετώπιση της νομισματικής αλλαγής από τα αλλοδαπά δικαστήρια

1. Η σημασία της νομιναλιστικής αρχής στη νομισματική αλλαγή

Στο πεδίο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου η αντιμετώπιση νομικών ζητημάτων νομισματικής φύσεως δεν μπορεί να είναι ενιαία, διότι υπάρχουν διαφορετικοί κανόνες συνδέσεως στα περισσότερα κράτη και διαφορετικές προβλέψεις στις συμβάσεις, οι οποίες πληθαίνουν σε περιόδους οικονομικής κρίσης λόγω αναμονής σημαντικών αλλοιώσεων σε χρηματικές παροχές που εκφράζονται σε αδύναμο νόμισμα ή νομίσματα που ενδέχεται να πλήξει η κρίση. Ωστόσο είναι δυνατή μία ενιαία προσέγγιση της αντικατάστασης του ευρώ από ένα νέο εθνικό νόμισμα, καθόσον η νομιναλιστική αρχή (*lex monetae*)³¹ αναγνωρίζεται ως βασική αρχή των εθνικών δικαίων των ευρωπαϊκών κρατών, ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο στο δίκαιο των ΗΠΑ³².

Σύμφωνα με τη νομιναλιστική αρχή το κάθε κράτος έχει το κυρίαρχο δικαίωμα να καθορίζει το νόμισμά του ως μέσο εξόφλησης υποχρεώσεων, το οποίο λαμβάνεται πάντοτε στην ονομαστική του αξία, καθώς και την ισοτιμία και τη μετατρεψιμότητά του. Στην περίπτωση, όμως, του ευρώ το κυρίαρχο αυτό δικαίωμα εκχωρήθηκε ανεπιστρεπτί στην Ε.Ε. και ενώθηκε με αυτό των άλλων κρατών μελών και έτσι δημιουργήθηκε το ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα³³. Άρα για την ομαλή μετάβαση σ' ένα νέο εθνικό νόμισμα είναι απαραίτητη η αναθεώρηση των συνθηκών της Ε.Ε. και η έκδοση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τουλάχιστον ενός κανονισμού που θα ρυθμίζει τη διαδικασία εξόδου κράτους μέλους από το ευρώ.

Περαιτέρω, σε καθεστώς ελευθερίας των συναλλαγών η νομιναλιστική αρχή αποτελεί κανόνα ενδοτικού δικαίου και ως εκ τούτου σύμφωνα με την αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων επιτρέπεται στους συμβαλλόμενους να επιλέξουν το εφαρμοστέο δίκαιο καθώς και το νομισματικό καθεστώς που θα διέπει τη σύμβαση³⁴. Το νομισματικό καθεστώς που επιλέγεται δεν είναι κατ' ανάγκην το ίδιο με αυτό που προβλέπει το ουσιαστικό δίκαιο που διέπει τη σύμβαση³⁵. Λόγω της εναλλακτικής αυτής δυνατότητας τα ζητήματα νομισματικής φύσεως δεν κρίνονται από το εφαρμοστέο στη σύμβαση δίκαιο, αν η *lex contractus* δεν ταυτίζεται με τη *lex monetae*. Συνεπώς σε καταστάσεις αντικατάστασης νομίσματος αποκτά βαρύτητα ο σύνδεσμος (το νομισματικό καθεστώς) που επιλέγουν τα συμβαλλόμενα μέρη

³¹ Αναλυτικά για τη λειτουργία της νομιναλιστικής αρχής Ιατράκη, *ΧρΙΔ* 2010, 1 επ.

³² Βλ. Gruson, στο: Giovanoli, *International Monetary Law*, 2000, σελ. 433 επ.

³³ Συγκεκριμένα τα κράτη μέλη της ευρωζώνης έχουν παραχωρήσει τις αρμοδιότητες άσκησης νομισματικής πολιτικής στο Ευρωπαϊκό Σύστημα των Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) βλ. Hände, *Der Vertrag von Nizza und die Wirtschafts- und Währungsunion*, *EuZW* 2001, 97 επ.

³⁴ Βλ. Ιατράκη, *ΧρΙΔ* 2010, 1 επ.

³⁵ Για τη δυνατότητα παράκαμψης της εφαρμογής της *lex causae* δυνάμει κανόνος ιδιωτικού διεθνούς δικαίου βλ. ήδη Κρίσπη, *Η χρηματική οφειλή κατά το ιδιωτικόν διεθνές δίκαιο*, 1964, σελ. 194 επ.

για τη ρύθμιση των νομισματικών ζητημάτων. Σε ενδεχόμενη περίπτωση αντικατάστασης του ευρώ από ένα νέο εθνικό νόμισμα ο τρόπος επίδρασης της *lex monetae* υπό τη μορφή του κανόνα συγκρούσεως εξαρτάται από το αν η νομισματική αλλαγή καθορίζεται μονομερώς από τον εθνικό ή από τον ενωσιακό νομοθέτη, κατόπιν συμφωνίας όλων των κρατών της ευρωζώνης. Και τούτο, διότι, ανεξάρτητα από την άποψη για το αν η αντικατάσταση του ευρώ αποτελεί ή όχι αντικείμενο ενωσιακής ρύθμισης, σε περίπτωση που ήταν δυνατή η μονομερής αντικατάσταση του ευρώ από ένα κράτος μέλος θα εξέλιπε η δυνατότητα επιλογής του κανόνα σύνδεσης από τα συμβαλλόμενα μέρη, αφού ο εθνικός νομοθέτης με την κεντρική τράπεζα του εξερχόμενου κράτους θα διαμόρφωναν μονομερώς το νομισματικό σκέλος των συμβάσεων, γεγονός που δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό.

2. Η αντικατάσταση του ευρώ με μονομερή εθνική ρύθμιση

α) Μη αποδοχή της νομισματικής μετατροπής

Η εισαγωγή του νέου εθνικού νομίσματος σε περίπτωση άτακτης αποχώρησης ενός κράτους από την ευρωζώνη θα στηρίζεται σε εθνικό νομισματικό νόμο, ο οποίος προδήλως θα αντίκειται στην ενωσιακή νομοθεσία. Με την επιλογή του ευρώ ως νομίσματος εξόφλησης της συμφωνημένης χρηματικής οφειλής τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν επιλέξει την εφαρμογή του ενωσιακού νομισματικού καθεστώτος, η ισχύς του οποίου δεν μπορεί να περιοριστεί με μονομερή πράξη του εθνικού νομοθέτη³⁶. Άλλωστε τα συμβαλλόμενα μέρη δεν θα μπορούσαν επ' ουδενί να προβλέψουν μία νομισματική μετάπτωση του ευρώ σε ένα νέο νόμισμα σε κράτος (τμήμα) της ευρωζώνης μέσω μονομερούς ρυθμιστικής παρέμβασης του εθνικού νομοθέτη ή άλλου εθνικού οργάνου. Συνεπώς, με μία ενδεχόμενη νομισματική αλλαγή σ' ένα ή περισσότερα κράτη μέλη της ευρωζώνης, η οποία θα εδράζεται σε μονομερή εθνική νομική πράξη, δεν θα εισάγεται ένας αποδεκτός - τουλάχιστον στο εξωτερικό - κανόνας συγκρούσεως, ο οποίος θα τυγχάνει εφαρμογής σε ζητήματα μετατροπής του ευρώ στο νέο νόμισμα³⁷. Σύμφωνα με την *lex monetae* η νομισματική μετατροπή θα αφήσει ανέπαφο το νομισματικό σκέλος μίας σύμβασης και η χρηματική παροχή θα εξακολουθήσει να οφείλεται νόμιμα σε ευρώ. Αν π.χ. ο νομοθέτης του εξερχόμενου από την ευρωζώνη κράτους προβλέψει στο νέο εθνικό νομισματικό νόμο ότι οι υφιστάμενες χρηματικές οφειλές σε ευρώ που είναι πληρωτέες στην επικράτειά του μετατρέπονται αναγκαστικά στο νέο νόμισμα, η ρύθμιση αυτή δεν θα κριθεί ως νόμιμη από ένα δικαστήριο κράτους μέλους της Ε.Ε και θα παρέλκει η περαιτέρω έρευνα για το αν ο κανόνας της δημόσιας τάξης (*ordre public*) του άρθρου 21 του Κανονισμού Ρώμη-Ι³⁸ μπορεί να αποκλείσει την

³⁶Βλ. Ernst, ZIP 2012, 53.

³⁷Βλ. Albrecht, ZIP 2012, 1060.

³⁸Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές («Ρώμη Ι»), τεύχος L 177 της 4ης Ιουλίου 2008, σελ. 6 επ.

εφαρμογή της εθνικής διάταξης περί της νομισματικής μετατροπής, αφού η διάταξη αυτή θα είναι εξ υπαρχής άκυρη ως αντιβαίνουσα στο ενωσιακό δίκαιο³⁹.

β) Ουσιαστικές συνέπειες

Η μη αναγνώριση στο εξωτερικό του εθνικού νομισματικού νόμου του κράτους που θα αποχωρήσει από την ευρωζώνη κατ' άτακτο τρόπο θα έχει τις εξής ουσιαστικές συνέπειες: το ευρώ θα παραμείνει ως νόμιμο μέσο πληρωμών και οι υφιστάμενες χρηματικές οφειλές σε ευρώ δεν θα μετατραπούν αναγκαστικά στο νέο νόμισμα, όπως θα προβλέπει η εθνική ρύθμιση. Επίσης, στις δίκες με αντικείμενο την καταβολή τιμήματος σε ευρώ, αν προβληθούν οι ισχυρισμοί περί αδυναμίας παροχής ή απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών ή καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος, αυτοί δεν θα ευδοκιμήσουν, διότι το ευρώ θα συνεχίζει να υφίσταται ως νόμιμο νόμισμα και θα είναι διαθέσιμο στην αγορά ως μέσο πληρωμής⁴⁰. Ακόμη οι διατάξεις περί συναλλαγματικών περιορισμών και απαγόρευσης νομισματικών ρητρών που πιθανότατα θα προβλεφθούν και θα συνοδεύουν τον εθνικό νομισματικό νόμο⁴¹ δεν θα είναι νόμιμοι εκτός της επικράτειας του εξερχόμενου κράτους, διότι ο εθνικός νομισματικός νόμος δεν θα αναγνωρίζεται στο εξωτερικό λόγω της προφανούς παραβίασης του ενωσιακού δικαίου, αφού στις συνθήκες της Ε.Ε. δεν προβλέπεται η έξοδος κράτους μέλους από την ευρωζώνη⁴². Το ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα δεν θα έχει αναθεωρηθεί και η επιβολή συναλλαγματικών περιορισμών θα παραμείνει όπως πριν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας⁴³.

γ) Δικονομικές συνέπειες

Οι αποφάσεις των δικαστηρίων των λοιπών κρατών μελών της Ε.Ε., οι οποίες επιδικάζουν την καταβολή της οφειλόμενης χρηματικής αξίωσης σε ευρώ, θα μπορούσαν να περιαφθούν του εκτελεστηρίου τύπου στο εξερχόμενο από την ευρωζώνη κράτος κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού 44/2001⁴⁴. Οι δανειστές θα έχουν με αυτόν τον τρόπο στη διάθεσή τους όλα τα καταδιωκτικά μέτρα που θα προβλέπει η νομοθεσία του κράτους αυτού. Ωστόσο, σχετικά με την κήρυξη της εκτελεστότητας του αλλοδαπού τίτλου στο εξερχόμενο από την ευρωζώνη κράτος θα μπορούσε να δημιουργηθεί σοβαρό νομικό ζήτημα, αν τα ημε-

³⁹Βλ. Ernst, ZIP 2012, 53.

⁴⁰Βλ. Ernst, ZIP 2012, 53.

⁴¹Η πρόβλεψη συναλλαγματικών περιορισμών κρίνεται αναγκαία για την προστασία του νέου νομίσματος, βλ. Ιατράκη, ΕΠολΔ 2010, 676 -677.

⁴²Βλ. Albrecht, ZIP 2012, 1060.

⁴³Βλ. Proctor, ό.π., κεφ. 14 σημ. 01.

⁴⁴Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 22.12.2000 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, Επίσημη Εφημερίδα, τεύχος L 12 της 16ης Ιανουαρίου 2001.

δαπά δικαστήρια κρίνουν ότι ο εθνικός νομισματικός νόμος είναι σύμφωνος με την εσωτερική έννομη τάξη στα πλαίσια άσκησης του κυριαρχικού δικαιώματος του καθορισμού του νομίσματος και της μετατρεψιμότητάς του (*lex monetae*)⁴⁵. Με τη δικαστική αυτή κρίση το ευρώ θα αποτελεί ξένο νόμισμα στο έδαφος του εξερχόμενου κράτους και άρα το ποσό που θα έχει επιδικαστεί να πληρωθεί σε ευρώ με την αλλοδαπή απόφαση θα πληρωθεί στο νέο νόμισμα, σύμφωνα με την ισοτιμία κατά την ημέρα της πληρωμής. Μία δεύτερη εναλλακτική δυνατότητα που θα μπορούσαν να υιοθετήσουν τα ημεδαπά δικαστήρια είναι αυτή της επίκλησης της διάταξης της παρ. 1 άρθρου 34 Καν. 44/2001 και να κρίνουν ότι η αναγνώριση και η κήρυξη της εκτελεστότητας της αλλοδαπής απόφασης αντίκειται στην ημεδαπή δημόσια τάξη⁴⁶.

Με την υιοθέτηση οποιασδήποτε από τις δύο ανωτέρω εκδοχές από τα ημεδαπά δικαστήρια προφανώς θα ωφεληθούν οι οφειλέτες σε βάρος των δανειστών που έχουν πετύχει την έκδοση αποφάσεων από δικαστήρια άλλων κρατών μελών της Ε.Ε., καθόσον το εθνικό νόμισμα θα έχει υποτιμηθεί σημαντικά έναντι του ευρώ και είναι γνωστό ότι στην περίπτωση που η χρηματική αξίωση δεν εξοφλείται στο ισχυρό, αλλά στο υποτιμημένο νόμισμα, ευνοείται ο οφειλέτης. Για τους δανειστές που θα επιδιώξουν την αναγνώριση και την κήρυξη της εκτελεστότητας μιας αλλοδαπής απόφασης δεν παρέχεται κανένα υπερεθνικό ένδικο βοήθημα, ώστε να μπορούν να στραφούν κατά τυχόν απορριπτικής απόφασης των ημεδαπών δικαστηρίων ενώπιον ενός διεθνούς δικαιοδοτικού οργάνου⁴⁷. Ωστόσο και στην περίπτωση αυτή θα είναι δυνατή η καταδίκη του εξερχόμενου κράτους από το ΔικΕΕ για παραβίαση ενωσιακού δικαίου ή η άσκηση προσφυγών εκ μέρους των πιστωτών ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁴⁸.

III. Η αντικατάσταση του ευρώ με ενωσιακή ή εθνική ρύθμιση που έχει τη συγκατάθεση της Ε.Ε.

1. Από τη σκοπιά του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου

Η συντεταγμένη έξοδος ενός κράτους από την ευρωζώνη προϋποθέτει την έκδοση ενωσιακής πράξης ή εθνικού νόμου που θα έχει τη συγκατάθεση των υπολοίπων χωρών της ευρωζώνης⁴⁹. Στην πιθανή αυτή περίπτωση η εισαγωγή του νέου εθνικού νομίσματος θα αποτελεί μία επιτρεπτή νομισματική αλλαγή που λαμβάνει χώρα εντός του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος και η οποία δεν θα μπορεί να αμφισβητηθεί από τα ημεδαπά ή αλλοδαπά δικαστήρια⁵⁰.

⁴⁵Βλ. Ernst, ZIP 2012, 53.

⁴⁶Βλ. Ernst, ZIP 2012, 54.

⁴⁷Βλ. Geimer, στο: Geimer/Schütze, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*, 3. εκδ., 2010, Α.1 EuGVVO, άρθρο 32 αρ. 6.

⁴⁸Βλ. Ernst, ZIP 2012, 54.

⁴⁹Βλ. Ernst, ZIP 2012, 54· Albrecht, ZIP 2012, 1060.

⁵⁰Βλ. Ernst, ZIP 2012, 54.

Πάντως, προς αποφυγήν οποιωνδήποτε αμφισβητήσεων ως προς την ισχύ μιας αποδεκτής σε ενωσιακό επίπεδο εθνικής ρύθμισης, θα πρέπει να εκδοθεί ένας κανονισμός, ανάλογος με τον κανονισμό 1103/97 περί εισαγωγής του ευρώ, αλλά στην αντίστροφη κατεύθυνση της αποδέσμευσης από το ευρώ⁵¹ και ο οποίος θα ισχύει άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε.⁵², έστω και αν ουσιαστικά οι επιπτώσεις του θα περιορίζονται στα κράτη μέλη της ευρωζώνης. Με τον τρόπο αυτό η πράξη της αποχώρησης του κράτους μέλους από την ευρωζώνη και της εισαγωγής του νέου νομίσματος θα υπαχθεί νομικά στο πλέγμα των ενωσιακών διατάξεων που διέπουν το ευρωσύστημα και ειδικότερα θα αποτελέσει μια αναθεωρητική διάταξη αυτού. Νόμιμα πλέον το εξερχόμενο κράτος θα ασκήσει το κυριαρχικό δικαίωμα καθορισμού του νομίσματος και της μετατρεψιμότητάς του. Οι υφιστάμενες οφειλές σε ευρώ θα μετατραπούν στο νέο νόμισμα, σύμφωνα με το κριτήριο σύνδεσης που θα έχει προβλεφθεί, όπως επιτάσσει η νομιναλιστική αρχή.

Αντίθετα, αν η θεσμοθέτηση του νέου νομίσματος προβλεφθεί με εθνικό νομισματικό νόμο, ο οποίος θα έχει μόνον την προηγούμενη συγκατάθεση ή την ανοχή των οργάνων της Ε.Ε., ενδεχομένως θα μπορούσε να τεθεί ζήτημα παράκαμψης της εφαρμογής της νομιναλιστικής αρχής από τα αλλοδαπά δικαστήρια μέσω της επίκλησης του κανόνα επιφύλαξης δημόσιας τάξης, όπως γενικά συμβαίνει κατά την εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου σε οποιαδήποτε χώρα⁵³. Στις χρηματικές ενοχές η τυχόν προβαλλόμενη επιφύλαξη θα μπορούσε να ερείδεται στην ανατροπή της σταθερότητας του ευρώ που αποτέλεσε το δικαιωπρακτικό θεμέλιο της σύμβασης, το οποίο ανατράπηκε στη συνέχεια λόγω της θεσμοθέτησης του νέου και κατά πολύ υποτιμημένου έναντι του ευρώ εθνικού νομίσματος. Ωστόσο και στην περίπτωση αυτή η εξάρτηση της εφαρμογής της νομιναλιστικής αρχής στο πεδίο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου από τον κανόνα επιφύλαξης της δημόσιας τάξης δεν φαίνεται ότι θα γίνει δεκτή. Και τούτο, διότι η συντεταγμένη έξοδος ενός κράτους από την ευρωζώνη θα έχει αποφασιστεί μετά από διαπραγματεύσεις των κρατών μελών της, με σκοπό τη βελτίωση της εθνικής οικονομίας του αποχωρούντος κράτους, που πλήγηκε σοβαρά από την οικονομική κρίση και μπορεί να προκαλέσει ολική νομισματική κρίση σ' ολόκληρη την ευρωζώνη. Άρα δεν θα πρόκειται για μία απόφαση που εξυπηρετεί πολιτικές σκοπιμότητες ή υπήρξε αποτέλεσμα πολιτικής εκτροπής, ώστε να τεθεί σε αμφισβήτηση η ευθεία εφαρμογή της αλλοδαπής εθνικής διάταξης περί νομισματικής αλλαγής⁵⁴. Πέραν της πραγματικής αυτής κατάστασης η επιλογή του ευρώ ως νομίσματος της σύμβασης ήταν ήδη εκτεθειμένη στον κίνδυνο των διακυμάνσεων (υπέρ- ή υποτίμησης), έστω και αν δεν πιθανολογούνταν μεγάλες διακυμάνσεις. Η υποτίμηση δε του νομίσματος ανήκει στο πλαίσιο του κινδύνου που με τη σύμβαση ανέλαβε ο υπόχρεος της παροχής και σύμφωνα με

⁵¹Βλ. Ιατράκη ΕΠολΔ 2010, 672, 673.

⁵²Βλ. άρθρο 288 ΣΛΕΕ.

⁵³Βλ. Ernst, ZIP 2012, 54· Albrecht, ZIP 2012, 1060.

⁵⁴Βλ. Ernst, ZIP 2012, 54.

το νομιναλισμό τον κίνδυνο αυτό φέρει ο δανειστής της παροχής. Το αριθμητικό εύρος της υποτίμησης πάνω από το οποίο μπορεί να δικαιολογηθεί η αναπροσαρμογή των υφιστάμενων σε ευρώ ενοχών, ως νομικό ζήτημα ουσίας, θα κριθεί με βάση το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση⁵⁵. Συνακόλουθα, από τη σκοπιά του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου το εύρος της τιμής μετατροπής μεταξύ των δύο νομισμάτων δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο ενεργοποίησης του κανόνα της επιφύλαξης της δημόσιας τάξης ενός αλλοδαπού δικαίου σε βάρος της απόλυτης εφαρμογής της νομιναλιστικής αρχής.

2. Από τη σκοπιά του ουσιαστικού ιδιωτικού δικαίου

Από πλευράς ουσιαστικού δικαίου οι επιπτώσεις στις συμβατικές σχέσεις που θα προκύψουν από τη νομισματική αλλαγή θα σχετίζονται με το εφαρμοστέο δίκαιο που διέπει αυτές. Το νέο νόμισμα θα αποτελεί πλέον ξένο νόμισμα για τα παραμένοντα στην ευρωζώνη κράτη μέλη. Συνεπώς, αν η χρηματική παροχή είναι πληρωτέα σ' ένα από τα παραμένοντα στην ευρωζώνη κράτη μέλη, το δίκαιό του (η *lex causae*) θα υποδείξει αν η χρηματική οφειλή θα πληρωθεί στο νέο νόμισμα ή στο νόμισμά του που είναι το ευρώ. Η εξόφληση θα γίνει με την ισχύουσα ισοτιμία των νομισμάτων κατά την ημέρα της πληρωμής.

Το σημαντικό όμως νομικό ζήτημα θα αποτελέσει η διατάραξη της εξέλιξης των υφιστάμενων σε ευρώ χρηματικών ενοχών, που θα προκύψει από την εισαγωγή του νέου εθνικού νομίσματος, διότι θα πρόκειται για ένα νόμισμα, το οποίο είτε αρχικά είτε μεταγενέστερα θα υποτιμηθεί δραστικά έναντι του ευρώ⁵⁶. Καταρχήν ο πιστωτής θα φέρει τον κίνδυνο της υποτιμημένης ισοτιμίας του νέου εθνικού νομίσματος έναντι του ευρώ λόγω της ισχύος του νομιναλισμού. Ειδικότερα, αν ο πιστωτής έχει κατοικία/έδρα εκτός του εδάφους του εξερχόμενου κράτους και συνδεδειγμένο κριτήριο για τη μετατροπή της χρηματικής απαίτησης από ευρώ στο νέο νόμισμα προβλεφθεί η κατοικία/έδρα του οφειλέτη στο κράτος αυτό, τότε ο οφειλέτης θα καταβάλει την οφειλή του στο νέο νόμισμα, που σημαίνει απώλεια της αξίας για το δανειστή. Αν, αντίθετα, η χρηματική οφειλή δεν καταληφθεί από την αναγκαστική νομισματική μετατροπή, αυτή θα παραμείνει σε ευρώ και ο οφειλέτης θα είναι εκείνος που θα φέρει τον κίνδυνο απόκτησης του νομίσματος πληρωμής που θα είναι το υπερτιμημένο πλέον γι' αυτόν ευρώ⁵⁷. Το ερώτημα, λοιπόν, που τίθεται είναι αν και κατά πόσον ένα συμ-

⁵⁵Βλ. Schefold, στο: Schimansky/Bunte/Lwowski, *Bankrechts-Handbuch*, 4. Aufl., 2011, § 115 Rz. 445· Albrecht, ZIP 2012, 1060.

⁵⁶Σχετικά με την υποτίμηση των νομισμάτων σε περίπτωση εξόδου ενός από τα επανομαζόμενα «PIIGS» κράτη μέλη της ευρωζώνης βλ. Blankart, *Der Euro, die PIIGS-Staaten und die Staatsverschuldung, Segen und Fluch des Euro*, in: Altmiks (Hrsg.), *Die optimale Währung für Europa*, 2011, 13-30. Ήδη η Εθνική Τράπεζα (Ελληνική Οικονομία, Ειδική Έκδοση, Μάιος 2012), προβλέπει ότι σε ενδεχόμενη έξοδο της Ελλάδας από το ευρώ το νέο εθνικό νόμισμα θα υποτιμηθεί έναντι του ευρώ κατά 60%.

⁵⁷Βλ. Palandt/Grüneberg, *BGB*, 71. Aufl., 2012, § 313 Rz 40.

βαλλόμενο μέρος θα μπορεί να προστατευθεί από τη σε βάρος του εξέλιξη της χρηματικής ενοχής. Η απάντηση στο ζήτημα αυτό μπορεί να δοθεί μόνον κατά περίπτωση με βάση το ουσιαστικό δίκαιο που διέπει τη συμβατική σχέση⁵⁸.

α) Η δυσχέρεια ευδοκίμησης των αξιώσεων για αναπροσαρμογή της σύμβασης

Εν πρώτοις πρέπει να τονιστεί ότι σε περίπτωση συντεταγμένης αποχώρησης ενός κράτους μέλους από την ευρωζώνη μάλλον θα υπάρξει παρόμοια νομοθετική ρύθμιση με αυτή του άρθρου 3 Καν. 1103/97, η οποία θα απαγορεύει τα συμβαλλόμενα μέρη να επικαλεστούν μονομερώς τη νομισματική μετατροπή για να ζητήσουν την αναπροσαρμογή της σύμβασης⁵⁹.

Πέραν τούτου, η αποδοχή του πραγματικού της απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών προϋποθέτει ότι το ένα ή και τα δύο συμβαλλόμενα μέρη δεν θα κατήρτιζαν τη σύμβαση αν γνώριζαν τη μεταβολή των συνθηκών ή θα την κατήρτιζαν με διαφορετικό όμως περιεχόμενο. Πάντως από μόνη της μία νομισματική υποτίμηση δεν δικαιολογεί την πλήρωση του πραγματικού της απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών⁶⁰. Θα πρέπει να συντρέξουν και άλλα πρόσθετα στοιχεία. Τα στοιχεία αυτά θα είναι κυρίως το ύψος της υποτίμησης του νέου νομίσματος έναντι του ευρώ⁶¹, αν αυτό διαμορφώθηκε κατ' ελεγχόμενο ή μη τρόπο⁶², το είδος και η διάρκεια της σύμβασης και οι δυνατότητες πρόβλεψης της νομισματικής αλλαγής⁶³.

Στην εδώ εξεταζόμενη περίπτωση της νομισματικής αλλαγής κυρίαρχο ζήτημα για την αποδοχή ή μη της απρόβλεπτης μεταβολής των συνθηκών θα αποτελέσει ο προσδιορισμός του χρόνου κατά τον οποίο ήταν δυνατή η πρόβλεψη της ενδεχόμενης αποχώρησης κράτους ή κρατών μελών από την ευρωζώνη. Η αντιμετώπιση θα είναι διαφορετική, ανάλογα με το αν πρόκειται για συμβάσεις σε ευρώ, οι οποίες καταρτίστηκαν πριν από το χρόνο της ευρείας δημοσιότητας που έλαβε το ζήτημα μίας πιθανής αποχώρησης ενός ή περισσοτέρων οικονομικά μη ισχυρών κρατών μελών από την ευρωζώνη («παλαιές» συμβάσεις) ή αν πρόκειται για συμβάσεις που καταρτίστηκαν μετά από τη δημοσιοποίηση του ζητήματος αυτού («νέες» συμβάσεις).

⁵⁸ Για μία συνολική επισκόπηση του ζητήματος αυτού στην ελληνική νομολογία βλ. Καραμπατζό, *Απρόβλεπτη μεταβολή των συνθηκών στην αμοτεροβαρή σύμβαση*, 2006, σελ. 338 επ.

⁵⁹ Βλ. Albrecht, ZIP 2012, 1060· Ιατράκη, ΕΠολΔ 2010, 673.

⁶⁰ Βλ. ΑΠ 1252/1986, ΕΕΝ 1987, 448· Καραμπατζό, ό.π., σελ. 354 επ.

⁶¹ Βλ. την ορθή παρατήρηση Καλλιμόπουλου, *Η εισαγωγή του ευρώ και οι επιπτώσεις στις χρηματικές ενοχές*, ΕΕΤ 1988, 69, 80, ότι ζήτημα αποκαταστάσεως της συμβατικής ισορροπίας τίθεται μόνον όταν υπάρχει σημαντική διαφορά στην αγοραστική δύναμη μεταξύ παλαιού και νέου νομίσματος.

⁶² Η περίπτωση της ανεξέλεγκτης υποτίμησης του νέου νομίσματος μετά τη νομισματική αλλαγή θα έχει μεγάλη σημασία για τη θεμελίωση του πραγματικού της απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών.

⁶³ Βλ. Albrecht, ZIP 2012, 1062.

β) «Παλαιές» συμβάσεις

Στη θεωρία σήμερα υποστηρίζεται ότι ο χρόνος εντός του οποίου μπορεί να δικαιολογηθεί η ανυπαίτια μη προβλεψιμότητα ενδεχομένης εξόδου ενός κράτους ή κρατών μελών από την ευρωζώνη πρέπει να προσδιοριστεί μέχρι τα τέλη του πρώτου εξαμήνου του 2011⁶⁴. Από το χρονικό αυτό σημείο και εντεύθεν θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η πιθανότητα ενδεχομένης εξόδου από το ευρώ όχι μόνον της Ελλάδος, αλλά και της Πορτογαλίας, της Ιρλανδίας, της Ισπανίας και ακόμη και της Ιταλίας αποτέλεσε αντικείμενο μεγάλης δημοσιότητας σε παγκόσμιο επίπεδο⁶⁵. Για την πλήρωση δε του όρου του πραγματικού της απρόβλεπτης μεταβολής των συνθηκών της σύμβασης δεν απαιτείται η πρόβλεψη ενός μελλοντικού γεγονότος, το οποίο θα επέλθει μετά βεβαιότητας, αλλά αρκεί και η πρόβλεψη της πιθανότητας να συμβεί (προβλεψιμότητα)⁶⁶. Έτσι, αναφορικά με τις συμβάσεις που έχουν καταρτιστεί πριν από το δεύτερο εξάμηνο του 2011 και οι οποίες δεν θα περιέχουν σχετικές νομισματικές συμφωνίες και όρους, τα συμβαλλόμενα μέρη θα μπορούν κατά περίπτωση να ζητήσουν την αναπροσαρμογή τους λόγω της μετατροπής του συμβατικού νομίσματος από ευρώ στο νέο υποτιμημένο έναντι αυτού εθνικό νόμισμα⁶⁷.

γ) «Νέες συμβάσεις»

Σύμφωνα με την αποδοχή του ανωτέρω χρονικού ορίου, ως προσδιοριστικού κριτηρίου για την πρόβλεψη ενδεχομένης αποχώρησης κράτους ή κρατών μελών από την ευρωζώνη, δύσκολα θα γίνουν δεκτά αιτήματα περί αναπροσαρμογής εκείνων των συμβάσεων που καταρτίστηκαν μετά από τα μέσα του έτους 2011, καθότι κατά κανόνα τα συμβαλλόμενα μέρη δεν θα μπορούν να θεμελιώσουν το πραγματικό του όρου της ανυπαίτιας μη προβλεψιμότητας της νομισματικής αλλαγής και της συνοδευόμενης αυτής υποτίμησης του νέου εθνικού νομίσματος. Συνεπώς, το κάθε συμβαλλόμενο μέρος που μπορεί να ζημιωθεί από τη μετατροπή του ευρώ ως συμβατικού νομίσματος στο νέο νόμισμα σε περίπτωση πιθανής εξόδου κράτους μέλους από την ευρωζώνη θα πρέπει να επιχειρήσει να συμπεριληφθούν στη σύμβαση σχετικές ρήτρες και συμφωνίες, με σκοπό τον αποκλεισμό του

⁶⁴Έτσι Albrecht, ZIP 2012, 1062.

⁶⁵Βλ. ενδεικτικά Blankart, *Der Euro, die PIIGS-Staaten und die Staatsverschuldung, Segen und Fluch des Euro*, in: P. Altmiks (Hrsg.), *Die optimale Währung für Europa?*, 2011, 13-30.

⁶⁶Ωστόσο τυχόν επερχόμενη ανεξέλεγκτη υποτίμηση του νέου νομίσματος δεν θα κριθεί ότι κινείται εντός των ορίων του αντικειμενικώς προβλέψιμου, βλ. ήδη ΕφΘεσ 534/1955 EEN 1956, 192-193· Καραμπατζό, ό.π., σ. 367· επίσης για τον όρο της προβλεψιμότητας της νομισματικής αλλαγής (*Vorhersehbarkeit einer Währungsänderung*) BGH, V ZR 85/64, WM 1965, 843, 845.

⁶⁷Η Albrecht, ZIP 2012, 1063 θεωρεί ότι οι συμβάσεις με μεγάλο αντικείμενο καθώς και οι συμβάσεις που είναι εκτελεστές κατά διαδοχικές τμηματικές παροχές (άρθρο 386 ΑΚ), ανεξαρτήτως του χρόνου σύναψής τους, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ως «νέες» συμβάσεις.

νομισματικού κινδύνου ή σε κάθε περίπτωση να επιδιώξει τη δίκαιη κατανομή αυτού μεταξύ των συμβαλλομένων μερών⁶⁸.

Ε. Συναλλαγματικοί περιορισμοί

Ι. Πρόβλεψη συναλλαγματικών περιορισμών

Η αδυναμία του νέου νομίσματος θα έχει ως συνέπεια τη θεσμοθέτηση συναλλαγματικών περιορισμών και την απαγόρευση συνομολόγησης νομισματικών ρητρών. Όμως η έκταση και το περιεχόμενο των περιορισμών αυτών δύσκολα μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια, διότι η υιοθέτηση συναλλαγματικών περιορισμών στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών κατά κανόνα δεν συμβιβάζεται με τις θεμελιώδεις κοινοτικές ελευθερίες και ιδίως με την ελευθερία κίνησης κεφαλαίων⁶⁹. Πάντως, λόγω της αναγκαστικής μετατροπής των χρηματικών οφειλών από ευρώ στο νέο εθνικό νόμισμα, οι ενδεχόμενοι συναλλαγματικοί περιορισμοί θα αναφέρονται σε απαγόρευση πληρωμών στο εσωτερικό με ευρώ και σε απαγόρευση συνομολόγησης στις συμβάσεις ρήτρας πληρωμής σε ευρώ⁷⁰.

ΙΙ. Η επίδραση των συναλλαγματικών περιορισμών στο ιδιωτικό δίκαιο

Η εγκυρότητα των συναλλαγματικών περιορισμών θα κριθεί σε δύο επίπεδα. Πρώτον, η παραδοχή της ισχύος τους θα εξαρτηθεί από το αν οι περιορισμοί θεσμοθετήθηκαν με μονομερή ρύθμιση του εθνικού νομοθέτη ή με ρύθμιση για την οποία συναίνεσαν με σχετική πράξη τα υπόλοιπα κράτη της ευρωζώνης, ώστε να εδραιωθεί η κατάρτιση των συναλλαγών στο εσωτερικό του εξερχόμενου κράτους με το νέο νόμισμα. Δεύτερον, η εγκυρότητά τους θα εξαρτηθεί από τη στάση των δικαστηρίων σε περίπτωση αμφισβήτησης της ισχύος τους.

Αν οι συναλλαγματικοί περιορισμοί προβλεφθούν ή είναι ανεκτοί σε ενωσιακό επίπεδο, τότε αντίθετες νομισματικές ρήτρες (π.χ. πληρωμή της οφειλής στο εσωτερικό σε ευρώ) που θα περιλάβουν οι συμβαλλόμενοι στις συμβάσεις θα είναι άκυρες. Αν όμως οι περιορισμοί στις πληρωμές μεταξύ κρατών μελών της Ε.Ε. και κρατών μελών και τρίτων χωρών εισαχθούν με μονομερή εθνική ρύθμιση, θα τεθεί ζήτημα νομιμότητας της διάταξης αυτής⁷¹. Καταρχήν οι συναλλαγματικοί περιορισμοί θα έχουν άμεση ισχύ στο εσωτερικό του εξερχόμενου κράτους, διότι εντάσσονται στο δημόσιο δίκαιο⁷². Στην περίπτωση αυτή, συμβαλλόμενο μέρος που θα αμφισβητήσει την άμεση ισχύ των συναλλαγματικών περιορισμών στα δικαστήρια του εξερχόμενου κράτους θα επικαλεστεί την υπέρτερη ισχύ των ενωσιακών διατάξεων έναντι της εθνικής διάταξης περί συναλλαγματικών περιορισμών και θα θέσει

⁶⁸Αναλυτικά Albrecht, ZIP 2012, 1063 επ.

⁶⁹Βλ. Ιατράκη, ΕΠολΔ 2010, 676-677.

⁷⁰Ernst, ZIP 2012, 56· The Business Impact of a Greek Exit, D&B Special Report, April 2012, ιδίως σελ. 8 επ.

⁷¹Βλ. Proctor, ό.π., κεφ. 14, σημ. 01.

⁷²Βλ. Καλλιμόπουλο, Το δίκαιο του χρήματος, 1993, σελ. 200 επ.

αίτημα παραπομπής του ζητήματος στο ΔικΕΕ. Ήδη στη θεωρία διατυπώνονται επιφυλάξεις ως προς τη συμβατότητα μιας τέτοιας εθνικής διάταξης με τις διατάξεις των άρθρων 63 παρ. 2 και 65 ΣΛΕΕ, από τις οποίες προκύπτει ότι οι περιορισμοί στις πληρωμές αποτελούν τμήμα της ενωσιακής νομοθεσίας⁷³. Ωστόσο, η ελευθερία των συναλλασσόμενων για την επιλογή του μέσου πληρωμών μπορεί να περιοριστεί για λόγους προστασίας του γενικού συμφέροντος⁷⁴. Το ΔικΕΕ έχει κρίνει παλαιότερα ότι οικονομικοί λόγοι, οι οποίοι θεωρούνται ουσιώδους σημασίας για την επιβίωση ενός κράτους μέλους ως θεσμού, μπορεί να συγκαταλέγονται στους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη μέτρων από το θιγόμενο κράτος⁷⁵. Άρα εθνική διάταξη που απαγορεύει συμφωνίες πληρωμής σε ευρώ σε περίπτωση νομισματικής αλλαγής δεν αποκλείεται να κριθεί ως συμβατή με το ενωσιακό δίκαιο⁷⁶.

Αν θεμελιώνεται διεθνής δωσιδικία δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους και αντικείμενο της δίκης αποτελεί το νόμισμα πληρωμής της χρηματικής οφειλής, η οποία καταλαμβάνεται από την εθνική διάταξη που περιέχει συναλλαγματικούς περιορισμούς, θα προκύψει και ζήτημα ελέγχου με βάση τις διατάξεις του άρθρου 9 του Κανονισμού Ρώμη-Ι⁷⁷. Συγκεκριμένα, αν η διάταξη περί συναλλαγματικών περιορισμών του εξερχόμενου κράτους απαγορεύει την πληρωμή της χρηματικής οφειλής σε ευρώ που είναι πληρωτέα στο έδαφός του, αλλά στη συγκεκριμένη διαφορά προβλέπεται συμβατική ρήτρα που επιτρέπει την πληρωμή σε ευρώ, τότε η συμβατική αυτή ρήτρα θα κριθεί ως μη εφαρμοστέα σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 9 του Κανονισμού Ρώμη-Ι, λόγω του ότι η διάταξη που επιβάλλει τους συναλλαγματικούς περιορισμούς θα αξιολογηθεί ως υπερισχύουσα εθνική διάταξη αναγκαστικού δικαίου. Από το άλλο μέρος, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 9 του Κανονισμού Ρώμη-Ι για να κριθεί αν θα δοθεί ισχύς σε υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου μιας χώρας και εν προκειμένω στις διατάξεις που προβλέπουν περιορισμούς στην πληρωμή χρηματικής αξίωσης σε διαφορετικό νόμισμα από το νέο εθνικό νόμισμα, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη η φύση και ο σκοπός τους καθώς και οι συνέπειες της εφαρμογής ή της μη εφαρμογής τους. Ως εκ τούτου, από το συνδυασμό των διατάξεων της παρ. 1 και της παρ. 3 του άρθρου 9 του Καν. Ρώμη-Ι προκύπτει ότι η αξιολόγηση εθνικών διατάξεων περί συναλλαγματικών περιορισμών στις συμβάσεις ως υπερισχυουσών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου σε ενωσιακό επίπεδο προϋποθέτει τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου. Κατά μία άποψη σήμερα στη θεωρία η ισχύς των διατάξεων αυτών στη σύμβαση θα πρέπει να κριθεί με βάση το δίκαιο που διέπει αυτή⁷⁸. Έτσι, αν

⁷³Βλ. Ress/Ukrow, in: Grabitz/Hilf/Nettesheim, *Das Recht der EU*, 2010, Art. 65 AEUV Rz. 59

⁷⁴Βλ. Sedlaczek/Zuger, in: Streinz, *EUV/AEUV*, 2. Aufl., 2012, Art. 65 AEUV Rz. 25· Albrecht, ZIP 2012, 1064.

⁷⁵ΔΕΚ, αποφ. 72/83, υποθ. *Campus Oil*, ΣυλλΝομ 1984, 2727, 2755.

⁷⁶Βλ. επίσης Albrecht, ZIP 2012, 1064.

⁷⁷Αναλυτικά MünchKomm/Martiny, BGB, Bd. 10, 5. Aufl. 2010, Rom-IVO Art. 9 Anh. II Rz. 2 επ.

⁷⁸Έτσι MünchKomm/Martiny, BGB, Bd. 10, 5. Aufl. 2010, Rom-IVO Art. 9 Anh. II Rz. 45 επ.

στη σύμβαση εφαρμοστέο δίκαιο είναι το ελληνικό, θα τεθεί το ερώτημα αν η πληρωμή της οφειλής στο ξένο συμφωνημένο νόμισμα συνεπάγεται απρόβλεπτη μεταβολή των συνθηκών (άρθρο 388 ΑΚ) για ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη ή αν συνιστά ανυπαίτια αδυναμία εκπλήρωσης της παροχής (άρθρο 335 ΑΚ), ώστε να κριθεί συνάμα και η αποδοχή ή όχι της ισχύος της νομισματικής αυτής ρήτρας.

ΣΤ. Δυνατότητες προστασίας των πιστωτών στις διεθνείς συναλλαγές

Η ενδεχόμενη έξοδος κρατών ή κρατών μελών από την ευρωζώνη, όπως π.χ. της Ελλάδος, Πορτογαλίας, Ισπανίας, Ιρλανδίας και Ιταλίας, συζητείται δημοσίως ήδη από το δεύτερο εξάμηνο του 2011, καθώς και της Κύπρου από τα μέσα του έτους 2012, με αποτέλεσμα στους νομικούς κύκλους να θεωρείται ως μία προβλέψιμη εξέλιξη που από νομική άποψη δεν θα αποτελεί περιστατικό θεμελίωσης απρόβλεπτης μεταβολής των συνθηκών στις συμβάσεις (άρθρο 388 ΑΚ)⁷⁹. Για το λόγο αυτό οι πιστωτές σήμερα επιδιώκουν την εισαγωγή καταλλήλων συμφωνιών/ρητρών στις νέες συμβάσεις που καταρτίζουν με οφειλέτες από τα παραπάνω κράτη μέλη, διότι αυτοί (οι πιστωτές) θα είναι που πρωτίστως θα ζημιωθούν από την ενδεχόμενη αντικατάσταση του ευρώ από ένα εθνικό νόμισμα που θα έχει υποτιμηθεί σημαντικά⁸⁰.

Μια τέτοια πρώτη συμφωνία μπορεί να αποτελέσει η εξακολούθηση της υποχρέωσης καταβολής της χρηματικής αξίωσης σε ευρώ σε περίπτωση αντικατάστασης αυτού από το νέο εθνικό νόμισμα ή ακόμη η συμφωνία καταβολής της αξίωσης σε νόμισμα τρίτης χώρας. Ωστόσο η εγκυρότητα αυτής της συμφωνίας εξαρτάται από το αν η νέα διάταξη περί νομισματικής μετατροπής θα εξακολουθήσει να επιτρέπει την πληρωμή χρηματικών οφειλών σε ξένο νόμισμα (π.χ. άρθρο 291 ΑΚ). Όπως αναπτύχθηκε παραπάνω, ο νέος νομισματικός νόμος πιθανότατα θα περιλαμβάνει διατάξεις περί συναλλαγματικών περιορισμών που θα απαγορεύουν συμφωνίες πληρωμής σε ξένο νόμισμα (ευρώ ή νόμισμα τρίτης χώρας). Συνεπώς, η εισαγωγή συμφωνιών πληρωμής σε ευρώ ή νόμισμα τρίτης χώρας δεν ενδείκνυνται και εξάλλου δύσκολα ο αντισυμβαλλόμενος με κατοικία/έδρα σε συζητούμενο προς αποχώρηση από την ευρωζώνη κράτος μέλος θα αποδειχθεί τέτοιες συμφωνίες.

Μία άλλη συμφωνία είναι αυτή του επιμερισμού του κινδύνου μεταξύ των συμβαλλομένων λόγω σημαντικής υποτίμησης του νέου εθνικού νομίσματος έναντι του ευρώ. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να προβλεφθεί στη σύμβαση ότι αν το νέο νόμισμα υποτιμηθεί έναντι του ευρώ π.χ. σε ποσοστό πάνω από 30%, τότε η παραπάνω αυτή ποσοστιαία απώλεια της νομισματικής αξίας θα κατανεμηθεί εξίσου και στους δύο συμβαλλόμενους, ενώ το ποσοστό απώλειας μέχρι 30% θα βαρύνει τον οφειλέτη ή το δανειστή. Η εγκυρότητα

⁷⁹Βλ. *Albrecht*, ZIP 2012, 1062.

⁸⁰Βλ. *Ernst*, ZIP 2012, 57· *Albrecht*, ZIP 2012, 1063 επ.: γενικότερα για το ζήτημα και *International contracts and the Eurozone crisis*, Ashurst Security and derivatives briefing - January 2012, ιδιαίτερα σελ. 3 επ.

όμως και αυτής της συμφωνίας είναι νομικά αβέβαιη, διότι θα εξαρτηθεί από το σύνδεσμο που θα υποδεικνύει το εφαρμοστέο στη σύμβαση δίκαιο, όπως επίσης και αν το δίκαιο αυτό επιτρέπει τη συνυπολόγηση τέτοιας συμφωνίας⁸¹.

Άλλη εναλλακτική επιλογή αποτελεί η συμφωνία του τόπου πληρωμής σε άλλο κράτος μέλος της ευρωζώνης, που δεν κινδυνεύει να αποχωρήσει από αυτή⁸². Και αυτή όμως η συμβατική ρήτρα εξαρτάται από το κριτήριο σύνδεσης που θα προβλεφθεί για την αναγκαστική μετατροπή των χρηματικών οφειλών από ευρώ στο νέο νόμισμα. Πάντως, σε επίπεδο επιχειρήσεων με υπερόρια συναλλακτική δραστηριότητα επιλέγεται ήδη η κατάρτιση συμβάσεων με θυγατρικές εταιρίες οφειλετών, που ενώ οι ίδιοι έχουν την κατοικία/έδρα σ' ένα οικονομικά μη ισχυρό κράτος μέλος της ευρωζώνης, οι συμβαλλόμενες θυγατρικές τους εταιρίες είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη του σκληρού πυρήνα της ευρωζώνης⁸³. Στις διαρκείς συμβάσεις μπορεί επίσης να προβλεφθεί η δυνατότητα άσκησης δικαιωμάτων καταγγελίας και υπαναχώρησης από τη σύμβαση σε περίπτωση νομισματικής αλλαγής. Τέλος, σε σημαντικές συμβάσεις, ιδίως παροχής υπηρεσιών, προβλέπονται ρήτρες αποκλειστικής δικαιοδικίας και εφαρμοστέου δικαίου τρίτου κράτους, που συνήθως είναι το βρετανικό δίκαιο.

Ζ. Ζητήματα τεχνικής φύσεως για την περάτωση της διαδικασίας αντικατάστασης του ευρώ από το νέο εθνικό νόμισμα

Ι. Διεθνής εμπειρία

Η ενδεχόμενη αποχώρηση κράτους μέλους από την ευρωζώνη θα είναι μία δύσκολη από τεχνική άποψη διαδικασία, που πρέπει να πραγματοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, χωρίς μεταβατική περίοδο⁸⁴. Σε παγκόσμιο επίπεδο και σε διαφορετικές χρονικές περιόδους υπήρξαν πολλές αποχωρήσεις κράτους ή κρατών από νομισματικές ενώσεις, αλλά όμως καμία δεν θα μπορεί να ταυτιστεί με μία ενδεχόμενη αποχώρηση κράτους μέλους από την ευρωζώνη, διότι όλες οι παλαιότερες αυτές νομισματικές ενώσεις δεν είχαν τα χαρακτηριστικά της ευρωζώνης, ήτοι της ένωσης δύο τουλάχιστον ανεξαρτήτων κρατών με κοινό νόμισμα και κοινή κεντρική τράπεζα⁸⁵. Η διάλυση δε των νομισματικών αυτών ενώσε-

⁸¹Albrecht, ZIP 2012, 1065.

⁸²Ernst, ZIP 2012, 57.

⁸³Βλ. Ernst, ZIP 2012, 57.

⁸⁴Για τα πλεονεκτήματα μιας άμεσης περάτωσης της διαδικασίας της αντικατάστασης του ευρώ σε πιθανή έξοδο ενός κράτους από το ευρώ βλ. Ernst, ZIP 2012, 57 και ειδικότερα για τη χώρα μας Born/Buchen/Carstensen/Grimme/Kleemann/Wohlrabe/Wollmershäuser, Austritt Griechenlands aus der Europäischen Währungsunion: historische Erfahrungen, makroökonomische Konsequenzen und organisatorische Umsetzung, ifo 2012, 1-62, μετακλητό από www.cesifo-group.de/de/link/Euro-krise.

⁸⁵Για μια συνολική επισκόπηση της εξέλιξης των νομισματικών ενώσεων ανά τον κόσμο βλ. Bordo/Jonung, «The Future of EMU: What Does the History of Monetary Unions tell Us?» (1999), NBER Working Paper, 7365.

ων ή η αποχώρηση από αυτές κρατών μελών οφειλόταν πρωτίστως σε πολιτικούς λόγους (πόλεμοι, ανεξαρτητοποίηση ή δημιουργία νέων κρατών) παρά σε κρίσεις χρέους και δημοσιονομικών ελλειμμάτων⁸⁶. Ωστόσο, το παράδειγμα της νομισματικής αλλαγής κατά τη διάλυση της Τσεχοσλοβακίας το έτος 1993 είναι αυτό που προσιδιάζει περισσότερο στην ενδεχόμενη αποχώρηση ενός αδύναμου οικονομικά κράτους μέλους από την ευρωζώνη και ίσως θα μπορεί να αποτελέσει έναν οδικό χάρτη για την αποχώρηση από το ευρώ. Η διάλυση της Τσεχοσλοβακίας είχε αποφασιστεί να γίνει την 1.1.1993 με τη δημιουργία δύο κρατών, ήτοι της Τσεχίας και Σλοβακίας, και τη μεταβατική παραμονή αυτών σε κοινή νομισματική ένωση. Όλο όμως το προηγούμενο διάστημα μέχρι τα τέλη του 1992 παρατηρήθηκε χειροτέρευση των οικονομικών μεγεθών της Σλοβακίας, δραστική φυγή κεφαλαίων προς την Τσεχία καθώς επίσης και μεγάλη ζήτηση στην αγορά συναλλάγματος, καθότι με τη διάλυση του ανατολικού μπλοκ η οικονομία της Σλοβακίας επλήγη περισσότερο σε σχέση με αυτή της Τσεχίας και κατά το χρόνο εκείνο ήταν αδύνατη η άμεση ανασυγκρότησή της⁸⁷. Έτσι την 19 Ιανουαρίου 1993 η Τσεχία αποφάσισε την έξοδο της από την κοινή νομισματική ένωση και διεξήγαγε μυστικές συνομιλίες με τη Σλοβακία για διάλυση της νομισματικής ένωσης και την αυτονόμησή της (της Σλοβακίας), η οποία γνωστοποιήθηκε την 2.2.1993. Αμέσως με τη γνωστοποίηση αποφασίστηκε το πάγωμα πληρωμών μεταξύ των δύο κρατών και της κίνησης των τραπεζικών λογαριασμών καθώς επίσης διατάχθηκε η διενέργεια συνοριακών ελέγχων για την εμπόδιση φυγής κεφαλαίων. Τα παλαιά χαρτονομίσματα σημάνθηκαν (σφραγίστηκαν). Για την απλοποίηση της μετατροπής επετράπησαν συναλλαγές σε μετρητά μέσω σφραγισμένων χαρτονομισμάτων μέχρι του ποσού που αντιστοιχούσε σε 136 δολάρια, ενώ πέραν του ορίου αυτού οι πληρωμές γινόταν μέσω τραπεζικών λογαριασμών με αντίστοιχες ηλεκτρονικές καταχωρήσεις στο νέο νόμισμα. Εν κατακλείδι η διαδικασία της νομισματικής αλλαγής περατώθηκε επιτυχώς εντός τεσσάρων ημερών από 4 έως 7 Φεβρουαρίου 1993 (Πέμπτη - Κυριακή)⁸⁸.

⁸⁶Π.χ. η διάλυση της σκανδιναβικής νομισματικής ένωσης 1914-1924 είχε αιτία τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, όπως και της λατινικής νομισματικής ένωσης 1914-1927, η διάλυση της νομισματικής ένωσης της Αυστροουγγαρίας 1919-1927 οφειλόταν στην πολεμική ήττα και στη δημιουργία νέων κρατών, η διάλυση της Γιουγκοσλαβίας 1991-1994 σε εμφύλιο πόλεμο και δημιουργία νέων κρατών, της Σοβιετικής Ένωσης 1992-1994 σε πολιτικές αναταραχές με τη δημιουργία επίσης νέων κρατών και της Τσεχοσλοβακίας 1993 σε πολιτικές και οικονομικές διαφορές με τη δημιουργία δύο κρατών, πηγή Bordo/Jonung, ό.π.

⁸⁷Το 1992 η Τσεχία είχε κατά κεφαλήν εισόδημα 20% υψηλότερο από αυτό της Σλοβακίας, το 90% των ξένων επενδύσεων γινόταν στο τμήμα της Τσεχίας, η ανεργία στη Σλοβακία έφθανε στο 12%, ενώ στην Τσεχία στο 3%, το δημοσιονομικό έλλειμμα στην Σλοβακία ξεπερνούσε το 10% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, ενώ η Τσεχία παρουσίαζε πλεόνασμα, βλ. Dedek, «The break-up of Czechoslovakia: An In-depth Economic Analysis», 1996, σ. 117 επ.

⁸⁸Αναλυτικά Horvath/Fidrmuc, «Stability of monetary unions: Lessons from the break-up of Czechoslovakia», (1999), ZEI Working Paper, B99-17.

II. Η διαδικασία περάτωσης της εξόδου κράτους μέλους από την ευρωζώνη

Το παράδειγμα της νομισματικής αλλαγής στην πρώην Τσεχοσλοβακία καταδεικνύει ότι για την αποχώρηση ενός κράτους μέλους από μία νομισματική ένωση ή για τη διάλυση αυτής απαιτείται να προηγηθεί μυστική συμφωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών και στη συνέχεια να ολοκληρωθεί η διαδικασία μετάβασης στο νέο ή νέα νομίσματα σε σύντομο χρονικό διάστημα, ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία επικίνδυνων πολιτικών καταστάσεων και να εμποδιστεί η φυγή κεφαλαίων από το εξερχόμενο κράτος προς το εξωτερικό (run bank). Βεβαίως σε ενδεχόμενη περίπτωση εξόδου κράτους μέλους από την ευρωζώνη θα δημιουργηθούν σοβαρά νομικά ζητήματα ως προς τη νομιμότητα της εισαγωγής μέτρων απαγόρευσης κίνησης κεφαλαίων και συννομιματικών ελέγχων, καθότι η ελευθερία κίνησης κεφαλαίων αφενός μεν αποτελεί θεμελιώδη ελευθερία του οικοδομήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφετέρου δε έχει αποκτήσει μεγάλη σημασία στις εμπορικές σχέσεις της Ε.Ε. με τρίτα κράτη. Το ζήτημα αυτό δεν χρειάστηκε να αντιμετωπιστεί στην περίπτωση της Τσεχοσλοβακίας, διότι τότε δεν ήταν κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Επίσης, στην περίπτωση της Τσεχοσλοβακίας το υφιστάμενο κοινό νόμισμα αντικαταστάθηκε με δύο νέα νομίσματα, γεγονός που διευκόλυνε το εγχείρημα της νομισματικής μετατροπής. Αντίθετα, στην περίπτωση αποχώρησης κράτους μέλους από την ευρωζώνη το ευρώ θα παραμείνει κοινό νόμισμα μεταξύ των υπολοίπων κρατών της ευρωζώνης. Έτσι, για να στεφθεί με επιτυχία η διαδικασία αντικατάστασης του ευρώ από το νέο εθνικό νόμισμα πρέπει να σημειθούν όχι μόνο τα χαρτονομίσματα σε ευρώ που κυκλοφορούν στο εξερχόμενο από την ευρωζώνη κράτος, αλλά και τα χαρτονομίσματα σε ευρώ που κυκλοφορούν στα υπόλοιπα κράτη μέλη της ευρωζώνης. Διαφορετικά, οι πολίτες του εξερχόμενου κράτους που κατέχουν χαρτονομίσματα σε ευρώ δεν θα προστρέξουν για την αντικατάστασή τους με το νέο νόμισμα, αφού στα υπόλοιπα κράτη της ευρωζώνης θα διατηρήσουν την αξία τους⁸⁹. Η διαδικασία σήμανσης όλων των υφιστάμενων χαρτονομισμάτων στην ευρωζώνη έχει όμως μεγάλο κόστος και δημιουργεί προηγούμενο στην περίπτωση αποχώρησης και άλλου ή άλλων κρατών από την ευρωζώνη⁹⁰. Από την άλλη πλευρά, η μη σήμανση των χαρτονομισμάτων στην ευρωζώνη θα έχει ως συνέπεια τη μακροπρόθεσμη απώλεια κερδών για το ευρωσύστημα κατά το ύψος των κυκλοφορούντων χαρτονομισμάτων στο εξερχόμενο κράτος.

⁸⁹Οι Blankart/Bretschneider, ό.π., προτείνουν σε πιθανή έξοδο της Ελλάδος από το ευρώ να σημειθούν τα χαρτονομίσματα που φέρουν το γράμμα «Υ» στον σειριακό αριθμό τους, το οποίο «Υ» σημαίνει ότι τα χαρτονομίσματα αυτά έχουν εκδοθεί κατ' εντολή της Τράπεζας της Ελλάδος. Και η λύση αυτή δεν είναι ορθή, διότι χαρτονομίσματα που ο σειριακός τους αριθμός αρχίζει με το γράμμα «Υ» μπορεί να βρίσκονται στην κατοχή πολιτών άλλων κρατών μελών και αντίστροφα πολίτες του εξερχόμενου κράτους να κατέχουν χαρτονομίσματα που έχουν εκδοθεί κατ' εντολή κεντρικών τραπεζών άλλων κρατών μελών.

⁹⁰Βλ. Born/Buchen/Carstensen/Grimme/Kleemann/Wohlrabe/Wollmershäuser, ό.π., σ. 51.

Ενόψει των ανωτέρω προκύπτει ότι η περάτωση της διαδικασίας εξόδου ενός κράτους μέλους από την ευρωζώνη απαιτεί καταρχήν τη λήψη απόφασης σε μυστική συνδιάσκεψη κορυφής όλων των κρατών μελών της ευρωζώνης⁹¹. Με την απόφαση αυτή, που δεν θα γνωστοποιηθεί, θα συμφωνηθεί η έξοδος του κράτους μέλους από την ευρωζώνη καθώς και το περιεχόμενο του εθνικού νομισματικού νόμου και ο τρόπος περάτωσης της αντικατάστασης του ευρώ από το νέο νόμισμα. Προς υλοποίηση της απόφασης αυτής θα εκδοθούν εκ των υστέρων οι αναγκαίες νομικές πράξεις από τα όργανα της Ε.Ε. Μετά δε τη λήψη της μυστικής αυτής απόφασης θα ψηφιστεί την επόμενη ημέρα - που θα είναι η τελευταία εργάσιμη ημέρα της εβδομάδος - από το εθνικό κοινοβούλιο του εξερχόμενου κράτους ο σχετικός νομισματικός νόμος, ο οποίος θα τεθεί σε ισχύ αυθημερόν⁹². Αμέσως η Κεντρική Τράπεζα του εξερχόμενου κράτους θα εκδώσει σχετικές αποφάσεις για πάγωμα της κίνησης όλων των τραπεζικών λογαριασμών και της μετατροπής αυτών στο νέο νόμισμα⁹³. Συγχρόνως θα ληφθούν μέτρα ελέγχου των πυλών εξόδου από τη χώρα. Την πρώτη εργάσιμη ημέρα της επόμενης εβδομάδος το ευρώ θα έχει πλέον αντικατασταθεί από το νέο νόμισμα στις συναλλαγές. Οι τράπεζες θα πληρώνουν με σφραγισμένα χαρτονομίσματα σε ευρώ μέχρι ενός προβλεπόμενου ποσού και θα έχουν γνωστοποιηθεί τα μέτρα εποπτείας και συναλλαγματικών περιορισμών. Τις επόμενες ημέρες θα εκτυπωθεί και το νέο νόμισμα⁹⁴.

Ωστόσο, η επιτυχία μιας ταχείας περάτωσης της διαδικασίας της νομισματικής αλλαγής σε ενδεχόμενη έξοδο κράτους μέλους από την ευρωζώνη εξαρτάται από την ύπαρξη υψηλού επιπέδου διοικητικής οργανωτικής υποδομής καθώς και από τον αστάθμητο παράγοντα της εκ των υστέρων αντίδρασης των δυνάμεων της αγοράς, που μπορεί να οδηγήσει την υποτίμηση του νέου νομίσματος σε δυσθεώρητα ύψη και να μην αποφευχθεί εν τέλει η φυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό. Η επικίνδυνη αυτή κατάσταση μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω μιας «ασύμμετρης νομισματικής μετατροπής», όπως προτείνεται στη θεωρία, έχοντας ως παράδειγμα την Ελλάδα, σύμφωνα με την οποία το ευρώ θα αντικατασταθεί από

⁹¹ *Ηδη στη θεωρία υποστηρίζεται ότι η διαδικασία αυτή αποτελεί την ultima ratio λύση, βλ. Ernst ZIP 2012, 57· Born/Buchen/Carstensen/Grimme/Kleemann/Wohlrabe/Wollmershäuser, ό.π., σ. 50.*

⁹² *Ως προς το χρόνο συζήτησης της ψήφισης και της έναρξης ισχύος του νομισματικού νόμου θα δημιουργηθεί ζήτημα αντισυνταγματικότητας.*

⁹³ *Οι Deo/Donovan/Hatheway, ό.π., προτείνουν να μετατραπούν αναγκαστικά στο νέο νόμισμα όχι μόνον οι τραπεζικοί λογαριασμοί που είναι σε ευρώ, αλλά και αυτοί που είναι σε νομίσματα τρίτων χωρών, ενώ ο Meyer, ifo Schnelldienst (2012), 65(6), 22-27, προτείνει να μετατραπούν στο νέο νόμισμα μόνον οι τραπεζικοί λογαριασμοί των μόνιμων κατοίκων του εξερχόμενου κράτους.*

⁹⁴ *Ο Bootle, «Leaving the euro: A practical guide», (2012), Capital Economics, προτείνει να μην γίνονται πληρωμές με ευρώ μέχρι την εκτύπωση και κυκλοφορία του νέου νομίσματος, γεγονός πάντως που θα έχει μεγάλο αντίκτυπο στη διεκπεραίωση των καθημερινών συναλλαγών.*

το νέο νόμισμα στις συμβάσεις και στην καταβολή μισθών και συντάξεων από το δημόσιο, αλλά θα εξαιρεθούν οι τραπεζικές καταθέσεις⁹⁵. Η πρόταση αυτή θέτει ως προϋπόθεση τη στήριξη των τραπεζών του εξερχόμενου κράτους από τα υπόλοιπα κράτη της ευρωζώνης είτε μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας είτε με διάθεση δικών τους κρατικών ομολόγων και συναρτάται με τη διατήρηση του ευρώ ως μέσο πληρωμών⁹⁶.

Η. Συμπερασματικές Παρατηρήσεις

1. Οι επιπτώσεις στις χρηματικές ενοχές σε περίπτωση αποχώρησης κράτους μέλους από την ευρωζώνη θα εξαρτηθούν από τον τρόπο που θα αποφασιστεί αυτή.

2. Τις περισσότερες πιθανότητες συγκεντρώνει το σενάριο της συντεταγμένης αποχώρησης με καταρχήν ρύθμιση του εθνικού νομοθέτη που όμως θα έχει την προηγούμενη συγκατάθεση των υπολοίπων κρατών μελών της ευρωζώνης.

3. Αν τυχόν αποφασιστεί η άτακτη αποχώρηση από την ευρωζώνη ο εθνικός νομισματικός νόμος θα κριθεί από τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ε.Ε. ως μη συμβατός με το ενωσιακό δίκαιο και στο εξωτερικό ως νόμιμο μέσο πληρωμών θα παραμείνει το ευρώ με οδυνηρές νομικές συνέπειες για το εξερχόμενο κράτος. Τα ημεδαπά δικαστήρια ενδέχεται να μην εφαρμόσουν τον εθνικό νομισματικό νόμο. Η επιλογή της άτακτης αποχώρησης από το ευρώ συνεπάγεται και την αποχώρηση από την Ε.Ε.

4. Η επιλογή του σεναρίου της συντεταγμένης αποχώρησης από την ευρωζώνη διευκολύνει την παραμονή του κράτους αυτού στην Ε.Ε.

5. Στο νέο νομισματικό νόμο θα περιέχονται αναγκαστικά τα συνδεδεμένα στοιχεία της μετατροπής των υφιστάμενων χρηματικών οφειλών από ευρώ στο νέο εθνικό νόμισμα καθώς επίσης θα ορίζεται η τιμή μετατροπής και η ημεροχρονολογία μετατροπής. Σύμφωνα με τη διεθνή εμπειρία ως πιθανά συνδεδετικά στοιχεία φέρονται ο τόπος κατοικίας/έδρας του οφειλέτη και/ή ο τόπος πληρωμής της οφειλής που θα είναι η επικράτεια του αποχωρούντος κράτους μέλους.

6. Στην περίπτωση συντεταγμένης αποχώρησης η μετατροπή των χρηματικών οφειλών από ευρώ στο νέο νόμισμα θα αναγνωριστεί τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, εφόσον η *lex monetae* αναγνωρίζεται ως κανόνας συγκρούσεως του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

7. Η διαδικασία εξόδου από το ευρώ κατά πάσα πιθανότητα θα ρυθμιστεί με κανονισμό του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, όπου μεταξύ των άλλων θα προβλέπεται η απαγόρευση άσκησης του δικαιώματος της αναπροσαρμογής των υφιστάμενων συμβάσεων εξαιτίας

⁹⁵ Βλ. την πρόταση των Blankart/Bretschneider, *Nutzen und Kosten eines Austritts Griechenlands aus dem Euro*, ifo Schnelldienst (2012), 65(9), 12-16, περί ασύμμετρης νομισματικής μετατροπής, «asymetrische Währungsumstellung».

⁹⁶ Έτσι Blankart/Bretschneider, ό.π., σ. 15.

της νομισματικής μετατροπής. Για τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί πριν από το δεύτερο εξάμηνο του 2011 η αναγκαστική νομισματική μετατροπή ενδεχομένως θα αποτελέσει λόγο επίκλησης του κανόνα της δημόσιας τάξης καθώς και των διατάξεων περί απρόβλεπτης μεταβολής των συνθηκών στην περίπτωση υπέρμετρης επαχθούς υποτίμησης του νέου νομίσματος, η οποία δεν ανταποκρίνεται στις συνθήκες της αγοράς.

8. Οι συναλλαγματικοί περιορισμοί που θα συνοδεύουν τη νομισματική αλλαγή δεν μπορούν να προσδιοριστούν σε περιεχόμενο και έκταση. Οι αλλοδαποί πιστωτές, που πρωτίστως θα φέρουν το νομισματικό κίνδυνο, επιχειρούν ήδη να διασφαλίστούν κατά την κατάρτιση νέων συμβάσεων με οφειλέτες από επίφοβα προς αποχώρηση από το ευρώ κράτη μέλη με κατάλληλες συμβατικές ρήτρες.

9. Η διαδικασία αντικατάστασης του ευρώ από το νέο εθνικό νόμισμα θα πρέπει να περατωθεί ταχέως. Τεχνικά ζητήματα θα προκύψουν αναφορικά με τα χαρτονομίσματα σε ευρώ που είναι σε κυκλοφορία, διότι δεν πρόκειται για καταστροφή ενός νομίσματος ή μετάβαση σ' ένα επίσης ισχυρό νόμισμα, αλλά για θεσμοθέτηση ενός αδύναμου εθνικού νομίσματος. Η εξαίρεση των τραπεζικών καταθέσεων από τη νομισματική μετατροπή ενδεχομένως να αποτελεί τη βέλτιστη λύση για την ομαλή μετάβαση από το ευρώ στο νέο νόμισμα και την καθιέρωση αυτού χωρίς μεγάλους κλυδωνισμούς.

**Ν. 3500/2006 «ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ» - ΑΡΘΡΟ 1 : ΟΡΙΣΜΟΙ**

**Βασιλικής ΞΑΦΟΥΛΗ, Δικηγόρου Λάρισας,
ΜΔΕ Τομέα Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών ΔΠΘ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι παραδοσιακές αντιλήψεις χρόνων ότι η βία που ασκείται εντός του πλαισίου της ιδιωτικότητας και της οικογενειακής ζωής δεν θα έπρεπε να επιφέρει την επέμβαση των θεσμικών μηχανισμών της πολιτείας ήταν ο λόγος που κοινωνία και πολιτεία έκλειναν τα μάτια στη σοβαρή κοινωνική παθογένεια του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας. Η ανοχή και η συγκάλυψη αυτών των πράξεων στο όνομα της διατήρησης της οικογενειακής συνοχής, συνέβαλλαν στη στρέβλωση των ερευνών, οι οποίες ασχολήθηκαν με την ποιοτική και ποσοτική έκταση του φαινομένου, το οποίο συνιστά - ακόμη και σήμερα - μια «αθέατη εγκληματικότητα». Παρόλα αυτά, όλες οι έρευνες, παλαιότερες και νεότερες, συγκλίνουν στο εξής: η ενδοοικογενειακή βία αφορά όλα τα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα και όλα τα μορφωτικά επίπεδα, ενώ ασκείται ως επί το πλείστον σε βάρος των γυναικών και των ανηλίκων¹. Εν δυνάμει θύματα και δράστες της ενδοοικογενειακής βίας, λοιπόν, είμαστε όλοι. Καθίσταται επομένως σαφές ότι υπάρχει στο πλαίσιο της οικογένειας βία σε ένταση και έκταση τέτοια, ώστε δικαιολογημένα να απαιτείται επέμβαση της πολιτείας.

Η ελληνική πολιτεία προέκρινε τη νομοτεχνική οδό της σύνταξης ενός ειδικού και ενιαίου νομοθετήματος, ώστε αφενός μεν να μη διασπαστεί η ομοιογένεια της νομοθετικής ύλης και αφετέρου να διευκολυνθεί η πρακτική εφαρμογή του, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική

¹Σύμφωνα με την επεξεργασία των στοιχείων για τη λειτουργία ενός χρόνου της γραμμής SOS εθνικής εμβέλειας 15900 που ασχολείται με τη συμβουλευτική γυναικών - θυμάτων βίας, η οποία αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα www.tnxs.gr, προκύπτει ότι δύσκολα μπορεί να προκύψει ένα συγκεκριμένο προφίλ γυναικών που υφίστανται ενδοοικογενειακή βία. Τα στοιχεία της έρευνας αναφέρουν ότι «Από τις γυναίκες - θύματα βίας, που απάντησαν στην ερώτηση σχετικά με την εργασιακή τους κατάσταση στην αγορά εργασίας, φαίνεται ότι: 31% είναι απασχολούμενες (από τις οποίες το 12% αυτοαπασχολούμενες), 33% είναι άνεργες (από τις οποίες το 15% μακροχρόνια άνεργες) και 13% είναι ανενεργές. Από τις γυναίκες - θύματα βίας που απάντησαν στην ερώτηση σχετικά με την οικογενειακή τους κατάσταση φαίνεται ότι: 50% είναι έγγαμες, 9% είναι άγαμες, 8% σε διάσταση, 6% διαζευγμένες, 2% χήρες. Από τις γυναίκες που απάντησαν στην ερώτηση σχετικά με το ποια είναι η ηλικία τους φαίνεται ότι: 3% είναι νέες από 15 έως 24 ετών, 25% είναι ηλικίας 25 έως 39 ετών, 29% είναι 40 έως 54 ετών, 11% είναι 55-64 ετών και 5% είναι από 65 ετών και άνω. Από τις γυναίκες που απάντησαν στην ερώτηση σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο φαίνεται ότι: 0,2% είναι τυπικά αναλφάβητες, 11% έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια

έκθεση. Ο Ν. 3500/2006 ισχύει από τον Ιανουάριο του 2007 και παρά το γεγονός ότι έχει πραγματική και συμβολική αξία για την κοινωνική αναγνώριση του φαινομένου, ωστόσο δεν κατάφερε μέχρι σήμερα να γίνει ένα χρήσιμο εργαλείο προς την αντιμετώπισή του. Και τούτο διότι αρκέστηκε αποκλειστικά στην αυστηρή ποινική αντιμετώπιση των δραστών, χωρίς αυτή να συνοδεύεται από τη μέριμνα των κοινωνικών πολιτικών για την αρωγή των θυμάτων αλλά και των δραστών².

Δυστυχώς η πορεία της εφαρμογής του νόμου αυτού κατέδειξε αυτό που εκ των προτέρων είχε επισημανθεί, ότι δηλαδή τα φαινόμενα της κοινωνικής παθογένειας δεν λύνονται μέσω της αυστηρής ποινικής αντιμετώπισης.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1:

Το πρώτο άρθρο του νόμου περιέχει τους ορισμούς των εννοιών της ενδοοικογενειακής βίας, της οικογένειας και του θύματος της ενδοοικογενειακής βίας. Σκοπός του νόμου είναι αυτή να αντιμετωπισθεί η ενδοοικογενειακή βία βάσει των αρχών της ελευθερίας, της αυτοδιάθεσης και της αξιοπρέπειας του ατόμου στο πλαίσιο της οικογένειας. Πέραν των γυναικών, κατά των οποίων στατιστικά στρέφεται στις περισσότερες των περιπτώσεων η ενδοοικογενειακή βία, στόχος είναι και η προστασία ευρύτερου κύκλου ευάλωτων προσώπων, όπως λ.χ. ανήλικοι, υπερήλικες, ανήμπορα άτομα. Ωστόσο, η προσπάθεια του νόμου είναι να ισορροπήσει ανάμεσα στο δόγμα ότι «η ενδοοικογενειακή βία δεν είναι ιδιωτική υπόθεση αλλά μια κοινωνική παθογένεια» και στην επέμβαση της Πολιτείας και μάλιστα δια του ισχυρότερου και έσχατου οπλοστασίου της - του ποινικού δικαίου - στην ιδιωτική ζωή των μελών της οικογένειας.

1. «Ενδοοικογενειακή βία»

Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 1 ορίζεται ως «ενδοοικογενειακή βία» η τέλεση αξιόποινης πράξης των άρθρων 6, 7, 8, 9 του παρόντος νόμου και των άρθρων 299 και 311 του ΠΚ, όταν αυτές στρέφονται σε βάρος μέλους οικογένειας. Τυποποιούνται λοιπόν ως αδικήματα του νόμου αυτού η ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη, η ενδοοικογενει-

ή κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, 10% την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, 6% τη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση μη τριτοβάθμιου επιπέδου και 15% την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Από το σύνολο των γυναικών που κάλεσαν στην τηλεφωνική γραμμή προκύπτει ότι: 73% είναι Ελληνίδες, 10% είναι μετανάστριες, 1% ανήκουν σε μειονότητες, 1% είναι Α.με.Α. Επιπλέον, για την οικονομική τους κατάσταση οι γυναίκες - θύματα την περιγράφουν στην αντίστοιχη ερώτηση ως κακή (23%), ενώ το 18% την αναφέρει ως μέτρια και το 12% ως καλή».

²Η Βάσω Αρτινοπούλου, Πολιτικές πρόληψης και αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας, Πρακτικά επιμορφωτικής ημερίδας 28/06/2007: Ενδοοικογενειακή βία Προοπτικές μετά το Ν. 3500/2006, επιμέλεια Φ. Μηλιώνη, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα 2008, σελ. 67, τονίζει ότι «για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας απαιτούνται παρεμβάσεις με στόχο αφενός μεν την παροχή βοήθειας στα θύματα και αφετέρου την πρόληψη βίαιων συμπεριφορών».

ακή παράνομη βία και η ενδοοικογενειακή απειλή, ο συζυγικός βιασμός (με την τροποποίηση του 336 ΠΚ από το άρθρο 8 του Ν. 3500/2006) και τέλος η ενδοοικογενειακή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας. Αφέθηκαν εκτός πεδίου εφαρμογής του συγκεκριμένου νόμου ελαφρύτερες προσβολές, λ.χ. η ασήμαντη ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη, η ενδοοικογενειακή εξύβριση (οι οποίες τιμωρούνται με βάση τις αντίστοιχες διατάξεις του ποινικού κώδικα), αφού τέτοιου είδους συμπεριφορές είναι συνηθισμένες και κατά κάποιο τρόπο αναμενόμενες, δεδομένου ότι τα μέλη της οικογένειας είναι αυτονόητο ότι, πέραν των αρμονικών στιγμών, θα συγκρουστούν, θα διαφωνήσουν, και ενδεχομένως να στραφεί λεκτικά το ένα εναντίον του άλλου, χωρίς αυτό να συνεπάγεται την ανάγκη επέμβασης της Πολιτείας. Κρίθηκε, λοιπόν, ότι το συγκεκριμένο νόμο δεν τον αφορούν τέτοιου είδους «επιπόλαιες» προσβολές εντός της οικογένειας, αλλά σοβαρότερες πράξεις ενδοοικογενειακής βίας. Στις πράξεις ενδοοικογενειακής βίας εντάσσονται επίσης και τα άρθρα 299 (ανθρωποκτονία από πρόθεση) και 311 (θανατηφόρα σωματική βλάβη) του ΠΚ, όταν αυτά τελούνται από μέλος της οικογένειας κατά άλλου μέλους της οικογένειας.

2. «Οικογένεια»

Στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 1 δίδεται ο ορισμός της οικογένειας. Χαρακτηριστικό είναι ότι για πρώτη φορά απαντάται σε νόμο ο ορισμός αυτής της έννοιας, παρόλο που χρησιμοποιείται και στη ρύθμιση σχέσεων από άλλους κλάδους του δικαίου³, και τούτο είναι απαραίτητο για ένα ποινικό νόμο βάσει του αξιώματος *nulum crimen, nula poena sine lege certa*. Ο Ι. Μανωλεδάκης για την οικογένεια σε σχέση με το Ποινικό Δίκαιο έχει αναφέρει ότι «είναι ένα βοηθητικό έννομο αγαθό και νοείται ως η αμοιβαία κοινωνική - νομική ιδιότητα των ανθρώπων να ανήκουν σε ένα ελάχιστο κοινωνικό πυρήνα. ... Δε συνιστά κατ' ακριβολογία έννομο αγαθό του σύγχρονου φιλελεύθερου κράτους, αλλά ένα θεσμό βαθιά ριζωμένο στη σύγχρονη κοινωνία»⁴.

Κοινώς αποδεκτό είναι το συμπέρασμα ότι ο ορισμός της οικογένειας που δίδεται από το Ν. 3500/2006 υπερβαίνει κατά πολύ τα προστατευτικά όρια που θέτει ο ίδιος, αλλά και την ίδια την κοινωνική πραγματικότητα⁵. Περιλαμβάνονται λοιπόν στην έννοια της οικογένειας:

- Οικογένεια εν στενή εννοία (Άρθρο 1 παρ. 2α): Σύζυγοι ή γονείς και συγγενείς πρώτου και δεύτερου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας και τα εξ υιοθεσίας τέκνα τους. Υπάγονται κατ' αρχήν εδώ τα πρόσωπα διαφορετικού φύλου που έχουν παντρευτεί και υφίσταται μεταξύ τους ενεργή η συζυγική σχέση (σύζυγοι), ή που δεν έχουν παντρευτεί αλλά έχουν ένα (τουλάχιστον) κοινό τέκνο (γονείς). Μετά την ισχύ του Ν. 3719/2008 «Μεταρρυθμίσεις για την οικογένεια, το παιδί, την κοινωνία και άλλες διατάξεις», τα ετερόφυλα άτομα που υπο-

³ Στο Αστικό Δίκαιο λ.χ. δεν υπάρχει συγκεκριμένος ορισμός της οικογένειας, ωστόσο είναι γενικά αποδεκτό ότι ως οικογένεια νοείται η «νόμιμη οικογένεια», ήτοι εκείνη που στηρίζεται στο γάμο κατά τους νόμιμους τύπους.

⁴ Ι. Μανωλεδάκης, *Το έννομο αγαθό ως βασική έννοια του Ποινικού Δικαίου*, εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσ/νίκη 1998, σελ. 93.

⁵ Θ. Παπαθεοδώρου, *Η ποινικοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας Συγκριτική προσέγγιση*, ΠοινΔικ 1/2007, σελ. 71 επ.

γράφουν το σύμφωνο συμβίωσης εξισώνονται με την έννοια των συζύγων, επομένως υπάγονται και αυτοί στην έννοια της οικογένειας αυτής της παραγράφου. Επίσης, τα πρόσωπα που συνδέονται με τους συζύγους ή τους γονείς με συγγένεια πρώτου και δεύτερου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας είναι, σύμφωνα με την - ορθότερη - συσταλτική ερμηνεία⁶, σε κατιούσα γραμμή τα κοινά τέκνα και τα εγγόνια των γονέων και τα τέκνα και τα εγγόνια του ενός συζύγου ως προς τον άλλο σύζυγο και σε ανιούσα γραμμή οι παππούδες και προπαππούδες εκάστου των γονέων και των συζύγων⁷. Βέβαια, δεν είναι αρκετά ισχυρή η β' βαθμού συγγένεια, ανεξαρτήτως μάλιστα ηλικίας και συνοίκησης, ώστε να δικαιολογηθεί η ιδιαίτερη ηθικοκοινωνική απαξία, λόγω της οποίας αντιμετωπίζονται με αυστηρότερες ποινές τα εγκλήματα της ενδοοικογενειακής βίας⁸. Σε αυτή την κατηγορία υπάγονται επίσης και τα εξ υιοθεσίας τέκνα των συζύγων ή γονέων, διότι μετά την υιοθεσία το ανήλικο τέκνο αποκόπτει οιονδήποτε δεσμό με τους βιολογικούς γονείς και τους συγγενείς τους⁹ και εντάσσεται στην οικογένεια που το υιοθετεί. Κατά συνέπεια, ορθά εν προκειμένω αντιμετωπίζονται ως πράξεις ενδοοικογενειακής βίας οι πράξεις των συζύγων ή γονέων που στρέφονται κατά των εξ υιοθεσίας ανηλίκων τέκνων τους, αφού πλέον τους συνδέει συγγένεια, με τη νομική έννοια του όρου¹⁰. Τα ενήλικα θετά τέκνα, όμως, ανήκουν στην εν στενή έννοια οικογένεια τόσο των θετών, όσο και των βιολογικών τους γονιών¹¹. Αυτονόητο είναι ότι όλα τα ανωτέρω πρόσωπα υπάγονται στην έννοια της οικογένειας, ανεξαρτήτως αν συνοικούν ή όχι.

⁶Η άλλη άποψη υποστηρίζει ότι, αφού ο νόμος δεν το διευκρινίζει, υπάγονται στην έννοια της οικογένειας οι συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, πρώτου και δεύτερου βαθμού αυτοτελώς. Όμως, αν αυτό γίνει δεκτό, διευρύνεται ανεπίτρεπτα το αξιόποιο και σε πρόσωπα τα οποία δεν μπορούν να υπάγονται δικαιολογημένα σε αυτή την κατηγορία της οικογένειας εν στενή έννοια.

⁷Ανδρ. Στεφανίδου, *Ενδοοικογενειακή βία Η έννοια της οικογένειας και η διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης*, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2010, σελ. 35, τονίζει ότι αποκλείονται από την κατηγορία αυτή τα αδέρφια, διότι βάσει της γραμματικής ερμηνείας της διάταξης κεντρικός άξονας είναι οι σύζυγοι και γονείς. Αν περιλαμβανόταν τα αδέρφια, κεντρικός πυρήνας θα λογίζονταν ο αδερφός, δηλαδή το τέκνο των γονέων, από όπου υπολογίζονται οι δύο γεννήσεις.

⁸Π. Μπρακουμάτσος, *Παρατηρήσεις - Σκέψεις - Προτάσεις επί του νέου νόμου για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας*, Πρακτικά επιμορφωτικής ημερίδας 28/06/2007: *Ενδοοικογενειακή βία Προοπτικές μετά το Ν. 3500/2006*, επιμέλεια Φ. Μηλιώνη, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα 2008, σελ. 205. Ομοίως και Θ. Παπαθεοδώρου, *Η ποινικοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας Συγκριτική προσέγγιση*, Ποιν. Δικ. 1/2007, σελ. 71 επ.

⁹Επομένως, αν ο βιολογικός γονέας τελέσει πράξη ενδοοικογενειακής βίας κατά του «τέκνου» του, το οποίο έχει υιοθετηθεί από άλλον γονέα, θα αντιμετωπισθεί με τις κοινές διατάξεις του ποινικού κώδικα.

¹⁰Ωστόσο, υπάρχει εν προκειμένω ένα κενό, το οποίο αφορά τα εξ υιοθεσίας αδέρφια, όπως παρατηρεί η Ελ. Συμεωνίδου - Καστανίδου, *Το νομοσχέδιο για την ενδοοικογενειακή βία*, ΠοινΔικ 8-9/2006, σελ. 1013 επ., Πηγή: nbonline.gr

¹¹Ε. Γεωργακάκη, «Ενδοοικογενειακή βία», Σειρά: *Εκλαϊκευμένη Νομική Βιβλιοθήκη*, Γεν. Εποπτεία Ι. Σ. Σπυριδάκης, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα 2007, σελ 13.

- Οικογένεια εν ευρεία εννοία (Άρθρο 1 παρ. 2β): Υπό την προϋπόθεση της συνοίκησης, εντάσσονται στην έννοια της οικογένειας συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι τετάρτου βαθμού. Δικαιολογητικός λόγος της επιλογής αυτού του βαθμού συγγένειας είναι το γεγονός ότι μέχρι τον τέταρτο βαθμό επέρχεται η εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή. Ο προσδιορισμός λοιπόν των προσώπων αυτών γίνεται βάσει των κανόνων της εξ αδιαθέτου κληρονομικής διαδοχής, κατά συνέπεια εντάσσονται εδώ τα αδέρφια, τα ανίψια, τα τέκνα των ανηψιών, τα πρώτα ξαδέρφια και τα τέκνα και εγγόνια των παππούδων και γιαγιάδων¹². Επίσης, εφόσον συνοικούν, εντάσσονται σε αυτή την κατηγορία πρόσωπα, των οποίος επίτροπος¹³, δικαστικός συμπαραστάτης¹⁴ ή ανάδοχος γονέας¹⁵ έχει ορισθεί μέλος της οικογένειας¹⁶. Τέλος, κρίθηκε σκόπιμο να περιληφθεί στην έννοια της οικογένειας, ώστε να καλύπτεται από το νόμο, κάθε ανήλικο πρόσωπο το οποίο συνοικεί με την οικογένεια για οποιοδήποτε λόγο. Τέτοιες περιπτώσεις ήταν συχνότερες κατά το παρελθόν, δεδομένου ότι με τις επαρκείς συνθήκες οικογένειας συνοικούσαν ανήλικα πρόσωπα, τα οποία μπορεί να μην είχαν συγγένεια ή δεσμούς οιοδήποτε τύπου με την οικογένεια, αλλά βοηθούσαν στις οικιακές ή τις αγροτικές εργασίες και τους παρέχονταν στέγη και τροφή, εντάσσονταν δε κατά κάποιο τρόπο στην οικογένεια, αφού συνήθως απέκοπταν δεσμούς με τους φυσικούς γονείς τους. Στη σημερινή εποχή όμως, η εν λόγω διάταξη μάλλον δεν θα τύχει μεγάλης εφαρμογής.

Παρατηρείται ότι το περιεχόμενο της έννοιας της συνοίκησης δεν προσδιορίζεται από το νόμο, παρά το γεγονός ότι πρόκειται για μια έννοια πάνω στην οποία βασίζονται οι περιπτώσεις β' και γ' της παραγράφου 2 για την έννοια της οικογένειας. Είναι αδιευκρίνιστο το ποιοτικό αλλά και το χρονικό στοιχείο που την εξειδικεύει και υπάγει τις ως άνω περιπτώσεις στο Ν. 3500/2006. Κρίσιμα στοιχεία για την κατάφαση της «συνοίκησης» είναι η βούληση και η θέληση δημιουργίας κοινού βίου, ασχέτως αν η συγκατοίκηση ως φυσική συνύπαρξη είναι συνεχής¹⁷.

¹² Ανρδ. Στεφανίδου, *Ενδοοικογενειακή βία Η έννοια της οικογένειας και η διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης*, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2010, σελ. 38.

¹³ Άρθρα 1589 επ. ΑΚ.

¹⁴ Άρθρα 1669 επ. ΑΚ.

¹⁵ Άρθρα 1607 επ. ΑΚ.

¹⁶ Παρά το γεγονός ότι δεν κρίνεται σκόπιμο να αναλυθούν εν προκειμένω όλες οι ιδιαίτερες περιπτώσεις που δημιουργούν σύγχυση ως προς τα πρόσωπα αυτά - μιας και το επιστημονικό αντικείμενο της παρούσας είναι διαφορετικό - θα γίνει μια απλή αναφορά στα πρόσωπα που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, όπως την παρουσιάζει συνοπτικά η Ε. Γεωργακάκη, Σειρά: Εκλαϊκευμένη νομική βιβλιοθήκη, Γενική Εποπτεία Ι. Σ. Σπυριδάκης, «Ενδοοικογενειακή βία», Εκδόσεις Αντ. Σάκουλα 2007, σελ. 15 «Στην οικογένεια εν ευρεία εννοία ανήκουν επίσης α) ο ανήλικος, επίτροπος του οποίου είναι μέλος της οικογένειας, β) Ο ενήλικος, δικαστικός συμπαραστάτης του οποίου είναι μέλος της οικογένειας, γ) Ο ανήλικος ή ενήλικος, ανάδοχος γονέας του οποίου είναι μέλος της οικογένειας».

¹⁷ Ανδρ. Στεφανίδου, *Ενδοοικογενειακή βία Η έννοια της οικογένειας και η διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης*, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2010, σελ. 58.

Ωστόσο, αυτονόητο είναι ότι απαιτείται για τη συνοίκηση ένας κοινός τόπος ως σημείο αναφοράς και αυτός είναι ο τόπος κύριας και μόνιμης εγκατάστασης του ατόμου, που ορίζεται στο άρθρο 51 ΑΚ¹⁸ ως κατοικία.

- Άρθρο 1 παρ. 2γ : Τα πρόσωπα που ανήκουν στη συγκεκριμένη κατηγορία δεν συνομολογούν «οικογένεια», όπως οι δύο ανωτέρω περιπτώσεις, ο νομοθέτης όμως θέλησε να καλύπτονται και αυτά από το νόμο για την ενδοοικογενειακή βία, κατά συνέπεια ο Ν. 3500/2006 εφαρμόζεται και σε αυτά. Κατά την κατάρτιση του σχεδίου νόμου αποφασίσθηκε από την ειδική Επιτροπή ότι «... πρέπει να υπάρχει μια οιοσδήποτε αναγνώριση και της μόνιμης ή μακροχρόνιας αλλά σταθερής συμβίωσης εκτός γάμου, ... όμως ομόφωνα δεν έγινε δεκτή από την Επιτροπή η πρόταση για τη νομιμοποίηση της συμβίωσης μεταξύ ομοφυλοφίλων και η παροχή και σε αυτούς ανάλογης έννομης προστασίας»¹⁹. Πρόκειται, λοιπόν, α) για τη μόνιμη σύντροφο του άνδρα, β) το μόνιμο σύντροφο της γυναίκας, γ) το/τα κοινό/ά τέκνο/α των μόνιμων συντρόφων, δ) το/τα τέκνο/α ενός εκ των μόνιμων συντρόφων, υπό την προϋπόθεση της συνοίκησης²⁰. Η έννοια του μόνιμου συντρόφου²¹ κρίνεται με βάση τις εκάστοτε κοινωνικές αντιλήψεις και τις συνθήκες *in concreto*. Πρόκειται για μια έννοια, η οποία δεν προβλέπεται, ούτε ορίζεται σαφώς από τον ίδιο το νόμο ή άλλο νομοθέτημα και εκ του γεγονότος αυτού προκαλεί ανασφάλεια δικαίου²². Κριτήρια με τα οποία θα κριθεί είναι αφενός μεν η συμβίωση και εξακολουθητική κοινή εγκατάσταση του ζευγαριού, χωρίς να ασκεί επιρροή τυχόν μακρά απουσία λόγω επαγγελματικού ταξιδιού ή η προσωρινή διάσταση, αφετέρου η

¹⁸Άρθρο 51 ΑΚ: «Κατοικία. Το πρόσωπο έχει κατοικία τον τόπο της κύριας και μόνιμης εγκατάστασής του. Κανένας δεν μπορεί να έχει συγχρόνως περισσότερες από μία κατοικίες. Για τις υποθέσεις που αναφέρονται στην άσκηση του επαγγέλματος λογίζεται ως ειδική κατοικία του προσώπου ο τόπος όπου ασκεί το επάγγελμά του».

¹⁹Ισ. Ντογιάκος, Κατάρτιση του σχεδίου νόμου για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, Πρακτικά επιμορφωτικής ημερίδας 28/06/2007: Ενδοοικογενειακή βία Προοπτικές μετά το Ν. 3500/2006, επιμέλεια Φ. Μηλιώνη, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα 2008, σελ. 167.

²⁰Υπό την έννοια που ως άνω αναλύθηκε.

²¹Πρόκειται για την περίπτωση της «ελεύθερης ένωσης», ήτοι τη συμβίωση δύο ετερόφυλων προσώπων χωρίς μεταξύ τους γάμο, η οποία μεν δε ρυθμίζεται από το δίκαιο, αλλά δεν απαγορεύεται.

²²Α. Χαλαμπάκης, Ο Ν 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, ΠΛΟΥ 2006, σελ. 79, αναφέρει ότι πρόβλημα προκαλείται και από την τάση να αναγνωρίζεται από τα αστικά δικαστήρια θεμελίωση κληρονομικού ή συνταξιοδοτικού δικαιώματος στον εναπομείναντα μόνιμο/η σύντροφο του θανόντος/ούσας, δεδομένου ότι για τη συγκεκριμένη θεμελίωση οι προϋποθέσεις που τίθενται είναι αρκετά υψηλές, ήτοι διάρκεια, ένταση και ποιότητα συντροφικής σχέσης, οι οποίες να προσιδιάζουν με τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά της συζυγικής σχέσης. Το ερώτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι αν και για τη θεμελίωση της ποινικής ευθύνης του μόνιμου συντρόφου βάσει του Ν. 3500/2006 απαιτούνται οι ως άνω αυστηρές προϋποθέσεις ή αν αρκεί μια μόνιμη συντροφική σχέση βασισμένη μόνο στο γεγονός της βούλησης των συντρόφων προς συμβίωση το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Ορθότερο είναι και για τη θεμελίωση της ποινικής

κοινωνική εμφάνιση γάμου²³, το γεγονός δηλαδή ότι το ζευγάρι φέρεται ως έγγαμο σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητάς του.

Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται και οι τέως σύζυγοι, εδάφιο το οποίο δεν υπήρχε στο σχέδιο νόμου, χωρίς να απαιτείται για αυτά τα πρόσωπα η συνοίκηση. Οι τέως σύζυγοι είναι πρόσωπα, τα οποία έχουν λύσει με διαζύγιο την έγγαμη συμβίωσή τους, επομένως είναι εξαιρετικά σπάνιο να συνοικούν, για το λόγο αυτό δεν απαιτείται για αυτούς η συνοίκηση ως όρος για την εφαρμογή του Ν. 3500/2006. Το εύλογο ερώτημα που ανακύπτει είναι γιατί θα πρέπει οι τέως σύζυγοι να αντιμετωπίζονται αυστηρότερα, με βάση μάλιστα τον ποινικό νόμο που αφορά στην ενδοοικογενειακή βία και προστατεύει την οικογένεια, αφού μετά τη διάλυση οικογένεια, με τη νομική έννοια του όρου, δεν υπάρχει (κατά συνέπεια, δεν προσβάλλεται καν το έννομο αγαθό που προστατεύει ο νόμος) και οι αντίστοιχες προσβολές μπορούν να αντιμετωπισθούν με τις διατάξεις του ΠΚ. Επιπροσθέτως, μετά τη διάλυση οι «τέως σύζυγοι» θεωρούνται ως τέτοιοι έως τη βιολογική τους κατάληξη και είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν μπορεί να δικαιολογηθεί η αυξημένη προστασία που παρέχει ο Ν. 3500/2006 για όλο το ως άνω χρονικό διάστημα. Η συσταλτική ερμηνεία της συγκεκριμένης διάταξης κρίνεται επιβεβλημένη, προκειμένου να αποφευχθούν ανεπίτρεπτα παράδοξα στην ποινική αντιμετώπιση αυτής της κατηγορίας των προσώπων: θα πρέπει να εφαρμόζεται ο νόμος για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας στα αδικήματα που τελούνται μεταξύ τέως συζύγων, μόνο αν αυτά προκύπτουν από τις οικογενειακές διαφορές των μερών²⁴ και ανακύπτουν κατά το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη διευθέτηση των διαφορών αυτών.

3. «Θύμα ενδοοικογενειακής βίας»

Στην τρίτη παράγραφο του άρθρου 1 δίδεται ο ορισμός του «θύματος» της ενδοοικογενειακής βίας. Ως τέτοιο θεωρείται κάθε πρόσωπο από τα προαναφερθέντα σε βάρος του οποίου τελείται κάποια από τις ανωτέρω αξιόποινες πράξεις. Επιπροσθέτως, θύμα είναι και το πρόσωπο στην οικογένεια του οποίου τελέσθηκε η αξιόποινη πράξη της ανθρωποκτονίας από πρόθεση ή της θανατηφόρας σωματικής βλάβης, καθώς επίσης και ο ανήλικος ενώπιον

ευθύνης του μόνιμου συντρόφου να απαιτείται η «ελεύθερη ένωση» να προσιδιάζει στη συζυγική σχέση, δεδομένου ότι αυτό που προστατεύεται εν προκειμένω είναι η αρμονική συμβίωση στα πλαίσια της οικογένειας και δεν μπορεί να τύχει μια απλή συμβίωση των μερών, χωρίς την ποιότητα, τη διάρκεια και την ένταση της συντροφικής σχέσης μιας τέτοιας αυξημένης προστασίας.

²³ Ανδρ. Στεφανίδου, *Ενδοοικογενειακή βία Η έννοια της οικογένειας και η διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης*, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2010, σελ. 46.

²⁴ Ανδρ. Στεφανίδου, *Ενδοοικογενειακή βία Η έννοια της οικογένειας και η διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης*, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2010, σελ. 50, «Σκόπιμη θεωρείται η παροχή προστασίας των τέως συζύγων μέχρι το πέρας των διαφορών που προκύπτουν από την προηγούμενη συζυγική σχέση και που έχουν άμεσο αντίκτυπο στους ίδιους, δηλαδή μέχρι την οριστικοποίηση της διανομής των αποκτημάτων, της διαμονής των τέκνων και των συζύγων, της αναγνώρισης ή προσβολής πατρότητας, της γονικής μέριμνας κλπ., εξαιρουμένης της διατροφής των τέκνων, που αποτελεί υποχρέωση μόνιμη και διαρκή, ή άλλης υποθέσεως που αφορά τον γονέα και το τέκνο μεμονωμένα».

του οποίου τελέσθηκε μία από τις προκείμενες αξιόποινες πράξεις. Κατά συνέπεια, όλα τα ανωτέρω πρόσωπα καθίστανται άμεσα παθόντες από το έγκλημα της ενδοοικογενειακής βίας, το οποίο μπορεί απλώς να τελέσθηκε εντός της οικογένειας ή απλώς ενώπιόν του (αν πρόκειται για ανήλικο). Αυτή η ρύθμιση για τους ανηλίκους προσπάθησε να ανταποκριθεί στα σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα, σύμφωνα με τα οποία η τέλεση πράξεων ενδοοικογενειακής βίας ενώπιον ανηλίκων μπορεί να προκαλέσει ψυχοκοινωνικές διαταραχές στον ανήλικο²⁵, με κίνδυνο τη διαιώνιση του φαύλου κύκλου της βίας²⁶.

4. Συμπερασματικές σκέψεις

Μολονότι ο νόμος τιτλοφορείται ως νόμος για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, κατ' ουσίαν οι προστατευτικές διατάξεις του εκτείνονται πέραν της οικογένειας υπό την παραδοσιακή της μορφή. Καλύπτονται και οι περιπτώσεις των μονογονεϊκών οικογενειών (άρθρο 1 παρ. 2 α), αλλά και των μόνιμων συντρόφων και των τέκνων τους, εφόσον συνοικούν (άρθρο 1 παρ. 2 γ) και κάθε ανήλικο πρόσωπο που συνοικεί με την οικογένεια (άρθρο 1 παρ. 2 β). Η πρωτοβουλία αυτή του νομοθέτη είναι αξιέπαινη, αφού τόλμησε και επιφύλαξε την αυξημένη προστασία του νόμου και για τα άτομα τα οποία μπορεί μεν να μην τα συνδέει συγγενική σχέση, αλλά ουσιαστικά οι συναισθηματικοί δεσμοί που τους συνδέουν τους καθιστούν «οικογένεια εν τοις πράγμασι»²⁷.

Στον αντίποδα αυτής της τολμηρής και καινοτόμας θεσμοθέτησης βρίσκεται η ευρύτητα της έννοιας της οικογένειας (άρθρο 1 παρ. 2 α, β), η οποία μάλιστα νοηματοδοτείται κυρίως από ένα τυπικό κριτήριο, αυτό της συγγένειας, ανεξαρτήτως στην περίπτωση της παρ. 2 α από τη συνοίκη-

²⁵Φ. Μηλιώνη, *Η γυναίκα θύμα - δράστις και η προληπτική αξία των προγραμμάτων για βίαιους άνδρες*, Πρακτικά επιμορφωτικής ημερίδας 28/06/2007: *Ενδοοικογενειακή βία Προοπτικές μετά το Ν 3500/2006*, επιμέλεια Φ. Μηλιώνη, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα 2008, σελ. 287, αναφέρεται στα ερευνητικά δεδομένα βάσει των οποίων αποδεικνύονται οι πολύ σημαντικές συνέπειες της κακοποιητικής σχέσης, όχι μόνον όταν είναι τα παιδιά άμεσα θύματα, αλλά και όταν είναι μάρτυρες αυτών των κακοποιητικών περιστατικών. Συγκεκριμένα, τα παιδιά στο 1/3 σχεδόν των περιπτώσεων κακοποίησης είναι παρόντα (ακριβές ποσοστό 28,4 %) στο βίαιο συμβάν. Επίσης, «τα κακοποιημένα παιδιά ή τα παιδιά μάρτυρες βίαιων περιστατικών στην οικογένεια παρουσιάζουν μια σειρά συμπτωμάτων, είτε νευροφυσιολογικών, είτε συμπεριφορών ψυχολογικών (κατάθλιψη, άγχος, χαμηλή αυτοεκτίμηση, ενοχές, διαταραχές ύπνου)».

²⁶Φ. Μηλιώνη, *Η γυναίκα θύμα - δράστις και η προληπτική αξία των προγραμμάτων για βίαιους άνδρες*, Πρακτικά επιμορφωτικής ημερίδας 28/06/2007: *Ενδοοικογενειακή βία Προοπτικές μετά το Ν 3500/2006*, επιμέλεια Φ. Μηλιώνη, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα 2008, σελ. 288, «άλλα ερευνητικά δεδομένα δείχνουν μια στενή σχέση κακοποίησης και εκδήλωσης παραβατικής συμπεριφοράς. ... Από έρευνα των ανηλίκων κρατουμένων σε σωφρονιστικά καταστήματα ανηλίκων το έτος 1995 προέκυψε ότι το 31% των ερωτηθέντων είχε υποστεί κακομεταχείριση συχνά και χωρίς σοβαρή αιτία από τους γονείς και κηδεμόνες του κατά την παιδική του ηλικία».

²⁷Π. Μπρακουμάτσος, *Ο Ν. 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας Σκέψεις - Παρατηρήσεις*, ΠοινΔικ. 12/2007, σελ. 1455 επ., τονίζει ότι ο συγκεκριμένος νόμος καθιστά μέλη της οικογένειας πρόσωπα που την συγκροτούν εν τοις πράγμασι, που την υποστασιοποιούν.

ση και την ηλικία. Χαρακτηριστικό είναι αφενός μεν το παράδειγμα ενός πατρός, ο οποίος προκαλεί σωματική βλάβη στον ενήλικο γιό του χωρίς να συννοικεί μαζί του και ο οποίος θα αντιμετωπισθεί με τις διατάξεις του νόμου για την ενδοοικογενειακή βία, ήτοι με φυλάκιση ενός έως πέντε ετών, ενώ μια τέτοια αυξημένη προστασία δεν συνάδει με το σκοπό του νομού, που είναι η προστασία των αρμονικών σχέσεων στα πλαίσια της οικογένειας, αφού εν προκειμένω τα μέλη της οικογένειας είναι απολύτως ανεξάρτητα το ένα από το άλλο, και αφετέρου το παράδειγμα της προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας του πατρός από έναν ενήλικο υιό με ιδιαίτερα ταπεινωτικά λόγια που ανάγονται στη γενετήσια ζωή του, η οποία με βάση το νόμο απειλείται με ποινή φυλάκισης έως δύο ετών, περίπτωση που και πάλι εκφεύγει από το προστατευτικό πεδίο του νόμου («το νομοσχέδιο αυτό έχει σκοπό να προστατεύσει, πέραν των γυναικών, ευρύτερο κύκλο προσώπων (παιδιά, υπερήλικες, ανήμπορους κ.α.)...»), αφού ο πατέρας δεν είναι το αδύναμο πρόσωπο στη σχέση αυτή.

Καθίσταται σαφές λοιπόν ότι το τυπικό κριτήριο της συγγένειας, το οποίο αποτελεί κεντρικό άξονα για τη στοιχειοθέτηση της έννοιας της οικογένειας είναι προβληματικό, διότι ο νόμος επιφυλάσσει την αυξημένη αυτή προστασία σε περιπτώσεις ενηλίκων προσώπων συγγενών, για τα οποία ωστόσο οι οικογενειακές σχέσεις δεν είναι αυταπόδεικτες και αυτονόητες²⁸. Για το λόγο αυτό, δεν θα έπρεπε οι αξιόποινες πράξεις μεταξύ ενηλίκων συγγενών να υπάγονται αυτομάτως στο νόμο για την ενδοοικογενειακή βία με βάση μόνο το βαθμό της συγγένειας, ο οποίος σημειωτέον είναι αρκετά μακρινός για ένα ποινικό νομοθέτημα.

Τέλος, αξίζει να επισημανθεί και σε αυτή τη φάση η προβληματική των τέως συζύγων. Δογματικά, δεν μπορούν να καλυφθούν από το Ν. 3500/2006, που αφορά στην προστασία των αρμονικών σχέσεων εντός της οικογένειας. Ωστόσο, αφού ο νόμος τους περιλαμβάνει στο προστατευτικό του πεδίο, θα πρέπει να εφαρμόζεται αυτός μόνο αν τα αδικήματα που τελούνται μεταξύ τέως συζύγων προκύπτουν από τις οικογενειακές διαφορές των μερών²⁹ και ανακύπτουν κατά το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη διευθέτηση των διαφορών αυτών, προκειμένου να δικαιολογηθεί αυτή η αυστηρότερη ποινική αντιμετώπιση των τέως συζύγων με βάση το Ν. 3500/2006.

²⁸ Στ. Γκρόζος, Ο Ν. 3500/2006 για την ενδοοικογενειακή βία, Πρακτικά επιμορφωτικής ημερίδας 28/06/2007: Ενδοοικογενειακή βία Προοπτικές μετά το Ν 3500/2006, επιμέλεια Φ. Μηλιώνη, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα 2008, σελ. 154.

²⁹ Ανδρ. Στεφανίδου, Ενδοοικογενειακή βία Η έννοια της οικογένειας και η διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2010, σελ. 50, «Σκόπιμη θεωρείται η παροχή προστασίας των τέως συζύγων μέχρι το πέρας των διαφορών που προκύπτουν από την προηγούμενη συζυγική σχέση και που έχουν άμεσο αντίκτυπο στους ίδιους, δηλαδή μέχρι την οριστικοποίηση της διανομής των αποκτημάτων, της διαμονής των τέκνων και των συζύγων, της αναγνώρισης ή προσβολής πατρότητας, της γονικής μέριμνας κλπ., εξαιρουμένης της διατροφής των τέκνων, που αποτελεί υποχρέωση μόνιμη και διαρκή, ή άλλης υποθέσεως που αφορά το γονέα και το τέκνο μεμονωμένα».

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

19/2012

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας
Εισηγητής: Γεώρ. Αποστολάκης
Δικηγόροι: Γεώρ. Οικονομόπουλος,
 Δημοσθένης Γούλας

Υποβολή αιτήματος επίδειξης εγγράφου σε κάθε στάση της δίκης, και το πρώτον με τις προτάσεις στο Εφετείο. Το απόρρητο των φορολογικών δηλώσεων συνιστά νόμιμο λόγο άρνησης επίδειξής τους.

Οι ενοχές από αδίκημα διέπονται από το δίκαιο του τόπου τέλεσης, κατά το οποίο κρίνονται οι προϋποθέσεις του αδικήματος και της αποζημίωσης, η παραγραφή, οι συνέπειες του συντρέχοντος πταίσματος και αν τα μέλη της οικογένειας του θανόντος έχουν προσωπική αξίωση κατά των υπόχρεων.

{...} 4. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 450 παρ. 2 ΚΠολΔ, κάθε διάδικος έχει υποχρέωση να επιδείξει τα έγγραφα που κατέχει και που μπορούν να χρησιμεύσουν για απόδειξη, εκτός αν συντρέχει σπουδαίος λόγος που δικαιολογεί τη μη επίδειξή τους. Επίσης, κατά τη διάταξη του άρθρου 451 παρ. 1 του ίδιου κώδικα, η επίδειξη μπορεί να ζητηθεί, εφόσον την υποχρέωση αυτή έχει ένας διάδικος, και με τις προτάσεις. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι η επίδειξη μπορεί να ζητηθεί σε κάθε στάση της δίκης και μάλιστα για πρώτη φορά ενώπιον του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου με το εφετήριο ή

τις προτάσεις (ΑΠ 61/60 ΕΕΝ 1960. 341, ΕφΘεσ 3796/90 Αρμ 1991. 592. Ε. Κρουσταλλάκη, Η αξίωσις προς επίδειξιν εγγράφων μετά τον ΚΠολΔ, Δίκη 1970. 647 επ., 650). Εν προκειμένω, η τρίτη εναγομένη (εκκαλούσα και εφεσίβλητη) ζητεί να υποχρεωθεί ο ενάγων (εκκαλών και εφεσίβλητος) να της επιδείξει τις φορολογικές δηλώσεις του των ετών 2004-2006, τις οποίες κατέχει, γιατί θα χρησιμεύσουν στην απόδειξη των ισχυρισμών της για τον πραγματικό χρόνο απασχολήσεως και τα ετήσια έσοδά του. Ζητεί επίσης να της επιδείξει την εργασιακή σύμβαση που τον συνέδεε κατά τους ισχυρισμούς του με τον εργοδότη Α. Π. Το αίτημά της αυτό, που δεν έγινε δεκτό στον πρώτο βαθμό, παραδεκτώς υποβάλλει με τις προτάσεις της σύμφωνα με τα προαναφερόμενα. Ωστόσο, όσον αφορά την επίδειξη των φορολογικών δηλώσεων, δεν είναι νόμιμο και πρέπει να απορριφθεί, διότι το απόρρητο των φορολογικών δηλώσεων, που καθιερώνεται με το άρθρο 85 παρ. 1, 2, 4, 5 του ν. 2238/1994 (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος), συνιστά νόμιμο λόγο άρνησης επίδειξας των φορολογικών δηλώσεων, με οποιοδήποτε τρόπο και αν υποβάλλεται το σχετικό αίτημα, ο οποίος κάμπτεται το έννομο συμφέρον της εκκαλούσας για την επίδειξή τους (ΑΠ 567/95 ΕΕΝ 1996. 497, ΕφΑθ 7277/03 Δνη 2004. 1447). Όσον δε αφορά την επίδειξη της εργασιακής συμβάσεως, διότι δεν επικαλείται ότι - παρά το άτυπο της συνάψεως μίας εργασιακής

συμβάσεως - συνήφθη εν προκειμένω και κατέχεται από τον ενάγοντα.

{...} 6. Το άρθρο 26 ΑΚ ορίζει ότι οι ενοχές από αδίκημα διέπονται από το δίκαιο της πολιτείας όπου διαπράχθηκε το αδίκημα. Κατά το δίκαιο που ορίζει η διάταξη αυτή κρίνονται, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα ζητήματα: Αν η συγκεκριμένη πράξη αποτελεί αδίκημα, αν η υπαιτιότητα αποτελεί προϋπόθεση του αδικήματος και της υποχρέωσης για αποζημίωση, αν και βάσει ποίων προϋποθέσεων θεμελιώνεται αντικειμενική ευθύνη σε βάρος κάποιου άλλου, ποία είναι το είδος και η έκταση της οφειλόμενης αποζημίωσης (άρθρα 914, 297, 298 για την περιουσιακή ζημία και 932 για τη χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή, σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου, λόγω ψυχικής οδύνης, 931 ΑΚ), τότε η πράξη είναι παράνομη, ποίος βαθμός υπαιτιότητας απαιτείται για τη θεμελίωση υποχρέωσης προς αποζημίωση, αν μεταξύ της πράξεως και της ζημίας απαιτείται αιτιώδης συνάφεια, ποίες οι συνέπειες του συντρέχοντος πταίσματος του παθόντος, τότε παραγράφεται η σχετική αξίωση, αν, σε περίπτωση θανατώσεως του προσώπου, τα μέλη της οικογένειάς του έχουν ή όχι εξ ιδίου δικαίου προσωπική αξίωση κατά των υπόχρεων (ΑΠ 3/07 Επιδικία 2007. 151). Εν προκειμένω, ο παθών ενάγων είναι αλλοδαπός (αλβανός). Επομένως, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, για τα ανωτέρω ζητήματα που προκύπτουν από το ένδικο ατύχημα εφαρμοστέο είναι το ελληνικό δίκαιο. {...}

20/2012

Πρόεδρος: Δήμητρα Τσουτσάνη
Εισηγητής: Γεώρ. Αποστολάκης
Δικηγόροι: Χρ. Ηλιόπουλος - Ηλ. Νάνης, Γεωρ. Μιζάκης - Αντ. Γάτσιος

Η υλική αρμοδιότητα επί διαφορών νομής και κυριότητας καθορίζεται από την αξία του πράγματος, επί δε ομοδικίας λαμβάνεται υπόψη το αιτούμενο υπό κάθε ενάγοντος ή από κάθε εναγόμενο και αρμόδιο είναι το ανώτερο δικαστήριο. Περισσότερες αγωγικές αιτήσεις σωρευόμενες στο ίδιο δικόγραφο συνυπολογίζονται.

Επί ένορκων βεβαιώσεων μη ανάγκη γνωστοποίησης των μαρτύρων ή των θεμάτων επί των οποίων θα καταθέσουν.

Ο εξ αδιαιρέτου συγκύριος, αν κατέχει όλο το κοινό, θεωρείται ότι κατέχει επ' ονόματι και των λοιπών και δεν μπορεί να αντιτάξει σε αυτούς αποσβεστική ή κτητική παραγραφή (χρησικτησία) πριν τους γνωστοποιήσει ότι νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή το όλο ως αποκλειστικός κύριος, έστω και σιωπηρά, με πράξεις που φανερώνουν την άνω απόφασή του.

Επί συγκληρονόμου που κατοικεί μακριά από τα κληρονομαία ακίνητα και αδυνατεί να ασκεί φυσική εξουσία, ο νομέας συγκληρονόμος τεκμαίρεται ότι νέμεται και για λ/σμό αυτού.

Αξίωση καλόπιστου νομέα για δαπάνες που αύξησαν την αξία του πράγματος (επωφελείς) για το πριν την επίδοση της αγωγής διάστημα, εφόσον σώζεται η αύξηση. Ο νομέας, εναγόμενος με διεκδικητική αγωγή,

εφόσον έχει αξίωση δαπανών, έχει και δικαίωμα επίσχεσης, αρνούμενος απόδοση του πράγματος μέχρι να ικανοποιηθεί, με ένσταση που αναφέρει το ύψος κάθε δαπάνης χωριστά κατά το χρόνο καταβολής της και την αξία του ακινήτου κατά την απόδοσή του με και χωρίς τη βελτίωση.

{...} 3. Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 7, 8, 9, 10, 11 παρ. 1 και 2, 14 και 18 ΚΠολΔ σαφώς προκύπτει ότι η υλική αρμοδιότητα του δικαστηρίου για την εκδίκαση ορισμένης υποθέσεως καθορίζεται από την αξία του αντικειμένου της διαφοράς, την οποία είχε κατά την άσκηση της αγωγής. Επίσης, ότι για τη νομή και την κυριότητα η αξία του αντικειμένου της διαφοράς προσδιορίζεται από την αξία του πράγματος. Σε περίπτωση ομοδικίας, εφόσον πρόκειται για διαιρετά δικαιώματα, όπως η νομή και η κυριότητα, που επιδέχονται την κατά ιδανικά μέρη κτήση, άσκηση και απώλεια (Γ. Μπαλής, ΓενΑρχ, παρ. 27), λαμβάνεται υπόψη το αίτημα κάθε ενάγοντος ή το αιτούμενο από κάθε εναγόμενο και, αν οι απαιτήσεις υπάγονται στην υλική αρμοδιότητα διάφορων δικαστηρίων, αρμόδιο είναι το ανώτερο απ' αυτά. Περισσότερες αγωγικές αιτήσεις σωρευόμενες στο ίδιο αγωγικό δικόγραφο συνυπολογίζονται (ΑΠ 912/01 αδημ., ΑΠ 857/90 Δνη 1991. 542).

Εν προκειμένω, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των εναγόντων το σύνολο των επιδίκων κτημάτων είχε κατά το χρόνο ασκήσεως της αγωγής (27.2.2007) αξία 220.000 Ε και επομένως το μερίδιο (25%) καθενός απ' αυτούς είχε αξία 55.000 Ε. Ο

εναγόμενος ισχυρίστηκε ότι η αξία τους ήταν μεγαλύτερη και το μερίδιο κάθε ενάγοντος υπερέβαινε το όριο των 80.000 Ε, μέχρι το οποίο ήταν τότε αρμόδιο το μονομελές πρωτοδικείο (άρθρο 14 παρ. 2 ΚΠολΔ). Ωστόσο, από το σύνολο των αποδείξεων, τις οποίες το Δικαστήριο εκτιμά με ελεύθερη κρίση (άρθρο 8 ΚΠολΔ), προκύπτει ότι - σε κάθε περίπτωση - η αξία του ιδανικού μεριδίου κάθε ενάγοντος, το οποίο σύμφωνα με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες είναι κρίσιμο για τον προσδιορισμό της υλικής αρμοδιότητας διότι πρόκειται για διαιρετά δικαιώματα, δεν υπερβαίνει το όριο των 80.000 Ε, δεδομένου ότι η αντικειμενική αξία της μερίδας τους υπολογίζεται σε 50.000 Ε και η αγοραία αξία των επιδίκων, που βρίσκονται σε ορεινή περιοχή του νομού Τ., ελάχιστα απέχει απ' αυτή (αντικειμενική). Ορθά επομένως η εκκαλούμενη απέρριψε την ένσταση του εναγομένου περί υλικής αναρμοδιότητας του Μονομελούς Πρωτοδικείου και γι' αυτό ο αντίθετος πρώτος λόγος της εφέσεως αυτού είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

4. Εξάλλου από τη διάταξη του άρθρου 270 παρ. 2 ΚΠολΔ προκύπτει ότι οι ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου λαμβάνονται υπόψη στην ενώπιον των πρωτοβαθμίων δικαστηρίων διαδικασία μόνον αν έγιναν ύστερα από προηγούμενη κλήτευση του αντιδίκου πριν από 2 τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη βεβαίωση, χωρίς να απαιτείται γνωστοποίηση και ονομάτων των μαρτύρων ή των θεμάτων επί των οποίων θα καταθέσουν, αφού με την εμπρόθεσμη κλήτευση πληρώνεται ο σκοπός του νό-

μου που αποβλέπει όπως ο καλούμενος λαμβάνων γνώση της εξετάσεως μαρτύρων παραστεί κατ' αυτήν (ΑΠ 197/00 Δνη 2000. 1310). Εν προκειμένω, η εκκαλούμενη έλαβε υπόψη της πλην άλλων και δύο ένορκες βεβαιώσεις μαρτύρων που εξέτασαν οι ενάγοντες ενώπιον του Ειρηνοδίκη Αθηνών μετά από προηγούμενη κλήτευση των εναγομένων. Είναι αλήθεια ότι δεν έγινε από τους ενάγοντες γνωστοποίηση και των ονομάτων των μαρτύρων ούτε των θεμάτων επί των οποίων θα κατέθεταν οι μάρτυρες, πλην όμως η παράλειψη αυτή δεν καθιστούσε άκυρες τις ανωτέρω βεβαιώσεις, αφού, σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, με την εμπρόθεσμη κλήτευση πληρώνεται ο σκοπός του νόμου που αποβλέπει όπως ο καλούμενος λαμβάνων γνώση της εξετάσεως μαρτύρων παραστεί κατ' αυτήν. Επομένως, ο αντίθετος λόγος της εφέσεως του εναγομένου, με τον οποίο υποστηρίζει ότι για τους ανωτέρω λόγους δεν έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι βεβαιώσεις αυτές, είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

5. Από τις καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Ο απώτερος δικαιοπάροχος των διαδίκων Γ. Β. του Ν. (προπάππος των εναγόντων, πάππος του δικαιοπαρόχου πατρός τους και πάππος του εναγομένου) απεβίωσε την 24.12.1969. Άφησε την υπ' αριθ. .../1961 δημόσια διαθήκη του συμβολαιογράφου Χ. Β., που δημοσιεύθηκε νόμιμα δυνάμει των υπ' αριθ. 121/1973 πρακτικών του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων, με την οποία εγκατέστησε ισομερώς ως συγκληρονόμους τον πατέρα και δικαιοπάροχο των εναγόντων Χ. Γ. και τον πρώτο

εναγόμενο. Συγκεκριμένα κατέλιπε σ' αυτούς, στον καθένα κατά το 1/2 εξ αδιαιρέτου, την ψιλή κυριότητα όλης της λοιπής ακίνητης και κινητής περιουσίας του, που ήθελε βρεθεί κατά το χρόνο του θανάτου του εντός και εκτός της περιφέρειας του χωρίου Φ. της επαρχίας Κ. και οπουδήποτε αλλού, εκτός από εκείνα τα ακίνητα για τα οποία όρισε διαφορετικά, καταλίποντάς τα ονομαστικά σε άλλα τέκνα του. Με την ίδια διαθήκη άφησε την ισόβια επικαρπία της ακίνητης περιουσίας που άφησε στα ανωτέρω δύο εγγόνια του στη σύζυγό του Μ. Β., η οποία απεβίωσε την 1.4.1980. Η κληρονομία περιουσία αποτελούνταν από τα εξής ακίνητα: {...}. Όπως δέχτηκε και η εκκαλούμενη, δεν περιλαμβάνονται στην κληρονομία τα εξής ακίνητα: αγρός ξηρικός εκτάσεως 6.000 τμ που βρίσκεται στη θέση «Κ.», αγρός ξηρικός εκτάσεως 1.000 τμ που βρίσκεται στην ίδια θέση «Κ.», αγρός ξηρικός εκτάσεως 9.000 τμ που βρίσκεται στη θέση «Λ.», αγρός ξηρικός εκτάσεως 8.000 τμ που βρίσκεται στη θέση «Π.», αγρός ξηρικός εκτάσεως 5.000 τμ που βρίσκεται στη θέση «Α.Π.», αγρός ξηρικός εκτάσεως 6.000 τμ που βρίσκεται στη θέση «Κ. Π.», αγρός ξηρικός χέρσος εκτάσεως 6.000 τμ που βρίσκεται στη θέση «Σ.» και αγρός ξηρικός χέρσος εκτάσεως 12.000 τμ που βρίσκεται στη θέση «Λ.». Τα ακίνητα αυτά ανήκαν μεν στο διαθέτη, αλλά τα άφησε με την ίδια διαθήκη όχι στα εγγόνια του, αλλά στα τέκνα του Ι. Β. και Α. συζ. Ι. Π. Γι' αυτό η αγωγή ως προς τα ακίνητα αυτά απορρίφθηκε. Το κεφάλαιο όμως αυτό της εκκαλούμενης δεν προσβάλλεται με έφεση και επομένως δεν αποτελεί αντικείμενο έρευνας από το Εφετείο.

Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι ο δικαιούχος των εναγόντων Γ. Β. αποδέχτηκε την κληρονομία αυτή δυνάμει της υπ' αριθ.../2006 δηλώσεως αποδοχής του συμβολαιογράφου Ν. Α., που μεταγράφηκε νόμιμα στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Κ. στον τόμο ... με αριθμό ..., σε συνδυασμό με την υπ' αριθ. .../2006 συμπληρωματική πράξη αποδοχής κληρονομιάς του ίδιου συμβολαιογράφου, που και αυτή μεταγράφηκε νόμιμα στα ως άνω βιβλία στον τόμο ... με αριθμό Συνεπώς κατέστη κύριος αυτός με τον προαναφερόμενο παράγωγο τρόπο. Στη συνέχεια, δυνάμει του υπ' αριθ. .../2006 συμβολαίου γονικής παροχής του ίδιου συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα στα βιβλία του ίδιου Υποθηκοφυλακείου στον τόμο ... με αριθμό ..., μεταβίβασε ισομερώς εξ αδιαιρέτου στους ενάγοντες (τέκνα του) λόγω γονικής παροχής το ανωτέρω κληρονομικό του μερίδιο.

6. Από τις διατάξεις των άρθρων 980, 981, 982, 984, 988, 994, 1113 και 1884 ΑΚ προκύπτει ότι ο εξ αδιαιρέτου συγκύριος πράγματος, αν κατέχει ολόκληρο το κοινό, θεωρείται ότι κατέχει επ' ονόματι και των λοιπών συγκυρίων. Δεν μπορεί λοιπόν να αντιτάξει εναντίον των τελευταίων αποσβεστική ή κτητική παραγραφή, προτού τους καταστήσει γνωστό ότι νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή το όλο ως αποκλειστικός κύριος. Στον εξ αδιαιρέτου συγκύριο περιλαμβάνεται και ο συγκληρονόμος. Με την ανωτέρω προϋπόθεση δύναται εκείνος που κατέχει ολόκληρο το κοινό πράγμα να αντιτάξει κατά των λοιπών συγκυρίων την κτήση με έκτακτη χρησικτησία, της οποίας η προθεσμία αρχίζει

να τρέχει από τη γνωστοποίηση. Η γνωστοποίηση αυτή προς τους συγκυρίους μπορεί να γίνει ρητά ή σιωπηρά και εκδίδεται με πράξεις που φανερώνουν την απόφαση του συγκυρίου που κατέχει το πράγμα να νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή ολόκληρο ως αποκλειστικός κύριος (ΑΠ 1152/98 Δνη 1998. 1624, ΑΠ 689/96 Δνη 1996. 1609, ΑΠ 486-7/96 Δνη 1997. 137, ΑΠ 1554/95 Δνη 1997. 1581).

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, αποδείχθηκε περαιτέρω ότι οι δύο συγκληρονόμοι, δηλαδή ο δικαιούχος των εναγόντων και ο εναγόμενος, παρέλαβαν - ήδη από το χρόνο θανάτου του διαθέτη - τα κληρονομιαία ακίνητα στη συννομή τους, δεδομένου ότι ο πάππος τους, όσο ζούσε, τα είχε αδιαλείπτως στη νομή του, κατοικώντας με τη σύζυγό του (και στη συνέχεια επικαρπώτρια) στα οικήματα του πρώτου οικοπέδου και καλλιεργώντας τα υπόλοιπα. Ο ισχυρισμός του εναγομένου ότι ο πάππος τους είχε παραδώσει όσο ζούσε στο γιο του και πατέρα τους δεύτερο εναγόμενο (μη διάδικο πλέον) τη νομή όλων των ακινήτων και ιδιαίτερα του πρώτου απ' αυτά, δηλαδή του οικοπέδου με τις οικίες, ελέγχεται ως αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί, διότι από κανένα αξιόπιστο αποδεικτικό στοιχείο δεν επιβεβαιώνεται. Άλλωστε, αν ο πατέρας αυτού και πάππος των συγκληρονόμων είχε προβεί όσο ζούσε σε μία τέτοια διάθεση, δεν θα υπήρχε λόγος να συντάξει διαθήκη με το ανωτέρω περιεχόμενο και να αφήσει την μεν ψιλή κυριότητα αυτών στους δύο εγγονούς του, τη δε επικαρπία στη σύζυγό του.

Ακολούθως, η πορεία και σχέση των

διαδίκων - συγκληρονόμων με τα κληρονομιαία ήταν η εξής: Ο πατέρας και δικαιούπαρχος των εναγόντων από το έτος 1969 διέμενε μόνιμα στην Α., όπου φοιτούσε στην Ιατρική Σχολή, το δε έτος 1980 μετοίκησε στη Γερμανία όπου εργάζεται και διαμένει έκτοτε μόνιμα. Αντίθετα, ο εναγόμενος ζει και εργάζεται στα Τ., δηλαδή κοντά στα επίδικα. Εξ αιτίας της καταστάσεως αυτής ο τελευταίος ανέλαβε μεν εξ ολοκλήρου τα κληρονομιαία ακίνητα στη φυσική του εξουσία, λόγω της πρόδηλης - ως εκ της τοπικής αποστάσεως - αδυναμίας του άλλου συγκληρονόμου να ασκήσει φυσική εξουσία επ' αυτών, πλην όμως όντας συγκληρονόμος τεκμαίρεται ότι νεμόταν αυτά και για λογαριασμό του άλλου συγκληρονόμου, σύμφωνα άλλωστε και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες. Έτσι είναι μεν αλήθεια ότι ο εναγόμενος από το έτος 1978 τουλάχιστον καλλιεργούσε και γενικώς επέβλεπε και επιμελούνταν τα περισσότερα από τα επίδικα ακίνητα. Ειδικότερα δε, όσον αφορά στο πρώτο (οικόπεδο εκτάσεως 750 τμ, κείμενο εντός του οικισμού Φ. μετά της διώροφης οικίας εμβαδού 150 τμ, λιθόκτιστης προ του έτους 1900, μίας ισόγειας οικίας εμβαδού 62 τμ, λιθόκτιστης προ του έτους 1940, μίας ισόγειας οικίας επιφανείας 65 τμ, τσιμεντολιθόκτιστης προ του έτους 1950 και μίας ισόγειας οικίας επιφανείας 90 τμ περίπου, τουβλόκτιστης προ του έτους 1960), ο εναγόμενος προέβη με δικές του δαπάνες το 1978 στην περιφράξη του οικοπέδου με τοίχο από τσιμεντόλιθους, το 1984 στην αντικατάσταση των κεραμιδιών και το 1985 στην επισκευή των μπαλκονιών της διώροφης οικίας και το 1986 στην κατα-

σκευή εξωτερικών τουαλετών και σε σοβάτισμα. Οι ενέργειες αυτές του εναγομένου έγιναν στα πλαίσια της μεταξύ τους κοινωνίας και οι σχετικές δαπάνες αναλήφθηκαν από τον εναγόμενο γιατί αυτός, ζώντας εγγύτερα προς τα κληρονομιαία και συγκατοικώντας με τον κοινό τους πατέρα, επισκέπτονταν σε τακτική βάση τη γενέτειρά του και τα καλοκαίρια παραθέριζε εκεί. Ο πατέρας των εναγόντων, επισκεπτόμενος κατά καιρούς τη γενέτειρά του, έβλεπε τις επεμβάσεις και ως συγκληρονόμος τις ενέκρινε, αφήνοντας κατά βάση στον εναγόμενο αδελφό του την εκμετάλλευση της κληρονομιαίας περιουσίας για την οικονομική του ενίσχυση. Άλλωστε και ο ίδιος συχνά ενίσχυε αυτόν και τον πατέρα τους με χρηματικές επιταγές από τη Γερμανία. Ενεργώντας λοιπόν ο εναγόμενος τα ανωτέρω, ουδόλως εκδήλωσε ρητά ή έστω σιωπηρά αλλά πάντως με έκδηλο τρόπο την πρόθεσή του να νέμεται το σύνολο των κληρονομιών ως αποκλειστικός κύριος και νομέας αυτών. Επίσης, ο ισχυρισμός του ότι το 1976, μετά τη δημοσίευση της διαθήκης του πάππου τους, ο αδελφός του και δικαιούπαρχος των εναγόντων δήλωσε προς αυτόν ότι παραιτείται από την κληρονομία υπέρ αυτού και για το λόγο αυτό στη συνέχεια ασκούσε αποκλειστικά αυτός νομή επί των επιδίκων ελέγχεται ως αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί. Ναι μεν η μάρτυρας ανταποδείξεως και σύζυγος του εναγομένου αναφέρει ότι το 1976 ο δικαιούπαρχος των εναγόντων δήλωσε προς τον αδελφό του ότι δεν θέλει να έχει καμία απαίτηση από την κληρονομιά, ωστόσο, όπως καταθέτει και η ίδια, τα ανωτέρω τα γνωρίζει όχι εξ ίδιας αντιλήψεως, αλλά

από πληροφορίες του συζύγου της. Αντιθέτως, οι μάρτυρες των εναγόντων στις ένορκες βεβαιώσεις τους καταθέτουν με λόγο γνώσεως ότι ο δικαιοπάροχος των εναγόντων δεν εκδήλωσε κάποια πρόθεση παραιτήσεως, ούτε απώλεσε ποτέ την αίτηση του κληρονομικού του δικαιώματος, το δε γεγονός ότι επισκεπτόταν κατά τους θερινούς μήνες την Ελλάδα και το χωριό του και συναινούσε στις προαναφερόμενες επισκευές και στην καλλιέργεια των αγρών από τον εναγόμενο, δεν είχε την έννοια ότι του γνωστοποιήθηκε η πρόθεση του τελευταίου να νέμεται πλέον για τον εαυτό του τα επίδικα.

Όμως, οι σχέσεις των δύο αδελφών ψυχράνθηκαν το 1999, διότι ο πατέρας των εναγόντων, έχοντας και ο ίδιος την εποχή εκείνη οικονομικές δυσκολίες, δεν συγκατένευσε στο αίτημα του αδελφού του και του πατέρα του να συνεχίσει να τον ενισχύει οικονομικά από τη Γερμανία, γιατί το έτος εκείνο είχε αγοράσει διαμέρισμα στα Τ. Από τότε διερράγησαν οι σχέσεις τους και ο εναγόμενος πήρε με το μέρος του τον υπέργηρο πατέρα τους, τον οποίο άλλωστε αυτός φρόντιζε. Επίσης, έκτοτε οι επισκέψεις του άλλου αδελφού από τη Γερμανία στο χωριό τους αραιώσαν. Ήδη όμως το 1995 είχε λάβει χώρα στην περιοχή σεισμός, εξ αιτίας του οποίου τα οικήματα που βρίσκονται στο προαναφερόμενο οικόπεδο υπέστησαν σημαντικές ζημιές. Ο εναγόμενος, σε συνεννόηση με τον πατέρα του, αποφάσισε το 2000 να λάβει μόνος του δάνειο σεισμόπληκτων και να προβεί στην αποκατάσταση των οικοδομών. Υπέβαλε προς την αρμόδια Υπηρεσία την υπ' αριθ. πρωτ. .../27.10.2000 αίτηση για να

ενταχθεί στο σχετικό πρόγραμμα, που έγινε δεκτή. Έλαβε στο όνομά του δάνειο από την Ε. Τράπεζα 3.311.028 δρχ και ανέθεσε στο πολιτικό μηχανικό Κ. Μ. τη μελέτη και επισκευή των κτιρίων. Μάλιστα, εμφανιζόμενος ως μοναδικός κύριος του οικοπέδου, συναίνεσε και η Ε. Τράπεζα ενέγραψε επ' αυτού υποθήκη για την εξασφάλιση της απαιτήσεώς του από το δάνειο. Πράγματι προέβη στην αποκατάσταση των ζημιών βασικά του ισογείου κτιρίου 60 τμ, το οποίο ο εναγόμενος έκτοτε χρησιμοποιεί μόνος του ως παραθεριστική κατοικία. Οι ενέργειές του αυτές, ενόψει και του ότι είχε προηγηθεί η σύγκρουση των δύο αδελφών, συνιστούν εκδήλωση της προθέσεώς του να νέμεται έκτοτε το κληρονομαίο οικόπεδο αποκλειστικά για τον εαυτό του, συνιστούν δε αποβολή του δικαιοπαρόχου των εναγόντων από τη συννομή του επί του ανωτέρω οικοπέδου. Ο τελευταίος, αν και έλαβε γνώση των ενεργειών του αδελφού του και εύκολα μπορούσε να ερμηνεύσει τις προθέσεις του, δεν αντέδρασε άμεσα, λόγω και της απουσίας του στο εξωτερικό. Ωστόσο, από το 2000, που έλαβε χώρα η ανωτέρω γνωστοποίηση της προθέσεως του αδελφού του να νέμεται στο εξής το ανωτέρω κληρονομαίο ακίνητο για αποκλειστικά δικό του λογαριασμό, μέχρι την άσκηση της υπό κρίση αγωγής (κατάθεση αγωγής: 27.2.2007, επίδοση αγωγής: 8.5.2007) δεν συμπληρώνεται ο χρόνος της έκτακτης χρησικτησίας, ούτε ο χρόνος παραγραφής των εμπραγμάτων δικαιωμάτων του.

Επομένως, με βάση τα προαναφερόμενα περιστατικά, ο εναγόμενος ουδέποτε κατέλυσε με έκτακτη χρησικτησία την κυ-

ριότητα του συγκληρονόμου αδελφού του και κατ' επέκταση ούτε των εναγόντων ως ειδικών διαδόχων αυτού επί των ανωτέρω κληρονομιαίων πραγμάτων. Επίσης, ουδέποτε παρεγράφησαν τα εμπράγματα δικαιώματα αυτών.

Τέλος, και ο άλλος ισχυρισμός του εναγομένου ότι, και αν ακόμη οι ενάγοντες είναι συγκύριοι των επιδίκων, δικαιούται να αρνηθεί την απόδοσή τους προς αυτούς, διότι δήθεν ο δικαιοπαρόχος τους του είχε παραδώσει με ειδική συμφωνία τη νομή των κληρονομιαίων, πρέπει να απορριφθεί ως μη νόμιμος, διότι (και αληθής υποτιθέμενος ο ισχυρισμός αυτός) οι ενάγοντες ως ειδικοί διάδοχοι δεν δεσμεύονται από μία τέτοια συμφωνία παρά μόνο στις από το νόμο προβλεπόμενες εξαιρετικές περιπτώσεις (ΑΠ 1334/00 Δνη 2002. 423), που ωστόσο ο εναγόμενος δεν επικαλείται. Τα ίδια δέχτηκε και η εκκαλούμενη και απέρριψε όλους τους ανωτέρω ισχυρισμούς του εναγομένου. Συνεπώς, και το νόμο ορθά εφαρμόσε και τις αποδείξεις σωστά εκτίμησε. Γι' αυτό τα αντίθετα παράπονα της εφέσεως του εναγομένου είναι αβάσιμα και πρέπει να απορριφθούν.

7. Ισχυρίζεται, περαιτέρω, ο εναγόμενος ότι οι ενάγοντες ασκούν τα εκ της κυριότητας δικαιώματά τους κατά προφανή υπέρβαση των ορίων που διαγράφει το άρθρο 281 ΑΚ, διότι ο δικαιοπαρόχος τους, καίτοι αυτός κατέχει τα επίδικα ήδη από το 1976, αδράνησε επί μεγάλο χρονικό διάστημα να ασκήσει τις εκ της κυριότητας αξιώσεις του εναντίον του, με αποτέλεσμα η εκ των υστέρων ανατροπή της καταστάσεως που δημιουργήθηκε να συνεπάγεται γι' αυτόν δυσβάστακτες συνέ-

πειες, ενόψει και των μεγάλων δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε για την αξιοποίηση των επιδίκων. Ωστόσο, και η ένστασή του αυτή, αν και νόμιμη (άρθρο 281 ΑΚ), πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη, διότι δεν αποδείχθηκε μακροχρόνια αδράνεια του δικαιοπαρόχου των εναγόντων. Μέχρι το 2000 που εκδηλώθηκε για πρώτη φορά η πρόθεση του εναγομένου να νέμεται για δικό του αποκλειστικά λογαριασμό το επίδικο οικοπέδο, η οποιαδήποτε συμπεριφορά του δικαιοπαρόχου των εναγόντων υπήρξε απόλυτα δικαιολογημένη, αφού εύλογα πίστευε ότι όσα ενεργεί ο συγκληρονόμος του τα ενεργεί στα πλαίσια της μεταξύ τους κοινωνίας. Από δε το έτος 2000 δεν σημειώθηκε ιδιαίτερη αδράνεια ως προς την άσκηση των δικαιωμάτων του, αφού μόλις πληροφορήθηκε τις προθέσεις του αδελφού του, το έτος 2005 ζήτησε απ' αυτόν με εξώδικη δήλωσή του να λογοδοτήσει για τα κληρονομιαία ακίνητα, η δε υπό κρίση αγωγή ασκήθηκε από τους διαδόχους του λίγο αργότερα το 2007. Εφόσον τα ίδια δέχτηκε και η εκκαλούμενη, ορθά εκτίμησε τις αποδείξεις και γι' αυτό ο αντίθετος λόγος της εφέσεως του εναγομένου πρέπει να απορριφτεί ως αβάσιμος.

8. Επειδή, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1103 ΑΚ, για δαπάνες από τις οποίες αυξήθηκε η αξία του πράγματος (επωφελείς δαπάνες), έχει δικαίωμα αποζημίωσης μόνο ο καλόπιστος νομέας για το πριν από την επίδοση της αγωγής διάστημα και μόνο εφόσον σώζεται η αύξηση της αξίας κατά το χρόνο της απόδοσης του πράγματος. Περαιτέρω, ο νομέας του πράγματος, εναγόμενος με διεκδικη-

τική αγωγή, εφόσον έχει αξίωση κατά του κυρίου για απόδοση δαπανών που έκανε στο πράγμα, έχει και δικαίωμα επίσχεσής του, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 325, 326 και 110 ΑΚ. Δικαιούται, δηλαδή, να αρνηθεί την απόδοση του πράγματος μέχρι να ικανοποιηθεί για τις δαπάνες που του οφείλονται. Για να είναι ορισμένη η ένσταση επίσχεσης πρέπει να καθορίζει, μεταξύ άλλων, το ύψος σε δραχμές (ήδη ευρώ) της καθεμιάς δαπάνης χωριστά κατά το χρόνο καταβολής της και την αξία του ακινήτου κατά το χρόνο της αποδόσεώς του, με και χωρίς τη βελτίωσή του που επήλθε με τις δαπάνες, προκειμένου να κριθεί αν και κατά πόσο σώζεται η επελθούσα αύξηση της αξίας του (ΑΠ 8121/10 ΝοΒ 2010. 2480).

Εν προκειμένω, ο εναγόμενος πρόβαλε στον πρώτο βαθμό την ένσταση επισχέσεως του επιδίκου οικοπέδου για επωφελείς δαπάνες που αυτός ενήργησε επ' αυτού ως καλόπιστος νομέας τα έτη α) 1976-1985 και β) 1995 έως την άσκηση της αγωγής, συνολικού ύψους 104.377 Ε, προσδιορίζοντας το είδος κάθε δαπάνης, το ποσό που απαιτήθηκε και το χρόνο που ενεργήθηκε. Ωστόσο, παραλείπει εντελώς να αναφέρει, όπως είχε υποχρέωση, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, για την πληρότητα της ιστορικής βάσεως της ενστάσεώς του, την αξία του επιδίκου ακινήτου κατά το χρόνο της απόδοσής του, με και χωρίς τη βελτίωσή του που επήλθε από τις εν λόγω δαπάνες, προκειμένου να κριθεί αν και σε πόσο βαθμό σώζεται η επελθούσα αύξηση της αξίας του κατά το χρόνο απόδοσης αυτού. Πρέπει, λοιπόν, η ένσταση αυτή να απορριφθεί ως αόριστη,

όπως βάσιμα ισχυρίζονται οι ενάγοντες. Η εκκαλούμενη την έκρινε ορισμένη και τη δέχτηκε ως νόμιμη και βάσιμη από ουσιαστική άποψη. Κρίνοντας έτσι, έσφαλε διότι παρά το νόμο δεν κήρυξε το ανωτέρω απαράδεκτο. Γι' αυτό ο μοναδικός λόγος της εφέσεως των εναγόντων πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

9. Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, η αγωγή έπρεπε να γίνει δεκτή κατά ένα μέρος και να απορριφθεί η ένσταση επισχέσεως του εναγομένου. Όπως προαναφέρθηκε, η εκκαλούμενη ορθά εφαρμόζοντας το νόμο και σωστά εκτιμώντας τις αποδείξεις, απέρριψε τους λοιπούς ισχυρισμούς του εναγομένου και δέχτηκε την αγωγή κατά ένα μέρος. Έσφαλε, όμως, διότι δέχτηκε την ένσταση επισχέσεως του εναγομένου και εξάρτησε την απόδοση του επιδίκου οικοπέδου από την προηγούμενη προς αυτόν καταβολή από τους ενάγοντες ποσού 26.037 Ε. Επομένως, η μεν έφεση του εναγομένου πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της και τα δικαστικά έξοδα των εφεσίβλητων που δημιουργήθηκαν απ' αυτήν να επιβληθούν στον εκκαλούμενο επειδή ηττάται (άρθρα 176, 183 ΚΠολΔ), η δε έφεση των εναγόντων να γίνει δεκτή και να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη ως προς το κεφάλαιο που αφορά στην απόδοση του επιδίκου οικοπέδου υπό τον προηγούμενο όρο. Ακολούθως, το Δικαστήριο πρέπει να κρατήσει την υπόθεση και να δικάσει την ουσία της ως προς το κεφάλαιο αυτό και να κάνει δεκτό το περί αποδόσεως αίτημα απορρίπτοντας την ένσταση επισχέσεως του εναγομένου, όπως ορίζεται στο διατακτικό...

25/2012

Πρόεδρος: Ιωάν. Μαγγίνας
Εισηγήτρια: Χρυσούλα Χαλιαμούρδα
Δικηγόροι: Γεώρ. Αγγελακόπουλος,
 Χρ. Βούλγαρης - Μαργαρίτα Σακελλα-
 ρίου

Ανωτέρα βία κάθε γεγονός απρόβλεπτο, ξένο προς το ζημιώσαν πρόσωπο ή τη λειτουργία του ζημιογόνου πράγματος, μη δυνάμενο να ανατραπεί με την ενδεικνυόμενη επιμέλεια. **Μη ανωτέρα βία** η αιφνίδια ρήξη τροχού του ζημιογόνου αυτ/του.

{...} Ο προβληθείς από τους εναγομένους ισχυρισμός ότι το ως άνω ατύχημα οφείλεται σε ανωτέρα βία και ειδικότερα σε αιφνίδια ρήξη του εμπρόσθιου δεξιού τροχού του ζημιογόνου αυτοκινήτου κρίνεται απορριπτέος ως μη νόμιμος, διότι ανωτέρα βία συνιστά παν γεγονός απρόβλεπτο, ξένο προς το ζημιώσαν πρόσωπο ή τη λειτουργία του ζημιώσαντος πράγματος, του οποίου η ζημιογόνος ενέργεια δεν δύναται να ανατραπεί και δια της πλέον συνετής και εκ των περιστάσεων ενδεικνυόμενης επιμέλειας, ενώ στην προκειμένη περίπτωση το επικαλούμενο από τους εναγομένους γεγονός δεν ήταν ξένο προς τη λειτουργία του ζημιογόνου αυτοκινήτου. Ανεξαρτήτως, όμως, τούτου ο ανωτέρω ισχυρισμός είναι και ουσιαστικά αβάσιμος, διότι δεν αποδείχθηκε από κανένα αποδεικτικό στοιχείο ότι υπέστη ρήξη ο εμπρόσθιος δεξιός τροχός του ζημιογόνου αυτοκινήτου. {...}

39/2012

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας

Εισηγητής: Περικλής Αλεξίου
Δικηγόροι: Λεων. Τζανής, Ελένη Ξηραδάκη-Σινέλη, Ανδρ. Ζέρβας

Επί αγωγής με βάση το ν. ΓπΝ/1911 περιορισμός ευθύνης του ιδιοκτήτη, αλλά μη κατόχου ή οδηγού, μέχρι την αξία του αυτ/του και απαλλαγή του από κάθε άλλη αποζημίωση αν το παραχωρήσει στο ζημιωθέντα. Μη δυνατότητα προσθήκης με τις προτάσεις ότι ο εναγόμενος κύριος του αυτ/του είναι και κάτοχος, διότι μεταβάλλεται απαράδεκτα η αγωγική βάση.

Κάτοχος αυτ/του ο ασκών φυσική εξουσία, αλλά και ο εκμεταλλευόμενος αυτό ως ιδιοκτήτης ή συμβατικά με άντληση οικονομικού ή επαγγελματικού κέρδους ή και με εξυπηρέτηση αναγκών του.

Μη ευθύνη της εναγομένης ως κυρίας, νομέα ή κατόχου του οχήματος, ούτε ως προστήσασας τον οδηγό, καθόσον δεν είχε κυριότητα, αλλά δικαίωμα προσδοκίας λόγω μη πλήρωσης της αίρεσης αποπληρωμής του τιμήματος, δεν το χρησιμοποιούσε, ούτε έδινε εντολές για την οδήγηση, ενώ η νομή και κατοχή ανήκε στον ανηψιό της που το χρησιμοποιούσε και κατέβαλε τις δόσεις και όλα τα έξοδα λειτουργίας.

{...} III. Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 4 Ν. ΓπΝ/1911 «περί της εκ των αυτοκινήτων ποινικής και αστικής ευθύνης» προκύπτει ότι για κάθε ζημία προς τρίτους που προκαλείται από αυτοκίνητο κατά τη λειτουργία του, ενέχεται σε αποζημίωση ο οδηγός και ο σύμφωνα με το άρθρο 2

του ίδιου νόμου κάτοχος του αυτοκινήτου. Ο ιδιοκτήτης του αυτοκινήτου, αν είναι άλλος και όχι ο κάτοχος αυτού, ενέχεται μόνο μέχρι την αξία του αυτοκινήτου και, αν παραχωρήσει αυτό προς το πρόσωπο που ζημιώθηκε, δύναται (κατά την κρίση του δικαστηρίου) να απαλλαγεί από κάθε άλλη αποζημίωση. Βασική προϋπόθεση για να περιοριστεί ποσοτικά η ευθύνη του ιδιοκτήτη του αυτοκινήτου, είναι ότι η αγωγή αποζημίωσης έχει ως βάση το ν. ΓπΝ/1911. Αν η αγωγή έχει ως βάση τις διατάξεις των άρθρων 914, 922, 923 ΑΚ ή άλλη ειδική διάταξη νόμου, δεν εφαρμόζεται αυτός ο περιορισμός ευθύνης. Ο περιορισμός αυτός ισχύει μόνο ως προς τον ιδιοκτήτη του ζημιογόνου αυτοκινήτου, ο οποίος δεν είναι, συγχρόνως, κάτοχος ή οδηγός του αυτοκινήτου αυτού (βλ. ΑΠ 1532/07 Δνη 50. 708). Αν ο ιδιοκτήτης του αυτοκινήτου ενάγεται με αυτή την ιδιότητά του, ο ενάγων δεν επιτρέπεται να προσθέσει με τις έγγραφες προτάσεις του ότι ο εναγόμενος (ιδιοκτήτης του αυτοκινήτου) είναι, συγχρόνως, και κάτοχος αυτού, διότι, διαφορετικά, μεταβάλλεται απαράδεκτα η βάση της αγωγής (βλ. Αθ. Κρητικού Αποζημίωση από τροχαία ατυχήματα 1987 αριθμ. 744, 745). Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 2 § 2 του ν. ΓπΝ/1911 προκύπτει ότι κάτοχος του αυτοκινήτου θεωρείται εκείνος, ο οποίος όχι μόνο ασκεί φυσική εξουσία επ' αυτού (βλ. άρθρο 974 ΑΚ), αλλά, επίσης, εκμεταλλεύεται το αυτοκίνητο ως ιδιοκτήτης ή δικαιούχος εκμετάλλευσης μετά από σύμβαση με τον ιδιοκτήτη. Για να καθοριστεί η έννοια του κατόχου αυτοκινήτου, εισάγεται το στοιχείο της εκμετάλλευσης, η οποία περιλαμβάνει την άμεση ή έμμεση άντληση

οικονομικού ή επαγγελματικού οφέλους, με τη μορφή κέρδους, από τη λειτουργία του αυτοκινήτου, αλλά και την εξυπηρέτηση διαφόρων αναγκών του κατόχου, όπως είναι η ψυχαγωγία και η άνετη μετακίνησή του (βλ. ΑΠ 1532/07 Δνη 50. 708).

{...} Περαιτέρω, ως προς την αδικπρακτική ευθύνη της 2ης εναγομένης, Ε. Π., έναντι των εναγόντων, αποδείχθηκαν τα εξής πραγματικά περιστατικά: Η συγκεκριμένη διάδικος (2η εναγομένη) αγόρασε το επίδικο ζημιογόνο όχημα με αριθμό κυκλοφορίας ΒΟΝ-... στις 23.9.2003 από την επιχείρηση του εμπόρου μεταχειρισμένων αυτοκινήτων Θ. Μ., η οποία εδρεύει στο Β., με δόσεις, διαμέσου πιστωτικής κάρτας που είχε εκδοθεί στο όνομά της από την τράπεζα με την επωνυμία «Ε. ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.», η οποία χορήγησε πίστωση, ποσού 12.500 Ε, για την πραγματοποίηση αυτής της αγοράς. Η 2η εναγομένη πραγματοποίησε την αγορά αυτού του οχήματος, προκειμένου να διευκολύνει τον 1ο εναγόμενο ανεψιό της, Ν. Π., ώστε να αποκτήσει αυτός Ι.Χ. επιβατηγό αυτοκίνητο, αναγκαίο για τις μετακινήσεις του, με τον τρόπο που αναφέρθηκε, διότι αυτός ήταν καταχωρισμένος τότε στα αρχεία του συστήματος Τ. και δεν είχε τη δυνατότητα να λάβει δάνειο από τράπεζα ο ίδιος προσωπικά, ώστε να εξοφλήσει το τίμημα του οχήματος. Στην πώληση του επίδικου οχήματος προς τη 2η εναγομένη τέθηκε ο όρος ότι ο πωλητής διατηρεί την κυριότητα του οχήματος, μέχρι να αποπληρωθεί το τίμημα, το οποίο συμφωνήθηκε να καταβληθεί σε 60 μηνιαίες δόσεις, ποσού 272,40 Ε εκάστη. Συνεπώς, με βάση τη σχετική συμφωνία, ο πωλητής διατήρησε την κυριότητα του

οχήματος μέχρι τον Οκτώβριο του έτους 2008, οπότε προβλεπόταν να εξοφληθεί ολοσχερώς το τίμημα του οχήματος. Στις 6.10.2003 εκδόθηκε στο όνομα της 2ης εναγομένης η άδεια κυκλοφορίας του επίδικου οχήματος, στην οποία αναγράφεται ο όρος παρακράτησης της κυριότητας αυτού (υπέρ του πωλητή). Συνεπώς, κατά την ημέρα του επίδικου ατυχήματος (23.6.2006) η 2η εναγομένη δεν είχε αποκτήσει την κυριότητα του επίδικου οχήματος, αλλά απλώς είχε δικαίωμα προσδοκίας κυριότητας, αφού δεν είχε πληρωθεί ακόμη η αίρεση αποπληρωμής του τιμήματος. Περαιτέρω, η νομή και κατοχή του επίδικου οχήματος ανήκε ευθύς εξαρχής, ήτοι από την ημέρα αγοράς του, μέχρι την ημέρα του επίδικου ατυχήματος, στον 1ο εναγόμενο αποκλειστικά, ο οποίος χρησιμοποίησε το όχημα, για να καλύπτει τις ανάγκες μετακίνησής του, και κατέβαλε τις δόσεις για την αποπληρωμή του τιμήματος του οχήματος, τα ασφάλιστρα και τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησής του οχήματος. Αντίθετα, η 2η εναγομένη δεν χρησιμοποίησε καθόλου το επίδικο όχημα, δεν το εκμεταλλευόταν, δεν είχε τη δυνατότητα να το διαθέτει σύμφωνα με τη βούλησή της ούτε ασχολούνταν με τη συντήρησή του ή με τον τρόπο χρήσης του εκ μέρους του 1ου εναγομένου ανεπιού της, ούτε έδιδε εντολές ή οδηγίες στον 1ο εναγόμενο σχετικά με την οδήγηση ή χρήση ή συντήρηση του οχήματος. Ήδη με την τελεσίδικη απόφαση αριθμ. 683/2010 του Δικαστηρίου τούτου, με την οποία ερευνήθηκαν άλλες αξιώσεις των ήδη εναγόντων εναντίον των ίδιων εναγομένων, οι οποίες απορρέουν από το ίδιο, ήδη επίδικο, τροχαίο ατύχημα,

κρίθηκε τελεσίδικα ότι κατά την ημέρα του επίδικου ατυχήματος η 2η εναγομένη δεν ήταν κυρία ή νομέας ή κάτοχος του επίδικου οχήματος, ούτε είχε προστήσει τον 1ο εναγόμενο στην οδήγηση του οχήματος αυτού. Συνεπώς, αφού αποδείχθηκε ότι κατά την ημέρα του επίδικου ατυχήματος η 2η εναγομένη δεν ήταν κυρία ή νομέας ή κάτοχος του επίδικου οχήματος ούτε είχε προστήσει τον 1ο εναγόμενο στην οδήγηση του οχήματος αυτού, η ένδικη αγωγή, με την οποία ενάγεται η 2η εναγομένη με τις συγκεκριμένες ιδιότητες, ήτοι ως κυρία, νομέας και κάτοχος του ζημιογόνου οχήματος και ως προστήσασα τον 1ο εναγόμενο στην οδήγηση του οχήματος αυτού, αποβαίνει ουσιαστικά αβάσιμη ως προς τη 2η εναγομένη και πρέπει να απορριφθεί. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο αποφάνθηκε διαφορετικά ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα, ήτοι ότι η 2η εναγομένη ευθύνεται στην επίδικη υπόθεση ως ιδιοκτήτρια του ζημιογόνου οχήματος, έσφαλε ως προς την εκτίμηση των αποδείξεων και την εφαρμογή του νόμου, όπως παραπονούνται βάσιμα οι εκκαλούντες της 2ης ένδικης έφεσης, γεγονός που πρέπει να οδηγήσει σε παραδοχή του αντίστοιχου λόγου έφεσης, (ήτοι του 3ου λόγου της 2ης ένδικης έφεσης), σε εξαφάνιση του αντίστοιχου κεφαλαίου της εκκαλούμενης απόφασης και σε απόρριψη της ένδικης αγωγής ως προς τη 2η εναγομένη {...}

52/2012

Πρόεδρος: Άγγ. Λιάπης

Εισηγητής: Βασ. Γκόγκας

Δικηγόροι: Βασιλική Νιαβή, Χρ. Σταυρίδης

Όταν κατά το χρόνο μετάθεσης του κινδύνου λείπει η συνομολογημένη ιδιότητα ή υφίσταται ελάττωμα οφειλόμενο σε γνώση ή υπαίτια άγνοια του πωλητή, ο αγοραστής δικαιούται, αντί για τα δικαιώματα του 540 ΑΚ, αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης ή, σωρευτικά με αυτά, και αποζημίωση για τη ζημία που δεν καλύπτεται από την άσκησή τους.

Δικαίωμα αγοραστή να κρατήσει το πράγμα και να ζητήσει αποζημίωση για ζημίες συναπτόμενες άμεσα με το ελάττωμα ή την έλλειψη της ιδιότητας, δηλαδή τη διαφορά αξιών του πράγματος με και χωρίς το ελάττωμα, τις δαπάνες επιδιόρθωσης, το διαφυγόν κέρδος από ματαίωση μεταπώλησής του, τη ζημία λόγω στέρησης της χρήσης του, τα έξοδα για τυχόν δικαστικό αγώνα καθώς και περαιτέρω ζημίες.

Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου του τόπου κατάρτισης πώλησης συναφθείσας δι' αντιπροσώπου της πωλήτριας (δωσιδικία της δικαιοπραξίας).

{...} Επειδή, στην από 16.2.2007 αγωγή (αριθμ. καταθ. 72/1.3.07), επί της οποίας εξεδόθη η εκκαλουμένη απόφαση, ο ενάγων και ήδη εκκαλών Α. Δ. εξέθεσε ότι δυνάμει της από 18.11.2004 συμβάσεως πωλήσεως, η οποία συνήφθη στο Β. μεταξύ αυτού και του Δ. Χ., εμπορικού αντιπροσώπου της εναγομένης και ήδη εφεσίβλητης εταιρείας υπό την επωνυμία «Ρ. Μ.», η οποία εδρεύει στο Π. του Ν. Α. και την οποία ήδη έχει διαδεχθεί λόγω συγχωνεύσεως η εταιρεία υπό την επωνυμία «C. Ανώνυμη Εμπορική και Βιομηχανική Εταιρεία Αυτοκινήτων και Μηχανημάτων»,

η τελευταία ανέλαβε την υποχρέωση να μεταβιβάσει σε αυτόν την κυριότητα ενός ΙΧΕ αυτοκινήτου, εργοστασίου κατασκευής Ssahg Yohg, αντί του συμφωνηθέντος τιμήματος των 45.000 Ε, έναντι του οποίου προκατέβαλε το ποσόν των 5.000 Ε. Ότι την 14.6.2005 η εναγομένη παρέδωσε σε αυτόν το ΙΧΕ αυτοκίνητο και ότι κατά την παράδοση κατέβαλε όλο το υπόλοιπο ποσόν των 40.000 Ε. Ότι το ανωτέρω αυτοκίνητο από υπαιτιότητα της εναγομένης κατά το χρόνο παραδόσεως είχε πραγματικά ελαττώματα και ειδικότερα παρουσίαζε α) ενοχλητικούς θορύβους στο οπίσθιο διαφορικό (μηχανισμός κινητηρίων τροχών), όταν η ταχύτητα υπερέβαινε τα 90 χ/ω β) ελάττωμα στο σύστημα διευσθύνσεως γ) έντονους μεταλλικούς ήχους κατά την εκκίνηση των τροχών και κατά την κίνηση του αυτοκινήτου σε οδούς με κλίση μεγαλύτερη των 10% δ) έντονους θορύβους στον οπίσθιο άξονα και μεταλλικούς θορύβους στο σύστημα διευσθύνσεως ε) δυσχέρεια κινήσεως σε ανωφέρεια με κλίση άνω των 10% στ) εμφάνιση τυχαίων και άτακτων προειδοποιήσεων ελέγχου ευστάθειας στο ηλεκτρονικό σύστημα και ζ) παρατεταμένη διαρροή ορυκτελαίων σε όλο το αμάξωμα με συνέπεια τη διάβρωση των ελαστικών βάσεων. Εζήτησε κατόπιν τούτου, επικαλούμενος μάλιστα υπαιτιότητα της εναγομένης (σελ. 10 και 12 της αγωγής) να υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλλει σε αυτόν ως αποζημίωση 58.585 Ε μετά των νομίμων τόκων από της επιδόσεως της αγωγής μέχρις ολοσχερούς εξοφλήσεως, ποσόν αντιστοιχούν α) σε 45.000 Ε, τίμημα το οποίο κατέβαλε στην εναγομένη β) σε 825 Ε, ποσόν το οποίο εδαπάνησε για

τη φύλαξη - στάθμευση του αυτοκινήτου και γ) σε 12.760 €, ποσόν το οποίο εδoπάνησε λόγω της στέρησης της χρήσεως του αυτοκινήτου. Η αγωγή αυτή πλήρης και σαφής καθίσταται (άρθρ. 216 παρ. γ' ΚΠολΔ, 540, 543, 297 και 298 ΑΚ), αφού διαλαμβάνονται με περισσή σαφήνεια τα ανωτέρω εκτεθέντα, από υπαιτιότητα της εναγομένης, πραγματικά ελαττώματα του πωληθέντος και παραδοθέντος αυτοκινήτου (βλ. ΕφΠατρ 1078/08, ΕφΑθ 18996/07, ΕφΑθ 9455/02, ΕφΑθ 9456/02, ΕφΑθ 895/01 Νόμος). Τα αντίθετα αφού είπε η εκκαλουμένη υπ' αριθμ. 132/2009 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου και απέρριψε την αγωγή ως αόριστη, επειδή, όπως διαλαμβάνει, δεν επικαλείται ο ενάγων πταίσμα της εναγομένης κατά το χρόνο παραδόσεως του πωληθέντος και παραδοθέντος αυτοκινήτου, έσφαλε και συνεπώς πρέπει να γίνει δεκτός ο σχετικός λόγος εφέσεως, να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη απόφαση και να διακρατηθεί και να γίνει δεκτή κατ' ουσίαν η από 16.2.2007 αγωγή (άρθρ. 535 παρ. 1 ΚΠολΔ).

Επειδή, με την διάταξη του άρθρ. 543 ΑΚ, η οποία ορίζει ότι «Αν κατά το χρόνο που ο κίνδυνος μεταβαίνει στον αγοραστή λείπει η συνομολογημένη ιδιότητα του πράγματος, ο αγοραστής δικαιούται, αντί για τα δικαιώματα του άρθρου 540, να απαιτήσει αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης ή, σωρευτικά με τα δικαιώματα αυτά, να απαιτήσει αποζημίωση για τη ζημία που δεν καλύπτεται από την άσκησή τους. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση παροχής ελαττωματικού πράγματος, η οποία οφείλεται σε πταίσμα του πωλητή.» ορίζεται πρόσθετο δικαίωμα, πέραν εκείνων

του άρθρ. 540 ΑΚ, και δη η αξίωση αποζημιώσεως του αγοραστή σε περίπτωση μη ανταποκρίσεως του πράγματος στη σύμβαση και ειδικότερα όταν κατά το χρόνο μεταθέσεως του κινδύνου στον αγοραστή λείπει η συνομολογημένη ιδιότητα του πράγματος ή υφίσταται ελάττωμα το οποίο οφείλεται σε πταίσμα του πωλητού (γνώση ή υπαίτια άγνοια κατά την αντικατασταθείσα διάταξη). Ούτω η ζημία του αγοραστή κατά την ανωτέρω διάταξη συνίσταται στη διαφορά μεταξύ της αξίας την οποία έχει το πωληθέν πράγμα με το ελάττωμα και της αξίας την οποία θα είχε το πράγμα εάν η εκπλήρωση της πωλήσεως ήταν κανονική και το πράγμα περιήρχετο στον αγοραστή άνευ ελαττωμάτων. Συνεπώς, ο αγοραστής δύναται να κρατήσει το πράγμα και να επιδιώξει αποζημίωση για οποιαδήποτε ζημία συναπτομένη αμέσως με την ύπαρξη του ελαττώματος ή την έλλειψη της συνομολογηθείσης ιδιότητας, δηλαδή την διαφορά αξιών, τις τυχόν δαπάνες για την επιδιόρθωση του πράγματος, το διαφυγόν κέρδος από την τυχόν ματαίωση μεταπωλήσεως του πράγματος, την ζημία από την στέρηση της χρήσεως του πράγματος και όλα τα έξοδα για τυχόν δικαστικό αγώνα ή για άλλους λόγους καθώς και τις τυχόν περαιτέρω ζημίες (βλ. ΑΠ 1100/10 Νόμος, ΑΠ 1760/87 ΝοΒ 36. 1636, ΑΠ 1741/87 ΕΕΝ 1988. 906, ΑΠ 971/77 ΝοΒ 26. 897, ΕφΑθ 5655/95 Δνη 37. 1436, ΕφΘεσ 1353/77 Αρμ ΛΒ. 33).

Επειδή, εν προκειμένω από την εκτίμηση των καταθέσεων ... αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Την 18.11.2004 στην πόλη του Β. ο ενάγων Α. Δ. κατήρτισε με την εναγομένη εταιρεία

υπό την επωνυμίας «Εμπορική Εισαγωγική Εταιρεία Αυτοκινήτων Π. Μ. ΑΕ », την οποία ήδη έχει διαδεχθεί λόγω συγχωνεύσεως η εταιρεία υπό την επωνυμίας «C. Ανώνυμη Εμπορική και Βιομηχανική Εταιρεία Αυτοκινήτων και Μηχανημάτων», η οποία έχει έδρα το Π. Α., διά του εμπορικού αντιπροσώπου αυτής Δ.Χ., σύμβαση πωλήσεως, δυνάμει της οποίας η τελευταία ανέλαβε την υποχρέωση να μεταβιβάσει στον ενάγοντα ένα Ι.Χ.Ε αυτοκίνητο, εργοστασίου κατασκευής Ssang Yong, τύπου REXTON 270 xdi, με αριθμό πλαισίου ... και αριθμό κυκλοφορίας BOP ..., κυβισμού 2696, αντιρρυπαντικής τεχνολογίας, αντί του συμφωνηθέντος τιμήματος των 45.000 Ε, εκ των οποίων ο ενάγων προκατέβαλε το ποσόν των 5.000 Ε. Η παράδοση του αυτοκινήτου έλαβε χώρα την 14.6.2006 και ο ενάγων κατέβαλε την ίδια ημέρα το υπόλοιπο του συμφωνηθέντος τιμήματος εκ 40.000 Ε. Περαιτέρω αποδεικνύεται ότι κατά το χρόνο παραδόσεώς του το πωληθέν αυτοκίνητο παρουσίαζε τα εξής πραγματικά ελαττώματα: α) ενοχλητικούς θορύβους στο οπίσθιο διαφορικό (μηχανισμός κινητηρίων τροχών), όταν η ταχύτητα του αυτοκινήτου υπερέβαινε τα 90 χ/ω, β) ελάττωμα στο σύστημα διευθύνσεως λόγω μη ορθής εργοστασιακής ρυθμίσεως, γ) έντονους μεταλλικούς ήχους κατά την εκκίνηση των τροχών και κατά την κίνηση του αυτοκινήτου επί οδών με κλίση μεγαλύτερη των 10%, δ) έντονους θορύβους στον οπίσθιο άξονα και μεταλλικούς θορύβους στο σύστημα διευθύνσεως, ε) δυσχέρεια κινήσεως του αυτοκινήτου σε ανωφέρεια με κλίση άνω των 10%, στ) εμφάνιση τυχαίων και άτακτων προειδοποιήσεων ελέγ-

χου ευστάθειας στο ηλεκτρονικό σύστημα - προβληματικό ESP: ηλεκτρονικό σύστημα ελέγχου ευστάθειας και ζ) παρατεταμένη διαρροή ορυκτελαίων σε όλο το αμάξωμα με συνέπεια διαβρώσεις του αμαξώματος ιδίως των ελαστικών βάσεων (βλ την από 16.10.2006 ιδιωτική πραγματογνωμοσύνη του ηλεκτρολόγου - μηχανολόγου Γ. Τ., διορισθέντος ως πραγματογνώμων από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος κατόπιν αιτήσεως του ενάγοντος και την από Αύγουστο του έτους 2006 τεχνική έκθεση του μηχανολόγου - ηλεκτρονικού Ε.Φ. και του μηχανολόγου - μηχανικού Ν. Κ. τις οποίες επικαλείται και προσκομίζει ο ενάγων). Κατόπιν αυτών ο ενάγων ενημέρωσε για τα πραγματικά ελαττώματα του πωληθέντος αυτοκινήτου τον Ε. Α., ιδιοκτήτη του εξουσιοδοτημένου συνεργείου της εναγομένης στον Β., ο οποίος μετά από έλεγχο του αυτοκινήτου διαβεβαίωσε τον ενάγοντα ότι δεν υφίστατο μηχανικό πρόβλημα, παρά ταύτα όμως διαρκώς ενεφανίζοντο τα ανωτέρω προβλήματα, με αποτέλεσμα ο ενάγων από τον Αύγουστο του έτους 2006 να ακινητοποιήσει το αυτοκίνητο (βλ. την ανωτέρω από 16.10.2006 ιδιωτική πραγ/νη). Επίσης αποδεικνύεται ότι το επίδικο αυτοκίνητο είχε αξία κατά το χρόνο παραδόσεως 45.000 Ευρώ, εξ ου και το συμφωνηθέν τίμημα και ότι η αξία αυτού μετά των πραγματικών ελαττωμάτων ανήρχετο σε 30.000 Ε. Συνεπώς πρέπει να επιδικασθεί υπέρ του ενάγοντος το ποσόν των 15.000 Ε (διαφορά αξιών).

Εξ άλλου αποδεικνύεται ότι λόγω της ακινητοποιήσεως του οχήματος από την 1.9.2006 μέχρι την 15.2.2007 ο ενάγων κατέβαλε ως φύλακτρα στην εταιρεία υπό

την επωνυμίας «Γ. ΚΑΙ Μ. Σ. ΕΠΕ - Υπηρεσίες Χώρων Στάθμευσης Οχημάτων» η οποία έχει έδρα την πόλη του Β. το ποσόν των 825 Ε (βλ. τις προσκομιζόμενες αποδείξεις και τη βεβαίωση της εταιρείας).

Περαιτέρω αποδεικνύεται ότι ο ενάγων, ο οποίος τυγχάνει αγρονόμος - τοπογράφος, κάτοικος Β., εργαζόταν κατά το επίδικο χρονικό διάστημα ως τεχνικός σύμβουλος (εξωτερικός συνεργάτης) στην εταιρεία υπό την επωνυμίας «C. S.», η οποία έχει έδρα το Π. Φ. Α., με αρμοδιότητες να επισκέπτεται ως τεχνικός σύμβουλος την έδρα της εταιρείας και τις αποθήκες ιδιοκτησίας της στο Β. Α. του Ν. Β. και στην Α. του Ν. Φ., λόγω δε της στερήσεως της χρήσεως του οχήματος του κατά το χρονικό διάστημα από το Σεπτέμβριο μέχρι το Δεκέμβριο του έτους 2006 εξηναγκάσθη να μισθώνει διάφορα Δ.Χ.Ε αυτοκίνητα και συνεπεία τούτου εδαπάνησε το ποσόν των 2.000 Ε (βλ. τις προσκομιζόμενες αποδείξεις) και όχι το ποσόν των 12.760 Ε, όπως ισχυρίζεται ο ενάγων, ο οποίος υπολογίζει και τις δαπάνες προ της ακινητοποιήσεως του οχήματος του. Συνεπώς, η συνολική αποκαταστατέα ζημία του ενάγοντος ανέρχεται σε 17.825 Ε (15.000 + 825 + 2.000).

Η ένσταση της εναγομένης ότι η ίδια δεν νομιμοποιείται παθητικώς, επειδή η σύμβαση πωλήσεως του αυτοκινήτου συνήφθη μεταξύ του ενάγοντος και του εμπόρου της πόλεως του Β. Δ. Χ., πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη κατ' ουσίαν, δοθέντος ότι ο τελευταίος ενήργησε ως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος της εναγομένης, πράγμα το οποίο προκύπτει και από το με χρονολογία 19.11.2004 έμβασμα της Ε. Τράπεζας, διά του οποίου ο

ενάγων κατέβαλε στην εναγομένη εταιρεία την προκαταβολή των 5.000 Ε και από το υπ' αριθμ. .../9.6.2005 τιμολόγιο της εταιρείας Ρ. Μ., όπου ο Χ. Δ. καταγράφεται ως αντιπρόσωπος αυτοκινήτων.

Επίσης η ένσταση της κατά τόπον αναρμοδιότητος του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου, επειδή η εναγομένη έχει έδρα το Π. Α., πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη, δοθέντος ότι η σύμβαση πωλήσεως του αυτοκινήτου κατηρτίσθη, διά του αντιπροσώπου της εναγομένης, στην πόλη του Β. (άρθρ. 33 ΚΠολΔ) και επομένως αρμόδιο κατά τόπο Δικαστήριο ήταν το Μονομελές Πρωτοδικείο του Βόλου ως εκ της δωσιδικίας της δικαιοπραξίας...

58/2012

Πρόεδρος: Δήμητρα Τσουτσάνη
Εισηγήτρια: Βαρβάρα Πάπαρη
Δικηγόροι: Κων. Τάσιος - Γεώρ. Παπαρρίζος, Δημ. Γούσης

Στην αίτηση δ/γής πληρωμής μη ανάγκη αναλυτικής μνείας των γενεσιουργών της απαίτησης περιστατικών, αλλά μόνον όσων την εξατομικεύουν. Αρκεί μνεία ότι ο αιτών είναι νόμιμος κομιστής της επιταγής εξ οπισθογράφησης χωρίς διευκρίνιση του είδους της.

Ο ενεχυρούχος κομιστής επιταγής ασκεί ίδιο δικαίωμα εκ του τίτλου, αφού δικαιούται να την εισπράξει, κι αν δεν έληξε το ασφαλιζόμενο χρέος. Μη αναγκαία μνεία ότι οι επιταγές καταγράφηκαν από την Τράπεζα σε πινάκιο και χαρτοσημάνθηκαν, διότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν ανάγονται στο υποστατό της απαίτησης, αλλά

συνιστούν φορολογικά βάρη με διοικ. κυρώσεις.

Για ενεχύρωση επιταγής αρκεί οπισθογράφηση, χωρίς άλλη συμφωνία ή διατύπωση, δεν αποκλείεται δε η επιλογή του κοινού τρόπου ενεχύρωσης.

Αντισυμβατική (και όχι πλαστογραφία) η συμπλήρωση λευκής επιταγής, αντιτασσόμενη κατά του λήπτη και των μεταγενέστερων κομιστών, εφόσον αυτοί κατά την κτήση της γνώριζαν ή από βαριά αμέλεια αγνοούσαν την αντισυμβατική συμπλήρωση.

Η πλαστογραφία που αποδίδεται σε ορισμένο πρόσωπο προτείνεται σε κάθε στάση της δίκης με κύρια ή παρεμπίπτουσα αγωγή ή τις προτάσεις ή, επί μη υποχρεωτικής υποβολής τους, και προφορικά.

Υποχρεωτική, με ποινή απαραδέκτου, προσκόμιση των αποδεικτικών εγγράφων και μνεία ονομαστικά των μαρτύρων όταν η πλαστικότητα προβάλλεται κατ' ένσταση ή με παρεμπίπτουσα αγωγή και όχι με κύρια αγωγή ή ανακοπή.

Αοριστία ισχυρισμού ότι ο λήπτης προέβη σε νόθευση επιταγής με συμπλήρωση ελλειπόντων στοιχείων, αν δεν αναφέρεται η συμφωνία και οι όροι συμπλήρωσης.

Αναιτιώδης η ενοχή εξ επιταγής, αλλά ο οφειλέτης μπορεί να αντιτάξει ένσταση ότι δεν υπάρχει αιτία έκδοσης ή ότι αυτή είναι παράνομη ή ανήθικη ή έληξε ή δεν επακολούθησε.

{...} Κατά την παρ. 2 του άρθρου 626 ΚΠολΔ το δικόγραφο αιτήσεως για έκδοση διαταγής πληρωμής πρέπει να περιέχει α)

τα οριζόμενα στα άρθρα 118 και 119 παρ. 1 στοιχεία, β) αίτημα εκδόσεως διαταγής πληρωμής και γ) την απαίτηση και το ακριβές ποσό των χρημάτων ή χρεογράφων με τους τόκους, των οποίων ζητείται η καταβολή. Επίσης, κατά την παρ. 3 του ίδιου άρθρου στην αίτηση πρέπει να επισυνάπτονται και όλα τα έγγραφα, από τα οποία προκύπτει η απαίτηση και το ποσό της. Στις παρ. 2 και 3 του ανωτέρου άρθρου (47 παρ. 4 ν.δ. 958/1971), καθώς και στο άρθρο 647 ΚΠολΔ, υπό την αρχική, του α.ν. 44/1967 διατύπωση, δεν περιλήφθηκε αναφορά και της αιτίας της απαιτήσεως ως στοιχείου που πρέπει να περιέχει το δικόγραφο της αιτήσεως για έκδοση διαταγής πληρωμής. Ενώ κατά τη διατύπωση της παρ. 2 του άρθρου 155 του προσχεδίου του εισηγητή Γ. Οικονομοπούλου, το οποίο αποτέλεσε τη βάση διαμορφώσεως του άρθρου 647 ΚΠολΔ 1967, καθώς και του άρθρου 626 του κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με το ν.δ. 958/1971, το δικόγραφο της αιτήσεως πρέπει να περιέχει και «β) την απαίτησιν, την αιτίαν αυτής και το ακριβές ποσόν των χρημάτων, χρεωγράφων ή άλλων αντικαταστατών, πραγμάτων μετά των τυχόν οφειλομένων τόκων των οποίων ζητείται καταβολή», σύμφωνα δε με τη διατύπωση της παρ. 3 του ίδιου άρθρου του προσχεδίου, στην αίτηση πρέπει να επισυνάπτονται και «πάντα τα έγγραφα εκ των οποίων προκύπτει η αιτία και το ποσόν της απαιτήσεως».

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 626 ΚΠολΔ, που δεν περιλαμβάνουν παραπομπή στο άρθρο 216 παρ. 1α' ΚΠολΔ, αντιπαραβαλλόμενες προς το ανωτέρω άρθρο του προσχεδίου και

συνδυαζόμενες με το άρθρο 623 (κατά το οποίο μπορεί να ζητηθεί, με τη διαδικασία των άρθρων 624 έως 634, η έκδοση διαταγής πληρωμής για χρηματικές απαιτήσεις ή απαιτήσεις παροχής χρεογράφων «εφόσον η απαίτηση και το οφειλόμενο ποσό αποδεικνύονται με δημόσιο ή ιδιωτικό έγγραφο»), προκύπτει ότι για τον προσδιορισμό, στο δικόγραφο της αιτήσεως εκδόσεως διαταγής πληρωμής, της χρηματικής απαιτήσεως, για την οποία ζητείται η έκδοσή της, δεν απαιτείται η έκθεση του συνόλου των γενεσιουργών της απαιτήσεως περιστατικών, αλλ' αρκεί η έκθεση τόσων πραγματικών περιστατικών που εξατομικεύουν την απαίτηση από την άποψη αντικειμένου, είδους και τρόπου γενέσεώς της και δικαιολογούν συμπέρασμα αντίστοιχης οφειλής εκείνου, κατά του οποίου απευθύνεται η αίτηση.

Περαιτέρω, η εκδιδόμενη διαταγή πληρωμής περιέχει το κατ' άρθρο 630γ' ΚΠολΔ απαιτούμενο στοιχείο της αιτίας της πληρωμής όταν περιλαμβάνει, έστω χωρίς νομικό χαρακτηρισμό της απαιτήσεως, έκθεση περιστατικών που εξατομικεύουν την εγγράφως αποδεικνυόμενη απαίτηση, για την οποία η διαταγή εκδίδεται, έτσι ώστε να προκύπτει ο λόγος της αντίστοιχης οφειλής (ΑΠ 54/90 Δνη 1991. 62, ΑΠ 30/03 Δνη 2003. 1346, ΑΠ 1689/01 Δνη 2004. 135, ΑΠ 248/01 ΔΕΕ 2001. 888).

Εν προκειμένω, ο ανακόπτων και ήδη εκκαλών ισχυρίσθηκε με την ανακοπή του ότι η ιστορική βάση της αίτησης, την οποία απηύθυνε η καθής η ανακοπή και ήδη εφεσβλητή Τράπεζα προς το δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου Βόλου για την έκδοση της ένδικης διαταγής πληρωμής με

βάση 2 επιταγές εκδόσεώς του, των οποίων ήταν κομίστρια δυνάμει οπισθογραφήσεως λόγω ενεχύρου, περιορίσθηκε μόνο στην επίκληση των πραγματικών περιστατικών α) της εκδόσεως των επιταγών, β) των στοιχείων των τίτλων, γ) του γεγονότος ότι εμφανίσθηκαν εμπρόθεσμα και δεν πληρώθηκαν, πράγμα που βεβαιώθηκε αρμόδια και δ) ότι η αιτούσα ήταν «κομίστρια των επιταγών εξ οπισθογραφήσεως από τη λήπτρια αυτών Κ. Μ. και Σια ΟΕ». Ισχυρίσθηκε λοιπόν ότι η αίτηση ήταν αδριστη και συνεπώς έπρεπε αυτεπαγγέλτως να απορριφθεί ως απαράδεκτη, διότι δεν αναφέρονταν καθόλου α) η αιτία της οπισθογραφήσεως δυνάμει συμβάσεως ενεχύρου, β) το είδος της ενεχυρίασης, γ) τα στοιχεία της σχετικής συμβάσεως ενεχυρίασεως επιταγών και δ) ότι οι επιταγές, το αντικείμενο δηλαδή του ενεχύρου, καταγράφηκαν από την καθ' ης Τράπεζα σε πινάκιο και υποβλήθηκαν σε τέλος χαρτοσήμου. Περαιτέρω, ισχυρίζεται ότι και η διαταγή πληρωμής, εφόσον δεν περιλάμβανε τα ανωτέρω στοιχεία, ήταν άκυρη, αφού τελικά τα στοιχεία αυτά δεν ελέγχθηκαν και δεν αποδεικνύονταν εγγράφως.

Ο λόγος όμως αυτός της ανακοπής έπρεπε να απορριφθεί ως μη νόμιμος, διότι, σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, για τον προσδιορισμό, στο δικόγραφο της αιτήσεως εκδόσεως διαταγής πληρωμής, της χρηματικής απαιτήσεως, για την οποία ζητείται η έκδοσή της, δεν απαιτείται η έκθεση του συνόλου των γενεσιουργών της απαιτήσεως περιστατικών, αλλ' αρκεί η έκθεση τόσων πραγματικών περιστατικών που εξατομικεύουν την απαίτηση από την άποψη αντικειμένου,

είδους και τρόπου γενέσεώς της και δικαιολογούν συμπέρασμα αντίστοιχης οφειλής εκείνου, κατά του οποίου απευθύνεται η αίτηση. Συνεπώς, αρκούσε η αναφορά ότι η αιτούσα ήταν νόμιμη (τελευταία) κομίστρια των επιταγών από οπισθογράφεση, χωρίς να είναι αναγκαίο να προσδιορίζεται και το είδος της οπισθογραφήσεως (αν δηλαδή ήταν κοινή, λόγω πληρεξουσιότητας ή λόγω ενεχύρου κλπ). Άλλωστε, ο ενεχυρούχος που εμφανίζει την επιταγή προς πληρωμή δεν ενεργεί ως αντιπρόσωπος, αλλά ασκεί ίδιο δικαίωμα εκ του τίτλου, αφού κατά το άρθρο 1255 ΑΚ έχει δικαίωμα να εισπράξει μόνος την επιταγή και αν ακόμη δεν έληξε το ασφαλιζόμενο χρέος (ΑΠολομ 18/04 ΔΕΕ 2004. 927 = ΕΕμπΔ 2004. 541 = ΝοΒ 2005. 61). Τέλος, ούτε η αναφορά του στοιχείου ότι οι επιταγές καταγράφηκαν από την Τράπεζα σε πινάκιο και υποβλήθηκαν σε τέλος χαρτοσήμου ήταν αναγκαίο, διότι ναι μεν, κατά τη διάταξη του άρθρου 11 παρ. 1 του ν. 1957/1991, επιταγές που προσκομίζονται στις τράπεζες για είσπραξη, ενεχυρίαση ή φύλαξη, καταγράφονται υποχρεωτικά σε πινάκια, στα οποία επιβάλλεται τέλος χαρτοσήμου 2,5% που υπολογίζεται στη συνολική αξία των επιταγών, πλην όμως από τη διάταξη αυτή, σε συνδυασμό προς τις διατάξεις των άρθρων 626 παρ. 2 και 630 ΚΠολΔ, που καθορίζουν το περιεχόμενο της αίτησης περί εκδόσεως διαταγής πληρωμής και της διαταγής πληρωμής, αντιστοίχως, προκύπτει ότι δεν είναι απαραίτητο, στην περίπτωση κατά την οποία η επιταγή έχει προσκομισθεί σε τράπεζα για ενεχύραση, να αναγράφεται στην αίτηση για την έκδοση διαταγής προς πληρωμή ή

στην εκδιδόμενη, βάσει της αιτήσεως αυτής, διαταγή πληρωμής ότι η επιταγή αυτή καταγράφηκε σε πινάκιο και υποβλήθηκε σε τέλος χαρτοσήμου, όπως δεν είναι απαραίτητη και η προσκομιδή του σχετικού πινακίου, διότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν ανάγονται σε προϋποθέσεις του υποστατού της απαίτησης, αλλά συνιστούν φορολογικά βάρη με συνέπειες και κυρώσεις διοικητικής φύσεως (ΕφΘεσ 1104/08 Αρμ 2009. 74, ΕφΑθ 660/99 Δνη 2001. 204. Τα ίδια είπε και η εκκαλούμενη και απέρριψε το λόγο αυτό της ανακοπής ως μη νόμιμο. Συνεπώς, ορθά εφάρμοσε το νόμο και δεν αξίωσε για το παραδεκτό της αίτησης και της διαταγής πληρωμής στοιχεία λιγότερα από όσα ορίζει ο νόμος. Γι' αυτό οι σχετικοί λόγοι της εφέσεως (τέταρτος και πέμπτος), με τους οποίους ο εκκαλών υποστηρίζει τα αντίθετα, δεν είναι βάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν.

Επειδή, κατά το άρθρο 1251 ΑΚ, για την ενεχύραση τίτλου σε διαταγή αρκεί η οπισθογράφεσή του σε διαταγή του δανειστή, χωρίς να απαιτείται άλλη έγγραφη συμφωνία, κατά δε το άρθρο 1255 παρ. 1α' του ίδιου Κώδικα, αν αντικείμενο του ενεχύρου είναι τίτλος σε διαταγή, ο ενεχυρούχος δανειστής έχει δικαίωμα να εισπράξει μόνος και αν ακόμη δεν έληξε το ασφαλιζόμενο χρέος. Εξάλλου, η ενεχύραση των τίτλων σε διαταγή με οπισθογράφεση και παράδοση είχε θεσπισθεί ως ειδικός τρόπος ενεχυράσεως για ορισμένες ανώνυμες εταιρίες και προς ασφάλεια ορισμένων απαιτήσεών τους, με το άρθρο 38 ν.δ. 17.7/13.8.1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών» που εξακολουθεί να ισχύει (41 παρ. 1 ΕισΝΑΚ) και ορίζει

ότι, εάν αντικείμενο της ενεχυράσεως είναι δικαιόγραφο σε διαταγή, η ενεχύραση γίνεται με οπισθογράφη αυτού σε διαταγή της πιστώτριας και δεν απαιτείται άλλη έγγραφη σύμβαση ενεχυράσεως. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι για την ενεχύραση τίτλου σε διαταγή αρκεί η οπισθογράφηση αυτού σε διαταγή του δανειστή, χωρίς να απαιτείται άλλη διατύπωση, δεν αποκλείεται δε η επιλογή του κοινού τρόπου ενεχυράσεως της απαιτήσεως με την τήρηση των διατυπώσεων των άρθρων 1247 και 1248 ΑΚ. Μεταξύ των τίτλων σε διαταγή που ενεχυράζονται με οπισθογράφηση, κατά τη διάταξη του άρθρου 1251 ΑΚ, είναι και η επιταγή, καθόσον από τη μη ύπαρξη στο νόμο 5960/1933 «περί επιταγής» αντίστοιχης διάταξης του άρθρου 19 ν. 5325/1932, με την οποία προβλέπεται η οπισθογράφηση λόγω ενεχύρου των συναλλαγματικών και των γραμματίων εις διαταγήν (άρθρο 77 ν. 5325/1932), δεν μπορεί να συναχθεί ότι θεσπίζεται για την επιταγή σχετική απαγόρευση (ΑΠ 1131/11(ποιν), 266/11(ποιν) Νομος). Εξάλλου, και από τη διάταξη του άρθρου 11 παρ. 1 ν. 1957/1991, με την οποία επιβάλλεται τέλος χαρτοσήμου στις «επιταγές που προσκομίζονται στις τράπεζες για είσπραξη, ενεχύραση ή φύλαξη», προκύπτει ότι θεωρείται δεδομένη η νομιμότητα της ενεχυράσεως της τραπεζικής επιταγής (ΑΠ 1854/05 Δνη 2006. 482, ΑΠ 1565/02 Δνη 2004. 1039, ΑΠ 270/01 ΕΕμπΔ 2001. 730, ΑΠ 248/01 ΔΕΕ 2001. 888).

Εν προκειμένω, ο ανακόπτων και ήδη εκκαλών ισχυρίσθηκε με την ανακοπή του ότι η καθ'ης τράπεζα δεν είχε δικαίωμα ενεχύρασης τίτλων εις διαταγή, όπως οι

επίμαχες επιταγές. Ο λόγος όμως αυτός της ανακοπής έπρεπε να απορριφθεί ως μη νόμιμος, διότι, σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, η λόγω ενεχύρου οπισθογράφηση των επιταγών από τη λήπτηρά τους Κ. Μ. και Σια ΟΕ στην καθ'ης τράπεζα ήταν καθόλα έγκυρη και νόμιμη. Τα ίδια είπε και η εκκαλούμενη και απέρριψε το λόγο αυτό της ανακοπής ως μη νόμιμο. Συνεπώς, ορθά εφάρμοσε το νόμο, γι' αυτό οι σχετικοί λόγοι της εφέσεως (έκτος και έβδομος), με τους οποίους ο εκκαλών υποστηρίζει τα αντίθετα, δεν είναι βάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 13 ν. 5960/1933 «περί επιταγής», «εάν επιταγή, ατελής κατά την έκδοσιν, συνεπληρώθη εναντίον των γενομένων συμφωνιών, η μη τήρησης των συμφωνιών τούτων δύναται να αντιταχθεί κατά του κομιστού, μόνον εάν ούτος απέκτησε την επιταγήν κακή τη πίστει ή εάν κατά την κτήσιν αυτής διέπραξε βαρύ πταίσμα». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι η επιταγή μπορεί να τεθεί σε κυκλοφορία φέρουσα απλή υπογραφή του εκδότη, με την πρόθεση να δημιουργηθεί θεληματικά ατελής επιταγή, η οποία, όμως, μπορεί να συμπληρωθεί με βάση τη συμφωνία που έγινε με το λήπτη. Η μη τήρηση της συμφωνίας αυτής για συμπλήρωση της λευκής επιταγής δεν αποτελεί πλαστογράφηση αυτής. Τέτοια υπάρχει εάν συμπληρωθεί ατελής επιταγή, για την οποία δεν υπάρχει συμφωνία για τη συμπλήρωσή της (ΑΠ 1050/10 ΔΕΕ 2010. 1203, ΑΠ 923/02 Δνη 2003. 1319, ΕφΑθ 968/11 ΔΕΕ 2011. 822, ΕφΔωδ 45/05 Αρμ 2006. 1218). Στην περίπτωση δε που ο λήπτης της επιταγής δεν τηρήσει τη συμφωνία κατά τη συμπλή-

ρωση των στοιχείων της, ο εκδότης, εναγόμενος, δικαιούται να προβάλει την ένσταση αντισυμβατικής συμπλήρωσης κατά του λήπτη ή των μεταγενέστερων κομιστών, υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι αυτοί, κατά το χρόνο που απέκτησαν την επιταγή, βρίσκονταν σε κακή πίστη ή διέπραξαν βαρύ πταίσμα (ΑΠ 738/06 Νομος, ΕφΠειρ 530/06 ΔΕΕ 2006. 1169, ΕφΔωδ 45/05 Αρμ 2006. 1218), το βάρος δε της επίκλησης και απόδειξης του ισχυρισμού ότι η επιταγή ήταν ατελής κατά την έκδοσή της, ότι συμπληρώθηκε αντιθέτως προς τις συμφωνίες μεταξύ αυτού που έδωσε και αυτού που πήρε τη λευκή επιταγή και ότι ο κομιστής αυτής τελούσε κατά το χρόνο κτήσης αυτής σε κακή πίστη ή διέπραξε βαρύ πταίσμα, φέρει ο εκδότης της επιταγής. Εξάλλου, κακή πίστη στο πρόσωπο του κομιστού επιταγής συντρέχει, όταν αυτός κατά το χρόνο της απόκτησης της επιταγής γνώριζε ή από βαριά αμέλεια αγνοούσε ότι η επιταγή ήταν λευκή και η συμπλήρωσή της έγινε αντισυμβατικά, για την έννοια δε της βαριάς αμέλειας εφαρμόζονται οι αρχές του κοινού δικαίου (ΕφΑθ 9414/01 ΔΕΕ 2002. 509).

Εξάλλου, κατά το άρθρο 460 ΚΠολΔ, κάθε έγγραφο μπορεί να προσβληθεί ως πλαστό, τα ιδιωτικά και όταν με παραβολή προς άλλα αποδείχθηκαν γνήσια, ενώ κατά το άρθρο 461 ιδίου κώδικα, όταν η πλαστογραφία αποδίδεται σε ορισμένο πρόσωπο, μπορεί να προταθεί σε οποιαδήποτε στάση της δίκης με κύρια ή παρεμπόμπουσα αγωγή ή με τις προτάσεις ή και προφορικά, όταν η υποβολή προτάσεων δεν είναι υποχρεωτική, όπως και με τους τρόπους που προβλέπει ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Επίσης, κατά το άρθρο

463 ΚΠολΔ, όποιος προβάλλει ισχυρισμούς για πλαστότητα εγγράφου είναι ταυτόχρονα υποχρεωμένος να προσκομίσει τα έγγραφα που αποδεικνύουν την πλαστότητα και να αναφέρει ονομαστικά τους μάρτυρες και τα άλλα αποδεικτικά μέσα, αλλιώς οι ισχυρισμοί του είναι απαράδεκτοι. Το ως άνω άρθρο είναι ενταγμένο στο κεφάλαιο της απόδειξης και παρά τη γενική του διατύπωση συνιστά, ενόψει της θέσης του στον ΚΠολΔ, κανόνα της αποδεικτικής μόνο διαδικασίας. Δηλαδή, προϋποθέτει εκκρεμή δίκη, ενώπιον της οποίας προσκομίστηκε ως αποδεικτικό μέσο ένα έγγραφο, που προσβάλλεται ήδη κατ'ένσταση ως πλαστό. Επομένως, ο περιορισμός που τάσσει δεν ανάγεται στο ουσιαστικό δικαίωμα της κήρυξης εγγράφου ως πλαστού. Για το λόγο αυτό η προβλεπόμενη από την άνω διάταξη υποχρέωση έχει εφαρμογή μόνον όταν ο ισχυρισμός της πλαστότητας προβάλλεται κατ'ένσταση ή με παρεμπόμπουσα αγωγή και όχι όταν αυτή προτείνεται με κύρια αυτοτελή αγωγή ή και με ανακοπή, η οποία αποτελεί δικόγραφο αυτοτελούς δίκης, αφού, σύμφωνα με το άρθρο 585 παρ. 1 ΚΠολΔ, οι διατάξεις για την άσκηση της αγωγής, την εισαγωγή της για συζήτηση και τη συζήτηση στο ακροατήριο εφαρμόζονται και στην ανακοπή (ΑΠ 738/06, ΑΠ 1202/05, ΕφΑθ 1278/08, ΕφΘεσ 531/08 Νόμος).

Από τις ανωτέρω διατάξεις σαφώς συνάγεται ότι, αν και ο νόμος δεν αναγνωρίζει ρητώς τη λευκή επιταγή, καθόσον η παράλειψη αναγραφής στον τίτλο ενός εκ των αναφερομένων στο προμνησθέν άρθρο 2 στοιχείων, καθιστά αυτόν άκυρο, είναι, ωστόσο, δυνατόν να υπάρξει ηθελή-

μένη έλλειψη ενός ή περισσότερων τυπικών στοιχείων της επιταγής, προκειμένου να συμπληρωθούν αυτά μεταγενεστέρως από το λήπτη, δυνάμει συμφωνίας μεταξύ αυτού και του εκδότη, με την οποία παρέχεται εξουσιοδότηση στον πρώτο να συμπληρωθούν τα εν λόγω στοιχεία κατά τα συμφωνημένα.

Στην προκειμένη περίπτωση, ο ανακόπτων ήδη εκκαλών ισχυρίσθηκε με την ανακοπή του ότι η ανακοπτομένη με αριθμό 100/2007 διαταγή πληρωμής του Δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου εκδόθηκε με βάση πλαστές επιταγές, κατονόμασε ως πλαστογράφο αυτών το νόμιμο εκπρόσωπο της λήπτριας εταιρίας Κ. Μ., ως μάρτυρα δε για την απόδειξη της πλαστότητας πρότεινε τον Δ. Π. του Α. Πιο συγκεκριμένα, ισχυρίσθηκε ότι ο ίδιος (ανακόπτων) έθεσε την υπογραφή του και παρέδωσε, ασυμπλήρωτες κατά τα λοιπά στοιχεία, στο νόμιμο εκπρόσωπο της ομόρρυθμης εταιρίας με την επωνυμία «Κ. Μ. και ΣΙΑ ΟΕ», μεταξύ άλλων και τις με αριθμό ... και ... τραπεζικές επιταγές της Ε. Τράπεζας της Ελλάδος, προκειμένου αυτός να τις καταθέσει ως εγγύηση για τη λειτουργία της σύμβασης αλληλόχρεου λογαριασμού που είχε συνάψει με την καθ' ης τράπεζα και ότι ο τελευταίος συμπλήρωσε τις ως άνω επιταγές, κατά τα ελλείποντα στοιχεία τους, και τις κατέθεσε στον αλληλόχρεο λογαριασμό που τηρούσε με την καθ' ης, δεν προέβη όμως στην πληρωμή τους, το γεγονός δε αυτό γνώριζε η καθ' ης ή πάντως από βαρεία αμέλεια αγνοούσε και ενήργησε προς τούτο με σκοπό τη βλάβη του ιδίου.

Ο ως άνω λόγος της ανακοπής, καθ'

ο μέρος αφορά το σκέλος αυτού που σχετίζεται με την πλαστογράφηση των επιδικών επιταγών, είναι μη νόμιμος, καθόσον, κατά τα εκτιθέμενα στην ανακοπή, ο ίδιος ο ανακόπτων αφενός μεν έθεσε επί των τίτλων την υπογραφή του και αφετέρου έθεσε αυτούς σε κυκλοφορία με την παράδοσή τους στον Κ. Μ., με συνέπεια να μην υφίσταται παρά τη θέλησή του κατάρτιση πλαστών επιταγών και κυκλοφορία αυτών. Εξάλλου, κατά το μέρος που αφορά στο ότι εκ των υστέρων ο νόμιμος εκπρόσωπος της λήπτριας των επιταγών προέβη σε νόθευση του περιεχομένου τους, υπό την έννοια της συμπλήρωσης των ελλειπόντων στοιχείων, ο συγκεκριμένος λόγος είναι απαράδεκτος, λόγω αοριστίας, καθόσον δε διαλαμβάνεται ποια ήταν η συμφωνία, δυνάμει της οποίας εγχειρίσθηκαν οι επίδικες επιταγές στην λήπτρια ως άνω ομόρρυθμη εταιρία και σύμφωνα με τους όρους της οποίας αυτή θα προέβαινε διά του νομίμου εκπροσώπου της σε συμπλήρωση των επιταγών, στοιχείο απαραίτητο για την πληρότητα του λόγου, δεδομένου ότι, εφόσον ο ανακόπτων εν γνώσει του παρέδωσε στο νόμιμο εκπρόσωπο της λήπτριας τις επιταγές ασυμπλήρωτες, προκειμένου να καταχωρισθούν αυτές σε αλληλόχρεο λογαριασμό, πρόθεσή του ήταν να συμπληρωθούν κατά τα ελλείποντα στοιχεία τους, διότι, άλλως, δε θα ήταν δυνατό να καταχωρισθούν. Τα ίδια είπε και η εκκαλούμενη και απέρριψε το λόγο αυτό της ανακοπής εν μέρει ως μη νόμιμο και εν μέρει ως απαράδεκτο λόγω αοριστίας. Συνεπώς, ορθά εφάρμοσε το νόμο, γι' αυτό οι σχετικοί λόγοι της εφέσεως (πρώτος και δεύτερος), με τους οποίους ο εκκαλών

υποστηρίζει τα αντίθετα, δεν είναι βάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν.

Από τη διάταξη του άρθρου 22 ν. 5960/1933 «περί επιταγής» συνάγεται ότι τα πρόσωπα που ενάγονται ως υπόχρεα από επιταγή, από τον κομιστή αυτής, δεν μπορούν κατ' αρχήν να αντιτάξουν ενστάσεις που πηγάζουν από τις προσωπικές τους σχέσεις με τον εκδότη ή τους προηγούμενους κομιστές. Κατ' εξαίρεση μόνο επιτρέπεται η προβολή τέτοιων ενστάσεων, λ.χ. ότι η επιταγή είναι ευκολίας, αν ο κομιστής κατά το χρόνο κτήσεως της επιταγής αφενός τελούσε σε γνώση της υπάρξεως των ενστάσεων αυτών κατά του εκδότη ή των πριν από αυτόν κομιστών του τίτλου και αφετέρου ενήργησε προς βλάβη του οφειλέτη (ΑΠ 623/94 Δνη 1995. 348). Ειδικότερα, η ενοχή από την επιταγή είναι αναίτιώδης, με την έννοια ότι η αιτία, η όποια έδωσε αφορμή για την έκδοσή της, δεν αποτελεί, κατ' αρχήν, προϋπόθεση του κύρους της. Όμως, ο οφειλέτης από επιταγή και ειδικά ο εκδότης μπορεί, όπως και σε κάθε περίπτωση αναίτιώδους δικαιοπραξίας, να αποκαλύψει την αιτιώδη σχέση (υποκείμενη αιτία), που τον συνδέει με το λήπτη που ασκεί την απαίτηση από την επιταγή, αντιτάσσοντας εναντίον του την ένσταση ότι δεν υπάρχει αιτία για την έκδοσή της με την ευρεία έννοια, δηλαδή είτε διότι η αιτία είναι παράνομη ή ανήθικη, είτε διότι αυτή έληξε ή δεν επακολούθησε ή δεν υπήρχε καθόλου αιτία από την αρχή κατά την έκδοση της επιταγής, καθώς και το τυχόν ελάττωμα της αιτιώδους σχέσης, οπότε, αν αποδειχθεί η ένσταση αυτή, καθίσταται ανενεργός η αξίωση από την επιταγή (ΕφΛαρ 194/09, ΕφΠατρ 276/08

Νόμος).

Εν προκειμένω, ο ανακόπτων με τον τελευταίο λόγο της ανακοπής του ισχυρίσθηκε ότι οι ένδικες επιταγές δεν αντιπροσώπευαν καμία οφειλή αυτού προς τη λήπτρια εταιρία, αλλά ήταν ευκολίας, γεγονός που τα όργανα της καθής η ανακοπή το γνώριζαν κατά την κτήση των τίτλων, αλλά παρά ταύτα τις απέκτησε ενεργώντας προς βλάβη του. Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, η ένσταση αυτή, αν και πηγάζει από τις προσωπικές του σχέσεις με τη λήπτρια, είναι νόμιμη, διότι γίνεται επίκληση των όρων του άρθρου 22 ν. 5960/1933 «περί επιταγής». Εν προκειμένω, από τις καταθέσεις των μαρτύρων αποδείξεως και ανταποδείξεως, που εξετάσθηκαν στο ακροατήριο του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου (βλ. πρακτικά συνεδριάσεως) και όλα τα έγγραφα που οι διάδικοι προσκομίζουν και επικαλούνται, αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Ο ανακόπτων διατηρούσε κατά το παρελθόν (2002) επαγγελματική συνεργασία με την εδρεύουσα στη Λ. ομόρρυθμη εταιρία με την επωνυμία «Κ. Μ. και ΣΙΑ ΟΕ», με το νόμιμο εκπρόσωπο και διαχειριστή της οποίας, Κ. Μ., τον συνέδεε πολυετής φιλία. Η προαναφερθείσα ομόρρυθμη εταιρία δραστηριοποιούνταν στο χώρο των κατασκευών και είχε αναλάβει κατά το παρελθόν πολλά και σημαντικά δημόσια έργα. Στα πλαίσια της μεταξύ του ανακόπτοντος και του Κ. Μ. φιλικής σχέσης, ο τελευταίος, κατά το μήνα Ιούνιο του έτους 2006, ζήτησε από τον ανακόπτοντα να του παραδώσει ασυμπλήρωτες τραπεζικές επιταγές, με την υπογραφή του, προκειμένου να καταχωρίσει αυτές ως εγγύηση σε αλληλόχρεους

λογαριασμούς, που τηρούσε σε διάφορες τράπεζες, ώστε να τύχει ευνοϊκής χρηματοδότησης. Πράγματι, ο ανακόπτων έθεσε την υπογραφή του και παρέδωσε στον ως άνω διαχειριστή της ΟΕ ασυμπλήρωτες, κατά τα λοιπά στοιχεία τους, επτά τραπεζικές επιταγές, μεταξύ των οποίων και τις με αριθμό ... και ..., πληρωτές με χρέωση του λογαριασμού που τηρούσε στην Τράπεζα με την επωνυμία «Ε. Τ. Ε.», υπό την ειδικότερη συμφωνία ότι το αναγραφόμενο σε κάθε επιμέρους επιταγή ποσό δε θα υπερέβαινε αυτό των 10.000 Ε και ότι σε κάθε περίπτωση θα προηγούνταν ενημέρωσή του για το αναγραφόμενο ποσό και ημερομηνία εκδόσεως (βλ. κατάθεση μάρτυρος του ανακόπτοντος). Τις επιταγές αυτές ο Κ. Μ. συμπλήρωσε ως προς τα ελλείποντα στοιχεία τους και πιο συγκεκριμένα στην υπ' αριθμ. ... ανέγραψε ως τόπο έκδοσης το Β., ως ημερομηνία εκδόσεως την «10.2.2007» και ως ποσό «44.000 Ε» και στη θέση του υπέρ ου την επωνυμία της ομόρρυθμης εταιρίας, ενώ στην υπ' αριθμ. ... επιταγή ανέγραψε ως τόπο έκδοσης το Β., ως ημερομηνία εκδόσεως την «20.2.2007» και ως ποσό «60.000 Ε» και στη θέση του υπέρ ου την επωνυμία της ομόρρυθμης εταιρίας. Στη συνέχεια, ενεργώντας ως νόμιμος εκπρόσωπος της ως άνω εταιρίας, οπισθογράφησε στην καθ' ης η ανακοπή Τράπεζα Κ. τις επίδικες τραπεζικές επιταγές στις 5 Ιουλίου 2006.

Όπως ομολογείται από την καθ' ης, η προς αυτή οπισθογράφιση των ως άνω επιταγών έγινε ως αξία «λόγω ενεχύρου», προκειμένου να καταχωρισθούν στον τηρούμενο μεταξύ αυτής και της ομόρρυθμης εταιρίας αλληλόχρεο λογαριασμό

και όχι «λόγω πληρεξουσιότητας», όπως εσφαλμένα ισχυρίζεται ο ανακόπτων, καθόσον από κανένα αποδεικτικό μέσο δεν αποδείχθηκε η ύπαρξη σχετικής συμφωνίας της λήπτριας και της υπέρ ης η οπισθογράφιση - καθ' ης τραπεζικής εταιρίας η οπισθογράφιση να ισχύει μόνον προς «είσπραξη», αντιθέτως, διά της καταχωρήσεως των επιταγών στον αλληλόχρεο λογαριασμό αποδεικνύεται η ενεχυρική οπισθογράφιση αυτών υπέρ της καθ' ης.

Περαιτέρω, οι εν λόγω επιταγές εμφανίσθηκαν εμπρόθεσμα από την καθ' ης προς πληρωμή στις 14.2.2007 και 20.2.2007 αντιστοίχως, πλην όμως αυτές δεν πληρώθηκαν λόγω ελλείψεως επαρκούς υπολοίπου, σύμφωνα με την από 16.2.2007 και 22.2.2007 βεβαιώσεις των αρμοδίων υπαλλήλων της καθ' ης τράπεζας μετά από ρητή εξουσιοδότηση της πληρώτριας Τράπεζας επί του οπισθοφύλλου του σώματος αυτών. Εξάλλου, η σφραγίδα με ημερομηνία 14.2.2007 του υπαλλήλου του ταμείου υπ' αριθμ. 5003, σύμφωνα με την οποία η υπ' αριθμ. ... επιταγή φέρεται να έχει «εξοφληθεί συμψηφιστικώς», όπως προέκυψε από την κατάθεση του μάρτυρος της καθ' ης, υπαλλήλου της, τέθηκε από παραδρομή, από το συγκεκριμένο υπάλληλο, καθόσον δεν υπάρχει σχετική εγγραφή περί εξοφλήσεως στα αρχεία της καθ' ης, σε περίπτωση δε κατά την οποία είχε πράγματι εξοφληθεί η επίδικη επιταγή, το σώμα αυτής, το πρωτότυπο του οποίου επιδείχθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της καθ' ης, δε θα βρισκόταν στην κατοχή της τελευταίας, αλλά θα είχε αποδοθεί στον εκδότη της. Επομένως, ο λόγος της ανακοπής, με τον

οποίο ο ανακόπτων ισχυρίζεται ότι από την εν λόγω φερόμενη ως εξοφλημένη επιταγή δεν υφίσταται εναντίον του απαίτηση της καθ' ης και, ως εκ τούτου, πρέπει να ακυρωθεί η σε βάρος του εκδοθείσα διαταγή πληρωμής, κατά το ποσό των 44.000 Ε, είναι ουσιαστικά αβάσιμος και η εκκαλούμενη, που δέχτηκε τα ίδια και απέρριψε το λόγο αυτό της ανακοπής ως ουσιαστικά αβάσιμο, ορθά εφάρμοσε το νόμο και εκτίμησε τις αποδείξεις, γι' αυτό ο σχετικός λόγος της εφέσεως (τρίτος), με τον οποίο ο εκκαλών υποστηρίζει τα αντίθετα, δεν είναι βάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

Περαιτέρω από τα ίδια ως άνω αποδεικτικά μέσα αποδείχθηκε ότι, κατόπιν αιτήσεως της καθ' ης η ανακοπή, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 100/2007 διαταγή πληρωμής του Δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, με την οποία υποχρεώθηκαν ο ανακόπτων και η προαναφερόμενη λήπτρια ομόρρυθμη εταιρία να καταβάλουν, σε ολόκληρο ο καθένας τους, στην καθ' ης, προς ικανοποίηση της αξίωσής της από τις ως άνω μη πληρωθείσες επιταγές, το συνολικό ποσό των 104.000 Ε, με το νόμιμο τόκο για το επιμέρους ποσό από κάθε επιταγή από την επομένη της σφράγισης του τίτλου και μέχρι την εξόφληση, καθώς και το ποσό των 1.918 Ε ως δικαστικά έξοδα. Ο ανακόπτων ισχυρίσθηκε ότι οι επίδικες επιταγές (όπως και άλλες πέντε συνολικώς) δεν αφορούν οφειλή του από κάποια συγκεκριμένη συναλλαγή, αλλά παραδόθηκαν στο νόμιμο εκπρόσωπο της προαναφερόμενης λήπτριας εταιρίας ως επιταγές «ευκολίας», προκειμένου η τελευταία να εμφανίζεται ως φερέγγυα στις συναλλαγές και ότι η καθ' ης γνώριζε

κατά τη λήψη των επίδικων επιταγών ότι το ποσό αυτών δεν οφειλόταν και ότι ενήργησε προς βλάβη του. Όμως, ακόμη και αν ήθελε θεωρηθεί ως αληθές ότι οι επίδικες επιταγές (οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν από τη λήπτρια εταιρία ενώπιον της καθής η ανακοπή Τράπεζας για να ενισχυθεί έτσι η πιστοληπτική ικανότητά της, με τελικό σκοπό να επιτύχει αύξηση του ορίου πιστώσεως) δεν αφορούσαν σε οφειλές του ανακόπτοντος προς την προαναφερόμενη λήπτρια εταιρία, δεν προέκυψε από κανένα αποδεικτικό στοιχείο ότι οι εκπρόσωποι της καθ' ης γνώριζαν, κατά το χρόνο κτήσης των ως άνω επιταγών (5 Ιουλίου 2006), ότι αυτές δεν αφορούσαν οφειλές από κάποια συγκεκριμένη συναλλαγή μεταξύ του ανακόπτοντος και της λήπτριας εταιρίας και ενήργησαν προς βλάβη του (ανακόπτοντος), γνωρίζοντας ότι με την απόκτησή τους ήταν δυνατόν να ματαιωθεί η προβολή της ένστασης αυτής από τον οφειλέτη και ότι θα επιτύχει έτσι την πληρωμή τους, η οποία χωρίς τη μεταβίβασή τους προς αυτήν δεν θα επιτυγχάνονταν. Αντίθετα, αποδείχτηκε ότι η καθ' ης, μολονότι δεν υποχρεούνταν, ζήτησε και έλαβε από το νόμιμο εκπρόσωπο της οπισθογράφου - λήπτριας ομόρρυθμης εταιρίας, προς απόδειξη της υπάρξεως της οφειλής του ανακόπτοντος, το προσκομιζόμενο με επίκληση υπ' αριθ. .../30.1.2006 τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών, ποσού 142.000 Ε, που αφορούσε εργολαβική αμοιβή της λήπτριας εταιρίας για την κατασκευή κτιριακής εγκατάστασης εργαστηρίου ζαχαροπλαστικής για λογαριασμό του ανακόπτοντος στη ΒΙΠΕ Β. (1° λογαριασμό), το οποίο, παρά τους αντίθετους ισχυρισμούς

του ανακόπτοντος, δεν έχει κριθεί, από τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Οικονομικών εικονικό, ως σχετιζόμενο με ανύπαρκτη συναλλαγή, υπό την έννοια του νόμου 2523/1997. Επίσης, όπως κατέθεσε ο μάρτυρας της καθ' ης, ρωτήθηκε και η εκδότρια Τράπεζα για τη συνεργασία ανακόπτοντος - λήπτριας καθώς και για τη φερεγγυότητά τους, όπως γίνεται συνήθως. Η συνεργασία των επιχειρήσεων εκδότη και λήπτριας δικαιολογούσε την ύπαρξη δοσοληψιών μεταξύ τους και την έκδοση επιταγών γι' αυτές. Με βάση τα παραπάνω, το Δικαστήριο οδηγείται στην κρίση ότι η καθ' ης ενήργησε καλόπιστα ως τρίτη νόμιμη κομίστρια από οπισθογράφεση λόγω ενεχύρου και ο σχετικός λόγος της ανακοπής έπρεπε να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος. Επομένως, η εκκαλουμένη που δέχτηκε τα ίδια, ορθά εφάρμοσε το νόμο και εκτίμησε τις αποδείξεις και δεν έσφαλε. Γι' αυτό και ο αντίστοιχος λόγος εφέσεως (όγδοος), με τον οποίο ο εκκαλών υποστηρίζει τα αντίθετα, δεν είναι βάσιμος και πρέπει ν' απορριφθεί.

Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, η έφεση του ανακόπτοντος πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της ως ουσιαστικά αβάσιμη...

63/2012

Πρόεδρος: Δήμητρα Τσουτσάνη

Εισηγήτρια: Μαρία Τζέρμπου

Δικηγόροι: Ευάγ. Μυτούλας, Αθαν. Σφύρης

Μετά το ν. 3481/06 αίτηση διόρθωσης εσφαλμένης κτηματολογικής εγγραφής ακινήτων ως αγνώστου ιδιοκτήτη

στον Κτηματολογικό Δικαστή κατά την εκούσια δικαιοδοσία, επί δε μη τελεσίδικης δικαίωσης αγωγή κατά του Δημοσίου με την τακτική διαδικασία. Η αίτηση δεν απευθύνεται εναντίον κανενός, μόνη δε η τυχόν απεύθυνσή της εναντίον τρίτου δεν τον καθιστά διάδικο.

Μη δυνατό με την άνω αίτηση αίτημα αναγνώρισης δικαιώματος προσβληθέντος με την ανακριβή εγγραφή, καθώς αντικείμενο της δίκης δεν είναι η αυθεντική διάγνυσή του, απλά η ύπαρξή του ελέγχεται ως προδικαστικό ζήτημα χωρίς ισχύ δεδικασμένου.

Αοριστία επί αμφιβολίας αν πρόκειται για αναγνωριστική κυριότητας αγωγή κατά την τακτική διαδικασία ή για αίτηση διόρθωσης ανακριβούς δήλωσης ως αγνώστου ιδιοκτήτη κατά την εκούσια δικαιοδοσία.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1, 2 του ν. 2664/1998, σε περίπτωση ανακριβούς πρώτης εγγραφής στα κτηματολογικά βιβλία, όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει με αγωγή, η οποία στρέφεται κατά των φερόμενων στα κτηματολογικά βιβλία ως δικαιούχων του αμφισβητούμενου δικαιώματος και η οποία απευθύνεται ενώπιον του κατά τις γενικές διατάξεις αρμοδίου καθ' ύλη και κατά τόπο (Μονομελούς ή Πολυμελούς) Πρωτοδικείου, δικάζοντος κατά την τακτική διαδικασία, την αναγνώριση του προσβαλλόμενου με την ανακριβή εγγραφή δικαιώματος και τη διόρθωση της πρώτης εγγραφής. Η εν λόγω αγωγή πρέπει να κοινοποιείται με ποινή απαραδέκτου της συζητήσεώς της στον Προϊστάμενο του οικείου Κτηματολογικού

Γραφείου και να καταχωρείται εντός 30 ημερών από την κατάθεσή της στο οικείο κτηματολογικό φύλλο. Κατά την παρ. 3 του ιδίου άρθρου, όπως αυτή ίσχυε μετά την αντικατάστασή της από το άρθρο 2 παρ. 3 του ν. 3127/2003, ειδικά όταν επρόκειτο για ακίνητο, το οποίο στα κτηματολογικά βιβλία και τα λοιπά στοιχεία του Κτηματολογίου εφέρετο ως «αγνώστου ιδιοκτήτη», η ως άνω αγωγή στρεφόταν κατά του Οργανισμού Κτηματολογίου και Χαρτογραφίσεων Ελλάδος (Ο.Κ.Χ.Ε.) και ανακοινωνόταν, με ποινή απαραδέκτου αυτής (αγωγής), στο Ελληνικό Δημόσιο μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την κατάθεσή της. Με το ν. 3481/2006 (ΦΕΚ Α 162/2.8.2006), που τέθηκε σε ισχύ από τη δημοσίευσή του την 2.8.2006, η παρ. 3 του άρθρου 6 του ν. 2664/1998 αντικαταστάθηκε ως εξής: «Στην περίπτωση των αρχικών εγγραφών με την ένδειξη «αγνώστου ιδιοκτήτη» κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 9, αντί της προβλεπόμενης στην παρ. 2 του παρόντος άρθρου αγωγής, η διόρθωση μπορεί να ζητηθεί με αίτηση εκείνου που ισχυρίζεται ότι έχει εγγραφπτό στο Κτηματολόγιο δικαίωμα, η οποία υποβάλλεται ενώπιον του Κτηματολογικού Δικαστή της τοποθεσίας του ακινήτου..., που δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κατάθεσή της και επί ποινή απαραδέκτου, η αίτηση αυτή κοινοποιείται από τον αιτούντα στο Ελληνικό Δημόσιο και εγγράφεται στο κτηματολογικό φύλλο του ακινήτου. Τα ανωτέρω ισχύουν και στην περίπτωση της κύριας παρέμβασης. Εάν στο κτηματολογικό φύλλο του ακινήτου έχουν ήδη

καταχωρισθεί και άλλες αιτήσεις ή κύριες παρεμβάσεις με αντίστοιχο περιεχόμενο, η μεταγενέστερη αίτηση κοινοποιείται από τον αιτούντα επί ποινή απαραδέκτου και εντός της ως άνω προθεσμίας στους προηγούμενους αιτούντες ή κυρίως παρεμβαίνοντες. Η κοινοποίηση της αιτήσεως στις ανωτέρω περιπτώσεις γίνεται με επίδοση επικυρωμένου αντιγράφου της. Εφόσον η αίτηση γίνει τελεσιδικώς δεκτή διορθώνεται η εγγραφή. Εάν η αίτηση απορριφθεί ως νόμω ή ουσία αβάσιμη, ο αιτών μπορεί ν' ασκήσει αγωγή κατά του Ελληνικού Δημοσίου υπό τις προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου αυτού... ». Από τη διατύπωση των προηγούμενων διατάξεων συνάγεται ότι επί ακινήτων καταχωρισθέντων στο κτηματολόγιο ως αγνώστου ιδιοκτήτη, οι θιγόμενοι από την εγγραφή αυτή υποχρεούνται, μετά την τροποποίηση που επήλθε με το ν. 3481/06 από 2.8.2006, να υποβάλλουν τις αντιρρήσεις τους αποκλειστικά με αίτηση ενώπιον του Κτηματολογικού Δικαστή κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 6 του ν. 2664/98, όπως ήδη ισχύει, και, εφόσον δεν δικαιωθούν τελεσίδικα, ν' ασκήσουν αγωγή με την τακτική διαδικασία κατά του Δημοσίου σύμφωνα με την παρ. 2 του ιδίου άρθρου (ΕφΑθ 7318/08 Νόμος, ΕφΑθ 4502/07 Νόμος).

Εξάλλου, αντικείμενο της δίκης που γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 3 του 2664/1998 είναι η διαπίστωση της ύπαρξης του σχετικού εγγραφπτού δικαιώματος του αιτούντος και η διόρθωση της ανακριβούς πρώτης εγγραφής σύμφωνα με αυτή τη διαπίστωση, χωρίς τη διάγνωση κανενός αμφισβητούμενου δικαιώματος, αφού

η εγγραφή «αγνώστου ιδιοκτήτη» δεν ενέχει τέτοια αμφισβήτηση, αλλά ακριβώς την έλλειψη του υπάρχοντος δικαιώματος. Συνακόλουθα του αντικειμένου της δίκης αυτής είναι τα εξής: α) Ο νόμος δεν προβλέπει την απεύθυνση της άνω αιτήσεως εναντίον οποιουδήποτε, όπως του Ελληνικού Δημοσίου, του προϋσταμένου του οικείου κτηματολογικού γραφείου ή άλλου, αν τυχόν δε απευθυνθεί αυτή εναντίον τρίτου, δεν καθίσταται ο τελευταίος διάδικος από το γεγονός και μόνον αυτό. β) Δεν μπορεί να ζητηθεί με την εν λόγω αίτηση η αναγνώριση δικαιώματος, που προσβάλλεται με την ανακριβή πρώτη εγγραφή στο κτηματολογικό φύλλο του ακινήτου, ώστε να περιληφθεί αντίστοιχη διάταξη στην απόφαση που θα εκδοθεί, καθώς αντικείμενο της δίκης που ανοίγεται δεν είναι η αυθεντική διάγνωση του δικαιώματος που αμφισβητείται, ανεξαρτήτως του ότι ελέγχεται ως προϋπόθεση (προδικαστικό ζήτημα) η ύπαρξη συγκεκριμένου δικαιώματος για τη ζητούμενη διόρθωση ανακριβούς πρώτης εγγραφής, χωρίς όμως να καλύπτεται με ισχύ δεδικασμένου. Γι' αυτό, άλλωστε, η προαναφερόμενη διάταξη (άρθρο 6 παρ. 3, όπως ισχύει) αναφέρεται μόνο στη διόρθωση της πρώτης εγγραφής και όχι στην αναγνώριση δικαιώματος, που προσβάλλεται με την εγγραφή αυτή, όπως προβλέπει η διάταξη του άρθρου 6 παρ. 2 του ίδιου νόμου στο πλαίσιο της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας (βλ. ΕφΑθ 1289/08 Δνη 49. 1717, ΕφΑθ 2943/08 Δνη 49. 1520, ΕφΠειρ 609/09 Νόμος, ΕφΠειρ 224/09 Νόμος).

Τέλος, από τις διατάξεις των άρθρων 111 παρ. 2, 118 παρ. 4 και 216 παρ. 1

ΚΠολΔ προκύπτει ότι το δικόγραφο της αγωγής πρέπει να περιέχει, με ποινή απαραδέκτου, εκτός από άλλα στοιχεία και σαφή έκθεση των γεγονότων τα οποία την θεμελιώνουν κατά νόμο. Έτσι, καθιερώνεται ως ουσιώδες στοιχείο της αγωγής η ιστορική της βάση, δηλαδή η ευκρινής έκθεση όλων των πραγματικών γεγονότων τα οποία είναι αναγκαία κατά νόμο για το δικαίωμα που αξιώνεται με την αγωγή. Βεβαίως, σε καμιά περίπτωση δεν είναι επιβεβλημένη η χρήση πανηγυρικών ή τυποποιημένων εκφράσεων που απαιτεί ο νόμος για την πληρότητα του δικογράφου της αγωγής και συνακόλουθα τη συγκεκριμενοποίηση της διαφοράς που υποβάλλεται στη δικαστική κρίση. Η έκθεση των εν λόγω περιστατικών πρέπει να γίνεται με σαφήνεια και πληρότητα, ώστε η αγωγή να είναι επιδεκτική δικαστικής εκτίμησης και να καθίσταται εφικτό στο μεν εναγόμενο να αντιτάξει την άμυνά του κατ' αυτής, στο δε δικαστήριο, σε περίπτωση αμφισβήτησης των γεγονότων που τη συγκροτούν, να τάξει τις δέουσες αποδείξεις. Αν στο δικόγραφο της αγωγής δεν περιέχονται όλα τα παραπάνω (θεμελιακά αυτής) γεγονότα, ή περιέχονται μεν αυτά αλλά με ασάφειες και ελλείψεις, τότε αυτές καθιστούν την άσκηση της αγωγής μη νομότυπη και η αγωγή είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη λόγω της αοριστίας της. Το απαράδεκτο τούτο εξετάζεται κατ' ένσταση αλλά και αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, διότι ανάγεται στην προδικασία, η οποία αφορά στη δημόσια τάξη. Η αοριστία του δικογράφου της αγωγής δεν μπορεί να θεραπευθεί (με συμπλήρωση των ελλείψεων), ούτε με τις προτάσεις, ούτε με παραπομπή σε άλλα

έγγραφα της δίκης, ούτε τέλος από την εκτίμηση των αποδείξεων (ΑΠ 915/80 ΝοΒ 29. 296, ΑΠ 1363/97 Δνη 39. 325, ΕφΠειρ 423/98 ΕΔΠ 1999. 185, όπου και περαιτέρω παραπομπές, ΕφΑθ 8994/91 Δνη 33. 845, ΕφΑθ 1888/00 Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση με την από 11.12.2008 και με αριθμ. κατάθεσης 1330/2008 αγωγή του ο ενάγων και ήδη εκκαλών, που άσκησε κατά του Α. Π. και την οποία απηύθυνε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων κατά την τακτική διαδικασία, εξέθεσε ότι αυτός είναι αποκλειστικός κύριος του ακινήτου με αριθμό ΚΑΕΚ ... Ότι στις αρχικές εγγραφές του κτηματολογίου καταχωρήθηκε αυτό στα βιβλία του Κτηματολογικού Γραφείου του Δήμου Τ. ανακριβώς «άγνωστου ιδιοκτήτη», ενώ το ορθό είναι ότι ανήκει σ' αυτόν, και ότι έγινε κύριος αυτού με τον αναφερόμενο στην αγωγή του τρόπο. Για τους λόγους αυτούς ζήτησε α) να αναγνωριστεί η κυριότητά του επί του ανωτέρω ακινήτου και β) να διαταχθεί η διόρθωση της κατά τα ανωτέρω ανακριβούς εγγραφής στα κτηματολογικά βιβλία του Κτηματολογικού Γραφείου του Δήμου Τ.

Το παρόν δικαστήριο, επανεκτιμώντας το ιστορικό και το αιτητικό της υπό κρίση αγωγής, κρίνει ότι αυτή είναι αόριστη ως αντιφατική και γεννιέται αμφιβολία περί της δικαστικής εκτιμήσεως του ιστορικού και του αιτητικού της ως και της τηρούμενης διαδικασίας. Ειδικότερον, δεδομένου ότι ο ενάγων με την αγωγή του ζητεί α) την αναγνώρισή του ως αποκλειστικού κυρίου του ακινήτου με ΚΑΕΚ ... και ... την διόρθωση του ανακριβώς αναφερομένου με αριθμό ΚΑΕΚ ... στο κτηματολόγιο ως αγνώστου

ιδιοκτήτη, ώστε να καταχωρηθεί αυτός ως αποκλειστικός κύριος, έπρεπε, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στη μείζονα σκέψη, να ασκήσει σχετική αίτηση, υποβαλλομένη ενώπιον του κτηματολογικού δικαστή της τοποθεσίας του ακινήτου, που δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, με κοινοποίηση εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κατάθεσή της και επί ποινή απαραδέκτου από τον αιτούντα στο Ελληνικό Δημόσιο και εγγραφή της στο κτηματολογικό φύλλο του ακινήτου [...], και εφόσον η αίτηση γίνει τελεσίδικα δεκτή, διορθώνεται η εγγραφή. Σε περίπτωση δε που η αίτησή του αυτή απορριφθεί ως νόμω ή ουσία αβάσιμη, τότε ο αιτών μπορεί να ασκήσει αγωγή κατά του Ελληνικού Δημοσίου υπό τις προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 2664/1998, ήτοι κατά την τακτική διαδικασία, και η οποία θα απευθύνεται κατά του ΟΚΧΕ και κοινοποιείται στο Ελληνικό δημόσιο. Όμως ο ενάγων άσκησε την υπό κρίση αγωγή του, την οποία εισήγαγε προς συζήτηση ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων (αρμοδίου) κατά την τακτική διαδικασία και την στρέφει κατά του εναγομένου, ο οποίος κατά τα ιστορούμενα σ' αυτήν δεν νομιμοποιείται παθητικώς, διότι δεν αναγράφεται αυτός ως δικαιούχος του δικαιώματος στο οποίο αφορά η πρώτη εγγραφή για το προαναφερόμενο ΚΑΕΚ, αφού όπως ιστορείται στην αγωγή το ως άνω ΚΑΕΚ έχει καταχωρηθεί ως αγνώστου ιδιοκτήτη και δεν αμφισβητείται από τον εναγόμενο το επικαλούμενο δικαίωμα του ενάγοντος επί του ακινήτου αυτού. Δημιουργείται λοιπόν αμφιβολία στο δικαστή αν πρόκειται περί αναγνωριστικής κυριότητας αγωγής, που στρέφεται κατά του εναγο-

μένου και δικάζεται κατά την τακτική διαδικασία, ή αν πρόκειται περί διορθώσεως ανακριβούς δηλώσεως του ως άνω ΚΑΕΚ ως αγνώστου ιδιοκτήτη και που δικάζεται με την εκουσία δικαιοδοσία και κατά την οποία ως προδικαστικό ζήτημα εξετάζεται η ύπαρξη δικαιώματος κυριότητας του ενάγοντος επί του ακινήτου που αφορά στο ως άνω ΚΑΕΚ. Σύμφωνα λοιπόν με τα ανωτέρω, πρέπει αυτή να απορριφθεί στο σύνολο της ως αόριστη.

Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που με την εκκαλουμένη απόφασή του απέρριψε αυτή και με άλλη αιτιολογία, εν μέρει απαράδεκτη και εν μέρει αόριστη, η οποία πρέπει να αντικατασταθεί με την παρούσα (534ΚΠολΔ), δεν έσφαλε και οι περί του αντιθέτου λόγοι έφεσης του ενάγοντος πρέπει να απορριφθούν ως ουσιαστικά αβάσιμοι...

77/2012

Πρόεδρος: Ιωάν. Μαγγίνας
Εισηγήτρια: Ελένη Πολυχρόνου
Δικηγόροι: Δημ. Μπαρπάκης, Αθην. Χαρμάνης

Δεδικασμένο από τελεσίδικη απόφαση ως προς τις συνθήκες αδικοπράξιας, την υπαιτιότητα και τις ζημιές για το αγωγικό διάστημα, όχι όμως και για μη προβληθείσες απαιτήσεις μεταγενεστέρου χρόνου.

Το δεδικασμένο εκ τελεσίδικης απόφασης χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης δεν εμποδίζει αξίωση πρόσθετης τοιαύτης λόγω απρόβλεπτης δυσμενούς εξέλιξης της υγείας.

Το δεδικασμένο εκτείνεται στις ενστά-

σεις που προτάθηκαν, αλλά και σε όσες, καίτοι μπορούσαν, δεν προτάθηκαν, και δη τις καταχρηστικές που εμποδίζουν τη γένεση του δικαιώματος ή το καταργούν. Γνήσιες οι ενστάσεις που στηρίζονται σε αυτοτελή αξίωση δυνάμενη να ασκηθεί αυτοτελώς. Κάλυψη από το δεδικασμένο της καταχρηστικής ένστασης συνυπαιτιότητας του παθόντος στον τραυματισμό του από τη μη χρήση ζώνης ασφαλείας, όχι μόνο ως προς τον εναγόμενο που την πρότεινε, αλλά και τον ομόδικό του που καίτοι μπορούσε δεν την πρότεινε.

Κάλυψη νοσηλίων στο εξωτερικό.

{...} Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 914, 929 ΑΚ, 321, 324 ΚΠολΔ συνάγεται ότι η τελεσίδικη απόφαση, η οποία εκδόθηκε επί προηγούμενης αγωγής αποζημιώσεως του παθόντος, στηριζομένης στην ίδια αδικοπράξια, αποτελεί δεδικασμένο στη νέα δίκη, στην οποία ζητείται η επιδίκαση αποζημιώσεως για μεταγενέστερο χρόνο: ως προς τις συνθήκες επτελεύσεως αυτής (αδικοπράξιας), την υπαιτιότητα του εναγομένου, τη συνδρομή ή μη συνυπαιτιότητας του ενάγοντος, καθώς και τις ζημιές (θετικές και διαφυγόν κέρδος), που αυτός υπέστη, για το αναφερόμενο στην αγωγή χρονικό διάστημα. Δεν αποτελεί, όμως, δεδικασμένο για απαιτήσεις μεταγενεστέρου χρόνου, κατά τη διάρκεια του οποίου είναι δυνατόν να εξακολουθήσει η αδικοπράξια να επιφέρει επιζήμιες συνέπειες, οι οποίες δεν προβλήθηκαν με την προηγούμενη αγωγή, διότι αυτές δεν είχαν καταστεί αντικείμενο έρευνας κατά την πρώτη δίκη. Εξάλλου, κατά τη διάταξη

του άρθρου 932 ΑΚ, «σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει, ιδίως, για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του.». Από το συνδυασμό της διατάξεως αυτής προς τις διατάξεις των αυτών, ως άνω, διατάξεων των άρθρων 321, 324 ΚΠολΔ, συνάγεται ότι το δεδικασμένο το οποίο προκύπτει από τελεσίδικη δικαστική απόφαση, που επιδικάζει στον παθόντα χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, δεν εμποδίζει τη μεταγενέστερη, με νέα αγωγή, μεταξύ των ίδιων προσώπων, επιδίωξη περαιτέρω πρόσθετης χρηματικής ικανοποίησης πάλι λόγω ηθικής βλάβης. Τούτο, όμως, προϋποθέτει απρόβλεπτη, δυσμενή εξέλιξη της υγείας του (ήτοι μεταγενέστερες δυσμενείς συνέπειες και επιπλοκές), δηλαδή στηρίζεται σε περιστατικά μιας ήδη επελθούσας στο παρελθόν ζημιογόνου αιτίας, τα οποία δεν μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στην προηγούμενη δίκη, γιατί δεν ήταν αντικειμενικώς διαγνωστά και η επέλευσή τους δεν ήταν προβλεπτή, από την αρχή, κατά τα διδάγματα της ιατρικής επιστήμης. Επομένως, δεν καλύπτονται από το δεδικασμένο της τελεσίδικης αποφάσεως, η οποία εξεδόθη επί της πρώτης αγωγής του παθόντος, οι δυσμενείς συνέπειες, που αποτελούν επιδείνωση της υπάρχουσας καταστάσεως της υγείας αυτού και δεν μπορούσαν να προβλεφθούν από την αρχή ότι θα επέλθουν κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, δηλαδή δεν μπορούσε κανείς να

υπολογίσει κατά το πέρας της προφορικής συζητήσεως ενώπιον του πρωτοδίκου δικαστηρίου (ΑΠ 938/10 Νόμος, ΑΠ 2038/06 Νόμος, ΑΠ 648/02 Νόμος, Κρητικός Αποζημίωση από αυτοκινητικά ατυχήματα, εκδ.4η, παρ. 20, σελ. 427). Τα περιστατικά που συνιστούν το απρόβλεπτο και ασυνήθες της επιδείνωσης και της ανάγκης νέων επεμβάσεων πρέπει να επικαλεσθεί ο ενάγων με την αγωγή για το ορισμένο αυτής (ΑΠ 2038/06 ό.π., ΑΠ 938/10 ό.π.).

Στην προκειμένη περίπτωση, η ένδικη αγωγή ως προς το κεφάλαιό της που αφορά την επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, είναι αόριστη και ως εκ τούτου απαράδεκτη και απορριπτέα, διότι, αν και από το όλο περιεχόμενο της αγωγής προκύπτει ότι ο ενάγων είχε ζητήσει και με προγενέστερη αγωγή του την επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης και με την ένδικη αγωγή ζητεί την επιδίκαση πρόσθετης χρηματικής ικανοποίησης, δεν επικαλείται ότι συνέτρεξε κάποια απρόβλεπτη και ασυνήθης επιδείνωση της κατάστασης της υγείας του, εξαιτίας των σωματικών του κακώσεων από το ένδικο ατύχημα, εκθέτοντας μάλιστα και τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν την επιδείνωση, η οποία να κατέστησε αναγκαία την υποβολή του στην επικαλούμενη νέα επέμβαση, όπως έπρεπε να κάνει για το ορισμένο της αγωγής, σύμφωνα και με όσα εκτίθενται στη μείζονα σκέψη. Επομένως, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που με την εκκαλούμενη απόφασή του έκρινε ορισμένη την αγωγή ως προς το ανωτέρω κεφάλαιό της και στη συνέχεια την δέχθηκε εν μέρει ως ουσιαστικά βάσιμη, έσφαλε ως προς την εφαρμογή του νόμου. Πρέπει, συνεπώς,

να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη απόφαση ως προς το κεφάλαιο αυτό κατά το βάσιμο περί αυτού λόγο της έφησης των εναγομένων. Στη συνέχεια, πρέπει να κρατηθεί η υπόθεση ως προς το παραπάνω κεφάλαιο από το παρόν Δικαστήριο και να απορριφθεί η αγωγή ως προς αυτό ως απαράδεκτη, λόγω αοριστίας.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 330 ΚΠολΔ, το δεδικασμένο εκτείνεται στις ενστάσεις που προτάθηκαν, καθώς και σε εκείνες που μπορούσαν να προταθούν και δεν προτάθηκαν. Ως ενστάσεις που καλύπτονται από το δεδικασμένο καίτοι, ενώ μπορούσαν να προταθούν, δεν προτάθηκαν, νοούνται, κατά την έννοια του α' εδαφίου του προαναφερθέντος άρθρου οι καλούμενες καταχρηστικές ενστάσεις, δηλαδή οι στηριζόμενες σε γεγονότα τα οποία κατά νόμον δεν θεμελιώνουν αυθύπαρκτο και αυτοτελές δικαίωμα δυνάμενο σαν τέτοιο να αποτελέσει τη βάση ιδιαίτερης αγωγής, αλλά εμποδίζουν τη γένεση του ασκηθέντος στη δίκη δικαιώματος ή καταργούν τούτο και επομένως χρησιμεύουν μόνο προς απόκρουση αυτού, σε αντίθεση προς τις καλούμενες γνήσιες ενστάσεις, οι οποίες έχουν ιδίαν ύπαρξη και στηρίζονται σε αυτοτελή αξίωση δυνάμενη να ασκηθεί αυτοτελώς και ανεξαρτήτως της δικαιολογικής σχέσης στη συγκεκριμένη δίκη (ΑΠ 670/99 ΝοΒ 1999. 1414). Η πρόταση δε των γεγονότων που απαρτίζουν τις καταχρηστικές ενστάσεις σε μεταγενέστερη δίκη, δεν είναι δυνατή, διότι η παραδοχή τους άγει σε αναίρεση των κριθέντων με την τελεσίδικη απόφαση, κατ' ανατροπή του δεδικασμένου που απορρέει απ' αυτή (ΕφΛαρ 278/01 Δικογρ 2001. 279). Μεταξύ

δε των καταχρηστικών ενστάσεων συμπεριλαμβάνεται και η ένσταση συνυπαιτιότητας του ενάγοντος στην τέλεση της αδικοπραξίας ή την έκταση της ζημίας (άρθρο 300 ΑΚ, Κρητικός ό.π., παρ. 16, σελ.249 επ, ΕφΑθ 11791/87 Νόμος).

Από την ένορκη κατάθεση του μάρτυρα ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Με την υπ' αρ. 254/2005 οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, που δημοσιεύθηκε στις 27.10.2005, η οποία δίκασε την προγενέστερη υπ' αρ. κατ. 10/2005 αγωγή του ήδη ενάγοντος κατά των ήδη εναγομένων, η οποία στηριζόταν στην ίδια όπως και η ένδικη αγωγή αδικοπραξία, και αφορούσε επιδίκαση αποζημιώσεως για προγενέστερο χρόνο και δη για το χρονικό διάστημα από 3.5.2004 έως 8.10.2004 καθώς και επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησεως λόγω ηθικής βλάβης και πρόσθετης χρηματικής παροχής λόγω αναπηρίας, έγιναν δεκτά τα ακόλουθα: Την 15.4.2004 και περί ώρα 18.25, στη χ/θ 52+870 της εθνικής οδού Λ.-Β., από αποκλειστική υπαιτιότητα (αμέλεια) του πρώτου εναγομένου, κατά την οδήγηση του με αρ. κυκλ. ΒΟΕ ... ΙΧΕ αυτοκίνητου, ιδιοκτησίας του, που ήταν ασφαλισμένο για την έναντι τρίτων αστική του ευθύνη στη δεύτερη εναγομένη, το αυτοκίνητο εξετράπη στο δεξιό μέρος της πορείας του, προσέκρουσε σε σταθερό σημείο (κολώνα) και στη συνέχεια ανετράπη, με αποτέλεσμα ο ενάγων, ο οποίος επέβαινε στο αυτοκίνητο, να υποστεί κρανιοεγκεφαλική κάκωση, βαθύ θλαστικό τραύμα του τριχωτού της κεφαλής και τρώση δεξιού άνω βλεφάρου. Ο ενάγων νοσηλεύθηκε στο Νοσοκομείο Β. από την 15.4.2004 μέχρι την 29.4.2004, αρχικά

στη μονάδα εντατικής θεραπείας και μετά την 23.4.2004 στη χειρουργική κλινική, ότι μετά την έξοδό του από το νοσοκομείο είχε διαταραχές μνήμης, βλεφαρόπτωση του δεξιού οφθαλμού, η οποία επηρεάζει την όραση και δυσμορφία από την εκτεταμένη ουλή στη μετωπική χώρα της κεφαλής. Σύμφωνα με την από 6.12.2004 ιατρική γνωμάτευση, εκτός από τη νοητική λειτουργία και μνήμη που επανήλθαν σε ικανοποιητικό επίπεδο, τα προαναφερόμενα τραύματα συνεχίζουν να υφίστανται. Ο ενάγων δεν συνετέλεσε από δικό του πταίσμα από τη μη χρήση ζώνης ασφαλείας στην έκταση του τραυματισμού του, απορριφθείσας ως ουσία αβάσιμης της σχετικής ένστασης, που πρόβαλε η εναγομένη ασφαλιστική εταιρία. Εν συνεχεία, επιδίκασε στον ενάγοντα ως αποζημίωση για θετικές ζημιές του, που αφορούν το χρονικό διάστημα από 4.5.2004 έως 8.10.2004, για χρηματική ικανοποίηση και για πρόσθετη χρηματική παροχή το συνολικό ποσό των 30.879,68 Ε. Κατά της απόφασεως αυτής άσκησε έφεση ο ενάγων ως προς τα κεφάλαια αυτής περί χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης και πρόσθετης χρηματικής παροχής λόγω αναπηρίας και αντέφεση με τις προτάσεις της η δεύτερη εναγομένη ασφαλιστική εταιρία. Επί των ανωτέρω εφέσεως και αντεφέσεως εκδόθηκε η προσκομιζόμενη με επίκληση υπ' αρ. 381/2007 τελεσίδικη απόφαση του Δικαστηρίου τούτου, η οποία απέρριψε την αντέφεση ως απαράδεκτη, δέχθηκε τα ίδια ως άνω, που δέχθηκε και η πρωτόδικη όσον αφορά τις σωματικές κακώσεις του ενάγοντος, τη διάρκεια της νοσηλείας του και την κατάσταση της υγείας

μετά την έξοδό του από το νοσοκομείο και στη συνέχεια εξαφάνισε την εκκαλουμένη απόφαση και επιδίκασε στον ενάγοντα ως αποζημίωση, χρηματική ικανοποίηση και πρόσθετη χρηματική παροχή το συνολικό ποσό των 45.879,68 Ε.

Με τα δεδομένα αυτά υφίσταται στην παρούσα δίκη δεδικασμένο, που λαμβάνεται υπόψη αυτεπάγγελα από το Δικαστήριο, ως προς τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έλαβε χώρα η αδικοπραξία σε βάρος του ενάγοντος και την αποκλειστική υπαιτιότητα του πρώτου εναγομένου στην τέλεση αυτής (αδικοπραξίας) και τη ζημία που υπέστη ο ενάγων για τον αναφερόμενο στην προγενέστερη αγωγή χρόνο. Επίσης, το δεδικασμένο καλύπτει, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στη μείζονα σκέψη της παρούσας, και την ένσταση περί συνυπαιτιότητας του ενάγοντος στην έκταση του τραυματισμού του από τη μη χρήση ζώνης ασφαλείας, όχι μόνο όσον αφορά την δεύτερη εναγομένη, η οποία την πρότείνει στην προηγούμενη δίκη, αλλά και ως προς τον πρώτο εναγόμενο, ο οποίος δεν την πρότείνει, μπορούσε όμως να την είχε προτείνει. Επομένως, η ένσταση περί συντρέχοντος πταίσματος του ενάγοντος στην έκταση της ζημίας του, λόγω μη χρήσεως ζώνης ασφαλείας, την οποία οι εναγόμενοι πρόβαλαν πρωτοδίκως και επαναφέρουν με λόγο της έφεσής τους είναι απορριπτέα, διότι προσκρούει στο ως άνω δεδικασμένο και συνεπώς ορθώς απορρίφθηκε, αν και με άλλη αιτιολογία, από την εκκαλουμένη απόφαση και άρα ο περί του αντιθέτου λόγος της έφεσης είναι αβάσιμος και απορριπτέος.

Περαιτέρω, από τα ίδια ως άνω απο-

δεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε ότι ο ενάγων, για την καλύτερη αντιμετώπιση των σωματικών κακώσεων που υπέστη από το ατύχημα, μετέβη στις 22.10.2004 στη Γερμανία σε εκεί εξειδικευμένα οφθαλμολογικά θεραπευτήρια, για να υποβληθεί σε ιατρικές εξετάσεις. Αναγκάστηκε δε να δαπανήσει α) για τις μεταβάσεις του από το Β. στη Θ. με τρένο, από τη Θ. στο Μόναχο με αεροπλάνο, από το αεροδρόμιο του Μονάχου στο Burgkunsstadt, όπου διέμεινε και για την επιστροφή του από το Μόναχο στη Θ., με αεροπλάνο, τα ποσά των 32,40, 136,69 και 175 Ε αντίστοιχα και συνολικά το ποσό των 344,09 Ε. Επίσης, στις 19.12.2004 μετέβη στην Α. για να επισκεφθεί τον χειρουργό οφθαλμίατρο Ι. Ν. και δαπάνησε για τη μετάβασή του στην Α. με τρένο το ποσό των 19,40 Ε και για αμοιβή του εν λόγω ιατρού το ποσό των 60 Ε. Στις 8.2.2006 υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση στην «Α. Γενική Κλινική» της Α. από τον ως άνω ιατρό για την αποκατάσταση μετατραυματικής πτώσης άνω βλεφάρου και πλαστική αποκατάσταση του βλεφάρου. Δαπάνησε δε για την αιτία αυτή α) το ποσό των 1.950 και 500 Ε για αμοιβές του χειρουργού και του αναισθησιολόγου, αντίστοιχα β) το ποσό των 500 Ε για τη νοσηλεία του στην ως άνω κλινική, γ) το ποσό των 20 Ε για τη διενέργεια μικροβιολογικών εξετάσεων, δ) το ποσό των 38,80 + 34,50 Ε για τη μετάβαση του ίδιου και του συνοδού του, του οποίου η παρουσία ήταν απαραίτητη, με τρένο από το Β. στην Α. και την επιστροφή τους στο Β. Επίσης, εξ αιτίας του ως άνω τραυματισμού του αναγκάστηκε να δαπανήσει α) για την επίσκεψη στις 8.3.2006 στον οφθαλμίατρο Μ.

το ποσό των 40 Ε και για αγορά φαρμάκων με ιατρικές συνταγές το ποσό των 19,84 Ε. Το αγωγικό κονδύλιο, που αφορά έξοδα μεταβάσεως του ενάγοντος στην Α. στις 19.12.2004, ποσού 20 Ε, πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμο, καθώς δεν αποδείχθηκε από κάποιο αποδεικτικό στοιχείο, ότι η μετακίνησή του αυτή συνδεόταν με τον ένδικο τραυματισμό του (ούτε εξάλλου ο ενάγων αναφέρει στην αγωγή του το λόγο αυτής), ούτε εξάλλου προσκομίστηκε με επίκληση αποδεικτικό στοιχείο πραγματοποίησης αυτής. Τα αγωγικά κονδύλια, που αφορούν δαπάνες αγοράς βενζίνης για τις μετακινήσεις του ενάγοντος με αυτοκίνητο στη Γερμανία ποσού 137,81 Ε και για τη μετάβασή του στην Α. στις 21.3.2006 ποσού 53 Ε και δαπάνες εξέτασής του σε κλινικές της Γερμανίας ποσού 363,87 Ε, τα οποία απορρίφθηκαν με την εκκαλούμενη απόφαση, δεν πλήττονται με την έφεση του ενάγοντος. Επομένως, η συνολική ζημία του ενάγοντος ανέρχεται στο ποσό των 3.344,94 Ε. Συνεπώς, η εκκαλούμενη απόφαση, που επιδίκασε ως αποζημίωση στον ενάγοντα το ποσό των 3.364,94 Ε, αντί του ποσού των 3.344,94 Ε, έσφαλε ως προς την εκτίμηση των αποδείξεων κατά τον βάσιμο περί αυτού λόγο της έφεσης των εναγομένων.

Περαιτέρω, ο λόγος της έφεσης των εναγομένων, με τον οποίο οι τελευταίοι παραπονούνται για τη διάταξη της εκκαλούμενης αποφάσεως περί επιβολής σε βάρος τους μέρους των δικαστικών εξόδων, ισχυριζόμενοι ότι αυτά έπρεπε να επιβληθούν εξ ολοκλήρου σε βάρος του ενάγοντος, άλλως να συμψηφισθούν, είναι αβάσιμος και απορριπτέος, διότι ορθά,

σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 178 παρ. 1 ΚΠολΔ, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, αφού δέχθηκε εν μέρει την αγωγή, καταδίκασε τους εναγομένους σε μέρος των δικαστικών εξόδων του ενάγοντος, ο οποίος είχε υποβάλει σχετικό αίτημα. Τέλος, ο λόγος της έφεσης του ενάγοντος, με τον οποίο παραπονείται για το ύψος της επιδικασθείσας δικαστικής δαπάνης, αλυσιτελώς προβάλλεται, αφού η εκκαλουμένη εξαφανίζεται κατόπιν της έφεσης των εναγομένων (Βαθρακοκοίλη ΕρμΚΠολΔ στο άρθρο 520, αριθ. 40)...

78/2012

Πρόεδρος: Ιωάν. Μαγγίνας
Εισηγητής: Γρηγ. Παπαδημητρίου
Δικηγόροι: Κατερίνα Γέρακα, Ελένη Ξηραδάκη-Σινέλη

Διαφορά της κατά το ουσιαστικό δίκαιο συρροής αξιώσεων από τη σώρευση αγωγών. Όταν οι συρρέουσες αξιώσεις ενωθούν στο ίδιο δικόγραφο πρόκειται για σώρευση αγωγών.

Η δικονομική αντικειμενική σώρευση αγωγών είναι δικαίωμα του ενάγοντος και δεν δημιουργεί, στην αντίθετη περίπτωση, τεκμήριο καταστρατήγησης των δ/ξεων της καθ' ύλην αρμοδιότητας, ενώ η μη συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων (όπως επί αντιφασκουσών αγωγών) δεν επιφέρει ακυρότητα, αλλά διατάσσεται ο χωρισμός.

Μετά την ισχύ του ν. 2741/99, αν ο εκμισθωτής δεν ζητήσει απόδοση του μισθίου σε 9 μήνες από τη λήξη της μίσθωσης λόγω παρόδου 12ετίας, η μίσθωση θεωρείται ότι έχει παραταθεί

για 4 ακόμη έτη από τη λήξη (και όχι από την πάροδο των 9 μηνών), μετά την πάροδο των οποίων η μίσθωση λήγει ή καθίσταται αορίστου χρόνου, μη προστατευόμενη.

Επί ανανέωσης εμπορικής μίσθωσης για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, λήξη της με πάροδο του χρόνου ή καταγγελία ασκούμενη και με αγωγή, εκτός αν καταρτίσθηκε νέα αυτοτελής μίσθωση, ανεξάρτητη της προηγούμενης.

Επί πλειόνων χρεών δικαίωμα οφειλέτη να ορίσει το χρέος που θέλει να εξοφληθεί, άλλως ισχύει ο καταλογισμός του 422 ΑΚ. Ένσταση δανειστή ότι η καταβολή αφορά όχι το επίδικο, αλλά άλλο χρέος. Αντένσταση οφειλέτη ότι η καταβολή έγινε για εξόφληση του επίδικου με μονομερή καθορισμό του εξοφλητέου εκ των πλειόνων χρεών. Εφαρμογή 422 ΑΚ και επί μίας μόνον οφειλής, καταβλητέας συμβατικά σε δόσεις.

Η από το ουσιαστικό δίκαιο συρροή αξιώσεων διαφέρει της σώρευσης αγωγών, δηλαδή του δικαιώματος της άσκησης από ένα πρόσωπο περισσότερων για το ίδιο πράγμα αγωγών. Όταν οι συρρέουσες κατά το ουσιαστικό δίκαιο αξιώσεις ενωθούν στο ίδιο δικόγραφο, τότε πρόκειται για σώρευση συρρεουσών αγωγών. Η δικονομική σώρευση αγωγών προβλέπεται από το άρθρο 218 ΚΠολΔ (αντικειμενική σώρευση). Η εν λόγω σώρευση υπάρχει όταν ενώνονται στο ίδιο δικόγραφο περισσότερες αιτήσεις του ίδιου ενάγοντος κατά του ίδιου εναγομένου, δηλαδή αιτήσεις παροχής δικαστικής προστασίας, επιτρέπεται δε κατά νόμο μόνο

εφόσον πηγάζουν από την ίδια ή διαφορετική αιτία, αφορούν το ίδιο ή διαφορετικό αντικείμενο και στηρίζονται στον ίδιο ή διαφορετικό λόγο, δεν είναι αντιφατικές μεταξύ τους, υπάγονται στο σύνολό τους λόγω ποσού στο δικαστήριο όπου εισάγονται, υπάγονται στην τοπική αρμοδιότητα του ίδιου δικαστηρίου και στο ίδιο είδος διαδικασίας, η σύγχρονη δε εκδίκασή τους δεν επιφέρει σύγχυση. Η - αντικειμενική - σώρευση αγωγών αποτελεί δικαίωμα του ενάγοντος, εναπόκειται, δηλαδή, στη βούλησή του, αφού από καμιά διάταξη νόμου δεν υποχρεώνεται γι' αυτή, ούτε δημιουργείται, στην αντίθετη περίπτωση, τεκμήριο καταστρατήγησης των διατάξεων περί της καθ' ύλην αρμοδιότητας (ολομΑΠ 451/71). Η σώρευση περισσότερων αγωγών (αιτήσεων) στο ίδιο δικόγραφο χωρίς τη συνδρομή των παραπάνω προϋποθέσεων, που ρητά ορίζονται στη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 218 ΚΠολΔ, όπως λ.χ. η σώρευση αντιφασκουσών αγωγών, δεν επιφέρει την ακυρότητα του δικογράφου, αφού στην τελευταία αυτή περίπτωση διατάσσεται από το δικαστήριο, με οριστική απόφαση, ο χωρισμός τους, όπως επιτάσσει η διάταξη της παρ. 2 του ίδιου πιο πάνω άρθρου, που τέθηκε για την άρση των αμφισβητήσεων που είχαν ανακύψει κατά το προϊσχύον δίκαιο. Η απαγόρευση, ειδικότερα, της ένωσης στο ίδιο δικόγραφο αντιφατικών αγωγών αφορά την περίπτωση κατά την οποία σωρεύονται παράλληλα στο ίδιο δικόγραφο περισσότερες αγωγές και όχι την περίπτωση που η μια από τις αγωγές ασκείται ως κυρία και οι άλλες ως επιβοηθητικές. Στην περίπτωση αυτή μόνη η αντίφαση μεταξύ των σωρευόμενων

αγωγών δεν καθιστά αόριστο και άκυρο το δικόγραφο.

Εξάλλου, κατά μεν τη διάταξη του άρθρου 219 παρ. 1 ΚΠολΔ, αγωγή υπό αίρεση δεν επιτρέπεται, μπορεί όμως ο ενάγων, για την περίπτωση που απορριφθεί η πρώτη βάση ή αίτηση της αγωγής να τη στηρίξει σε άλλη βάση ή να υποβάλει άλλη αίτηση που στηρίζεται στην ίδια ή σε άλλη βάση, ενώ, κατά τη διάταξη της παρ. 2 του ίδιου άρθρου, η επιβοηθητική σύμφωνα με την παρ. 1 άσκηση αγωγής μπορεί να γίνει με το ίδιο ή άλλο δικόγραφο. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι το δικαστήριο δικαιούται να δικάσει τις, υπό την αίρεση της απόρριψης άλλης βάσης ή αιτήματος, προβαλλόμενες βάσεις της αγωγής ή αιτήματα μετά την πλήρωση της αίρεσης, μετά δηλαδή την απόρριψη της προηγούμενης βάσης ή αιτήματος. Όμως, με βάση την αρχή της οικονομίας της δίκης και δικαστικής ενέργειας, η οποία δεν διατυπώνεται ρητά στον Κώδικα της Πολιτικής Δικονομίας, αλλά προκύπτει από πολλές διατάξεις του (74, 218, 246 κ.ά.), νόμιμα επιλαμβάνεται το δικαστήριο και των επικουρικών βάσεων και αιτημάτων πριν από την πλήρωση της αίρεσης που τέθηκε για να προετοιμάσει την ουσιαστική τους έρευνα διατάσσοντας τις δέουσες αποδείξεις (ΑΠ 631/06 Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, με τη με αριθμό καταθέσεως 201/15.7.08 αγωγή της η ενάγουσα και ήδη εκκαλούσα ισχυρίστηκε ότι ο δικαιοπάροχος των δικαιωμάτων της Ι. Χ. και η Σ. Χ. εκμίσθωσαν, δυνάμει του από 10.3.1988 ιδιωτικού συμφωνητικού, προς την εναγόμενη, τη Σ. Π. και την Ε. Π. ένα ισόγειο κατάστη-

μα που βρίσκεται στη Σ. και ορίζεται με λεπτομέρεια στην αγωγή, εμβαδού 52 τμ, αντί μισθώματος 60.000 δρχ κατά μήνα, προσαυξανόμενο κατά 10% ανά μισθωτικό έτος, με εις ολόκληρο υποχρέωση καταβολής του εκ μέρους των μισθωτριών. Ότι με το από 22.11.94 ιδιωτικό συμφωνητικό ο Ι. Χ. συμφώνησε με την εναγομένη και τη Σ. Π. να λήξει η μίσθωση στις 31.12.98, να οριστεί το μίσθωμα στις 200.000 δρχ για το 1995, στις 220.000 δρχ για το 1996, στις 242.000 δρχ για το 1997 και στις 266.000 δρχ για το 1998 πλέον χαρτοσήμου 3,6%, σε περίπτωση δε που οι μισθώτριες κάνουν χρήση του μισθίου και μετά την 31.12.98 θα καταβάλουν ως αποζημίωση χρήσης το ποσό των 500.000 δρχ μηνιαίως, ενώ με το από 9.10.98 ιδιωτικό συμφωνητικό οι ίδιοι ως άνω συμβαλλόμενοι συμφώνησαν να υπογράψουν συμ/κή λύση της μίσθωσης με καταληκτική ημερομηνία την 31.12.99, αφού οι μισθώτριες θα καταβάλουν τα εκ 3.600.000 δρχ οφειλόμενα, συνολικώς, μισθώματα. Ότι με τα υπ' αριθμ. .../18.7.2000 συμβόλαιο του συμ/φου Μ. Μ. ο Ι. Χ. μεταβίβασε το μίσθιο κατάστημα στο σύζυγο της ενάγουσας Ν. Κ. κατά την επικαρπία και στο γιο της Σ. Κ. κατά ψιλή κυριότητα, αμέσως δε μετά ο Ν. Κ. ειδοποίησε την εναγόμενη και την Ε. Π. για την εν λόγω μεταβίβαση καλώντας τις να υπογράψουν μίσθωμα μαζί του, ενώ με τα υπ' αριθμ. .../23.6.04 και .../30.7.04 συμβόλαιο της συμ/φου Ζ. Μ. ο μεν Ν. Κ. παραιτήθηκε του δικαιώματος της επικαρπίας υπέρ της ενάγουσας, ενώ ο Σ. Κ. δώρισε σ' αυτή το ίδιο δικαίωμα, με αποτέλεσμα να μεταβιβαστούν όλα τα εκ της μίσθωσης δικαιώματα σ' αυτήν, και

πάλι όμως οι εκμισθώτριες αρνούνταν να υπογράψουν νέο συμφωνητικό μίσθωσης με αυτήν. Ότι με βάση τα ανωτέρω υφίσταται υποχρέωση της εναγόμενης προς καταβολή α) από 18.10.00 μέχρι 31.12.01 ($500.000 + 3,6\% \text{ χαρτόσημο} = 518.000 \times 14,13/30 =$) 7.476.467 δρχ ως αποζημίωση χρήσης ή ($310.800 \times 14,13/30 =$) 4.485.880 δρχ ως μισθώματα και β) από 1.1.02 μέχρι 31.7.08 ($518.000 \text{ ή } 1.520,17 \text{ E} \times 79 \text{ μήνες} =$) 120.093,43 E ως αποζημίωση χρήσης ή 85.220,62 E ως μισθώματα. Ότι η εναγόμενη έχει καταβάλει συνολικά για όλο το ως άνω χρονικό διάστημα 69.950,43 E και απομένει υπόλοιπο ($142.034,64 - 69.050,43 =$) 15.270,19 E ως μισθώματα, ποσά τα οποία ζήτησε να υποχρεωθεί η εναγόμενη διαζευκτικά να της καταβάλει με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής. Επ' αυτής εκδόθηκε η εκκαλούμενη, με την οποία το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο την απέρριψε ως ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης και αντιφατική. Έτσι, όμως, όπως έκρινε το εν λόγω δικαστήριο, δεν εφάρμοσε ορθά τις προαναφερόμενες δικονομικές διατάξεις, αφού από το όλο περιεχόμενο της αγωγής σαφώς προκύπτει ότι πρόκειται για σώρευση περισσότερων αγωγών (αιτήσεων) στο ίδιο δικογράφο, που ναι μεν αντιφασκουν μεταξύ τους, πλην όμως η μια, που αφορά την αποζημίωση χρήσεως, ασκείται ως κύρια και για την περίπτωση που το δικαστήριο δεχτεί ότι η μίσθωση έληξε την 18.10.00 και η άλλη, που αφορά μισθώματα, ασκείται ως επιβοηθητική, υπό την αίρεση της απόρριψης της πρώτης και για την περίπτωση που το δικαστήριο κρίνει ότι υφίσταται ενεργός μίσθωση για το προ-

αναφερόμενο χρονικό διάστημα (18.10.00 μέχρι 31.7.08). Κατ' ακολουθία, πρέπει να γίνει δεκτός ο σχετικός μοναδικός λόγος της έφεσης, να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη και, αφού κρατηθεί η υπόθεση, να ερευνηθεί η νόμιμη εκ των άρθρων 601, 574 και 595 ΑΚ αγωγή κατ' ουσίαν.

Με το άρθρο 2 παρ. 8 του ν. 2235/1994, που κατέλαβε και τις υφιστάμενες κατά τη δημοσίευσή του μισθώσεις (ΑΠ 364/00 Δνη 41. 428), η κατά το άρθρο 4 ν. 813/1978 εξαετής διάρκεια των εμπορικών μισθώσεων έγινε εννεαετής (άρ. 5 του π.δ. 34/1995) και από 28.9.99 που ίσχυσε ο ν. 2741/1999, και κατέλαβε επίσης τις υφιστάμενες εμπορικές μισθώσεις (άρθρο 7 παρ. 8 του νόμου αυτού), η διάρκειά της έγινε δωδεκαετής, κατά τροποποίηση του άρθρου 5 του π.δ.34/1995 (άρθρο 7 παρ. 6 ν. 2741/1999). Με το άρθρο 7 παρ. 15 του τελευταίου αυτού νόμου (2741/1999), αντικαταστάθηκε το άρθρο 61 του π.δ. 34/1995 και ορίσθηκε ότι τα ποσά του άρθρου 60 του ιδίου διατάγματος, ήτοι της άυλης εμπορικής αξίας που καταβάλλεται στο μισθωτή, δεν οφείλονται εκτός των άλλων και «στις περιπτώσεις που η αγωγή απόδοσης του μισθίου για λήξη της μίσθωσης που έχει επέλθει, είτε σύμφωνα με τις παρ. 10 και 14 του άρθρου 5 του παρόντος, είτε λόγω συμπληρώσεως δωδεκαετίας, ασκηθεί μετά παρέλευση εννέα (9) μηνών από αυτή τη λήξη της μίσθωσης. Μετά την άπρακτη πάροδο του εννεαμήνου η μίσθωση θεωρείται ότι έχει παραταθεί για τέσσερα χρόνια, με δε τη λήξη της τετραετίας δεν οφείλονται τα ποσά του προηγούμενου άρθρου.». Τέλος, σύμφωνα με την παρ. 11 του άρθρου

58 του π.δ. 34/1995 «ως χρόνος παραμονής στη χρήση του μισθίου, κατά την έννοια της προηγούμενης παραγράφου, νοείται ο συνολικός χρόνος που συμπληρώνεται στο πρόσωπο του κατά την έννοια του ν. 2041/1992 μισθωτή, ανεξαρτήτως του είδους της σύμβασης. Στο χρόνο αυτό συνυπολογίζεται και ο χρόνος των τυχόν δικαιοπαρόχων».

Από τις παραπάνω διατάξεις σαφώς προκύπτει ότι μετά την ισχύ του ν. 2741/1999, οι μισθώσεις, οι οποίες είχαν λήξει και είχαν καταστεί αορίστου χρόνου, κατ' άρθρον 611 ΑΚ, παρατάθηκαν για τέσσερα (4) χρόνια από τη λήξη τους, εφόσον δεν ασκήθηκε αγωγή εντός εννέα (9) μηνών, κατά τα ανωτέρω. Σε κάθε άλλη περίπτωση, αν ο εκμισθωτής δεν ασκήσει αγωγή απόδοσης εντός εννέα (9) μηνών από τη λήξη της μίσθωσης λόγω παρόδου δωδεκαετίας, η μίσθωση αυτή παρατείνεται για τέσσερα (4) χρόνια. Για τις παλαιές μισθώσεις η προθεσμία των εννέα (9) μηνών, μέσα στην οποία ο εκμισθωτής μπορεί να ασκήσει αγωγή, υπολογίζεται από την ισχύ του ν. 2741/1999, χωρίς όμως να μετατίθεται ο χρόνος της λήξης της μίσθωσης (Π. Φίλιος: Επαγγ. Μίσθωση, έκδ. 2000 παρ. ΙΟαΖ, Κατράς: Πανδέκτης μισθώσεων και οροφοκτησίας, έκδ. 2002, παρ. 95 σελ. 287 επ.), η οποία λήγει με την πάροδο τεσσάρων (4) ετών από τη λήξη του νόμιμου ή του χρόνου αναγκαστικής παράτασης και όχι με την πάροδο τεσσάρων ετών από την έναρξη ισχύος του ν. 2741/1999 (ΑΠ 1388/01 Δνη 43. 433). Εάν ο εκμισθωτής δεν ζητήσει την απόδοση του μισθίου μέσα σε εννέα μήνες από τη λήξη της μίσθωσης λόγω παρόδου 12ετί-

ας, η μίσθωση θεωρείται ότι έχει παραταθεί για τέσσερα ακόμη έτη από τη λήξη της και όχι από την πάροδο των εννέα (9) μηνών. Μετά την πάροδο και των τεσσάρων αυτών ετών, δηλαδή συνολικά 16 ετών (12 + 4), η μίσθωση λήγει ή καθίσταται αορίστου χρόνου, με τις προϋποθέσεις του άρθρου 611 ΑΚ, μη υπαγόμενη πλέον, ως προς τη διάρκεια και λήξη της, στις ρυθμίσεις του π.δ. 34/1995 (Παπαδάκης, Σύστημα, έκδ. γ', αριθμοί 525, 531α, Κατράς, ό.π. παρ. 95 αρ. 6, ΕφΑθ 190/00 Δνη 41. 828).

Συνεπώς, σε περίπτωση ανανέωσης της μίσθωσης που έληξε λόγω παρόδου 12ετίας ή 16ετίας, κατά περίπτωση, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, η μίσθωση λήγει με την πάροδο του χρόνου που ορίσθηκε (άρθρο 608 παρ. 1 ΑΚ) ή με καταγγελία σύμφωνα με τα άρθρα 608 παρ. 2 και 609 ΑΚ, η οποία μπορεί να ασκηθεί και την αγωγή, βάσει του άρθρου 69 ΚΠολΔ (βλ. σχετ. ΑΠ 1669/01, ΑΠ 1064/99 Δνη 40. 1562, ΑΠ 519-20/79 ΝοΒ 25. 1580, ΕφΑθ 747/04 Δνη 45. 894, ΕφΛαρ 173/07 Δικογρ. 2007. 143). Άλλως βεβαίως έχει το ζήτημα, αν η μίσθωση, που έληξε κατά τα ανωτέρω, δεν παρατείνεται συμβατικά για ορισμένο χρόνο, ούτε ανανεώνεται για αόριστο χρόνο υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 611 ΑΚ, αλλά καταρτίζεται νέα αυτοτελής εμπορική μίσθωση για το ίδιο μίσθιο ακίνητο, ανεξάρτητη από την ισχύσασα προηγούμενη τοιαύτη, οπότε η τελευταία συνιστά προστατευόμενη μίσθωση και διέπεται από τις διατάξεις του π.δ. 34/1995. Είναι πάντως θέμα πραγματικών περιστάσεων, το κατά πόσον τα συμβαλλόμενα μέρη καταρτίζουν νέα αυτοτελή μίσθωση και δεν παρατείνουν ή ανανεώνουν την

προηγούμενως υφισταμένη τοιαύτη, θα κριθεί δε κυρίως αυτό από την πληρότητα και τους όρους του νέου μισθωτηρίου συμφωνητικού και τις συνθήκες και τις περιστάσεις, που οδήγησαν τα συμβαλλόμενα μέρη στην κατάρτιση της μιας ή της άλλης σύμβασης (βλ. σχετ. ΕφΑθ 3364/2000 Δνη 44. 554).

Στην προκειμένη περίπτωση από την ένορκη ... αποδείχθηκαν τα εξής: Δυνάμει του από 10.3.1988 ιδιωτικού συμφωνητικού ο δικαιοπάροχος των δικαιοπαρόχων της ενάγουσας Ι. Χ. και η Σ. Χ., κάτοικοι Σ., εκμίσθωσαν στην εταιρία Σ. Π. και Σια ΕΕ, τη Σ. Π. και την Ε.Π. ένα κατάστημα που βρίσκεται στη Σ., αντί μισθώματος 60.000 δρχ το μήνα πλέον χαρτοσήμου, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί αυτό ως Σούπερ Μάρκετ για χρονικό διάστημα 6 ετών και με λήξη της μίσθωσης την 9.3.1994. Ρητά επίσης συμφωνήθηκε ότι απαγορεύεται η αναμίσθωση και ότι με τη λήξη της μίσθωσης οι μισθώτριες οφείλουν να παραδώσουν το μίσθιο στους εκμισθωτές ή στον ειδικό ή καθολικό διάδοχο αυτών, με τον οποίο (διάδοχο) θα συνάπτεται νέο συμφωνητικό με νέους όρους και συμφωνίες. Με το από 22.11.94 ιδιωτικό συμφωνητικό ο Ι. Χ., δυνάμει του υπ' αριθμ. .../4.12.89 συμβολαίου του συμ/φου Χ. Γ., συμφώνησε με την εναγόμενη (η οποία υπεισέληθε όπως συνομολογείται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις από τη μίσθωση με παραχώρηση προς αυτήν από την άνω πρώτη αναφερόμενη αρχική μισθώτρια εταιρία «Σ. Π. και Σια ΕΕ») και τη Σ. Π. ότι η μίσθωση θα λήξει την 31.12.98 και ότι το μίσθωμα θα ανέρχεται από 1.1.95 μέχρι 31.12.95 σε 200.000 δρχ, αναπροσαρμοζόμενο κατά

10% κατ' έτος, σε περίπτωση δε που θα παραινούν οι μισθώτριες στο μίσθιο και μετά την 31.12.98 θα καταβάλουν στον εκμισθωτή ως αποζημίωση χρήσεως το ποσό των 500.000 δρχ κατά μήνα. Με το από 9.10.98 ιδιωτικό συμφωνητικό οι ίδιοι ως άνω συμβαλλόμενοι συμφώνησαν ότι το μίσθωμα θα αρχίσει να ανέρχεται σε 260.000 δρχ το μήνα και ότι πριν την 31.12.98 θα συνταχθεί μεταξύ τους συμβ/κη πράξη λύσης της μίσθωσης με καταληκτική ημερομηνία την 31.12.99, υπό την προϋπόθεση ότι οι μισθώτριες θα καταβάλουν όλα τα μέχρι τότε οφειλόμενα μισθώματα που ανέρχονταν συνολικά σε 3.600.000 δρχ, σε περίπτωση δε που δεν τηρηθεί η προϋπόθεση αυτή θα ισχύει το ως άνω από 22.11.94 συμφωνητικό, πλην όμως δεν υπογράφηκε τέτοια συμβ/κη πράξη, προδήλως για να ίσχυε για την επίδικη μίσθωση η ελάχιστη 12ετής διάρκεια κατ' άρθρο 5 ΠΔ 34/95.

Με τα υπ' αριθμ. .../18.7.2000 συμβόλαια του συμ/φου Μ. Μ., που μεταγράφηκαν νόμιμα, ο Ι. Χ. μεταβίβασε το μίσθιο κατάστημα κατά μεν την επικαρπία στο σύζυγο της ενάγουσας Ν. Κ., κατά δε την ψιλή κυριότητα στο γιο της Σ. Κ., ενώ με τα υπ' αριθμ. .../23.6.04 και .../30.7.04 συμβόλαια της συμ/φου Ζ. Μ., που μεταγράφηκαν στις 13.10.04, ο μεν Ν. Κ. παραιτήθηκε της επικαρπίας υπέρ του γιου του Σ., ο δε τελευταίος δώρισε το δικαίωμα επικαρπίας στην ενάγουσα. Αυτή, με την από 19.11.07 εξώδικη καταγγελία - πρόσκληση - όχληση, όπως την ονομάζει, που επιδόθηκε μόνον στην εναγομένη (αφού η Σ. Π. είχε ήδη αποχωρήσει από την εταιρία Π.Π. και Σια ΕΠΕ με την από 5.7.89 τροποποίηση του καταστατικού αυτής)

κατά την με αριθμό .../11.12.07 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητή Α. Μ., ζήτησε την απόδοση του μίσθιου λόγω εκ δυστροπίας καθυστέρησης καταβολής των μισθωμάτων Σεπτεμβρίου 2006 έως Νοεμβρίου 2007, χωρίς να αναφέρει τίποτα περί λήξεως της μισθώσεως. Αντίθετα, θεωρώντας αυτήν ισχυρή, κατέθεσε την με αρ. καταθ. 86/26.2.08 αίτηση προς έκδοση διαταγής απόδοσης του μίσθιου κατά τα άρθρα 662 Α επ. ΚΠολΔ, η οποία και έγινε δεκτή και επιδόθηκε η σχετική με αριθμό 80/08 διαταγή του Δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, που διέταξε την εναγόμενη να αποδώσει το μίσθιο λόγω καθυστέρησης καταβολής (880,41 μηνιαίο μίσθωμα όπως αναφέρεται στην αίτηση x 15 μήνες πλέον χαρτοσήμου 3,6% =) 13.681,57 Ε. Κατά της εν λόγω διαταγής η εναγόμενη άσκησε τη με αριθμ. καταθέσεως 174/23.4.08 ανακοπή της, η οποία δε συζητήθηκε, πλην όμως κατόπιν αιτήσεως της ανακόπτουσας (τώρα εναγομένης) εκδόθηκαν οι αριθμ. 2566/08 και 14/10 αποφάσεις του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, που ανέστειλαν τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης που επισπεύδεται εις βάρος της, αφού δέχτηκαν ότι εξοφλήθηκαν όλα τα μισθώματα που αναφέρονται στη διαταγή απόδοσης μισθίου, βασιζόμενες στα προσκομιζόμενα γράμματα είσπραξης της ΕΤΕ με ημερομηνία 20.9.06, 26.10.06, 28.11.06, 27.12.06, 23.1.07, 26.2.07, 16.3.07, 30.4.07, 13.6.07, 11.7.07, 13.8.07, 11.9.07, 12.10.07 και 2.11.07 αποδεικνύεται η εξόφληση αυτή.

Κατ' ακολουθία όλων των ανωτέρω ουδόλως αποδείχθηκε λήξη της μίσθωσης και παρακράτηση του μισθίου από την

εναγόμενη, ώστε να δικαιούται η ενάγουσα να απαιτεί αποζημίωση χρήσης, καθόσον: α) στην κρινόμενη αγωγή αναφέρεται ότι «αμέσως μετά τη μεταβίβαση του καταστήματος ο σύζυγός μου (της ενάγουσας) ζήτησε από την καθ' ης να καταβάλει τα μισθώματα και να υπογράψει συμ/κο μίσθωσης μαζί του», δεν αναφέρεται δε ότι έληξε καθ' οιονδήποτε τρόπο η μίσθωση ούτε ότι αυτή καταγγέλθηκε, δεδομένου ότι μετά την πάροδο της 16ετίας κατά τα προαναφερόμενα κατέστη μίσθωση αορίστου χρόνου, β) ουδέποτε εναντιώθηκε η ενάγουσα στην είσπραξη εκ μέρους της των μισθωμάτων, γ) στην ως άνω 19.11.07 εξώδικη καταγγελία - πρόσκληση - όχληση ζητείται η καταβολή των μισθωμάτων, διατυπώνεται δε η αντίδραση της ενάγουσας στην άρνηση της εναγόμενης «να υπογράψει νέο συμ/κο» χωρίς να αναφέρεται καταγγελία της μίσθωσης κατ' άρθρο 609 ΑΚ κατά τα προαναφερόμενα. Κατ' ακολουθία, η αγωγή κατά την κύρια βάση της είναι ουσία αβάσιμη και απορριπτέα.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 416 ΑΚ η ενοχή αποσβένεται με καταβολή. Κατά δε τη διάταξη του άρθρου 422 ΑΚ αν ο οφειλέτης έχει περισσότερα χρέη προς το δανειστή, έχει το δικαίωμα να ορίσει κατά την καταβολή το χρέος που θέλει να εξοφληθεί. Αν δεν όρισε τίποτα, η παροχή που έγινε καταλογίζεται πρώτα στο ληξιπρόθεσμο χρέος και, αν υπάρχουν περισσότερα, σε εκείνο που παρέχει μικρότερη ασφάλεια για το δανειστή, αν υπάρχουν περισσότερα με ίση ασφάλεια στο επαχθέστερο για τον οφειλέτη, αν υπάρχουν περισσότερα εξίσου επαχθή στο αρχαιότερο και αν όλα τα χρέη είναι σύγχρονα, ο καταλογισμός

γίνεται σύμμετρα. Από το συνδυασμό των πιο πάνω διατάξεων των άρθρων 416 και 422 ΑΚ προκύπτει ότι ο οφειλέτης, εναγόμενος για την πληρωμή ορισμένων χρεών, εάν ισχυρισθεί ότι αυτό έχει αποσβεσθεί με καταβολή, αρκεί να αποδείξει αυτήν την καταβολή, χωρίς να είναι ανάγκη να αποδείξει και ότι η καταβολή αφορά το επίδικο χρέος, γιατί τούτο εξυπακούεται, αφού σ' αυτό αναφέρεται η δίκη. Μόνο δε αν ο δανειστής (εναγών), αποδεχόμενος την καταβολή, αντιλέγει με αντένσταση, ισχυριζόμενος ότι η προσβαλλόμενη από τον οφειλέτη καταβολή αφορά όχι το επίδικο, αλλά το χρέος του οφειλέτη προς αυτόν από άλλη αιτία, τότε ο δανειστής επί τη αρνήσει του οφειλέτη υποχρεούται ν' αποδείξει την ύπαρξη του άλλου χρέους, οπότε στον οφειλέτη απόκειται περαιτέρω με αντένσταση να επικαλεσθεί και να αποδείξει ότι η καταβολή έγινε προς εξόφληση του επίδικου χρέους με μονομερή από αυτόν καθορισμό του εξοφλητέου από τα περισσότερα χρέη βάσει του άρθρου 422 ΑΚ. Όπως όμως σε κάθε ένσταση, πρέπει από τον αντενιστάμενο δανειστή, που επικαλείται τις προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 422 ΑΚ, να αναφέρονται πλήρη και αναλυτικά και τα παραγωγικά του άλλου ή των άλλων προς αυτόν χρεών του οφειλέτη γεγονότα, καθώς και το ύψος καθενός από αυτά επί περισσοτέρων, κατά τις διατάξεις των άρθρων 216 και 262 ΚΠολΔ τα στοιχεία δε αυτά, που συγκροτούν τον αντίστοιχο ισχυρισμό από τη διάταξη του αριθ. 422 ΑΚ του ενάγοντος (δανειστή), πρέπει να περιλαμβάνονται και στο αιτιολογικό της απόφασης που τον κρίνει βάσιμο κατ' ουσίαν και μέσω αυτού

οδηγείται στην απόρριψη της ένστασης εξόφλησης (ΑΠ 892/11). Τέλος, η διάταξη του άρθρου 422 ΑΚ εφαρμόζεται αναλογικά και στις περιπτώσεις όπου υπάρχει μια μόνον οφειλή, η οποία κατόπιν συμφωνίας των μερών πρέπει να καταβληθεί σε δόσεις, όπως πχ η οφειλή περισσότερων καθυστερούμενων δόσεων του συμφωνηθέντος μισθώματος (Καρακατσάνης σε Γεωργιάδη - Σταθόπουλο ΑΚ υπ' άρθρο 422 αρ. 2).

Στην προκειμένη περίπτωση, από τα ίδια ως άνω αποδεικτικά μέσα αποδεικνύεται ότι η εναγόμενη έχει καταβάλει όλα τα μισθώματα μέχρι και τον Αύγουστο του 2006 πλην Μαΐου 2006, πράγμα που σαφώς προκύπτει από το γεγονός ότι στην προαναφερόμενη αίτηση προς έκδοση της διαταγής απόδοσης του μισθίου αναφέρονται ως οφειλόμενα μισθώματα αυτά των μηνών από Σεπτεμβρίου 2006 μέχρι Νοεμβρίου 2007. Αν πράγματι όφειλε η εναγόμενη στην ενάγουσα προγενέστερα μισθώματα θα τα συμπεριελάμβανε στην ως άνω αίτησή της, πράγμα που δεν συνέβη κατά μερική παραδοχή της εκ του άρθρου 416 ΑΚ ένστασής της, που προτάθηκε ήδη πρωτοδίκως και επαναφέρεται με τις προτάσεις στο Εφετείο, ενώ ο ισχυρισμός της (αντένσταση) ότι αυτά τα καταλόγισε αυτή σε προγενέστερα οφέλη της εναγόμενης είναι αόριστος και απορριπτός, γιατί ουδόλως αναφέρει αυτή με πληρότητα και αναλυτικά σε ποιους ακριβείς μήνες καταλόγισε αυτή τις εν λόγω καταβολές, κατά τα προεκτιθέμενα. Επίσης, η εναγόμενη κατέβαλε τα μισθώματα από το Δεκέμβριο του 2007 μέχρι και το Μάρτιο του 2008, γιατί η καταβολή με ημερομηνία 29.4.08

καταλογίζεται στον αμέσως προγενέστερο μήνα δηλαδή το Μάρτιο του 2008, αφού δεν αποδεικνύεται η εξόφληση του μισθώματος του Μαΐου 2007 (βλ. προσκομιζόμενα ως άνω γραμμάτια είσπραξης ΕΤΕ και επιπλέον τα από 27.12.07, 30.1.08, 29.2.08, 31.3.08 και 29.4.08 γραμμάτια ίδιας Τράπεζας). Επίσης προσκομίζεται το από 3.2.09 γραμμάτιο της ίδιας Τράπεζας, που πρέπει να καταλογισθεί στο μήνα Απρίλιο 2008. Σημειώνεται ότι η κατάθεση της μάρτυρος της εναγόμενης Ε. Π., αρχικής μισθώτριας κατά τα προαναφερόμενα, η οποία λέγει «τα μισθώματα τα πληρώνουμε ... το μίσθωμα το καταβάλλουμε κανονικά μέχρι σήμερα (14.5.09) ... όλα τα μισθώματα είναι πληρωμένα» δεν ανταποκρίνεται πλήρως στην αλήθεια, γιατί δεν εξηγεί η εν λόγω μάρτυρας για ποιο λόγο δεν υπάρχουν τα σχετικά γραμμάτια της Τράπεζας εις χείρας της εναγομένης για τους λοιπούς μήνες (Μάιος, Ιούνιος, Ιούλιος 2008), τη στιγμή μάλιστα που γενικώς και αορίστως αναφέρει άνω εξόφληση αυτών, χωρίς να επικαλείται ότι χάθηκαν τα σχετικά με τους ως άνω μήνες γραμμάτια.

Ο ισχυρισμός της εναγομένης ότι η κρινόμενη αγωγή ασκείται καθ' υπέρβαση των ορίων του άρθρου 281 ΑΚ, γιατί δεν ενέδωσε αυτή στην πρόταση της ενάγουσας για καθορισμό του μισθώματος στα 1.500 Ε το μήνα, ενώ προτάθηκε πρωτοδίκως και επαναφέρεται με τις προτάσεις της εναγομένης στο Εφετείο, είναι μη νόμιμος και απορριπτός, γιατί αντικείμενο της πρώτης δίκης δεν είναι η απόδοση του μισθίου για οποιονδήποτε νόμιμο λόγο, ούτε η αναπροσαρμογή του μισθώματος, αλλά η καταβολή μόνον οφειλόμενων μι-

σθωμάτων. Κατ' ακολουθία, πρέπει η αγωγή να γίνει κατά ένα μέρος δεκτή κατά την επικουρική (καταβολή μισθωμάτων) βάση της, και να υποχρεωθεί η εναγόμενη να καταβάλει στην ενάγουσα το ποσό των (910 x 3 μήνες =) 2.730 Ε με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής, όπως ζητείται με αυτήν...

94/2012

Πρόεδρος: Δήμητρα Τσουτσάνη

Εισηγητής: Περικλής Αλεξίου

Δικηγόροι: Φώτιος Παππάς, Αναστ. Γιολλάσης

Δυνατή συμφωνία με τη σύσταση οροφοκτησίας ότι κοινόκτητο κατά νόμο μέρος αποτελεί αντικείμενο χωριστής ιδιοκτησίας, εκτός αν τούτο απαγορεύεται με άλλο νόμο και δη πολεοδομικό με ποινή ακυρότητας.

Η βεράντα, που είναι ανοικτό μέρος και επέκταση του δαπέδου ενός ορόφου μέχρι το κατακόρυφο επίπεδο των όψεων του κτιρίου και αποτελεί πλάκα οροφής για το κάτω από αυτή διαμέρισμα, μπορεί να καταστεί αντικείμενο χωριστής ιδιοκτησίας, αλλιώς είναι κοινόκτητη.

Αν εκ της μη επισκευής της βεράντας παραβιάζεται η χρήση του κάτω από αυτή διαμερίσματος, ο βλαπτόμενος ιδιοκτήτης του μπορεί να αξιώσει την επισκευή, ακόμη κι αν οφείλεται σε ελαττωματική αρχική κατασκευή από τον εργολάβο.

Εισροή νερού και υγρασία στην οροφή δωματίου διαμερίσματος του ενάγοντος, που δεν οφείλεται σε κακοτεχνίες της πολυκατοικίας, ούτε

στη κεραμοσκεπή που κατασκεύασε ο ίδιος αυθαίρετα στη βεράντα του, αλλά σε ρωγμές στη βεράντα του διαμερίσματος του εναγομένου.

Επί μη ύπαρξης κρίσης του Δικαστηρίου ότι υφίστανται ζητήματα χρήζοντα ιδιαίτερες γνώσεις επιστήμης ή τέχνης, η διενέργεια πραγματογνωμοσύνης απόκειται στη διακριτική ευχέρειά του και η μη δγή της δεν συνιστά πλημμέλεια.

{...} II. Στην πιο πάνω αγωγή του με ημερομηνία 6.6.2007 και αριθμό έκθεσης κατάθεσης δικογράφου 1430/30.7.07 ο ήδη εφεσίβλητος ιστόρησε ότι είναι κύριος διαμερίσματος πολυκατοικίας, η οποία διέπεται από τις διατάξεις του ν. 3741/1929, ότι ο εναγόμενος είναι κύριος άλλου διαμερίσματος της ίδιας πολυκατοικίας, ότι περί τα τέλη Ιουλίου του έτους 2004, ύστερα από βροχόπτωση, εισήλθαν σταγόνες όμβριων υδάτων στην οροφή δωματίου του διαμερίσματος του ενάγοντος, γεγονός που επαναλαμβάνεται έκτοτε συνεχώς όταν βρέχει, και ότι στη συνέχεια διαπιστώθηκε από πολιτικό μηχανικό ότι η είσοδος των όμβριων υδάτων οφειλόταν σε ρήγματα που είχαν παρουσιαστεί στο δάπεδο της βεράντας του διαμερίσματος, ιδιοκτησίας του εναγομένου. Για τους λόγους αυτούς ζήτησε να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να επισκευάσει το δάπεδο της βεράντας του, η οποία περιγράφεται στην αγωγή λεπτομερώς, να κλείσει την οπή που υπάρχει στη βεράντα του, ώστε να μην πέφτουν όμβρια και άλλα ύδατα στη βεράντα του ενάγοντος, και να διοχετεύει τα ύδατα της βεράντας του στην κεντρική

υδρορροή, να επιτραπεί στον ενάγοντα, εφόσον αρνηθεί ο εναγόμενος να αναθέσει τις παραπάνω εργασίες σε ειδικούς τεχνίτες, να προβεί στην αναγκαία επισκευή με δαπάνες του εναγομένου, και να απειληθεί εναντίον του εναγομένου χρηματική ποινή και προσωπική κράτηση. Ως προς την αγωγή αυτή εκδόθηκε η οριστική απόφαση ειδικής διαδικασίας αριθμ. 221/2008 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας, με την οποία έγινε δεκτή η αγωγή. Ήδη ο ηττημένος στην πρωτοβάθμια δίκη εναγόμενος παραπονεύεται, ως εκκαλών, με την ένδικη έφεση ότι η εκκαλούμενη απόφαση έσφαλε ως προς την εκτίμηση των αποδείξεων και την εφαρμογή του νόμου και, ειδικότερα, ότι υπέπεσε στις πλημμέλειες που αναφέρονται στην έφεση λεπτομερώς, και ζητεί να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη απόφαση και να απορριφθεί η αγωγή του αντιδίκου του.

III. Από τις διατάξεις των άρθρων 1002 και 1117 ΑΚ και των άρθρων 1, 2§1, 4§1, 5 και 13 του ν. 3741/1929, που διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του ΑΚ με το άρθρο 54 του Εισαγωγικού Νόμου αυτού, συνάγεται ότι στην οριζόντια ιδιοκτησία ιδρύεται, κυρίως, χωριστή (διαιρεμένη) κυριότητα σε όροφο οικοδομής ή διαμέρισμα ορόφου, και, επίσης, αναγκαστική συγκυριότητα που αποκτάται αυτοδικαίως, σε ανάλογη μερίδα, στα μέρη του όλου ακινήτου, τα οποία χρησιμεύουν στην κοινή από όλους τους οροφокτήτες χρήση. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται ενδεικτικά στη διάταξη του άρθρου 2§1 του ν. 3741/1929 η στέγη. Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 4§1 του ίδιου νόμου, σε συνδυασμό προς το άρθρο 13 αυτού, προκύπτει

ότι, επειδή οι ανωτέρω διατάξεις έχουν ενδοτικό χαρακτήρα, επιτρέπεται να συμφωνηθεί, είτε με τη συστατική πράξη της οριζόντιας ιδιοκτησίας είτε με ιδιαίτερες συμφωνίες όλων των συνιδιοκτητών, ότι κοινόκτητο (σύμφωνα με το νόμο) μέρος της οικοδομής αποτελεί αντικείμενο χωριστής ιδιοκτησίας που ανήκει σε ένα ή σε ορισμένους από τους συνιδιοκτήτες, εκτός αν με διάταξη άλλου νόμου και, ιδίως, με διατάξεις πολεοδομικές απαγορεύεται τούτο και απαγγέλλεται ρητά ακυρότητα της δικαιοπραξίας που έγινε κατά παράβασή τους. Έτσι, και η βεράντα που είναι ανοικτό μέρος και επέκταση του δαπέδου ενός ορόφου μέχρι το κατακόρυφο επίπεδο των όψεων του κτιρίου, και αποτελεί δώμα (πλάκα οροφής) για τον κάτω από αυτή όροφο ή διαμέρισμα, είναι δυνατό να καταστεί αντικείμενο χωριστής ιδιοκτησίας. Διαφορετικά, εφαρμόζεται ως προς αυτή ό,τι εφαρμόζεται στη στέγη (βλ. άρθρο 7§1 ν. 3741/1929), δηλαδή ανήκει στα κοινόκτητα μέρη της οικοδομής σύμφωνα με το άρθρο 2§1 του ίδιου νόμου. Εξάλλου, από τις διατάξεις των άρθρων 3§1 και 6§1 του ν. 3741/29, κατά το μέρος που ορίζουν ότι ο ιδιοκτήτης ορόφου έχει όλα τα ανήκοντα στον κύριο δικαιώματα, εφόσον η άσκηση αυτών δεν παραβιάζει τη χρήση των άλλων ιδιοκτητών, και ότι κατασκευάζει ή διατηρεί με δική του δαπάνη το πάτωμα, επί του οποίου βαίνει, συνάγεται ότι ο οροφокτήτης που είναι αποκλειστικός κύριος της βεράντας του διαμερίσματός του, δεν έχει μόνο δικαίωμα να τη διατηρεί και να την επισκευάζει, αλλά όταν η μη επισκευή της έχει ως αποτέλεσμα να παραβιάζεται η χρήση του ιδιοκτήτη του κάτω από

αυτή διαμερίσματος, υποχρεούται να την επισκευάσει με δική του δαπάνη. Αν παραλείψει να εκπληρώσει αυτή την υποχρέωσή του, ο ιδιοκτήτης που βλάπτεται από την παράλειψη της επισκευής, έχει δικαίωμα να αξιώσει την επισκευή, ώστε να αρθεί η προσβολή του (βλ. άρθρο 1108 εδ. α' ΑΚ). Το γεγονός ότι η επισκευή αυτή έγινε αναγκαία από υπαίτια ή ανυπαίτια ελαττωματική αρχική κατασκευή, την οποία πραγματοποίησε ο εργολάβος όλης της οικοδομής, προτού καταστεί ιδιοκτήτης ο κύριος της βεράντας, δεν έχει έννομη επιρροή στην υποχρέωση αυτού να επισκευάσει τη βεράντα του, ώστε να μη βλάπτεται ο ιδιοκτήτης του κάτω διαμερίσματος της ίδιας οικοδομής (βλ. ΑΠ 406/96 Δνη 38. 53, ΕφΑθ 7735/03 Νόμος).

IV. Από την εκτίμηση των αποδεικτικών μέσων ... αποδείχθηκαν τα εξής πραγματικά περιστατικά: Ο ενάγων, ήδη εφεσίβλητος, Π. Μ., είναι κύριος, νομέας και κάτοχος ενός διαμερίσματος, το οποίο διακρίνεται με τα στοιχεία Β-4, κείται στον δεύτερο πάνω από το ισόγειο και σε πρώτη εσοχή όροφο πολυκατοικίας, κτισμένης στην πόλη της Κ., στη συμβολή των οδών Τ., Λ. και παρόδου Λ. (οδού Ε.), και συνορεύει προς το βορρά με το διαμέρισμα αριθμ. Β-6 της ίδιας πολυκατοικίας, προς το νότο με το διαμέρισμα αριθμ. Β-2 της ίδιας πολυκατοικίας, προς την ανατολή με την οδό Ε. (πάροδο της οδού Λ.) και προς τη δύση με κοινόχρηστο διάδρομο και φωταγωγό της ίδιας πολυκατοικίας. Το συγκεκριμένο διαμέρισμα περιήλθε στην κυριότητα του ενάγοντος στη διάρκεια του έτους 1998 εξαιτίας αγοράς, ως προς την οποία καταρτίστηκε το συμβόλαιο πώλησης οριζό-

ντίας ιδιοκτησίας αριθμ. .../18.2.1998 του συμβολαιογράφου Κ. Μ., το οποίο μεταγράφηκε νόμιμα στις 24.2.1998 στον τόμο ... και αριθμό ... των βιβλίων μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Κ. Ο εναγόμενος, ήδη εκκαλών, Σ.Π., είναι κύριος, νομέας και κάτοχος άλλου διαμερίσματος της ίδιας πολυκατοικίας, το οποίο διακρίνεται με τα στοιχεία Γ-3, κείται στον τρίτο όροφο της ίδιας πολυκατοικίας, ακριβώς πάνω από το διαμέρισμα του ενάγοντος, και περιήλθε στον εναγόμενο στη διάρκεια του έτους 1981 εξαιτίας αγοράς, ως προς την οποία καταρτίστηκε το συμβόλαιο πώλησης οριζόντιας ιδιοκτησίας αριθμ. .../26.6.1981 του συμβολαιογράφου Ι. Β., το οποίο μεταγράφηκε νόμιμα στον τόμο ... και αριθμό ... των βιβλίων μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Κ. Η πολυκατοικία, στην οποία κείται τα διαμερίσματα των διαδίκων, έχει υπαχθεί στις διατάξεις του ν. 3741/1929 σύμφωνα με την οικεία πράξη αριθμ. .../1981 του συμβολαιογράφου Ι. Β., στην οποία εμπεριέχεται ο οικείος κανονισμός δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των οροφωκτητών και η οποία έχει μεταγραφεί νόμιμα (ως πράξη σύστασης οροφωκτησίας και ως κανονισμός πολυκατοικίας) στον τόμο ... και στους αριθμούς ... των βιβλίων μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Κ. Το διαμέρισμα του ενάγοντος έχει πρόσσοψη προς την οδό Ε., η οποία αποτελεί πάροδο της οδού Λ. Επίσης, προς την οδό Ε. έχει βεράντα, βάθους 2,50 μέτρων. Την οροφή του διαμερίσματος αυτού αποτελεί πλάκα από οπλισμένο σκυρόδεμα, η οποία αποτελεί, συγχρόνως, το δάπεδο του διαμερίσματος του εναγομένου και της αντίστοιχης βεράντας. Περί τα τέλη Ιουλίου

του έτους 2004, μετά από έντονη βροχόπτωση, ο ενάγων διαπίστωσε ότι από την οροφή του συζυγικού δωματίου του διαμερίσμάτος του είχαν διεισδύσει σταγόνες βροχής, οι οποίες έπεφταν στη συζυγική κλίνη. Στη συνέχεια διαπίστωσε ότι άρχισαν να διογκώνονται (να φουσκώνουν) τα επιχρίσματα της οροφής του δωματίου και να δημιουργείται υγρασία πάνω από τη ντουλάπα του δωματίου. Παρόμοιες συνέπειες επήλθαν, επίσης, στη διάρκεια του φθινοπώρου του ίδιου έτους (2004), έως τις αρχές Δεκεμβρίου 2004, αλλά και αργότερα, στη διάρκεια του Ιανουαρίου 2005, κάθε φορά που έβρεχε έντονα. Παρόμοιες συνέπειες επέρχονταν, επίσης, κάθε φορά που ο εναγόμενος έπλενε τη βεράντα του διαμερίσμάτος του με αρκετή ποσότητα νερού. Η διείσδυση σταγόνων βροχής στην οροφή του υπνοδωματίου του θορύβησε τον ενάγοντα και ανάγκασε αυτόν να ζητήσει τη συμβουλή πολιτικού μηχανικού. Ο πολιτικός μηχανικός, Θ. Ρ., στον οποίο προσέφυγε ο ενάγων, πραγματοποίησε αυτοψία στο διαμέρισμα του ενάγοντος και, μεταξύ άλλων, διαπίστωσε τα εξής: «Εις το διαμέρισμα του φερομένου ιδιοκτήτου, κ. Μ. Π., και δη εις την οροφήν του δωματίου, του συνορεύοντος νοτίως με ιδιοκτησίαν κ. Β. Β., ανατολικώς με βεράντα του ίδιου ιδιοκτήτου, δυτικώς με κοινόχρηστον διάδρομον ορόφου και βορείως με υπόλοιπα δωμάτια του ίδιου διαμερίσματος, έχουμε εμφανή ρηγμάτως της πλακός εξ οπλισμένου σκυροδέματος. Επειδή έχει φθαρεί η επιστρώσις της βεράντας του άνω ορόφου και μη υπάρχουσής ικανοποιητικής υγρομονώσεως, εντός ζώνης 2,50 μέτρων εισέρχονται όμβρια και λοιπά ύδατα εντός

του διαμερίσματος. Δημιουργούνται φαινόμενα υγρασίας (μούχλα) στην οροφή της ντουλάπας του ίδιου δωματίου και φούσκωμα εκ της υγρασίας των επιχρισμάτων. Επειδή επίκειται κατάρρευσις αυτών ... το όλο σύστημα επιστρώσεως πλακός βεράντας άνω ορόφου, μόνωση πλακός ιδίας βεράντας, εάν έχει κατασκευαστεί, πλάξ σκυροδέματος, χρήζουν άμεσης επισκευής. Έχει διανοιγεί οπή εις την βεράντα του υπερκειμένου ορόφου, όπου ρέουν ελεύθερα όμβρια και λοιπά ύδατα εις την βεράντα του υποκειμένου ορόφου». Με βάση αυτές τις διαπιστώσεις ο ως άνω πολιτικός μηχανικός κατέληξε στο συμπέρασμα ότι επιβάλλεται να ληφθούν τα εξής μέτρα: «Καθαίρεσις μέρους, όσον κριθεί αναγκαίον, του επιστρώματος της βεράντας του ύπερθεν ορόφου. Καθαρισμός της πλακός οροφής του δωματίου εις την άνω επιφάνειαν αυτής. Εμποτισμός εις την άνω επιφάνειαν οροφής δια εποξειδικής ρητίνης. Τοποθέτησις υγρομονωτικού υλικού (σύμφωνα με την εγκεκριμένη μελέτη της οικοδομής, εάν υπάρχει), εις την άνω επιφάνεια. Εκ νέου επιστρώσις πλακιδίων κυκλοφορίας της βεράντας. Αποκατάστασις φρεατίου βεράντας, κλείσιμο οπής βεράντας 3ου ορόφου».

Στη συνέχεια ο ενάγων υπέβαλε παράπονα προς τον αντίδικό του και τον κάλεσε να διαπιστώσει προσωπικά τις συνέπειες που προκαλούνται από τη διείσδυση σταγόνων νερού στην οροφή του δωματίου του, αλλά ο εναγόμενος δεν αποδέχθηκε την πρόσκληση του αντιδίκου του. Αντίθετα, ο εναγόμενος είχε την άποψη ότι δεν όφειλε να επισκευάσει τη βεράντα του διαμερίσμάτος του, διότι δεν είχε πραγματο-

ποιήσει εκεί καμιά επέμβαση από τότε που αγόρασε το διαμέρισμά του. Η αδυναμία των διαδίκων να επιλύσουν συμβιβαστικά τη διαφωνία τους ως προς το ζήτημα που αναφέρθηκε, ανάγκασε τον ενάγοντα να ασκήσει στη διάρκεια του Φεβρουαρίου 2005 αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας, με την οποία ζήτησε να υποχρεωθεί ο αντίδικός του να επισκευάσει την πλάκα της βεράντας του διαμερίσματός του και να κλείσει την οπή της βεράντας του. Ενόψει της δίκης ασφαλιστικών μέτρων ο εναγόμενος ζήτησε τη συμβουλή πολιτικού μηχανικού σχετικά με το επίδικο ζήτημα. Ο πολιτικός μηχανικός, Γ. Κ., στον οποίο προσέφυγε ο εναγόμενος, πραγματοποίησε αυτοψία στο διαμέρισμα του εναγομένου και, μεταξύ άλλων, διαπίστωσε τα εξής: «Όλες οι βεράντες και τα δώματα της πολυκατοικίας παραμένουν στην αρχική τους μορφή, αποτελούνται από βιομηχανικές πλάκες χωρίς στεγάνωση και βρίσκονται σε σχετικά καλή κατάσταση. Αυτός ο τύπος επικάλυψης των βεραντών και δωματίων παρουσιάζει πάντα προβλήματα, ακόμη και στις πλέον απόλυτα επιμελημένες κατασκευές. Ο Σ. Π. δεν έχει κάνει καμιά επέμβαση στους χώρους αυτούς του διαμερίσματός του. Η συγκεκριμένη οικοδομή σε όλους τους ορόφους παρουσιάζει ορατές ρηγματώσεις στον φέροντα οργανισμό. Οι ρωγμές αυτές αποτελούν σοβαρό παράγοντα εισροής των βρόχινων νερών στο σώμα της οικοδομής και αντιμετωπίζονται πολύ δύσκολα λόγω των ράβδων του οπλισμού που μεταφέρουν το νερό σε άλλο σημείο από αυτό που εισέρχονται. Πάνω από το δώμα του Π. Μ.

κατασκευάστηκε κεραμοσκεπής βεράντα και στη γραμμή επαφής με το στηθαίο της βεράντας του Σ. Π. υπάρχει πιθανότητα εισδοχής νερών και υγρασίας. Στην οροφή του διαμερίσματος του Σ. Π. υπάρχουν φαινόμενα υγρασίας και αποδιοργάνωσης λόγω των αιπιών που έχουν περιγραφεί παραπάνω. Σε κάθε περίπτωση η εξακρίβωση της πιθανής εισροής υγρασίας και νερών στο δώμα του διαμερίσματος του Π. Μ., για να αντιμετωπισθεί, χρειάζεται δαπανηρή μελέτη και συντήρηση, ενδεχομένως δυσανάλογη προς την επικαλούμενη βλάβη». Η ως άνω αίτηση ασφαλιστικών μέτρων εκδικάστηκε αντιμωλία των διαδίκων και εκδόθηκε ως προς αυτή η απόφαση ασφαλιστικών μέτρων αριθμ. 752/2005 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας, με την οποία έγινε δεκτή η αίτηση εν μέρει και υποχρεώθηκε ο καθ' ου, ήδη εναγόμενος - εκκαλών, να στεγανοποιήσει με δαπάνες του τη βεράντα του διαμερίσματός του σύμφωνα με τους κρατούντες κανόνες της τεχνικής. Πράγματι, μετά την έκδοση εκείνης της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων, ο εναγόμενος, έχοντας την πεποίθηση ότι εκπληρώνει έτσι την αντίστοιχη υποχρέωσή του, τοποθέτησε καινούργια πλακάκια στο δάπεδο της βεράντας του διαμερίσματός του, με συνέπεια να υποβληθεί σε σημαντική δαπάνη χρημάτων.

Μολοντί όμως ο εναγόμενος πραγματοποίησε στη βεράντα του διαμερίσματός του τις επισκευαστικές εργασίες που αναφέρθηκαν, δεν εξαλείφθηκαν οι συνέπειες υγρασίας και διείσδυσης σταγόνων νερού στην οροφή του δωματίου του διαμερίσματος του ενάγοντος. Το γεγονός αυτό ανάγκασε τον ενάγοντα να ασκήσει εναντίον

του αντιδίκου του την ήδη ένδικη αγωγή. Προκειμένου να αντικρούσει ο εναγόμενος την ένδικη αγωγή ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι δεν νομιμοποιείται παθητικά στη σχετική δίκη, διότι την αποκλειστική ευθύνη για το επίδικο πρόβλημα της οικοδομής φέρει ο κατασκευαστής και ο επιβλέπων μηχανικός της οικοδομής, με συνέπεια η επίδικη διαφορά να μην αποτελεί διαφορά των διαδίκων αλλά διαφορά μεταξύ του ενάγοντος και των πιο πάνω προσώπων και, ιδίως, του διαχειριστή της πολυκατοικίας.

Στη διάρκεια της δίκης τούτης αποδείχθηκε ότι η πολυκατοικία, όπου κείνται τα διαμερίσματα των διαδίκων, παρουσιάζει ορατές ρωγμές στον φέροντα οργανισμό όλων των ορόφων της και, επίσης, στην πλάκα οροφής του διαμερίσματος του ενάγοντος, και ότι οι ρωγμές αυτές συντελούν στην εισροή των βρόχινων νερών στο εσωτερικό της οικοδομής. Επίσης, αποδείχθηκε ότι οι σταγόνες νερού που εισέρχονται στην οροφή του δωματίου του διαμερίσματος του ενάγοντος, δεν μεταφέρονται εκεί διαμέσου των ράβδων του σιδηρού οπλισμού της οικοδομής από άλλο σημείο της οικοδομής, το οποίο κείται έξω από το διαμέρισμα του εναγομένου και, συνεπώς, έξω από τη σφαίρα επιρροής αυτού, αλλά εισέρχονται διαμέσου των ρωγμών που υπάρχουν στο δάπεδο της βεράντας του διαμερίσματος του εναγομένου. Τούτο το γεγονός αποδεικνύεται έμμεσα από το γεγονός ότι εισέρχονται σταγόνες νερού στην οροφή του δωματίου του διαμερίσματος του ενάγοντος, όχι μόνο όταν βρέχει έντονα, αλλά ακόμη και όταν ο εναγόμενος πλένει τη βεράντα του διαμερίσματός του,

ρίχνοντας εκεί σημαντική ποσότητα νερού. Συνεπώς, η αιτία της επίδικης διαφοράς εμπίπτει στη σφαίρα επιρροής του εναγομένου, γεγονός που θεμελιώνει την παθητική νομιμοποίηση αυτού σε τούτη τη δίκη. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο αποφάνθηκε παρόμοια ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα, δεν έσφαλε ως προς την εκτίμηση των αποδείξεων και την εφαρμογή του νόμου, όπως παραπονείται ήδη ο εκκαλών με την ένδικη έφεσή του, γεγονός που πρέπει να οδηγήσει σε απόρριψη του αντίστοιχου (1ου) λόγου έφεσης ως ουσιαστικά αβάσιμου.

Από όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω, αποδεικνύεται αναμφίβολα ότι η εισροή σταγόνων νερού στην οροφή του δωματίου του διαμερίσματος του ενάγοντος δεν οφείλεται σε κακοτεχνίες της πολυκατοικίας, οι οποίες υφίστανται από τότε που ανεγέρθηκε η πολυκατοικία, ούτε στην κατασκευή της κεραμοσκεπής, την οποία κατασκεύασε ο ενάγων αυθαίρετα στη βεράντα του στη διάρκεια του έτους 2004, αλλά σε ρωγμές που δημιουργήθηκαν με την παρέλευση των ετών στο δάπεδο της βεράντας του διαμερίσματος του εναγομένου. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο αποφάνθηκε παρόμοια ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα και απέληξε σε παραδοχή της ένδικης αγωγής ως ουσιαστικά βάσιμης, δεν έσφαλε ως προς την εκτίμηση των αποδείξεων, όπως παραπονείται ήδη ο εκκαλών με την ένδικη έφεσή του, γεγονός που πρέπει να οδηγήσει σε απόρριψη του αντίστοιχου (3ου) λόγου έφεσης ως ουσιαστικά αβάσιμου.

V. Από τις διατάξεις του άρθρου 368§1 ΚΠολΔ, όπου ορίζεται ότι «Το δικαστήριο

μπορεί να διορίσει έναν ή περισσότερους πραγματογνώμονες, αν κρίνει πως πρόκειται για ζητήματα που απαιτούν, για να γίνουν αντιληπτά, ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης», προκύπτει ότι, αν δεν υπάρχει παραδοχή του δικαστηρίου ότι υφίστανται ζητήματα που απαιτούν ιδιαίτερες γνώσεις επιστήμης ή τέχνης, για να γίνουν αντιληπτά, το να διαταχθεί διεξαγωγή αποδείξεων με πραγματογνωμοσύνη απόκειται στη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου, το οποίο δεν έχει υποχρέωση να δεχθεί οπωσδήποτε αντίστοιχα αιτήματα των διαδίκων, οι οποίοι θεωρούν, ενδεχομένως, ότι η διενέργεια πραγματογνωμοσύνης θα συντελέσει στην καλύτερη διάγνωση της επίδικης διαφοράς. Συνεπώς, η παράλειψη του δικαστηρίου να διατάξει πραγματογνωμοσύνη στην περίπτωση του άρθρου 368§1 ΚΠολΔ, δεν αποτελεί πλημμέλεια, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε εξαφάνιση της απόφασης του δικαστηρίου που εκδόθηκε χωρίς προηγούμενη πραγματογνωμοσύνη (βλ. ΑΠ 1960/06 Δνη 48. 501, ΑΠ 433/01 Δνη 43. 449).

Στη διάρκεια της αντίστοιχης πρωτοβάθμιας δίκης ο εναγόμενος, ήδη εκκαλών, υπέβαλε αίτημα διενέργειας πραγματογνωμοσύνης από δύο πολιτικούς μηχανικούς, προκειμένου να γνωμοδοτήσουν για τα ακριβή αίτια του επίδικου προβλήματος, για το μέγεθος αυτού και για τον τρόπο θεραπείας του, ζητήματα που απαιτούν, όπως ισχυρίστηκε, ειδικές τεχνικές γνώσεις. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δεν δέχτηκε το συγκεκριμένο αίτημα του εναγομένου, αλλά απέρριψε αυτό σιωπηρά. Ήδη ο εκκαλών παραπονείται με το 2ο λόγο της ένδικης έφεσης ότι το

πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε με την εκκαλούμενη απόφασή του το πιο πάνω αίτημα πραγματογνωμοσύνης, γεγονός που πρέπει να οδηγήσει σε εξαφάνιση της εκκαλούμενης απόφασης, προκειμένου να διενεργηθεί πραγματογνωμοσύνη, όπως ζητείται. Ο συγκεκριμένος λόγος έφεσης πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής για όσους λόγους αναφέρθηκαν ήδη. Άλλωστε, όπως ήδη αναφέρθηκε, τα αίτια του επίδικου προβλήματος, ήτοι της εισροής σταγόνων νερού στην οροφή του δωματίου του διαμερίσματος του ενάγοντος, το μέγεθος αυτού του προβλήματος και ο τρόπος θεραπείας του, διερευνήθηκαν ήδη, με πρωτοβουλία των διαδίκων, από δύο πολιτικούς μηχανικούς, τους οποίους επέλεξαν και όρισαν οι διάδικοι, ήτοι τους πολιτικούς μηχανικούς Θ. Ρ. και Γ. Κ. Ως προς την αυτοψία που πραγματοποίησαν οι συγκεκριμένοι πολιτικοί μηχανικοί στις επίδικες οριζόντιες ιδιοκτησίες, κατάρτισαν τεχνικές εκθέσεις, οι οποίες αξιολογούνται ως απολύτως εμπεριστατωμένες και οι οποίες συντέλεσαν, σε συνδυασμό με τις λοιπές αποδείξεις, να σχηματιστεί στο Δικαστήριο τούτο ασφαλής δικανική πεποίθηση ως προς την επίδικη διαφορά. Το γεγονός αυτό καθιστά ανώφελη τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης στην επίδικη υπόθεση, όπως ζήτησε ο εναγόμενος στη διάρκεια της πρωτοβάθμιας δίκης με τις έγγραφες προτάσεις του αλλά και στη διάρκεια τούτης της δίκης με την ένδικη έφεσή του. Συνεπώς, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο παρέλειψε να δεχτεί το αντίστοιχο αίτημα του εναγομένου, δεν υπέπεσε σε σφάλμα, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε εξαφάνιση της εκκαλούμενης

απόφασής του, ούτε συντρέχει νόμιμη περρίπτωση, ώστε να γίνει δεκτό το ανωτέρω αίτημα του εναγομένου από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο.

VI. Σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, το Δικαστήριο άγεται στα εξής συμπεράσματα: 1) Η εκκαλούμενη απόφαση δεν παρουσιάζει τις πλημμέλειες, οι οποίες αποδίδονται σε αυτή με την ένδικη έφεση, αλλά αντίθετα εκτίμησε ορθά τις αποδείξεις και πραγματοποιήσε ορθή εφαρμογή του νόμου. Συνεπώς, η ένδικη έφεση πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη...

95/2012

Πρόεδρος: Δημήτρα Τσουτσάνη

Εισηγήτρια: Μαρία Τζέρμπου

Δικηγόροι: Ελένη Μπούσιου, Ευάγ. Κατσαβός

Υπερημερία μισθωτή ως προς την καταβολή του μισθώματος με μόνη την πάροδο της συμβατικής δήλης ημέρας, έστω κι αν δεν χρησιμοποιεί το μίσθιο εξ ιδίων λόγων.

Επί πραγματικού ελαττώματος του μισθίου, που εμποδίζει ολικά ή μερικά τη συμβατική χρήση, δικαίωμα μισθωτή για μη καταβολή μισθώματος ή για μείωσή του ανάλογη με το βαθμό ελάττωσης της χρήσης, αντοίστιχα.

Το ελάττωμα αίρει την υπερημερία του μισθωτή και αποκλείει καταγγελία για μη καταβολή μισθώματος, ανεξαρτήτως γνώσης ή υπαιτιότητας του εκμισθωτή για το ελάττωμα, εκτός αν ο μισθωτής κατά τη σύναψη της σύμβασης γνώριζε το ελάττωμα ή παρέλαβε ανεπιφύλακτα το μίσθιο εν γνώσει αυτού.

Πραγματικό ελάττωμα και η παρεμπόδιση της χρήσης του μισθίου από μέτρα διοικ. αρχής ή του νόμου.

Μίσθωση ψυκτικών θαλάμων.

Ένσταση μισθωτή περί μη υποχρέωσης καταβολής μισθώματος λόγω έλλειψης άδειας λειτουργίας του μισθίου εξαιτίας μη συναίνεσης του εκμισθωτή για την έκδοσή της. Αβασιμότητα ένστασης, καθόσον ο ενάγων ως νέος κτήτωρ και εκμισθωτής δήλωσε στο μισθωτή ότι θέλει το μίσθιο για ιδιοχρήση, ο δε εναγόμενος συμφώνησε να το παραδώσει.

Η κατάθεση μισθωμάτων στο ΤΠΔ έχει μεν αποσβεστικό της οφειλής αποτέλεσμα, εφόσον ο εκμισθωτής αποδεχόμενος τη νομιμότητά της παρέλαβε το γραμμάτιο παρακατάθεσης, αλλά δεν καταλύει τον ήδη γεννημένο λόγο απόδοσης του μισθίου.

Επί επανειλημμένης δυστροπίας μη εφαρμογή του 661 εδ. α' ΚΠολΔ περί κατάργησης της δίκης απόδοσης του μισθίου.

{...} Σύμφωνα με το αρθ. 574, που κατ' αρθ. 29 του ν. 813/1978 έχει εφαρμογή και επί εμπορικών μισθώσεων, με τη σύμβαση της μισθώσεως πράγματος ο εκμισθωτής έχει υποχρέωση να παραχωρήσει στο μισθωτή τη χρήση του πράγματος για όσο χρόνο διαρκεί η σύμβαση και ο μισθωτής να καταβάλει το συμφωνημένο μίσθωμα. Από τη διάταξη αυτή, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των αρθ. 340, 341 και 342 ΑΚ, σαφώς προκύπτει ότι κύρια υποχρέωση του μισθωτή για την ομαλή λειτουργία της μισθωτικής σχέσης είναι η καταβολή του μισθώματος κατά το χρόνο που έχει συμ-

φωνηθεί, διαφορετικά ο μισθωτής γίνεται υπερήμερος με μόνη την παρέλευση της ορισμένης ημέρας και χωρίς όχληση, η δε υπαιτιότητα του μισθωτή, που αποτελεί στοιχείο της υπερημερίας, τεκμαίρεται εκ μόνης της παρελεύσεως του χρόνου καταβολής (βλ. ΑΠ 387/97 Δνη 38. 1819). Από την υποχρέωση καταβολής του μισθώματος δεν απαλλάσσεται ο μισθωτής αν εμποδίζεται να χρησιμοποιεί το μίσθιο από λόγους που αφορούν τον ίδιο (αρθ. 569 εδ. α' ΑΚ), αυτό δε διότι το μίσθωμα καταβάλλεται όχι για την πράγματι ασκούμενη χρήση, αλλά για τη δυνατότητα άσκησης της χρήσης που του παρέχει ο εκμισθωτής (βλ. ΑΠ 1180/76 ΝοΒ 25. 713, ΕφΑθ 6862/95 Δνη 39. 650). Από το συνδυασμό δε των αρθ. 574-576 ΑΚ προκύπτει ότι ο εκμισθωτής υποχρεούται να παραδώσει το μίσθιο κατάλληλο για τη συμφωνημένη χρήση και να το διατηρεί κατάλληλο σε όλη τη διάρκεια της μίσθωσης. Αν, όμως, κατά το χρόνο της παραδόσεως στο μισθωτή του μισθίου πράγματος, τούτο έχει ελάττωμα που εμποδίζει μερικά ή ολικά τη συμφωνημένη χρήση ή εάν κατά τη διάρκεια της μισθώσεως εμφανίστηκε τέτοιο ελάττωμα, τότε ο μισθωτής έχει δικαίωμα να μην καταβάλει το μίσθωμα, αν η χρήση του μισθίου παρακωλύθηκε ολικά, και για όσο χρόνο διαρκεί η κατάσταση αυτή, ή να ζητήσει μείωση του μισθώματος, σε περίπτωση μερικής παρακώλυσης, ανάλογη με το βαθμό της ελαττώσεως της χρήσεως, έστω και αν δεν υπάρχει υλική αποβολή αυτού από το μίσθιο, εφόσον, εξ αιτίας του πραγματικού ελαττώματος, αναιρείται η δυνατότητα να κάνει χρήση ελεύθερη ή ανενόχλητη, κατά τους όρους της συμβά-

σεως, και συνεπώς (αναιρείται) και η γενομένη παράδοση της χρήσης. Επομένως, ο μισθωτής, εναγόμενος από τον εκμισθωτή για την καταβολή μισθώματος, για να απαλλαγεί της υποχρεώσεώς του αυτής, αρκεί κατ' ένσταση να ισχυρισθεί και αποδείξει ότι εξ αιτίας πραγματικού ελαττώματος του μισθίου πράγματος, εμποδίζεται η ελεύθερη και ανενόχλητη χρήση αυτού, σε τέτοιο βαθμό ώστε το από τη σύμβαση της μισθώσεως δικαίωμά του προς χρήση είναι πλέον χωρίς περιεχόμενο. Η ύπαρξη δε τέτοιου ελαττώματος αποτελεί έλλειψη υπαιτιότητας στην καθυστέρηση καταβολής μισθώματος, η οποία, προβαλλόμενη και αποδεικνυομένη από το μισθωτή, αίρει την υπερημερία του και αποκλείει το δικαίωμα του εκμισθωτή να καταγγείλει τη μίσθωση για καθυστέρηση μισθώματος, άσκηση του δικαιώματος αυτού του μισθωτή δεν προαπαιτεί καμία υπαιτιότητα ή γνώση του εκμισθωτή σχετικά με την ύπαρξη του ελαττώματος στο μίσθιο (βλ. ΑΠ 387/97 Δνη 38. 1819, ΑΠ 427/97 Δνη 38. 1813, ΑΠ 1529/98 ΕΔΠ 1998. 349, ΑΠ 511/99 Δνη 40. 1738, ΑΠ 560/97 Δνη 39. 114, ΑΠ 1516/97 Δνη 39. 582, ΑΠ 284/91 ΕΕΝ 1992. 160, ΑΠ 1541/90 Δνη 32. 1501, ΑΠ 1606/99, ΑΠ 1188/95 Δνη 38. 834, ΑΠ 1425/86 Δνη 28. 1031, Καυκά ΕνοχΔ σελ. 264 αρθ. 576, Ζέπου ΕιδΕνοχ σελ. 201, Γεωργιάδη - Σταθόπουλου ΑΚ αρθ. 576 σελ. 293 - 294, Χ. Παπαδάκη, Αγωγές απόδοσης μισθίου έκδ. 1990 §904, Κατρά Πανδ. Μισθώσεων Β' έκδ. § 25, 50, Μαντζούφα ΕνοχΔ §44 σελ. 339). Όταν όμως ο μισθωτής είτε κατά τη συνυμολόγηση της συμβάσεως γνώριζε το πραγματικό ελάττωμα είτε παρέλαβε ανεπιφύλακτα το μί-

σθιο γνωρίζοντας το ελάττωμα, τότε ο εκμισθωτής δεν έχει οποιαδήποτε ευθύνη για την ύπαρξη του ελαττώματος (αρθ. 579 - 581 ΑΚ) και επομένως ο μισθωτής δεν έχει τα ως άνω δικαιώματα (βλ. ΑΠ 1016/99 Δνη 40. 1740, Κατρά ανωτ. § 25, 28, σελ. 107, 114, 115). Ως πραγματικό ελάττωμα θεωρείται και η παρεμπόδιση της χρήσης του μισθίου από μέτρα που επιβάλλονται από διοικητική αρχή ή από περιορισμούς δημοσίου δικαίου ή συνεπεία μέτρων που επιβάλλονται από το νόμο (βλ. ΑΠ 560/97 Δνη 39. 113), εφόσον όμως στη συγκεκριμένη περίπτωση πράγματι εμποδίζεται η συμφωνημένη χρήση του μισθίου. Αντιθέτως, αν η χρήση δεν εμποδίζεται παρά την έλλειψη των νομίμων προϋποθέσεων, δεν υπάρχει ελάττωμα (βλ. ΑΠ 912/00 Δνη 42. 141, ΑΠ 1541/90 ΝοΒ 40. 281, ΕφΠειρ 541/98 Δνη 40. 1169, ΕφΑθ 2647/97 Δνη 39. 650, ΕφΑθ 1979/93 Δνη 34. 1148).

Στην προκειμένη περίπτωση από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Οι ενάγοντες δυνάμει του υπ' αριθ. .../2007 συμβολαίου της συμβολαιογράφου Ι. Π., που νόμιμα μεταγράφηκε, έγιναν κύριοι ενός οικοπέδου συνολικού εμβαδού 1.324,17 τμ, μετά της επ' αυτού διώροφης οικοδομής, που βρίσκεται στην Ε. και που συνορεύει (το οικόπεδο) με την οδό Μ. Ι., με δημοτικούς πεζοδρόμους, με ιδιοκτησία Ι. Τ., με ιδιοκτησία κληρονόμων Χ. Μ. και με ιδιοκτησία Η. Κ. Επί της ως άνω οικοδομής υπήρχαν οκτώ ψυκτικοί θάλαμοι. Οι δικαιούχοι των εναγόντων Α.Τ. του Α., Γ. Τ. του Β. και Ι. Τ. του Β., όντες συγκύριοι κατά ποσοστό 1/3 έκαστος εξ αδιαρέτου του ως άνω ακινήτου, είχαν εκμισθώσει

στον εναγόμενο με το από 1.1.2003 ιδιωτικό συμφωνητικό μίσθωσης ακινήτου, που θεωρήθηκε νόμιμα στις 13.1.2003 από την αρμόδια ΔΟΥ Ε., έναν ψυκτικό θάλαμο, εμβαδού 100 τμ, χωρητικότητας 300 κμ, με μονάδα κινητήριας δύναμης 250 Μρ, που βρισκόταν στο δεύτερο όροφο της ως άνω οικοδομής. Η μίσθωση έγινε προκειμένου ο μισθωτής να το χρησιμοποιεί ως χώρο συντήρησης και εναποθήκευσης των τυροκομικών προϊόντων που εμπορευόταν. Ο ψυκτικός θάλαμος, ο οποίος αποτελούσε τον έναν από τους συνολικά οκτώ που είχε η πιο πάνω οικοδομή, λειτουργούσε νόμιμα από το έτος 1998 με βάση την υπ' αριθ. .../30.6.1998 άδεια λειτουργίας (ψυγείου - κυλινδρόμυλου) απεριόριστης χρονικής διάρκειας, που είχε χορηγηθεί στους παραπάνω αναφερόμενους εκμισθωτές ύστερα από αίτησή τους. Η διάρκεια της μίσθωσης ορίστηκε ετήσια, με έναρξη την 1.1.2003 και λήξη την 1.1.2004, και το μίσθωμα ορίστηκε συνολικά για το μισθωτικό έτος στο ποσό των 6.000 Ε, το οποίο έπρεπε να καταβληθεί «μέχρι το τέλος της μίσθωσης», όπως κατά λέξη αναφέρεται στο κείμενο του πιο πάνω ιδιωτικού συμφωνητικού. Όμως, όπως αποδείχθηκε, μεταξύ των εκμισθωτών και του μισθωτή, μετά την υπογραφή του ως άνω ιδιωτικού συμφωνητικού, συμφωνήθηκε σιωπηρά το μίσθωμα εκ 500 Ε να καταβάλλεται μηνιαίως. Έτσι, ο εναγόμενος μισθωτής κατέβαλε από την αρχή της μίσθωσης 500 Ε κάθε μήνα στους δικαιούχους των εναγόντων, και τα όσα ο εναγόμενος αντίθετα υποστηρίζει, ότι δηλαδή το μίσθωμα έπρεπε να καταβάλλεται στο τέλος εκάστου έτους και ότι αυτός για δική

του διευκόλυνση το κατέβαλλε μηνιαίως, είναι αβάσιμα. Μετά τη λήξη του συμφωνημένου χρόνου μίσθωσης, αυτή ανανεώθηκε σιωπηρά για αόριστο χρόνο (αρθ. 611 ΑΚ), με τους ίδιους όρους, όπως και η παλαιά. Στις 29.11.2007 οι ενάγοντες, γυνόμενοι κύριοι επί του ανωτέρω ακινήτου με την εντός αυτού οικοδομή και τους ψυκτικούς θαλάμους (513, 1033, 1192, 1198 ΑΚ), υπεισήλθαν αυτοδικαίως και αυτοδυνάμως από το νόμο στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις της επίδικης μίσθωσης (ΑΠ 287/98 Δνη 39. 1592, ΕφΛαρ 131/07 Δικογρ 2007. 128) ως εκμισθωτές.

Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι ο εναγόμενος, ενώ συνέχιζε να χρησιμοποιεί το μίσθιο για το λόγο για τον οποίο το μίσθωσε, για μεν τους μήνες Ιανουάριο, Φεβρουάριο, Μάρτιο και Απρίλιο του 2008 κατέβαλε το ίδιο μηνιαίο μίσθωμα των 500 Ε στους νέους εκμισθωτές πλέον χαρτοσήμου. Όμως, από τα τέλη Απριλίου ο εναγόμενος, καίτοι συνέχιζε να κάνει ακώλυτη χρήση του μισθίου, αρνήθηκε να καταβάλει προσηκόντως τα μισθώματα Μαΐου, Ιουνίου έως και Δεκεμβρίου 2008, ως και τα μισθώματα Ιουλίου έως Οκτωβρίου 2009. (Σημειωτέον ότι για το ενδιάμεσο χρονικό διάστημα οι ενάγοντες έχουν ασκήσει άλλη αγωγή για καταβολή των μισθωμάτων). Ισχυρίζεται δε ότι δεν υποχρεούται σε καταβολή των μισθωμάτων λόγω ελλείψεως της απαιτούμενης αδείας λειτουργίας του μισθίου για τη συμφωνημένη χρήση, εξαιτίας της μη συναινέσεως των εναγόντων για την έκδοση αυτής.

Και ναι μεν η έλλειψη της αδείας λειτουργίας του μισθίου συνιστά πραγματικό ελάττωμα, το οποίο δικαιολογεί κατ' αρχάς

το δικαίωμα του μισθωτή να μη καταβάλει το μίσθωμα (αρθ. 576 ΑΚ), ένσταση την οποία διατύπωσε ο εναγόμενος νομότυπα στον πρώτο βαθμό και επαναφέρει ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου, αρνούμενος την καταβολή του συνολομολογηθέντος μισθώματος. Πλην όμως, η ένσταση αυτή του εναγομένου δεν δύναται να ευδοκιμήσει στην προκειμένη περίπτωση, διότι ναι μεν οι ενάγοντες ως νέοι κητόρες και εκμισθωτές όφειλαν, αν επιθυμούσαν να συνεχιστούν οι μισθώσεις των προαναφερομένων ψυκτικών θαλάμων, να δηλώσουν την ως άνω αλλαγή στην αδειοδοτούσα αρχή, σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 11 του ν 3325/2005 περί ίδρυσης - λειτουργίας βιομηχανικών και βιοτεχνικών εγκαταστάσεων κλπ σε συνδυασμό με την §2 του αρθ. 5 της ΥΑ Φ15/οικ 7815/615 ΦΕΚ Β' 542/2005 όπου υπάρχει άδεια λειτουργίας τροποποιούνται στις εξής περιπτώσεις α/...β/ εάν περιέλθει με οποιοδήποτε νόμιμο τρόπο η κυριότητα του μηχανολογικού εξοπλισμού ή το δικαίωμα εκμετάλλευσης μέρους ή όλης της δραστηριότητας και του μηχανολογικού εξοπλισμού σε νέο φορέα... τόσο ο παλαιός όσο και ο νέος φορέας υποχρεούνται μέσα σε δύο μήνες από την επέλευση της μεταβολής του φορέα να ειδοποιούν γι' αυτήν την Αδειοδοτούσα Αρχή. Σε περίπτωση παράβασης της υποχρέωσης αυτής επιβάλλεται στον καθένα από τους φορείς πρόστιμο σύμφωνα με την §2 του αρθ. 24 του ως άνω νόμου.

Πλην όμως, όπως αποδείχθηκε, τόσο οι δικαιούχοι των εναγόντων όσο και οι ίδιοι πριν προβούν στην αγορά του ακινήτου δήλωσαν τόσο στον εναγόμενο μισθω-

τή όσο και στους άλλους μισθωτές των λοιπών ψυκτικών θαλάμων ότι δεν προτίθενται να ανανεώσουν την άδεια λειτουργίας των ψυκτικών θαλάμων, διότι θέλουν την οικοδομή ελεύθερη για να προβούν σε εργασίες προκειμένου να προβούν σε ιδιόχρηση. Για το λόγο αυτό οι μισθωτές συμφώνησαν ότι θα παραδώσουν τα μίσθια και η μεν μισθώτρια εταιρεία των λοιπών θαλάμων «Δ. Γ. και Σία ΟΕ» παρέδωσε τα μίσθια με τους επτά ψυκτικούς θαλάμους τέλος Δεκεμβρίου του 2007, ενώ ο εναγόμενος ζήτησε χρονικό περιθώριο μέχρι τέλος Απριλίου για ανεύρεση προς μίσθωση νέου χώρου. Όμως ο εναγόμενος συνέχισε να κάνει χρήση του μισθίου μέχρι Οκτώβριο (επίδικο διάστημα) του έτους 2009, χωρίς να καταβάλει τα μισθώματα των επίδικων χρονικών διαστημάτων.

Αφού λοιπόν ο εναγόμενος γνώριζε ότι οι νέοι εκμισθωτές δεν προτίθενται να ανανεώσουν την έκδοση άδειας λειτουργίας των ψυκτικών θαλάμων μεταξύ των οποίων και του δικού του, η οποία έπρεπε να γίνει μέσα σε δύο μήνες από την αγορά του ακινήτου ήτοι μέχρι 29.1.2008, αναλαμβάνοντας έτσι οι ενάγοντες - νέοι εκμισθωτές και την ευθύνη λειτουργίας τους, εν τούτοις ο εναγόμενος, ενώ συμφώνησε να παραδώσει το μίσθιο μέχρι τέλος Απριλίου, καταβάλλοντος μάλιστα το μίσθωμα για τους μήνες αυτούς προσηκόντως, συνέχιζε να χρησιμοποιεί αυτό μέχρι τέλος του έτους 2009, χωρίς να καταβάλει τα μισθώματα για τα επίδικα χρονικά διαστήματα, γνωρίζοντας το πραγματικό ελάττωμα του μισθίου, κάνοντας έτσι δεκτό τον σχετικό ισχυρισμό των εναγόντων - εκμισθωτών, τον οποίο παραδεκτά πρότειναν πρωτόδικα

και επαναφέρουν με λόγο έφεσης και έτσι αυτοί δεν έχουν ευθύνη για το υφιστάμενο πραγματικό ελάττωμα της έλλειψης άδειας του ψυκτικού θαλάμου και ο εναγόμενος οφείλει να καταβάλει το συμφωνηθέν μίσθωμα. Εξάλλου, όπως αποδείχθηκε, καίτοι δεν είχε γίνει ανανέωση της άδειας, αυτός συνέχισε να κάνει χρήση του μισθίου ως ψυκτικού θαλάμου μέχρι το Σεπτέμβριο του 2008, όπως προκύπτει από το υπ' αριθ. πρωτ. .../22.9.2008 έγγραφο - παραγγελία της Διεύθυνσης ανάπτυξης προς το Αστυνομικό τμήμα Ε. και του υπ' αριθ. πρωτ. .../26.9.2008 εγγράφου του αστυνομικού τμήματος Ε. Ενώ ο εναγόμενος με δήλωσή του προς τη Διεύθυνση Ανάπτυξης, η οποία με το υπ' αριθμ. πρωτ. .../19.11.2008 έγγραφό της γνωστοποίησε στους ενάγοντες ότι ο εναγόμενος ανέστειλε τη λειτουργία του εν λόγω ψυγείου και ως εκ τούτου δεν είναι υποχρεωμένος να εφοδιαστεί με άδεια λειτουργίας. Όμως ο εναγόμενος συνέχισε να παρακρατεί το μίσθιο και να κάνει χρήση αυτού ως αποθήκης των προϊόντων του μέχρι τουλάχιστον και τον Οκτώβριο 2009 (επίδικο διάστημα), εν γνώσει του ότι οι ενάγοντες δεν προτίθεντο να ανανεώσουν την άδεια λειτουργίας του ψυκτικού θαλάμου

Βέβαια ο εναγόμενος επί πλέον ισχυρίζεται ότι οι ενάγοντες με διάφορες ενέργειές τους παρακώλυαν τη χρήση του μισθίου ως αποθηκευτικού χώρου. Ο ισχυρισμός του αυτός όμως πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος, διότι για πρώτη φορά στις 31.12.2009 με την από 28.12.2009 δήλωση διαμαρτυρία του, που επιδόθηκε στους ενάγοντες, τους δήλωσε ότι δεν προτίθεται να καταβάλλει το τρέχον

ετήσιο μίσθωμα ύψους 6.000 Ε, καταβλητέο μέχρι το τέλος του μισθωτικού έτους 31.12.2009, λόγω ύπαρξης πραγματικών ελαττωμάτων στο μίσθιο που καθιστούν αδύνατη τη συμφωνηθείσα χρήση, επικαλούμενος σ' αυτήν (τη διαμαρτυρία) ότι οι ενάγοντες προέβησαν σε ενέργειες παρακώλυσης από αυτόν της χρήσης του μισθίου από τον Αύγουστο του 2008. Αν πράγματι ο εναγόμενος εμποδιζόταν στη χρήση του μισθίου από τον Αύγουστο του 2008, όπως ισχυρίζεται, θα είχε προβεί νωρίτερα σε εξώδικες διαμαρτυρίες προς αυτούς προς άρση των κωλυμάτων. Σύμφωνα λοιπόν με τα ανωτέρω, αφού αποδείχθηκε ότι ο εναγόμενος έκανε ακώλυτη χρήση του μισθίου από Μάιο του 2008 έως και Δεκέμβριο του 2008 και από Ιούλιο 2009 έως και Οκτώβριο 2009 (για το ενδιάμεσο διάστημα έχει ασκηθεί άλλη αγωγή), όφειλε να καταβάλει τα μισθώματα των ως άνω μηνών και το αναλογούν σ' αυτά τέλη χαρτοσήμου.

Από τα ίδια αποδεικτικά μέσα προέκυψε, περαιτέρω, ότι ο εναγόμενος καθυστέρησε από δυστροπία την πληρωμή των (κατά τα ανωτέρω οφειλόμενων) «ενδίκων» μισθωμάτων Μαΐου έως Δεκεμβρίου 2008 και Ιουλίου έως και Οκτωβρίου 2009, η οποία (δυστροπία) τεκμαίρεται από την άπρακτη πάροδο της συμβατικής δήλης προθεσμίας καταβολής τους, όπως με νεότερη συμφωνία είχε καθοριστεί και τηρηθεί μεταξύ των εκμισθωτών και του μισθωτή. Ενώ δεν αποδείχθηκαν πραγματικά περιστατικά που να καθιστούν υπερήμερο το δανειστή - εκμισθωτή για μη αποδοχή της παροχής από τον εναγόμενο - μισθωτή, αφού ο ίδιος ο εναγόμενος

ισχυρίζεται ότι δεν υποχρεούτο να καταβάλει τα μισθώματα λόγω της ύπαρξης πραγματικού ελαττώματος. Τα καθυστερούμενα μισθώματα των μηνών Μαΐου έως και Δεκεμβρίου του έτους 2008 μετά του αναλογούντος τέλους χαρτοσήμου (και των τόκων υπερημερίας) κατέβαλε ο εναγόμενος με δημόσια κατάθεσή τους στο ΤΠΔ. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από την .../10.6.2008 πράξη της συμβολαιογράφου Ε.Θ.Δ., που κοινοποιήθηκε στους ενάγοντες στις 12.6.2008 (βλ την υπ' αριθ .../12.6.08 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητή Δ. Γ.), κατέθεσε στις 5.6.2008 το ποσό των 1.000 Ε για μισθώματα μηνών Μαΐου και Ιουνίου 2008 με το υπ' αριθ. ... διπλ. του ΤΠΔ. Όπως προκύπτει από την .../9.7.2008 πράξη της αυτής ως άνω συμβολαιογράφου κατέθεσε στις 9.7.08 500 Ε για μίσθωμα μηνός Ιουλίου 2008. Από την .../10.6.2009 πράξη της συμβολαιογράφου Γ. Γ. Ν προκύπτει ότι κατέθεσε με το υπ' αριθ. .../10.6.09 διπλ. του ΤΠΔ ποσό 2.500 Ε για τους μήνες Αύγουστο, Σεπτέμβρη, Οκτώβρη, Νοέμβρη και Δεκέμβρη του 2008 που κοινοποιήθηκε στους ενάγοντες στις 11.6.2009. Με την .../4.11.2009 πράξη κατάθεσης της αυτής ως άνω συμβολαιογράφου κατετέθη το υπ' αριθμ. .../ 4.11.09 γραμμάτιο του ΤΠΔ για ποσό 467 Ε, που αφορούσε τόκους των προηγούμενων μηνών και τα τέλη χαρτοσήμου. Έτσι κατέβαλε τα μισθώματα των μηνών Μαΐου έως και Δεκεμβρίου 2008 μετά των τελών χαρτοσήμου και των νομίμων τόκων, τα οποία παρέλαβαν οι ενάγοντες, όπως συνομολογούν με τις προτάσεις στο παρόν δικαστήριο. Συνεπώς, η ένσταση του εναγομένου για εξόφληση

των ως άνω μισθωμάτων πρέπει να γίνει δεκτή ως ουσιαστικά βάσιμη. Ενώ οφείλει τα μισθώματα των μηνών Ιουλίου έως και Οκτωβρίου μετά των τελών χαρτοσήμου συνολικού ποσού 2.036 Ε. Η ως άνω δημόσια κατάθεσή τους στο ΤΠΔ είχε μεν αποσβεστικό της οφειλής αποτέλεσμα, αφού οι ενάγοντες, αποδεχόμενοι τη νομιμότητα της (παρακαταθήκης), παρέλαβαν τα σχετικά γραμμάτια παρακαταθέσεως, πλην όμως το γεγονός αυτό δεν ανατρέπεται το χωρήσαν γεγονός της καθυστέρησης και δεν καταλύει τον ήδη γεννημένο λόγο απόδοσης του μισθίου (ΑΠ 921/97, 1020/91 Δνη 38. 1817 και 34. 1080 αντιστοίχως).

Επίσης ο εναγόμενος, παρά τις οχλήσεις και διαμαρτυρίες των εναγόντων, καθυστερεί υπαίτια την πληρωμή των μισθωμάτων και των μηνών Ιουλίου έως και Οκτώβριο του έτους 2009 μετά του αναλογούντος χαρτοσήμου. Είναι επομένως επανειλημμένως δύστροπος ο εναγόμενος, επιδεικνύοντας εμμονή στην αθέτηση της συμβατικής (και νόμιμης) υποχρέωσης της εμπρόθεσμης πληρωμής του μισθώματος (ΑΠ 1684/97, 1133/95 ΕΔΠ 1999. 346 και Δνη 37. 1586 αντιστοίχως), ώστε να μην μπορεί να τύχει εφαρμογής η διάταξη του αρθ. 661 εδ. α' ΚΠολΔ κατάργησης της δίκης, κάνοντας δεκτή την αντένσταση που προέβαλαν οι ενάγοντες για επανειλημμένη δυστροπία του εναγομένου, απορρίπτοντας την ένσταση του εναγομένου ότι λόγω της καταβολής των μισθωμάτων πρέπει να καταργηθεί η δίκη για απόδοση του μισθίου λόγω δυστροπίας ως ουσιαστικά αβάσιμη.

Συνεπώς, οι αγωγές που συνεκδι-

κάστηκαν πρωτόδικα έπρεπε να γίνουν δεκτές ως προς την απόδοση του μισθίου λόγω επανειλημμένης δυστροπίας ως ουσιαστικά βάσιμες, ενώ παρήλκε η έρευνα της επικουρικής βάσης για σιωπηρά καταγγελία της μίσθωσης με την αγωγή και απόδοσης του μισθίου λόγω κακής χρήσης αυτού. Ενώ η πρώτη αγωγή, που αφορούσε την καταβολή των μισθωμάτων για το έτος 2008, έπρεπε να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη, ενώ η δεύτερη αγωγή για την καταβολή μισθωμάτων των μηνών Ιουλίου έως και Οκτωβρίου 2009 έπρεπε να γίνει δεκτή ως ουσιαστικά βάσιμη κατά το διατακτικό...

102/2012

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας
Εισηγήτρια: Βαρβάρα Πάπαρη
Δικηγόροι: Μάχη Αγγελέτου, Γεώρ. Καλτσογιάννης

Επί αγωγής εργολαβικής αμοιβής αναγκαία μνεία του έργου, της εκτέλεσης και παράδοσης ή προσφοράς του και της συμφωνηθείσας αμοιβής, αν δε αυτή συμφωνήθηκε κατά μονάδα εργασίας και των εκτελεσθεισών από κάθε εργασία ποσοτήτων.

Η αθέτηση υποχρέωσης καταβολής της αμοιβής δεν συνιστά αδικοπράξια, έστω και ως παράβαση του γενικού καθήκοντος του μη ζημιούν.

Μη αναγκαίο στοιχείο το ποίος χορήγησε την ύλη, καθόσον ο ερμηνευτικός κανόνας του 683 ΑΚ, ότι επί αμφιβολίας αν την χορηγεί ο εργολάβος εφαρμόζονται οι δ/ξεις πώλησης και αν την χορηγεί ο εργοδότης περί σύμβασης έργου, εφαρμόζεται μόνον επί

κατασκευής έργου μη υφισταμένου προηγουμένως και όχι επί σύμβασης εργασιών σε υφιστάμενο οικοδόμημα. Μη αναγκαίο στοιχείο ο χρόνος καταβολής της αμοιβής, που, ελλείψει συμφωνίας, είναι ο της παράδοσης του έργου.

Επιβοηθητική η αγωγή αδικ. πλουτισμού. Επί άσκησης της υπό την ενδοδιαδικαστική αίρεση απόρριψης της κύριας αγωγικής βάσης αρκεί επίκληση των προϋποθέσεων του αδικ. πλουτισμού, χωρίς επίκληση της ανυπαρξίας των προϋποθέσεων της κύριας βάσης.

{...} Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 111 παρ. 2, 118 παρ. 4, 216 ΚΠολΔ, 681, 682 και 694 ΑΚ συνάγεται ότι ο εργολάβος, όταν ενάγει τον εργοδότη για την καταβολή της αμοιβής του ή του υπολοίπου αυτής, οφείλει να επικαλεσθεί στην αγωγή του, για το ορισμένο αυτής, τη σύμβαση μισθώσεως έργου κατά τα ουσιώδη στοιχεία της, ήτοι τη σύμβαση που καταρτίσθηκε, το έργο που συμφωνήθηκε με αυτή να εκτελεσθεί, την εκτέλεση και παράδοση ή την προσφορά του έργου και την αμοιβή που συμφωνήθηκε και αν αυτή είχε συμφωνηθεί κατά μονάδα κάθε εργασίας και ποιες ποσότητες στις συμφωνηθείσες μονάδες από κάθε εργασία εκτελέσθηκαν (ΑΠ 314/09, ΑΠ 1539/08, ΑΠ 508/08, ΑΠ 1336/08 Νόμος). Δεν ανήκει στα θεμελιωτικά γεγονότα της εν λόγω αγωγής, με την έννοια της πληρότητας της ιστορικής βάσεως αυτής, η αναφορά στο δικόγραφο της ότι την απαιτούμενη ύλη για την κατασκευή του έργου χορήγησε ο εργολάβος ή ο εργοδότης. Και τούτο για το λόγο ότι

ο ερμηνευτικός κανόνας του άρθρου 683 ΑΚ, κατά τους ορισμούς του οποίου όταν πρόκειται για σύμβαση κατασκευής έργου, σε περίπτωση αμφιβολίας, αν την ύλη που απαιτείται για το σκοπό αυτό χορηγεί ο εργολάβος, εφαρμόζονται οι διατάξεις για την πώληση και αν την χορηγεί ο εργοδότης εφαρμόζονται οι διατάξεις για τη σύμβαση έργου, δεν καλύπτει κάθε περίπτωση στην οποία αναμειγνύονται στοιχεία μισθώσεως έργου και πωλήσεως. Εφαρμόζεται μόνο στην ειδικότερη μορφή της συμβάσεως «κατασκευής έργου», με την έννοια της κατασκευής πράγματος μη υφισταμένου προηγουμένως, οπότε, παράλληλα προς την υποχρέωση κατασκευής, αναλαμβάνεται από τον κατασκευαστή και η υποχρέωση μεταβίβασης της κυριότητας επί του πράγματος, προϋπόθεση η οποία δεν συντρέχει επί συμβάσεως έργου με αντικείμενο την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών επί υφισταμένου οικοδομήματος (ΑΠ 508/2008 ό.π.). Επίσης δεν είναι στοιχείο της αγωγής ο χρόνος καταβολής της αμοιβής, ενόψει της (ενδοτικού δικαίου) διατάξεως του άρθρου 694 εδ. 1α ΑΚ, σύμφωνα με την οποία η αμοιβή καταβάλλεται στον εργολάβο κατά το χρόνο παράδοσης του έργου, ελλείψει διαφορετικής συμφωνίας.

Περαιτέρω, κατά το άρθρο 904 εδ. α' ΑΚ, όποιος έγινε πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία ή με ζημία άλλου έχει υποχρέωση να αποδώσει την ωφέλεια, ενώ κατά το εδ. β' της ίδιας διάταξης περ. γ' η υποχρέωση αυτή γεννιέται ιδίως σε περίπτωση παροχής που έληξε και που δεν μπορεί να στηριχθεί σε ισχυρή σύμβαση, δικαιολογούσα τον πλουτισμό, ούτε σε νόμιμη υποχρέωση. Κατά την ως

άνω διάταξη, προϋποθέσεις αξίωσης αδικαιολόγητου πλουτισμού είναι: α) ο πλουτισμός του υπόχρεου, β) η επέλευση του πλουτισμού από την περιουσία ή με ζημία του άλλου, γ) αιτιώδης συνάφεια μεταξύ πλουτισμού και ζημίας και δ) η έλλειψη νόμιμης αιτίας. Από την ίδια διάταξη του άρθρου 904 ΑΚ προκύπτει ότι η αγωγή του αδικαιολόγητου πλουτισμού είναι επιβοηθητικής ουσιαστικά φύσης και μπορεί να ασκηθεί μόνον όταν λείπουν οι προϋποθέσεις της αγωγής από τη σύμβαση ή την αδικοπραξία, εκτός εάν θεμελιώνεται σε πραγματικά περιστατικά διαφορετικά ή πρόσθετα από εκείνα στα οποία στηρίζεται η αγωγή από τη σύμβαση ή την αδικοπραξία και υπό την ενδοδιαδικαστική αίρεση (επικουρικώς) (αρθ. 219 ΚΠολΔ) της απόρριψης της κύριας βάσης της αγωγής από τη σύμβαση ή την αδικοπραξία (ολΑΠ 22/03, ΑΠ 1468/10 Νομος). Στην τελευταία αυτή περίπτωση, όταν δηλαδή η εκ του αδικαιολόγητου πλουτισμού αξίωση ασκείται υπό την ενδοδιαδικαστική αίρεση της απόρριψης της κύριας βάσης από τη σύμβαση ή την αδικοπραξία, αρκεί για τη νομική πληρότητα της πιο πάνω επικουρικής βάσης να γίνεται επίκληση απλή των προαναφερθεισών τεσσάρων προϋποθέσεων με στοιχεία α' έως δ' για τη θεμελίωση της αντίστοιχης αξίωσης στη διάταξη του άρθρου 904 εδ. α' ΑΚ, δηλαδή ότι μεσολάβησε παροχή (καταβολή) εκ μέρους του ενάγοντος για την εκπλήρωση οφειλής (αίτίας) ανύπαρκτης, (εκτός άλλων) γιατί έληξε ή δεν επακολούθησε (ΑΠ 749/08), χωρίς να είναι αναγκαία, στη δικονομικώς αυτή ενιαία εκδίκαση της επικουρικής βάσης της αγωγής από τον αδικαιολόγη-

το πλουτισμό, η επίκληση εκ μέρους του ενάγοντος των προϋποθέσεων ανυπαρξίας των με την κύρια βάση της αγωγής ασκουμένων αξιώσεων από αδικοπραξία, αφού αυτές (προϋποθέσεις) όπως η έλλειψη στοιχείων της αδικοπραξίας, θα διαγνωσθούν δικαστικά στην ίδια δίκη και θα είναι δεδομένες κατά την επακολουθούσα εξέταση της επικουρικής βάσης από τον αδικαιολόγητο πλουτισμό (ολΑΠ 22/03, ΑΠ 1468/10 ό.π.).

Με την από 12.12.2006 αγωγή του ο ενάγων και ήδη εφεσίβλητος ισχυρίστηκε ότι δυνάμει συμβάσεως μισθώσεως έργου, που κατήρτισε προφορικά με την εναγομένη - ήδη εκκαλούσα στη Σ. το Μάρτιο του 2006, ανέλαβε την υποχρέωση να κατασκευάσει έναντι αμοιβής στο ξενοδοχείο που διατηρεί η εναγομένη στη Σ. ψευδοροφές και κρυφούς φωτισμούς, τοιχοποιία, δοκάρια για κάλυψη σωληνώσεων καθώς και τοποθέτηση μόνωσης πετροβάμβακα, όπως ειδικότερα αναφέρεται σ' αυτή (αγωγή). Ότι προέβη στην εκτέλεση και παράδοση του συμφωνηθέντος έργου, το οποίο και παρέλαβε η εναγομένη χωρίς επιφύλαξη στις 20.6.2006. Ότι κατόπιν τούτου δικαιούται της συμφωνηθείσας αμοιβής συνολικού ποσού 12.030,90 Ε, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, καθώς και του ποσού των 1.500 Ε για χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη από την ως άνω αντισυμβατική συμπεριφορά της εναγομένης, η οποία, μολονότι οχλήθηκε να του καταβάλει την αμοιβή του, αρνήθηκε υπαίτιως, με αποτέλεσμα να τον βλάψει ηθικά και οικονομικά. Επικουρικώς ότι η εναγομένη κατέστη πλουσιότερη εις βάρος της περιουσίας

του χωρίς νόμιμη αιτία και υποχρεούται να αποδώσει τον σωζόμενο πλουτισμό που ισούται με το ανωτέρω ποσόν. Με βάση το ιστορικό αυτό ζήτησε να υποχρεωθεί η εναγομένη να του καταβάλει το συνολικό ποσό των 13.530,90 €, νομιμοτόκως από την επομένη της εκδόσεως του σχετικού τιμολογίου παροχής υπηρεσιών, άλλως από την επομένη της οχλήσεως της εναγομένης που έγινε στις 8.11.2006 με την επίδοση εξώδικης δηλώσεως, άλλως από την επίδοση της αγωγής, καθώς και να καταδικαστεί η εναγομένη στα δικαστικά του έξοδα. Με τέτοιο περιεχόμενο και αίτημα η αγωγή, για την οποία καταβλήθηκε το απαιτούμενο τέλος δικαστικού ενσήμου (βλ. τα υπ' αριθμ. ... αγωγήσημα με τα επ' αυτών υπέρ τρίτων επισήματα), είναι ως προς την κυρία της βάση νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 681, 694, 340, 341, 346 ΑΚ και 176 ΚΠολΔ, πλην του αιτήματος περί επιδικάσεως στον ενάγοντα χρηματικής ικανοποίησεως λόγω ηθικής βλάβης, το οποίο πρέπει να απορριφθεί ως μη νόμιμο, διότι τα πραγματικά περιστατικά που επικαλείται ο ανωτέρω για τη θεμελίωση του σχετικού αιτήματος, και αληθή υποτιθέμενα, δεν συνιστούν αδικπρακτική συμπεριφορά της εναγομένης, έστω και με τη μορφή της παραβάσεως του γενικού καθήκοντος του μη ζημιούν, αλλά απλώς και μόνον αθέτηση της συμβατικής υποχρεώσεως της να καταβάλει τη συμφωνηθείσα αμοιβή στον ενάγοντα εργολάβο (άρθρ. 914 ΑΚ). Η αγωγή είναι, ως προς την κυρία της βάση, επαρκώς ορισμένη, σύμφωνα με το άρθρο 216 παρ. 1 ΚΠολΔ, αφού, παρά τα όσα ισχυρίζεται η εναγομένη με τον πρώτο λόγο της έφε-

σής της, περιέχει σαφή έκθεση των γεγονότων που τη θεμελιώνουν, ακριβή περιγραφή του αντικειμένου της διαφοράς και ορισμένο αίτημα. Ειδικότερα περιέχει τη σύμβαση που καταρτίσθηκε, το έργο που συμφωνήθηκε με αυτή να εκτελεσθεί, την εκτέλεση και παράδοση του έργου και την αμοιβή που συμφωνήθηκε κατά εργασία πλέον ΦΠΑ 19%.

Κατά την επικουρική της βάση η αγωγή είναι μη νόμιμη και ως τέτοια απορρίπτεται, διότι η αγωγή του αδικαιολογήτου πλουτισμού είναι επιβουλητικής φύσης και ασκείται μόνο όταν λείπουν οι προϋποθέσεις της αγωγής από σύμβαση ή από αδικπραξία και θεμελιώνεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά. Επομένως, η αγωγή πρέπει, ως προς την κυρία της βάση που κρίθηκε νόμιμη, να εξετασθεί περαιτέρω κατ' ουσία.

Από την εκτίμηση της ένορκης κατάθεσης ... αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο ενάγων διατηρεί στο Β. επιχείρηση κατασκευής γύψινων διακοσμήσεων. Το μήνα Μάρτιο του 2006, με τη μεσολάβηση της διακοσμήτριας Ε. Π., κατάρτισε προφορικά στη Σ. με την εναγομένη, που διατηρεί επιχείρηση εκμετάλλευσης ξενοδοχείου στη Σ., σύμβαση μισθώσεως έργου και ειδικότερα ανέλαβε την κατασκευή στο ανωτέρω ξενοδοχείο, με βάση σχέδια της εν λόγω διακοσμήτριας, ψευδοροφών, κρυφών φωτισμών, τοιχοποιιών, δοκαριών για την κάλυψη σωληνώσεων και τοποθέτηση μονώσεως πετροβάμβακα, έναντι αμοιβής 7.500 € για τις ψευδοροφές, 1.770 € για την τοιχοποιία, 540 € για δοκάρια και σωληνώσεις και 300 € για τη μόνωση, ήτοι συνολικώς

10.110 Ε πλέον ΦΠΑ 19% ποσού 1.920,90 Ε. Σε εκτέλεση της συμβάσεως, ο ενάγων κατά το χρονικό διάστημα από 10 Απριλίου 2006 έως 20 Ιουνίου 2006 κατασκεύασε και παρέδωσε το έργο που ανέλαβε και η εναγομένη το παρέλαβε ανεπιφύλακτα, χωρίς όμως να του καταβάλει, παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις εκ μέρους του, την ως άνω συμφωνηθείσα αμοιβή του. Σχετικώς ο ενάγων εξέδωσε το υπ' αριθμ. .../29.8.2006 τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών και επέδωσε στις 8.11.2006 στην εναγομένη την από 11.9.2006 εξώδικη δήλωση - κλήση, με την οποία την καλούσε να του καταβάλει την ως άνω αμοιβή του συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ. Γιά τις συμφωνηθείσες εργασίες, την αμοιβή και την πλήρη αποπεράτωση του έργου κατέθεσε μετά λόγου γνώσεως η προαναφερόμενη διακοσμήτρια, η οποία ήταν παρούσα στη μεταξύ των διαδίκων συμφωνία, στο ακροατήριο του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου. Από τις αναφερόμενες στα σχέδια της διακοσμήτριας εργασίες, όπως ομολογείται, δεν εκτελέστηκε μόνο η εργασία των διαχωριστικών στις τουαλέτες - μπάνια του ισογείου, η οποία, όμως, δεν υπολογίστηκε από τον ενάγοντα στη συμφωνηθείσα αμοιβή του, όπως σαφώς κατέθεσε ο μάρτυράς του στο ακροατήριο του δικαστηρίου αυτού Λ. Π., που ήταν υπεύθυνος για τις παραπάνω εργασίες. Όλες οι άλλες συμφωνημένες εργασίες έγιναν. Το αντίθετο δε δεν προκύπτει από την από 15.9.2010 τεχνική έκθεση της μηχανικού Κ. Φ., (η οποία αναφέρεται στα τμήματα του α' ορόφου της οικοδομής που καλύφθηκαν με γυψοσανίδα), ούτε από τα προσκομιζόμενα έγγραφα προσφοράς του ηλεκτρο-

λόγου Λ., ενόψει του ότι οι ηλεκτρολόγοι και οι ελαιοχρωματιστές εργάστηκαν στην οικοδομή μετά την ολοκλήρωση του έργου από τον ενάγοντα και σε διαφορετικές εργασίες, όπως προκύπτει εξάλλου από τις αποδείξεις πληρωμής του Λ., που έχουν εκδοθεί τον Ιούλιο του 2006. Επομένως, οι ισχυρισμοί της εναγομένης ότι η συμφωνηθείσα αμοιβή του ενάγοντος ανέρχονταν σε 7.300 Ε με το ΦΠΑ για όλες τις εργασίες πλην αυτής για διαχωριστικά σε τουαλέτες - μπάνια του ισογείου και ότι δεν έγιναν οι εργασίες κατασκευής κρυφού φωτισμού και τοιχοποιίας και ένα μέρος της τοποθέτησης πετροβάμβακα στο ταβάνι του ισογείου, είναι αβάσιμοι και απορριπτέοι και ο ισχυρισμός της εναγομένης, περί μείωσης της αμοιβής του ενάγοντος για την παραπάνω αιτία (ΑΚ 688), είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Εξάλλου, η εναγομένη, όπως ισχυρίστηκε κατ' αντένταση ο ενάγων (ΑΚ 692), προέβη σε ανεπιφύλακτη παραλαβή του έργου και λειτούργησε κανονικά το ξενοδοχείο (βλ. κατάθεση μάρτυρος ενάγοντος Ε. Π.). Εκτός αυτού, εάν πράγματι η αμοιβή του ενάγοντος ήταν 7.300 Ε, δεν υπήρχε λόγος η εναγομένη να προκαταβάλει, όπως ισχυρίζεται, ποσό 4.000 Ε και δεν θα κατέθετε 2.000 Ε πριν την περάτωση του έργου, δηλαδή ποσά πολύ μεγάλα σε σχέση με την τελική αμοιβή.

Περαιτέρω, όπως ομολογεί ο ενάγων με τις προτάσεις του ενώπιον του δικαστηρίου αυτού και προκύπτει από την από 5.6.2006 απόδειξη εισπράξεως της ΕΤΕ, η εναγομένη κατέβαλε στον ενάγοντα το ποσό των 2.000 Ε έναντι της ανωτέρω αμοιβής του, ενώ προκαταβολή του πο-

σού των 4.000 Ε σε μετρητά δεν αποδείχθηκε, αφού ακόμα και στην προσκομιζόμενη απόδειξη ποσού 4.000 Ε αναφέρεται κατάθεση τραπεζικής επιταγής και όχι μετρητών, όπως ισχυρίζεται η εναγομένη και κατέθεσε και ο μάρτυράς της, ενώ και η ημερομηνία στην απόδειξη αυτή είναι δυσδιάκριτη. Εξάλλου, για την τύχη της προαναφερόμενης επιταγής ουδείς ανέφερε.

Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι για την εκτέλεση του έργου ο ενάγων απασχόλησε τρεις εργάτες, οι οποίοι φιλοξενήθηκαν επί εννέα ημέρες στο ξενοδοχείο της εναγομένης. Από κανένα, όμως, αποδεικτικό στοιχείο δεν προέκυψε ότι η δαπάνη αυτή θα βάρυνε τους ιδίους και κατ' επέκταση τον ενάγοντα, όπως ισχυρίζεται η εναγομένη, προβάλλοντας σε συμψηφισμό την απαίτησή της για τη φιλοξενία αυτή, την οποία προσδιορίζει συνολικά στο ποσό των 810 Ε. Αντίθετα, αν ληφθεί υπόψη ότι το ξενοδοχείο της εναγομένης ήταν το επίμαχο διάστημα ημιτελές, η φιλοξενία των εργατών του ενάγοντος σ' αυτό βάρυνε την ίδια την εναγομένη και ο ισχυρισμός της περί συμψηφισμού (ΑΚ 440) είναι ουσιαστικά αβάσιμος. Με βάση τα πιο πάνω αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά η ένσταση της εναγομένης περί εξοφλήσεως (ΑΚ 416) της ενδίκου απαιτήσεως του ενάγοντος πρέπει να γίνει δεκτή ως και κατ' ουσίαν βάσιμη κατά ένα μέρος και συνάκολουθα να γίνει εν μέρει δεκτή η αγωγή ως προς την κύρια βάση της και να υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλει στον ενάγοντα το συνολικό ποσό των 10.030,90 Ε, νομιμοτόκως από την επομένη της ημέρας κατά την οποία ο ενάγων όχλησε εξωδίκως, όπως αναφέρεται ανωτέρω, την

εναγομένη για την εξόφληση της οφειλής της, ήτοι από τις 9.11.2006, δεκτού γενομένου του σχετικού επικουρικού αιτήματος και απορριπτόμενου του κυρίου αιτήματος περί επιδικάσεως τόκων από την ημερομηνία εκδόσεως του σχετικού τιμολογίου παροχής υπηρεσιών, το οποίο ούτε υποδηλώνει συμφωνημένη ημέρα εκπληρώσεως της ενοχής, αφού εκδόθηκε επί πιστώσει χωρίς να αποσαφηνίζεται περαιτέρω η ημερομηνία εξοφλήσεώς του, ούτε βεβαίως και αποδείχθηκε ότι το παρέλαβε η εναγομένη. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο ΦΠΑ, ο οποίος βαρύνει τον εκδότη, ανέρχεται σε ποσοστό 19% και όχι σε 13%, όπως ισχυρίζεται η εναγομένη, καθόσον η έδρα του ενάγοντος είναι ο Β. και όχι η Σ., όπου ίσχυε το ποσοστό του 13%...

103/2012

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας
Εισηγήτρια: Βαρβάρα Πάπαρη
Δικηγόροι: Ελένη Ευσταθίου

Τα έξοδα εκτέλεσης προαφαιρούνται από τον πίνακα και προσδιορίζονται με αυτόν ή με εκκαθαριστική πράξη του συμβολαιογράφου που αποτελεί διανομή πλειστηριάσματος και προσβάλλεται με ανακοπή του 979 ΚΠολΔ. Η αφαίρεσή τους γίνεται βάσει των αποδείξεων που καταθέτει ο δικαιούχος, ο δε συμβολαιογράφος πρέπει, με ποινή ακυρότητας, να εξειδικεύσει τα επί μέρους κονδύλια, την αιτία και τον δικαιούχο.

Ανακόπτων μπορεί να είναι αναγγελλθείς δανειστής ή ο καθού η εκτέλεση αμφισβητών τη νομιμότητα των εξόδων, παθητικά δε νομιμοποιείται ο

επισπεύδων μόνον, όταν η αμφισβήτηση αφορά στη νομιμότητα και αιτιολογημένο της εκκαθάρισης.

Το δεδικασμένο της απόφασης δεν επιδρά στους μη μετασχόντες στη δίκη άλλους δανειστές, εκτός αν ομοδικούν αναγκαστικά με τον ανακόπτο-ντα. Αν ευδοκιμήσει η ανακοπή, στο αποδεσμευόμενο ποσό θα καταταγεί μόνον ο ανακόπτων χωρίς να ωφελείται άλλος δανειστής.

{...} Κατά το άρθρο 932 ΚΠολΔ «τα έξοδα της αναγκαστικής εκτελέσεως βαρύνουν εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση και προκαταβάλλονται από εκείνον που την επισπεύδει» και κατά το άρθρο 975 ΚΠολΔ «η κατάταξη των δανειστών στον πίνακα γίνεται με την εξής σειρά. Αφού αφαιρεθούν τα έξοδα της εκτελέσεως, που ορίζονται αιτιολογημένα από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού κατατάσσονται...». Όπως προκύπτει από τις διατάξεις αυτές, στη δεύτερη των οποίων γίνεται διάκριση μεταξύ «αφαιρέσεως» των εξόδων και κατατάξεως των προνομιακών απαιτήσεων, υπέγγυο στους δανειστές είναι το ποσό του πλειστηριασμού που απομένει μετά την αφαίρεση των εξόδων εκτελέσεως, ότι τα έξοδα αυτά δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των προνομίων, ούτε κατατάσσονται στον πίνακα, αλλά προαφαιρούνται προκειμένου να γίνει η κατάταξη των δανειστών και προσδιορίζονται με τον πίνακα κατατάξεως ή με ιδιαίτερη πράξη, όπου ο επί του πλειστηριασμού υπάλληλος πρέπει να δικαιολογήσει τα σχετικά κονδύλια για να αφαιρέσει αυτά από τον πλειστηριασμό. Η σχετική εκκαθαριστική

πράξη των εξόδων, αν και εξώδικη, αποτελεί διανομή πλειστηριάσματος και προσβάλλεται με την ανακοπή του άρθρου 979 ΚΠολΔ (ΑΠ 627/94, ΑΠ 1783/97 Δ 30. 1169, ΑΠ 142/04 Δνη 45. 1037, ΑΠ 280/04 Δνη 46. 429). Η αφαίρεση των εξόδων γίνεται με βάση τα έγγραφα και τις αποδείξεις, που κατατίθενται από το δικαιούχο αυτών και βρίσκονται στο φάκελλο του πλειστηριασμού. Για να είναι δε εφικτός ο έλεγχος από κάθε ενδιαφερόμενο και από το δικαστήριο, κρίνοντας επί σχετικού λόγου ανακοπής, ο επί του πλειστηριασμού υπάλληλος απαιτείται να προβεί όχι σε απλή αναφορά αυτών, αλλά σε εξειδίκευση, με αναγραφή, επί της ιδιαίτερης πράξεως εκκαθαρίσεως ή επί του πίνακα κατατάξεως, των επί μέρους κονδυλίων αυτών, της αιτίας τους και του δικαιούχου αυτών (Μπρίνιας υπ' άρθρο 975, εκδ. Β' παρ. 406, σελ. 1072, Βαθρακοκόιλη υπ' αριθ. 975 αριθ. 13, 15 και 66, ΕφΑθ 1600/97, 3036/01, 8666/01, 2683/07 Νόμος). Στην αντίθετη περίπτωση, η αφαίρεση ως αναιτιολόγητη είναι μη νόμιμη και συνεπώς άκυρη (ΕφΑθ 1939/92, 1600/97, 6493/02, 2683/07 Νόμος). Ανακόπτων μπορεί να είναι αναγγελθείς δανειστής ή ο καθού η εκτέλεση οφειλέτης, αμφισβητών τη νομιμότητα της εκκαθαριστικής πράξεως των εξόδων εκτελέσεως, οπότε ανακύπτει ιδιωτική διαφορά μεταξύ των τελευταίων και του επισπεύδοντος δανειστή, που νομιμοποιείται παθητικά στη διεξαγωγή της δίκης περί την εκτέλεση αυτός μόνον, όταν η αμφισβήτηση αφορά στη νομιμότητα της εκκαθαρίσεως και ειδικότερα το ορισμένο και αιτιολογημένο αυτής (ΑΠ 142/04 ό.π.). Το δικαστήριο, που δικάζει την ανακοπή,

περιορίζεται μέσα στα όρια του αιτήματος αυτής και ερευνά την προσβαλλόμενη απαίτηση και την κατάταξη του καθού η ανακοπή, εφόσον δε η διαδικασία της κατατάξεως είναι ενιαία όχι όμως και αδιαίρετη, η ισχύς και το δεδικασμένο της αποφάσεως δεν επιδρά στους μη μετάσχοντες στη δίκη άλλους δανειστές, εκτός αν ομοδικούν αναγκαστικώς με τον ανακόπτοντα. Επομένως, κατά την προκύπτουσα από τη διάταξη του άρθρου 979 ΚΠολΔ αρχή της προλήψεως, εάν ευδοκιμήσει η ανακοπή στο αποδεδειγμένο ποσό θα καταταγεί μόνον ο ανακόπτων, χωρίς να ωφελείται άλλος δανειστής, έστω και αν είχε μείζον προνόμιο κατατάξεως. Το αυτό θα ισχύσει για την ταυτότητα του νομικού λόγου και στην περίπτωση που η ανακοπή πλήττει τον πίνακα κατατάξεως για τα έξοδα εκτελέσεως, παρά το ότι δεν γίνεται κατάταξη γι' αυτά (ΑΠ 1578/96 Δνη 38. 1087, ΑΠ 525/99, ΑΠ 756/01, ΑΠ 280/04 Δνη 46. 429, ΕφΑθ 2683/07 ό.π.).

Από όλα τα έγγραφα, που προσκομίζει και επικαλείται το ανακόπτον, αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Με επίσπευση αρχικά της ΑΕ με την επωνυμία «Ανώνυμη Τουριστική - Ταξιδιωτική - Ξενοδοχειακή και Ιατρική Εταιρία Μ.Α. ΑΕ» και στη συνέχεια του καθ' ου η ανακοπή - εφεσιβλήτου εκπλειστηριάσθηκε η κινητή περιουσία του οφειλέτη Μ. Κ. για την ικανοποίηση απαιτήσεώς του απορρέουσας από την υπ' αριθμ. 11/2003 διαταγή πληρωμής του Δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, αντί πλειστηριάσματος 6.531 Ε. Το εκκαλούν Ελληνικό Δημόσιο αναγγέλθηκε στην επί του πλειστηριασμού υπάλληλο συμβολαιογράφο

Σ., διά του Προϊσταμένου της ΔΟΥ Ν. Ι. Β., με επίδοση της υπ' αριθ. .../5.5.2004 αναγγελίας για χρέη που είχαν βεβαιωθεί μέχρι τότε σε βάρος του παραπάνω οφειλέτη και είχαν καταστεί ληξιπρόθεσμα και που ανέρχονταν μετά των προσαυξήσεων στο ποσό των 34.504,98 Ε. Στη συνέχεια, η υπάλληλος επί του πλειστηριασμού, λόγω ανεπαρκείας του πλειστηριάσματος, συνέταξε τον προσβαλλόμενο με αριθ. .../3.6.2004 πίνακα κατατάξεως δανειστών και, αφού προαφαίρεσε από το πλειστηριασμό ποσό 733,92 Ε για τα έξοδα του επί της εκτελέσεως δικαστικού επιμελητή και ποσό 320,23 Ε για τα έξοδα της ίδιας, για τα οποία δεν προβάλλεται αιτίαση, προαφαίρεσε και το ποσό των 1.167,85 Ε υπέρ του επισπεύδοντος καθ' ου - εφεσιβλήτου ως έξοδα εκτελέσεως και επί του υπολοίπου ποσού των 4.309 Ε κατέταξε το εκκαλούν για το ίδιο ποσό (4.309 Ε), για την ικανοποίηση της άνω αναγγελθείσας απαιτήσεώς του συνολικού ποσού 34.504,98 Ε. Η προαφαίρεση του ποσού των 1.167,85 Ε, κατά τα αναφερόμενα στον πίνακα κατατάξεως, έγινε με τη γενική αναφορά «έξοδα επιταγής διά των οποίων η περιουσία του οφειλέτη εκπλειστηριάστηκε, ήτοι για απόγραφο, αντίγραφο εξ απογράφου, σύνταξη της επιταγής και επίδοση αυτής μετά πορείας και συμβουλής του πληρεξουσίου δικηγόρου, σύνταξη της επιταγής και κοινοποίησή της, εντολή εκτελέσεως συνολικά 1.167,85 Ε». Η προαφαίρεση του ποσού αυτού, κατά τον παραπάνω τρόπο, χωρίς, δηλαδή, λεπτομερή προσδιορισμό και αναλυτική αιτιολογία των επί μέρους ποσών που το απαρτίζουν, όπως θα έπρεπε, κατά τα

αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη, είναι αόριστη. Η αοριστία αυτή, άλλωστε, δεν αποσαφηνίσθηκε με την αναφορά στον ίδιο πίνακα της επιταγής προς πληρωμή του επισπεύδοντος - καθ' ου η ανακοπή, όπου και πάλι αναφέρεται γενικώς και αορίστως, ότι το παραπάνω ποσό αφορά α) για απόγραφο, αντίγραφο εξ απογράφου, σύνταξη της επιταγής και επίδοση αυτής μετά πορείας και συμβουλής του πληρεξουσίου δικηγόρου 1.000 Ε, β) για σύνταξη της προς εκτέλεση παραγγελίας 30 Ε και όλα τα ποσά με το νόμιμο τόκο από 7.2.2003. Ενόψει της αοριστίας αυτής δεν καθίσταται εφικτός ο έλεγχος περί του εάν πράγματι το ποσό αυτό που αφορά έξοδα εκτέλεσεως είναι υπερβολικό, όπως ισχυρίζεται το ανακόπτον με την ανακοπή του και εάν πρέπει να αφαιρεθεί από το πλειστηρίασμα. Επομένως, η αφαίρεσή του εκ μέρους της επί του πλειστηριασμού υπαλλήλου είναι άκυρη και θα πρέπει αυτό να αποδεσμευθεί προς όφελος του ανακόπτοντος Ελληνικού Δημοσίου, που προσέβαλε την προαφαίρεσή του και ζήτησε με την ανακοπή του, επικαλούμενο την άνω αοριστία και ανατιολόγητο αυτού, τη μεταρρύθμιση του πίνακα κατατάξεως δανειστών και την κατάταξη του επ' αυτού.

Κατ' ακολουθίαν, ο μοναδικός λόγος της ανακοπής του εκκαλούντος Ελληνικού Δημοσίου, ως νόμιμος και βάσιμος κατ' ουσίαν, πρέπει να γίνει δεκτός και, αφού μεταρρυθμισθεί ο πίνακας κατατάξεως δανειστών ως προς το ποσό των 1.167,85 Ε, που προαφαιρέθηκε ως έξοδα εκτέλεσεως υπέρ του επισπεύδοντος - καθου η ανακοπή - εφεσιβλήτου, να καταταγεί επί ολόκληρου του ποσού αυτού, σύμφωνα με τα

αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη, το Ελληνικό Δημόσιο, για την ικανοποίηση ισόποσου μέρους της άνω αναγγελθείσας απαιτήσεως του, που δεν ικανοποιήθηκε, λόγω εξαντλήσεως του πλειστηριάσματος. Εφόσον το πρωτοβάθμιο δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφαση έκρινε διαφορετικά και απέρριψε την ανακοπή ως ουσιαστικά αβάσιμη, δεχόμενο ότι η προαφαίρεση του άνω ποσού ήταν αιτιολογημένη, δεν ερμήνευσε ούτε εφάρμοσε σωστά το νόμο και συνεπώς έσφαλε. Γι' αυτό, ο μοναδικός λόγος της εφέσεως πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος και από ουσιαστική άποψη και να εξαφανισθεί η προσβαλλόμενη απόφαση. Στη συνέχεια, το δικαστήριο πρέπει να κρατήσει και να δικάσει την υπόθεση, να κάνει δεκτή την ανακοπή. Πρέπει, λοιπόν, να μεταρρυθμισθεί ο προσβαλλόμενος πίνακας και να καταταγεί το ανακόπτον Ελληνικό Δημόσιο οριστικά και για το αποδεσμευόμενο ποσό των 1.167,85 Ε, όπως ορίζεται στο διατακτικό. Η δικαστική δαπάνη του εκκαλούντος - ανακόπτοντος και για τους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας βαρύνει τον εφεσίβλητο - καθού η ανακοπή, αφού ηττάται (άρθρα 176, 183 ΚΠολΔ), μειωμένα σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 22 του ν. 3693/1957, όπως τροπ. με την υπ' αριθμ. 7429/1988 απόφαση του Υπ. Οικονομικών και Δικαιοσύνης, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθ. 5 παρ. 12 του ν. 1738/87. Τέλος, για την περίπτωση άσκησης ανακοπής ερημοδικίας από τον εφεσίβλητο, πρέπει να ορισθεί παράβολο ερήμην συζήτησης (άρθρα 501, 502 παρ. 1 και 505 παρ. 2 ΚΠολΔ).

104/2012

Πρόεδρος: Δήμητρα Τσουτσάνη
Εισηγήτρια: Ευαγγελία Καρδάση
Δικηγόροι: Κυριακή Νικηφορίδου,
Δημ. Τζινάλας

Μη αποκατάσταση της έμμεσης ηθικής βλάβης τρίτων προσώπων, όπως των γονέων από σωματική βλάβη του τέκνου.

Ο ανήλικος των 10 έως 14 ετών ευθύνεται κατ' αρχήν για την αδικοπραξία που τελεί γιατί ενεργεί με διάκριση. Το αν ενήργησε με ή χωρίς διάκριση είναι ζήτημα πραγματικό και εξαρτάται από το βαθμό της ψυχοπνευματικής ανάπτυξής του και από τη φύση της πράξης. Τα περιστατικά από τα οποία προκύπτει έλλειψη διάκρισης πρέπει να αποδείξει ο ανήλικος κατ' ένσταση. Αποκλειστική υπαιτιότητα του έχοντος ικανότητα προς καταλογισμό 11ετούς ποδηλάτη, που κατευθύνθηκε αντικανονικά προς την είσοδο αντί για την έξοδο πρατηρίου καυσίμων, επιχειρώντας ανέλεγκτα να κινηθεί αντίθετα προς τη φορά του ρεύματος κυκλοφορίας, όπου κινούταν το αυτ/το, με αποτέλεσμα να παρεμβληθεί αιφνίδια και από πολύ μικρή απόσταση στην πορεία του.

{...} Από τις διατάξεις των άρθρων 299, 914 και 932 εδ. α' και β' ΑΚ προκύπτει σαφώς ότι δικαιούχος της απαιτήσεως για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης είναι το πρόσωπο που άμεσα υπέστη την ηθική βλάβη από την αδικοπραξία. Τέτοιο πρόσωπο είναι ο φορέας του προσβληθέντος εννόμου αγαθού και επί

βλάβης του σώματος ή της υγείας εκείνος που την υπέστη (παθών). Η έμμεση ηθική βλάβη δεν αποκαθίσταται. Συνεπώς, τρίτα πρόσωπα δε δικαιούνται κατά νόμο χρηματική ικανοποίηση, έστω και αν αυτά, λόγω στενού συγγενικού δεσμού προς τον παθόντα, δοκιμάζουν ψυχικό πόνο και στενοχώρια, όπως στην περίπτωση των γονέων από βλάβη του σώματος ή της υγείας του τέκνου τους, διότι στην περίπτωση αυτή η ηθική βλάβη των γονέων είναι έμμεση και ως εκ τούτου δεν αποκαθίσταται (βλ. ΑΠ 1425/10 Νόμος, ΑΠ 624/10 ΕΠΙΔΙΚΙΑ 2010. 363, ΑΠ 648/02 Δνη 2002. 1615, ΕφΘεσ 1460/09 Αρμ 2011. 213, ΕφΑθ 5152/02 Δνη 2007. 519).

Στην προκειμένη περίπτωση, με την κρινόμενη αγωγή οι δεύτερος και τρίτη των εναγόντων ισχυρίσθηκαν ότι ο υιός τους, πρώτος των εναγόντων, μετά τον τραυματισμό του, νοσηλεύθηκε στο Νοσοκομείο, όπου τον επισκεπτόταν καθημερινά ο δεύτερος για κάθε βοήθεια, υλική, ψυχολογική και ηθική, ενώ η τρίτη διέμενε συνεχώς μαζί του. Ότι, λόγω του ότι, συνεπεία του τραυματισμού του, ο πρώτος των εναγόντων υπέστη κάταγμα αριστερής κνήμης, κάταγμα αριστεράς άκρας χειρός και εγκεφαλική διάσειση, αυτοί ως γονείς του δοκίμασαν μεγάλη θλίψη και στενοχώρια και επί πλέον αγωνία για την εξέλιξη της υγείας του μέχρι να τους ενημερώσουν οι θεράποντες ιατροί του ότι είχε ξεπεράσει τον κίνδυνο. Ως εκ τούτου, κατά τους ισχυρισμούς τους, υπέστησαν και αυτοί ηθική βλάβη, για την οποία ζήτησαν να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να τους καταβάλουν, ως χρηματική ικανοποίηση, το ποσόν των 10.000 €, στον καθένα. Όμως, σύμφωνα

με τα διαλαμβανόμενα στη μείζονα σκέψη, η ηθική βλάβη των άνω εναγόντων είναι έμμεση, διότι δεν επικαλούνται άμεση προσβολή των ιδίων από την επίδικη αδικοπραξία του πρώτου των εναγομένων, αλλά του υιού τους, με τη βλάβη του σώματος του οποίου συνδέουν τη θλίψη και τη στενοχώρια που υπέστησαν, ως συνδεόμενοι με αυτόν με στενό συγγενικό δεσμό. Συνεπώς, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλούμενη απόφαση δέχθηκε τα ίδια και απέρριψε την αγωγή ως προς τους δεύτερο και τρίτη των εναγόντων ως μη νόμιμη, δεν έσφαλε περί την ερμηνεία και την εφαρμογή του νόμου και ο περί του αντιθέτου λόγος της έφεσης των εναγόντων πρέπει να απορριφθεί.

Από τη διάταξη του άρθρου 917 ΑΚ, κατά την οποία «όποιος έχει συμπληρώσει το δέκατο, όχι όμως και το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας του, ευθύνεται για τη ζημία που προξένησε, εκτός αν ενήργησε χωρίς διάκριση», καθιερώνεται ως κανόνας ότι ο ανήλικος των 10 έως 14 ετών ευθύνεται κατ' αρχήν για την αδικοπραξία που τελεί γιατί ενεργεί με διάκριση. Αντιθέτως δεν ευθύνεται όταν ενεργεί χωρίς διάκριση. Το ζήτημα αν ο ανήλικος των 10 έως 14 ετών ενήργησε με ή χωρίς διάκριση είναι ζήτημα πραγματικό και εξαρτάται τόσο από το βαθμό της πνευματικής και ψυχικής αναπτύξεως του συγκεκριμένου ανήλικου, όσο και από τη φύση της πράξεως. Τα πραγματικά περιστατικά από τα οποία προκύπτει η έλλειψη της διακρίσεως πρέπει αν επικαλεσθεί και να αποδείξει ο ανήλικος των 10 έως 14 ετών, γιατί συνιστούν ένσταση (βλ. ΑΠ 1410/06 ΝοΒ 2007. 335, Εφ/Αρ 225/07 Δικογρ 2007. 514).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την κατάθεση ... αποδείχθηκαν, σύμφωνα και με τα διδάγματα της κοινής πείρας, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Στις 5.11.2006 και περί ώρα 14.30, ο πρώτος των εναγομένων οδηγούσε, με συνοδηγό τη δεύτερα των εναγομένων, το αριθ. κυκλ. ΡΙΧ - ... ΙΧΕ αυτοκίνητο, συγκυριότητας αμφοτέρων, το οποίο ήταν ασφαλισμένο για την έναντι τρίτων αστική τους ευθύνη στην τρίτη των εναγομένων, ασφαλιστική εταιρία, επί της Εθνικής οδού Κ. - Λ., με κατεύθυνση προς Λ. Στο ύψος του 18ου χιλ. της ως άνω οδού, αυτή τέμνεται, δεξιά σε σχέση με την πορεία του αυτοκινήτου των εναγομένων, με ανώνυμη οδό μονής κατευθύνσεως με πλάτος οδοστρώματος 2,80 μ., η οποία οδηγεί σε πρατήριο υγρών καυσίμων. Το πρατήριο υγρών καυσίμων εκτείνεται δεξιά της ανώνυμης οδού, στη συμβολή του με την οποία υπάρχει είσοδος για τα κινούμενα οχήματα επί της εν λόγω οδού, ενώ η έξοδος του πρατηρίου διαχωρίζεται από την είσοδο με νησίδα (βλ. το από 5.11.2006 πρόχειρο σχεδιάγραμμα του Τμήματος Τροχαίας Λ. που μετ' επικλήσεως προσκομίζεται). Όταν ο πρώτος των εναγομένων πλησίασε στο ύψος της ανώνυμης οδού, προτιθέμενος να μεταβεί στο άνω πρατήριο υγρών καυσίμων, άναψε το δεξιό δείκτη αλλαγής πορείας (φλας) του αυτοκινήτου του, μείωσε την ταχύτητα του τελευταίου και, στη συνέχεια, έστριψε δεξιά στην εν λόγω οδό. Τη στιγμή όμως που έφθασε στη συμβολή της οδού αυτής με την είσοδο του πρατηρίου και επιχείρησε να εισέλθει στην τελευταία, το αυτοκίνητό του συγκρούστηκε περί το κέντρο της ανώνυμης οδού με το δίκυκλο ποδήλατο που

οδηγούσε ο ανήλικος πρώτος των εναγόντων, το οποίο προσέκρουσε με το εμπρόσθιο τμήμα του στο εμπρόσθιο τμήμα του αυτοκινήτου. Πιο συγκεκριμένα, ο πρώτος των εναγόντων βρισκόταν προηγουμένως στον κυρίως χώρο του πρατηρίου, κοντά στις αντλίες καυσίμων, σε απόσταση 3-4 μ. από το σημείο συγκρούσεως, και έπαιζε με το ποδήλατο, συναγωνιζόμενος με άλλον ποδηλάτη φίλο του, με τον οποίο έκανε κόντρες και σούζες (βλ. την από 16.2.2007 κατάθεση της δευτέρας των εναγομένων, ως μόνης αυτόπτη μάρτυρος, ενώπιον του Ανθ/μου του ΑΤ Τ., Χ. Ε., και την κατάθεση της ιδίας στα πρακτικά και απόφαση με αριθ. 4024/23.11.2005 του Τριμελούς Πλημ/κείου Λάρισας που μετ' επικλήσεως προσκομίζονται και λαμβάνονται υπόψη ως δικαστικά τεκμήρια). Κατά το χρόνο δε που ο πρώτος των εναγομένων έβαινε με το αυτοκίνητό του στην ανώνυμη οδό και πλησίαζε την είσοδο του πρατηρίου, ο ανήλικος πρώτος των εναγόντων αποφάσισε να αναχωρήσει από το πρατήριο και να επιστρέψει στην οικία του. Όμως, δεν κατευθύνθηκε, ως όφειλε, προς την έξοδο του πρατηρίου, αλλά, αντικανονικά, προς την είσοδο, με πρόθεση να κινηθεί αντίθετα προς τη φορά του ρεύματος κυκλοφορίας της ανώνυμης οδού, πράγμα που έπραξε, χωρίς να ελέγξει προηγουμένως την κίνηση των χρησιμοποιούντων την οδό οχημάτων. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα να παρεμβληθεί αιφνίδια στον άξονα της πορείας του αυτοκινήτου του πρώτου των εναγομένων τη στιγμή που είχε φθάσει στην είσοδο του πρατηρίου και επιχειρούσε να στρίψει δεξιά για να εισέλθει στην είσοδο. Και είναι γεγονός ότι ο πρώτος

των εναγομένων, φθάνοντας στη συμβολή της ανώνυμης οδού με την είσοδο του πρατηρίου, αντιλήφθηκε τον ανήλικο ποδηλάτη να κατευθύνεται από τις αντλίες του πρατηρίου προς το μέρος του (βλ. την ανώμοτη κατάθεσή του ως διαδίκου στα ταυτάριθμα με την εκκαλούμενη απόφαση πρακτικά, σε συνδυασμό με την από 15.2.2007 ανώμοτη κατάθεσή του ενώπιον του Ανθ/μου του ΑΤ Τ., Ε. Χ., την απολογία του στα με αριθ. 4024/23.11.2009 πρακτικά και απόφαση του Τριμελούς Πλημ/κείου Λάρισας και τις ανωτέρω καταθέσεις της δευτέρας των εναγομένων, που μετ' επικλήσεως προσκομίζονται και λαμβάνονται υπόψη ως δικαστικά τεκμήρια). Ωστόσο, δεν κατέστη δυνατόν να αποφύγει τη σύγκρουση, καίτοι επιχείρησε αποφευκτικό ελιγμό προς τα αριστερά, λόγω της μικρής απόστασης που χώριζε το ποδήλατο από το αυτοκίνητό του, η οποία δεν υπερέβαινε τα 3-4 μ., - όση δηλαδή η απόσταση των αντλιών του πρατηρίου, απ' όπου ξεκίνησε ο ανήλικος ποδηλάτης, και της συμβολής της ανώνυμης οδού με την είσοδο του πρατηρίου, όπου είχε φθάσει ο πρώτος εναγόμενος, όταν αντιλήφθηκε τον ανήλικο να κινείται προς το μέρος του - και, επίσης, τις συγκλίνουσες πορείες του αυτοκινήτου και του ποδηλάτου. Εξάλλου, ενόψει του ότι ο ανήλικος κινήθηκε ανέλεγκτα, έχοντας την προσοχή του στραμμένη στο παιχνίδι με το φίλο του, δεν αντιλήφθηκε καν το αυτοκίνητο και έπεσε επάνω του, χωρίς προηγουμένως να επιχειρήσει τροχοπέδηση ή αποφευκτικό ελιγμό, με όλη την ταχύτητα που είχε αναπτύξει, με συνέπεια το ποδήλατο να εκτιναχθεί στον ανεμοθώρακα του αυτοκινήτου και σχεδόν να καταστραφεί

(βλ. την από 5.11.2006 έκθεση αυτοψίας του επίδικου τροχαίου ατυχήματος που μετ' επικλήσεως προσκομίζεται), ο δε ανήλικος να καταπτήσει επί του εδάφους και να τραυματισθεί.

Ο τελευταίος ισχυρίζεται ότι η σύγκρουση οφειλόταν στη μεγάλη ταχύτητα, με την οποία εκινείτο το αυτοκίνητο που οδηγούσε ο πρώτος των εναγομένων. Προς απόδειξη του ισχυρισμού του επικαλέσθηκε την κατάθεση του μάρτυρος αποδείξεως, παππού του, Ζ. Φ., ο οποίος, όμως, δεν ήταν παρών στον τόπο του ατυχήματος και απλώς πιθανολόγησε ότι τούτο οφειλόταν στο γεγονός ότι ο πρώτος των εναγομένων «έτρεχε μάλλον πολύ». Ομοίως, χωρίς να είναι παρόντες στον τόπο του ατυχήματος και οι γονείς του ανήλικου στις καταθέσεις τους κατά τη συνεδρίαση της 23.11.2009 του Τριμελούς Πλημ/κείου Λάρισας, ισχυρίσθηκαν ότι το ατύχημα οφειλόταν στην ταχύτητα που είχε αναπτύξει το αυτοκίνητο του πρώτου των εναγομένων. Όμως, δεν κατονόμασαν την πηγή πληροφοριών τους, ούτε προσδιόρισαν την ταχύτητα του αυτοκινήτου (βλ. τις καταθέσεις τους αυτές στα πρακτικά και απόφαση με αριθ. 4024/2009 του Τριμελούς Πλημ/κείου Λάρισας), και ως εκ τούτου οι καταθέσεις τους δεν κρίνονται επαρκείς προς απόδειξη του άνω ισχυρισμού του πρώτου των εναγομένων. Εξάλλου, αναιρούνται από τις καταθέσεις της δευτέρας των εναγομένων, ως συνοδηγού του πρώτου των εναγομένων και μοναδικής αυτόπτη μάρτυρος, κατά την ποινική διαδικασία, και ειδικότερα από την από 16.2.2007 προανακριτική της κατάθεση ενώπιον του Ανθ/μου του ΑΤ Τ., Ε. Χ., και από την κατάθεσή της κατά τη

συνεδρίαση της 23.11.2009 του Τριμελούς Πλημ/κείου Λάρισας, με τις οποίες αυτή βεβαίωσε ρητώς και κατηγορηματικώς ότι ο πρώτος των εναγομένων είχε μειώσει την ταχύτητα του οχήματός του, πλησιάζοντας προς το πρατήριο υγρών καυσίμων. Ο ίδιος δε εξεταζόμενος ως διάδικος ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου βεβαίωσε ότι η ταχύτητα με την οποία έβαινε δεν υπερέβαινε τα 15-20 χιλιόμετρα ανά ώρα. Τούτο ενισχύεται και από το γεγονός ότι το πρατήριο υγρών καυσίμων βρισκόταν δεξιά κατά την πορεία του πρώτου των εναγομένων και, ως εκ τούτου, για να εκτελέσει στροφή δεξιά και να εισέλθει στην είσοδο του πρατηρίου έπρεπε να μειώσει αναλόγως την ταχύτητα του αυτοκινήτου του.

Κατ' ακολουθίαν, αποκλειστικά υπαίτιος της συγκρούσεως ήταν ο ανήλικος, πρώτος των εναγόντων, ο οποίος είχε ικανότητα προς καταλογισμό, κατά τη διάταξη της ΑΚ 917, καθόσον είχε γεννηθεί στις 28.3.1995 (βλ. το αριθ. πρωτ. .../12.2.2007 πιστοποιητικό του Δημάρχου Λ.) και κατά το χρόνο της συγκρούσεως είχε συμπληρώσει το 10ο έτος της ηλικίας του και ήγε το 11ο έτος, ενώ δεν προέβαλε ότι ενήργησε χωρίς διάκριση. Πιο συγκεκριμένα, η υπαιτιότητά του συνίστατο στο ότι, από έλλειψη της προσοχής, την οποία όφειλε από τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει, κατευθύνθηκε αντικανονικά προς την είσοδο αντί για την έξοδο του πρατηρίου υγρών καυσίμων, και, στη συνέχεια, επιχείρησε ανεξέλεγκτα να κινηθεί αντίθετα προς τη φορά του ρεύματος κυκλοφορίας της ανώνυμης οδού, όπου εκινείτο το αυτοκίνητο του πρώτου των εναγομένων,

με συνέπεια να παρεμβληθεί αιφνίδια στον άξονα της πορείας του. Αντιθέτως, ο πρώτος των εναγομένων ουδόλως συνετέλεσε στην πρόκληση της συγκρούσεως, καθόσον εκινείτο κανονικά και με μικρή ταχύτητα επί της ανωτέρω οδού, δεν μπόρεσε δε να αποφύγει τη σύγκρουση λόγω της ξαφνικής και απρόβλεπτης παρεμβολής του ποδηλάτου στον άξονα της πορείας του αυτοκινήτου από πολύ μικρή απόσταση και επιπλέον της συγκλίνουσας πορείας τούτων. Ο πρώτος των εναγόντων ισχυρίζεται ότι ο αντίδικός του, πρώτος των εναγομένων, ομολόγησε εξωδίκως την υπαιτιότητά του με δήλωση που υπέβαλε στην τρίτη των εναγομένων ασφαλιστική εταιρία. Τούτο, όμως, δεν ανταποκρίνεται στην αλήθεια, καθόσον, όπως προκύπτει από την από 7.11.2006 υπεύθυνη δήλωση ατυχήματος του πρώτου των εναγομένων προς την τρίτη των εναγομένων που μετ' επικλήσεως προσκομίζουν οι εναγόμενοι, ο πρώτος των εναγομένων στην ερώτηση «ποιος ευθύνεται κατά τη γνώμη σας;», η οποία διατυπώνεται στο έντυπο της υπεύθυνης δήλωσης, απήντησε απερίφραστα «ο ΑΛΛΟΣ». Κατ' ακολουθίαν, εφόσον αποδείχθηκε ότι αποκλειστικά υπαίτιος του επιδίκου ατυχήματος ήταν ο ανήλικος πρώτος των εναγόντων, έπρεπε η αγωγή και ως προς αυτόν να απορριφθεί ως αβάσιμη κατ' ουσίαν. Το δε πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλούμενη απόφαση έκρινε ότι το επίδικο ατύχημα ήταν αποτέλεσμα του συντρέχοντος πταίσματος αυτού, κατά 60%, και του πρώτου των εναγομένων κατά 40% και, στη συνέχεια, δέχθηκε εν μέρει την αγωγή ως προς τον πρώτο των εναγόντων και του επιδίκασε

ως χρηματική ικανοποίηση το ποσό των 5.960 Ε, έσφαλε περί την εκτίμηση των αποδείξεων...

116/2012

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας
Εισηγήτρια: Βαρβάρα Πάπαρη
Δικηγόροι: Νικ. Πρίτσινας, Βασ. Κωστής

Στην ανακοπή του 73§1 ΝΔ 356/74 ο μεν ανακόπτων επέχει κατ' αρχήν θέση εναγομένου, το δε καθ' ου Δημόσιο θέση ενάγοντος.

Είσπραξη δημοσίων εσόδων δυνάμει νομίμου τίτλου, όπως είναι η βεβαίωση στο Δημόσιο Ταμείο του οφειλόμενου ποσού, καθώς και η πράξη καταλογισμού χρηματικού ποσού σε βάρος διοικουμένου με δημόσιο έγγραφο της αρμόδιας αρχής. Στην πράξη αυτή πρέπει να αναφέρεται η ακριβής αιτία και το ύψος της οφειλής, για να προκύπτει η νομιμότητα του τίτλου και το εκκαθαρισμένο της απαίτησης, καθόσον επισπεύδεται εκτέλεση χωρίς προηγούμενη διαγνωστική δίκη, κατά μείζονα δε λόγο όταν ο καθορισμός του χρέους δεν έγινε από το Δημόσιο αλλά από τρίτο πρόσωπο, όπως ο αρχικός δανειστής προς τον οποίο το Δημόσιο είχε παράσχει εγγύηση και στη θέση του οποίου υποκαταστάθηκε λόγω μη εξόφλησης του δανείου από τον οφειλέτη.

Οφειλή εκ τραπεζικών δανείων με εγγύηση του Δημοσίου.

{...} Στην δίκη που ανοίγεται με την ανακοπή του άρθρου 73 παρ. 1 ΝΔ 356/1974

«Περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων» σε συνδυασμό προς τις διατάξεις των άρθρων 583-585 ΚπολΔ - η οποία ασκείται (και) κατά του «νομίμου τίτλου» - ο μεν ανακόπτων επέχει κατ' αρχήν θέση εναγομένου, το δε καθ' ου (Δημόσιο) θέση ενάγοντος και έτσι το τελευταίο βαρύνεται με την επίκληση των γεγονότων, της οποίας το βάρος θα έφερε αν ασκούσε το δικαίωμά του με αγωγή (ΑΠ 2284/09). Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 και 2 του Ν. Δ/τος 356/1974 «Περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων, ΚΕΔΕ» προκύπτει ότι η εισπραξη των δημοσίων εσόδων ενεργείται δυνάμει νομίμου τίτλου. Νόμιμος τίτλος είναι α) η νόμιμη βεβαίωση που εκδίδεται από τις αρμόδιες αρχές για τον προσδιορισμό του εισπρακτέου ποσού, του είδους του εσόδου και της αιτίας για την οποία οφείλεται, β) η οφειλή που αποδεικνύεται από δημόσια ή ιδιωτικά έγγραφα, γ) η οφειλή που προκύπτει από δημόσια ή ιδιωτικά έγγραφα πιθανολογούμενη ως προς την ύπαρξη και το ύψος αυτής. Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι νόμιμος τίτλος προς εκτέλεση είναι και η βεβαίωση στο Δημόσιο Ταμείο (ΔΟΥ) του οφειλομένου χρηματικού ποσού, ανεξάρτητα αν αυτό οφείλεται ευθέως από το νόμο ή από σύμβαση (ΑΠ 915/04). Τέτοιο νόμιμο τίτλο αποτελεί και η πράξη καταλογισμού χρηματικού ποσού εις βάρος διοικουμένου και εντοπίζεται σε δημόσιο έγγραφο, το οποίο εκδίδεται από την αρμόδια αρχή και ενσωματώνει την ατομική διοικητική πράξη, από αυτόν δε (τον τίτλο), με τη συνδρομή των δημοσίων ή ιδιωτικών εγγράφων που τον συνοδεύουν, αποδεικνύεται ή πιθανολογείται βεβαία

και εκκαθαρισμένη απαίτηση. Στην πράξη αυτή πρέπει να αναφέρεται η ακριβής αιτία της οφειλής, ώστε σε περίπτωση αμφισβήτησης να είναι δυνατός ο δικαστικός έλεγχος, ήτοι τόσο ως προς τη νομιμότητα του τίτλου όσο και ως προς το εκκαθαρισμένο της απαίτησης και του ύψους του ποσού αυτής (σχ. ΑΠ 2284/09, ΑΠ 1549/98 ΔΕΕ 1999. 534, ΑΠ 178/94 Δνη 36. 845), ο οποίος έλεγχος γίνεται με την ανακοπή του άρθρου 73 παρ. 1 ΚΕΔΕ. Τούτο δε, διότι με βάση το «νόμιμο τίτλο» είναι δυνατόν να επιστευσθεί αναγκαστική εκτέλεση, χωρίς να έχει προηγηθεί διαγνωστική δίκη και έκδοση δικαστικής απόφασης, που θα καθιστούσε σαφείς την αιτία ή τις επί μέρους αιτίες του (φερομένου ως) οφειλόμενου συνολικού χρέους. Η ανάγκη αυτή καθίσταται εντονότερη, όταν ο ουσιαστικός καθορισμός του χρέους δεν έγινε από το Ελληνικό Δημόσιο (η δράση του οποίου διέπεται από την αρχή και το τεκμήριο της νομιμότητας), αλλά από τρίτο πρόσωπο, όπως είναι ο αρχικός δανειστής, προς τον οποίο το Δημόσιο είχε παράσχει εγγύηση και στη θέση του οποίου αυτό υποκαταστάθηκε, λόγω μη εξοφλήσεως του δανείου από τον οφειλέτη (ΑΠ 2284/09 ό.π.).

Στην προκείμενη περίπτωση από όλα τα έγγραφα ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Οι ανακόπτοντες έλαβαν ως δάνεια τα έτη 1999, 1989, 2000, 1992, από την Α. Τράπεζα της Ελλάδος τα ποσά των 6.518.000, 460.000, 2.000.000 (ανοικτός λογαριασμός), 600.000 δρχ., με την εγγύηση του καθ' ου η ανακοπή Ελληνικού Δημοσίου. Λόγω καθυστέρησης καταβολής των δόσεων των δανείων η παραπάνω Τράπεζα ζήτησε να καταβάλ-

λει το Ελληνικό Δημόσιο, ως εγγυητής, το υπόλοιπο οφειλόμενο ποσό των δανείων ανερχόμενο στο ποσό των 7.181,99 Ε. Το τελευταίο κατέβαλε το παραπάνω χρηματικό ποσό στη δανείστρια τράπεζα και με τις υπ' αριθμ. .../28.1.2009 ατομικές ειδοποιήσεις χρεών της ΔΟΥ Κ. ζήτησε από τους ανακόπτοντες την καταβολή σ' αυτούς του παραπάνω χρηματικού ποσού, με βάση την υπ' αριθμ. .../27.1.2009 ταμειακή βεβαίωση χρηματικού καταλόγου. Στην ανακοπτόμενη υπ' αριθμ. .../27.1.09 ταμειακή βεβαίωση χρηματικού καταλόγου αναγράφεται το συνολικό ποσό της οφειλής, ήτοι 7.181,99 Ε, χωρίς να αναγράφεται η αιτία, ενώ στη συνημμένη τριπλότυπη περιληπτική κατάσταση γίνεται η ανάλυση του ποσού αυτού μόνο κατά κεφάλαιο, νομίμους τόκους, τόκους υπερημερίας κλπ, χωρίς εξατομίκευση των δανειακών συμβάσεων από τις οποίες προκύπτει η ανωτέρω οφειλή των ανακοπτόντων. Και είναι αληθές ότι στον χρηματικό κατάλογο αναφέρεται ότι πρόκειται για «ΔΑΝΕΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΓΓΥΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ», πλην όμως και σ' αυτή ουδεμία ανάλυση, όπως παραπάνω, του χρηματικού ποσού αναγράφεται. Από τη μη αναγραφή των παραπάνω στοιχείων στη βεβαίωση αυτή, οι ανακόπτοντες, οι οποίοι αρνούνται το ύψος της οφειλής, δεν μπορούν να ελέγξουν αυτήν, υφιστάμενοι βλάβη, η οποία δεν μπορεί να καλυφθεί με άλλον τρόπο παρά με την ακύρωση της αόριστης αυτής ταμειακής βεβαίωσης, λαμβανομένου υπόψη ότι μετά την έκδοση της παραπάνω βεβαίωσης έλαβαν τις προαναφερόμενες ατομικές ειδοποιήσεις ληξιπροθέσμων χρεών να καταβάλουν το

συνολικό ποσό των 7.181,99 Ε. Ούτε το καθ' ου Ελληνικό Δημόσιο ισχυρίζεται ότι οι ανακόπτοντες γνώριζαν την ακριβή αιτία και το ύψος της οφειλής τους, ούτε προκύπτει ότι έλαβαν γνώση άλλων προσδιοριστικών της οφειλής διοικητικών πράξεων. Επομένως, η προσβαλλόμενη ταμειακή βεβαίωση χρηματικού καταλόγου ήταν αόριστη και συνεπώς άκυρη. Τα ίδια δέχθηκε και το πρωτοβάθμιο δικαστήριο και συνεπώς ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε τις παραπάνω διατάξεις και εκτίμησε τις αποδείξεις και τ' αντίθετα που ισχυρίζεται το εκκαλούν είναι αβάσιμα και απορριπτέα καθώς και η κρινόμενη έφεση στο σύνολο της...

123/2012

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας
Εισηγητής: Γεώρ. Αποστολάκης
Δικηγόροι: Αχιλ. Κοντός, Αιμιλία Ζιώγα

Στα διοικ. δικαστήρια υπάγονται οι διοικ. διαφορές ουσίας, όπως οι εκ της εφαρμογής της νομοθεσίας για τις διοικ. συμβάσεις, μεταξύ των οποίων και οι εκ συμβάσεων δημοσίων έργων ή εκ παρεπόμενης τούτων αξίωσης. Διοικ. σύμβαση αν επιδιώκεται ικανοποίηση δημόσιου σκοπού και ένας συμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή νπδδ, το οποίο, είτε βάσει του διέποντος αυτήν κανονιστικού καθεστώτος, είτε βάσει ρητρών σε αυτή που αποκλίνουν από το κοινό δίκαιο, βρίσκεται σε υπερέχουσα θέση έναντι του αντισυμβαλλόμενου. Υπαγωγή στα διοικ. δικαστήρια διαφορών από αδικ. πλουτισμό του Δη-

μοσίου, ΟΤΑ και νπδδ μόνον εφόσον υφίσταται σχέση δημόσιου δικαίου, εκ της οποίας ή εξ αφορμής της λειτουργίας της δημιουργείται πλουτισμός τους.

Οι διαφορές από σύμβαση προμήθειας ιατρικών υλικών σε δημόσιο νοσοκομείο, για την οποία δεν τηρήθηκε ο νόμιμος τύπος, υπάγονται στα πολιτικά δικαστήρια.

{...} 2. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 94 του Συντάγματος, όπως αυτό αναθεωρήθηκε με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής, στο Συμβούλιο της Επικρατείας και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια υπάγονται οι διοικητικές διαφορές, όπως νόμος ορίζει, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, (παρ. 1), ενώ στα πολιτικά δικαστήρια υπάγονται οι ιδιωτικές διαφορές καθώς και οι υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας (παρ. 2), μόνο δε σε ειδικές περιπτώσεις και προκειμένου να επιτυγχάνεται η ενιαία εφαρμογή της αυτής νομοθεσίας μπορεί να ανατεθεί με νόμο η εκδίκαση κατηγοριών ιδιωτικών διαφορών στα διοικητικά δικαστήρια ή κατηγοριών διοικητικών διαφορών ουσίας στα πολιτικά δικαστήρια (παρ. 3). Εξάλλου, με το άρθρο 1 του ν. 1406/1983 υπήχθησαν στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων οι διοικητικές διαφορές ουσίας, μεταξύ δε αυτών περιλαμβάνονται και αυτές που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά τις διοικητικές συμβάσεις (παρ. 2 περ. ι'), μεταξύ των οποίων και οι προερχόμενες από συμβάσεις εκτέλεσης δημοσίων ή δημοτικών έργων ή σε

οποιαδήποτε παρεπόμενη της σύμβασης αυτής αξίωση. Είναι δε η σύμβαση διοικητική, εάν ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι το Ελληνικό Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και με τη σύναψη της σύμβασης επιδιώκεται η ικανοποίηση σκοπού, τον οποίο ο νόμος ανάγει σε δημόσιο σκοπό, το δε Ελληνικό Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, είτε βάσει του κανονιστικού καθεστώτος που διέπει τη σύμβαση, είτε βάσει ρητρών που προβλέπονται κανονιστικώς και έχουν περιληφθεί στη σύμβαση και που αποκλίνουν από το κοινό δίκαιο, βρίσκεται, χάριν του εν λόγω σκοπού, σε υπερέχουσα θέση απέναντι στο αντισυμβαλλόμενο μέρος, ήτοι σε θέση μη προσιδιάζουσα στον δυνάμει των διατάξεων του ιδιωτικού δικαίου συναπτόμενο συμβατικό δεσμό (βλ. ΑΕΔ 3/99, 21/97, ΣτΕ Ολομ. 1031/95, ΣτΕ 1598/01). Θεωρείται δε ότι παρεκκλίνουν από το κοινό δίκαιο και προσδίδουν εξουσιαστική θέση στο Δημόσιο ή ν.π.δ.δ., οι διατάξεις ή οι ρήτρες εκείνες που παρέχουν στα τελευταία τη δυνατότητα να εξασφαλίζουν τα συμφέροντά τους, επιβάλλοντας κυρώσεις για παραβάσεις της σύμβασης ή γενικότερα επεμβαίνοντας μονομερώς προς διαμόρφωση του συμβατικού δεσμού (βλ. ΣτΕ 380/94, 898/93, 1376, 4704/87). Αντίθετα, οι συμβάσεις, οι οποίες συνάπτονται χωρίς τη συνομολόγηση ρητρών που αποκλίνουν από το κοινό δίκαιο και προσδίδουν στο Δημόσιο ή ν.π.δ.δ. υπεροχή έναντι του αντισυμβαλλομένου μέρους, δεν είναι διοικητικές, αλλά ιδιωτικού δικαίου και οι αναφερόμενες διαφορές υπάγονται στη δικαιοδοσία των τακτικών πολιτικών δικαστηρίων, σύμφω-

να με τα άρθρα 94 παρ. 2 του Συντάγματος και 1 παρ. 2 ΚΠολΔ, έστω και εάν αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση δημόσιου σκοπού (ΑΕΔ 10/89, 15/92, 21/97, 10/03, ΑΠ 1354/96, 1141/96, 1146/95, 260/93).

Περαιτέρω, οι διαφορές από τον αδικαιολόγητο πλουτισμό του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου υπάγονται στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων, μόνο εφόσον υφίσταται σχέση δημόσιου δικαίου από την οποία ή με αφορμή τη λειτουργία της οποίας δημιουργείται ο πλουτισμός του Δημοσίου κλπ (ΑΕΔ 42/90, 2/93).

Εν προκειμένω, με την υπό κρίση αγωγή η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι διατηρεί επιχείρηση παραγωγής και εμπορίας βιομηχανικών και ιατρικών αερίων και ότι δυνάμει έγγραφης δημόσιας (διοικητικής) σύμβασης προμήθειας, χρονικής διάρκειας από 11.9.2003 έως 10.9.2004, είχε αναλάβει να προμηθεύσει το εναγόμενο δημόσιο νοσοκομείο με ιατρικά αέρια. Ότι μετά τη λήξη της σύμβασης αυτής, της οποίας παραλείφθηκε η εμπρόθεσμη παράτασή της, εξακολούθησε, κατόπιν αιτήματος του εναγομένου, με διαδοχικές άτυπες συμβάσεις να το προμηθεύει και να του παραδίδει, κατά το χρονικό διάστημα από το Νοέμβριο του 2004 μέχρι και το Μάρτιο του 2006, τα λεπτομερώς περιγραφόμενα στην αγωγή, κατ' είδος, ποσότητα και τιμή μονάδος, ιατρικά αέρια, εκδίδοντας για κάθε επιμέρους πώληση τα αντίστοιχα τιμολόγια - δελτία αποστολής, αντί του αναφερόμενου τιμήματος για κάθε προϊόν. Ότι παράλληλα, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, εκμίσθωσε άτυπα στο ενα-

γόμενο μία ειδική δεξαμενή αποθήκευσης του υγρού οξυγόνου της ιδιοκτησίας της αντί του αναφερόμενου μηνιαίου μισθώματος. Ότι, αν και αυτή εκπλήρωσε πλήρως τις υποχρεώσεις που απέρρεαν από τις ανωτέρω συμβάσεις προς το εναγόμενο, αυτό δεν της έχει καταβάλει το οφειλόμενο από τις πωλήσεις τίμημα συνολικού ποσού 92.348,84 Ε και τα οφειλόμενα μισθώματα συνολικού ποσού 3.185,59 Ε. Με βάση τα περιστατικά αυτά, ζητεί να υποχρεωθεί το εναγόμενο να της καταβάλει το συνολικό ποσό των 95.534,43 Ε, με το νόμιμο τόκο από τη συμφωνηθείσα δήλη ημέρα καταβολής του, ήτοι από την παρέλευση ενενήντα (90) ημερών από της εκδόσεως εκάστου τιμολογίου, με το επιτόκιο υπερημερίας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στην πλέον πρόσφατη κύρια πράξη αναχρηματοδότησης, προσαυξημένο κατά επτά (7) ποσοστιαίες μονάδες, σύμφωνα με το ΠΔ 166/5.6.2003, μέχρι την πλήρη εξόφληση. Επικουρικά και για την περίπτωση που ήθελε κριθεί ότι οι ανωτέρω συμβάσεις είναι άκυρες, ζητεί να της αποδοθεί το ανωτέρω ποσό, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής μέχρι την πλήρη εξόφληση, κατά τις διατάξεις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού, διότι το εναγόμενο κατέστη πλουσιότερο κατά το ανωτέρω συνολικό ποσό, χωρίς νόμιμη αιτία, σε βάρος της περιουσίας, ο δε πλουτισμός του αυτός σώζεται μέχρι σήμερα.

Με βάση το ιστορικό αυτό, η υπό κρίση διαφορά ανήκει στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων (άρθρο 1 ΚΠολΔ) και όχι των διοικητικών, όπως αβάσιμα υποστηρίζει το εναγόμενο, για τους εξής λόγους: Σύμφωνα με την ισχύουσα νομο-

θεσία, η σύναψη των συμβάσεων προμηθειών του Δημοσίου και των ν.π.δ.δ. διέπεται, κατ' αρχήν, από τις διατάξεις του Κανονισμού Προμηθειών του Δημοσίου (Π.Δ. 394/1996). Κατ' εξαίρεση, η σύναψη των συμβάσεων προμηθειών που αφορούν πολεμικά είδη εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις του Π.Δ. 284/1989. Κατά συνέπεια, η προμήθεια των λοιπών, πλην των πολεμικών, ειδών, όπως είναι και το νοσοκομειακό υλικό, διέπεται από τις διατάξεις του ν. 2286/1995 και του κατ' εξουσιοδότηση τούτου εκδοθέντος Π.Δ. 394/1996 (ΣΤΕ 3402/05, 45/05, 3234/05).

Στην προκειμένη περίπτωση, όπως εξιστορείται στο δικόγραφο της αγωγής, οι ένδικες συμβάσεις προμήθειας ιατρικού αερίου, που έλαβαν χώρα μετά τη λήξη των αρχικά νομίμως και εγκύρως καταρτισθεισών διοικητικών συμβάσεων προμήθειας τέτοιου υλικού, καταρτίστηκαν άτυπα κατά παράβαση των προαναφερομένων διατάξεων του π.δ. 394/1996. Ως εκ τούτου, πέραν της ακυρότητας αυτών λόγω της μη τήρησης του κατά τις διατάξεις αυτές προβλεπόμενου τύπου, σύμφωνα με τον οποίο σε περίπτωση απ' ευθείας ανάθεσης προμηθειών η σύμβαση θεωρείται συναφθείσα μετά την αποστολή στον προμηθευτή σχετικής ανακοίνωσης που περιλαμβάνει τα κατά νόμο στοιχεία, οι εν λόγω συμβάσεις, μολοντί φέρονται ότι έχουν συναφθεί από το εναγόμενο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και αποβλέπουν σε εξυπηρέτηση δημόσιου σκοπού και συγκεκριμένα την παροχή υπηρεσιών υγείας, δεν είναι δυνατόν να χαρακτηριστούν ως διοικητικές, εφόσον προς τούτο

απαιτείται, κατά τα προαναφερθέντα, να διαπιστωθεί, εκ του όλου περιεχομένου τους, του κανονιστικού καθεστώτος από το οποίο διέπονται και των τυχόν περιεχόμενων σε αυτές ρητρών που αποκλίνουν από το κοινό δίκαιο, ότι το συμβαλλόμενο ν.π.δ.δ. βρίσκεται σε υπερέχουσα θέση έναντι των αντισυμβαλλομένων του και ότι η ενάγουσα, στα πλαίσια των συμβάσεων αυτών, αποδέχθηκε συμβατικούς όρους, που εξασφαλίζουν στο εναγόμενο εξαιρετικό συμβατικό καθεστώς και του παρέχουν τη δυνατότητα να επιβάλλει κυρώσεις ή να παρεμβαίνει μονομερώς προς το συμφέρον του στη διαμόρφωση του συμβατικού τους δεσμού.

Κατά συνέπεια, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στις προπαρατιθέμενες αιτιολογίες, οι ένδικες απαιτήσεις της ενάγουσας, εφόσον ανέκυψαν στα πλαίσια λειτουργίας συμβάσεων πωλήσεως και μισθώσεως, που δεν έχουν, κατά τα προαναφερθέντα, διοικητικό χαρακτήρα, υπάγονται, κατ' άρθρο 94 παρ. 2 του Συντάγματος, στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Ως εκ τούτου δε και η αναζήτηση εκ μέρους της ενάγουσας της ωφέλειας του εναγόμενου κατά τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, ενόψει της μη ύπαρξης, κατά τα προεκτεθέντα, σχέσης δημόσιου δικαίου συνδέουσας τους διαδίκους, δεν δημιουργούν διοικητική διαφορά ουσίας, αλλά διαφορά, η οποία, ως προερχόμενη από άκυρη συμβατική σχέση, ανήκει, σύμφωνα με την ως άνω διάταξη του Συντάγματος, στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Τα ίδια έκρινε και η εκκαλούμενη και απέρριψε τη σχετική ένσταση του εναγόμενου. Συνεπώς, ορθά ερμήνευσε και

εφάρμοσε το νόμο και γι' αυτό ο πρώτος λόγος της εφέσεως του εναγομένου, με τον οποίο υποστηρίζει τα αντίθετα, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

3. Ισχυρίζεται περαιτέρω το εναγόμενο και ήδη εκκαλούν με το δεύτερο λόγο της εφέσεως ότι η υπό κρίση αγωγή έπρεπε να απορριφθεί αυτεπαγγέλτως ως αόριστη, διότι, αν και η ενάγουσα για τις ένδικες απαιτήσεις της υπήχθη με αίτησή της στη ρύθμιση χρεών του άρθρου 17 ν. 3301/2004 και ως εκ τούτου η προμήθειά της έπρεπε να μειωθεί κατά το προβλεπόμενο ποσοστό έκπτωσης 5%, αυτή παραλείπει να αναφέρει το ανωτέρω γεγονός στην αγωγή της. Ωστόσο, ο ισχυρισμός του αυτός είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί, διότι η έννομη συνέπεια της επικαλούμενης εκπώσεως ως προϊόν της δια νόμου ρυθμίσεως των χρεών από προμήθειες δεν συνιστά στοιχείο της ιστορικής βάσεως της αγωγής που θεμελιώνεται κυρίως στη σύμβαση και επικουρικά στον αδικαιολόγητο πλουτισμό, αλλά αποτελεί ένσταση που πρέπει να προταθεί από το εναγόμενο. Γι' αυτό και ο δεύτερος λόγος της εφέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

4. Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, εφόσον δεν υπάρχει άλλος λόγος, η έφεση του εναγομένου πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της...

138/2012

Πρόεδρος: Αθαν. Καγκάνης

Εισηγήτρια: Χρυσούλα Χαλιαμούρδα

Δικηγόροι: Στέφ. Παντζαρτζίδης, Χρ. Νάστος

Ελλείψει σοβαρού λόγου, οι γονείς δεν έχουν δικαίωμα να εμποδίσουν την επικοινωνία του τέκνου με απώτερους ανιόντες του, που έχουν αυτοτελές δικαίωμα επικοινωνίας ρυθμιζόμενο από το δικαστήριο, αν οι γονείς την εμποδίσουν.

Διαφορές της μητέρας με τους ανιόντες του αποβιώσαντος πατέρα δεν αποτελούν λόγο αποκλεισμού της επικοινωνίας τους με τον ανήλικο εγγονό τους.

Κατά τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 1520 ΑΚ, οι γονείς δεν έχουν το δικαίωμα να εμποδίσουν την επικοινωνία του τέκνου με απώτερους ανιόντες του, εκτός αν υπάρχει σοβαρός λόγος. Στην περίπτωση αυτή, τα σχετικά με την επικοινωνία κανονίζονται ειδικότερα από το δικαστήριο. Εκτός λοιπόν από την επικοινωνία του γονέως, για την οποία προβλέπει η παρ. 1 του άρθρου αυτού, η δεύτερη παράγραφος αυτού καθιερώνει, κατά την ορθότερη γνώμη (ΑΠ 22/96 ΝοΒ 46. 205, ΑΠ 1308/89 Δνη 35. 441, Κ. Παπαδοπούλου, Αγωγές Οικογ. Δικαίου, τομ. Β', 2003 παρ. 232, Ε. Κουνουγέρη - Μανωλεδάκη, μελέτη στον Αρμ. 42, 1102-1103, Α. Παπαχρήστου σημ. στο ΝοΒ 34, 900, Β. Βαθρακοκόλη, Το Νέο Οικογ. Δίκαιο 2000 σελ. 964), αυτοτελές δικαίωμα επικοινωνίας των απώτερων ανιόντων (παππούδων, γιαγιάδων, κλπ) με το ανήλικό τέκνο των κατιόντων τους, το οποίο μπορεί να αποκλεισθεί μόνο αν υπάρχει σοβαρός λόγος. Το δικαίωμα αυτό κανονίζεται από το δικαστήριο, αν οι γονείς εμποδίσουν την επικοινωνία με το τέκνο χωρίς σοβαρό

λόγο. Αυτό ισχύει και στην περίπτωση που ο ένας γονέας αποβιώσει και ο άλλος αρνείται στους ανιόντες χωρίς σοβαρό λόγο την επικοινωνία τους με τον εγγονό τους (ΕφΑθ 1804/04 Δνη 45. 1692).

Στην προκειμένη περίπτωση από τις ένορκες καταθέσεις ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά. Η εκκαλούσα Σ. Κ. και ο υιός των εφεσιβλήτων Χ. Κ. στις 26.6.1999 τέλεσαν νόμιμο γάμο κατά τους κανόνες της Ανατολικής Ορθόδοξης εκκλησίας, από τον οποίο απέκτησαν στις 20.6.2001 ένα τέκνο, τον Α. Ο γάμος τους λύθηκε συναινετικά με τη με αριθμό 619/2003 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας. Στις 20.2.2006 ο πατέρας του ανωτέρω ανηλίκου τέκνου Χ. Κ. τραυματίστηκε θανάσιμα σε αεροπορικό ατύχημα. Έκτοτε η εκκαλούσα ασκεί αποκλειστικά τη γονική μέριμνα του προσώπου του ανηλίκου τέκνου της, οι δε εφεσίβλητοι (παππούς και γιαγιά) δεν έχουν καμία επαφή και επικοινωνία μ' αυτό (ανήλικο), παρά τις επανειλημμένες προσπάθειές τους για επικοινωνία μαζί του, την οποία αρνείται η εκκαλούσα μητέρα του, χωρίς να υπάρχει σοβαρός λόγος. Επομένως, επιβάλλεται για την ψυχική ισορροπία του ανηλίκου, ηλικίας σήμερα 11 ετών, η προσωπική επικοινωνία με τους εφεσίβλητους, ανεξάρτητα των διαφορών που έχει η μητέρα του με αυτούς. Και τούτο, διότι ο βασικός σκοπός του δικαιώματος επικοινωνίας είναι η διατήρηση του ψυχικού δεσμού και της προσωπικής σχέσης μεταξύ των απώτερων ανιόντων και του τέκνου, η αποτροπή της μεταξύ τους αποξένωσης, η ικανοποίηση των αισθημάτων αγάπης, συμπάθειας, στοργής και ενδιαφέροντος με-

ταξύ τους και η δυνατότητα των ανιόντων άμεσης γνώσης της ανάπτυξης και γενικά της παρακολούθησης όλης της πορείας του τέκνου, το οποίο, μετά τον πρόωρο θάνατο του πατέρα του και υιού των εφεσιβλήτων, παρέχει σ' αυτούς παρηγοριά και ελπίδα ζωής. Ο ισχυρισμός της εκκαλούσας ότι η επικοινωνία των εφεσιβλήτων με το ανήλικο τέκνο της θα θέσει σε κίνδυνο το συμφέρον του και θα έχει δυσμενείς επιπτώσεις σε βάρος του καθόσον δεν τους γνωρίζει, κρίνεται απορριπτέος ως αβάσιμος. Ούτε εξάλλου η διανυκτέρευση του ανηλίκου στην οικία των εφεσιβλήτων θα δημιουργήσει σ' αυτό οποιοδήποτε πρόβλημα, αντίθετα θα συμβάλλει στη δημιουργία ψυχικού και συναισθηματικού δεσμού του ανηλίκου με αυτούς. Οι επικαλούμενες δε από την εκκαλούσα διαφορές μεταξύ της ίδιας και των εφεσιβλήτων δεν αποτελούν λόγο αποκλεισμού της επικοινωνίας αυτών με τον ανήλικο εγγονό τους. Στο σημείο αυτό πρέπει να λεχθεί ότι η εκκαλούσα δεν παρουσίασε το ανήλικο τέκνο της ενώπιον της Εισηγήτριας του Δικαστηρίου τούτου, όπως είχε υποχρεωθεί με την προαναφερόμενη με αριθμό 336/2010 απόφαση του Δικαστηρίου τούτου, προκειμένου αυτό ενόψει της ηλικίας του (ήδη 11 ετών) να εκφράσει τη γνώμη του ως προς την πραγματοποίηση της επικοινωνίας του με τους εφεσιβλήτους και τον τρόπο αυτής. Με βάση τα ανωτέρω και αφού τηρήθηκε η προβλεπόμενη από τη διάταξη του άρθρου 681Γ' παρ. 2 εδ. β' προσπάθεια συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς (βλ. ταυτάριθμα με την παρούσα απόφαση πρακτικά συνεδρίασης), το Δικαστήριο κρίνει με γνώμονα πάντα το συμφέρον του

ανηλίκου, ότι οι εφεσίβλητοι πρέπει να επικοινωνούν μ' αυτό: 1) κάθε πρώτο ή τρίτο Σαββατοκύριακο κάθε μήνα και από ώρα 10.00' του Σαββάτου έως ώρα 20.00' της Κυριακής και 2) κατά τις θερινές διακοπές από 1η έως 15η Αυγούστου κάθε έτους. Ο τρόπος αυτός επικοινωνίας δεν θέτει σε κίνδυνο το συμφέρον του ανηλίκου ούτε όμως δυσχεραίνει την άσκηση της γονικής μέριμνας και ειδικότερα της επιμέλειας του προσώπου του. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο με την εκκαλουμένη απόφασή του έκρινε τα ίδια και ρύθμισε την επικοινωνία των εφεσιβλήτων με τον ανήλικο εγγονό τους κατά τον ίδιο ως άνω τρόπο, δεν έσφαλε στην εκτίμηση των αποδείξεων, αλλά ορθά εκτίμησε αυτές, τα δε αντίθετα υποστηριζόμενα όλους τους λόγους της έφεσης και τον πρόσθετο λόγο αυτής είναι αβάσιμα και πρέπει να απορριφθούν. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί η έφεση και ο πρόσθετος λόγος αυτής ως ουσιαστικά αβάσιμοι...

149/2012

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας
Εισηγήτρια: Ευαγγελία Καρδάση
Δικηγόροι: Πολύκαρπος Παπαδόπουλος, Βασιλική Τσουκαλά-Αλβίζου

Επί διατροφής ανήλικου τέκνου λαμβάνονται υπόψη περιουσιακά στοιχεία του υπόχρεου, έστω κι αν δεν αποκομίζει εισόδημα εξ αυτών διότι τη χρήση και κάρπωση έχουν οι επικαρπωτές γονείς του, χωρίς να απαιτείται ανάλωση ή ρευστοποίησή τους.

Στο ποσό της διατροφής συνυπολογίζεται η αναλογία στις κοινόχρηστες και λοιπές δαπάνες της οικίας διαμο-

νής, καθώς και η αποτιμητή σε χρήμα προσφορά της προσωπικής απασχόλησης της μητέρας για ανατροφή του ανηλίκου.

Συνεισφορά γονέων στη διατροφή του τέκνου.

Αοριστία ένστασης εναγομένου περί διακινδύνευσης της δικής του διατροφής, αν δεν επικαλείται δυνατότητα του ανήλικου να στραφεί κατά άλλου υπόχρεου, αλλά και απαράδεκτο αυτής διότι ο εναγόμενος δεν την πρότεινε προφορικά κατά την πρωτοβάθμια συζήτηση με καταχώριση στα πρακτικά, ούτε επικαλέσθηκε συνδρομή των 269 και 527 ΚΠολΔ για τη βραδεία προβολή.

{...} Από τις καταθέσεις των ενόρκως εξετασθέντων ... αποδείχθηκαν, σύμφωνα και με τα διδάγματα της κοινής πείρας, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Στις 4.7.1998 τέλεσαν οι διάδικοι στη Λ. Θρησκευτικό γάμο, ο οποίος ήδη έχει λυθεί δυνάμει της 26/2005 αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας που έχει καταστεί αμετάκλητη. Από το γάμο τους αυτό οι διάδικοι απέκτησαν ένα τέκνο, τη θυγατέρα τους Μ., ηλικίας 11 ετών κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής. Με την 144/2002 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας η επιμέλεια της ανήλικης ανατέθηκε οριστικά στη μητέρα της, με την οποία έκτοτε διαμένει. Ο εναγόμενος, πατέρας της ανήλικης, διαμένει σε μισθωμένη οικία στη Θ., για την οποία καταβάλει, ως μίσθωμα το ποσόν των 270 Ε μηνιαίως, πλέον κοινοχρήστων και λοιπών λειτουργικών εξόδων (βλ. το από 16.6.2009 ιδιωτικό μισθωτήριο συμφωνητικό που

μετ' επικλήσεως προσκομίζει). Εργάζεται δε σε δημόσια σχολεία της Θ., ως αναπληρωτής καθηγητής μαθηματικός, διορισθείς από τη Δ/ση Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης Δυτ. Θ., από Νοέμβριο έως Ιούνιο κάθε έτους, ενώ από Ιούλιο έως τον Οκτώβριο λαμβάνει επίδομα τακτικής ανεργίας από τον ΟΑΕΔ, και ως εκ τούτου οι μηνιαίες αποδοχές του, με συνυπολογισμό δώρων εορτών και επιδόματος αδείας, ανέρχονται κατά μέσον όρο στο ποσόν των 520 Ε (βλ. τα εκκαθαριστικά σημειώματα φόρου εισοδήματος για τα οικονομικά έτη 2009 και 2010 της ... ΔΟΥ Λ.). Ωστόσο, προς συμπλήρωση των μηνιαίων εσόδων του, παραδίδει ως καθηγητής μαθηματικών και ιδιαίτερα μαθήματα της ειδικότητάς του σε μαθητές, αποκομίζοντας επιπλέον περί τα 800 Ε κατά μέσον όρο το μήνα. Συνεπώς, τα μηνιαία εισοδήματά του ανέρχονται στο ποσόν των 1.320 Ε κατά μέσον όρο.

Περαιτέρω, αυτός διαθέτει και ακίνητη περιουσία, και ειδικότερα α) την ψιλή κυριότητα του πρώτου ορόφου διωρόφου οικοδομής στην οδό Α. αριθ. ... της Λ., που απετέλεσε τη συζυγική στέγη των διωρόφων, και β) την ψιλή κυριότητα αγρού εκτάσεως 9.000 τμ στη Ν. Λ. Όμως, ο εναγόμενος δεν αποκομίζει εισοδήματα από τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία, διότι τη χρήση και κάρπωση τούτων έχουν οι γονείς του, οι οποίοι έχουν παρακρατήσει την επικαρπία. Ωστόσο, λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των οικονομικών του δυνατοτήτων, ως στοιχεία της περιουσίας του, χωρίς να απαιτείται ανάλυση ή ρευστοποίηση τούτων (βλ. ΑΠ 272/04 Δνη 2004. 420, ΑΠ 1638/02 Δνη 2003. 1293, ΑΠ 284/01 Δνη 2001. 139). Μεταξύ δε των

στοιχείων της περιουσίας του περιλαμβάνεται και ένα ΙΧΕ αυτοκίνητο, δέκα (10) φορολογήσιμων ίππων, με αριθ. κυκλ. ΥΜΤ-..., το οποίο τέθηκε για πρώτη φορά σε κυκλοφορία το έτος 2002.

Η μητέρα της ανήλικης είναι νηπιαγωγός, η οποία υπηρετεί με απόσπαση στο γραφείο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Λ., αντί μηνιαίων αποδοχών 1.240 Ε. Διαμένει με την ανήλικη στην πατρική της οικία και ως εκ τούτου δε βαρύνεται με δαπάνες στεγάσεως, βαρύνεται, όμως, με την αναλογία της επί των κοινοχρήστων και λοιπών λειτουργικών δαπανών της εν λόγω οικίας. Περαιτέρω, διαθέτει και αυτή ακίνητη περιουσία, αποτελούμενη από ένα αγρό εκτάσεως 25.000 τμ και ένα οικόπεδο στην οδό Κ. της Λ. εμβαδού 201 τμ, τα οποία, όμως, δεν αποδείχθηκε ότι της αποφέρουν εισοδήματα. Εν τούτοις, όπως προαναφέρθηκε, λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των οικονομικών της δυνατοτήτων, ως στοιχεία της περιουσίας της. Πέραν δε των ανωτέρω, άλλα περιουσιακά στοιχεία ή εισοδήματα δεν αποδείχθηκε ότι διαθέτει αυτή. Βαρύνεται όμως με τη διατροφή της ανήλικης θυγατέρας της, στην οποία παρέχει τις προσωπικές της υπηρεσίες για τη φροντίδα και την ανατροφή της, οι οποίες αποτιμώνται στο ποσόν των 150 Ε.

Η ανήλικη δεν έχει περιουσία και εισοδήματα από οποιαδήποτε πηγή, λόγω δε της ανηλικότητάς της αδυνατεί βεβαίως να ασκήσει βιοποριστική εργασία. Διαμένει, όπως προαναφέρθηκε, με τη μητέρα της στην πατρική οικία της τελευταίας και ως εκ τούτου δε βαρύνεται με δαπάνες στεγάσεως, βαρύνεται, όμως, με την αναλογία της

επί των δαπανών ύδρευσης, θέρμανσης και ηλεκτροφωτισμού της εν λόγω οικίας, στην οποία διαμένει. Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι η ανήλικη, ηλικίας 11 ετών, κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής, είναι μαθήτρια της ΣΤ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου και παράλληλα παρακολουθεί μαθήματα μουσικής στο Δημοτικό Ωδείο Λ., παραδοσιακού χορού στο Λύκειο Ελληνίδων και μαθήματα αγγλικής και γαλλικής γλώσσας, αντί μηνιαίων διδάκτρων ύψους 72,00, 18,00, 120,00 και 61,00 Ε, αντίστοιχα, και συνολικού ύψους 271 Ε (βλ. σχετικές αποδείξεις παροχής υπηρεσιών που μετ' επικλήσεως προσκομίζονται). Οι δαπάνες ιατροφαρμακευτικής της περίθαλψης καλύπτονται από τον ασφαλιστικό φορέα της μητέρας της, που είναι δημόσιος υπάλληλος, ενώ οι λοιπές δαπάνες της, οι δαπάνες δηλαδή για εκπαίδευση, ένδυση, τροφή, ψυχαγωγία και παραθερισμό, είναι οι συνήθεις για τα παιδιά αυτής της ηλικίας. Η ανήλικη, όμως, τις δαπάνες αυτές δε δύναται να αντιμετωπίσει εξ' ιδίων, λόγω της αδυναμίας της για αυτοδιατροφή. Ως εκ τούτου, έχει δικαίωμα διατροφής σε χρήμα, κατά μήνα προκαταβαλλομένης, έναντι των γονέων της, οι οποίοι ενέχονται, ο καθένας ανάλογα με τις δυνάμεις του, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1486 παρ. 2 και 1489 παρ. 2 ΑΚ.

Κατ' ακολουθίαν, με βάση τις προεκτεθείσες οικονομικές δυνάμεις των γονέων της ανήλικης και τις εν γένει περιστάσεις, η κατά μήνα διατροφή της, σύμφωνα και με τα διδάγματα της κοινής πείρας, ανέρχεται στο ποσόν των 600 Ε. Το ποσόν αυτό είναι ανάλογο με τις ανάγκες της, όπως προκύπτουν από τις συνθήκες της ζωής της, (ΑΚ

1493) και ανταποκρίνεται στα απαραίτητα έξοδα για τη διατροφή, συντήρηση και την εν γένει εκπαίδευση της ανήλικης. Στο ποσόν αυτό συνυπολογίζεται και η αναλογία της στις κοινόχρηστες και λοιπές λειτουργικές δαπάνες της οικίας διαμονής της (βλ. ΑΠ 826/94 Δνη 1997. 1078), καθώς και η προσφορά της προσωπικής εργασίας και απασχόλησης της μητέρας της για τη φροντίδα και ανατροφή της, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, είναι αποτιμητή σε χρήμα. Κατόπιν τούτων, ύστερα από αναγωγή των οικονομικών δυνατοτήτων του κάθε γονέα στο σύνολο των εισοδημάτων τους, ο εναγόμενος πρέπει να μετέχει στην ανάλογη διατροφή της ανήλικης, που προσδιορίζεται με τα κριτήρια που προαναφέρθηκαν, με το ποσόν των 300 Ε. Το ποσόν αυτό αντιστοιχεί στην προς συνεισφορά υποχρέωσή του στην ανάλογη διατροφή της. Κατά το υπόλοιπο ποσόν, που απαιτείται προς συμπλήρωση της ανάλογης διατροφής της ανήλικης, πρέπει να συμμετέχει η μητέρα της, με την προσφορά των άνω αποτιμητών σε χρήμα προσωπικών της υπηρεσιών προς την ανήλικη και τα εισοδήματα από την εργασία της, δεδομένου ότι κατά το ποσόν αυτό κρίνεται βάσιμη η ένσταση περί συνεισφοράς της τελευταίας στη διατροφή της ανήλικης (ΑΚ 1489 παρ. 2, βλ. και ΑΠ 46/89 Δνη 31. 521, ΕφΑθ 2218/96 Αρμ 51. 361, ΕφΛαρ 705/03 και 945/05 αδημ.), την οποία προέβαλε πρωτοδίκως και επαναφέρει με την έφεσή του ο εκκαλών - εναγόμενος.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο εκκαλών - εναγόμενος προέβαλε το πρώτον με την έφεση την εκ του άρθρου 1487 εδ. β' ΑΚ ένσταση περί διακινδύνευσης της δικής του

διατροφής, η οποία, πέραν της αοριστίας της, δεδομένου ότι δεν επικαλείται τη δυνατότητα της ανήλικης να στραφεί σε άλλο υπόχρεο (βλ. ΑΠ 676/00 Δνη 41. 1597, ΑΠ 46/99 Δνη 40. 76, ΑΠ 804/94 Δνη 37. 91), πρέπει να απορριφθεί προεχόντως ως απαράδεκτη, διότι ο εναγόμενος δεν πρότεινε την ένσταση αυτή προφορικά κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ως όφειλε, κατά την προκειμένη ειδική διαδικασία, ώστε να καταχωρηθεί στα ταυτάριθμα με την εκκαλουμένη απόφαση πρακτικά (βλ. ΟΛΑΠ 2/05 Δνη 2005. 689, ΑΠ 144/07 Δνη 2007. 466, ΑΠ 128/08 Δνη 2009. 1021), ούτε, επίσης, επικαλέσθηκε τη συνδρομή των προϋποθέσεων των άρθρων 269 και 527 ΚΠολΔ για την παραδεκτή βραδεία προβολή της ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου. Σε κάθε δε περίπτωση, η εν λόγω ένσταση πρέπει να απορριφθεί ως ουσία αβάσιμη, διότι ο εναγόμενος, με βάση τις οικονομικές του δυνατότητες που προαναφέρθηκαν, είναι σε θέση να καταβάλει το ποσόν των 300 Ε κατά μήνα ως διατροφή της ανήλικης, χωρίς να διακινδυνεύει η δική του διατροφή. Μετά ταύτα, δεκτής γενομένης κατά ένα μέρος της προβληθείσας από τον εναγόμενο ενστάσεως περί συνεισφοράς της μητέρας της ανήλικης στη διατροφή της, έπρεπε η κρινόμενη αγωγή της τελευταίας να γίνει δεκτή μέχρι του ποσού των 300 Ε, το οποίο έπρεπε να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να της καταβάλει ως μηνιαία διατροφή της. Το δε πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφαση δέχθηκε μεν κατά ένα μέρος την ένσταση, υποχρέωσε, όμως, τον εναγόμενο να καταβάλει, ως μηνιαία διατροφή

της ανήλικης, το ποσόν των 400 Ε, έσφαλε περί την εκτίμηση των αποδείξεων. Ως εκ τούτου, πρέπει να εξαφανισθεί κατά παραδοχή του σχετικού λόγου της έφεσης στο σύνολό της κατ' ουσίαν. Αφού δε διακρατηθεί η υπόθεση από το Δικαστήριο τούτο, πρέπει η αγωγή να γίνει δεκτή εν μέρει κατ' ουσίαν και να υποχρεωθεί ο εναγόμενος, την πρώτη κάθε μήνα και για χρονικό διάστημα δύο ετών από την επίδοση της αγωγής, να καταβάλει στη μητέρα της ανήλικης, Β. Α., που την εκπροσωπεί στη δίκη, ως ασκούσα την επιμέλειά της, το ποσόν των 300 Ε ως διατροφή της ανήλικης, με το νόμιμο τόκο από την καθυστέρηση της πληρωμής κάθε μηνιαίας παροχής μέχρι την εξόφληση...

159/2012

Πρόεδρος: Αθαν. Καγκάνης
Εισηγήτρια: Ελένη Πολυχρόνου
Δικηγόροι: Βασ. Στάθης

Ειδικό νοσοκομειακό επίδομα σε όλο το προσωπικό των νοσηλευτικών ιδρυμάτων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

Μονάδες και Κέντρα Ψυχικής Υγείας.
Η άδεια φροντίδας παιδιού θεωρείται και αμείβεται ως χρόνος εργασίας, έχει δε αφετηρία τη λήξη της άδειας λοχείας, ήτοι 9 εβδομάδες μετά τον τοκετό.

Ίδρυση και λειτουργία οικοτροφείου ως μονάδα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης. Πρόσληψη της ενάγουσας ως βοηθητικό προσωπικό με καθήκοντα τη συνοδεία των φιλοξενούμενων στο οικοτροφείο, τον καθαρισμό των ενδυμάτων τους, το σερβίρισμα των

γευμάτων και την καθαριότητα των χώρων. Κρίση ότι το άνω οικοτροφείο δεν είχε χαρακτήρα νοσηλευτικού ιδρύματος ή κλινικής, αφού δεν είχε τις νόμιμες προϋποθέσεις και άδειες και συνεπώς η εργαζόμενη δεν δικαιούται νοσοκομειακό επίδομα.

{...} Το άρθρο 2 του Ν. 201/1975 ορίζει στην παρ. 1 «εις άπαν το προσωπικόν των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων Ν.Δ. 2592/1953 χορηγείται από 1.9.1975 διά του παρόντος ειδικόν νοσοκομειακόν επίδομα εξ είκοσι τοις εκατόν (20%) επί του βασικού μισθού....» και στην παρ. 4 «αι διατάξεις του παρόντος άρθρου έχουν ανάλογον εφαρμογήν και επί του προσωπικού των παντός είδους νοσηλευτικών ιδρυμάτων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, μη υπαγομένων εις τας διατάξεις του Ν.Δ. 2592/1953». Επίσης οι υπ' αρ. 14763/2003 (ΦΕΚ 716/5.6.2003 τ. Β'), 12494/2004 (ΦΕΚ 1223/10.8.2004 τ. Β'), 11498/2005 (ΦΕΚ 593/4.5.2005 τ. Β') και 12191/2006 (ΦΕΚ 1119/17.8.2006 τ. Β') αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας «περί καθορισμού των όρων αμοιβής και εργασίας για το προσωπικό που απασχολείται στα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (κοινωνική ιδρύματα, οργανισμούς, σωματεία, συλλόγους, κληροδοτήματα κ.λ.π.» ορίζουν: «Σε όλο το νοσηλευτικό προσωπικό χορηγείται νοσοκομειακό επίδομα σε ποσοστό 20%. Το ίδιο ποσοστό χορηγείται και σε όλους τους άλλους εργαζόμενους με την προϋπόθεση ότι το Ίδρυμα κ.λ.π. έχει νοσοκο-

μειακό χαρακτήρα κατά την έννοια του Ν. 201/75».

Περαιτέρω ο Ν. 2071/1992 «Εκσυγχρονισμός και Οργάνωση Συστήματος Υγείας» ορίζει: Στο άρθρο 48 παρ. 1 «Εφεξής τα ιδρύματα από το κράτος νοσηλευτικά ιδρύματα μπορεί να έχουν οποιαδήποτε νομική μορφή. Η ίδρυση αυτών γίνεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με το οποίο καθορίζεται και η νομική τους μορφή». Στο άρθρο 51 παρ. 1 «Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις ίδρυσης νέων νοσηλευτικών ιδρυμάτων ν.π.δ.δ. και ν.π.ι.δ., καθώς και οι κτιριολογικές, τεχνικές και επιστημονικές προδιαγραφές λειτουργίας αυτών». Στο άρθρο 52 παρ. 1 «Επιτρέπεται εφεξής να ιδρύονται και να λειτουργούν υπό μορφή ν.π.ι.δ. νοσηλευτικά ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα...» και στην παρ. 3 «Για την ίδρυση και τη λειτουργία των νοσηλευτικών αυτών ιδρυμάτων απαιτείται άδεια που χορηγείται από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, εφαρμοζομένων αναλόγως των σχετικών διατάξεων περί ίδρύσεως και λειτουργίας ιδιωτικών κλινικών». Στο άρθρο 91 «1. Το Κράτος μεριμνά για την προώθηση και το συντονισμό των λειτουργιών της πρόληψης, της περίθαλψης και της κοινωνικής αποκατάστασης παιδιών, εφήβων και ενηλίκων με προβλήματα ψυχικής υγείας. 2. Για τον ανωτέρω σκοπό εφαρμόζονται οι αρχές της διάρθρωσης σε

τομείς, της προτεραιότητας της εξωνοσοκομειακής περίθαλψης, της αποασυλοποίησης και της ευαισθητοποίησης και συμμετοχής της κοινωνικής ομάδας στα θέματα ψυχικής υγείας». Στο άρθρο 93 «Μονάδες Ψυχικής Υγείας είναι τα κέντρα ψυχικής υγείας, οι ψυχιατρικοί τομείς νομαρχιακών ή περιφερειακών νοσοκομείων, οι πανεπιστημιακές ψυχιατρικές κλινικές, τα ειδικά ψυχιατρικά νοσοκομεία, οι παιδοψυχιατρικές κλινικές, οι ψυχογериατρικές κλινικές, οι κινητές Μονάδες Ψυχικής Υγείας, οι ιδιωτικές ψυχιατρικές κλινικές, οι ξενώνες, τα οικοτροφεία, τα προστατευόμενα διαμερίσματα, οι ανάδοχοι οικογένειες, οι θεραπευτικές μονάδες αποκατάστασης, οι θεραπευτικές συνεταιριστικές μονάδες, τα νοσοκομεία ημέρας και νύχτας και τα ιατροπαιδαγωγικά κέντρα. Στις Μ.Ψ.Υ. διενεργείται η πρόληψη και η διάγνωση της ψυχικής διαταραχής, η θεραπεία της και η συνέχιση της θεραπευτικής αγωγής, η κοινωνική επανένταξη και η επαγγελματική αποκατάσταση προσώπων που πάσχουν από ψυχική διαταραχή» και στην παρ. 6 «Στα κέντρα ψυχικής υγείας, τους ψυχιατρικούς τομείς γενικών νοσοκομείων, τις ψυχιατρικές πανεπιστημιακές κλινικές, τις παιδοψυχιατρικές κλινικές και τα ειδικά ψυχιατρικά νοσοκομεία, υπάγονται όλες οι υπόλοιπες Μονάδες Ψυχικής Υγείας της παρ. 1 του άρθρου αυτού, οι οποίες Μ.Ψ.Υ. μπορούν να συνιστώνται και ως αυτοτελή ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ.». Επίσης ο Ν. 2716/1999 «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και άλλες διατάξεις» ορίζει: Στο άρθρο 9 «Μονάδες και Προγράμματα Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης 1. Οι Μονάδες ή προγράμματα

όπου παρέχονται υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης για ενήλικες, παιδιά ή εφήβους είναι τα οικοτροφεία, οι Ξενώνες, τα Προστατευμένα Διαμερίσματα και οι Φιλοξενούσες Οικογένειες. 2. Οι Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης, καθώς και τα προγράμματα Προστατευμένων Διαμερισμάτων και Φιλοξενουσών Οικογενειών έχουν σκοπό την τοποθέτηση και ψυχιατρική παρακολούθηση, σε χώρους διαβίωσης, θεραπείας και υποστήριξης, για μακρόχρονη ή βραχεία παραμονή των ατόμων με ψυχικές διαταραχές και σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα, όταν δεν έχουν στέγη ή κατάλληλο οικογενειακό περιβάλλον, μετά από αίτησή τους...». Στο άρθρο 11 «Μονάδες Ψυχικής Υγείας στον Ιδιωτικό Κερδοσκοπικό και μη Κερδοσκοπικό Τομέα 1. Επιτρέπεται η ίδρυση και λειτουργία από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα, πέραν των όσων προβλέπονται από τις διατάξεις του π.δ. 247/1991 (ΦΕΚ 93 Α') και του π.δ. 517/1991 (ΦΕΚ 202 Α'), αποκλειστικά Κέντρων Ημέρας, Προστατευμένων Διαμερισμάτων, Οικοτροφείων, Ξενώνων, Ειδικών Κέντρων Κοινωνικής Επανένταξης και Ειδικών Μονάδων Αποκατάστασης και Επαγγελματικής Επανένταξης. Από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα επιτρέπεται η λειτουργία και Κινητών Μονάδων Ψυχικής Υγείας. Το αυτό φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να λειτουργεί περισσότερες από μία Μ.Ψ.Υ. Οι μονάδες αυτές των φυσικών και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου εντάσσονται στον αντίστοιχο Τομέα Ψυχικής Υγείας».

Περαιτέρω σύμφωνα με το άρθρο 6

παρ. 1 και 5 της από 15.4.2002 ΕΕΣΣΕ των ετών 2002 και 2003, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αρ. κατ. 37/14.6.2002 όμοια, που κυρώθηκε με το άρθρο 7 του Ν. 3144/2003, «οι μητέρες εργαζόμενες δικαιούνται για χρονικό διάστημα τριάντα μηνών από τον τοκετό, είτε να προσέρχονται αργότερα, είτε να αποχωρούν νωρίτερα κατά μία ώρα κάθε ημέρα. Εναλλακτικά, με συμφωνία του εργοδότη, το ημερήσιο ωράριο των μητέρων μπορεί να ορίζεται κατά δύο ώρες για τους πρώτους 12 μήνες και σε μία ώρα για 6 επί πλέον μήνες. Η άδεια φροντίδας του παιδιού θεωρείται και αμείβεται ως χρόνος εργασίας...». Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 8 της από 24.5.2004 ΕΕΣΣΕ των ετών 2004 και 2005 «η άδεια θηλασμού και φροντίδας παιδιών του άρθρου 9 της ΕΓΣΣΕ του έτους 1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, έχει ως αφετηρία τη λήξη της άδειας λοχείας, δηλαδή 9 εβδομάδες μετά τον τοκετό».

Από τις ένορκες καταθέσεις ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Η εναγομένη είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και συγκεκριμένα αστική εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Με βάση τις ως άνω διατάξεις των άρθρων 9 και 11 του Ν. 2716/1999 η εναγομένη προέβη στην ίδρυση και λειτουργία οκτώ μονάδων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, μεταξύ των οποίων και του οικοτροφείου, που βρίσκεται στο Ρ. Κ. Το οικοτροφείο αυτό, σύμφωνα και με την υπ' αρ. Α3α/οικ.876/2000 «Καθορισμός του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας των Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης (Οικοτροφεία, Ξενώνες) και των Προγραμμάτων Προστατευμένων Διαμερισμάτων του άρθρου 9 του

Ν. 2716/99» (ΦΕΚ 661/23.5.2000 τ. Β') απόφαση των Υπουργών Οικονομικών - Υγείας και Πρόνοιας, είναι μονάδα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης υψηλού βαθμού προστασίας, στο οποίο φιλοξενούνται για διαβίωση, θεραπεία και υποστήριξη άτομα με ψυχικές διαταραχές και ειδικότερα άτομα που χρειάζονται ψυχογериατρική φροντίδα, άτομα με νοητική υστέρηση και δευτερογενείς ψυχικές διαταραχές, άτομα που μπορούν να ζουν στην κοινότητα αλλά επειδή έχουν χαμηλό βαθμό αυτοδυναμίας έχουν ανάγκη στεγαστικής δομής υψηλής εποπτείας, με σκοπό να διασφαλισθεί η παραμονή των ατόμων αυτών στην κοινότητα και η συνέχιση των σχέσεών τους με τη ζωή και τη δράση της τοπικής κοινωνίας. Το ως άνω οικοτροφείο στεγάζονταν σε κτήριο αποτελούμενο από επτά υπνοδωμάτια, δύο λουτρά, ενιαίο χώρο καθιστικού, τραπεζαρίας και κουζίνας, διαδρόμους και φυσικοθεραπευτήριο, όπως τούτο προκύπτει και από την κατάθεση της μάρτυρος της ενάγουσας. Το προσωπικό του ανωτέρω οικοτροφείου αποτελούνταν από ψυχίατρο, ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό, νοσηλευτές, φυσικοθεραπευτές, εργοθεραπευτή, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό. Ειδικότερα, ο ψυχίατρος, σύμφωνα και με τον εσωτερικό κανονισμό της εναγομένης, παρακολουθούσε την ψυχιατρική κατάσταση των ασθενών και ρύθμιζε τη φαρμακευτική αγωγή τους, διενεργούσε ιατρική επίσκεψη μία φορά την εβδομάδα σε όλους τους ασθενείς και επίσης ήταν υπεύθυνος για τη μεταφορά του ασθενούς στην αρμόδια ψυχιατρική μονάδα σε περίπτωση υποτροπής της ψυχικής νόσου. Η ενάγουσα προσλήφθη-

κε από την εναγομένη, την 1.6.2003, με έγγραφη σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, για να εργασθεί ως βοηθητικό προσωπικό στο ανωτέρω οικοτροφείο. Τα καθήκοντα που είχαν ανατεθεί στην ενάγουσα, σύμφωνα και με τον ως άνω εσωτερικό κανονισμό, συνίσταντο στη συνοδεία των φιλοξενουμένων στο οικοτροφείο ατόμων στην καθημερινή τους ζωή, με σκοπό την αυτονόμησή τους και την ανάπτυξη των ψυχικών, λειτουργικών και κοινωνικών τους δεξιοτήτων, η καθαριότητα των χώρων του οικοτροφείου, ο καθαρισμός των ρούχων και η ευπρεπής ενδυμασία των ως άνω φιλοξενουμένων ατόμων και το σερβίρισμα των γευμάτων τους.

Με τα δεδομένα αυτά των αποδείξεων το ως άνω οικοτροφείο, στο οποίο η ενάγουσα παρείχε τις υπηρεσίες της, δεν είχε νοσοκομειακό χαρακτήρα, δεν ήταν δηλαδή νοσηλευτικό ίδρυμα ή κλινική, αφού δεν είχε τις προβλεπόμενες από το νόμο (άρθρα 48, 51, 52, 56 Ν. 2071/1992 και Π.Δ. 247/1991) προϋποθέσεις και άδειες για να λειτουργήσει ως τέτοιο και δεν παρείχε νοσοκομειακή περίθαλψη. Ήταν μονάδα ψυχικής υγείας, στην οποία παρέχονταν εξωνοσοκομειακή περίθαλψη και υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης στα άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας. Επομένως, ο ισχυρισμός της ενάγουσας ότι ο χαρακτήρας του οικοτροφείου της εναγομένης είναι αμιγώς ή κατά κύριο λόγο νοσοκομειακός και ως εκ τούτου αυτή δικαιούται νοσοκομειακό επίδομα 20% επί του βασικού μισθού της είναι αβάσιμος και απορριπτέος. Κατά συνέπεια, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που με την εκκαλού-

μενη απόφασή του δέχθηκε τα ίδια, δεν έσφαλε ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και ως προς την εκτίμηση των αποδείξεων και οι περί του αντιθέτου λόγοι της έφεσης είναι αβάσιμοι και απορριπτέοι.

Περαιτέρω δεν αποδείχθηκε από τα ως άνω αποδεικτικά στοιχεία ότι η ενάγουσα ζήτησε από την εναγομένη να της χορηγήσει άδεια απουσίας για τη φροντίδα του τέκνου της, που γεννήθηκε στις 31.5.2002, δηλ. προτού προσληφθεί από την εναγομένη και ότι η τελευταία αρνήθηκε να της τη χορηγήσει. Η μάρτυρας της ενάγουσας δεν καταθέτει τίποτε σχετικό. Το κατατιθέμενο από αυτήν (μάρτυρα) περί διαμαρτυριών της ενάγουσας, αναφέρεται, σύμφωνα με την κατάθεσή της, στο ύψος του μισθού της και στον μη συνυπολογισμό της προϋπηρεσίας της και όχι την μη χορήγηση άδειας απουσίας. Επομένως, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που με την εκκαλούμενη απόφασή του δέχθηκε τα ίδια, δεν έσφαλε ως προς την εκτίμηση των αποδείξεων και ο περί του αντιθέτου λόγος της έφεσης είναι αβάσιμος και απορριπτέος. Κατά συνέπεια, η έφεση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της ως ουσιαστικά αβάσιμη...

163/2012

Πρόεδρος: Αθαν. Καγκάνης
Εισηγητής: Ελένη Πολυχρόνου
Δικηγόροι: Ελισάβετ Λιμνίδου, Μαρία Σωτηρίου

Κοινόχρηστα πράγματα οι δρόμοι, που, εφόσον δεν ανήκουν σε ΟΤΑ ή ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανή-

κουν στο Δημόσιο. Η οδός αποκτά την ιδιότητα του κοινοχρήστου: α) από το νόμο, με χαρακτηρισμό από το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο πόλης, β) από τη βούληση των ιδιοκτητών, με διαθήκη, δωρεά ή συμβολαιογραφική παραίτηση του κυρίου μεταγραφόμενη και γ) με την αμνημονεύτου χρόνου αρχαιότητα του ΒΡΔ, ήτοι με χρήση της από ΟΤΑ ή τους δημότες συνεχώς επί δύο γενεές, η καθεμία των οποίων εκτείνεται σε 40 έτη και είχε συμπληρωθεί πριν την εισαγωγή του ΑΚ.

Για να χαρακτηριστεί οδός ως κοινόχρηστη αγροτική πρέπει να σχηματίσθηκε πριν το ν. 651/77 και να εμφανίζεται ως ιδιωτική σε σχεδιαγράμματα προσαρτημένα σε συμβόλαια καταρτισθέντα επίσης πριν τον άνω νόμο, η ιδιότητα δε αυτή διατηρείται και μετά το ν. 1337/83.

Η ύπαρξη ιδιωτικού δρόμου, που αφέθηκε από τους δικαιοπαρόχους των εναγόντων για εξυπηρέτηση αυτών και όμορων ιδιοκτητών, καθώς και η μνεία σε τίτλους ότι κληροτεμάχια συνορεύουν με δρόμο, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως παραίτηση από το δικαίωμα κυριότητας, ούτε επάγονται απώλειά της, εφόσον δεν γίνεται επίκληση νόμιμου τρόπου με τον οποίο κατέστη η έκταση κοινόχρηστη αγροτική οδός.

{...} Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 369, 966, 967, 972, 1033 και 1192 εδάφ. 1 ΑΚ, οι οποίες εφαρμόζονται, σύμφωνα με το άρθρο 55 ΕισΝΑΚ, προκειμένου να κριθεί, μετά την εισαγωγή του ΑΚ, η ιδιότητα ενός πράγματος ως κοινο-

χρήστου, συνάγεται ότι μεταξύ των κοινοχρήστων πραγμάτων περιλαμβάνονται και οι οδοί, επομένως και οι αγροτικές, οι οποίες, εφόσον δεν ανήκουν στο Δήμο ή στην Κοινότητα ή ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανήκουν στο Δημόσιο. Η αγροτική οδός, όπως και κάθε οδός, αποκτά την ιδιότητα του κοινοχρήστου πράγματος: α) από το νόμο, ήτοι με το χαρακτηρισμό της ως οδού από το εγκεκριμένο ρυμοτομικό διάγραμμα του σχεδίου πόλεως, β) από τη βούληση των ιδιοκτητών, η οποία πρέπει να γίνει με νομότυπη δικαιοπραξία (διαθήκη ή δωρεά) ή και με παραίτηση από την κυριότητα, για την οποία όμως (παραίτηση) απαιτείται δήλωση του κυρίου περιβαλλόμενης τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου και υποβαλλόμενη σε μεταγραφή, αφού περιέχει κατάργηση εμπραγμάτου δικαιώματος και γ) με την αμνημονεύτου χρόνου αρχαιότητα, την οποία προέβλεπε το προϊσχύσαν βυζαντινορωμαϊκό δίκαιο (ν.3 παρ. 2 Πανδ. 43.7) και σύμφωνα με την οποία η χρήση του πράγματος από Κοινότητα ή Δήμο ή από τους δημότες αυτών μπορούσε να προσδώσει σε ακίνητο την ιδιότητα του κοινοχρήστου, εφόσον η αρχαιότητα στην άνω χρήση υπήρξε συνεχής επί δύο γενεές, η καθεμία των οποίων εκτείνεται σε σαράντα έτη και είχε συμπληρωθεί πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα (23.2.1946), ενόψει του ότι ο Κώδικας αυτός δεν αναγνωρίζει το θεσμό της αμνημονεύτου χρόνου αρχαιότητας. Περαιτέρω, στο προτελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 720/1977 ορίζεται ότι: «ιδιωτικοί οδοί σχηματισθείσαι μέχρι της ισχύος του ν. 651/1977 και εμφανιζόμεναι εις συμβόλαια, ομοίως προ της

ισχύος του ν. 651/1977 καταρτισθέντα, θεωρούνται ως αγροτικά οδοί προς εξυπηρέτηση των παρ' αυταίς αγροτεμαχίων», ενώ το άρθρο 43 παρ. 7 του ν. 1337/83 ορίζει ότι «τα δύο τελευταία εδάφια της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 720/1977 ... καταργούνται» και το άρθρο 44 του ίδιου ν. 1337/1983 ότι «η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην εφημερίδα της κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε άλλες διατάξεις». Από τις τελευταίες διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 2 του ν. 720/1977 και των άρθρων 43 παρ. 7 και 44 του ν. 1337/1983 προκύπτει ότι για να χαρακτηριστεί μια οδός ως αγροτική και, συνεπώς, κοινόχρηστη απαιτείται αφενός να σχηματίσθηκε πριν την έναρξη ισχύος του ν. 651/1977 και αφετέρου να εμφανίζεται ως ιδιωτική οδός σε τοπογραφικά σχέδια που είναι κατατεθειμένα σε συμβόλαια που καταρτίσθηκαν επίσης πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 651/1977, η ιδιότητα δε αυτή της οδού ως αγροτικής διατηρείται και μετά την ισχύ του ν. 1337/1983, αφού αυτός δεν όρισε διαφορετικά (ΑΠ 617/10 Νόμος). Κατά συνέπεια, εκείνος που ισχυρίζεται ότι κάποιος δρόμος είναι δημοτικός ή κοινοτικός, πρέπει, για να είναι ορισμένος ο ισχυρισμός του, να καθορίσει το νόμιμο τρόπο, με τον οποίον απέκτησε την ιδιότητα αυτή (ΑΠ 242/94 ΝοΒ 43. 55).

Στην προκειμένη περίπτωση από τις ένορκες καταθέσεις ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Οι ενάγοντες είναι συγκύριοι, κατά ποσοστό 1/3 εξ αδιαίρετου ο καθένας, α) του υπ αρ. 265α κληροτεμαχίου, εκτάσεως 11.310 τμ, που βρίσκεται στη θέση «Ι. ή Κ.» της κτηματικής περιφέρει-

ας Ν. του νομού Λ., εκτός οριοθετημένου οικισμού, το οποίο συνορεύει βόρεια με το παρακάτω περιγραφόμενο υπ' αρ. 266 κληροτεμάχιο, νότια με την οδό Ν.-Χ., ανατολικά με κληροτεμάχιο ιδιοκτησίας κληρονόμων Ι.Κ. και δυτικά με τα υπ' αρ. 547 και 546 αγροτεμάχια - λαχανόκηπους και β) των 17/20 εξ αδιαίρετου του υπ' αρ. 266 κληροτεμαχίου, εκτάσεως 27.850 τ.μ., που βρίσκεται στην ίδια ως άνω θέση και συνορεύει βόρεια με αγροτική οδό, νότια με το παραπάνω υπ' αρ. 265α κληροτεμάχιο, ανατολικά με κληροτεμάχιο ιδιοκτησίας κληρονόμων Ι. Κ. και δυτικά με τα υπ' αρ. 547 και 546 αγροτεμάχια - λαχανόκηπους. Τη συγκυριότητα των ανωτέρω ακινήτων απέκτησαν οι ενάγοντες από εξ αδιαίρετου κληρονομιά του αποβιώσαντος την 6.6.1997 θείου τους Ε. Γ., την οποία αποδέχθηκαν με την υπ' αρ. .../24.2.1998 πράξη αποδοχής κληρονομιάς της συμβολαιογράφου Ε.-Ε. Ρ.-Κ., η οποία μεταγράφηκε νόμιμα στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Λ. Ο εναγόμενος με τις πρωτόδικες προτάσεις του δεν αμφισβήτησε την κυριότητα του ως άνω δικαιοπαρόχου των εναγόντων επί των ανωτέρω ακινήτων, από τα οποία το μεν 265α κληροτεμάχιο είχε περιέλθει στην κυριότητα των απώτερων δικαιοπαρόχων των εναγόντων Ε., Ο., Κ., Ε. και Δ. Μ. με το υπ' αρ. .../1956 οριστικό παραχωρητήριο του Υπουργείου Γεωργίας, που μεταγράφηκε νόμιμα, με την ίδια ως άνω έκταση των 11.310 τμ, το δε υπ' αρ. 266 κληροτεμάχιο είχε περιέλθει στην κυριότητα του απώτερου δικαιοπαρόχου των εναγόντων Α. Α. με το υπ' αρ. .../1947 οριστικό παραχωρητήριο του Υπουργείου Γεωργίας, που

μεταγράφηκε νόμιμα, με την ίδια ως άνω έκταση των 27.850 τμ. Τα επίδικα εδαφικά τμήματα, εμβαδού 754,70 και 1.152,48 τμ αντίστοιχα, είναι συνεχόμενα, εκτείνονται κατά μήκος της δυτικής πλευράς των ανωτέρω κληροτεμαχίων και αποτυπώνονται στο από 21.3.2008 τοπογραφικό διάγραμμα του ως άνω πραγματογνώμονα με τα στοιχεία 3-4-5-25-24-23-22-3. Συγκεκριμένα, το πρώτο αποτελεί τμήμα του υπ' αρ. 265α κληροτεμαχίου και συνορεύει νότια σε πλευρά 3-22, μήκους 11,20 μ. με την οδό Ν. Χ., βόρεια σε πλευρά 23-4, μήκους 11,83 μ. με το υπόλοιπο τμήμα του επιδίκου που καταλαμβάνει τμήμα του υπ' αρ. 266 κληροτεμαχίου, ανατολικά σε πλευρά 23-22, μήκους 65 μ. με το υπόλοιπο τμήμα του υπ' αρ. 265 α κληροτεμαχίου των εναγόντων και δυτικά σε πλευρά 3-4, μήκους 65 μ. με τα υπ' αρ. 546 και 547 αγροτεμάχια. Το δεύτερο εδαφικό τμήμα αποτελεί τμήμα του υπ' αρ. 266 κληροτεμαχίου και συνορεύει νότια σε πλευρά 4-23, μήκους 11,83 μ. με το υπόλοιπο τμήμα του επιδίκου, που καταλαμβάνει τμήμα του υπ' αρ. 265 α κληροτεμαχίου, βόρεια σε πλευρά 5-25, μήκους 7,76 μ. με αγροτική οδό, ανατολικά σε πλευρά 23-24, μήκους 34,15 μ. και σε πλευρά 24-25, μήκους 87,28 μ. με το υπόλοιπο τμήμα του υπ' αρ. 266 κληροτεμαχίου και δυτικά σε πλευρά 4-5, μήκους 117,10 μ. με τα υπ' αρ. 544, 545 και 546 αγροτεμάχια.

Το γεγονός ότι τα επίδικα εδαφικά τμήματα περιλαμβάνονται εν όλω στον ανωτέρω υπ' αρ. .../24.2.1998 τίτλο των εναγόντων και αποτελούν τμήματα των ως άνω υπ' αρ. 265α και 266 κληροτεμαχίων αποδεικνύεται ιδίως α) από την

έκθεση πραγματογνωμοσύνης και το σχεδιάγραμμα που τη συνοδεύει του ως άνω διορισθέντος πραγματογνώμονα, ο οποίος γνωμοδοτεί ότι τα επίδικα εδαφικά τμήματα εμπίπτουν εξ ολοκλήρου στα υπ' αρ. 265α και 266 κληροτεμάχια, και ότι σύμφωνα με τα διαγράμματα διανομής του συνοικισμού Ν. και του αγροκτήματος «Ν.» δεν υπάρχει αγροτικός δρόμος μεταξύ των λαχανόκηπων του συνοικισμού (υπ' αρ. 544, 545, 546, 547) και των αγρών (265α, 266), αλλά τα όρια των δύο διαγραμμάτων ταυτίζονται, β) την προσκομιζόμενη από 4.2.2003 τεχνική έκθεση της τοπογράφου μηχανικού Ε. Χ., γ) από το γεγονός ότι ο ανωτέρω τίτλος των εναγόντων (υπ' αρ. .../24.2.1998 πράξη αποδοχής κληρονομιάς) αναφέρει εμβαδόν 11.310 τμ για το υπ' αρ. 265α κληροτεμάχιο και 27.850 τμ για το υπ' αρ. 266 κληροτεμάχιο, που ταυτίζεται με το εμβαδόν του κτηματολογικού πίνακα διανομής του έτους 1929 και των ανωτέρω υπ' αρ. .../1956 και .../1947 παραχωρητηρίων, όπου υπάρχει περιγραφή του υπ' αρ. 266 κληροτεμαχίου και ορίζεται ως δυτικό όριο αυτού ο συνοικισμός και δ) από το υπ' αρ. .../7.11.2000 έγγραφο της Διεύθυνσης Τοπογραφικής της Ν.Α. Λ. και υπ' αρ. .../13.11.2000 έγγραφο της Διεύθυνσης Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος της Ν.Α. Λ., σύμφωνα με τα οποία τα υπ' αρ. 266 και 265α αγροτεμάχια συνορεύουν δυτικά με τους υπ' αρ. 544, 545, 546 και 547 λαχανόκηπους και ότι μεταξύ των ανωτέρω λαχανόκηπων και των αγροτεμαχίων δεν υφίσταται δρόμος. Αποδεικνύεται συνεπώς ότι οι ενάγοντες είναι συγκύριοι των επιδίκων, κατά τα προεκτεθέντα ιδανικά μερίδια, με βάση τον προαναφερόμενο

τίτλο ιδιοκτησίας.

Το γεγονός της ύπαρξης του ως άνω ιδιωτικού δρόμου πλάτους 3 μ., ο οποίος είχε αφεθεί από τους δικαιοπαρόχους των εναγόντων για την εξυπηρέτηση των ίδιων και των ιδιοκτητών των ομόρων ακινήτων, καθώς και το γεγονός ότι στους τίτλους ιδιοκτησίας των εναγόντων (υπ' αρ. .../1998, .../1962, .../1962, .../1990, .../1992, .../1994 συμβόλαια) αναφέρεται ότι τα υπ' αρ. 265α και 266 κληροτεμάχια συνορεύουν δυτικά με δρόμο, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως παραίτηση από το δικαίωμα κυριότητας, ούτε συνεπάγονται την επ' αυτών απώλεια της κυριότητας των εφεσιβλήτων δια της κατάστασης αυτών κοινοχρήστων, αφού δεν γίνεται επίκληση νόμιμου τρόπου με βάση τον οποίο κατέστη το επίδικο κοινόχρηστη αγροτική οδός, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στη μείζονα σκέψη, ενώ δεν υπάρχει περίπτωση αμνημονεύτου χρόνου αρχαιότητας, αφού δεν επικαλείται ο εναγόμενος κοινοχρησία του επιδίκου επί 80 τουλάχιστον έτη πριν από την ισχύ του Αστικού Κώδικα, ούτε εφαρμογής του ως άνω ν. 720/1977, καθόσον δεν γίνεται επίκληση ότι το επίδικο εμφανίζεται σε τοπογραφικό σχέδιο προσαρτημένο σε συμβόλαιο καταρτισθέν πριν την ισχύ του ν. 651/77. Επομένως, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο με την εκκαλούμενη απόφαση δέχθηκε ότι οι ενάγοντες είναι συγκύριοι των επιδίκων εδαφικών τμημάτων κατά τα προαναφερόμενα ιδανικά μερίδια και ότι ο εναγόμενος τα κατέλαβε, ορθά εφάρμοσε το νόμο και εκτίμησε τις αποδείξεις και οι περί του αντιθέτου λόγοι της έφεσης είναι αβάσιμοι και απορριπτέοι. Επομένως, η έφεση πρέπει

να απορριφθεί στο σύνολό της ως ουσιαστικά αβάσιμη...

165/2012

Πρόεδρος: Άγγ. Λιάπης

Εισηγήτρια: Ουρανία Φωτοπούλου

Δικηγόροι: Κων. Ευθυμίου, Δημ. Τζέλλης

Επί πραγματικού ελαττώματος του μισθίου που εμποδίζει μερικά ή ολικά τη χρήση, δικαίωμα μείωσης ή μη καταβολής του μισθώματος. Πραγματικό ελάττωμα η αδυναμία χρήσης του μισθίου, λόγω απαγόρευσης από δημόσια αρχή ή αδυναμίας χορήγησης διοικ. άδειας.

Επιλεκτικό δικαίωμα μισθωτή, αντί για μείωση ή μη καταβολή μισθώματος, αποζημίωσης για μη εκτέλεση της σύμβασης. Η ύπαρξη των διαζευκτικώς συρρεουσών αξιώσεων του μισθωτή συνδέεται με το χρονικό διάστημα στο οποίο υπάρχει το ελάττωμα, μπορεί δε σε κάποιο διάστημα να δικαιούται μόνο μείωση μισθώματος, ενώ σε άλλο, όπως επί υπερημερίας ως προς την άρση του, να δικαιούται και αποζημίωση.

Γνήσια αναβλητική ένσταση διζήσεως υπέρ του εγγυητή, που επάγεται προσωρινή απόρριψη της αγωγής, καθόσον ο δανειστής υποχρεούται να προβεί σε εκτέλεση κατά του πρωτοφειλέτη, μετά το ατελέσφορο της οποίας μπορεί να ασκήσει νέα αγωγή κατά του εγγυητή (και όχι να επαναφέρει την πρώτη).

Ευρωπαϊκός Κανονισμός για καθορισμό υγειονομικών κανόνων ως προς τα ζωικά υποπροϊόντα που δεν προ-

ορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο.

Η μη ύπαρξη εγκατάστασης αποτέφρωσης ή αδρανοποίησης των ζωικών υπολειμμάτων του μίσθιου σφαγείου συνιστά πραγματικό ελάττωμα, που καθιστά αδύνατη τη λήψη άδειας λειτουργίας, η δε παράνομη λειτουργία επάγεται διοικητικές και ποινικές κυρώσεις.

Τροποποίηση μισθωτηρίου κατά τον τύπο της μίσθωσης. Εκμίσθωση από ΟΤΑ καταρτίζεται εγγράφως, κατόπιν δημοπρασίας και τήρησης των λοιπών νόμιμων όρων.

{...} Από τις διατάξεις των άρθρων 574 έως 578 ΑΚ συνάγεται ότι με τη διαρκή σύμβαση της μίσθωσης ο εκμισθωτής έχει υποχρέωση να παραχωρήσει στο μισθωτή τη χρήση του πράγματος για όσο χρόνο διαρκεί η μίσθωση. Επίσης, έχει υποχρέωση όχι μόνο να παραδώσει το μίσθιο κατάλληλο για τη συμφωνημένη χρήση, αλλά να το διατηρεί κατάλληλο για τη συμφωνημένη χρήση σε όλη τη διάρκεια της μίσθωσης, υποχρεούμενος σε άρση των πραγματικών του ελαττωμάτων και σε αποκατάσταση των συμφωνημένων ιδιοτήτων που λείπουν. Αν κατά το χρόνο παράδοσής του στο μισθωτή το μίσθιο έχει ελάττωμα που εμποδίζει μερικά ή ολικά τη συμφωνημένη χρήση (πραγματικό ελάττωμα) ή αν κατά τη διάρκεια της μίσθωσης εμφανίστηκε τέτοιο ελάττωμα, ο μισθωτής έχει δικαίωμα μείωσης ή μη καταβολής του μισθώματος. Το ίδιο ισχύει και αν λείπει από το μίσθιο μια συμφωνημένη ιδιότητα ή αν έλειπε τέτοια ιδιότητα όσο διαρκεί η μίσθωση. Τέτοιο πραγματικό ελάττωμα, εξάλλου, απο-

τελεί και η αδυναμία χρήσης του μισθίου όπως συμφωνήθηκε, λόγω απαγόρευσης της χρήσης από δημόσια αρχή ή λόγω αδυναμίας χορήγησης της απαιτούμενης άδειας δημόσιας αρχής. Περαιτέρω, αν κατά τη συνομολόγηση της μίσθωσης λείπει η συμφωνημένη ιδιότητα του μισθίου ή ο εκμισθωτής γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει το πραγματικό ελάττωμα του μισθίου που υπήρχε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης ή αν από υπαιτιότητα του εκμισθωτή έλειψε η συμφωνημένη ιδιότητα ή εμφανίστηκε το ελάττωμα του μισθίου μετά τη συνομολόγηση της μίσθωσης ή αν ο εκμισθωτής έγινε υπερήμερος ως προς την άρση του πραγματικού ελαττώματος ή της έλλειψης της ιδιότητας, ο μισθωτής έχει δικαίωμα, αντί για μείωση ή μη καταβολή του μισθώματος, να απαιτήσει αποζημίωση για τη μη εκτέλεση της σύμβασης, η οποία περιλαμβάνει τη θετική και αποθετική ζημία που τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο με το ελάττωμα ή την έλλειψη της συμφωνημένης ιδιότητας. Στις περιπτώσεις αυτές, όπως προκύπτει από τις παραπάνω διατάξεις, σε συνδυασμό με εκείνη του άρθρου 306 εδ. α' ΑΚ, ο μισθωτής έχει κατ' επιλογή αγωγή για μείωση ή μη καταβολή του μισθώματος ή αγωγή για αποζημίωση. Οι αξιώσεις αυτές συρρέουν διαζευκτικά, με την έννοια ότι η επιλογή της μιας αποκλείει την άσκηση των λοιπών, με οποιαδήποτε μορφή είτε κυρίως είτε επικουρικώς, εφόσον, βεβαίως, αφορούν το ίδιο χρονικό διάστημα, αφού από τη φύση της μίσθωσης ως διαρκούς σύμβασης και την υποχρέωση του μισθωτή όχι μόνο να παραδώσει το μίσθιο κατάλληλο για τη συμφωνημένη χρήση, αλλά και να το διατηρεί

κατάλληλο γι' αυτήν και απαλλαγμένο από ελαττώματα και ελλείψεις όσο διαρκεί η μίσθωση, προκύπτει ότι η ύπαρξη των διαζευκτικώς συρρεουσών αξιώσεων συνδέεται με το χρονικό διάστημα στο οποίο υπάρχουν τα ελαττώματα ή οι ελλείψεις, είναι δε ενδεχόμενο σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα να υπάρχει δικαίωμα μείωσης ή μη καταβολής του μισθώματος, όχι όμως και δικαίωμα αποζημίωσης, διότι δεν συντρέχουν και οι ειδικές προϋποθέσεις, υπό τις οποίες, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, γεννάται το δικαίωμα αυτό, ενώ σε άλλο χρονικό διάστημα, όπως στην περίπτωση που σ' αυτό υφίσταται υπερημερία του εκμισθωτή ως προς την άρση του πραγματικού ελαττώματος ή της έλλειψης της ιδιότητας, να υπάρχει και αξίωση αποζημίωσης (ολΑΠ 50/05).

Περαιτέρω, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 574, 575, 576 και 585 ΑΚ προκύπτει ότι αν κατά το χρόνο παράδοσης στο μισθωτή του μισθίου πράγματος, τούτο έχει ελάττωμα που εμποδίζει, μερικά ή ολικά, τη συμφωνημένη χρήση ή εάν δεν παραχωρήθηκε στο μισθωτή ολικά ή μερικά, ανεμπόδιστη η συμφωνημένη χρήση ή του αφαιρέθηκε αργότερα η χρήση που του παραχωρήθηκε, τότε ο μισθωτής έχει δικαίωμα, εκτός άλλων, να καταγγείλει τη σύμβαση υπό τους όρους του άρθρου 585 ΑΚ, εφόσον εξαιτίας του προβαλλόμενου από αυτόν πραγματικού ελαττώματος αναιρείται η δυνατότητα να κάνει ελεύθερη ή ανενόχλητη χρήση κατά τους όρους της σύμβασης, οπότε, σύμφωνα με το άρθρο 587 ΑΚ, αίρεται για το μέλλον η μισθωτική σχέση και δεν υποχρεούται πλέον ο μισθωτής σε καταβολή

μισθωμάτων για το χρόνο μετά την καταγγελία. Το προς καταγγελία της μίσθωσης ως άνω δικαίωμα του μισθωτή θεμελιώνεται με μόνη την ύπαρξη του πραγματικού ελαττώματος τούτου, ανεξαρτήτως εάν ο μισθωτής βαρύνεται ή όχι με υπαιτιότητα ως προς αυτό. Τέτοιο πραγματικό ελάττωμα εξ άλλου αποτελεί και η αδυναμία χρήσης του μισθίου όπως συμφωνήθηκε λόγω απαγόρευσης της χρήσης από δημόσια αρχή ή λόγω αδυναμίας χορήγησης της απαιτούμενης άδειας δημόσιας αρχής (ΑΠ 1011/11, ΑΠ 411/11 Νόμος).

Τέλος, από τις διατάξεις των άρθρων 361, 481, 482, 483, 847 έως 857 ΑΚ προκύπτει ότι με τη σύμβαση της εγγύησης ο εγγυητής αναλαμβάνει έναντι του δανειστή την ευθύνη ότι θα καταβληθεί σ' αυτόν εκ μέρους του πρωτοφειλέτη η οφειλή. Ειδικότερα, κατά τη διάταξη του άρθρου 855 ΑΚ «ο εγγυητής έχει δικαίωμα να αρνηθεί την καταβολή της οφειλής, ωστόσο ο δανειστής επιχειρήσει αναγκαστική εκτέλεση εναντίον του πρωτοφειλέτου και αυτή αποβεί άκαρπη (ένσταση διζήσεως)». Από τη διάταξη αυτή, που αποτελεί εκδήλωση του επιβοηθητικού ή επικουρικού χαρακτήρα της εγγυήσεως και εκφράζει το πνεύμα της προστασίας του εγγυητή, συνδυαζόμενη προς τη διάταξη του άρθρου 856 του ίδιου Κώδικα, συνάγεται ότι παράγεται υπέρ του εγγυητή γνησία αναβλητική ένσταση, η οποία έχει ως συνέπεια την προσωρινή απόρριψη της αγωγής, εφ' όσον ο δανειστής είναι υποχρεωμένος να επιχειρήσει αναγκαστική εκτέλεση κατά του πρωτοφειλέτη, μετά το ατελεσφόρητο της οποίας δύναται να ασκήσει νέα αγωγή κατά του εγγυητή (και όχι να επαναφέρει προς συζή-

τηση την πρώτη που έχει απορριφθεί προσωρινά). Το παρεπόμενο της ευθύνης του εγγυητή εμποδίζει την εις ολόκληρο ευθύνη αυτού και του πρωτοφειλέτη έναντι του δανειστή. Η αρχή δε της οικονομίας της δίκης επιβάλλει στο Δικαστήριο ενώπιον του οποίου προτείνεται η εν λόγω ένσταση, εφ' όσον διακριβώσει από τα προσκομιζόμενα έγγραφα ότι είναι ουσιαστικά βάσιμη, να μην ασχοληθεί προηγουμένως με την ουσιαστική βασιμότητα της αξιώσεως κατά του εγγυητή, αλλά αυτή θα την ερευνήσει μετά την άρση του ανωτέρω κωλύματος, ήτοι μετά την πλήρωση της αρνητικής προϋποθέσεως της άκαρπης αναγκαστικής εκτέλεσης και την εκ νέου άσκηση της αγωγής του δανειστή κατά του εγγυητή (βλ. Γεωργιάδη - Σταθόπουλου «ΑΚ ερμηνεία» σελ. 385, 386, Ζέπο «ΕΡΜΑΚ» υπό το άρθρο 855 αρ. 8, Καυκάς «Ενοχικό Δίκαιο» υπό τα άρθρα 855-856 ΑΚ, ΑΠ 61/03, ΕφΠατρ 1009/04, ΕφΛαρ 747/03, ΕφΑθ 1255/02 Νόμος).

Από τις ένορκες καταθέσεις ... αποδείχτηκαν τα ακόλουθα: Μεταξύ του εκκαλούντος Δήμου Π., νόμιμα εκπροσωπούμενου, και του πρώτου των εφεσιβλήτων καταρτίστηκε στις 21.1.2002 σύμβαση μίσθωσης ενός βιομηχανοστασίου (δημοτικού σφαγείου) που βρίσκεται στην περιοχή του Δήμου Π., συντάχθηκε δε και το με την ίδια ημερομηνία ιδιωτικό συμφωνητικό. Η διάρκεια της μίσθωσης συμφωνήθηκε πενταετής, αρχόμενη από 21.1.2002 έως 31.12.2006 και το μηνιαίο μίσθωμα στο ποσό των 950.000 δρχ, πλέον ΦΠΑ. Έτσι το μηνιαίο μίσθωμα υπολογίζεται σε 3.317,72 Ε [950.000 + 529,72 (ΦΠΑ 19%)]. Με τον 10ο όρο του μισθωτηρίου

συμφωνήθηκε ότι «ο Δήμος υποχρεούται να καθορίζει χώρους και να προβαίνει στην ταφή των υπολειμμάτων των σφαγίων», ενώ με τον 11ο όρο αυτού «Για οτιδήποτε δεν προβλέπεται δια του παρόντος συμφωνητικού, θα ισχύει ό,τι προβλέπει το Π.Δ. 270/81». Κατά την κατάρτιση της μίσθωσης, ο δεύτερος των εφεσιβλήτων εγγυήθηκε την προσήκουσα καταβολή των μισθωμάτων. Ο μισθωτής παρέλαβε το μίσθιο και εκδόθηκε στο όνομα του η με αριθμό πρωτ. .../10.5.2002 προσωρινή άδεια λειτουργίας των σφαγείων, διάρκειας τεσσάρων (4) μηνών, με την επιφύλαξη της τήρησης των κείμενων διατάξεων και υπό τους αναφερομένους όρους, μεταξύ των οποίων και η έκδοση άδειας διάθεσης στερεών αποβλήτων, και οριστική άδεια διάθεσης υγρών αποβλήτων. Μετά τη λήξη της ως άνω χρονικής διάρκειας της παραπάνω προσωρινής άδειας λειτουργίας, δεν χορηγήθηκε στο μισθωτή άδεια λειτουργίας αόριστης διάρκειας, διότι δεν είχε εφοδιαστεί με άδεια διάθεσης στερεών αποβλήτων (βλ. το με αριθμ. πρωτ. .../3.1.2006 έγγραφο του τμήματος Βιομηχανίας της Ν.Α. Κ.). Παρά την έλλειψη άδειας λειτουργίας ο μισθωτής εξακολούθησε να λειτουργεί τα σφαγεία, προβαίνοντας στην ταφή των υπολειμμάτων αυτών σε παρακείμενους αγρούς, του χώρους δε αυτούς υποδείκνυε ο εκμισθωτής και με έξοδα του τελευταίου, όπως είχε συμφωνηθεί μεταξύ τους.

Κατόπιν εκδόθηκε ο με αριθμό 1774/2002 Κανονισμός (ΕΚ), του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Οκτωβρίου 2002 για τον καθορισμό υγειονομικών κανόνων σχετικά με

τα ζωικά υποπροϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο (Επίσημη Εφημερίδα αριθ.-L 273 της 10/10/2002 σ. 0001 - 0095), ο οποίος έχει τεθεί σ' εφαρμογή, ως έχων άμεση ισχύ στην ελληνική έννομη τάξη, από 1.5.2003. Με τον κανονισμό αυτό απαγορεύεται η ταφή των υποπροϊόντων των σφαγείων σε αγρούς. Σύμφωνα με το άρθρο 5 (2) του κανονισμού αυτού καθορίστηκε ότι όλα τα υλικά ζωικής προέλευσης που συλλέγονται κατά την επεξεργασία λυμάτων από σφαγεία διατίθενται απ' ευθείας ως απόβλητα με αποτέφρωση σε εγκεκριμένη μονάδα αποτέφρωσης ή μεταποιοούνται σε εγκεκριμένη μονάδα μεταποίησης ή διατίθενται ως απόβλητα με ταφή σε εγκεκριμένο χώρο υγειονομικής ταφής. Η διάθεση των υποπροϊόντων αυτών επιτρέπεται σε εγκεκριμένους Χ.Υ.Τ.Α, αφού προηγουμένως αδρανοποιηθούν σε εγκεκριμένες μονάδες μεταποίησης. Η ταφή των παραπάνω υποπροϊόντων επιτρέπεται, υπό προϋποθέσεις, μόνο στα σφαγεία που βρίσκονται σε απόμερες περιοχές, στις οποίες, όμως, δεν ανήκει το σφαγείο του Δήμου Π. (βλ. και το με αριθμό πρωτ. .../26.8.2005 έγγραφο της Δ/σης Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας). Το μίσθιο σφαγείο δεν διέθετε κατά το χρόνο σύναψης της μίσθωσης τις απαραίτητες ως άνω εγκαταστάσεις αποτέφρωσης ή αδρανοποίησης των αποβλήτων για την προστασία του περιβάλλοντος, και κατά συνέπεια, μετά την ισχύ του προαναφερθέντος κανονισμού, δεν υπήρχε δυνατότητα έκδοσης οριστικής άδειας λειτουργίας αυτού. Ο μισθωτής ενημέρωσε για την παραπάνω έλλειψη τον εκμισθωτή και ζήτησε την κατασκευή των παραπάνω

εγκαταστάσεων στο σφαγείο, προκειμένου να είναι δυνατή στη συνέχεια η έκδοση της άδειας λειτουργίας αυτού, πλην όμως ο εκμισθωτής, νόμιμα εκπροσωπούμενος από το Δήμαρχο, αρνήθηκε την κατασκευή τους και του υπέδειξε να συνεχίσει τη λειτουργία του σφαγείου, όπως και προηγουμένως (βλ. την κατάθεση του μάρτυρα Π. Φ. ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου). Η αλήθεια του αμέσως προαναφερθέντος σημείου της κατάθεσης του μάρτυρα Π. Φ., επιβεβαιώνεται και από την όλη μετέπειτα θέση του εκμισθωτή σχετικά με την έλλειψη των ανωτέρω εγκαταστάσεων στο μίσθιο σφαγείο, η οποία συνίσταται στο ότι δεν υφίσταται εκ του λόγου αυτού πραγματικό ελάττωμα του μισθίου που εμποδίζει την έκδοση άδειας λειτουργίας, διότι, όπως ισχυρίζεται και στις προτάσεις του ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου, «εάν ... εφαρμόζοταν ο ως άνω κανονισμός της Ε.Ε. έπρεπε να κλείσουν όλα τα σφαγεία της Ελλάδας». Κατόπιν τούτων, ο μισθωτής εξακολούθησε τη λειτουργία του μισθίου χωρίς άδεια λειτουργίας. Με το με αριθμό πρωτ. .../1.8.2005 έγγραφό του ο μισθωτής ζήτησε από τον εκμισθωτή τη λύση της μίσθωσης λόγω της μη ύπαρξης εγκατάστασης αποτέφρωσης στα σφαγεία, ήτοι λόγω πραγματικού ελαττώματος. Το Δημοτικό Συμβούλιο του τελευταίου έλαβε στην αριθμ. 12/2005 συνεδρίαση του απορριπτική απόφαση επί του αιτήματός του. Στη συνέχεια, ο μισθωτής κατήγγειλε τη μίσθωση για τον ίδιο ως άνω λόγο με τη με ημερομηνία 27.9.2005 δήλωσή του, η οποία επιδόθηκε στον εκμισθωτή στις 28.9.2005 (βλ. την αριθμ. .../28.9.05 έκθεση επίδοσης του δικαστικού επιμελητή

Α. Κ.). Ο εκμισθωτής με τη με ημερομηνία 29.9.2005 δήλωσή του (βλ. την αριθμ. .../30.9.05 έκθεση επίδοσης του δικαστικού επιμελητή Δ. Κ.) απάντησε στο μισθωτή ότι οι εγκαταστάσεις του σφαγείου πληρούν τις προϋποθέσεις έκδοσης άδειας λειτουργίας του, αρνήθηκε τη λύση της μίσθωσης και την παραλαβή του μισθίου, καλώντας τον να συνεχίσει τη συμφωνημένη λειτουργία του μισθίου.

Η μη ύπαρξη, όμως, εγκατάστασης αποτέφρωσης ή αδρανοποίησης των ζωικών υπολειμμάτων του μισθίου σφαγείου, συνιστά πραγματικό ελάττωμα αυτού, ένεκα του οποίου ο μισθωτής δεν μπορεί να λάβει την απαραίτητη άδεια λειτουργίας του και, συνεπώς, εμποδίζεται στη νόμιμη και συμφωνημένη χρήση αυτού, καθόσον η εξακολούθηση της παράνομης λειτουργίας του σφαγείου συνεπάγεται διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σε βάρος του μισθωτή. Το γεγονός ότι το άνω πραγματικό ελάττωμα εμφανίστηκε μετά την κατάρτιση της μίσθωσης, κατά τη συμφωνημένη διάρκεια αυτής, δεν έχει σημασία για την άσκηση των σχετικών δικαιωμάτων του μισθωτή, μεταξύ των οποίων και του δικαιώματος της καταγγελίας της μίσθωσης για το λόγο αυτό, διότι ο εκμισθωτής έχει την υποχρέωση να διατηρεί το μίσθιο κατάλληλο για τη συμφωνημένη χρήση, καθ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης, όπως προεκτέθηκε στη μείζονα σκέψη της παρούσας. Ο ισχυρισμός του εκμισθωτή ότι μετά την αποχώρηση του ενάγοντα μισθωτή από το μίσθιο, αυτό εκμισθώθηκε στον Ε. Π., ο οποίος εξακολουθεί να το λειτουργεί, γεγονός από το οποίο συνάγεται ότι δεν υπήρχε πραγματικό ελάττωμα στο μίσθιο, πρέπει

να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος, διότι δεν αποδείχτηκε ότι ο προαναφερθείς νέος μισθωτής λειτουργεί το μίσθιο κατόπιν έκδοσης νόμιμης άδειας λειτουργίας στο όνομά του, αφού ο εκμισθωτής ούτε επικαλείται, ούτε προσκομίζει τέτοια άδεια. Επομένως, η ως άνω καταγγελία της μίσθωσης εκ μέρους του μισθωτή είναι έγκυρη και δι' αυτής επήλθε η άρση της μισθωτικής σχέσης για το μέλλον, χωρίς να είναι απαραίτητο να ταχθεί προθεσμία, αφού ο εκμισθωτής είχε ήδη εκφράσει, όπως προαναφέρθηκε, την άρνησή του τόσο για την άρση του άνω πραγματικού ελαττώματος, όσο και για τη λύση της μίσθωσης. Έτσι, ο μισθωτής δεν οφείλει μισθώματα για τον μετά την καταγγελία της μίσθωσης χρόνο.

Σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν η υπό κρίση αγωγή πρέπει να γίνει δεκτή ως και ουσιαστικά βάσιμη, όσον αφορά στο αίτημά της για την αναγνώριση της λύσης της μίσθωσης, κατόπιν της παραπάνω έγκυρης καταγγελίας αυτής εκ μέρους του ενάγοντα μισθωτή, απορριπτομένων ως ουσιαστικά αβάσιμων των αντίθετων ισχυρισμών του εναγομένου εκμισθωτή. Για τους ίδιους λόγους πρέπει να γίνει δεκτός και ως ουσιαστικά βάσιμος ο πρώτος λόγος της ανακοπής, και να ακυρωθεί η ανακοπτόμενη διαταγή πληρωμής, κατά το ποσό των 3.317,72 €, που αντιστοιχεί στο μίσθωμα του μηνός Οκτωβρίου 2005, το οποίο δεν οφείλεται από το μισθωτή, αφού ήδη είχε επέλθει η λύση της μίσθωσης, κατόπιν της ανωτέρω καταγγελίας αυτής. Εφόσον το πρωτόδικο δικαστήριο με την εκκαλουμένη κατέληξε στο ίδιο αποτέλεσμα, αν και με εν μέρει διαφορετική αιτιολογία, η οποία αντικαθίσταται ως άνω,

ορθά εφάρμοσε το νόμο και εκτίμησε τις αποδείξεις, απορριπτομένων ως ουσιαστικά αβάσιμων των σχετικών λόγων της έφεσης.

Περαιτέρω, αποδείχτηκε ότι από το Μάιο του 2003 μέχρι και το χρόνο λύσης της μίσθωσης ο εκμισθωτής αρνήθηκε να προβαίνει στην ταφή των υπολειμμάτων του σφαγείου με δικά του έξοδα, όπως είχε συμφωνηθεί με τον 10ο όρο του μισθωτηρίου, και για το λόγο αυτό ο μισθωτής προέβαινε στην ως άνω ταφή με δικές του δαπάνες, σε χώρους, όμως, που εξακολουθούσε να του υποδεικνύει ο εκμισθωτής. Ο ισχυρισμός του εκμισθωτή ότι με νεώτερη προφορική συμφωνία μεταξύ αυτού και του μισθωτή, που καταρτίστηκε το Μάιο του 2003, τροποποιήθηκε ο πιο πάνω 10ος όρος του μισθωτηρίου, έτσι ώστε ο μισθωτής να βαρύνεται με τις δαπάνες της ταφής των υπολειμμάτων του σφαγείου, δεν αποδείχτηκε ουσιαστικά βάσιμος, καθόσον, πλην της κατάθεσης του μάρτυρος Α. Φ., αντιδημάρχου του εναγομένου - καθ' ου η ανακοπή Δήμου στο ακροατήριο του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, δεν επιβεβαιώνεται από κανένα άλλο αποδεικτικό μέσο. Και τούτο πέραν του ότι η ως άνω τροποποίηση του μισθωτηρίου, για να είναι ισχυρή, έπρεπε να περιληφθεί, κατά τα άρθρα 159 και 164 ΑΚ, τον τύπο στον οποίο υποβάλλεται η εγκρινόμενη δικαιοπραξία, καθόσον, σύμφωνα με τ' άρθρα 3 παρ. 2 Α εδ. ζ' και 6 παρ. 2 του Π.Δ/τος 270/1981 «περί καθορισμού των οργάνων, της διαδικασίας και των όρων διενέργειας δημοπρασιών για την εκποίηση ή εκμίσθωση πραγμάτων των Δήμων και Κοινοτήτων», τις διατάξεις του οποίου

προέβλεψαν και ως συμβατικούς όρους της σύμβασης μίσθωσης οι διάδικοι με τον προεκτεθέντα 11ο όρο του μισθωτηρίου, η μισθωτική σύμβαση στην οποία μετέχει Δήμος ή Κοινότητα καταρτίζεται εγγράφως, αφού προηγηθεί δημοπρασία και τηρηθούν οι λοιπές υπό του νόμου προβλεπόμενες προϋποθέσεις (ΑΠ 724/1995 ΕΕΝ1996.621).

Επίσης, ο εκμισθωτής ισχυρίστηκε ότι από υπαιτιότητα του μισθωτή δεν κατέστη δυνατή η εκπλήρωση της άνω υποχρέωσής του για την ταφή των υπολειμμάτων του σφαγείου με δικές του δαπάνες (του εκμισθωτή), διότι, μολοντί το μίσθιο σφαγείο σύμφωνα με τη με αριθμό πρωτ. .../2002 άδεια λειτουργίας του, που εκδόθηκε στο όνομα του εκμισθωτή, είχε δυναμικότητα 400 τόνων κρέατος το χρόνο, ο μισθωτής πενταπλασίασε την παραγωγή αυτή, με αποτέλεσμα ν' αδυνατεί το ίδιο να προβεί στον ενταφιασμό τους. Ο ισχυρισμός του αυτός, όμως, εκτός του ότι είναι αόριστος, διότι δεν προσδιορίζεται σε τι συνίσταται η αδυναμία του προς εκπλήρωση της αναληφθείσης υποχρέωσης ταφής των υπολειμμάτων, είναι απορριπτέος ως ουσιαστικά αβάσιμος, καθόσον με τον 10ο όρο του μισθωτηρίου η ταφή των υπολειμμάτων του σφαγείου με δαπάνες του εκμισθωτή δεν εξαρτήθηκε από την ποσότητα παραγωγής κρέατος των σφαγείων, ούτε τάχθηκε οποιοσδήποτε περιορισμός επ' αυτού. Εξάλλου, δεν αποδείχτηκε ότι από το έτος 2003 και μετά υπήρξε συγκριτικά μεγαλύτερη ποσότητα παραγωγής σφαγίων από αυτή του έτους 2002 και εκ του λόγου αυτού αδυναμία ενταφιασμού των υπολειμμάτων εκ μέρους του Δήμου,

αφού ο τελευταίος, όπως ο ίδιος εκθέτει, συνέχισε και μετά το 2003 να υποδεικνύει στον ενάγοντα τους χώρους ταφής, γεγονός που σημαίνει ότι υπήρχε η δυνατότητα ταφής των υπολειμμάτων. Στο προσκομιζόμενο με αριθμό πρωτ. .../28.11.2005 έγγραφο της Δ/σης κτηνιατρικής υπηρεσίας Κ. αναφέρεται η συνολική παραγωγή σφαγίων για το χρονικό διάστημα 20.1.2002 έως 13.8.2005, χωρίς να προκύπτει οποιαδήποτε (συγκριτική) διαφορά παραγωγής μεταξύ των ανωτέρω ετών (2002 και 2003 έως 2005).

Επομένως, ο εκμισθωτής, λόγω της άρνησής του να εκπληρώσει τη συμβατική του υποχρέωση ταφής των υποπροϊόντων του μισθίου, υποχρεούται ν' αποζημιώσει το μισθωτή, ο οποίος δεν ήταν απαραίτητο, μετά την άρνησή του αυτή, να του τάξει προθεσμία προς εκπλήρωση. Συγκεκριμένα, ο μισθωτής αναγκάστηκε, προκειμένου να συνεχίσει τη λειτουργία των σφαγείων, να θάβει ο ίδιος τα υπολείμματα και για το σκοπό αυτό δαπάνησε τα ακόλουθα ποσά για τη διάνοξη των απαραίτητων τάφων: στις 10.6.2003 και 1.10.2003 κατέβαλε στον Ε. Π τα ποσά των 460,20 και 708 Ε, αντίστοιχα (βλ. τα αριθμ. .../10.6.03 και ... τιμολόγια παροχής υπηρεσιών), στις 7.1.2004 κατέβαλε στον Β. Θ. 3.540 Ε (βλ. το αριθμ. .../7.1.04 τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών), στις 8.6.2004 και 28.6.2004 κατέβαλε στον Κ. Μ. συνολικά το ποσό των 2.360 Ε (βλ. τα αριθμ. .../8.6.04 και .../28.6.04 τιμολόγια παροχής υπηρεσιών), στις 12.11.2004 κατέβαλε στον Ι. Φ. το ποσό των 1.298 Ε (βλ. το αριθμ. .../12.11.04 τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών) και στις 28.7.2005 κατέβαλε στον Ι.

Θ. το ποσό των 1.547 Ε (βλ. το με αριθμό .../28.7.05 τιμολόγιο). Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, για τις παραπάνω αιτίες ο μισθωτής δαπάνησε συνολικά το ποσό των 9.913 Ε. Επομένως, το πρωτόδικο δικαστήριο, το οποίο με την εκκαλουμένη κατέληξε στο ίδιο αποτέλεσμα, ορθά εκτίμησε τις αποδείξεις, απορριπτομένων ως ουσιαστικά αβάσιμων των σχετικών λόγων της έφεσης.

{...} Τέλος, από τα ίδια ανωτέρω αποδεικτικά μέσα αποδείχτηκε ότι ο δεύτερος των ανακοπτόντων εγγυήθηκε την καταβολή των μισθωμάτων, υπογράφοντας ως εγγυητής στα με ημερομηνία 4.12.2001 πρακτικά επαναληπτικής πλειοδοτικής δημοπρασίας, όσο και στο με ημερομηνία 21.1.2002 μισθωτήριο. Ο εγγυητής, όμως, δεν παραιτήθηκε από την αναβλητική ένσταση διζήσεως και, συνεπώς, δικαιούται κατ' άρθρο 855 ΑΚ να αρνηθεί την καταβολή της οφειλής μέχρις ότου ο εκμισθωτής προβεί σε αναγκαστική εκτέλεση κατά του μισθωτή - πρωτοφειλέτη και αυτή αποβεί ατελέσφορη. Ο εκμισθωτής δεν προέβη σε αναγκαστική εκτέλεση κατά του μισθωτή, ενώ δεν αποδείχτηκε ότι η τυχόν εκτέλεση σε βάρος του πρωτοφειλέτη θα απέβαινε άκαρπη, καθόσον δεν προσκομίζεται ούτε έκθεση δικαστικού επιμελητή, όπου να βεβαιώνεται ότι δεν βρέθηκε για κατάσχεση περιουσία του πρωτοφειλέτη (ούτε κινητή ούτε ακίνητη), ούτε πίνακας κατατάξεως απ' όπου προκύπτει ότι το εκπλειστηρίσμα δεν είναι αρκετό για να ικανοποιηθεί ο δανειστής. Αντιθέτως, αποδεικνύεται ότι ο πρωτοφειλέτης - μισθωτής αφενός μεν έχει ακίνητη περιουσία, δεδομένου ότι αυτός δυνάμει του με αριθμό .../1997 πωλη-

τήριου συμβολαίου του Συμβολαιογράφου Μ. Λ., που έχει μεταγραφεί νόμιμα, είναι κύριος ενός ακινήτου (αγροτεμαχίου) εκτάσεως 9.000 τμ, που βρίσκεται στη θέση «Μ. Μ.» της κτηματικής περιφέρειας του Σ. Λ. (βλ. το με αριθμό .../2011 πιστοποιητικό του Υποθηκοφύλακα Κ.), αφετέρου δε καμία πράξη κατασχέσεως της κινητής περιουσίας του δεν προέκυψε ότι έχει γίνει μέχρι σήμερα. Επομένως, η αντένσταση του εκμισθωτή περί του ότι η αναγκαστική εκτέλεση κατά του πρωτοφειλέτη - μισθωτή θα απέβαινε άκαρπη, διότι ο τελευταίος στερείται οιοδήποτε περιουσιακού στοιχείου, η οποία προβλήθηκε παραδεκτά ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη. Κατόπιν τούτου, ο τρίτος λόγος της ανακοπής, που προβάλλει ο δεύτερος των ανακοπτόντων - εγγυητής, αρνούμενος την καταβολή της οφειλής μέχρις ότου ο εκμισθωτής προβεί σε αναγκαστική εκτέλεση κατά του μισθωτή και αυτή αποβεί άκαρπη, πρέπει να γίνει δεκτός και ως ουσιαστικά βάσιμος, να ακυρωθεί δε προσωρινά η ανακοπτομένη διαταγή πληρωμής κατά το μέρος της που στρέφεται κατ' αυτού, διότι εκδόθηκε πρόωρα. Εφόσον το πρωτοβάθμιο δικαστήριο με την εκκαλουμένη δέχτηκε τα ίδια, δεν έσφαλε, αλλά ορθά εκτίμησε τις αποδείξεις, απορριπτόμενου ως ουσιαστικά αβάσιμου του σχετικού λόγου της έφεσης.

Με βάση τα όσα προαναφέρθηκαν η έφεση του εναγομένου - καθ' ου η ανακοπή, εφόσον δεν υποβάλλεται άλλος λόγος έφεσης, πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της ως ουσιαστικά αβάσιμη...

183/2012

Πρόεδρος: Δήμητρα Τσουτσάνη
Εισηγήτρια: Ευαγγελία Καρδάση
Δικηγόροι: Αρχοντή Γιαννούχου, Αργυρούλα Τσακανίκα

Βλάβη οφθαλμού από αμέλεια εκ παράνομης χρήσης βεγγαλικού.

Επί αναπηρίας μη ανάγκη πρόκλησης περιουσιακής ζημίας, μήτε βεβαιότητας δυσμενούς επιρροής στο μέλλον του προσώπου, αλλά αρκεί και απλή δυνατότητα κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων. Οι δυσμενείς συνέπειες είναι εντονότερες σε περιόδους οικονομικών δυσχερειών και στενότητας εργασίας.

Υπαιτιότητα εναγόμενου που έκανε χρήση βεγγαλικού παράνομα, κατά παράβαση του ΠΔ 293/77 που προβλέπει ότι η καύση βεγγαλικών επιτρέπεται μόνο για ψυχαγωγία κατά τις επίσημες τελετές, πανηγύρεις και εορτές, σε σημεία εγγράφως καθοριζόμενα από την αστυνομική αρχή και από πρόσωπο ειδικευμένο κι εφοδιασμένο με άδεια αγοράς βεγγαλικών. Αποζημίωση παθόντος για παροχή υπηρεσιών αποκλειστικής νοσοκόμας από τη μητέρα του, ίση με το ποσό που θα κατέβαλλε σε τρίτον, διότι η αξίωση αποζημίωσης δεν αποκλείεται από το λόγο ότι κάποιος άλλος υποχρεούται να αποζημιώσει ή να διατρέφει τον παθόντα.

Προσωπική κράτηση του υπαίτιου, που εκποίησε την περιουσία του καταδολιευτικά.

{...} Κατά τη διάταξη του άρθρου 931 ΑΚ «η αναπηρία ή η παραμόρφωση που προξενήθηκε στον παθόντα λαμβάνεται υπόψη κατά την επιδίκαση της αποζημίωσης αν επιδρά στο μέλλον του». Ως «αναπηρία» θεωρείται κάποια έλλειψη της σωματικής, νοητικής ή ψυχικής ακεραιότητας του προσώπου, ενώ ως «παραμόρφωση» νοείται κάθε ουσιώδης αλλοίωση της εξωτερικής εμφάνισης του προσώπου, η οποία καθορίζεται όχι αναγκαίως κατά τις απόψεις της ιατρικής, αλλά κατά τις αντιλήψεις της ζωής. Περαιτέρω, ως «μέλλον» νοείται η επαγγελματική, οικονομική και κοινωνική εξέλιξη του προσώπου. Δεν απαιτείται βεβαιότητα δυσμενούς επιρροής της αναπηρίας ή παραμόρφωσης στο μέλλον του προσώπου. Αρκεί και απλή δυνατότητα κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων. Στον επαγγελματικό - οικονομικό τομέα η αναπηρία ή παραμόρφωση του ανθρώπου, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, αποτελεί αρνητικό στοιχείο στα πλαίσια του ανταγωνισμού και της οικονομικής εξέλιξης και προαγωγής του. Οι δυσμενείς συνέπειες είναι περισσότερο έντονες σε περιόδους οικονομικών δυσχερειών και στενότητας στην αγορά εργασίας. Οι βαρυνόμενοι με αναπηρία ή παραμόρφωση μειονεκτούν και κινδυνεύουν να βρεθούν εκτός εργασίας έναντι των υγιών συναδέλφων τους. Η ΑΚ 931 προβλέπει επιδίκαση από το δικαστήριο χρηματικής παροχής στον παθόντα αναπηρία ή παραμόρφωση, εφόσον συνεπεία αυτής επηρεάζεται το μέλλον του. Η χρηματική αυτή παροχή δεν αποτελεί αποζημίωση, εφόσον η τελευταία εννοιολογικώς συνδέεται με την επίκληση και απόδειξη ζημίας περιουσι-

ακής, δηλαδή διαφοράς μεταξύ της περιουσιακής καταστάσεως μετά το ζημιογόνο γεγονός και εκείνης που θα υπήρχε χωρίς αυτό. Εξάλλου, η συνεπεία της αναπηρίας ή παραμόρφωσης ανικανότητα προς εργασία, εφόσον προκαλεί στον παθόντα περιουσιακή ζημία, αποτελεί βάση αξιώσεως προς αποζημίωση που στηρίζεται στην ΑΚ 929 (αξίωση διαφυγόντων εισοδημάτων). Όμως, η αναπηρία ή παραμόρφωση ως τοιαύτη δε σημαίνει κατ' ανάγκη πρόκληση στον παθόντα περιουσιακής ζημίας. Δεν μπορεί να γίνει πρόβλεψη ότι η αναπηρία ή παραμόρφωση θα προκαλέσει στον παθόντα συγκεκριμένη περιουσιακή ζημία. Είναι, όμως, βέβαιο ότι η αναπηρία ή παραμόρφωση, ανάλογα με το βαθμό της και τις λοιπές συντρέχουσες περιστάσεις (ηλικία, φύλο, κρίσεις και επιθυμίες του παθόντος), οπωσδήποτε θα έχει δυσμενή επίδραση στην κοινωνική - οικονομική εξέλιξη τούτου, κατά τρόπο, όμως, που δεν δύναται επακριβώς να προσδιορισθεί. Η δυσμενής αυτή επίδραση είναι δεδομένη και επομένως δεν δικαιολογείται εμμονή στην ανάγκη προσδιορισμού του ειδικού τρόπου της επίδρασης αυτής και των συνεπειών της στο κοινωνικό και οικονομικό μέλλον του παθόντος. Προέχον και κρίσιμο είναι το γεγονός της αναπηρίας ή παραμόρφωσης ως βλάβης του σώματος ή της υγείας του προσώπου ως ενός αυτοτελούς έννομου αγαθού, που απολαύει και συνταγματικής προστασίας, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 6 του άρθρου 21 του Συντάγματος, όχι μόνο στις σχέσεις των πολιτών προς το Κράτος, αλλά και στις μεταξύ τους σχέσεις, χωρίς αναγκαίως η προστασία αυτή να συνδέεται με αδυνα-

μία πορισμού οικονομικών ωφελημάτων ή πλεονεκτημάτων. Έτσι, ορθότερη κρίνεται η ερμηνεία της ΑΚ 931, με την οποία προβλέπεται από τη διάταξη η επιδίκαση στον παθόντα αναπηρία ή παραμόρφωση ενός εύλογου χρηματικού ποσού, ακριβώς λόγω της αναπηρίας ή παραμόρφωσης, χωρίς σύνδεση με συγκεκριμένη περιουσιακή ζημία, η οποία άλλωστε και δε δύναται να προσδιορισθεί. Το ποσό του επιδικαζομένου κατά την ΑΚ 931 εύλογου χρηματικού ποσού εξευρίσκεται κατ' αρχήν με βάση το είδος και τις συνέπειες της αναπηρίας ή παραμόρφωσης αφενός και την ηλικία του παθόντος αφετέρου. Είναι πρόδηλο ότι η κατά την ΑΚ 931 αξίωση είναι διαφορετική: α) από την κατά την ΑΚ 929 αξίωση για διαφυγόντα εισοδήματα του παθόντος, που κατ' ανάγκη συνδέεται με επίκληση και απόδειξη συγκεκριμένης περιουσιακής ζημίας, λόγω της ανικανότητας του παθόντος προς εργασία και β) από την κατά την ΑΚ 932 χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Είναι αυτονόητο ότι όλες οι παραπάνω αξιώσεις δύνανται να ασκηθούν είτε σωρευτικώς είτε μεμονωμένως, αφού πρόκειται για αυτοτελείς αξιώσεις και η θεμελίωση κάθε μιας από αυτές δεν προϋποθέτει αναγκαίως την ύπαρξη μιας των υπολοίπων (βλ. ΑΠ 1051/11, ΑΠ 525/11, ΑΠ 408/11, ΑΠ 1087/10, Νόμος, ΑΠ 268/08 Δνη 2008. 1623).

Στην προκειμένη περίπτωση, ο ενάγων, με την κρινόμενη αγωγή του, ισχυρίσθηκε, εκτός των άλλων, και ότι εξαιτίας του τραυματισμού του, κατά το επίδικο ατύχημα, υπέστη τρία βαθιά θλαστικά τραύματα κερατοειδούς πλήρους βάθους παρά τον οπτικό άξονα, υαλοειδική αιμορραγία

και Berlin's οίδημα ωχράς στο δεξιό του οφθαλμό. Ότι τούτο είχε ως συνέπεια την ανήκεστο βλάβη της υγείας του και τη μόνιμη αναπηρία του, διότι εμφάνισε στο δεξιό οφθαλμό ανώμαλο κεντρικό αστιγματισμό και μείωση της οπτικής οξύτητας στα 4-5/10. Ότι είναι πτυχιούχος του Τμήματος Τεχνολογίας Ηλεκτρονικών Υπολογιστών των ΤΕΙ Λ. και η αναπηρία του στο δεξιό οφθαλμό θα έχει οπωσδήποτε δυσμενή επίδραση στη μελλοντική του επαγγελματική αποκατάσταση και στην εν γένει ανάπτυξη των επαγγελματικών και κοινωνικών του δραστηριοτήτων, ενώ παράλληλα θα δυσχεράνει τις διαπροσωπικές του σχέσεις με το άλλο φύλο και κάθε κοινωνική και οικογενειακή του συναναστροφή. Γι' αυτό, ενόψει και του νεαρού της ηλικίας του, δεδομένου ότι κατά το χρόνο του ατυχήματος ήγε το 24ο έτος της ηλικίας του, ζήτησε κατ' αρθρ. 931 ΑΚ, ως εύλογη αποζημίωση, το ποσόν των 50.000 Ε. Με το περιεχόμενο αυτό η αγωγή, σε σχέση με την εν λόγω αξίωση του ενάγοντος, είναι αρκούτως ορισμένη, καθόσον γίνεται λεπτομερής αναφορά των τραυμάτων του και των συνεπειών τούτων στην κατάσταση της υγείας του. Επίσης, με σαφήνεια εκτίθεται το είδος της αναπηρίας του και η επίδρασή της στην επαγγελματική, οικονομική και κοινωνική εξέλιξη του ενάγοντος, προσδιορίζεται δε το ποσόν της εύλογης αποζημίωσης, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της αξίωσης αυτής. Συνεπώς, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφαση έκρινε ορισμένη την αγωγή και ως προς την άνω αξίωση του ενάγοντος, αν και χωρίς αιτιολογία, που συμπληρώνεται με τις αιτιολογίες της πα-

ρούσας (αρθρ. 534 ΚΠολΔ), δεν έσφαλε περί την ερμηνεία και την εφαρμογή του νόμου και ο περί του αντιθέτου λόγος της έφεσης του εναγομένου πρέπει να απορριφθεί.

Από τις καταθέσεις των ενόρκως εξετασθέντων ... αποδείχθηκαν, σύμφωνα και με τα διδάγματα της κοινής πείρας, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Βραδινές ώρες της 18.6.2005, ο ενάγων ήταν προσκεκλημένος σε εορτή γενεθλίων της θυγατέρας του εναγομένου, Α., και βρισκόταν μαζί με τους λοιπούς προσκεκλημένους, την εορτάζουσα και τους γονείς της, στην ταράτσα της οικίας τους, επί της οδού Ι. ... και Χ. Λ. της Ν. Ι. Β. Περί ώρα 23.00', ενώ όλοι ήταν συγκεντρωμένοι γύρω από το τραπέζι με την τούρτα των γενεθλίων, ο εναγόμενος απομακρύνθηκε περί τα 4-5 μ. από την ομήγυρη των προσκεκλημένων και επιχείρησε να ανάψει βεγγαλικό, κρατώντας το σε όρθια θέση. Όμως, το βεγγαλικό δεν άναψε και επιχείρησε να το ανάψει εκ νέου, κατεβάζοντάς το προς τα κάτω και γέρνοντάς το πλάγια. Τούτο είχε ως συνέπεια το βεγγαλικό να βρεθεί σε νοητή ευθεία με τον ενάγοντα και ταυτόχρονα να εκπυρσοκροτήσει, με αποτέλεσμα να πλήξει τον ενάγοντα στο πρόσωπο και να τον τραυματίσει σοβαρά στο δεξιό του οφθαλμό. Επομένως, υπαίτιος για τη σωματική βλάβη του ενάγοντος αποδείχθηκε ότι ήταν ο εναγόμενος, ο οποίος από έλλειψη της προσοχής, την οποία όφειλε από τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει, όπως ένας μέσος συνετός άνθρωπος, έκανε χρήση βεγγαλικού παρανόμως, και ειδικότερα κατά παράβαση του άρθρου 1 του ΠΔ 293/1977 που προβλέπει ότι η καύση

βεγγαλικών επιτρέπεται μόνο για λόγους ψυχαγωγίας του κοινού κατά τις επίσημες τελετές, πανηγύρεις και εορτές, σε σημεία εγγράφως καθοριζόμενα από την αρμόδια αστυνομική αρχή και από πρόσωπο ειδικευμένο προς τούτο, στο όνομα του οποίου έχει εκδοθεί άδεια αγοράς βεγγαλικών. Εξάλλου, καίτοι γνώριζε ότι υπάρχει κίνδυνος τραυματισμού από το εν λόγω βεγγαλικό, έκανε χρήση τούτου, ευρισκόμενος σε πολύ μικρή απόσταση (4-5 μέτρων) από την ομήγυρη των προσκεκλημένων, χωρίς να λάβει κανένα μέτρο προστασίας των τελευταίων, αλλ' αντιθέτως, επιχειρώντας να ανάψει το βεγγαλικό, το έστρεψε στοχεύοντας προς τους τελευταίους, με συνέπεια από την εκπυρσοκρότηση του βεγγαλικού να πληγεί ο ενάγων, ο οποίος βρισκόταν στην κατεύθυνση προς την οποία εκτοξεύθηκε.

Ο εναγόμενος, προέβαλε πρωτοδίκως και επαναφέρει με την έφεσή του την ένσταση περί συντρέχοντος πταίσματος του ενάγοντος στην πρόκληση του τραυματισμού του, κατά ποσοστό 95%, διότι, κατά τους ισχυρισμούς του, ο ενάγων, όταν είδε την πρώτη αποτυχημένη προσπάθεια του εναγομένου να ανάψει το βεγγαλικό, κινήθηκε από περιέργεια προς το μέρος του και στάθηκε ακριβώς πίσω του, χωρίς να τον αντιληφθεί ο εναγόμενος, με συνέπεια, λόγω της μικρής απόστασης, να τραυματισθεί κατά την εκπυρσοκρότηση του βεγγαλικού. Προς απόδειξη του ισχυρισμού του επικαλέσθηκε την κατάθεση του μάρτυρος ανεψιού του, Κ. Φ. (που περιέχεται στα ταυτόριθμα με την εκκαλουμένη απόφαση πρακτικά), ο οποίος βρισκόταν μεταξύ των προσκεκλημένων κατά το χρόνο του

ατυχήματος και βεβαίωσε την αλήθεια του εν λόγω ισχυρισμού, ως έχων ίδια αντίληψη του επίμαχου περιστατικού. Όμως, η κατάθεση του μάρτυρος αυτού δεν κρίνεται πειστική, διότι αναιρείται τόσο από την κατάθεση της μάρτυρος μητέρας του ενάγοντος, Β. Π. (που ομοίως περιέχεται στα ταυτάριθμα με την εκκαλουμένη απόφαση πρακτικά), η οποία πληροφορήθηκε το περιστατικό από τον υιό της και τους παριστάμενους φίλους του, όσο και από τις καταθέσεις των ευρισκομένων μεταξύ των προσκεκλημένων κατά το χρόνο του ατυχήματος αυτοπτών μαρτύρων, Ε. Κ. και Ν. Α. (που περιέχονται στα με αριθ. 2762/22.9.2010 πρακτικά και απόφαση του Τριμελούς Πλημ/κειου Βόλου, που μετ' επικλήσεως προσκομίζει ο ενάγων και λαμβάνονται υπόψη ως δικαστικά τεκμήρια), δεδομένου ότι όλοι οι άνω μάρτυρες ρητώς και κατηγορηματικώς βεβαίωσαν ότι ουδόλως ο ενάγων απομακρύνθηκε από την ομήγυρη των προσκεκλημένων που ήταν συγκεντρωμένοι γύρω από την τούρτα γενεθλίων της θυγατέρας του εναγομένου όταν εκπυρσοκρότησε το βεγγαλικό. Άλλωστε, αν ο ενάγων βρισκόταν ακριβώς πίσω από τον εναγόμενο κατά το χρόνο εκπυρσοκρότησης του βεγγαλικού, θα έπρεπε να τραυματισθεί και ο ίδιος ο εναγόμενος που βρισκόταν ακόμη πλησιέστερα σ' αυτό, πράγμα που δεν συνέβη. Κατ' ακολουθίαν, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που με την εκκαλουμένη απόφαση απέρριψε ως αβάσιμη κατ' ουσίαν την ένσταση του εναγομένου περί συνυπαιτίτητας του ενάγοντος στην πρόκληση του τραυματισμού του, δεν έσφαλε περί την εκτίμηση των αποδείξεων και ο περί του

αντιθέτου λόγος της έφεσης του εναγομένου πρέπει να απορριφθεί.

Περαιτέρω, από τις άνω αποδείξεις αποδείχθηκε ότι ο ενάγων, αμέσως μετά τον τραυματισμό του, μεταφέρθηκε στο Γενικό Νοσοκομείο Β. «Α.», όπου διαπιστώθηκε ότι υπέστη τρία βαθιά θλαστικά τραύματα κερατοειδούς, με το βαθύτερο (σχεδόν πλήρους βάθους) παρά τον οπτικό άξονα, υαλοειδική αιμορραγία και Berlin's οίδημα ωχράς κηλίδας (βλ. την από 27.6.2005 βεβαίωση του ιατρού του άνω Νοσοκομείου, Β. Χ.). Στο ανωτέρω Νοσοκομείο ο ενάγων νοσηλεύθηκε από 18.6.2005 έως 27.6.2005 (βλ. το αριθ. πρωτ. .../6.2.2006 πιστοποιητικό τούτου), μετά δε την έξοδό του από αυτό εξακολούθησε να τελεί υπό ιατρική παρακολούθηση και εξετάσθηκε επανειλημμένως από ειδικούς ιατρούς προς διαπίστωση της εξέλιξης της υγείας του. Πιο συγκεκριμένα α) στις 28.6.2005, εξετάσθηκε από τον καθηγητή - διευθυντή της Πανεπιστημιακής Οφθαλμολογικής κλινικής του Περιφερειακού Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Λ., Δ.Χ., ο οποίος διεπίστωσε μείωση της οπτικής οξύτητας του δεξιού οφθαλμού του ενάγοντος στα 3-4/10, με διόρθωση. Επίσης, κατά την εξέταση του βυθού του ίδιου οφθαλμού, διεπίστωσε ύπαρξη κατώτερης αιμορραγίας υαλοειδούς, προαμφιβληστροειδικές αιμορραγίες στην περιφέρεια του αμφιβληστροειδούς (από 1ης - 3ης ώρας) και ελαφρό οίδημα της ωχράς κηλίδας (βλ. την από 28.6.2006 βεβαίωση του άνω ιατρού), β) στις 13.7.2005 και στις 5.10.2005, εξετάσθηκε από το χειρουργό - οφθαλμίατρο του «Ελληνικού Οφθαλμολογικού Κέντρου Όρασης ΑΕ»,

Α. Χ., ο οποίος διεπίστωσε ουλοποίηση του κερατοειδικού στρώματος μέσα στον οπτικό άξονα, μικρού βαθμού θολερότητας των οπτικών μέσων στον οπτικό άξονα, ελαφρά ανισοκορία και ανάπτυξη κεντρικού ανώμαλου αστιγματισμού, για τη βελτίωση του οποίου σύστησε στον ενάγοντα να υποβληθεί μετά τον Απρίλιο του έτους 2006 σε διαθλαστική χειρουργική επέμβαση με Excimer laser. Επίσης, διεπίστωσε οπτική οξύτητα του άνω οφθαλμού, ανερχόμενη, με φακό επαφής, σε 6/10 κατά την πρώτη επίσκεψη και 7-8/10 κατά τη δεύτερη επίσκεψη (βλ. τις από 13.7.2005 και 6.10.2005 ιατρικές γνωματεύσεις του άνω ιατρού), γ) στις 16-3-2006, εξετάσθηκε από τον χειρουργό - οφθαλμίατρο, Ν.Ν., ο οποίος, αφού διεπίστωσε τραύμα ακτινοειδούς μορφής με ανώμαλη ουλοποίηση και ανώμαλο αστιγματισμό στον κερατοειδή του δεξιού του οφθαλμού και οπτική οξύτητα τούτου, ανερχόμενη σε 4-5/10, σύστησε στον ενάγοντα, για τη βελτίωση του αστιγματισμού, χειρουργική επέμβαση με laser και να υποβάλλεται σε συχνή οφθαλμολογική παρακολούθηση για την αποφυγή δυσμενών εξελίξεων ή επιπλοκών εκ του κερατοειδούς και του βυθού του οφθαλμού (βλ. την από 13.6.2006 γνωμάτευση του άνω ιατρού), δ) στις 31.8.2006, ενόψει στράτευσής του στην πολεμική αεροπορία, εξετάσθηκε από την Ανώτατη Αεροπορίας Υγειονομική Επιτροπή, η οποία γνωμάτευσε όπως καταταγεί ως ικανός τρίτης κατηγορίας (Ι-3), λόγω οπτικής οξύτητας στο δεξιό του οφθαλμό 4/10 και θόλωσης κερατοειδούς (βλ. την αριθ. 8370/31.8.2006 απόφαση της άνω Επιτροπής), και ε) στις 18.9.2008, 9.2.2010, 14.9.2010 και

1.3.2011 εξετάσθηκε από τον καθηγητή οφθαλμολογίας του ΑΧΕΠΑ, Ν. Γ., ο οποίος διεπίστωσε ουλή στον κερατοειδή και ανώμαλο αστιγματισμό στο δεξιό οφθαλμό του ενάγοντος, για την αποκατάσταση του οποίου βεβαίωσε ότι απαιτείται μεταμόσχευση ενώ για τη βελτίωσή του, διαθλαστική χειρουργική επέμβαση με Excimer laser. Όσον δε αφορά την οπτική οξύτητα του οφθαλμού βεβαίωσε ότι αυτή, κατά την επίσκεψη του ενάγοντος της 14.9.2010, ανερχόταν σε 4-5-/10, ενώ κατά την επίσκεψη τούτου της 1.3.2011, σε 5-6/10 (βλ. τις με αριθ. πρωτ. .../18.9.2008, .../9.2.2010, .../14.9.2010 και .../1.3.2011 ιατρικές γνωματεύσεις του άνω ιατρού).

Κατόπιν τούτων, από τα ανωτέρω αποδεικτικά στοιχεία πλήρως αποδείχθηκε ότι ο τραυματισμός του ενάγοντος, κατά το επίδικο ατύχημα, του προκάλεσε ουλοποίηση κερατοειδούς και ανώμαλο αστιγματισμό στο δεξιό οφθαλμό, με συνέπεια τη μείωση της οπτικής οξύτητας τούτου, η οποία, παρά την πάροδο τόσων ετών από το χρόνο του ατυχήματος, κυμαίνεται από 4-6/10. Συνεπώς, υπέστη μερική αναπηρία στο δεξιό του οφθαλμό, η οποία, σύμφωνα με τα ίδια ως άνω αποδεικτικά στοιχεία, μπορεί μόνο να βελτιωθεί με διαθλαστική χειρουργική επέμβαση με Excimer laser, ενώ για την πλήρη αποκατάστασή της χρήζει μεταμοσχεύσεως. Κατ' ακολουθίαν, και ενόψει του ότι το ανωτέρω συμπέρασμα προκύπτει από το συνδυασμό των ιατρικών γνωματεύσεων των προεκτεθέντων οφθαλμιάτρων που εξήτασαν τον ενάγοντα, οι οποίες κατά το πλείστον ταυτίζονται, δεν κρίνεται αναγκαία η διενέργεια ιατρικής πραγματογνωμοσύνης

και πρέπει το σχετικό αίτημα του εναγομένου να απορριφθεί.

Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι ο ενάγων, ο οποίος είναι πτυχιούχος του Τμήματος Τεχνολογίας Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του ΤΕΙ Λ. (βλ. το αριθ. πρωτ. .../25.9.2008 έγγραφο του ΤΕΙ Λ.), ήδη εργάζεται ως χειριστής ηλεκτρονικού υπολογιστή σε επιχείρηση στη Θ. Όμως, εξαιτίας της άνω βλάβης στο δεξιό του οφθαλμό κουράζεται εύκολα και αναγκάζεται να διακόπτει συνεχώς την εργασία του και να κάνει χρήση ορών και «τεχνητών δακρύων» για να επανέλθει. Ως εκ τούτου, η αναπηρία του έχει επιπτώσεις στην υπηρεσιακή του απόδοση και στην εν γένει ανάπτυξη των επαγγελματικών του δεξιοτήτων, με τις οποίες κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων θα πετύχαινε οικονομική και κοινωνική πρόοδο. Ενόψει δε του ότι υστερεί έναντι των υγιών συναδέλφων του, κινδυνεύει, λόγω της οικονομικής κρίσης που διανύει η χώρα, να βρεθεί και εκτός εργασίας. Εξάλλου, η αναπηρία του έχει επιπτώσεις και στις διαπροσωπικές του σχέσεις με το άλλο φύλο και στις εν γένει κοινωνικές και οικογενειακές του συναναστροφές, δεδομένου ότι κατά το χρόνο του ατυχήματος διήνυε το 24ο έτος της ηλικίας του και είναι άγαμος. Επομένως, η αναπηρία του επιδρά δυσμενώς στην επαγγελματική, οικονομική και κοινωνική του εξέλιξη, και ως εκ τούτου δικαιούται, κατ' άρθρ. 931 ΑΚ, αυτοτελούς αποζημιώσεως, η οποία, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών του ατυχήματος, του βαθμού πταίσματος του εναγομένου, του είδους και των συνεπειών της αναπηρίας του ενάγοντος, της ηλικίας του και της κοινωνικής και οικονομι-

κής κατάστασης των διαδίκων, πρέπει να καθορισθεί στο εύλογο ποσό των 20.000 Ε. Κατόπιν τούτων, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφαση επιδίκασε στον ενάγοντα για την ανωτέρω αιτία το ποσόν των 15.000 Ε, έσφαλε περί την εκτίμηση των αποδείξεων.

Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι ο ενάγων, για χρονικό διάστημα ενός μηνός μετά την έξοδό του από το νοσοκομείο, παρέμεινε νοσηλευόμενος κατ' οίκον, με σύσταση των θεραπόντων του ιατρών να φροντίζει με ιδιαίτερη προσοχή για την καθαριότητα του δεξιού του οφθαλμού και τη λήψη των αναγκαίων φαρμάκων για τη βελτίωση της κατάστασής του. Επίσης, του συνεστήθη, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, να μην κάνει απότομες κινήσεις, να μην σκύβει, να μην σηκώνει βάρη και γενικά να κινείται περιορισμένα και να μην καταπονείται, ενώ παράλληλα του χορηγήθηκε και κορτιζόνη, η οποία του προκάλεσε εκτεταμένη δερματίτιδα που εκδηλώθηκε με τη εμφάνιση εξανθημάτων στην επιφάνεια της πλάτης του. Ως εκ τούτου, είχε ανάγκη περιθάλψεως και φροντίδας σε καθημερινή βάση, την οποία ανέλαβε η μητέρα του με υπερένταση των δυνάμεών της και παραμέληση των λοιπών υποχρεώσεών της, χωρίς οικονομική επιβάρυνση του ενάγοντος. Παρά ταύτα, δικαιούται αυτός να ζητήσει ως αποζημίωση το ποσόν που θα ήταν υποχρεωμένος να πληρώσει σε τρίτο πρόσωπο που θα προσλάμβανε για το σκοπό αυτό, έστω και αν στη συγκεκριμένη περίπτωση ουδέν ποσόν κατέβαλε στη μητέρα του, διότι, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 930 παρ. 3 ΑΚ, η αξίωση αποζημιώσεως δεν αποκλείεται από το

λόγο ότι κάποιος άλλος έχει την υποχρέωση να αποζημιώσει ή να διατρέφει τον παθόντα, ώστε να μην αποβεί προς όφελος του ζημιώσαντος το γεγονός αυτό (βλ. ΑΠ 833/05 Δνη 2006. 96, ΑΠ 371/01 Δνη 2003. 419, ΕφΠατρ 216/05 ΑχΝομ 2006. 697, ΕφΛαρ 221/05 Αρμ 2005. 1564, Κρητικό, Αποζημίωση από Αυτοκινητικά Ατυχήματα, εκδ. 2008 παρ. 17, αριθ. 13, σελ. 257). Κατ' ακολουθίαν, και ενόψει του ότι θα κατέβαλε το ποσόν των 20 Ε, ημερησίως, ως αμοιβή για τις προσφερόμενες υπηρεσίες τρίτου προσώπου που αναγκάως θα προσελάμβανε για την περίθαλψή του, κατά το χρονικό διάστημα των 30 ημερών που τις υπηρεσίες αυτές αναπλήρωσε η μητέρα του, δικαιούται ως αποζημίωση το ποσό των 600 Ε (20 x 30). Δεν αποδείχθηκε, όμως, ότι επεβάλτο για την επίδικη σωματική του βλάβη να λάμβανε ο ενάγων ειδική βελτιωμένη τροφή και ότι υποβλήθηκε προς τούτο σε επιπλέον δαπάνη πέραν αυτής, στην οποία επεβάλτο για τη συνήθη καθημερινή του διατροφή, καθόσον ουδόλως προσκόμισε πρόσφορα για απόδειξη του εν λόγω ισχυρισμού του αποδεικτικά στοιχεία, όπως σχετικά ιατρικά πιστοποιητικά από τους θεράποντες ιατρούς του. Το δε πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφαση απέρριψε κατ' ουσίαν το αγωγικό αίτημα για αποζημίωση του ενάγοντος με το ποσόν των 1.350 Ε λόγω λήψης ειδικής βελτιωμένης τροφής, δεν έσφαλε περί την εκτίμηση των αποδείξεων και ως εκ τούτου ο περί του αντιθέτου λόγους της έφεσης του ενάγοντος πρέπει να απορριφθεί. Έσφαλε, όμως, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφαση επιδίκασε

στον ενάγοντα ως αποζημίωση το ποσόν των 500 Ε για τις υπηρεσίες περίθαλψης που του προσέφερε η μητέρα του, αντί του ποσού των 600 Ε που κρίθηκε ότι δικαιούται για την εν λόγω αιτία.

{...} Ο ενάγων ισχυρίσθηκε ότι κατήρτισε, στις 20.6.2005, με την εταιρία Σ. σύμβαση εξαρτημένης εργασίας τρίμηνης διάρκειας, δυνάμει της οποίας προσλήφθηκε και με πιθανότητα θα εργαζόταν, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, στην εταιρία αυτή ως ανειδίκευτος εργάτης, αντί ημερομισθίου 30 Ε. Ως εκ τούτου, κατά το από 20.6.2005 έως 20.9.2005 χρονικό διάστημα διάρκειας της εργασιακής σχέσης, θα αποκόμιζε το ποσόν των 2.250 Ε, το οποίο απώλεσε λόγω της ανικανότητας για εργασία, στην οποία περιήλθε συνεπεία του τραυματισμού του. Προς απόδειξη του ισχυρισμού του επικαλέσθηκε την κατάθεση της μάρτυρος αποδείξεως, Β. Π., μητέρας του, η οποία βεβαίωσε ότι αυτός ανταποκρίνεται στην αλήθεια. Όμως, η κατάθεση της εν λόγω μάρτυρος δεν κρίνεται επαρκής προς απόδειξη του εν λόγω ισχυρισμού του ενάγοντος, διότι δεν ενισχύεται από κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο. Πιο συγκεκριμένα, ο ενάγων, προς ενίσχυση της ως άνω κατάθεσης μετ' επικλήσεως προσκόμισε την από 9.6.2005 αίτησή του για πρόσληψη στην ανωτέρω εταιρία, επί της οποίας (αιτήσεως) έχει γραφεί η φράση «Θέλει να εργαστεί για καλοκαίρι μόνο. Δεκτή από 20.6.05 για τρίμηνο». Η φράση, όμως, αυτή είναι ανυπόγραφη, ο δε ενάγων δεν προσκόμισε άλλο αποδεικτικό στοιχείο, από το οποίο να προκύπτει ότι η φράση αυτή τέθηκε από αρμόδιο όργανο της άνω εταιρίας, ούτε άλλο έγγραφο,

προερχόμενο από το νόμιμο εκπρόσωπο ή άλλο αρμόδιο όργανο της εταιρίας αυτής, από το οποίο να προκύπτει ότι πράγματι είχε προσληφθεί για να εργασθεί σ' αυτήν κατά το επικαλούμενο χρονικό διάστημα. Συνεπώς, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφαση απέρριψε ως ουσία αβάσιμο το αγωγικό αίτημα για καταβολή στον ενάγοντα του ποσού των 2.250 Ε, ως αποζημίωση για τα διαφυγόντα εισοδήματα του άνω χρονικού διαστήματος, δεν έσφαλε περί την εκτίμηση των αποδείξεων και ο περί του αντιθέτου λόγος της έφεσης του ενάγοντος πρέπει να απορριφθεί.

Τέλος, ο ενάγων, εξαιτίας του τραυματισμού του και των ανωτέρω συνεπειών του, δοκίμασε σωματικό και ψυχικό άλγος και μεγάλη ταλαιπωρία, ενόψει και του γεγονότος ότι, εκτός των άλλων, δεν κατέστη δυνατόν να παραδώσει την πτυχιακή του εργασία που είχε προγραμματισθεί για το Σεπτέμβριο του έτους 2005 και πήρε πτυχίο 10 μήνες αργότερα, ήτοι στις 6.7.2007, μετά την εκπόνηση νέας πτυχιακής (βλ. το αριθ. πρωτ. .../25.9.2008 έγγραφο του ΤΕΙ Λ.). Επίσης, εξαιτίας του τραυματισμού του καθυστέρησε η στράτευσή του για ένα έτος, λόγω δε της βλάβης στο δεξιό του οφθαλμό χαρακτηρίστηκε, όπως προεκτέθηκε, με την .../31.8.2006 απόφαση της Ανώτατης Αεροπορίας Υγειονομικής Επιτροπής, ικανός τρίτης κατηγορίας (Ι-3). Συνεπώς, υπέστη βαριά ηθική βλάβη, για την οποία το Δικαστήριο, εκτιμώντας τις συνθήκες του ατυχήματος, το βαθμό πταίσματος του εναγομένου, το είδος της σωματικής βλάβης του ενάγοντος και τις συνέπειές της, την ηλικία του και την κοι-

νωνική και οικονομική κατάσταση των διαδίκων, κρίνει ότι ο ενάγων δικαιούται ως εύλογη χρηματική ικανοποίηση το ποσόν των 25.000 Ε, πέραν του ποσού των 40 Ε, ως προς το οποίο επιφυλάχθηκε για να παρασταθεί ως πολιτικώς ενάγων στην ποινική δίκη. Το δε πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφαση επιδίκασε στον ενάγοντα ως χρηματική ικανοποίηση το ίδιο ποσόν, δεν έσφαλε και οι περί του αντιθέτου λόγοι των εφέσεων των διαδίκων πρέπει να απορριφθούν.

{...} Κατά τη διάταξη του άρθρου 1047 παρ. 1 εδ. β' ΚΠολΔ, προσωπική κράτηση μπορεί να διαταχθεί και για απαιτήσεις από αδικοπραξίες. Από τη διάταξη αυτή σαφώς συνάγεται ότι, αν αποδείχθηκε η αδικοπραξία, στην κρίση του δικαστηρίου της ουσίας εναπόκειται να διατάξει ή όχι προσωπική κράτηση (βλ. ΑΠ 842/11 Νομος, ΑΠ 857/08 Νόμος, ΑΠ 76/08 Δ 2008. 724). Περαιτέρω, κατά την ίδια ως άνω διάταξη του άρθρου 1047 ΚΠολΔ, η διάρκεια της προσωπικής κράτησης ορίζεται με την απόφαση έως ένα έτος. Το δικαστήριο, καθορίζοντας τη διάρκεια της προσωπικής κράτησης του οφειλέτη, πρέπει να λαμβάνει υπόψη του το ύψος της απαίτησεως, τη βαρύτητα της πράξης και τις συνέπειές της, το πταίσμα του εναγομένου, τυχόν συνυπαιτιότητα του ενάγοντος, τη φερεγγυότητα του εναγομένου, τυχόν απόκρυψη περιουσιακών του στοιχείων, τις ιδιαίτερες συνθήκες και τις συντρέχουσες περιστάσεις, και γενικά την όλη συμπεριφορά του εναγομένου, καθώς και την κοινωνική και οικονομική κατάσταση των μερών (βλ. ΕφΑθ 2292/06 ΔΕΕ 2006. 930, ΕφΠειρ 548/04 Δνη 49. 542, ΕφΑθ 4185/02 Δνη

44. 214, ΕφΑθ 6286/00 Δνη 42. 202).

Στην προκειμένη περίπτωση, ο ενάγων, όπως προαναφέρθηκε, έχει απαιτήση κατά του εναγομένου, ύψους 46.712,31 Ε, λόγω της αδικοπραξίας που τέλεσε αυτός σε βάρος του στις 18.6.2005. Ωστόσο, ο εναγόμενος, σε χρονικό διάστημα ενός περίπου μηνός από την τέλεση της αδικοπραξίας, μεταβίβασε, λόγω γονικής παροχής, στην ηλικίας 18 ετών θυγατέρα του, Α., ολόκληρη την εμφανή ακίνητη περιουσία του και εκκρεμεί σε βάρος του η από 7.10.2009 (και με αριθ. 590/2009) αγωγή του ενάγοντος για διάρρηξη, ως καταδολιευτικών, των σχετικών δικαιοπραξιών, και ειδικότερα α) των με αριθ. .../12.7.2005 και .../20.7.2005 συμβολαίων γονικής παροχής της συμβ/φου Ε. Γ., που έχουν μεταγραφεί νόμιμα στον τόμο ... και αριθ. ..., το πρώτο, και στον τόμο ... και αριθ. ..., το δεύτερο, των βιβλίων μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Β., δυνάμει των οποίων μεταβίβασε ο ενάγων κατά κυριότητα στη θυγατέρα του το 1/2 εξ' αδιαιρέτου και την ψιλή κυριότητα του ετέρου 1/2 εξ' αδιαιρέτου ενός οικοπέδου, εκτάσεως 112,12 τμ, μετά της επ' αυτού ισογείου οικίας, επιφάνειας 58 τμ, που βρίσκεται επί της οδού Α. Ζ. αριθ. ... της πόλεως του Β., και β) των με αριθ. .../15.7.2005 και .../20.7.2005 συμβολαίων γονικής παροχής της ίδιας συμβ/φου, που έχουν μεταγραφεί νόμιμα στον τόμο ... και αριθ. ..., το πρώτο, και στον τόμο ... και αριθ. ..., το δεύτερο, των βιβλίων μεταγραφών Υποθηκοφυλακείου Ζ., δυνάμει των οποίων μεταβίβασε ο ενάγων κατά κυριότητα στη θυγατέρα του το 1/3 εξ' αδιαιρέτου ενός αγροτεμαχίου, εμβαδού 1.688,92 τμ, μετά των επ' αυτού

ισόγειας ημιτελούς οικίας (γιαπί), επιφάνειας 31,41 τμ, και αποθήκης, επιφάνειας 24,77 τμ, που βρίσκεται στη θέση «Χ.» του Δήμου Ζ. Μ.

Συνεπώς, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη του το ύψος της επίδικης απαιτήσεως του ενάγοντος για την περιουσιακή και μη περιουσιακή ζημία που υπέστη από την αδικοπρακτική συμπεριφορά του εναγομένου, τη βαρύτητα της πράξης του και τις συνέπειές της, την υπαιτιότητά του, την έλλειψη φερεγγυότητας στο πρόσωπό του μετά την άνω εκποίηση της εμφανούς ακίνητης περιουσίας του στη θυγατέρα του, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση των διαδίκων και τις εν γένει περιστάσεις, κρίνει ότι έπρεπε να απαγγελθεί σε βάρος του εναγομένου, ως μέσον αναγκαστικής κατ' αυτού εκτέλεσης, για την ικανοποίηση της επίδικης απαιτήσεως του ενάγοντος, προσωπική κράτηση, διάρκειας τεσσάρων (4) μηνών. Έσφαλε, λοιπόν, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφαση απέρριψε ως ουσία αβάσιμο το σχετικό αίτημα της αγωγής και πρέπει να εξαφανισθεί και ως προς το συναφές κεφάλαιό της, κατά παραδοχή του σχετικού λόγου της έφεσης του ενάγοντος και της έφεσης τούτου στο σύνολό της κατ' ουσίαν. Κατ' ακολουθίαν, αφού διακρατηθεί η υπόθεση από το Δικαστήριο τούτο, πρέπει η αγωγή κατά το αίτημά της για απαγγελία προσωπικής κρατήσεως κατά του εναγομένου, να γίνει κατά ένα μέρος δεκτή και να απαγγελθεί, ως μέσον αναγκαστικής κατ' αυτού εκτέλεσης της παρούσας, προσωπική κράτηση, διάρκειας 4 μηνών...

196/2012

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας

Εισηγητής: Περικλής Αλεξίου

Δικηγόροι: Αντ. Μπουρτζής, Δημ. Γιαννακόπουλος

Επί αναδασμού γενόμενου μετά την 1.9.77, από τη δημοσίευση στην ΕτΚ της απόφασης κύρωσής του η κυριότητα και νομή των δημιουργηθέντων κτημάτων περιέρχεται αυτοδίκαια στους αναγραφόμενους ως δικαιούχους, ενώ αποσβήνονται τα πριν αυτόν δικαιώματα. Ο αξιώνων εμπράγματο δικαίωμα σε αναδιανεμηθέν κτήμα μπορεί να το διεκδικήσει από τον αναγραφέντα ως δικαιούχο με εμπράγματα αγωγή. Μετά τη μεταγραφή των παραχωρητηρίων αποκλείεται διόρθωση ή ακύρωσή τους, εφόσον θίγονται νομίμως κτηθέντα δικαιώματα τρίτων ή παρήλθε ζετία από τη μεταγραφή, με εξαίρεση αντιγραφικά σφάλματα, ο δε αξιώνων εμπράγματο δικαίωμα δικαιούται μόνο αποζημίωση από τον υπέρ ου το παραχωρητήριο και όχι το νέο κτήμα. Άνευ σημασίας η άγνοια ή πλάνη του κυρίου για τη διενέργεια του αναδασμού.

Μη μεταβολή με τον αναδασμό του νομικού καθεστώτος του κληροτεμαχίου, αλλά απλώς της θέσης του και συνεπώς μένει αμετάβλητη η ιδιότητά του και η ίδια νομική προστασία, όπως η πλασματική νομή και η απαγόρευση κατάτμησης.

Σφάλμα της εκκαλουμένης που δέχτηκε ως περιεχόμενο της αγωγής περιστατικό μη ιστορούμενο (την ημερομηνία μεταγραφής του τίτλου κυριότητας), που δεν πρέπει να οδηγήσει

σε παραδοχή της έφεσης, διότι η νέα εκδίκαση της αγωγής θα οδηγήσει σε απόφαση απόρριψής της ως ουσιαστικά αβάσιμης, που είναι επιβλαβέστερη για τον εκκαλούντα.

{...} II. Στην πιο πάνω αγωγή του με ημερομηνία 1.6.2007 και αριθμό έκθεσης κατάθεσης 217/13.6.2007 ο ενάγων, ήδη εκκαλών, Α. Δ., ιστόρησε ότι μετά από αγορά που πραγματοποίησε στις 12.08.1983, έγινε κύριος ενός αγροτεμαχίου (ελαιοπερίβολου), εμβαδού 4.200 μ², το οποίο κείται στη θέση «Σ.» της κτηματικής περιφέρειας Ν. Α. και περιγράφεται στην αγωγή λεπτομερώς, ότι στη συνέχεια ο ίδιος πωλητής, Κ. Ρ., μεταβίβασε στις εναγόμενες, κατ' ιδανικό μερίδιο 1/2 εξ αδιαίρετου προς εκάστη, άλλο αγροτεμάχιο του, εμβαδού 4.135 μ², το οποίο κείται δυτικά εκείνου που πωλήθηκε στον ενάγοντα και περιγράφεται στην αγωγή λεπτομερώς, ότι στη συνέχεια η περιοχή του αγροκτήματος Σ. εντάχθηκε σε καθεστώς αναδασμού, γεγονός που δεν αντιλήφθηκε ο ενάγων, ότι στον αναδασμό εισφέρθηκε και το επίθικο αγροτεμάχιο του ενάγοντος, ήτοι το τεμάχιο της παλαιάς διανομής με αριθμό 524, αλλά μετά από αίτηση των εναγομένων το αγροτεμάχιο αυτό εγγράφηκε στη μερίδα τους, ισομερώς και εξ αδιαίρετου, μολονότι οι εναγόμενες δεν είχαν στην κυριότητά τους το τεμάχιο αριθμ. 524, ότι το νέο τεμάχιο του αναδασμού που δημιουργήθηκε από την εισφορά του αγροτεμαχίου του ενάγοντος φέρει πλέον αριθμ. 280, έχει εμβαδόν 4.008 μ² και ταυτίζεται κατά μέγα μέρος με το ακίνητο του ενάγοντος, ότι οι ενα-

γόμενες δεν έγιναν ποτέ κυρίες του νέου τεμαχίου αριθμ. 280, διότι δεν είχαν κυριότητα στο κτήμα που αναδιανεμήθηκε, ότι το τεμάχιο του ενάγοντος φέρει ήδη, μετά την κτηματογράφηση της περιοχής Ν. Α., Κωδικό Αριθμό Εθνικού Κτηματολογίου (ΚΑΕΚ) ... και ότι ανακριβής εγγραφή στο κτηματολογικό βιβλίο εμφανίζει τις εναγόμενες ως συγκυρίες του αγροτεμαχίου του ενάγοντος. Για τους λόγους αυτούς ζητήσε να αναγνωρισθεί ότι είναι κύριος ενός αγροτεμαχίου, το οποίο φέρει τον αριθμό 280 του αναδασμού του αγροκτήματος Σ. και περιγράφεται στην αγωγή λεπτομερώς, να διαταχθεί η απόδοση αυτού του αγροτεμαχίου στον ενάγοντα και η αποβολή των εναγομένων από αυτό, να διορθωθεί η αρχική εγγραφή στα βιβλία του Κτηματολογικού Γραφείου Α. με την αναγνώριση και αναγραφή του ενάγοντος στο κτηματολογικό φύλλο ως κυρίου του επίδικου ακινήτου και με απαλοιφή των εναγομένων ως συγκυριών του ίδιου ακινήτου. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο εξέδωσε ως προς την ένδικη αγωγή την οριστική απόφασή του τακτικής διαδικασίας αριθμ. 147/2009, με την οποία απέρριψε την αγωγή ως μη νόμιμη. Ήδη ο ηττημένος ενάγων παραπονείται με την ένδικη έφεσή του ότι η εκκαλούμενη απόφαση εφάρμοσε εσφαλμένα το νόμο και, ειδικότερα, ότι υπέπεσε στις πλημμέλειες που αναφέρονται στην έφεση λεπτομερώς και ζητεί να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη απόφαση και να γίνει δεκτή η ένδικη αγωγή του.

III. Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 21 §1-4, 22, 33 §§ 1-2 του Ν. 674/1977 «περί αναδασμού της γης και μεγέθυνσης των γεωργικών εκμεταλλεύ-

σεων», οι οποίες εφαρμόζονται, αν ο αναδασμός έλαβε χώρα μετά την 1.9.1977, οπότε τέθηκε σε ισχύ ο νόμος αυτός, προκύπτει ότι αν ο αναδασμός έλαβε χώρα μετά την ισχύ του νόμου αυτού, (δηλαδή μετά την 1.9.1977), από την ημέρα, οπότε δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως η απόφαση του Νομάρχη, με την οποία κυρώνεται ο αναδασμός, η κυριότητα των κτημάτων που δημιουργήθηκαν με τον αναδασμό περιέρχεται αυτοδικαίως σε αυτούς που αναγράφονται ως δικαιούχοι στον κυρωθέντα κτηματολογικό πίνακα, ενώ, αντίστοιχα, αποσβήνεται αυτοδικαίως το δικαίωμα κυριότητας που υπήρχε πριν από τον αναδασμό πάνω στα κτήματα που αναδιανεμήθηκαν. Μετά την ως άνω κύρωση εκείνος που αξιώνει δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα πάνω σε κτήμα που αναδιανεμήθηκε, μπορεί να διεκδικήσει το κτήμα από αυτόν που αναγράφτηκε στον κτηματολογικό πίνακα ως δικαιούχος. Μετά τη μεταγραφή των οριστικών τίτλων κυριότητας (παραχωρητηρίων) αποκλείεται η διόρθωση ή ακύρωση αυτών με απόφαση του οικείου Νομάρχη, εφόσον θίγονται δικαιώματα τρίτων που έχουν αποκτηθεί νόμιμα, ή παρήλθε τριετία από τη μεταγραφή των τίτλων, με εξαίρεση τα αντιγραφικά σφάλματα. Στην περίπτωση που αποκλείεται, κατά τα ανωτέρω, η διόρθωση ή ακύρωση των τίτλων κυριότητας, όποιος αξιώνει δικαίωμα κυριότητας ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα πάνω σε ακίνητο που έχει υπαχθεί στον αναδασμό, δικαιούται να λάβει μόνο αποζημίωση από εκείνον, υπέρ του οποίου εκδόθηκε το παραχωρητήριο, και δεν έχει δικαίωμα να διεκδικήσει το νέο κτήμα από αυτόν. Οποια-

δήποτε άγνοια ή πλάνη του κυρίου του αναδιανεμηθέντος κτήματος σχετικά με τη διενέργεια του αναδασμού δεν έχει σημασία ως προς την επέλευση των συνεπειών του αναδασμού (βλ. ΟλομΑΠ 6/91 Δνη 32. 751, ΑΠ 421/99 Δνη 41. 1511, ΑΠ 1272/95 Δνη 38. 781, ΑΠ 1349/94 Δνη 37. 610, ΑΠ 802/92 Νόμος). Προϋπόθεση, συνεπώς, για να αποκτηθεί κυριότητα στο νέο κτήμα από αυτόν που αναφέρεται ως δικαιούχος, αποτελεί η κυριότητα του δικαιούχου πάνω στο κτήμα που υποβλήθηκε στη διαδικασία του αναδασμού, σε αντικατάσταση του οποίου δόθηκε το νέο ακίνητο. Αν ο αναγραφόμενος ως δικαιούχος δεν ήταν κύριος του αναδιανεμηθέντος κτήματος, το οποίο θεωρείται ότι απαλλοτριώθηκε αναγκαστικά, ο κύριος τούτου δικαιούται να ζητήσει να αποδοθεί σ' αυτόν το νέο ακίνητο, με αγωγή που έχει εμπράγματο χαρακτήρα και στρέφεται εναντίον αυτού που αναγράφεται στον κτηματολογικό πίνακα ως δικαιούχος, εφόσον τηρηθούν οι ανωτέρω προϋποθέσεις χρόνου. Με τη ρύθμιση αυτή επιδιώκεται να αποφεύγεται η διαιώνιση της εκκρεμότητας ως προς την οριστικοποίηση των τίτλων κυριότητας και η ανατροπή, μετά παρέλευση τριετίας, των ευεργετικών αποτελεσμάτων του αναδασμού (ΑΠ 802/92, ΕφΘεσ 3192/91 Νόμος). Η νομή επί των κτημάτων που δημιουργήθηκαν με τον αναδασμό περιέρχεται αυτοδικαίως στους δικαιούχους από τη χρονολογία που θα οριστεί με απόφαση της Επιτροπής Αναδασμού που τυχόν θα εκδοθεί περί τούτου, αφού περατωθεί η υπόδειξη των νέων αγροτεμαχίων επί του εδάφους, και από την ίδια χρονολογία αποσβήνεται αυτοδικαίως το δικαίωμα

νομής των πρώην νομέων επί του αναδιανεμηθέντος κτήματος (βλ. ΑΠ 506/95 Δνη 38. 63). Με τον αναδασμό δεν μεταβάλλεται το νομικό καθεστώς του αγροτεμαχίου, το οποίο μπορεί να είναι και κληροτεμάχιο, αλλά απλώς η θέση του. Το γεγονός ότι δεν μεταβάλλεται η νομική κατάσταση του αγροτεμαχίου, έχει ως συνέπεια να μένει αμετάβλητη η ιδιότητα του γεωργικού κλήρου. Η ιδιότητα του κληροτεμαχίου συνεχίζει να διατηρείται και στο νέο αγροτεμάχιο, το οποίο προκύπτει μετά τον αναδασμό, με αποτέλεσμα να έχει και αυτό την ίδια νομική προστασία του αγροτικού κλήρου, όπως η πλασματική καλόπιστη νομή του άρθρου 79 § 2 του Αγροτικού Κώδικα μέχρι την ισχύ του Α.Ν. 431/1968, η απαγόρευση κατάτμησής του σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 208-222 του ίδιου Κώδικα και του άρθρου 1 του ανωτέρω αναγκαστικού νόμου κλπ (βλ. ΕφΘεσ 1499/97 Δνη 39. 445). Συνεπώς, αν κάποιο ακίνητο εισφέρθηκε σε αναδασμό που διενεργήθηκε μετά την 1.9.1977 και αναγράφηκε ως δικαιούχος του αναδιανεμηθέντος ακινήτου στον οικείο κτηματολογικό πίνακα, ο οποίος κυρώθηκε με απόφαση του Νομάρχη που δημοσιεύθηκε νόμιμα, τρίτος, μη κύριος του εισφερθέντος ακινήτου, αλλά στη συνέχεια εκδόθηκε στο όνομα του τρίτου ο οικείος τίτλος κυριότητας και μεταγράφηκε, όποιος προβάλλει δικαίωμα κυριότητας επί του εισφερθέντος ακινήτου, μπορεί να διεκδικήσει το νέο ακίνητο από τον εξ αναδασμού δικαιούχο, εφόσον δεν παρήλθε τριετία από τη μεταγραφή του τίτλου κυριότητας (βλ. ΟλομΑΠ 6/91, ΑΠ 1527/04 Νόμος, ΑΠ 421/99, ΑΠ 1272/95, ΑΠ 1349/94, ΑΠ 1236/82 ΝοΒ 31. 1174, ΕφΛάρ 672/03,

ΕφΠατρ 328/01 Νόμος).

IV. Από την εκτίμηση των αποδεικτικών μέσων ... αποδείχθηκαν τα εξής πραγματικά περιστατικά: Στις 12.8.1983 ο ενάγων, ήδη εκκαλών, Α. Δ., ενεργώντας ως αγοραστής, συμβλήθηκε με τον Κ. Ρ. του Ε., γεωργό, κάτοικο Ν. Α. Μ., ο οποίος ενεργούσε ως πωλητής, και κατάρτισε μαζί του σύμβαση αγοραπωλησίας ακινήτου, ως προς την οποία καταρτίστηκε το ομώνυμο συμβολαιογραφικό έγγραφο αριθμ. .../12.08.1983 της συμβολαιογράφου Δ. Ζ. - Μ. Με την ανωτέρω σύμβαση ο πωλητής, Κ. Ρ., κύριος, νομέας και κάτοχος ενός αγροτεμαχίου, σχήματος τετραγώνου, εμβαδού 4.200 μ², το οποίο βρισκόταν στη θέση «Σ.» της κτηματικής περιφέρειας Ν. Α. Μ. και συνόρευε τότε προς βορρά, με πλευρά μήκους 70 μέτρων, με όριο Σ. (όριο διανομής Σ.), προς νότο, με πλευρά μήκους 70 μέτρων, με ιδιοκτησία Α.Α., προς την ανατολή, με πλευρά μήκους 60 μέτρων, με ιδιοκτησία Σ. Σ. και προς τη δύση, με πλευρά μήκους 60 μέτρων, με ιδιοκτησία του ίδιου πωλητή, Κ. Ρ., πώλησε, μεταβίβασε και παρέδωσε το συγκεκριμένο αγροτεμάχιο στον αντισυμβαλλόμενο του, Α. Δ., αγοραστή, αντί τιμήματος 600.000 δρχ, το οποίο καταβλήθηκε ολοσχερώς. Το πιο πάνω συμβόλαιο αγοραπωλησίας ακινήτου μεταγράφηκε νόμιμα στις 31.8.1983 στα βιβλία μεταγραφών του δήμου Α., στον τόμο ..., με αύξοντα αριθμό Από το, συνημμένο στο ανωτέρω συμβόλαιο, πιστοποιητικό του τότε προέδρου της κοινότητας Ν. Α., το οποίο φέρει χρονολογία 18.7.1983 και αριθμό πρωτοκόλλου ... και χρησιμοποιήθηκε, μεταξύ άλλων εγγράφων, ενώπιον της συμβολαι-

ογράφου, προκειμένου να αποδειχθεί η κυριότητα του πωλητή, Κ. Ρ., επί του αντικειμένου της αγοραπωλησίας, προκύπτει ότι το αγροτεμάχιο (ελαιοπερίβολο), το οποίο αποτελούσε αντικείμενο της αγοραπωλησίας και περιγράφηκε ανωτέρω, έφερε αριθμό 524, δηλαδή αποτελούσε το κληροτεμάχιο που έφερε στους πίνακες της διανομής του Γεωργικού Θεσσαλικού Ταμείου τον αριθμό 524. Μετά παρέλευση μερικών ετών, ήτοι, συγκεκριμένα, στις 3.9.1990, η 1η εναγομένη, ήδη 1η εφεσίβλητη, Α. Κ. του Γ. και της Κ., φοιτήτρια, ετών τότε 19, ενεργώντας ως αγοράστρια, και οι γονείς αυτής, Γ. Κ. και Κ. Κ., οι οποίοι ενεργούσαν ως ασκούντες από κοινού τη γονική μέριμνα της τότε ανήλικης θυγατέρας τους Π. Κ., 2ης εναγομένης, ήδη 2ης εφεσίβλητης, και ως αγοραστές για λογαριασμό αυτής, συμβλήθηκαν με τον Κ. Ρ. του Ε., γεωργό, κάτοικο Ν. Α. Μ., ο οποίος ενεργούσε ως πωλητής, και κατάρτισαν μαζί του σύμβαση πώλησης αγροτικού ακινήτου, ως προς την οποία καταρτίστηκε το ομώνυμο συμβολαιογραφικό έγγραφο αριθμ. .../3.9.1990 του συμβολαιογράφου Α. Μ. Με την ανωτέρω σύμβαση ο πωλητής, Κ. Ρ., κύριος, νομέας και κάτοχος ενός αγροτικού ακινήτου, σχήματος σχεδόν ρομβοειδούς, εμβαδού 4.135 μ², το οποίο βρισκόταν στη θέση «Σ.» της κτηματικής περιφέρειας Ν. Α. Μ. και συνόρευε τότε προς βορρά, με πλευρά μήκους 87,50 μέτρων, με αγροκτήματα της περιφέρειας Σ., προς νότο, με πλευρά μήκους 32 μέτρων, με αγροτική οδό, πλάτους 4 μέτρων, προς την ανατολή, με πλευρά μήκους 61 μέτρων, με ιδιοκτησία Α.Δ. και προς τη δύση, με πλευρά μήκους 97,40 μέτρων,

με ιδιοκτησία Α.Σ., πώλησε, μεταβίβασε και παρέδωσε το συγκεκριμένο αγροτεμάχιο στους αντισυμβαλλομένους του αγοραστές, κατά ποσοστό 1/2 εξ αδιαιρέτου στην 1η αγοράστρια, Α. Κ. και κατά ποσοστό 1/2 εξ αδιαιρέτου στους λοιπούς συμβαλλομένους του, οι οποίοι ενεργούσαν για λογαριασμό της 2ης αγοράστριας, Π. Κ., αντί τιμήματος 600.000 δρχ, το οποίο καταβλήθηκε ολοσχερώς. Το πιο πάνω συμβόλαιο πώλησης αγροτικού ακινήτου μεταγράφηκε νόμιμα στις 4.9.1990 στα βιβλία μεταγραφών του δήμου Α., στον τόμο ..., με αύξοντα αριθμό ... Από τη σύγκριση της περιγραφής των ανωτέρω αγροτεμαχίων προκύπτει αναμφίβολα ότι τα δύο ανωτέρω αγροτεμάχια δεν ταυτίζονταν, αλλά ήταν διαφορετικά, και, ειδικότερα, ότι το αγροτεμάχιο, το οποίο περιήλθε στην κυριότητα των εναγομένων με την ανωτέρω σύμβαση πώλησης, ήταν διαφορετικό από το αγροτεμάχιο με αριθμό παλαιάς διανομής 524, το οποίο είχε περιέλθει στην κυριότητα του ενάγοντος με την αντίστοιχη σύμβαση αγοραπωλησίας.

Στη συνέχεια, στη διάρκεια του έτους 1998, η περιοχή του αγροκτήματος Σ., όπου βρίσκονταν τα ανωτέρω δύο αγροτεμάχια, τα οποία είχε πωλήσει και μεταβιβάσει ο Κ. Ρ. στους διαδίκους, εντάχθηκε σε καθεστώς αναδασμού, αλλά ο ενάγων δεν πληροφορήθηκε την κήρυξη του αναδασμού, διότι η κατοικία του βρίσκεται εκτός νομού Μ. Στο συγκεκριμένο αναδασμό εισφέρθηκε και το επίδικο αγροτεμάχιο του ενάγοντος, ήτοι το τεμάχιο της παλαιάς διανομής με αριθμό 524. Στη διάρκεια της διαδικασίας του αναδασμού οι εναγόμενες, με αίτησή τους προς την Επιτροπή Αναδα-

σμού Σ., η οποία έλαβε αριθμό πρωτοκόλλου .../28.8.1995, ζήτησαν να εγγραφούν ως δικαιούχοι του τεμαχίου αριθμ. 524 της παλαιάς διανομής. Το ενδιαφέρον περιεχόμενο της αίτησης αυτής είναι το εξής: «Σας υποβάλω το υπ' αριθμ. .../90 συμβόλαιο αγοράς του υπ' αριθμ. 524 κτήματος στη θέση Σ. μετά συνημμένου τοπογραφικού διαγράμματος και παρακαλώ το ανωτέρω υπ' αριθμ. 524 τεμάχιο να εγγραφεί εις τα δικαιώματά μας με βάση το συμβόλαιον». Η αίτηση εκείνη των εναγομένων έγινε δεκτή από την Επιτροπή Αναδασμού. Ειδικότερα, με το πρακτικό της αριθμ. .../1995 η Επιτροπή Αναδασμού Σ. αποφάσισε να εγγραφεί το αγροτεμάχιο αριθμ. 524 της παλαιάς διανομής στη μερίδα των εναγομένων, ισομερώς και εξ αδιαιρέτου. Στη διάρκεια του έτους 1999 ολοκληρώθηκε η διαδικασία του ανωτέρω αναδασμού και ο αναδασμός κυρώθηκε με την απόφαση αριθμ. ΔΑΑ 6621/7.6.1999 του Νομάρχη Μ., η οποία δημοσιεύθηκε νόμιμα στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, στο φύλλο αυτής με αριθμό 1324/28.06.1999 του Β' τεύχους. Στις 9.8.1999 εκδόθηκε βεβαίωση του Προϊσταμένου του Τμήματος Κτηματολογίου και Τοπογραφικών Εφαρμογών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μ. με αριθμό πρωτοκόλλου ..., με την οποία βεβαιώνεται ότι οι κτηματίες: 1) Κ. Π. του Γ. και 2) Κ.Α. του Γ., ήδη εναγόμενες - εφεσίβλητες, είναι γραμμένες στο τεμάχιο με αριθμό 280, εμβαδού 4.007 μ². Την επόμενη ημέρα, 10.8.1999 ο διευθυντής της Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μ. εξέδωσε τίτλο με αριθμό ..., με το εξής, μεταξύ άλλων, περιεχόμενο: «Σύμφωνα με τις διατάξεις

του άρθρου 21 Ν. 674/1977 περιήλθε στην κυριότητα των: 1. Κ. Π. του Γ. και της Κ., 2. Κ. Α. του Γ. και της Κ., κατ' ισομοιρίαν και εξ αδιαιρέτου, ο από στρέμματα τέσσερα και επτά τετραγωνικά μέτρα (4.007) γεωργικός κλήρος που βρίσκεται στην περιοχή του αγροκτήματος Σ. Δήμου Ν. Α. του νομού Μ., ο οποίος αποτελείται από το κατωτέρω ένα τεμάχιο: «Αριθμός τεμαχίου 280, είδος αγρός, έκταση στρέμματα 4, τ.μ. 007». Ο συγκεκριμένος τίτλος κυριότητας (αριθμ. .../1999) μεταγράφηκε νόμιμα στις 18.8.1999, στα βιβλία μεταγραφών του υποθηκοφυλακείου Α., στον τόμο ... και αριθμό ... Στις 16.5.2007 ο διευθυντής της Διεύθυνσης Τοπογραφικής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μ. εξέδωσε, μετά από αίτηση του ενάγοντος, το έγγραφο με αριθμό πρωτοκόλλου .../16.5.2007, με το εξής, μεταξύ άλλων, περιεχόμενο: «...το αγροτεμάχιο με αριθμό 280, εκτάσεως 4.007 τ.μ., του αναδασμού Σ. Ν. Α. έτους 1998, προήλθε από παλαιό τεμάχιο διανομής 1908 του Γεωργικού Θεσσαλικού Ταμείου, και είχε αριθμό 524, εκτάσεως 4.200 τ.μ.». Από το περιεχόμενο αυτού του εγγράφου αποδεικνύεται η βασιμότητα του ισχυρισμού του ενάγοντος ότι η νέα ιδιοκτησία των αντιδίκων του, δηλαδή το αγροτεμάχιο με αριθμό 280, ταυτίζεται κατά μέγα μέρος με το εισφερθέν στον αναδασμό ακίνητό του με αριθμό τεμαχίου 524, αλλά το γεγονός αυτό αποβαίνει ανώφελο για τον ενάγοντα, διότι μετά πάροδο τριών ετών από την ημερομηνία 18.8.1999, οπότε διενεργήθηκε η μεταγραφή του ανωτέρω τίτλου κυριότητας των εναγομένων με αριθμό .../1999, δηλαδή στις 18.8.2002, το αγροτεμάχιο με αριθμό 280, το οποίο

περιγράφηκε ήδη, περιήλθε οριστικά στην κυριότητα των εναγομένων - εφεσίβλητων και από την ίδια ημερομηνία (18.8.2002) αποσβέστηκε οριστικά το δικαίωμα του ενάγοντος να διεκδικήσει την κυριότητα αυτού του αγροτεμαχίου ως αληθής κύριος του αγροτεμαχίου με αριθμό 524, από το οποίο προήλθε το αγροτεμάχιο με αριθμό 280 του αναδασμού.

Περαιτέρω, μετά την κτηματογράφηση της περιοχής Ν. Α., το ανωτέρω αγροτεμάχιο με αριθμό αναδασμού 280 έλαβε Κωδικό Αριθμό Εθνικού Κτηματολογίου (ΚΑΕΚ) ... και εγγράφηκε στον οικείο κτηματολογικό πίνακα ως γεωτεμάχιο, εμβαδού 3.974,37 μ², το οποίο ανήκει κατά πλήρη κυριότητα στις ήδη εναγόμενες - εφεσίβλητες ισομερώς, κατά ποσοστό 50% σε εκάστη. Από όσα αναφέρθηκαν, αποδεικνύεται ότι η ένδικη αγωγή είναι ουσιαστικά αβάσιμη, αφού στις 18.8.2002 αποσβέστηκε οριστικά το δικαίωμα κυριότητας του ενάγοντος επί του αγροτεμαχίου με αριθμό 524 παλαιάς διανομής, από το οποίο προήλθε το ήδη επίδικο αγροτεμάχιο με αριθμό 280 του αναδασμού Σ. έτους 1998, και, συνεπώς, ο ενάγων δεν είχε δικαίωμα να διεκδικήσει με την ένδικη αγωγή του το επίδικο αγροτεμάχιο. Το γεγονός ότι οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 22 Ν. 674/1977 καταργήθηκαν με το άρθρο 35 Ν. 3147/2003, ο οποίος δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 5.6.2003 (βλ. ΦΕΚ τ. Α 135/5.6.2003), δεν ανατρέπει την επέλευση των ανωτέρω αποτελεσμάτων, τα οποία επήλθαν εξαιτίας παρόδου τριετίας από τη μεταγραφή του τίτλου κυριότητας των εναγομένων, σε χρόνο οπότε ίσχυαν

ακόμη οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 22 Ν. 674/1977, αφού η νομοθετική μεταβολή που επήλθε με το άρθρο 35 Ν. 3147/2003, δεν μπορεί να καταλύσει δικαιώματα τρίτων που αποκτήθηκαν νόμιμα πριν από τις 5.6.2003, οπότε τέθηκε σε ισχύ το άρθρο 35 Ν. 3147/2003, (βλ. τη γνωμοδότηση αριθμ. 128/2004 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους). Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο, μολοντί δεν εισήλθε στην έρευνα των αποδείξεων, αποφάνθηκε ότι «εφόσον από τη μεταγραφή του .../10.8.1999 τίτλου κυριότητας μέχρι την άσκηση της αγωγής (13.6.2007) παρήλθε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο της τριετίας (και δη οκταετία), τα εμπράγματα αποτελέσματα του αναδασμού κατέστησαν αμετάκλητα και ο ενάγων, εφόσον διεκδικεί εμπράγματο δικαίωμα, δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση από τις εναγόμενες και όχι να ασκήσει διεκδικητική αγωγή», και οδηγήθηκε σε απόρριψη της αγωγής ως μη νόμιμης, έσφαλε, διότι δέχτηκε ως περιεχόμενο της αγωγής περιστατικό, το οποίο δεν ιστορείται στην αγωγή, ήτοι την ημερομηνία μεταγραφής του τίτλου κυριότητας αριθμ. .../10.8.1999, το γεγονός όμως αυτό δεν πρέπει να οδηγήσει σε παραδοχή της ένδικης έφεσης και σε εξαφάνιση της εκκαλούμενης απόφασης, όπως ζητείται, διότι η νέα εκδίκαση της αγωγής θα οδηγήσει το Δικαστήριο τούτο σε απόρριψή της ως ουσιαστικά αβάσιμης, ήτοι σε έκδοση απόφασης επιβλαβέστερης για τον εκκαλούμενο, γεγονός αντίθετο προς τη διάταξη του άρθρου 536 § 1 ΚΠολΔ, με την οποία απαγορεύεται να εκδώσει το δευτεροβάθμιο δικαστήριο απόφαση επιβλαβέστερη

για τον εκκαλούμενο, αν δεν έχει ασκήσει ο εφεσίβλητος έφεση ή αντέφεση. Συνεπώς, η ένδικη έφεση πρέπει να απορριφθεί ως ανώφελη.

Υ. Συνακόλουθα, προς όσα προαναφέρθηκαν, το Δικαστήριο άγεται στα εξής συμπεράσματα: 1) Η ένδικη έφεση πρέπει να απορριφθεί για όσους λόγους αναφέρθηκαν ανωτέρω...

199/2012

Πρόεδρος: Αθαν. Καγκάνης
Εισηγητής: Απόστ. Ντίτουρας
Δικηγόροι: Χαρ. Τσιρογιάννης, Ιωάν. Απατισίδης, Δημ. Λιλιές

Απαράδεκτη έφεση του νικήσαντος διαδίκου, εφόσον δεν επικαλείται ότι η εναντίον του κύρια παρέμβαση απορρίφθηκε για λόγους τυπικούς ενώ έπρεπε να απορριφθεί για ουσιαστικούς ή ότι το διατακτικό είναι μεν ορθό αλλά βλάπτεται από τις αιτιολογίες επειδή παράγουν δεδικασμένο. Δυνατή άσκηση παρέμβασης το πρώτον στο Εφετείο, αρκεί ο παρεμβαίνων να είναι τρίτος που δεν έχει προσλάβει την ιδιότητα διαδίκου.

Ο μισθωτής, με επιφύλαξη των δ/ξεων για ελαττώματα ή έλλειψη ιδιοτήτων, δικαιούται, αν δεν του παραδόθηκε ή παρακωλύθηκε η χρήση του μισθίου, να απαιτήσει, κατά τις γενικές δ/ξεις, εκτέλεση της σύμβασης ή αποζημίωση. Γενικές δ/ξεις οι αφορώσες κάθε ενοχή και αμφοτεροβαρή σύμβαση. Επί υπαίτιας αδυναμίας παροχής ισχύει η ειδική δ/ξη του 585 ΑΚ και αντί υπαναχώρησης στη μίσθωση δίνεται η καταγγελία.

Επί εκμίσθωσης του ίδιου πράγματος με διαφορετικές συμβάσεις σε διαφορετικούς μισθωτές, μισθωτής καθίσταται εκείνος στον οποίο παραδόθηκε το πράγμα και ικανοποιήθηκε η αξίωσή του με βάση την αρχή της πρόληψης, ενώ οι άλλοι έχουν δικαίωμα αποζημίωσης.

{...} Με την από 23.3.2011 κλήση της καλούσας - τρίτης των εφεσιβλήτων, ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία Π. Σ. - Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρία Εμφιαλώσεως Φυσικού Μεταλλικού Νερού και με τον διακριτικό τίτλο Π. Σ. ΑΒΕΕ, νομίμως φέρονται προς περαιτέρω συζήτηση α) η από 4.6.2007 (68/07) έφεση του πρώτου των καλουμένων - εκκαλούντος και β) η από 2.1.09 (15/09) κυρία, άλλως πρόσθετη υπέρ της μισθώτριας Υ. ΕΠΕ παρέμβαση της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία Π. Σ. - Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρία Εμφιαλώσεως Φυσικού Μεταλλικού Νερού και με τον διακριτικό τίτλο Π. Σ. ΑΒΕΕ, μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 764/2010 μη οριστικής αποφάσεως του παρόντος Δικαστηρίου, με την οποία διατάχθηκε η επανάληψη της συζητήσεως στο ακροατήριο κατ' άρθρο 254 ΚΠολΔ.

Η κρινόμενη έφεση του ηττηθέντος δευτέρου των καθών η ανακοπή και ήδη εκκαλούντος Γ. Φ. κατά της υπ' αριθμ. 103/2007 οριστικής αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων, που εκδόθηκε αντιμωλία των διαδίκων κατά την ειδική διαδικασία των μισθωτικών διαφορών (647 επ. ΚΠολΔ) επί της υπ' αριθμ. καταθ. 774/06 ανακοπής της πρώτης εφε-

σίβλητης, ΕΠΕ με την επωνυμία Εταιρία Εμφιαλώσεως Φυσικού Μεταλλικού Νερού Υ. Μονοπρόσωπη ΕΠΕ, στρεφόμενης κατά της καλούσας - τρίτης των εφεσιβλήτων και του εκκαλούντος, ασκήθηκε νομτύπως και εμπροθέσμως (495, 496, 498, 511, 513, 518 παρ. 1 ΚΠολΔ). Η εν λόγω έφεση, καθ' ο μέρος στρέφεται κατά των πρώτης και τρίτης των εφεσιβλήτων, που ήσαν διάδικοι (αντίδικοι του εκκαλούντος) στην πρωτόδικη δίκη (517 ΚΠολΔ) πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή (532 ΚΠολΔ) και να ερευνηθεί περαιτέρω ως προς το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων της κατά την ίδια διαδικασία με την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση. Καθ' ο μέρος όμως στρέφεται κατά της δεύτερης των εφεσιβλήτων, ομόρρυθμης εταιρίας με την επωνυμία Ε. Ν. - Τ. Χ. και ΣΙΑ ΟΕ και τον διακριτικό τίτλο Γ. W., η έφεση είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη. Η εν λόγω εταιρία, η οποία δεν ήταν αντίδικος του εκκαλούντος στην πρωτόδικη δίκη, άσκησε ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου την υπ' αριθμ. 180/07 κυρία παρέμβαση, στρεφόμενη, εκτός των άλλων, και κατά του εκκαλούντος, η οποία συνεκδικάστηκε με την υπ' αριθμ. καταθ. 774/06 ανακοπή και απορρίφθηκε ως απαράδεκτη. Ο εκκαλών όμως, που νίκησε, δεν επικαλείται στο εφετήριο ότι η εναντίον του κυρία παρέμβαση απορρίφθηκε για λόγους τυπικούς, ενώ έπρεπε να απορριφθεί για ουσιαστικούς ή ότι το διατακτικό είναι μεν ορθό, βλάπτεται όμως από τις αιτιολογίες επειδή παράγουν δεδικασμένο, ή αν έχει άλλο έννομο συμφέρον που στηρίζεται στο ουσιαστικό δίκαιο (ΕφΑθ 4200/03 Δνη 44. 1656) και συνεπώς η έφεσή του, καθ' ο μέρος

στρέφεται κατά της δεύτερης εφεσίβλητης, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη (516 παρ. 2, 517, 532 ΚΠολΔ).

Από τις διατάξεις των άρθρων 79 και 80 ΚΠολΔ προκύπτει ότι η κύρια ή πρόσθετη παρέμβαση μπορεί να ασκηθεί για πρώτη φορά και στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο κατά την εκδίκαση της εφέσεως. Ο παρεμβαίνων πρέπει κατά το χρόνο ασκήσεως της παρεμβάσεως να είναι τρίτο πρόσωπο, το οποίο δεν έχει προσλάβει την ιδιότητα του διαδίκου στην αρχική δίκη, ούτε ταυτίζεται με τους αρχικούς διαδίκους (ΕφΑθ 855/11 Νόμος, ΕφΑθ 2424/04 Δνη 46. 582). Στην προκειμένη περίπτωση, με την προμνησθείσα κλήση φέρεται προς περαιτέρω συζήτηση και η από 2.1.09 (15/09) κυρία, άλλως πρόσθετη, παρέμβαση που άσκησε ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου η ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία Π. Σ. - Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρία Εμφιαλώσεως Φυσικού Μεταλλικού Νερού και με το διακριτικό τίτλο Π. Σ. ΑΒΕΕ. Η παρεμβαίνουσα όμως, κατά το χρόνο ασκήσεως της κυρίας, άλλως πρόσθετης παρεμβάσεως, είχε προσλάβει την ιδιότητα του διαδίκου στην αρχική δίκη, δοθέντος ότι η υπ' αριθμ. καταθ. 774/06 ανακοπή της ως άνω ανακόπτουσας εταιρίας περιορισμένης ευθύνης με την επωνυμία Εταιρία Εμφιαλώσεως Φυσικού Μεταλλικού Νερού Υ. Μονοπρόσωπη ΕΠΕ, εφ' ης εξεδόθη η εκκαλουμένη, στρεφόταν κατ' αυτής (παρεμβαίνουσας) και του εκκαλούντος. Ενόψει του ότι η παρεμβαίνουσα έχει προσλάβει την ιδιότητα του διαδίκου στην αρχική δίκη, η κρινόμενη κυρία, άλλως πρόσθετη, παρέμβαση, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη

(68, 73, 79,80 ΚΠολΔ). Δικαστικά έξοδα δεν επιδικάζονται εις βάρος της παρεμβαίνουσας, επειδή οι καθών η παρέμβαση δεν υπεβλήθησαν σε πρόσθετη δαπάνη για τη συζήτηση της παρεμβάσεως.

Με την υπ' αριθμ. καταθ. 774/06 ανακοπή της ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων η ανακόπτουσα και ήδη πρώτη των εφεσιβλήτων ζήτησε να αναγνωρισθεί επικρατέστερο το ενοχικό (μισθωτικό) δικαίωμά της να κατέχει αποκλειστικώς το περιγραφόμενο στην ανακοπή μίσθιο (εργοστάσιο εμφιαλώσεως φυσικού μεταλλικού νερού), το οποίο μίσθωσε δυνάμει της υπ' αριθμ. .../28.7.06 συμβολαιογραφικής συμβάσεως ενώπιον της συμβολαιογράφου Χ. Μ., να κριθεί ότι ο δεύτερος των καθών και ήδη εκκαλών δεν έχει έναντί της κανένα νόμιμο δικαίωμα κατοχής του επίδικου μισθίου και να ακυρωθεί η διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως και ιδίως η προσβαλλόμενη υπ' αριθμ. .../7.9.2006 έκθεση βίαιης αποβολής της δικαστικής επιμελήτριας Γ. Τ., δυνάμει της οποίας απεβλήθη από το επίδικο μίσθιο τύποις η πρώτη των καθών και ήδη τρίτη εφεσίβλητη, εν τοις πράγμασιν όμως η ανακόπτουσα που είχε εγκατασταθεί στο μίσθιο, και εγκαταστάθηκε σ' αυτό ο επισπεύσας την εκτέλεση δεύτερος των καθών η ανακοπή και ήδη εκκαλών. Η παραπάνω ανακοπή (774/06) συνεκδικάστηκε με την υπ' αριθμ. καταθ. 775/06 ανακοπή της ανακόπτουσας ΑΕ με την επωνυμία Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρία Εμφιαλώσεως Φυσικού Μεταλλικού Νερού με το διακριτικό τίτλο Π. Σ. ΑΒΕΕ, στρεφόμενη κατά του Γ. Φ., και την υπ' αριθμ. καταθ. 180/07 κυρία πα-

ρέμβαση της ΟΕ με την επωνυμία Ε. Ν.-Τ. Χ. ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ και τον διακριτικό τίτλο G. W., στρεφόμενη κατά της ανακόπτουσας (Υ. ΕΠΕ) και των καθών η ανακοπή (Π. Σ., Γ. Φ.). Το Μονομελές Πρωτοδικείο Τρικάλων με την υπ' αριθμ. 103/2007 οριστική και εν μέρει μη οριστική απόφασή του κήρυξε απαράδεκτη τη συζήτηση της υπ' αριθμ. καταθ. 775/06 ανακοπής, απέρριψε την υπ' αριθμ. 180/07 κυρία παρέμβαση ως απαράδεκτη και έκανε δεκτή εν μέρει την υπ' αριθμ. καταθ. 774/06 ανακοπή και ακύρωσε την υπ' αριθμ. .../7.9.06 έκθεση βίαιης αποβολής και αποδόσεως της χρήσεως βιομηχανοστασίου της δικαστικής επιμελήτριας Γ. Τ. Κατά της αποφάσεως αυτής παραπονείται ο εκκαλών με την κρινόμενη έφεση για τους λόγους που διαλαμβάνονται σ' αυτήν, οι οποίοι συνοψίζονται σε εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, και ζητεί να εξαφανισθεί η απόφαση του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου και να απορριφθεί η ως άνω ανακοπή της αντιδίκου του.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 574 ΑΚ με τη σύμβαση της μίσθωσης πράγματος ο εκμισθωτής έχει υποχρέωση να παραχωρήσει στο μισθωτή τη χρήση του πράγματος για όσο χρόνο διαρκεί η σύμβαση και ο μισθωτής να καταβάλει το συμφωνημένο μίσθωμα. Εξάλλου, κατά τη διάταξη του άρθρου 584 ΑΚ ο μισθωτής, με την επιφύλαξη των διατάξεων που ισχύουν για τα πραγματικά και νομικά ελαττώματα ή για την έλλειψη ιδιοτήτων, έχει δικαίωμα κατά τα λοιπά, αν δεν του παραδόθηκε ή του παρεμποδίστηκε η χρήση του μισθίου, να απαιτήσει, σύμφωνα με τις γενικές

διατάξεις, την εκτέλεση της συμβάσεως ή αποζημίωση. Γενικές διατάξεις, στις οποίες γίνεται η αμέσως πιο πάνω παραπομπή, είναι αυτές που αφορούν κάθε ενοχή (άρθρ. 335 επ. ΑΚ), αλλά και εκείνες που αφορούν κάθε αμφοτεροβαρή σύμβαση (άρθρ. 374 επ. ΑΚ), ενώ ειδικές έναντι αυτών είναι όσες ρυθμίζουν αποκλειστικά τη μίσθωση πράγματος (ΑΠ 465/94 Δνη 35. 1339). Μεταξύ των διατάξεων αυτών είναι και τα άρθρα 380-382 ΑΚ, που ρυθμίζουν την αδυναμία παροχής, στην περίπτωση δε υπαίτιας αδυναμίας παροχής (άρθρ. 382 ΑΚ) ισχύει η ειδικότερη διάταξη του άρθρου 585 ΑΚ και αντί υπαναχωρήσεως στη μίσθωση πράγματος δίνεται η καταγγελία. Στην περίπτωση που ο εκμισθωτής εκμισθώνει το ίδιο πράγμα με διαφορετικές συμβάσεις σε διαφορετικούς μισθωτές, ανεξάρτητα από τη διαχρονική προτεραιότητα, λόγω της σχετικότητας του ενοχικού δικαιώματος (άρθρ. 287 ΑΚ), μισθωτής καθίσταται εκείνος στον οποίο παραδόθηκε το πράγμα, δηλαδή με βάση την αρχή της προλήψεως ικανοποιήθηκε, ενώ οι τυχόν άλλοι έχουν δικαίωμα αποζημιώσεως κατά τις πιο πάνω διατάξεις (ΑΠ 518/11, 32/01 Νόμος).

Στην κρινόμενη υπόθεση από τις ένορκες καταθέσεις ... αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Δυνάμει της υπ' αριθμ. .../3.8.2005 συμβάσεως επαγγελματικής μισθώσεως βιομηχανοστασίου ενώπιον του συμβολαιογράφου Γ. Σ., που μεταγράφηκε νομίμως στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Κ., η πρώτη των καθών η ανακοπή, ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία Π. Σ. ΑΒΕΕ Εμφιαλώσεως Φυσικού Μεταλλικού Νε-

ρού και με το διακριτικό τίτλο Π. Σ. ABEE, εκμίσθωσε προς τον δεύτερο των καθών η ανακοπή και ήδη εκκαλούντα Γ. Φ. τον λεπτομερώς περιγραφόμενο σ' αυτήν επαγγελματικό εργοστασιακό χώρο, που βρίσκεται στη θέση Π. της κτηματικής περιφέρειας του Δήμου Κ. Τ., για να χρησιμοποιηθεί από τον ανωτέρω (ή την τυχόν υπ' αυτού συσταθισμένη εμπορική εταιρία) ως εργοστάσιο εμφιαλώσεως, συσκευασίας και εμπορίας φυσικού μεταλλικού νερού, καθώς και αναψυκτικών, χυμών και συναφών ειδών. Η διάρκεια της ως άνω εμπορικής, κατά την έννοια των διατάξεων του πδ 34/85, μισθώσεως ορίσθηκε για εικοσιένα (21) έτη, αρχομένη από την 1.1.2006, το δε μίσθωμα ορίσθηκε στο ποσό των 1.000 Ε μηνιαίως, με πρόβλεψη να αναπροσαρμόζεται κάθε δύο χρόνια κατά το ετήσιο ποσοστό του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, όπως αυτός καθορίζεται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Την παραπάνω σύμβαση για λογαριασμό της εκμισθώτριας υπέγραψε ο Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμβουλος και νόμιμος εκπρόσωπος αυτής Ν. Φ. του Σ., δυνάμει σχετικής εξουσιοδοτήσεως που του παρέσχε το ΔΣ της εταιρίας Π. Σ. ABEE (βλ. από 29.6.05 πρακτικό). Σύμφωνα με το άρθρο 5ο της συμβάσεως το μίσθιο εκμισθώθηκε «στην κατάσταση που είναι και ευρίσκεται και ο μισθωτής παρέλαβε αυτό ελεύθερο και με τον υπάρχοντα μηχανολογικό και λοιπό εργοστασιακό εξοπλισμό, ως και με πάντα τα κινητά πράγματα μεταχειρισμένα, αλλά άπαντα τα ανωτέρω σε όποια κατάσταση και αν βρίσκονται», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 7ο «τα εκμισθούμενα και παραχωρούμενα σήμερα κατά χρήση στο

μισθωτή είναι μεταχειρισμένα...». Η εκμισθώτρια δεν παραχώρησε στο μισθωτή τη χρήση του μισθίου την 1.1.2006, όπως όφειλε (574 ΑΚ) και ο τελευταίος με την υπ' αριθμ. καταθ. 1757/26.7.06 αίτηση περί λήψεως ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων ζήτησε να του παραχωρηθεί η χρήση «του αναλυτικώς ανωτέρω περιγραφόμενου εργοστασιακού χώρου, μετά των ως άνω συστατικών και παραρτημάτων του, καθώς και η παράδοση των κλειδίων του...». Η παραπάνω αίτηση κατατέθηκε μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 42/24.7.2006 αποφάσεως του Ειρηνοδικείου Καλαμπάκας, με την οποία αφενός κρίθηκε ότι «αρμόδιο καθύλην για να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα για την προσωρινή ρύθμιση της έννομης σχέσης επαγγελματικής μισθώσεως ... είναι το μονομελές πρωτοδικείο» και αφετέρου απορρίφθηκε η σχετική υπ' αριθμ. καταθ. 52/2006 αίτηση του Γ. Φ.

Την 3.7.2006 στη Θ. ο ως άνω νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρίας Π. Σ. ABEE Ν. Φ. του Σ., δυνάμει σχετικής εξουσιοδοτήσεως που του παρέσχε το ΔΣ της εταιρίας (βλ. από 30.6.06 απόφαση), εκμίσθωσε το παραπάνω μίσθιο για δεκαπέντε έτη προς τον επιχειρηματία Χ. Σ. του Β., κάτοικο Α., συνταγέντος προς τούτο του από 3.7.2007 ιδιωτικού συμφωνητικού επαγγελματικής μισθώσεως εργοστασίου εμφιαλώσεως φυσικού μεταλλικού νερού, το οποίο απέκτησε βέβαιη χρονολογία την 27.7.2006 δια της θεωρήσεώς του από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. Κ. Στον ως άνω μισθωτή παρσχέθηκε το δικαίωμα με ρητό όρο της συμβάσεως (άρθρο 2.2) «να μεταβιβάσει ολόκληρη τη μισθωτική σχέση σε οποιοδή-

ποτε νομικό πρόσωπο ... το οποίο έχει ως αντικείμενο την εμφιάλωση, συσκευασία, τυποποίηση και εμπορία φυσικού μεταλλικού νερού, προκειμένου να εκμεταλλευθεί το εργοστάσιο και τις εν γένει εγκαταστάσεις του μισθίου...». Σύμφωνα με το άρθρο 5ο του εν λόγω συμφωνητικού «για την παράδοση της χρήσης του μισθίου συνεταιγή και υπεγράφη σήμερα μεταξύ των συμβαλλομένων πρωτόκολλο παράδοσης - παραλαβής της χρήσης του μισθίου εργοστασίου». Το εν λόγω πρωτόκολλο δεν προσκομίσθηκε ενώπιον του δικαστηρίου. Δυνάμει της υπ' αριθμ. .../17.7.2006 πράξεως ενώπιον της συμβολαιογράφου Ε. συζ. Γ. Α., που καταχωρίστηκε νομίμως στα βιβλία εταιριών του Πρωτοδικείου Αθηνών, ο ανωτέρω μισθωτής (Χ. Σ.) συνέστησε μονοπρόσωπη εταιρία περιορισμένης ευθύνης, σύμφωνα με το ν. 3190/55, με έδρα την Α., υπό την επωνυμία Εταιρία Εμφιαλώσεως Φυσικού Μεταλλικού Νερού Υ. Μονοπρόσωπη ΕΠΕ και το διακριτικό τίτλο Φυσικό Μεταλλικό Νερό Υ. ΕΠΕ, με σκοπό την παραγωγή, εμφιάλωση, συσκευασία, τυποποίηση και εμπορία φυσικού μεταλλικού νερού καθώς και αναψυκτικών, χυμών και συναφών ειδών. Δυνάμει της υπ' αριθμ. .../28.7.2006 συμβάσεως επαγγελματικής μισθώσεως εργοστασίου εμφιαλώσεως μεταλλικού νερού ενώπιον της συμβολαιογράφου Χ. συζ. Α. Μ. ο Ι. Ξ. του Δ., δικηγόρος, ενεργών ως πληρεξούσιος και αντιπρόσωπος του Χ. Σ. του Β., μεταβίβασε την ως άνω μισθωτική σχέση που είχε συνάψει με το από 3.7.2006 ιδιωτικό συμφωνητικό προς την παραπάνω μονοπρόσωπη ΕΠΕ. Ακολούθως ο Χ. Σ. με το υπ' αριθμ. .../31.7.2006

συμβόλαιο ενώπιον της συμβολαιογράφου Ε. Α.-Κ. μεταβίβασε τα ανήκοντα σ' αυτόν 600 εταιρικά μερίδια της παραπάνω ΕΠΕ προς την εδρεύουσα στη Λευκωσία Κυπριακή εταιρία περιορισμένης ευθύνης με την επωνυμία C. L., που είχε συσταθεί την 28.2.2006. Ο ίδιος ορίσθηκε διαχειριστής της εν λόγω εταιρίας.

Περαιτέρω αποδεικνύεται ότι με επίσπευση του εκκαλούντος - καθού η ανακοπή Γ. Φ. και σε εκτέλεση του υπ' αριθμ. 142/06 πρώτου απογράφου εκτελεστού του υπ' αριθμ. .../05 συμβολαίου ενώπιον του συμβολαιογράφου Γ. Σ., δυνάμει της υπ' αριθμ. .../7.9.2006 εκθέσεως βιαίας αποβολής και αποδόσεως της χρήσεως βιομηχανοστασίου της δικαστικής επιμελήτριας Γ. Τ., απεβλήθη η πρώτη των καθών η ανακοπή (Π. Σ.) από το επίδικο βιομηχανοστάσιο «καθώς και κάθε τρίτος που έλκει τα δικαιώματα από αυτήν» και εγκαταστάθηκε σ' αυτό ο επισπεύδων, στον οποίο και παρεδόθη έκτοτε η χρήση του βιομηχανοστασίου. Την επιχειρηθείσα ως άνω αναγκαστική εκτέλεση ανέκοψε με την ένδικη από το άρθρο 936 ΚΠολΔ ανακοπή της η ως άνω Μονοπρόσωπη ΕΠΕ, ισχυριζόμενη ότι κατά το χρόνο της εκτελέσεως κάτοχος του μισθίου ήταν αυτή και όχι η παραπάνω εταιρία (Π. Σ.), με βάση την προμνησθείσα σύμβαση μισθώσεως που συνήψε την 28.7.2006. Η σύμβαση αυτή όμως αποδείχθηκε ότι ήταν εικονική (η εικονικότητα είναι δυνατή και επί εμπορικής μισθώσεως ΑΠ 133/05 ΝοΒ 2006. 218) και έλαβε χώραν με σκοπό να αποτραπεί η απόκτηση της κατοχής του μισθίου από τον Γ. Φ., ο οποίος είχε ήδη ασκήσει την υπ' αριθμ. καταθ. 52/5.7.06 αίτηση ασφα-

λιστικών μέτρων ενώπιον του Ειρηνοδικείου Καλαμπάκας, (για την οποία έγινε λόγος παραπάνω), που κοινοποιήθηκε στην εκεί καθής (Π. Σ.) την 6.7.2006, με την οποία, επικαλούμενος επείγουσα περίπτωση, ζητούσε να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα για την προστασία της κατοχής του επί του ως άνω βιομηχανοστασίου. Προ του «κινδύνου» εκδόσεως ευνοϊκής για τον Γ. Φ. αποφάσεως επί της παραπάνω αιτήσεως του συνετάγη το προμνησθέν ιδιωτικό συμφωνητικό μισθώσεως μεταξύ των Ν. Φ. του Σ., Προέδρου του ΔΣ, διευθύνωντος συμβούλου και νομίμου εκπροσώπου της εταιρίας Π. Σ., και του Χ. Σ. Το συμφωνητικό αυτό που φέρεται ότι συνετάγη την 3.7.2006 προδήλως έχει συνταχθεί μετά την 6.7.2006, οπότε και κοινοποιήθηκε η παραπάνω αίτηση ασφαλιστικών μέτρων. Άλλωστε, απέκτησε βεβαία χρονολογία την 27.7.2006 δια της καταθέσεως και θεωρήσεως του από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. Κ. Η παραπάνω λύση (της εικονικής μισθώσεως) υπεδείχθη από πρώην νομικό παραστάτη του εκκαλούντος (Κ.) και πρώην τεχνικό του σύμβουλο (Γ.), οι οποίοι, εν τω μεταξύ, είχαν διακόψει τη συνεργασία τους με τον Γ. Φ. Τόσο ο Χ. Σ., όσο και η εταιρία Υ., της οποίας ήταν διαχειριστής, ουδέποτε παρέλαβαν τη χρήση του μισθίου. Ειδικότερα η τελευταία δεν εγκαταστάθηκε ποτέ στο μίσθιο, όπως αβασίμως διατείνεται. Προς επίρρωση του ισχυρισμού της η ανωτέρω εταιρία (Υ.) επικαλείται σειρά εγγράφων και δη τέσσερις φωτογραφίες που απεικονίζουν εργασίες βαφής των εξωτερικών χώρων του εμφιαλωτηρίου, που κατά τις αιτιάσεις της έλαβαν χώραν τον Αύγουστο του 2006, τρεις αποδείξεις πληρωμής

προς τον Ε. Κ. με ημερομηνίες 28.8.06, 5.9.06 και 1.9.06, ένα τιμολόγιο πωλήσεως χρώματος ακρυλικού (No .../5.9.06 τιμολόγιο του Κ. Ε.), το υπ' αριθμ. .../1.9.06 τιμολόγιο - δελτίο αποστολής της Π. Κ., το No .../31.8.06 τιμολόγιο - δελτίο αποστολής του Α. Γ., δύο φωτογραφίες που απεικονίζουν τοποθετημένη πινακίδα στην πόρτα της εισόδου του βιομηχανοστασίου («Υ. Εταιρία Εμφιαλώσεως Φυσικού Μεταλλικού Νερού Κλειστά λόγω ανακαίνισης και εργασιών συντήρησης Τηλ. ...»), το No .../11.9.06 τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών (χωματουργικών εργασιών) του Α. Κ., που, κατά το εν λόγω παραστατικό, έλαβαν χώραν από 1.9.06 έως και 7.9.06, την υπ' αριθμ. .../28.8.06 αίτηση - σύμβαση σύνδεσης στο δίκτυο PSTN του ΟΤΕ, την από 30.8.06 απόδειξη είσπραξης της ΔΕΗ (καταβολή έναντι κατανάλωσης), το No .../30.8.06 τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών (Φ. Ε. hotel Α.) και την από 31.8.06 προσφορά της εταιρίας προς το Δήμαρχο Σ. Θ. Οι παραπάνω ενέργειες της εταιρίας Υ. εκδηλώνονται λίγες ημέρες προ της εκτελέσεως του ως άνω συμβολαίου και μάλιστα οι περισσότερες απ' αυτές αμέσως μετά την κοινοποίηση αντιγράφου του απογράφου προς την εταιρία Π. Σ. που έλαβε χώραν την 1.9.2006 (βλ. .../1.9.06 έκθεση επιδόσεως δικαστικής επιμελήτριας Γ. Τ.). Είναι πρόδηλο ότι η εταιρία Υ., ενόψει της επικείμενης εκτελέσεως του παραπάνω συμβολαίου, εφοδιάστηκε με τα ως άνω παραστατικά έγγραφα, για να προβάλει σε μεταγενέστερο στάδιο τον ισχυρισμό που προέβαλε με την υπό κρίση ανακοπή, ότι δηλαδή σ' αυτήν παραχωρήθηκε το μίσθιο και αυτή κατέστη μισθώτρια του

βιομηχανοστασίου με βάση την αρχή της προλήψεως, για την οποία έγινε λόγος παραπάνω.

Την εικονικότητα της παραπάνω μισθώσεως επιβεβαιώνει η ίδια η εταιρία Π. Σ. (βλ. προτάσεις της ενώπιον πρωτοβαθμίου δικαστηρίου), ενώ χαρακτηριστική είναι ως προς το επίμαχο θέμα η κατάθεση του μάρτυρος Α. Μ. ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, ο οποίος, μεταξύ άλλων, κατέθεσε ότι «η μίσθωση ήταν εικονική. Η Π. Σ. δεν παρέδωσε κλειδιά στην Υ. Το κρίσιμο διάστημα τα κλειδιά του εργοστασίου τα είχε ο Φ. Τα κλειδιά τα είχε πάντα η Π. Σ. και δούλευε το εργοστάσιο. Η Υ. μας είχε πει ότι θα πετάξει έξω τον Φ. Έγινε εικονικό συμβόλαιο με την Υ. για να βγάλουν από μέσα τον Φ ... στο χώρο του εργοστασίου σαν μισθωτής δεν μπήκε ούτε ο Φ., ούτε η Υ. Ο Φ. με τα ασφαλιστικά μέτρα που μας έκανε ζητούσε τα κλειδιά του εργοστασίου, τότε κάναμε εικονική σύμβαση με την Υ. για να αντιμετωπίσουμε τον Φ...». Η παραπάνω κατάθεση δεν αναιρείται από την όλως αόριστη και αντιφατική κατάθεση του προταθέντος από την εταιρία Υ. μάρτυρος Ι. Τ., ο οποίος «ήρθε τρεις τέσσερις φορές στα Τ.» και κατέθεσε, εκτός των άλλων, ότι «Η Υ. εγκαταστάθηκε στο χώρο του εργοστασίου την 28.7.06», χωρίς ο ίδιος να έχει ίδια αντίληψη, αφού η σχετική εξουσιοδότηση που του είχε παράσχει ο Χ. Σ. να υποβάλει σχετική αίτηση για παροχή τηλεφωνικής συνδέσεως, έλαβε χώραν την 3.8.2006. Σημειωτέον ότι ο εν λόγω μάρτυρας αρχικώς κατέθεσε ότι είναι υπάλληλος της Υ. και στη συνέχεια ότι «δεν είναι υπάλληλος της Υ., είναι υπάλληλος της Α. Γ.», συμφερόντων της οποίας

είναι η off shore εταιρία Κ., προς την οποία μεταβίβασε τα εταιρικά του μερίδια ο Χ. Σ. Η παραπάνω κρίση επιρρωνύεται και από το από 8.1.2010 απολογητικό υπόμνημα του Ν. Φ. προς τον Ανακριτή Τρικάλων, όπου σαφέστατα αυτός κάνει λόγο για την εικονικότητα της παραπάνω συμβάσεως (βλ. Σελ. VII) καθώς και από την από 20.10.06 εξώδικη διαμαρτυρία της εταιρίας Π. Σ., που κοινοποιήθηκε στον Γ. Φ. την 23.10.06, στην οποία αυτή διαμαρτύρεται για το παράνομο της βίαιης αποβολής της από το βιομηχανοστάσιο, χωρίς να κάνει καμμία αναφορά σε επιγενόμενη μίσθωση του επιδίκου προς την εταιρία Υ.

Βάσει των προεκτεθέντων, η ανακόπτουσα εταιρία Υ. Σ. ουδέποτε κατέστη μισθώτρια και κάτοχος του επιδίκου βιομηχανοστασίου, αφού η από 28.7.06 σύμβαση μίσθωσης, στην οποία αυτή επιχειρεί να θεμελιώσει το δικαίωμά της, είναι εικονική, και συνεπώς δεν νομιμοποιείται στην άσκηση ανακοπής εκ του άρθρου 936 ΚΠολΔ. Επομένως η ανακοπή της πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη κατ' ουσίαν. Το Μονομελές Πρωτοδικείο Τρικάλων, που έκανε δεκτή την υπ' αριθμ. καταθ. 774/06 ανακοπή και ακύρωσε την υπ' αριθμ. .../06 έκθεση βίαιης αποβολής και απόδοσης της χρήσεως βιομηχανοστασίου της δικαστικής επιμελήτριας Γ. Τ., ερμήνευσε και εφάρμοσε εσφαλμένως το νόμο και εκτίμησε πλημμελώς τις αποδείξεις. Επομένως οι σχετικοί λόγοι της εφέσεως είναι βάσιμοι και πρέπει να εξαφανιστεί η απόφαση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου. Περαιτέρω, πρέπει να κρατηθεί η ανακοπή και εν όψει των ως άνω αποδεχθέντων να απορριφθεί ως αβάσιμη κατ' ουσίαν...

200/2012

Πρόεδρος: Αθαν. Καγκάνης
 Εισηγητής: Απόστ. Ντίτουρας
 Δικηγόροι: Βάσω Γκουνή-Γκαβοπούλου, Δημ. Καραβίδας

Συμφωνία εργολαβικής αμοιβής δικηγόρου, αν περιέχει όρο ότι αυτός αναλαμβάνει τη διεξαγωγή της δίκης μέχρι τελεσιδικίας, χωρίς επί αποτυχίας να λάβει αμοιβή.

Δυνατή συμβατική αμοιβή του δικηγόρου και σε ποσοστό επί του αντικειμένου της, εφόσον η δίκη διεξαχθεί επιτυχώς ή επιλυθεί με συμβιβασμό. Ο δικηγόρος δεν αποκτά αυτοδίκαια το ποσοστό επί του αντικειμένου της δίκης, αλλά έχει ενοχική αξίωση για μεταβίβαση ή καταβολή του. Επί αδικαιολόγητης ανάκλησης της εντολής κατά την εκκρεμοδικία, υποχρέωση καταβολής της συμφωνημένης αμοιβής. Αν η ανάκληση είναι δικαιολογημένη, αλλά όχι εκ λόγων κακοδικίας, καταβολή των γενόμενων δαπανών και της αμοιβής του δικηγόρου για τις μέχρι τότε ενέργειες.

Ακυρότητα εργολαβίας δίκης σε αυτ/κές υποθέσεις αν δεν καταρτίζεται εγγράφως και δεν γνωστοποιείται εμπρόθεσμα στο Δικηγορικό Σύλλογο.

Το Εφετείο δεν μπορεί να εκδώσει επιβλαβέστερη απόφαση για τον εκκαλούντα, χωρίς άσκηση (αντ)έφεσης από τον εναγόμενο, εκτός αν μετά την εξαφάνιση της εκκαλουμένης δικάζει την υπόθεση κατ' ουσίαν.

Δυνατή απόρριψη της έφεσης του ενάγοντος ως απαράδεκτης, όταν η αγωγή είχε απορριφθεί πρωτοδικώς για τυπικό λόγο, το δε εφετείο την

κρίνει απορριπτέα για άλλο τυπικό επίσης λόγο, με αντικατάσταση της αιτιολογίας, μη επαγόμενης δυσμενέστερες για τον εκκαλούντα συνέπειες. Αοριστία επικουρικής αγωγικής βάσης αδικ. πλουτισμού που δεν περιέχει συγκεκριμένο αίτημα.

Καθορισμός δικηγορικής αμοιβής βάσει του χρηματικού αγωγικού αιτήματος, εκτός αν αποδειχθεί ένσταση ότι τούτο είναι προφανώς εξογκωμένο και μπορούσε να το αντιληφθεί ο δικηγόρος.

Απόδειξη κατάθεσης προτάσεων από την επίσημείωση του Γραμματέως.

{...} Κατά μεν την παρ. 3 του άρθρου 92 του Κώδικα περί Δικηγόρων (ν.δ. 3026/1954) επιτρέπεται συμφωνία που εξαρτά την αμοιβή ή το είδος αυτής από την έκβαση της δίκης ή του αποτελέσματος ή από οποιαδήποτε άλλη αίρεση, κατά δε την παρ. 5 του ίδιου άρθρου η συμφωνία που εξαρτά την αμοιβή από την έκβαση της δίκης, τότε μόνο ισχύει, όταν ο δικηγόρος ανέλαβε την υποχρέωση να διεξαγάγει τη δίκη μέχρι τελεσιδικίας, χωρίς σε περίπτωση αποτυχίας να λάβει κάποια αμοιβή. Σε περίπτωση ελλείψεως του ουσιώδους αυτού όρου η συμφωνία αυτή λογίζεται ως μη γενομένη κατά τα άρθρα 3, 174 και 180 ΑΚ, η δε αγωγή περί καταβολής δικηγορικής αμοιβής βάσει τέτοιας συμφωνίας, χωρίς τον προαναφερόμενο όρο, είναι μη νόμιμη (ΑΠ 279/06 Νόμος). Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι η αμοιβή του δικηγόρου, ο οποίος ανέλαβε εργολαβικώς τη διεξαγωγή της δίκης ή τη διεκπεραίωση της εργασίας, μπορεί να συμφωνηθεί και σε ποσοστό επί του αντικειμένου της διε-

ξαχθησομένης δίκης και συνάγεται περαιτέρω ότι η σχετική απαίτηση τελεί υπό αναβλητική αίρεση και γεννιέται όταν επιτυχώς διεξαχθεί η δίκη ή επιλυθεί με συμβιβασμό η διαφορά ή περαιωθεί η εργασία. Η σύμβαση αυτή, γνωστή ως «εργολαβία δίκης», είναι υποσχετική και κατά συνέπεια ο δικηγόρος, μετά την πλήρωση της πιο πάνω αναβλητικής αιρέσεως, δεν αποκτά αυτοδικαίως το ποσοστό επί του αντικειμένου της δίκης που αποτελεί την αμοιβή του, αλλά έχει ενοχική αξίωση έναντι του εντολέως του για τη μεταβίβαση ή την καταβολή του ποσοστού αυτού. Σε περίπτωση που ο εντολέας ανακαλέσει την εντολή κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, πριν δηλαδή από την έκδοση τελεσίδικης αποφάσεως ή την εξωδικαστική συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς ή τη διεκπεραίωση της εργασίας, εφαρμόζονται όσα στο άρθρο 170 του πιο πάνω Κώδικα ορίζονται, δηλαδή, αν η ανάκληση της εντολής είναι αδικαιολόγητη, ο εντολέας υποχρεούται να καταβάλει στο δικηγόρο τη συμφωνημένη αμοιβή του, αν δε αυτή είναι δικαιολογημένη, αλλά από λόγους που δεν παρέχουν δικαίωμα άσκησης αγωγής κατά το άρθρο 73 ΕισΝΚΠολΔ, έχει υποχρέωση να καταβάλει στο δικηγόρο τις δαπάνες που αυτός έχει πραγματοποιήσει προς εκτέλεση της εντολής και μέχρι την ανάκληση αυτής, καθώς και την - υπολογιζόμενη σύμφωνα με τον ίδιο Κώδικα - αμοιβή αυτού για τις μέχρι τότε ενέργειές του (ΑΠ 48/06 Νόμος).

Εξάλλου, κατά την παρ. 4 του άρθρου 92 του νδ 3026/54 «Η συμφωνία από την οποία εξαρτάται η αμοιβή του δικηγόρου από την έκβαση της δίκης και η οποία αναφέρεται σε υποθέσεις από ζημίες αυ-

τοκινήτων (άρθρο 681Α ΚΠολΔ) ... καθαρτίζεται εγγράφως και γνωστοποιείται στο Δικηγορικό Σύλλογο του οποίου είναι μέλος ο δικηγόρος. Η γνωστοποίηση γίνεται με προσαγωγή δύο πρωτοτύπων και με πράξη που συντάσσεται κάτω από το ένα πρωτότυπο το οποίο παραλαμβάνει ο δικηγόρος. Το άλλο πρωτότυπο παραμένει στα αρχεία του Συλλόγου και καταχωρίζεται αμέσως σε ειδικό βιβλίο. Τα πρωτότυπα, στα οποία αναγράφεται ο αριθμός φορολογικού μητρώου των συμβαλλομένων, προσάγονται σε προθεσμία είκοσι ημερών από την ημέρα της κατάρτισης της συμβάσεως. Αν παρέλθει η προθεσμία αυτή χωρίς να προσαχθεί η σύμβαση στο Σύλλογο, η σύμβαση είναι άκυρη...».

Περαιτέρω, κατά το άρθρο 522 ΚΠολΔ, με την άσκηση της έφεσης η υπόθεση μεταβιβάζεται στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο μέσα στα όρια που καθορίζονται από την έφεση και τους πρόσθετους λόγους. Κατά δε το άρθρο 536 ταυτού Κώδικα, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν μπορεί να εκδώσει επιβλαβέστερη απόφαση για τον εκκαλούντα, χωρίς ο εφεσίβλητος να ασκήσει δική του έφεση ή αντέφεση, εκτός αν το δευτεροβάθμιο δικαστήριο μετά την εξάφaniση της πρωτόδικης απόφασης δικάζει την υπόθεση κατ' ουσίαν. Τέλος, κατ' άρθρο 534 του ως άνω Κώδικα, αν το αιτιολογικό της πρωτόδικης απόφασης κρίνεται εσφαλμένο, αλλά το διατακτικό της ορθό, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο αντικαθιστά τις αιτιολογίες και απορρίπτει την έφεση. Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι είναι δυνατή η απόρριψη της εφέσεως του ενάγοντος ως απαράδεκτης, όταν η αγωγή αυτού είχε απορριφθεί

πρωτοδίκως για τυπικό λόγο, το δε εφετείο κρίνει αυτή απορριπτέα για άλλο, τυπικό επίσης, λόγο, με αντικατάσταση της σχετικής αιτιολογίας, υπό την προϋπόθεση ότι η αντικαθιστώσα αιτιολογία δεν επάγεται δυσμενέστερες για τον εκκαλούντα συνέπειες (ΑΠ 1279/04 Δνη 46. 143).

Στην προκείμενη περίπτωση, από την επισκόπηση του δικογράφου της αγωγής, εφ' ης εξεδόθη η εκκαλουμένη, προκύπτει ότι η εκκαλούσα ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι ανέλαβε να διεξαγάγει δίκη για την είσπραξη απαιτήσεως του εφεσιβλήτου από αδικοπραξία (τροχαίο ατύχημα) και ότι, σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας τους, ο τελευταίος θα κατέβαλε σ' αυτήν κάθε αναγκαία δαπάνη, δικαστική και εξώδικη και επιπλέον την αμοιβή της, ανερχόμενη σε ποσοστό 10% επί της επιδικασθησομένης απαιτήσεως. Περαιτέρω ισχυρίστηκε ότι αυτή άσκησε την υπ' αριθμ. καταθ. 296/07 αγωγή αποζημιώσεως, πλην όμως ο εναγόμενος, λίγες ημέρες προ της συζητήσεώς της, ανακάλεσε την εντολή χωρίς να της καταβάλει τη συμφωνηθείσα αμοιβή. Με βάση το ιστορικό αυτό η ενάγουσα ζήτησε να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να της καταβάλει το ποσό των 15.109,40 Ε (που αντιστοιχεί στο 10% του αντικειμένου της ασκηθείσας αγωγής) κυρίως με βάση τη μεταξύ τους εργολαβική σύμβαση, επικουρικώς, για την περίπτωση που θα κριθεί ότι η σύμβαση είναι άκυρη, με βάση τις διατάξεις του αδικαιολογήτου πλουτισμού, και όλως επικουρικώς, για την περίπτωση που θα απορριφθούν οι ως άνω βάσεις της αγωγής, να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να της καταβάλει το ποσό των 4.547,82 Ε, το οποίο αντιστοι-

χεί στα ελάχιστα προβλεπόμενα από τον κώδικα δικηγόρων ποσά αμοιβής για την άσκηση αγωγής και την κατάθεση προτάσεων (3% επί του αντικειμένου της δίκης).

Η παραπάνω αγωγή, η οποία δεν περιέχει βάση αδικαιολόγητης ανακλήσεως κατ' άρθρο 170 του νδ 3026/54, δεδομένου ότι η ενάγουσα ζητεί «να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να της πληρώσει το ποσό των 15.109,40 Ε από έγκυρη σύμβαση εντολής, αλλιώς ποσό 15.109,40 ευρώ από άκυρη σύμβαση εντολής, αλλιώς ποσό 4.547,82 Ε από το νόμο (κώδικα περί δικηγόρων)...» (βλ. αιτητικό αγωγής), κατά την κυρία βάση της είναι μη νόμιμη, καθόσον υπό τα εκτιθέμενα σ' αυτήν πραγματικά περιστατικά, δεν καταρτίστηκε έγκυρη συμφωνία περί εργολαβικής αμοιβής, αφού δεν περιλαμβάνεται σ' αυτήν ο όρος ότι δεν οφείλεται αμοιβή σε περίπτωση αποτυχίας στην έκβαση της δίκης. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που απέρριψε την αγωγή ως αόριστη ως προς την ως άνω κυρία βάση της, ορθώς κατ' αποτέλεσμα, αλλά με εσφαλμένη αιτιολογία, που δεν αντικαθίσταται, σύμφωνα με τις προεκτεθείσες σκέψεις, με τις αιτιολογίες της παρούσας, καθόσον δεν εξαφανίζεται η πρωτοβάθμια απόφαση μετά από παραδοχή εφέσεως ή αντεφέσεως και καθίσταται χείρων η θέση της εκκαλούσας, ερμήνευσε και εφάρμοσε τις παραπάνω διατάξεις και επομένως οι σχετικοί περί του αντιθέτου λόγοι της εφέσεως της ενάγουσας (πρώτος και δεύτερος) πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι. Αλλά και κατά την πρώτη επικουρική της βάση (του αδικαιολογήτου πλουτισμού) η αγωγή είναι απορριπτέα ως αόριστη και ανεπίδεκτη δι-

καστικής εκτιμήσεως, καθόσον δεν εμπεριέχει συγκεκριμένο αίτημα (βλ. 118 αρ. 4, 216 παρ. 1γ ΚΠολΔ). Ειδικότερα η ενάγουσα, ενώ εκθέτει ότι η αμοιβή της κατά την άκυρη ως άνω συμφωνία εργολαβικής διεξαγωγής της δίκης θα ανερχόταν σε ποσοστό 10% επί του ποσού που θα επιδικαζόταν τελεσιδίκως στον εναγόμενο, ζητεί να της επιδικαστεί ως δικηγορική αμοιβή ποσοστό (10%) του αιτηθέντος με την αγωγή ποσού. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που απέρριψε την αγωγή ως αόριστη ως προς την παραπάνω βάση της (του αδικαιολογήτου πλουτισμού), δεν παραβίασε τις διατάξεις των άρθρων 118 και 216 ΚΠολΔ, οι δε περί του αντιθέτου σχετικοί λόγοι της εφέσεως της ενάγουσας (τρίτος, τέταρτος και πέμπτος), πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 100 παρ. 1, 102 και 107 του ν.δ. 3026/1954 «περί του κώδικος των δικηγόρων» προκύπτει ότι το δικαστήριο, προκειμένου να καθορίσει και επιδικάσει στο δικηγόρο αμοιβή για τη σύνταξη αγωγής και προτάσεων, οφείλει να λάβει υπόψη του το αίτημα της αγωγής που συνίσταται σε ορισμένη χρηματική απαίτηση, εκτός αν προταθεί και αποδειχθεί από τον εναγόμενο ένσταση από το άρθρο 102 του Κώδικα Δικηγόρων, ότι το αγωγικό αίτημα είναι προφανώς εξογκωμένο, κάτι που μπορούσε να αντιληφθεί ο δικηγόρος, αν εξακρίβωνε επιμελέστερα τα πράγματα, διότι στην περίπτωση αυτή υφίσταται κατάχρηση δικαιώματος ως προς την απόληψη αμοιβής, την οποία θέλει να αντιμετωπίσει η ανωτέρω διάταξη, οπότε ο καθορισμός της αμοιβής δεν θα γίνει με βάση το αίτημα

της αγωγής, αλλά με βάση το ποσό που έπρεπε να ζητηθεί, ύστερα από επιμελημένη εξακρίβωση των πραγμάτων (ΑΠ 1295/10 Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση από την ένορκη κατάθεση ... αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Την 16.7.2006 στα Π. Β. ο Σ. Γ., οδηγώντας το ΒΟΕ ... ΙΧΕ αυτοκίνητο, ιδιοκτησίας του Σ. Μ., το οποίο κατά το χρόνο εκείνο ήταν ασφαλισμένο για την έναντι τρίτων αστική ευθύνη στην ασφαλιστική εταιρία με την επωνυμία Ι. ΑΑΕ, συγκρούστηκε με την ΒΟΡ ... δίκυκλη μοτοσυκλέτα στην οποία επέβαινε ο εναγόμενος, με αποτέλεσμα το σοβαρό τραυματισμό του τελευταίου. Η ενάγουσα είναι δικηγόρος, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Β. Κατά μήνα Νοέμβριο του έτους 2006 η μητέρα του εναγομένου, έχοντας σχετική εξουσιοδότηση από τον τελευταίο, ανέθεσε στην ενάγουσα την εντολή να ασκήσει, για λογαριασμό του, σχετική αγωγή αποζημιώσεως εναντίον των Γ. Σ., Μ. Σ. και της ανώνυμης ασφαλιστικής εταιρίας με την επωνυμία Ι. ΑΑΕ. Κατά τη συμφωνία των μερών η ενάγουσα θα ελάμβανε ως αμοιβή ποσοστό 10% επί του ποσού της αποζημιώσεως και της χρηματικής ικανοποίησεως που θα επιδικαζόταν αμετακλήτως στον εντολέα της, ο οποίος παράλληλα ανέλαβε την υποχρέωση να καλύψει τμηματικώς και τα σχετικά έξοδα ασκήσεως της αγωγής, επιδόσεων και παραστάσεως της ενάγουσας, έναντι των οποίων ο εναγόμενος κατέβαλε στην ενάγουσα το ποσό των 300 ευρώ. Η ως άνω συμφωνία εργολαβίας δίκης δεν καταρτίστηκε εγγράφως, ούτε κοινοποιήθηκε στο Δικηγορικό Σύλλογο Β. εντός

εικοσαημέρου από την κατάρτισή της και συνεπώς είναι άκυρη και δεν επάγεται έννομες συνέπειες. Στο πλαίσιο όμως της ως άνω προφορικής εντολής η ενάγουσα συνέταξε και ακολούθως κατέθεσε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου την από 19.7.2007 αγωγή αποζημιώσεως κατά των προαναφερθέντων προσώπων, με την οποία ο εκεί ενάγων Ζ. Κ. (εδώ εναγόμενος) ζητούσε να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι, εις ολόκληρον ο καθένας τους, να του καταβάλουν το συνολικό ποσό των 151.084 Ε, η οποία έλαβε αριθμό καταθέσεως 296/2007 και προσδιορίσθηκε για τη δικάσιμο της 23.10.2007, κατά την οποία αναβλήθηκε για τη δικάσιμο της 27.5.2008, κατόπιν παραδοχής σχετικού αιτήματος των εναγομένων. Στη δικάσιμο της 23.10.2007 ο Κ. Ζ. παρέστη μετά της ενάγουσας - πληρεξουσίας δικηγόρου του. Δέκα περίπου ημέρες προ της συζήτησεως της αγωγής κατά τη μετ' αναβολή δικάσιμο της 27.5.2008, η μητέρα του εναγομένου, ο οποίος τότε υπηρετούσε στις τάξεις του στρατού και είχε εξουσιοδοτήσει σχετικώς την τελευταία, ζήτησε από την ενάγουσα να χειρισθεί την υπόθεση μαζί με άλλον δικηγόρο χωρίς καμμία οικονομική επιβάρυνση της ίδιας, πλην όμως η ενάγουσα δεν αποδέχθηκε την πρόταση αυτή, υπολαμβάνοντας ότι εμπεριέχει δυσπιστία προς το πρόσωπό της και, όταν ο εναγόμενος της ζήτησε το φάκελο της υποθέσεως με τα σχετικά έγγραφα, αξίωσε να της καταβάλει ο εναγόμενος το ποσό των 1.500 Ε, στο οποίο αποτίμησε τις μέχρι τότε παρασχεθείσες νομικές της υπηρεσίες. Βάσει των προεκτεθέντων και ενόψει του ότι η αγωγή δεν περιέχει βάση

αδικοιολόγητης ανάκλησης της εντολής, ο εναγόμενος έχει υποχρέωση να καταβάλει στην ενάγουσα τις δαπάνες που αυτή έχει πραγματοποιήσει προς εκτέλεση της εντολής (μέχρι την ανάκληση αυτής) καθώς και την - υπολογιζόμενη σύμφωνα με τον Κώδικα δικηγόρων (νδ 3026/54) - αμοιβή αυτής για τις μέχρι τότε ενέργειές της.

Ειδικότερα η ενάγουσα για τη σύνταξη της υπ' αριθμ. καταθ. 296/07 αγωγής διακαιούται αμοιβής που ανέρχεται σε ποσοστό 2% επί του αντικειμένου της (άρθρο 100 παρ. 1 νδ 3026/54) ήτοι το ποσό των 3.021,89 Ε. Το αγωγικό αίτημα δεν ήταν προφανώς διογκωμένο, όπως αβασίμως ο εναγόμενος διατείνεται, ενόψει της ηλικίας του (20 ετών) και του είδους της σωματικής βλάβης (κάταγμα αριστερής κνήμης) που υπέστη ο εναγόμενος και η οποία, κατά τους αγωγικούς ισχυρισμούς, δεν αποκαταστάθηκε. Η παραπάνω κρίση δεν αναιρείται από το γεγονός ότι με την υπ' αριθμ. 224/2008 οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου έγινε δεκτή εν μέρει η υπ' αριθμ. καταθ. 296/07 αγωγή και επιδικάστηκε στον εναγόμενο το ποσό των 18.570 Ε, αφού, από την επισκόπηση της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι τα επιμέρους αγωγικά κονδύλια της αποζημιώσεως για την καταστροφή των ενδυμάτων και των προσωπικών αντικειμένων του εναγομένου (560 Ε) και της αποζημιώσεως εκ του άρθρου 931 ΑΚ (60.000 Ε) απορρίφθηκαν ως αόριστα, ενώ ως προς το κονδύλιο των διαφυγόντων κερδών (απώλεια εισοδημάτων ύψους 25.200 Ε) η συζήτηση της αγωγής κηρύχθηκε απαράδεκτη λόγω μη προσαγωγής βεβαιώσεως περί προηγούμενης κοινοποιήσεως

αντιγράφου της αγωγής, κατ' άρθρο 10 παρ. 5 του ν. 489/76, η οποία προστέθηκε με την παρ. 5 εδ. η' του άρθρου 10 του ν. 2741/99, στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. του εναγομένου. Η αιτίαση της ενάγουσας ότι συνέταξε έγγραφες προτάσεις προς υποστήριξη της αγωγής, τις οποίες κατέθεσε επί της έδρας κατά την αρχικώς ορισθείσα δικάσιμο της 23.10.2007, ελέγχεται ως αβάσιμη, αφού δεν προσκομίζεται αντίγραφο αυτών με σχετική επισημείωση του Γραμματέως. Διαφορετική κρίση δεν μπορεί να συναχθεί από το προσκομιζόμενο από την ενάγουσα ανεπικύρωτο αντίγραφο προτάσεων με ημερομηνία 23.10.2007, που εξήγαγε από τη μνήμη του ηλεκτρονικού της υπολογιστή, το οποίο δεν φέρει βεβαία χρονολογία. Άλλωστε, κατά τα διδάγματα της κοινής (δικαστηριακής) πείρας, που λαμβάνονται υπόψη αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο (336 παρ. 4 ΚΠολΔ), οι δικηγόροι των διαδίκων κατά κανόνα δεν καταθέτουν προτάσεις όταν πρόκειται να αναβληθεί η συζήτηση της αγωγής.

Το Μονομελές Πρωτοδικείο Βόλου, που δέχθηκε τα ίδια ως άνω πραγματικά περιστατικά ως αποδειχθέντα και έκανε δεκτή εν μέρει την αγωγή καταδικάζοντας παράλληλα τον εναγόμενο στην καταβολή μέρους των δικαστικών εξόδων της ενάγουσας κατ' άρθρο 178 παρ.1 ΚΠολΔ, ορθώς κατ'αποτέλεσμα, αν και με ελλιπή αιτιολογία που αντικαθίσταται με τις αιτιολογίες της παρούσας, ερμήνευσε και εφάρμοσε το νόμο και εκτίμησε τις αποδείξεις. Επομένως, οι σχετικοί 8ος έως και 10ος λόγοι της εφέσεως της εκκαλούσας Ο. Ν. και οι σχετικοί 1ος και 2ος λόγοι της εφέσεως του εκκαλούντος Κ. Ζ. πρέπει να

απορριφθούν ως ουσιαστικά αβάσιμοι και, συνακόλουθα, οι κρινόμενες εφέσεις στο σύνολό τους ως αβάσιμες κατ' ουσίαν...

209/2012

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας
Εισηγήτρια: Ευαγγελία Καρδάση
Δικηγόροι: Αριστομένης Καραχάλιος, Κων. Μπανάκας

Πώληση γεωργικού ελκυστήρα και υποχρέωση πωλητή όπως σε τακτή προθεσμία ενεργήσει στην αρμόδια υπηρεσία για να εκδοθεί νέα άδεια στο όνομα του αγοραστή.

Αγωγή αγοραστή για διαφυγόντα κέρδη, λόγω αδυναμίας χρήσης του ελκυστήρα, εξαιτίας της υπερημερίας του πωλητή στην εκπλήρωση της άνω συμβατικής παροχής.

Απαράδεκτη ένσταση μη υποβληθείσα προφορικά πριν την έναρξη της πρωτόδικης συζήτησης, με καταχώριση στα πρακτικά.

Αβασιμότητα αγωγής, καθόσον ο αγοραστής, παρά την έλλειψη άδειας στο όνομά του, χρησιμοποίησε τον ελκυστήρα αποδοτικά.

Επί απόρριψης αγωγής, άνευ επιρροής η εσφαλμένη επάλληλη αιτιολογία, όταν το διατακτικό της εκκαλουμένης στηρίζεται αυτοτελώς σε ορθή.

Με την από 19.12.2006 (και με αριθ. καταθ. 3/2007) αγωγή, για την οποία εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση, ο εναγων και ήδη εκκαλών ισχυρίσθηκε ότι ο εναγόμενος και ήδη εφεσίβλητος του μεταβίβασε κατά κυριότητα, λόγω πωλήσεως, και του παρέδωσε έναν γεωργικό ελκυστήρα

που προσδιορίζεται λεπτομερώς στην αγωγή, αντί τιμήματος 12.000 Ε, το οποίο ο ενάγων αγοραστής πλήρωσε στον εναγόμενο πωλητή συγχρόνως με την παράδοση του ελκυστήρα. Ότι βάσει όρου της μεταξύ τους συμβάσεως είχε υποχρέωση ο εναγόμενος εντός 10 ημερών από την παράδοση στον ενάγοντα του γεωργικού ελκυστήρα να μεταβεί μαζί με την άδεια κυκλοφορίας τούτου στον ΥΕΒ Λ., προκειμένου να καταχωρηθεί η μεταβίβασή του στην άδεια και να εκδοθεί νέα άδεια στο όνομα του ενάγοντος. Παρά το γεγονός όμως ότι παρήλθε ο χρόνος που συμφώνησαν, ο εναγόμενος δεν προσήλθε στην ανωτέρω υπηρεσία, καίτοι προσκλήθηκε από τον ενάγοντα, ο οποίος του κοινοποίησε την από 20.11.2006 εξώδικη πρόσκληση, τάσσοντάς του νέα προθεσμία προς τούτο, η οποία παρήλθε άπρακτη. Ότι, λόγω υπερημερίας του εναγομένου περί την εκπλήρωση της άνω παροχής του από τη μεταξύ τους σύμβαση, δεν μπόρεσε να μετακινήσει το γεωργικό ελκυστήρα στη Μ. Δ., λόγω ελλείψεως άδειας κυκλοφορίας στο όνομά του, και ζημιώθηκε κατά το ποσόν των 11.352 Ε, το οποίο κατέβαλε σε τρίτο για την καλλιέργεια 160 στρεμμάτων αγρών που διατηρεί στο χωριό Μ., κατά τις καλλιεργητικές περιόδους 2003-2004, 2004-2005 και 2005-2006. Ότι, κατά τον ίδιο χρόνο, με τον πωληθέντα γεωργικό ελκυστήρα θα καλλιεργούσε με πιθανότητα, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, στο άνω χωριό και 300 στρέμματα αγρών τρίτων συγγενών του και φίλων και θα αποκόμιζε ως αμοιβή το συνολικό ποσόν των 21.357 Ε, το οποίο απώλεσε εξαιτίας της υπερημερίας

του εναγομένου. Γι' αυτό ζήτησε να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να του καταβάλει, ως αποζημίωση, για την άνω θετική και αποθετική ζημία που υπέστη, εξαιτίας της άνω υπερημερίας του, το συνολικό ποσόν των 32.727 Ε, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής μέχρι την εξόφληση. Με την εκκαλουμένη απόφαση η αγωγή απορρίφθηκε ως αβάσιμη κατ' ουσίαν. Ήδη δε ο ενάγων, για τους λόγους ειδικότερα που διαλαμβάνονται στο εφετήριο έγγραφο και ανάγονται σε εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων, παραπονείται κατά της εκκαλουμένης αποφάσεως και ζητεί να εξαφανισθεί, προκειμένου η αγωγή του να γίνει δεκτή καθ' ολοκληρίαν.

Από τις καταθέσεις των ενόρκως εξετασθέντων ... αποδείχθηκαν, σύμφωνα και με τα διδάγματα της κοινής πείρας, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Δυνάμει συμβάσεως που καταρτίσθηκε προφορικά μεταξύ των διαδίκων, το Σεπτέμβριο του έτους 2003, ο εναγόμενος ανέλαβε την υποχρέωση να μεταβιβάσει κατά κυριότητα, λόγω πωλήσεως, στον ενάγοντα το με αριθ. κυκλ. ... μεταχειρισμένο γεωργικό ελκυστήρα, εργοστασίου κατασκευής PEUTZ και τύπου D-8006-S, αντί τιμήματος 12.000 Ε. Σε εκτέλεση της ανωτέρω σύμβασης ο εναγόμενος, περί το τρίτο δεκαήμερο του μηνός Σεπτεμβρίου, παρέδωσε στον ενάγοντα το γεωργικό ελκυστήρα, ο δε ενάγων συγχρόνως με την παράδοση κατέβαλε στον εναγόμενο το ποσόν των 8.000 Ε, έναντι του τιμήματος, ενώ το υπόλοιπο, ύψους 4.000 Ε, πιστώθηκε μέχρι το τέλος του έτους 2004. Όμως, καίτοι παρήλθε ο χρόνος που συμφώνησαν, ο ενάγων αρνήθηκε να πληρώσει

στον εναγόμενο το άνω πιστωθέν μέρος του τιμήματος. Ο εναγόμενος ισχυρίστηκε ότι η επίμαχη πώληση καταρτίστηκε μεταξύ των διαδίκων με τον όρο διατήρησης εκ μέρους του της κυριότητας του πωληθέντος γεωργικού ελκυστήρα μέχρις αποπληρωμής του πιστωθέντος μέρους του τιμήματος. Ως εκ τούτου, εφόσον ο ενάγων δεν εξόφλησε το τίμημα, δεν πληρώθηκε η αναβλητική αίτηση υπό την οποία τελούσε η μεταβίβαση της κυριότητας του γεωργικού ελκυστήρα σ' αυτόν και επομένως ο εναγόμενος δεν περιήλθε σε υπερήμερία που δε συνέπραξε ώστε να καταχωρηθεί η μεταβίβαση της κυριότητας στην άδεια κυκλοφορίας του οχήματος και να εκδοθεί νέα άδεια στο όνομα του ενάγοντος. Ο ισχυρισμός, όμως, αυτός, ο οποίος συνιστά ένσταση εκ του άρθρου 532 ΑΚ, απαραιρέτως προτάθηκε από τον εναγόμενο, διότι δεν υποβλήθηκε προφορικά πριν από την έναρξη της στο ακροατήριο συζητήσεως της υποθέσεως ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ώστε να καταχωρηθεί στα πρακτικά της πρωτοβάθμιας δίκης και να δοθεί η ευχέρεια στον ενάγοντα να αμυνθεί, αλλά η προβολή του έγινε μόνο με τις προτάσεις (βλ. ΑΠ 1253/04 Δνη 2005. 120). Έσφαλε, συνεπώς, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που με την εκκαλουμένη απόφαση έκρινε παραδεκτή και στη συνέχεια δέχθηκε κατ' ουσίαν την ένσταση αυτή του εναγομένου.

Ανεξαρτήτως τούτου, όμως, αποδείχθηκε περαιτέρω ότι η άρνηση του εναγομένου να συμπράξει, ώστε να εκδοθεί άδεια κυκλοφορίας στο όνομα του ενάγοντος, δεν εμπόδισε τούτον να κάνει χρήση του γεωργικού ελκυστήρα για τις γεωργι-

κές του εργασίες και, επίσης, για την καλλιέργεια αγρών τρίτων επ' αμοιβή. Τούτο βεβαίωσε τόσο ο μάρτυρας αδελφός του εναγομένου, Γ. Τ. όσο και η μάρτυρας συμβ/φος του ενάγοντος, Σ. Τ. Πιο συγκεκριμένα, η μάρτυρας του ενάγοντος στις καταθέσεις της ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου (βλ. τα ταυτάριθμα με την εκκαλουμένη απόφαση πρακτικά) και στα πλαίσια άλλης δίκης μεταξύ των διαδίκων ενώπιον του Ειρηνοδικείου Φαρσάλων (βλ. τα με αριθ. 29/4.6.2008 πρακτικά του Ειρηνοδικείου Φαρσάλων, που μετ' επικλήσεως προσκομίζονται και λαμβάνονται υπόψη ως δικαστικά τεκμήρια) ανέφερε ότι ο σύζυγός της ενάγων, παρά την έλλειψη άδειας κυκλοφορίας στο όνομά του, κυκλοφορούσε το γεωργικό ελκυστήρα μέχρι το έτος 2005, που διαρρήχθηκαν οι σχέσεις των διαδίκων. Ο μάρτυρας δε του εναγομένου βεβαίωσε σαφώς και κατηγορηματικώς ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, εξ' ιδίας αντιλήψεως, ότι ο ενάγων μέχρι και το χρόνο άσκησης της αγωγής χρησιμοποιούσε το γεωργικό ελκυστήρα για την καλλιέργεια των αγρών του. Εξάλλου, η μάρτυρας του ενάγοντος βεβαίωσε επί πλέον ότι αυτός το φθινόπωρο των ετών 2004, 2005 και 2006 όργωσε και προέβη σε προετοιμασία με καλλιεργητή, σε σπορά και λίπανση των αγρών των συγχωριανών του, αδελφών Χ. Συνεπώς, δεν αποδείχθηκε ότι εξαιτίας της άρνησης του εναγομένου να συμπράξει για να εκδοθεί άδεια κυκλοφορίας στο όνομα του ενάγοντος, αυτός ζημιώθηκε κατά το ποσό των 11.352 Ε, το οποίο κατέβαλε σε τρίτο για την καλλιέργεια των αγρών του και κατά το ποσό των 21.357 Ε, το οποίο

απώλεσε εξαιτίας της αδυναμίας του να κυκλοφορήσει και να χρησιμοποιήσει το γεωργικό ελκυστήρα για τη καλλιέργεια των αγρών τρίτων επ' αμοιβή, καθόσον, όπως προαναφέρθηκε, παρά την έλλειψη άδειας κυκλοφορίας στο όνομά του, αυτός χρησιμοποίησε το γεωργικό ελκυστήρα τόσο για την καλλιέργεια των αγρών του όσο και για την καλλιέργεια των αγρών τρίτων. Άλλωστε, αυτός ήταν και ο λόγος για τον οποίο, στο μακρό χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μέχρι την 22.11.2006 που κοινοποίησε στον εναγόμενο την από 20.11.2006 εξώδικη πρόσκληση για μεταβίβαση σ' αυτόν της άδειας κυκλοφορίας του ελκυστήρα, ουδέποτε διαμαρτυρήθηκε ούτε επιδίωξε να επιτύχει τη σύμπραξη του εναγομένου προς τούτο.

Κατ' ακολουθίαν, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφαση δέχθηκε, ομοίως, ότι, παρά την έλλειψη άδειας κυκλοφορίας στο όνομά του, χρησιμοποιούσε ο ενάγων τον αγορασθέντα γεωργικό ελκυστήρα, και ότι δεν αποδείχθηκε ότι υπέστη την επικαλούμενη με την αγωγή του ζημία, δεν έσφαλε περί τη εκτίμηση των αποδείξεων που απέρριψε κατ' ουσίαν την αγωγή, αν και με εν μέρει διαφορετική αιτιολογία, η οποία αντικαθίσταται με τις αιτιολογίες της παρούσας (ΚΠολΔ 534), και ως εκ τούτου ο περί του αντιθέτου λόγος της έφεσης πρέπει να απορριφθεί. Ενόψει δε του ότι η αιτιολογία αυτή συγκεντρώνει κάθε αναγκαία και επαρκή συνθήκη για την απόρριψη της αγωγής, η εσφαλμένη επάλληλη αιτιολογία, για την εν λόγω απόρριψη, με την οποία δέχθηκε παράλληλα το πρωτοβάθμιο δικαστήριο προς τούτο και την

άνω απαραδέκτως προταθείσα από τον εναγόμενο ένσταση περί διατήρησης της κυριότητας του πωληθέντος πράγματος στο πρόσωπό του, λόγω μη αποπληρωμής του τιμήματος, δεν ασκεί έννομη επιρροή, διότι το διατακτικό της εκκαλουμένης αποφάσεως στηρίζεται αυτοτελώς στην άνω ορθή αιτιολογία. Συνεπώς, ο λόγος της έφεσης που πλήττει την εκκαλουμένη απόφαση ως προς το προεκτεθέν εσφαλμένο σκέλος της επάλληλης αιτιολογίας της για την απόρριψη της αγωγής, αλυσιτελώς προβάλλεται (βλ. ΟΛΑΠ 25/96 ΝοΒ 1996. 46, ΑΠ 319/89 Δνη 1990. 521, ΑΠ 265/89 Δνη 1990. 769, ΑΠ 1015/05 Δνη 2005. 1101, ΑΠ 1668/08 Νόμος, ΑΠ 957/11 Νόμος, ΕφΘεσ 1312/08 Αρμ 2009. 1189, ΕφΛαρ 294/08 ΑρχΝομ 2010. 208, ΕφΠειρ 234/10 ΠειρΝομ 2010. 404). Μετά ταύτα, εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι λόγοι προς έρευνα, πρέπει η έφεση να απορριφθεί στο σύνολό της κατ' ουσίαν...

216/2012

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας
Εισηγητής: Περικλής Αλεξίου
Δικηγόροι: Πέτρος Δημοβέλης, Κων. Πάσχος

Αναστολή ατομικών διώξεων του πτωχού υπό πτωχευτικών πιστωτών. Στην αναστολή εμπίπτουν και αγωγές. Ο δανειστής δεν μπορεί να ασκήσει έφεση κατά απόφασης απορρίψας αγωγή του εναντίον του πτωχού, ούτε αίτηση έκδοσης δ/γής πληρωμής. Η ασκηθείσα προσωπικά από τον πτωχό ανακοπή κατά δ/γής πληρωμής δεν εμπίπτει στην αναστολή των ατομικών διώξεων, διότι δεν αποτελεί

μέσο καταδίωξης του, αλλά άμυνάς του. Νόμιμη η κλήση του αντιδίκου για συζήτηση έφεσης του πτωχού κατά απόφασης απορρίψας ανακοπή του κατά δ/γής πληρωμής.

Ι. Από το περιεχόμενο των διατάξεων των άρθρων 582-586, 637-644, 646, 648-652, 660, 665, 666 ΕμπΝ προκύπτει ο γενικός κανόνας ότι μετά τη δημοσίευση της απόφασης, με την οποία κηρύσσεται κάποιος σε κατάσταση πτώχευσης, οι πιστωτές του δεν μπορούν να τον διώξουν για πρώτη φορά, είτε προσωπικά είτε διαμέσου του συνδίκου, ούτε μπορούν να συνεχίσουν τη δίωξη που άρχισε εναντίον του πριν κηρυχθεί αυτός σε κατάσταση πτώχευσης. Για να λάβουν μέρος οι πιστωτές του πτωχού στη διανομή της πτωχευτικής περιουσίας, πρέπει να αναγνωρίσουν τις απαιτήσεις τους με τη διαδικασία της επαλήθευσης των πιστώσεων (βλ. ΕφΑθ 5782/88 Δνη 31. 867). Η καθιερωμένη αρχή της αναστολής των ατομικών διώξεων κατά του πτωχού αφορά τους πτωχευτικούς πιστωτές, δηλαδή εκείνους τους πιστωτές, οι οποίοι, όταν κηρύσσεται η πτώχευση, έχουν ήδη θεμελιωμένη αξίωση νομικής φύσης, η οποία πρέπει να εκπληρωθεί από την περιουσία του οφειλέτη πτωχού. Στη συγκεκριμένη αρχή εμπίπτουν, με συνέπεια να μη μπορούν να ασκηθούν εναντίον του πτωχού, αγωγές καταψηφιστικές, αλλά και απλώς αναγνωριστικές με τις οποίες επιδιώκεται απλώς να αναγνωριστεί με δικαστική απόφαση η ύπαρξη ή μη ύπαρξη κάποιας έννομης σχέσης, (βλ. Κ. Ρόκα Πτωχευτικό Δίκαιο 1978 σελ. 147). Επίσης, εφόσον κηρύχθη-

κε η πτώχευση, ο δανειστής του πτωχού, ο οποίος δεσμεύεται από την ανωτέρω αρχή (της αναστολής των ατομικών διώξεων κατά του πτωχού) δεν επιτρέπεται να ασκήσει έφεση εναντίον απόφασης, με την οποία απορρίφθηκε ολικά ή κατά ένα μέρος αγωγή του εναντίον του πτωχού (βλ. ΕφΑθ 9712/97 Δνη 41. 1424), ούτε να υποβάλει εναντίον του πτωχού αίτηση προς έκδοση διαταγής πληρωμής (βλ. άρθρο 623 ΚΠολΔ, ΕφΑθ 3535/04 Δνη 47. 548).

Στην επίδικη υπόθεση, όπως προκύπτει από την απόφαση εκούσιας δικαιοδοσίας αριθμ. 32/2007 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, η ανακόπτουσα, ήδη εκκαλούσα, κηρύχθηκε σε κατάσταση πτώχευσης και ορίστηκε ως ημέρα παύσης των πληρωμών της η 1.1.2006. Το γεγονός αυτό, εφόσον δεν έχει κηρυχθεί η παύση των εργασιών της πτώχευσης, έχει ως συνέπεια να αναστέλλονται οι ατομικές διώξεις εναντίον της πτωχής, ήτοι να απαγορεύεται να ασκηθούν εναντίον της αγωγές καταψηφιστικές ή απλώς αναγνωριστικές ή να υποβληθεί εναντίον της αίτηση προς έκδοση διαταγής πληρωμής. Η δίκη τούτη δεν εμπίπτει στον κανόνα της αναστολής των ατομικών διώξεων εναντίον της πτωχής, διότι το αντικείμενό της, ήτοι η ένδικη ανακοπή εναντίον διαταγής πληρωμής, δεν αποτελεί μέσο καταδίωξης της πτωχής αλλά μέσο άμυνας αυτής, το οποίο άσκησε αυτή προσωπικά. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της εκκαλούσας - ανακόπτουσας, ο οποίος περιέχεται στις έγγραφες προτάσεις της, ότι είναι απαράδεκτη η κλήση του αντιδίκου της για συζήτηση της ένδικης έφεσης, αφού διενεργήθηκε μετά

την κήρυξη της πτώχευσης και κατά την αναστολή των καταδικαστικών μέτρων εναντίον της πτωχής, πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος. {...}

235/2012

Πρόεδρος: Αθαν. Καγκάνης
Εισηγητής: Απόστ. Ντίτουρας
Δικηγόροι: Ελένη-Μαρία Χράπαλου, Δημ. Καραβίδας

Τριμερείς σχέσεις εργασίας (δανεισμός εργαζομένου).

Ο όμιλος εταιριών χαρακτηρίζεται από κοινή διεύθυνση, οικονομική πολιτική και χρηματοδότηση, αλλά δεν θεωρείται ενιαίος εργοδότης.

Επί αλληπάλληλων συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, αν η διάρκειά τους δεν δικαιολογείται από το σκοπό ή το είδος της εργασίας, ανακύπτει ακυρότητα ως προς την ορισμένη διάρκεια και θεωρούνται ως ενιαία σύμβαση αορίστου χρόνου.

Μη επιτρεπτή η διαζευτική ή επικουρική εναγωγή. Διαζευτική εναγωγή όταν ενάγουν ή ενάγονται περισσότεροι, χωρίς να προσδίδεται σε έναν από αυτούς κατά τρόπο θετικό η ιδιότητα του ενάγοντος ή εναγομένου αντίστοιχα. Επικουρική εναγωγή όταν ο δεύτερος και οι επόμενοι ενάγουν ή ενάγονται για την περίπτωση απόρριψης της αγωγής κατά του αμέσως προηγούμενου αυτών. Και στις δύο περιπτώσεις δεν πρόκειται για ενεργητική ή παθητική ομοδικία.

Αυτεπαγγέλτως απαράδεκτη η αγωγή, λόγω ακυρότητας του δικογράφου, επί μεν διαζευκτικής εναγωγής λόγω

αοριστίας ως προς το πρόσωπο του διαδίκου, επί δε επικουρικής λόγω ανεπίτρεπτης άσκησης της αγωγής υπό την αίρεση απόρριψης ως προς τον ενάγοντα ή τον εναγόμενο.

Νόμιμη συμφωνία δανεισμού εργαζομένου, με την οποία εργοδότης παραχωρεί με συναίνεση του μισθωτού τις υπηρεσίες του σε άλλον εργοδότη για ορισμένο χρόνο, η δε αρχική σύμβαση εργασίας παραμένει ενεργός και ο αρχικός εργοδότης είναι μόνος υπόχρεος για το μισθό, εκτός αντίθετης συμφωνίας.

{...} Η ατομική σχέση εργασίας στηρίζεται κατά κανόνα στη σύμβαση εργασίας. Και όπως σε κάθε σύμβαση έτσι και στη σύμβαση εργασίας τα πρόσωπα που μετέχουν σ' αυτήν αποτελούν τα δύο συμβαλλόμενα μέρη. Από τη μία μεριά έχουμε εκείνον που παρέχει την εργασία του και ονομάζεται μισθωτός και από την άλλη εκείνον για χάρη του οποίου παρέχεται η εργασία και που ονομάζεται εργοδότης. Εργοδότης είναι το πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, στην υπηρεσία του οποίου βρίσκεται ένα φυσικό πρόσωπο για την παροχή εξηρημένης εργασίας με αντάλλαγμα ορισμένου μισθό. Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου ο μισθωτός όχι μόνο δεν γνωρίζει προσωπικά τον εργοδότη του, αλλά και δεν μπορεί να προσδιορίσει την ταυτότητά του. Το θέμα αυτό αποτελεί και το βασικότερο πρόβλημα στις τριμερείς σχέσεις εργασίας. Πρόκειται για τις περιπτώσεις που στη σχέση εργασίας παρεμβάλλεται και ένα τρίτο πρόσωπο. Στις περιπτώσεις που ένας τρίτος, χωρίς να είναι συμβαλλόμενος στη σύμβαση εργασίας, απασχολεί για

δικό του λογαριασμό ένα μισθωτό γίνεται κατάτμηση της ιδιότητας του εργοδότη και έχουμε δύο μερικούς εργοδότες, τον αρχικό και τον μεταγενέστερο. Η κατάτμηση της ιδιότητας του εργοδότη στις περιπτώσεις αυτές είναι αποτέλεσμα αναμείξεως κάποιου τρίτου προσώπου, σύμφωνα με τις αρχές του ιδιωτικού δικαίου (εκχώρηση, σύμβαση υπέρ τρίτου), σε μία σχέση εργασίας που υπάρχει ήδη (περίπτωση δανεισμού εργαζομένου). Ο όμιλος εταιριών (βλ. άρθρο 42Ε παρ. 5 ν. 2190/20 και οδηγία 94-145/ΕΚ του Συμβουλίου της 22.9.1994) χαρακτηρίζεται από κοινή διεύθυνση, κοινή οικονομική πολιτική, κοινή χρηματοδότηση, με μια λέξη κοινά οικονομικά συμφέροντα. Ενώ συντίθεται από πολλά αυτοτελή νομικά πρόσωπα, αποτελεί μια οικονομική ενότητα. Ο όμιλος εταιριών κατά το ελληνικό δίκαιο δεν μπορεί να θεωρηθεί ενιαίος εργοδότης, έτσι που για διάφορα δικαιώματα του μισθωτού (μισθοί, αποζημιώσεις κλπ) να είναι υπεύθυνες όλες οι εταιρίες ανεξαρτήτως του ποια εταιρία τον απασχολεί σε κάθε συγκεκριμένη χρονική στιγμή (Κουκιάδη ΕργΔ σελ. 125 επ. και 190, πρβλ. και ΑΠ 650/82 ΕΕΔ 41. 647).

Εξάλλου, από το άρθρο 8 παρ. 3 του Ν. 2112/1920, όπως έχει τροποποιηθεί και αυθεντικώς ερμηνευθεί (Ν. 4558/1920, άρθρο 11 α.ν. 547/1937), το οποίο ορίζει ότι οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται και επί συμβάσεως εργασίας με ορισμένη χρονική διάρκεια, εάν ο καθορισμός της διάρκειας αυτής δεν δικαιολογείται από τη φύση της συμβάσεως, αλλά τέθηκε σκοπίμως προς καταστρατήγηση των περι υποχρεωτικής καταγγελίας της υπαλ-

ληλικής συμβάσεως διατάξεων του αυτού νόμου, προκύπτει ότι όταν συνάπτονται αλληπάλληλες συμβάσεις εργασίας ορισμένης χρονικής διάρκειας, αν ο καθορισμός της διάρκειάς τους δεν δικαιολογείται από τη φύση ή το είδος ή το σκοπό της εργασίας ή δεν υπαγορεύεται από ειδικό λόγο, που ανάγεται ιδίως στις ιδιαίτερες συνθήκες λειτουργίας της επιχείρησής, αλλ' έχει τεθεί με σκοπό την καταστρατήγηση των διατάξεων περί υποχρεωτικής καταγγελίας των αορίστου χρόνου συμβάσεων (άρθρα 1, 2, 3 Ν. 2112/1920 ή 1, 3, 5 β.δ. 16/18.7.1920), ανακύπτει ακυρότητα ως προς τον καθορισμό ορισμένης χρονικής διάρκειας της συμβάσεως και θεωρείται ότι τότε καταρτίσθηκε ενιαία σύμβαση αορίστου χρόνου, επί της οποίας δεν είναι δυνατή η απόλυση του εργαζόμενου χωρίς καταγγελία και καταβολή της νόμιμης αποζημιώσεως (ΑΠ 556/10 Νόμος). Αυτονόητη βεβαίως προϋπόθεση για να θεωρηθεί ότι καταρτίσθηκε ενιαία σύμβαση αορίστου χρόνου στην παραπάνω περίπτωση είναι οι διαδοχικές συμβάσεις εργασίας να έχουν καταρτισθεί μεταξύ των ιδίων προσώπων (εργοδότη - εργαζομένου).

Περαιτέρω, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 68, 74, 75, 79, 118, 216 παρ.1, 218 και 219 ΚΠολΔ συνάγεται ότι δεν επιτρέπεται η διαζευτική ή επικουρική εναγωγή, γιατί το πρόσωπο του δικαιούχου ενάγοντος και του υποχρέου εναγομένου πρέπει να είναι ορισμένο και θετικό και να συνάπτεται με τα πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν την ιδιότητα αυτού, ως ενάγοντος ή εναγομένου. Διαζευτική εναγωγή υπάρχει όταν ενάγουν ή ενάγονται περισσότερα πρόσωπα, χωρίς

να προσδίδεται σε ένα από αυτά κατά τρόπο οριστικό ή θετικό η ιδιότητα του ενάγοντος ή του εναγομένου και δικαιούχου ή υποχρέου, αντίστοιχα, από την έννομη σχέση της δίκης. Επικουρική δε εναγωγή υπάρχει, όταν ο δεύτερος και οι επόμενοι ενάγουν η ενάγονται για την περίπτωση της απόρριψης της αγωγής κατά του αμέσως προηγούμενου αυτών. Και στις δύο περιπτώσεις δεν πρόκειται για ενεργητική ή παθητική ομοδικία, αντίστοιχα, των άρθρων 74 επ. ΚΠολΔ, καθόσον οι ενάγοντες ή οι εναγόμενοι δεν είναι κοινωνοί της ίδιας απαίτησης ή υποχρέωσης, αντίστοιχα, έναντι του εναγομένου ή ενάγοντος, αντίστοιχα, αφού ένας μόνο είναι ο δικαιούχος ή ευθύνεται, αντίστοιχα, αλλά υπάρχει αμφιβολία προς αυτούς. Επομένως, επί διαζευκτικής ή επικουρικής εναγωγής, περισσότερων προσώπων, η αγωγή είναι απαράδεκτη, λόγω της ακυρότητας του δικογράφου που δημιουργείται, επί μεν διαζευκτικής εναγωγής από την πλήρη αοριστία της αγωγής ως προς το πρόσωπο του διαδίκου, επί δε της επικουρικής εναγωγής, λόγω της άσκησης της αγωγής υπό την αίρεση της απόρριψης αυτής, ως προς τον ενάγοντα ή τον εναγόμενο, η οποία δεν επιτρέπεται και συνεπώς απορρίπτεται και με αυτεπάγγελτη έρευνα από το δικαστήριο (ΑΠ 670/11, 1821/07 Νόμος).

Εξάλλου, από το άρθρο 651 ΑΚ που ορίζει ότι «αν δεν προκύπτει κάτι άλλο από τη συμφωνία ή από τις περιστάσεις, ο εργαζόμενος οφείλει να εκτελέσει αυτοπροσώπως την υποχρέωσή του και η αξίωση του εργοδότη είναι αμεταβίβαστη», σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 361 και 648 ΑΚ προκύπτει ότι είναι νόμιμη

η συμφωνία δυνάμει της οποίας ο εργοδότης, ο οποίος έχει στη διάθεσή του τις υπηρεσίες κάποιου μισθωτού, παραχωρεί με τη συναίνεση του τελευταίου τις υπηρεσίες αυτού σε άλλον εργοδότη, ολικά ή κατά ένα μέρος, για ορισμένο χρόνο, γιατί η σχέση αυτή στηρίζεται στη βούληση και των τριών μερών. Στην περίπτωση αυτή του δανεισμού των υπηρεσιών του μισθωτού, η αρχική σύμβαση εργασίας παραμένει ενεργός και ο αρχικός εργοδότης είναι ο μόνος υπόχρεος να καταβάλλει το μισθό στον εργαζόμενο, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία (ΑΠ 1426/05 Δνη 2005. 773, ΑΠ 272/91 ΔΕΝ 49. 456, ΕφΑθ 3479/07 Νόμος).

Τέλος, κατά τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 216 ΚΠολΔ η αγωγή, εκτός από τα στοιχεία που ορίζονται στα άρθρα 118 και 117, πρέπει να περιέχει σαφή έκθεση των γεγονότων που θεμελιώνουν σύμφωνα με το νόμο και δικαιολογούν την άσκηση της από τον ενάγοντα κατά του εναγομένου. Διαφορετικά η αγωγή είναι αόριστη. Η αοριστία δε αυτή με την έννοια της ποιοτικής ή ποσοτικής αοριστίας δεν μπορεί να θεραπευτεί ούτε με τις προτάσεις, ούτε με παραπομπή στο περιεχόμενο άλλου εγγράφου, ούτε μπορεί σε αυτή να γίνει επιφύλαξη διόρθωσης ή συμπλήρωσης από την προσαγωγή ή εκτίμηση αποδείξεων, διότι αυτό αντίκειται στις διατάξεις για την προδικασία του άρθρου 111 ΚΠολΔ, των οποίων η τήρηση ερευνάται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο (ΑΠ 778/11 Νόμος).

Στην από 14.7.2009 αγωγή του (αρ. εκθ. καταθ. 71/09) ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, στρεφόμενη: 1. Κατά της εδρεύουσας στο Ν. Η. Α. ΑΕ με

την επωνυμία «Μ. Κ. Ε. ΑΕ (Μ. ΑΕ)» και 2. Κατά της εδρεύουσας στην ΒΙ.ΠΕ Β. ΑΕ με την επωνυμία «Ε. Β. Κ. Χ. ΑΕ (S. ΑΕ)» ο εφεσίβλητος ιστορούσε, εκτός των άλλων, ότι προσελήφθη από τα αρμόδια όργανα της πρώτης εναγομένης, δυνάμει συμβάσεως παροχής εξηρημένης εργασίας που καταρτίσθηκε στο Β. την 21.11.2005, για να εργασθεί στο εργοτάξιο της στην Ν. Ι. Β. αντί μισθού 1.100 Ε. Ότι ο μισθός αυτός αποτελούσε το ελάχιστο αντιστάθμισμα των υπηρεσιών και ανταποκρινόταν σε 40ωρη επί πενήνήμερου βάσεως εβδομαδιαία απασχόληση. Ότι προσέφερε τις συμφωνημένες υπηρεσίες του ως την 24.4.2009 στις εργοδότριες εταιρίες, οπότε αυτές κατήγγειλαν τη μεταξύ τους εργασιακή σύμβαση και σχέση. Ότι προσέφερε την εργασία του στους αντιδίκους ως βαφέας κάτω από τις εντολές, την εποπτεία και τον έλεγχο των υπευθύνων οργάνων τους. Ότι αμφότερες οι εναγόμενες εταιρίες τον υποχρέωναν να εκδίδει τιμολόγια παροχής υπηρεσιών στα οποία αναγραφόταν ότι λαμβάνει αμοιβή, ενώ εκείνος ελάμβανε μισθό. Ότι την 24.4.2009 αμφότερες οι εναγόμενες κατήγγειλαν την εργασιακή του σύμβαση χωρίς έγγραφο τύπο και χωρίς να του καταβάλουν την αποζημίωση απολύσεως. Ότι τόσο η αρχική (από 21.11.2005 με την πρώτη εναγόμενη) όσο και οι μεταγενέστερες (από 1.1.2006, από 1.7.2006 και από 1.3.2007 με τη δεύτερη και από 1.3.2006, από 1.3.2007 και από 1.11.2007 με την πρώτη από τις αντιδίκους, που βρίσκονται στα χέρια του, οι λοιπές δεν του εγχειρίσθηκαν) διαδοχικές συμβάσεις αποτελούν πράγματι πρόσληψή του για αόριστο χρόνο. Ζήτησε δε να

αναγνωρισθεί δικαστικώς ότι ανάμεσα σ' αυτόν και τις αντίδικες καταρτίσθηκε, λειτούργησε και συνεχίζει να λειτουργεί μία ενιαία σύμβαση εξηρημένης εργασίας αορίστου χρόνου και να του καταβάλουν οι εναγόμενες αποδοχές υπερημερίας ύψους 3.014 Ε.

Με αυτό το περιεχόμενο η αγωγή, σύμφωνα με τις προεκτεθείσες σκέψεις, είναι απορριπτέα ως αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτιμήσεως. Ειδικότερα, ο ενάγων, ενώ στην πρώτη παράγραφο της αγωγής επικαλείται ότι προσελήφθη από τα αρμόδια όργανα της πρώτης εναγομένης, στη συνέχεια αναφέρει ότι παρείχε την εργασία του στις εργοδότριες εταιρίες [υπονοώντας και τις δύο εναγόμενες, οι οποίες, σημειωτέον, ανήκουν στον ίδιο όμιλο (Μ. ΑΕ, ΟΜΙΛΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ)], χωρίς να διευκρινίζει αν αυτό εγένετο στα πλαίσια σχετικής σύμβασης μεταξύ αυτού και των δύο εναγομένων εταιρειών, οι οποίες όπως προαναφέρθηκε δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελούν ενιαίο εργοδότη ως ανήκουσες στον ίδιο όμιλο εταιρειών. Περαιτέρω αναφέρει ότι οι εναγόμενες τον υποχρέωναν να εκδίδει τιμολόγια παροχής υπηρεσιών ότι λαμβάνει αμοιβή ενώ εκείνος ελάμβανε μισθό, χωρίς να διευκρινίζει από ποιάν εταιρία ελάμβανε μισθό. Στη συνέχεια ο ενάγων κάνει λόγο για διαδοχικές συμβάσεις ορισμένου χρόνου, που συνήψε τόσο με την πρώτη όσο και με την δεύτερη εναγόμενη, χωρίς να αναφέρει ποια εταιρία τον απασχολούσε και ποια συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα, για να μπορέσει το δικαστήριο να διερευνήσει αν οι διαδοχικές αυτές συμβάσεις συνιστούν ενιαία σύμβαση και τέθηκαν με σκοπό

την καταστρατήγηση των διατάξεων περί υποχρεωτικής καταγγελίας των αορίστου χρόνου συμβάσεων. Στο ιστορικό της αγωγής ο ενάγων δεν εξειδικεύει με σαφήνεια με ποιαν από τις δύο εναγόμενες εταιρίες συνήψε τη σύμβαση εργασίας και ποια εταιρία εν τέλει ήταν η εργοδότης του, αφού στην ατομική σύμβαση εργασίας τα πρόσωπα που μετέχουν σ' αυτήν αποτελούν τα δύο συμβαλλόμενα μέρη (εργαζόμενος και εργοδότης). Κατά τους αγωγικούς ισχυρισμούς στη σύμβαση εργασίας παρενεβλήθη τρίτο πρόσωπο (δεύτερη εναγόμενη), πλην όμως ουδεμία αναφορά γίνεται για τον τρόπο με τον οποίο έγινε αυτό (εκχώρηση, σύμβαση υπέρ τρίτου) (δανεισμός εργαζομένου). Ενόψει του ότι η παραπάνω αγωγή δεν διαλαμβάνει σαφή έκθεση των γεγονότων που θεμελιώνουν την αγωγή σύμφωνα με το νόμο και δικαιολογούν την άσκησή της από τον ενάγοντα κατά αμφοτέρων των εναγομένων, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη λόγω αοριστίας.

Το Μονομελές Πρωτοδικείο Βόλου, που έκρινε ορισμένη την αγωγή και την έκανε δεκτή εν μέρει, ερμήνευσε και εφάρμοσε εσφαλμένως τις διατάξεις των άρθρων 118, 119 και 216 ΚΠολΔ. Επομένως, ο σχετικός τρίτος λόγος της εφέσεως των εναγομένων είναι βάσιμος και πρέπει να εξαφανιστεί η απόφαση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου. Περαιτέρω, πρέπει να κρατηθεί η αγωγή και με βάση όσα προεκτέθηκαν να απορριφθεί ως απαράδεκτη λόγω αοριστίας. Ενόψει δε του ότι αποδεικνύεται ότι η εκκαλουμένη έχει εκτελεσθεί (βλ. υπ' αριθ. .../10 πράξη κατάθεσης γραμματίου σύστασης παρακαταθήκης

ΤΠκΔ και υπ' αριθ. .../10 πράξη αναλήψεως γραμματίου συστάσεως παρακαταθήκης ΤΠκΔ), πρέπει, κατά παραδοχή της ουσιαστικής βασιμότητας του σχετικού νομίμου αιτήματος των καθών η εκτέλεση (914 ΚΠολΔ), να διαταχθεί η επαναφορά των πραγμάτων στην κατάσταση που βρίσκονταν πριν εκτελεστεί η απόφαση που εξαφανίσθηκε...

236/2012

Πρόεδρος: Αθαν. Καγκάνης

Εισηγητής: Νικ. Παπαδούλης

Δικηγόροι: Βασ. Τηλιός, Αντωνία Κιούση

Αγωγή αναγνώρισης ακυρότητας συμβολαιογραφικών πράξεων ως προς τον περιορισμό χρήσης χώρων στάθμευσης της πιλοτής.

Ερμηνεία ότι οι διάδικοι εσφαλμένα χαρακτήρισαν με τα συμβόλαια ως «σύσταση πραγματικής δουλείας» την παραχώρηση του δικαιώματος αποκλειστικής χρήσης χώρων στάθμευσης.

Άκυρη, ως αντικείμενη σε απαγορευτικές δι'εξαιρέσεις νόμου, η παραχώρηση της αποκλειστικής χρήσης θέσεων στάθμευσης της κοινόχρηστης πιλοτής σε ιδιοκτήτες αποθηκών του υπογείου, που αποτελούν βοηθητικούς χώρους χωρίς αυτοτελή λειτουργικότητα, και η στέρηση της ελεύθερης σύγκλησής της από τους ενάγοντες ιδιοκτήτες διαμερισμάτων, με συνακόλουθη αδυναμία εξασφάλισης θέσεων στάθμευσης.

Καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος των εναγόντων, που προ-

σχώρησαν στη σύσταση οριζόντιας ιδιοκτησίας και τον κανονισμό και εξουσιοδότησαν τους οικοπεδούχους και τον εργολάβο να παραχωρήσουν την αποκλειστική χρήση των άνω χώρων στους εναγόμενους, που στάθμευαν αδιαμαρτύρητα επί 12 έτη και κατέβαλλαν τις αναλογούσες κοινόχρηστες δαπάνες, ενώ εξασφαλίστηκαν για τους ενάγοντες θέσεις στάθμευσης στην πολυκατοικία.

Με την 6.10.2008 (αριθμ. εκθ. κατάθεσης 730/13.10.2008) αγωγή που απηύθυναν ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας κατά των άνω εναγομένων και ήδη εκκαλούντων (και της μη διαδίκου στην παρούσα δίκη εναγομένης Ε.Γ.Δ.), οι ενάγοντες και ήδη εφεσίβλητοι Θ. Γ. Β., Ε. συζ. Θ. Β., Ι. Γ. Β., Ε. Ι. Π., Ι. συζ. Ε. Π., Δ. Β. Τ. και Ε. συζ. Δ. Τ. ισχυρίστηκαν ότι, δυνάμει των αναφερομένων πωλητηρίων συμβολαίων που μεταγράφηκαν νόμιμα, είναι κύριοι και συγκύριοι έκαστος των επίσης αναφερομένων αυτοτελών οριζοντίων ιδιοκτησιών (διαμερισμάτων) με τα εκτιθέμενα ποσοστά συνιδιοκτησίας εξ' αδιαιρέτου επί των κοινοκλήτων και κοινοχρήστων μερών, που βρίσκονται στην κείμενη στην πόλη της Λ. επί της οδού Τ. ... πολυόροφης οικοδομής, η οποία ανηγέρθη επί υποστηλωμάτων και έχει υπαχθεί στο καθεστώς της οριζόντιας ιδιοκτησίας με την αριθμ. .../23.12.1994 πράξη σύστασης οριζοντίας ιδιοκτησίας και κανονισμού πολυκατοικίας του συμβολαιογράφου Α. Π. που μεταγράφηκε νόμιμα. Ότι οι εναγόμενοι, δυνάμει των αναφερόμενων πωλητηρίων συμβολαίων, που μεταγράφηκαν νόμιμα,

κατέστησαν έκαστος κύριος και συγκύριος των αναφερομένων αυτοτελών οριζοντίων ιδιοκτησιών και συγκεκριμένα αποθηκών που βρίσκονται στο υπόγειο της ως άνω πολυκατοικίας και ότι με τα ίδια άνω συμβόλαια φέρεται ότι συνεστήθη υπέρ των εν λόγω οριζοντίων ιδιοκτησιών (αποθηκών) πραγματική δουλεία επί των αναφερομένων χώρων στάθμευσης αυτοκινήτου, που βρίσκονται στην πυλωτή της ως άνω πολυκατοικίας. Ότι οι δικαιοπράξεις αυτές είναι άκυρες, αφού οι εναγόμενοι είναι κύριοι διαμερίσματος της άνω πολυκατοικίας και ο χώρος της πυλωτής αυτής, σύμφωνα με την προαναφερόμενη συστατική πράξη οριζόντιας ιδιοκτησίας, αλλά και το νόμο είναι κοινόχρηστος. Ότι αυτοί (ενάγοντες), αν και ήταν κύριοι των ανωτέρω διαμερισμάτων, στερούνται του δικαιώματος χρήσης των θέσεων στάθμευσης που βρίσκονται στην πυλωτή και ότι οι εναγόμενοι, χρησιμοποιώντας οι ίδιοι αποκλειστικά τους παραπάνω χώρους, προσβάλλουν το δικαίωμά τους της αναγκαστικής συγκυριότητας επί των κοινοχρήστων αυτών χώρων, με αποτέλεσμα να στερούνται της ελεύθερης χρήσης της πυλωτής. Ζήτησαν δε, να αναγνωρισθεί η ακυρότητα των ως άνω συμβολαιογραφικών πράξεων ως προς τον περιορισμό χρήσης των αναφερομένων χώρων στάθμευσης της πυλωτής, ότι αυτοί είναι συγκύριοι κατά τα αναφερόμενα ποσοστά συγκυριότητας εξ' αδιαιρέτου έκαστος των επίδικων χώρων στάθμευσης και να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι και κάθε τρίτος που έλκει από αυτούς δικαίωμα σε απόδοση της χρήσης τους κατά τα ως άνω ιδανικά τους μερίδια. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την

προσβαλλόμενη άνω απόφασή του, κατά το μέρος που μεταβιβάζεται με την ένδικη έφεση στο παρόν Δικαστήριο (σχετ. ΑΠ 173/10 Νόμος), δέχθηκε την αγωγή ως ουσιαστικά βάσιμη. Κατά της απόφασης αυτής παραπονούνται οι άνω εκκαλούντες εναγόμενοι με τους λόγους της ένδικης έφεσης, που ανάγονται σε πλημμελή εκτίμηση των αποδείξεων και εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου, και ζητούν την εξαφάνισή της και την απόρριψη της αγωγής ως προς αυτούς.

Κατά το αρθ. 281 ΑΚ, η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, το δικαίωμα θεωρείται ότι ασκείται καταχρηστικώς, όταν η συμπεριφορά του δικαιούχου που προηγήθηκε ή η πραγματική κατάσταση που διαμορφώθηκε κατά το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε, χωρίς κατά νόμο να εμποδίζουν τη γένεση ή να επάγονται την απόσβεση του δικαιώματος, καθιστούν μη ανεκτή τη μεταγενέστερη άσκησή του, κατά τις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου, αφού τείνει στην ανατροπή καταστάσεως που δημιουργήθηκε υπό ορισμένες ειδικές συνθήκες και διατηρήθηκε για πολύ χρόνο, με επακόλουθο να συνεπάγεται επαχθείς συνέπειες για τον υπόχρεο. Απαιτείται δηλαδή, για να χαρακτηριστεί καταχρηστική η άσκηση του δικαιώματος, να έχει δημιουργηθεί στον υπόχρεο, από τη συμπεριφορά του δικαιούχου, σε συνάρτηση και με εκείνη του υπόχρεου, και μάλιστα ευλόγως, η πεποίθηση ότι ο δικαιούχος δεν πρόκειται

να ασκήσει το δικαίωμά του. Απαιτείται ακόμη οι πράξεις του υπόχρεου και η υπ' αυτού δημιουργηθείσα κατάσταση, επαγόμενη ιδιαιτέρως επαχθείς για τον υπόχρεο επιπτώσεις, να τελούν σε αιτιώδη σύνδεσμο με την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου. Μόνη η μακροχρόνια αδράνεια του δικαιούχου και όταν ακόμη δημιούργησε την εύλογη πεποίθηση στον υπόχρεο ότι δεν υπάρχει το δικαίωμα ή ότι δεν πρόκειται αυτό να ασκηθεί, δεν αρκεί για να καταστήσει καταχρηστική την μεταγενέστερη άσκηση αυτού, αλλά απαιτείται να συντρέχουν, προσθέτως, ειδικές συνθήκες και περιστάσεις, προερχόμενες, κυρίως, από την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου και του υπόχρεου, ενόψει των οποίων και της αδρανείας του δικαιούχου, η επακολουθούσα άσκηση του δικαιώματος, τείνουσα στην ανατροπή της διαμορφωθείσης καταστάσεως υπό τις ανωτέρω ειδικές συνθήκες και διατηρηθείσης για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, να εξέρχεται των υπό της ανωτέρω διατάξεως διαγραφομένων ορίων. Στην περίπτωση δε αυτή η επιχειρούμενη από το δικαιούχο ανατροπή της ανωτέρω καταστάσεως δεν είναι απαραίτητο να προκαλεί αφόρητες ή δυσβάστακτες συνέπειες για τον υπόχρεο, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο την οικονομική του υπόσταση, αλλά αρκεί να έχει δυσμενείς απλώς επιπτώσεις στα συμφέροντα του (ΑΠ 91/11 Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την εκτίμηση των ενόρκων καταθέσεων ... αποδείχθηκαν τα εξής: Οι ενάγοντες είναι ιδιοκτήτες διαμερισμάτων μιας πολυκατοικίας που βρίσκεται στην πόλη της Λ. επί της οδού Τ. αρ. ... Η πολυκατοικία αυτή

αναγέρθηκε με το σύστημα των υποστηλωμάτων (πυλωτής) και έχει υπαχθεί στο καθεστώς της οριζόντιας ιδιοκτησίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3741/1929 και των αρθ. 1002 και 1117 ΑΚ, με την αριθμ. .../23.12.1994 πράξη σύστασης οριζόντιας ιδιοκτησίας και κανονισμού πολυκατοικίας του συμβολαιογράφου Α. Π., που καταρτίστηκε μεταξύ των οικοπεδούχων αφενός και της εργολήπτριας κοινοπραξίας αφετέρου και μεταγράφηκε νόμιμα στα οικεία βιβλία μεταγραφών. Με την ανωτέρω πράξη ορίστηκε ότι η πολυκατοικία θα αποτελείται από υπόγειο, ισόγειο (πυλωτή), πρώτο, δεύτερο, τρίτο, τέταρτο, πέμπτο πάνω από το ισόγειο ορόφους και το δώμα (ταράτσα). Επίσης ορίστηκε ότι η εργολάβος θα έχει δικαίωμα να συνιστά πραγματικές δουλείες στάθμευσης αυτοκινήτου στους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων της οικοδομής υπέρ των εκάστοτε κυρίων οριζοντίων ιδιοκτησιών ή σε τρίτα πρόσωπα. Επιπλέον ορίστηκε ότι οι συνιδιοκτήτες τωρινοί και μελλοντικοί των οριζοντίων ιδιοκτησιών, με την αποδοχή της παραπάνω πράξης, δίνουν στην εργολάβο και στους οικοπεδούχους την ανέκκλητη εντολή και πληρεξουσιότητα να προβαίνουν για λογαριασμό των συνιδιοκτητών στις ανωτέρω συστάσεις πραγματικών δουλειών, τις οποίες αναγνωρίζουν έγκυρες και απρόσβλητες (σελ. 32 και 33 της άνω πράξης). Με την εν λόγω αριθμ. .../23.12.1994 πράξη ορίστηκε: 1) ότι το υπόγειο της οικοδομής, πλην του φρέατος ανελκυστήρα, το λεβητοστάσιο με την αποθήκη υγρών καυσίμων και τη ράμπα καθόδου, θα περιλαμβάνει από τις υπό στοιχεία Α1 έως και Α7 αποθήκες ως αυτο-

τελείς οριζόντιες ιδιοκτησίες και τους δεκατέσσερις (14) χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων υπό στοιχεία Υ1 και Υ14, έκαστος των οποίων έχει εμβαδόν 10,12 τμ, με ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο της οικοδομής 2,50/1000 εξ' αδιαιρέτου, 2) ότι το ισόγειο (πυλωτή) περιλαμβάνει τους υπό στοιχεία Ρ1 έως και Ρ10 δέκα (10) χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων και 3) ότι ο στεγασμένος ακάλυπτος χώρος περιλαμβάνει τους υπό στοιχεία Ρ11 έως και Ρ16 έξι (6) χώρους στάθμευσης, έκαστος των οποίων έχει εμβαδόν 10,12 τμ, με ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο 2/1000 εξ' αδιαιρέτου.

Πράγματι αναγέρθηκε από την εργολάβο η ανωτέρω οικοδομή, αποτελούμενη από το υπόγειο (που αποτελείται από τις προαναφερόμενες αποθήκες και τους άνω δεκατέσσερις χώρους στάθμευσης), το ισόγειο, στο οποίο υπάρχει πυλωτή με τους ανωτέρω δέκα χώρους στάθμευσης (ενώ στον ακάλυπτο χώρο της οικοδομής δημιουργήθηκαν πέντε χώροι στάθμευσης), τους πρώτο, δεύτερο, τρίτο, τέταρτο και πέμπτο πάνω από το ισόγειο ορόφους, που αποτελούνται από δύο (2) διαμερίσματα έκαστος και το δώμα. Υφίστανται δηλαδή συνολικά είκοσι εννιά (29) χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων, όπως με σαφήνεια και πειστικότητα κατέθεσε ο μάρτυρας ανταπόδειξης Ι. Μ., ο οποίος ως ένοικος της πολυκατοικίας έχει άμεση γνώση και αντίληψη της κατάστασης και η κατάθεσή του αυτή δεν αναιρείται από κάποιο άλλο αποδεικτικό στοιχείο.

Όπως προαναφέρθηκε, οι ενάγοντες είναι κύριοι διαμερισμάτων της ανωτέρω πολυκατοικίας και δη: α) δυνάμει του

αριθμ. .../26.1.1995 πωλητηρίου συμβολαίου του συμβολαιογράφου Α. Π., που μεταγράφηκε νόμιμα, περιήλθε κατά συγκυριότητα στους δυο πρώτους ενάγοντες αδιαίρετα και κατ' ισομοιρία το υπό στοιχείο Α2 διαμέρισμα του τέταρτου πάνω από το ισόγειο ορόφου, το οποίο έχει καθαρή επιφάνεια 93,80 τμ, μικτή 120,80 τμ, με ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο 89,95/1000 εξ' αδιαιρέτου, καθώς και ο υπό στοιχείο Υ8 χώρος στάθμευσης αυτοκινήτου του υπογείου, β) δυνάμει του αριθμ. .../17.5.1995 πωλητηρίου συμβολαίου του ίδιου άνω συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα, περιήλθε κατά κυριότητα στον τρίτο ενάγοντα το υπό στοιχείο Α1 διαμέρισμα του πρώτου πάνω από το ισόγειο ορόφου, το οποίο έχει καθαρή επιφάνεια 65 τμ, μικτή επιφάνεια 83,70 τμ και ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο 62,35 τμ εξ' αδιαιρέτου, γ) δυνάμει του αριθμ. .../5.7.1995 πωλητηρίου συμβολαίου του ίδιου ως άνω συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα, περιήλθε στους τέταρτο και πέμπτο των εναγόντων κατά συγκυριότητα αδιαίρετα και κατ' ισομοιρία το υπό στοιχείο Γ2 διαμέρισμα του τρίτου πάνω από το ισόγειο ορόφου, το οποίο έχει επιφάνεια καθαρή 93,80 τμ, μικτή 120,80 τμ και ποσοστό συνιδιοκτησίας επί του όλου οικοπέδου 89,95/1000 εξ' αδιαιρέτου και δ) δυνάμει του αριθμ. .../23.12.1996 πωλητηρίου συμβολαίου του ίδιου ως άνω συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα, περιήλθε στους έκτο και έβδομο των εναγόντων κατά συγκυριότητα αδιαίρετα και κατ' ισομοιρία το υπό στοιχείο Δ1 διαμέρισμα του τετάρτου πάνω από το ισόγειο ορόφου, το οποίο έχει κα-

θαρή επιφάνεια 114,40 τμ, μικτή 147,35 τμ και ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο 109,70/1000 εξ' αδιαιρέτου, καθώς και ο υπό στοιχείο Υ2 χώρος στάθμευσης αυτοκίνητο του υπογείου. Με τα ανωτέρω συμβόλαια έκαστος των εναγόντων, αφού έλαβαν γνώση, αποδέχθηκαν την προαναφερόμενη αριθμ. .../23.12.1994 πράξη σύστασης οριζόντιας ιδιοκτησίας και κανονισμού πολυκατοικίας και παρέσχαν στους οικοπεδούχους και την εργολάβο την ανέκκλητη εντολή και πληρεξουσιότητα να προβαίνουν για λογαριασμό τους στις συστάσεις πραγματικών δουλειών υπέρ συνιδιοκτητών ή τρίτων στους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων της οικοδομής, αναγνωρίζοντας τις εν λόγω συμβάσεις ως έγκυρες και απρόσβλητες. Τα ανωτέρω έγιναν δεκτά με την εκκαλούμενη απόφαση, για την κρίση της οποίας ως προς το κεφάλαιο αυτό δεν προβάλλεται αιτίαση με σχετικό λόγο έφεσης.

Περαιτέρω, από τα ίδια πιο πάνω αποδεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε ότι α) δυνάμει του αριθμ. .../7.5.1996 πωλητηρίου συμβολαίου του συμβολαιογράφου Α. Π., που μεταγράφηκε νόμιμα, οι οικοπεδούχοι με τη σύμπραξη της εργολάβου μεταβίβασαν στους πρώτο και δεύτερη των εναγόμενων κατά συγκυριότητα, αδιαίρετα και κατ' ισομοιρία, την υπό στοιχείο Α6 αποθήκη στο υπόγειο της πολυκατοικίας ως αυτοτελή οριζόντια ιδιοκτησία, η οποία έχει καθαρή επιφάνεια 7,10 τμ, και ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο 2/1000 εξ' αδιαιρέτου, υπέρ δε της αποθήκης αυτής συστήθηκε πραγματική δουλεία στον υπό στοιχείο Ρ2 χώρο στάθμευσης αυτοκινήτου στο ισόγειο (πυλωτή) της οικοδο-

μής, β) δυνάμει του αριθμ. .../23.5.1996 πωλητηρίου συμβολαίου του ιδίου ως άνω συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα, οι οικοπεδούχοι με τη σύμπραξη της εργολάβου μεταβίβασαν στον τρίτο εναγόμενο κατά κυριότητα την υπό στοιχεία Α2 αποθήκη του υπογείου της οικοδομής ως αυτοτελή οριζόντια ιδιοκτησία, η οποία έχει καθαρή επιφάνεια 2,70 τμ και ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο 2/1000 εξ' αδιαιρέτου, συστήθηκε δε υπέρ της εν λόγω αποθήκης πραγματική δουλεία στον υπό στοιχεία Ρ3 χώρο στάθμευσης αυτοκινήτου του ισογείου (πυλωτής) της πολυκατοικίας, γ) δυνάμει του αριθμ. .../7.5.1996 πωλητηρίου συμβολαίου του ιδίου άνω συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νόμιμα, οι οικοπεδούχοι με τη σύμπραξη της εργολάβου μεταβίβασαν κατά κυριότητα στη μη διάδικο Α. Λ. την υπό στοιχείο Α1 αποθήκη του υπογείου, ως αυτοτελή οριζόντια ιδιοκτησία, η οποία έχει καθαρή επιφάνεια 2,70 τ.μ. και ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο 2/1000 εξ' αδιαιρέτου, υπέρ δε της άνω αποθήκης συστήθηκε πραγματική δουλεία στον υπό στοιχεία Ρ4 χώρο στάθμευσης αυτοκινήτου του ισογείου (πυλωτής) της οικοδομής. Με το αριθμ. .../30.10.2000 δε πωλητήριο συμβόλαιο αγοράς του ιδίου ως άνω συμβολαιογράφου, το οποίο μεταγράφηκε νόμιμα, η ανωτέρω Α. Λ. μεταβίβασε κατά κυριότητα στην τέταρτη εναγόμενη την πιο πάνω αποθήκη και δ) δυνάμει του αριθμ. .../16.3.1995 πωλητηρίου συμβολαίου της συμβολαιογράφου Β.Κ.-Τ., που μεταγράφηκε νόμιμα, οι οικοπεδούχοι με τη σύμπραξη της εργολάβου μεταβίβασαν στους έκτο και έβδομη των εναγομέ-

νων κατά συγκυριότητα, αδιαίρετα και κατ' ισομοιρία, την υπό στοιχεία Α2 αποθήκη του υπογείου της οικοδομής ως αυτοτελή ανεξάρτητη ιδιοκτησία, η οποία έχει καθαρή επιφάνεια 7,10 τμ και ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο 2/1000, συνεστήθη δε υπέρ της αποθήκης αυτής πραγματική δουλεία στον υπό στοιχείο Ρ7 χώρο στάθμευσης αυτοκινήτου του ισογείου (πυλωτής) της πολυκατοικίας.

Ερμηνεύοντας τις ως άνω δικαιοπραξίες σύστασης πραγματικών δουλειών, όπως απαιτεί η καλή πίστη, λαμβάνοντας υπόψη και τα συναλλακτικά ήθη, οι διάδικοι προσέδωσαν τον εσφαλμένο χαρακτηρισμό με τα ως άνω πωλητήρια συμβόλαια «σύσταση πραγματικής δουλειάς» στην παραχώρηση, όπως και ήθελαν, του δικαιώματος αποκλειστικής χρήσης των συγκεκριμένων χώρων στάθμευσης και, επομένως, το δικαίωμα αποκλειστικής χρήσης των εν λόγω χώρων, με τον ως άνω εσφαλμένο χαρακτηρισμό, ήταν αυτό που παραχωρήθηκε στους ως άνω εναγόμενους αγοραστές. Η παραχώρηση αυτή είναι άκυρη, ως αντικείμενη σε απαγορευτική διάταξη νόμου (αρθρ. 174 ΑΚ), εφόσον κατά τις αναγκαστικού δικαίου διατάξεις των αρθ. 13 παρ. 3 Ν. 1221/1981 και το ΠΔ 1340/1981, επιβάλλεται η εξασφάλιση θέσεων στάθμευσης των αυτοκινήτων των ιδιοκτητών των διαμερισμάτων στην πυλωτή της οικοδομής, η οποία είναι κοινόχρηστος χώρος. Συνεπώς, η παραχώρηση της αποκλειστικής χρήσης των πέντε (5) εκ των δέκα (10) συνολικά θέσεων στάθμευσης αυτοκινήτων της πυλωτής της πολυκατοικίας σε ιδιοκτήτες όχι διαμερισμάτων, αλλά αποθηκών που

κείται στο υπόγειο της οικοδομής και αποτελούν βοηθητικούς χώρους χωρίς δική τους αυτοτελή λειτουργικότητα και η συνακόλουθη καθολική στέρηση της ελεύθερης σύγκλησης από τους ενάγοντες, ιδιοκτήτες διαμερισμάτων, του ήμισυ εκ του παραπάνω κοινόχρηστου χώρου, που έχει ως αποτέλεσμα να μη μπορούν οι παραπάνω (ενάγοντες) να εξασφαλίσουν στην πυλωτή επαρκείς θέσεις στάθμευσης των αυτοκινήτων τους και να στερούνται έτσι της δυνατότητας χρήσης κοινοκτήτου και κοινοχρήστου μέρους της οικοδομής, αντίκειται στις ανωτέρω διατάξεις του νόμου και οι εν λόγω παραχωρήσεις της χρήσης των χώρων αυτών είναι άκυρες, όπως έγινε δεκτό με την προσβαλλόμενη απόφαση, για την κρίση της οποίας ως προς το κεφάλαιο αυτό δεν προβάλλεται αιτίαση με σχετικό λόγο έφεσης.

Ωστόσο, η άσκηση των δικαιωμάτων των εναγόντων να ζητήσουν να αναγνωρισθεί η εν λόγω ακυρότητα, ότι αυτοί είναι συγκύριοι κατά τα προαναφερόμενα ποσοστά συγκυριότητας εξ' αδιαιρέτου έκαστος των επιδίκων χώρων στάθμευσης και να υποχρεωθούν οι ανωτέρω εναγόμενοι - εκκαλούντες και κάθε τρίτος που έλκει από αυτούς δικαίωμα σε απόδοση της χρήσης αυτών κατά τα ανωτέρω ιδανικά τους μερίδια, υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη, τα συναλλακτικά ήθη, ο κοινωνικός και οικονομικός σκοπός του δικαιώματος και δεν είναι ανεκτή κατά τις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις του μέσου ανθρώπου, διότι σύμφωνα και με τα προεκτεθέντα: 1) οι ενάγοντες, οι οποίοι προσχώρησαν και αποδέχθηκαν συμβολαιογραφικώς την ανωτέρω αριθμ.

.../23.12.1994 πράξη σύστασης οριζόντιας ιδιοκτησίας και κανονισμού πολυκατοικίας, παρέσχαν στους οικοπεδούχους και στην εργολάβο την εντολή και πληρεξουσιότητα να παραχωρήσουν στους εναγόμενους - εκκαλούντες την αποκλειστική χρήση των επιδίκων χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων, αναγνωρίζοντας τις εν λόγω παραχωρήσεις ως έγκυρες και απρόσβλητες. 2) Οι εναγόμενοι - εκκαλούντες στάθμευσαν αδιαιμήτητα επί δώδεκα (12) σχεδόν έτη συνεχώς επί των συγκεκριμένων χώρων στάθμευσης κάτω από τα βλέμματα των εναγόντων. 3) Οι εναγόμενοι - εκκαλούντες τους συγκεκριμένους χώρους της πυλωτής τους κατέλαβαν αυθαίρετως, αλλά με την πεποίθηση ότι ασκούν νόμιμο δικαίωμα, αφού το δικαίωμα της αποκλειστικής χρήσης τους παραχωρήθηκε σ' αυτούς συμβολαιογραφικώς από τους οικοπεδούχους και την εργολάβο, οι οποίοι ενεργούσαν κατ' εντολή και για λογαριασμό των συνιδιοκτητών διαμερισμάτων, μεταξύ των οποίων και οι ενάγοντες. Μάλιστα οι εναγόμενοι - εκκαλούντες κατέβαλλαν στον εκάστοτε διαχειριστή της πολυκατοικίας, που ενήργησε ως εντολοδόχος του συνόλου των συνιδιοκτητών ως ομάδας, τις αναλογούσες κοινόχρηστες δαπάνες για τη συμμετοχή τους στο φωτισμό και στην καθαριότητα των χώρων στάθμευσης της πυλωτής και του υπογείου. 4) Εξασφαλίστηκαν για τους ενάγοντες θέσεις στάθμευσης αυτοκινήτων στην υπόψη πολυκατοικία. Όπως προαναφέρθηκε, στους δύο πρώτους των εναγόντων έχει παραχωρηθεί ο υπό στοιχεία Υ8 χώρος στάθμευσης και στους έκτο και έβδομο των εναγόντων παραχωρήθηκε ο υπό στοιχεία Υ2 χώρος στάθμευσης

του υπογείου, ενώ και οι λοιποί τρεις (3) ενάγοντες έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν τους λοιπούς τρεις (3) τουλάχιστον αδιάθετους από τους είκοσι εννιά (29) χώρους στάθμευσης που υπάρχουν στην αποτελούμενη από δέκα (10) διαμερίσματα πολυκατοικία. 5) Οι ενάγοντες, καθ' όλο αυτό το χρονικό διάστημα των δώδεκα (12) σχεδόν ετών, κατά τη διάρκεια του οποίου κάτω από τα βλέμματά τους οι εναγόμενοι - εκκαλούντες χρησιμοποιούσαν τους επίδικους χώρους ως χώρους στάθμευσης των αυτοκινήτων τους, ουδέποτε διαμαρτυρήθηκαν και αποδέχονταν την αποκλειστική χρήση τους από τους τελευταίους. Για πρώτη φορά διαμαρτυρήθηκαν με την άσκηση της ένδικης αριθμ. εκθ. κατάθεσης 730/13.10.2008 αγωγής. Εξ' αιτίας αυτών δημιούργησαν στους ενάγοντες - εκκαλούντες την εύλογη πεποίθηση ότι ποτέ δεν θα ασκήσουν δικαιώματα συγχρήσεως επί των επιδίκων χώρων στάθμευσης. Εξ' άλλου, ενώ οι ενάγοντες έχουν τη δυνατότητα στάθμευσης των αυτοκινήτων τους στους άνω χώρους στάθμευσης, οι εκκαλούντες - εναγόμενοι βρίσκονται σε ιδιαίτερα δυσμενή θέση με την ενδεχόμενη απόδοση των επιδίκων χώρων, έπειτα από τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, καθόσον οι διαθέσιμοι ιδιωτικοί χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων και δη οι στεγασμένοι, όπως οι επίδικοι, που αυτοί θα αναγκασθούν να αναζητήσουν λόγω της έλλειψης ελεύθερων θέσεων στάθμευσης παραπλεύρως των δημοτικών οδών, οι οποίες δεν επαρκούν λόγω του μεγάλου αριθμού αυτοκινήτων, είναι δυσεύρετοι, και για την παραχώρηση της χρήσης τους απαιτούνται χρηματικά ποσά κατά πολύ μεγαλύτερα εκείνων που κατέ-

βαλαν για την παραχώρηση της χρήσης των επιδίκων χώρων. Η άσκηση συνεπώς των ενδίκων δικαιωμάτων υπερβαίνει προφανώς, όπως προαναφέρθηκε, τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη, τα συναλλακτικά ήθη και ο κοινωνικός και οικονομικός σκοπός του δικαιώματος και αποκρούεται ως καταχρηστική κατά το αρθ. 281 ΑΚ. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που με την προσβαλλόμενη απόφασή του, απέρριψε ως μη νόμιμη τη σχετική ένσταση των εφισιβλήτων - εναγομένων, που παραδεκτά είχαν προβάλει πρωτοδίκως με τις εμπροθέσμως κατατεθείσες προτάσεις τους και με σχετική προφορική καταχώρηση στα πρακτικά, και δέχθηκε ως ουσιαστικά βάσιμη την ένδικη αγωγή ως προς αυτούς, έσφαλε. Επομένως, πρέπει, κατά παραδοχή της κρινόμενης έφεσης ως κατ' ουσίαν βάσιμης, να εξαφανισθεί η εσφαλμένη μερικώς, κατά τις διατάξεις της που αφορούν του εκκαλούντες και, αφού κρατηθεί η υπόθεση από το Δικαστήριο τούτο για την κατ' ουσίαν έρευνα (αρθρ. 535 παρ. 1 ΚΠολΔ), να απορριφθεί η αγωγή ως προς τους ανωτέρω εναγομένους - εκκαλούντες...

252/2012

Πρόεδρος: Δημήτρα Τσουτσάνη
Εισηγήτρια: Ευαγγελία Καρδάση
Δικηγόροι: Ιωάν. Μηλίνης, Ευαγγελία Δοξαρά - Πέτρος Δημοβέλης

Επί πτωχευτικής διεκδίκησης κινητών, κατά το κοινό ή το πτωχευτικό δίκαιο, εφαρμογή της διαδικασίας του 673 ΕμπΝ. Άσκηση της αξίωσης του κυρίου με αίτηση στο σύνδικο, που μπορεί να την κάνει δεκτή εφόσον δοθεί άδεια από τον εισηγητή δικαστή

και επικυρωθεί από το (πτωχευτικό) δικαστήριο.

Με τη χρηματοδοτική μίσθωση, αντικείμενο της οποίας μπορεί να είναι και κινητό που αγόρασε προηγουμένως η εκμισθώτρια εταιρία από το μισθωτή (αντίστροφη χρηματοδοτική μίσθωση) και υπόκειται σε συστατικό τύπο (ιδιωτικό συμφωνητικό επί κινητού), η εκμισθώτρια εταιρία υποχρεούται σε παραχώρηση έναντι μισθώματος της χρήσης του πράγματος στο μισθωτή, παρέχοντάς του το δικαίωμα ανανέωσης της μίσθωσης για ορισμένο χρόνο ή αγοράς του πράγματος, που μπορεί συμβατικά να ασκηθεί και πριν τη λήξη της μίσθωσης, η συμβατική διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 3 ετών για κινητά.

Με την καταχώριση της χρηματοδοτικής μίσθωσης κινητού στα βιβλία των κατά νόμο Πρωτοδικείων τα συμβατικά δικαιώματα του μισθωτή αντιστάσσονται κατά τρίτων, που δεν μπορούν ως τη λήξη της να αποκτήσουν εμπράγματο δικαίωμα στο πράγμα. Λήξη χρηματοδοτικής μίσθωσης με καταγγελία αλλά και με πτώχευση του μισθωτή, μετά την οποία αναζήτηση του πράγματος με αγωγή νομής ή διεκδικητική κατά του συνδίκου κατά τη διαδικασία του 673 ΕΝ, με ποινή απαράδεκτου.

Τριτανακοπή κατά αποφάσεων εκούσιας δικαιοδοσίας από τρίτο με έννομο συμφέρον, λόγω βλάβης του. Επί παραδοχής της η απόφαση ακυρώνεται ως προς τον τριτανακόπτοντα ή, επί αδιαίρετου δικαίου, ως προς όλους τους διαδίκους και ακολουθεί έρευνα της αρχικής αίτησης. Αρμο-

διότητα του εκδόντος την τριτανακοπόμενη απόφαση, δίχως δυνατότητα παρέκτασης.

{...} Σε περίπτωση διεκδίκησεως κινητών πραγμάτων «εν τη πτωχεύσει», δηλαδή μετά την πτώχευση του κατέχοντος αυτά εμπόρου και κατά τη διάρκεια αυτής, είτε η διεκδίκηση αυτών στηρίζεται στο κοινό δίκαιο είτε στις ειδικές διατάξεις του πτωχευτικού δικαίου (στη δεύτερη περίπτωση αποδίδεται ο όρος «πτωχευτική διεκδίκηση»), εφαρμογή έχει η από το άρθρο 673 ΕμπΝ προβλεπόμενη σύντομη ειδική διαδικασία, η οποία θεσπίσθηκε για οικονομία χρόνου και δαπανών που θα βαρύνουν την πτωχευτική περιουσία, για ματαίωση του άμεσου κινδύνου συμμετοχής των πραγμάτων του τρίτου στο ενεργητικό του πτωχεύσαντος και για την επακολουθούσα εκκαθάριση του ενεργητικού αυτού. Έτσι, κατά την καθιερούμενη από την παραπάνω διάταξη του ΕμπΝ διαδικασία, η αξίωση του διεκδικούντος κυρίου κατά του πτωχεύσαντος κατόχου του διεκδικούμενου πράγματος, είτε στηρίζεται στις γενικές διατάξεις (αρθρ. 1094 επ. ΑΚ) είτε στις ειδικές διατάξεις του πτωχευτικού δικαίου (αρθρ. 668 επ. ΕμπΝ), υποβάλλεται με αίτηση στο σύνδικο της πτωχεύσεως, ο οποίος μπορεί να κάνει δεκτή την αίτηση αυτή, εφόσον α) δοθεί άδεια (έγκριση) από τον εισηγητή δικαστή, και β) η έγκριση αυτή επικυρωθεί από το (πτωχευτικό) δικαστήριο, μετά από έκθεση του εισηγητή. Κατά τη σχετική δίκη κλητεύεται ο πτωχός, η δε πρόσκλησή του δημοσιεύεται και στο Δελτίο Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών. Αν εγερθεί διένεξη εκ μέρους των

συνδίκων ή προβληθούν αντιρρήσεις από κάποιον πιστωτή κατά της παραδοχής της περί διεκδικήσεως αιτήσεως, το πτωχευτικό δικαστήριο, μετά από έκθεση του εισηγητή και αφού κλητευθεί και ο πτωχός, αποφασίζει για την παραδοχή ή μη της προβληθείσας αξιώσεως (βλ. ΕφΔωδ 93/08 Νόμος, ΕφΑθ 1702/94 ΝοΒ 1995. 61, ΕφΑθ 3573/88 αδημ., ΕφΑθ 1535/85 ΕΕμπΔ ΛΣΤ. 523, Κ. Ρόκα, ΠτωχΔικ, Β' εκδ., παρ. 55, Κοτσίρη, ΠτωχΔικ, εκδ. 6η, παρ. 181-182, σελ. 378-380).

Περαιτέρω, με το Ν. 1665/1986, όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση και συμπλήρωσή του με το άρθρο 11 του Ν. 2367/1995, καθιερώθηκε στην Ελλάδα η σύμβαση της χρηματοδοτικής μίσθωσης. Με τη σύμβαση αυτή, αντικείμενο της οποίας μπορεί να είναι και κινητό που αγόρασε προηγουμένως η εκμισθώτρια εταιρία από το μισθωτή (αντίστροφη χρηματοδοτική μίσθωση, αρθρ. 1 παρ. 2 βλ. και Απ. Γεωργιάδη Νέες Μορφές Συμβάσεων της Σύγχρονης Οικονομίας, 4η εκδ., σελ. 45), και υπόκειται σε συστατικό τύπο, που στην περίπτωση μίσθωσης κινητού είναι το ιδιωτικό έγγραφο (αρθρ. 1 παρ. 3), η εκμισθώτρια (που είναι εταιρία ανώνυμη, η οποία έχει ως αποκλειστικό σκοπό τη σύναψη τέτοιων συμβάσεων και για τη σύσταση της οποίας απαιτείται ειδική άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος, δημοσιευμένη στο οικείο τεύχος της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως), υποχρεώνεται να παραχωρεί έναντι μισθώματος τη χρήση του πράγματος που προορίζεται αποκλειστικά για επαγγελματική χρήση του αντισυμβαλλόμενου, παρέχοντας συγχρόνως στον τελευταίο το δικαίωμα είτε να αγοράσει το

πράγμα είτε να ανανεώσει τη μίσθωση για ορισμένο χρόνο. Οι συμβαλλόμενοι έχουν την ευχέρεια να ορίσουν ότι το δικαίωμα αγοράς μπορεί να ασκηθεί και πριν από τη λήξη του χρόνου της μίσθωσης (αρθρ. 1 παρ. 1β), ο οποίος χρόνος της συμφωνημένης διάρκειας δε μπορεί να είναι μικρότερος των τριών ετών για τα κινητά κατ' αρθρ. 3 παρ. 1 (βλ. 654/08 Δνη 2009. 616, ΕφΑθ 4148/07 ΝοΒ 2007. 2149, ΕφΑθ 8345/06 Δνη 2007. 1134, ΕφΑθ 6188/06 ΔΕΕ 2007. 204). Η χρηματοδοτική μίσθωση υπόκειται επιπλέον και σε διατυπώσεις δημοσιότητας, οι οποίες προκειμένου για κινητό συνίσταται στην καταχώριση της σύμβασης στο βιβλίο του άρθρου 5 του ΝΔ 1038/1949 του πρωτοδικείου της κατοικίας ή της έδρας του μισθωτή και του Πρωτοδικείου Αθηνών. Από την καταχώρηση αυτή τα δικαιώματα του μισθωτή από τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης αντιτάσσονται κατά παντός τρίτου και τρίτο δε μπορούν έως τη λήξη της χρηματοδοτικής μισθώσεως να αποκτήσουν με οποιονδήποτε τρόπο κυριότητα ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα πάνω στο πράγμα. Οι διατάξεις για την καλόπιστη κτήση κυριότητας ή άλλου εμπράγματος δικαιώματος από μη κύριο, για το τεκμήριο κυριότητας κατά το άρθρο 1110 του αστικού κώδικα και για την τακτική χρησικτησία, καθώς επίσης οι διατάξεις των άρθρων 1057 και 1058 του αστικού κώδικα και του άρθρου 1 παρ. 2 του Ν. 4112/1929 δεν εφαρμόζονται. Έτσι, επέρχεται ένα είδος «εμπραγμάτωσης» των ενοχικών δικαιωμάτων του μισθωτή από τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης, που φθάνει μέχρι του σημείου, μετά την καταχώρηση της σύμβασης στα δημό-

σια βιβλία, να απαγορεύεται οποιαδήποτε μεταβίβαση του πράγματος σε τρίτο ή η κτήση εμπράγματος δικαιώματος πάνω στο πράγμα (βλ. Απ. Γεωργιάδη οπ, σελ. 63).

Η λήξη της χρηματοδοτικής μίσθωσης επέρχεται, εκτός των άλλων, και με την πτώχευση του μισθωτή, καθώς και με καταγγελία της συμβάσεως. Ο εκμισθωτής έχει δικαίωμα καταγγελίας της συμβάσεως πριν από τη λήξη της, αν ο μισθωτής αθετήσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις, κυρίως αν περιέλθει σε υπερήμερία ως προς την πληρωμή του μισθώματος. Με την καταγγελία λύεται η χρηματοδοτική μίσθωση και ο εκμισθωτής δικαιούται να αναζητήσει το πράγμα από το μισθωτή, είτε με διεκδικητική αγωγή (αρθρ. 1094 ΑΚ), είτε με την αγωγή αποβολής από τη νομή (αρθρ. 987 ΑΚ) είτε με αίτηση για λήψη ασφαλιστικών μέτρων νομής (βλ. ΕφΑθ 654/08 Δνη 2009. 616, ΕφΑθ 8345/2006 Δνη 2007. 1134, ΕφΑθ 5636/03 Δνη 2004. 265, ΕφΑθ 2814/00 ΔΕΕ 2000. 1108, Απ Γεωργιάδη ό.π. σελ 83 και 95, Παπαποστόλου ΝοΒ 36. 1563, Π. Μάλη, Η χρηματοδοτική μίσθωση, εκδ. 1990, σελ. 179). Εξάλλου, με την πτώχευση του μισθωτή, κατά ρητή επιταγή του νόμου (αρθρ. 4 παρ. 3) επέρχεται λύση της χρηματοδοτικής μίσθωσης, χωρίς να απαιτείται καταγγελία ή άλλη δικαστική ή εξώδικη ενέργεια του εκμισθωτή, ο οποίος, εφόσον ο μισθωτής δεν αποδώσει οικειοθελώς το πράγμα, δικαιούται ως κύριος και νομέας να ζητήσει την απόδοσή του με διεκδικητική αγωγή. Η διεκδικητική αγωγή δε θα γίνει βάσει των άρθρων 668-671 ΕΝ, αλλά βάσει των άρθρων 1094 επ. ΑΚ και θα στραφεί κατά του συνδίκου,

ο οποίος νομιμοποιείται παθητικώς για τη διεξαγωγή της σχετικής δίκης, για την οποία πρέπει να ακολουθηθεί η διαδικασία του άρθρου 673 ΕΝ, άλλως η αγωγή είναι απαράδεκτη (βλ. ΕφΑθ 1702/94 ΝοΒ 1995. 61, Κ. Ρόκα, Πτωχ.Δικ., εκδ. 1978, παρ. 55, σελ 206, Απ. Γεωργιάδη, ό.π. σελ. 96).

Τέλος, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 583, 586, 590, 739, 748 παρ. 3 και 773 ΚΠολΔ προκύπτει ότι κατά των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας μπορεί να ασκήσει τριτανακοπή κάθε τρίτος, εφόσον έχει έννομο συμφέρον. Ως τρίτος νοείται όποιος δεν απέκτησε την ιδιότητα του διαδίκου κατά την έννοια της εκουσίας δικαιοδοσίας, δηλαδή δεν είναι αιτών στη σχετική δίκη ή δεν άσκησε παρέμβαση ή δεν κλητεύθηκε με διαταγή του δικαστή (κατά την κατάθεση της αίτησης) ή δεν προσεπικλήθηκε με διαταγή του δικάζοντος δικαστηρίου να λάβει μέρος σ' αυτή. Έννομο συμφέρον για την άσκηση τριτανακοπής έχει εκείνος που βλάπτεται άμεσα ή έμμεσα από τις έννομες συνέπειες της τριτανακοπτόμενης απόφασεως ή εκείνος για τα συμφέροντα του οποίου δημιουργείται άμεσος ή ενδεχόμενος κίνδυνος από την έκδοση αυτής και τις έννομες συνέπειές της (βλ. ΑΠ 41/03 αδημ., ΑΠ 128/91 ΝοΒ 40. 866, ΕφΔωδ 236/09 Νόμος, ΕφΔωδ 177/07 Νόμος). Στην τριτανακοπή αυτή δεν υπάρχει ανάγκη επικλήσεως και αποδείξεως δόλου ή συμπαιγνίας των διαδίκων (βλ. ΑΠ 1345/10 Δ 2011. 986), με την παραδοχή της δε η προσβαλλόμενη απόφαση ακυρώνεται ή κηρύσσεται ανενεργός ως προς τον τριτα-

νακόπτοντα ή αν πρόκειται για αδιαίρετο δίκαιο ως προς όλους τους διαδίκους, και προχωρεί σε αντίστοιχη έρευνα της αρχικής αίτησης επί της οποίας εκδόθηκε η τριτανακοπτόμενη απόφαση (βλ. ΑΠ 1084/90 ΕΕΝ 1991. 433, ΕφΠειρ 197/02 ΔΕΕ 2002. 497, ΕφΑθ 7602/04 ΔΕΕ 2005. 178, ΕφΔωδ 236/09 Νόμος, Κεραμέα / Κονδύλη / Νίκα, Ερμ. ΚΠολΔ 773 αριθ. 10, σελ. 1529). Περαιτέρω, η εν λόγω τριτανακοπή εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 773 ΚΠολΔ που παραπέμπει στις διατάξεις των άρθρων 743 έως 759 του ιδίου Κώδικος, ενώ, κατά παραπομπή του άρθρου 741, εφαρμόζονται συμπληρωματικά και οι γενικές διατάξεις των άρθρων 586-590 ΚΠολΔ (βλ. ΑΠ 41/03 Νόμος, ΑΠ 731/90 ΕΕΝ 1991. 239, ΕφΑθ 1184/09 Δνη 2009. 1456, Κεραμέα / Κονδύλη / Νίκα, Ερμ. ΚΠολΔ 773 αριθ. 4, σελ. 1528). Ως εκ τούτου, αρμόδιο καθ' ύλη και κατά τόπο για την εκδίκαση της αυτοτελούς ανακοπής είναι αποκλειστικά, σύμφωνα με το άρθρο 587, το δικαστήριο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση. Η αρμοδιότητα αυτή εξετάζεται και αυτεπαγγέλτως, δεν υφίστανται δε περιθώρια παρεκτάσεως, αφού με τη διάταξη του άρθρου 587 καθορίζεται όχι μόνο η κατά τόπον αλλά και η καθ' ύλη αρμοδιότητα του δικαστηρίου (βλ. ΕφΑθ 8164/04 ΔΕΕ 2005. 304, ΕφΔωδ 53/98 ΕπΕμπΔ 1999. 501, ΕφΠειρ 972/95 Δ 1996. 529, Νίκα, ΠολΔικ, τομ. ΙΙΙ, παρ. 123 ΙV αριθμ. 28, σελ. 591).

Εξάλλου, κατά τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 585 ΚΠολΔ, που εφαρμόζεται και επί τριτανακοπής, κατά τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 588 του ιδίου Κώδικα,

το έγγραφο της τριτανακοπής πρέπει να περιέχει, εκτός από τα στοιχεία που αναφέρονται στα άρθρα 118 έως 120 ΚΠολΔ, και τους λόγους της, οι οποίοι, ενόψει του ότι οι προϋποθέσεις της άσκησης τριτανακοπής καθορίζονται στο άρθρο 583 ΚΠολΔ, είναι η μη συμμετοχή του τριτανακόπτοντος ή η μη πρόσκληση αυτού να συμμετάσχει στη δίκη, κατά την οποία εκδόθηκε η τριτανακοπτόμενη απόφαση, και η επίκληση βλάβης των συμφερόντων του. Οι λόγοι αυτοί αποτελούν οιονεί παράπονα με τα οποία προβάλλονται νομικοί λόγοι ή πραγματικά περιστατικά που καθιστούν τη με την τριτανακοπτόμενη απόφαση εξεχθείσα δικαστική κρίση βλαπτική για τα έννομα συμφέροντα του τριτανακόπτοντος και συνεπώς δικαιολογούν την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος για την άσκηση τριτανακοπής. Με την έννοια αυτή οι λόγοι της τριτανακοπής είναι ορισμένοι, όταν με τα εκτιθέμενα με αυτούς προκύπτει σαφώς ο αιτιώδης σύνδεσμος της εξεχθείσας δικαστικής κρίσης στην τριτανακοπτόμενη απόφαση και της βλάβης ή του κινδύνου βλάβης των εννόμων συμφερόντων του τριτανακόπτοντος (βλ. ΑΠ 2014/84 ΝοΒ 33, 1158, ΕφΑθ 1184/09 Δνη 2009. 1456, ΕφΘεσ 2093/89 Δνη 1991. 1268).

Στην προκειμένη περίπτωση, με την κρινόμενη τριτανακοπή η τριτανακόπτουσα και ήδη εκκαλούσα ανώνυμη εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης ισχυρίσθηκε ότι, με σύμβαση που καταρτίσθηκε εγγράφως μεταξύ αυτής και της πρώτης των καθ' ων η τριτανακοπή και ήδη πρώτης των εφεσιβλήτων εταιρίας περιορισμένης ευθύνης που έχει κηρυχθεί σε πτώχευση και εκπροσωπείται από τη σύνδικο της

πτώχευσης, για την οποία (σύμβαση) τηρήθηκαν οι διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 4 παρ. 2 του Ν. 1665/1986, με την καταχώρησή της στα οικεία βιβλία του Πρωτοδικείου Λάρισας, όπου η έδρα της εφεσίβλητης, και του Πρωτοδικείου Αθηνών, παραχώρησε έναντι μισθώματος στην άνω εφεσίβλητη, αποκλειστικά για επαγγελματική της χρήση, την περιγραφόμενη στην αγωγή πλεκτομηχανή, την οποία προηγουμένως η εφεσίβλητη της είχε μεταβιβάσει κατά κυριότητα, λόγω πωλήσεως. Ότι η εφεσίβλητη περιήλθε σε υπερημερία περί την πληρωμή του συμφωνημένου μισθώματος και, κατόπιν αυτού, η εκκαλούσα, με εξώδικη δήλωση που της επέδωσε, κατήγγειλε την επίδικη σύμβαση και ζήτησε την απόδοση του μισθίου. Ότι στη συνέχεια κηρύχθηκε η εφεσίβλητη σε κατάσταση πτωχεύσεως, στα πλαίσια της οποίας εκδόθηκε, κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, η 13/2009 οριστική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας με την οποία, τηρηθείσης της διαδικασίας του άρθρου 673 ΕμπΝ, μετά από έγκριση του Εισηγητή της πτωχεύσεως, έγινε δεκτή η αίτηση διεκδικήσεως της άνω μισθωθείσας πλεκτομηχανής, την οποία υπέβαλαν στη σύνδικο της πτωχεύσεως οι τρίτος και τέταρτη των καθ' ων η τριτανακοπή και ήδη τρίτος και τέταρτη των εφεσιβλήτων για αποχωρισμό από την πτωχευτική περιουσία και απόδοση σ' αυτούς του πράγματος. Ότι η απόφαση αυτή προσβάλει το δικαίωμα κυριότητας της εκκαλούσας στο μίσθιο πράγμα και βλάπτει άμεσα τα συμφέροντά της. Γι' αυτό, ως τρίτη μη μετέχουσα ως διάδικος στη δίκη, κατά την οποία εκδόθηκε η άνω απόφαση,

ζήτησε, επικαλούμενη έννομο συμφέρον, η εν λόγω απόφαση να ακυρωθεί ως προς την επίδικη πλεκτομηχανή και, αφού αναγνωρισθεί κυρία της τελευταίας, να αποχωρισθεί αυτή από την πτωχευτική περιουσία και να αποδοθεί στην ίδια.

Η τριτανακοπή αυτή εισήχθη για να εκδικασθεί, κατά την ειδική διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, ενώπιον του δικαστηρίου που εξέδωσε την τριτανακοπτόμενη απόφαση, ήτοι ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, το οποίο, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στη μείζονα σκέψη, ήταν καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιο προς τούτο, κατ' άρθρο 587 ΚΠολΔ. Το εν λόγω Δικαστήριο, όμως, έκρινε, με την εκκαλουμένη απόφαση ότι δεν έχει αρμοδιότητα και, αφού κηρύχθηκε καθ' ύλην αναρμόδιο, παρέπεμψε την υπόθεση για να εκδικασθεί από το Μονομελές Πρωτοδικείο Λάρισας. Συνεπώς, έσφαλε περί την ερμηνεία και την εφαρμογή του νόμου και πρέπει η εκκαλουμένη απόφαση να εξαφανισθεί, κατά παραδοχή του σχετικού λόγου και της έφεσης στο σύνολό της κατ' ουσίαν. Μετά ταύτα, πρέπει να κρατηθεί από το Δικαστήριο τούτο η τριτανακοπή, η οποία είναι αρκούντως ορισμένη και νόμιμη, κατά το αίτημά της για ακύρωση της προσβαλλομένης απόφασης, θεμελιούμενη στις προδιαληφθείσες διατάξεις, και να εξετασθεί περαιτέρω κατ' ουσίαν, κατά την προσήκουσα διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας. Κατά το αίτημά της, όμως, για αναγνώριση της τριτανακόπτουσας κυρίας του μισθίου αντικειμένου και απόδοσή του σ' αυτήν, κατόπιν αποχωρισμού του από την πτωχευτική περιουσία, πρέπει η τριτανακοπή να απορρι-

φθεί ως απαράδεκτη, σύμφωνα και με το βάσιμο περί αυτού ισχυρισμό των τρίτου και τετάρτου των καθ' ων η τριτανακοπή, καθόσον αφορά διεκδίκηση κινητού «εν τη πτωχεύσει» και δεν τηρήθηκε η ανωτέρω προβλεπόμενη από το άρθρο 673 ΕμπΝ ειδική διαδικασία, καθόσον η σχετική αξίωση υποβλήθηκε απευθείας με την τριτανακοπή ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ενώ, όπως προαναφέρθηκε, έπρεπε να υποβληθεί με αίτηση στο σύνδικο της πτώχευσης και να αποφανθεί το πτωχευτικό Δικαστήριο, μετά από έκθεση του εισηγητή της πτώχευσης.

Από τις καταθέσεις ... αποδείχθηκαν, σύμφωνα και με τα διδάγματα της κοινής πείρας, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Δυνάμει του με αριθ. .../21.4.2004 ιδιωτικού συμφωνητικού και του με αριθ. .../21.4.2004 παραρτήματος τούτου συνήφθη μεταξύ της τριτανακόπτουσας ανώνυμης εταιρίας χρηματοδοτικής μίσθωσης και της πρώτης των καθ' ων η τριτανακοπή εταιρίας περιορισμένης ευθύνης σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης, με την οποία η πρώτη παραχώρησε στη δεύτερη, αποκλειστικά για τις ανάγκες της επαγγελματικής της δραστηριότητας, τη χρήση μιας πλεκτομηχανής CMS 320.6 NOYMEPO ES ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΗ, με αριθ. 0143, αντί μηνιαίου μισθώματος 1.018,70 Ε, για χρονικό διάστημα 60 μηνών, παρέχοντάς της δικαίωμα κατά τη λήξη της μίσθωσης είτε να αγοράσει το μίσθιο είτε να ανανεώσει τη μίσθωση. Η σύμβαση καταρτίστηκε με τη μορφή της αντίστροφης χρηματοδοτικής μίσθωσης («lease-block»), καθόσον η πλεκτομηχανή ανήκε προηγουμένως στην μισθώτρια καθ' ης η τριτανακοπή, η οποία

μεταβίβασε αυτή κατά κυριότητα, λόγω πωλήσεως, αντί τιμήματος 59.000 Ε, στην εκμισθώτρια τριτανακόπτουσα, παρακρατώντας την κατοχή, με αντιφώνηση της νομής της. Για την πώληση συνετάγη μεταξύ των άνω διαδίκων το με αριθ. .../21.4.2004 ιδιωτικό συμφωνητικό, συγχρόνως δε με την κατάρτισή της η καθ' ης η τριτανακοπή εξέδωσε το με αριθ. .../21.4.2004 τιμολόγιο πωλήσεως - δελτίο αποστολής που μνημονεύεται σε όλα τα ανωτέρω ιδιωτικά συμφωνητικά, στο οποίο προσδιορίζεται ειδικότερα η πλεκτομηχανή με τα προεκτεθέντα στοιχεία. Μετά την κατάρτιση της επίδικης χρηματοδοτικής μισθώσεως, με την επιμέλεια της εκμισθώτριας τριτανακόπτουσας τηρήθηκαν οι διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 4 παρ. 2 του Ν. 1665/1986 και η σύμβαση καταχωρήθηκε, την 1.6.2004, με αριθ. 111/2004, στα οικεία βιβλία του Πρωτοδικείου Λάρισας, όπου η έδρα της μισθώτριας καθ' ης η τριτανακοπή, και στις 3.9.2004, με αριθ. 10377/2004, στα οικεία βιβλία του Πρωτοδικείου Αθηνών. Έτσι, από την καταχώρηση αυτή, με βάση τα διαλαμβανόμενα στη μείζονα σκέψη, μέχρι τη λήξη της επίμαχης χρηματοδοτικής μίσθωσης, δεν μπορούσε τρίτος να αποκτήσει κυριότητα στο μίσθιο πράγμα. Ωστόσο, η χρηματοδοτική μίσθωση έληξε πρόωρα, διότι από την 21.6.2005 η μισθώτρια καθ' ης η τριτανακοπή περιήλθε σε υπερήμερία ως προς την πληρωμή του συμφωνημένου μισθώματος και η εκμισθώτρια τριτανακόπτουσα με την από 18.4.2006 εξώδικη δήλωση, που της κοινοποίησε στις 4.5.2006 (βλ. την έκθεση επιδόσεως με αριθ. .../4.5.2006 της δικ. επιμελήτριας Ρ. Π.), κατήγγειλε τη σύμβα-

ση, ζητώντας την απόδοση του μισθίου.

Εξάλλου, στη συνέχεια, η μισθώτρια εταιρία κηρύχθηκε, με την 76/2006 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, σε κατάσταση πτωχεύσεως, οπότε η τριτανακόπτουσα εκμισθώτρια είχε δικαίωμα, σε κάθε περίπτωση, χωρίς κανένα περιορισμό, να διεκδικήσει και αναλάβει το πράγμα, σύμφωνα με τα ανωτέρω εκτεθέντα, ως κυρία και νομέας τούτου. Όταν, όμως, το ζήτησε από το σύνδικο της πτωχεύσεως πληροφορήθηκε ότι είχε εκδοθεί απόφαση για απόδοσή του στους τρίτο και τέταρτη των καθ' ων η τριτανακοπή. Πιο συγκεκριμένα, οι τελευταίοι μετά την κήρυξη της πτωχεύσεως, τηρώντας την ειδική διαδικασία του άρθρου 673 ΕμπΝ, υπέβαλαν στη σύνδικο της πτωχεύσεως την από 14.5.2007 αίτηση για διεκδίκηση και αποχωρισμό από την πτωχευτική περιουσία, εκτός των άλλων, και της πλεκτομηχανής με στοιχεία CMS 320.6 Typ. 511002 και σειριακό αριθμό 0143, επικαλούμενοι καταπιστευτική μεταβίβαση της κυριότητάς της σ' αυτούς από την πτωχή, με αντιφώνηση της νομής, ώστε να παραμείνει αυτή στην κατοχή του πράγματος (ΑΚ 977), η οποία (καταπιστευτική μεταβίβαση) έλαβε χώρα στις 10.12.2003 προς εξασφάλιση απαιτήσεώς τους για επιστροφή του ποσού των 90.000 Ε που είχαν δανείσει στην πτωχή. Επί της αιτήσεως, μετά την αριθ. 63/2007 έγκριση του Εισηγητή της πτώχευσης, εκδόθηκε η τριτανακοπτόμενη με αριθ. 13/2009 απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, ήτοι του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, που επικύρωσε την έγκριση του Εισηγητή ως βάσιμη κατ' ουσίαν και επέτρεψε στη σύνδικο της πτω-

χεύσεως να αποχωρήσει από την πτωχευτική περιουσία και να αποδώσει στους τρίτο και τέταρτη των καθ' ων η τριτανακοπή, μεταξύ άλλων κινητών πραγμάτων, και την άνω διεκδικούμενη από αυτούς πλεκτομηχανή. Η πλεκτομηχανή, ωστόσο, η οποία απετέλεσε αντικείμενο της χρηματοδοτικής μίσθωσης που σύνηψε η τριτανακόπτουσα με την πρώτη των καθ' ων η τριτανακοπή, αποδείχθηκε ότι δεν είχε μεταβιβασθεί καταπιστευτικώς στους τρίτο και τέταρτη των καθ' ων η τριτανακοπή προς εξασφάλιση της άνω απαιτήσεώς τους. Τούτο βεβαίωσε ρητώς και κατηγορηματικώς ο μάρτυρας των καθ' ων, Σ. Γ. Όμως, στη συνέχεια, ισχυρίσθηκε ότι η άνω διεκδικούμενη από τους τρίτο και τέταρτη των καθ' ων πλεκτομηχανή, η οποία τους αποδόθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση, πράγματι είχε μεταβιβασθεί σ' αυτούς καταπιστευτικά από την πρώτη των καθ' ων, ενώ η πλεκτομηχανή που απετέλεσε αντικείμενο της χρηματοδοτικής μισθώσεως ήταν άλλη, πανομοιότυπη με την αποδοθείσα στους άνω καθ' ων, αλλά με διαφορετικό σειριακό αριθμό, η οποία είχε πωληθεί σε τρίτο από τη σύνδικο της πτωχεύσεως. Εν τούτοις, όπως προκύπτει από το με αριθ. .../21.4.2004 τιμολόγιο πωλήσεως που, όπως προαναφέρθηκε, εξέδωσε η πρώτη των καθ' ων κατά την πώληση στην τριτανακόπτουσα της πλεκτομηχανής, την οποία στη συνέχεια η τελευταία της εκμίσθωσε με την επίδικη χρηματοδοτική μίσθωση, η εν λόγω πλεκτομηχανή με στοιχεία CMS 320.6 και σειριακό αριθμό 0143, ταυτίζεται με την ηλεκτρομηχανή που αποδόθηκε στους καθ' ων με την προσβαλλόμενη απόφαση,

ενώ αυτή που πωλήθηκε, σύμφωνα με την κατάθεση της συνδίκου της πτώχευσης που κλήθηκε προς παροχή διευκρινίσεων ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ήταν διαφορετική με στοιχείο CMS 320.6 C και σειριακό αριθμό 0010 (βλ. και την αριθ. 3/2009 έκθεση απογραφής της πτωχευτικής περιουσίας). Επομένως, η κατάθεση του άνω μάρτυρα των καθ' ων δεν κρίνεται πειστική. Άλλωστε, δεν ενισχύεται από κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο.

Κατ' ακολουθίαν, αποδείχθηκε ότι η ηλεκτρομηχανή, η οποία αποδόθηκε στους τρίτο και τέταρτη των καθ' ων με την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν είχε μεταβιβασθεί σ' αυτούς από την πρώτη των καθ' ων, αλλά στην τριτανακόπτουσα, προκειμένου να καταρτισθεί μεταξύ τους η επίδικη χρηματοδοτική μίσθωση. Μετά δε τη λήξη της χρηματοδοτικής μίσθωσης με την άνω καταγγελία, στην οποία προέβη η τριτανακόπτουσα, είχε αυτή δικαίωμα, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στη μείζονα σκέψη, να διεκδικήσει και να αναλάβει την ηλεκτρομηχανή, ως κυρία αυτής. Συνεπώς, προσβλήθηκε το δικαίωμα κυριότητας της τριτανακόπτουσας στην επίδικη πλεκτομηχανή με την προσβαλλόμενη απόφαση και πρέπει αυτή να ακυρωθεί ως προς την εν λόγω ηλεκτρομηχανή, δεκτής γενομένης της τριτανακοπής κατά το συναφές αίτημά της και ως βασίμου κατ' ουσίαν. Μετά ταύτα, σύμφωνα με τα ανωτέρω εκτεθέντα, πρέπει η αίτηση των τρίτου και τέταρτης των καθ' ων, για την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, καθ' ο μέρος με αυτή ζητήθηκε ο αποχωρισμός από την πτωχευτική περιουσία και απόδοση σ' αυτούς, ως κυρίους, της επίδικης

πλεκτομηχανής, να απορριφθεί ως αβάσιμη κατ' ουσίαν...

262/2012

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας

Εισηγήτρια: Μαρία - Μάριον Δερεχάνη

Δικηγόροι: Δήμητρα Μαραθιώτου, Αχιλ. Θεοχάρης

Αίτηση αναγνώρισης κυριότητας ακινήτου και διόρθωσης αρχικής εγγραφής στα κτηματολογικά βιβλία με συνένωση δύο γεωτεμαχίων υπό ένα ΚΑΕΚ.

Κατ' εφαρμογή του β.δ. 330/60 περί αποκαταστάσεως αστών προσφύγων, επί θανάτου του δικαιούχου αποκατάστασης πριν την έκδοση του παραχωρητηρίου, η αρξάμενη διαδικασία συνεχίζεται υπέρ των λοιπών δικαιούχων μελών της οικογενείας του, επ' ονόματι των οποίων πρέπει να εκδοθεί αυτό, άλλως το εκδοθέν στο όνομα του αποβιώσαντος εξομοιούται με μη εκδοθέν και ανακαλείται με νομαρχιακή απόφαση.

Επί δημόσιου κτήματος ανεπίδεκτου χρησικτησίας, αλλά αποβαλόντος αργότερα την ιδιότητά του αυτή, μη κτήση κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία εφόσον, αφότου κατέστη νομικά δυνατή η χρησικτησία του, δεν συμπληρώθηκε 20ετία.

{...} Η ήδη εκκαλούσα - ενάγουσα, με την από 29.8.2006 αγωγή της, την οποία απηύθυνε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου (αριθ. εκθ. κατ. 311/30.8.2006) κατά των εναγομένων και ήδη εφεσιβλήτων, αφού ισχυρίστηκε ότι

έχει καταστεί αποκλειστική κυρία του ευρισκόμενου στη Σ. και λεπτομερώς περιγραφόμενου στην αγωγή ακινήτου (οικοπέδου μετά οικίας), εκτάσεως 307 τμ, το οποίο κατά τη διαδικασία κτηματογράφησης έχει κατατμηθεί σε δύο γεωτεμάχια, το ένα εκτάσεως 211 τμ με ΚΑΕΚ ..., στο οποίο φέρεται η ίδια δικαιούχος αποκλειστικής κυριότητας, και το άλλο εκτάσεως 96 τμ με ΚΑΕΚ ..., στο οποίο δικαιούχοι συγκυριότητας φέρονται οι εναγόμενοι και η Φ. Κ., που έχει ήδη αποβιώσει και κληρονομήθηκε από τους τρεις πρώτους εναγόμενους και το οποίο συνιστά το επίδικο και ότι απέκτησε την κυριότητά της αυτή επί του επιδίκου κυρίως μεν κατά παράγωγο τρόπο (μεταβίβαση αιτία γονικής παροχής από τον κύριο αυτού, με συμβολαιογραφικό έγγραφο, που μεταγράφηκε νομίμως), επικουρικώς δε με τα προσόντα της τακτικής, άλλως της έκτακτης χρησικτησίας, με την προσμέτρηση και του χρόνου νομής των δικαιωπαρόχων της, κατά τις διακρίσεις της αγωγής, ζήτησε να αναγνωριστεί η κυριότητά της επί του επιδίκου και να γίνει η σχετική διόρθωση της αρχικής εγγραφής στα οικεία κτηματολογικά βιβλία, με τη συνένωση των δύο γεωτεμαχίων κυριότητάς της υπό ένα ΚΑΕΚ. Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση του ανωτέρω Δικαστηρίου, η οποία, αφού έκρινε νόμιμη αυτή, την απέρριψε ως ουσιαστικά αβάσιμη, αφού έκανε δεκτή στην ουσία της και την ένσταση των εναγομένων περί πράγματος ανεπιδέκτου χρησικτησίας. Κατά της αποφάσεως αυτής, παραπονεείται με την κρινόμενη έφεση και τους λόγους που διαλαμβάνονται σ' αυτή η ενάγουσα για κακή εκτίμηση των αποδεί-

ξεων και αναφορικώς με αυτές εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου, επιδιώκοντας την εξαφάνισή της, ώστε να γίνει εξολοκλήρου δεκτή η αγωγή.

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Δυνάμει του υπ' αριθμ. .../16.5.1929 πωλητηρίου συμβολαίου του συμβολαιογράφου Ειρηνοδίκη Γ. Κ., που μεταγράφηκε νομίμως, αυθημερόν, στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Σ. στον τόμο ... με αριθμό ..., ο Α. Ι. του Π. μεταβίβασε, αιτία πώλησεως, κατά κυριότητα, στο Ν. Κ. του Σ. ένα οικόπεδο εκτάσεως εκατό (100) τετραγωνικών βασιλικών πήχων, το οποίο βρίσκεται στη θέση «Α.» της πόλεως της Σ. και συνορεύει, σύμφωνα με τον τίτλο αυτό, με ιδιοκτησίες Δ. Δ., Ρ. Δ., με κοινοτικό οικόπεδο και με δρόμο. Στις 14.7.1974, απεβίωσε ο ανωτέρω Ν. Κ. και με την υπ' αριθμ. .../13.12.1972 δημόσια διαθήκη του, που συντάχθηκε ενώπιον του συμβολαιογράφου Χ. Γ. και δημοσιεύθηκε με τα υπ' αριθμ. 117/1.6.1976 πρακτικά του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, εγκατέστησε κληρονόμο του, μεταξύ των άλλων, και τον υιό του Γ. Κ. και κατέλειπε σε αυτόν, μεταξύ άλλων, την κυριότητα ενός οικοπέδου εντός της πόλεως της Σ. και στην ειδικότερη θέση «Κ.», όσης εκτάσεως και αν είναι, συνορευόμενο γύρωθεν με δρόμο και με ιδιοκτησίες κληρονόμων Μ. Α., Δ. Ρ., Α. Α. και Δήμου Σ. Ο ανωτέρω τετιμημένος Γ. Κ., με την υπ' αριθμ. .../1.8.1978 δήλωση αποδοχής κληρονομίας ενώπιον του ιδίου ως άνω συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νομίμως, στις 12.12.1978, στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Σ., στον τόμο ... με αριθμό ..., αποδέχθηκε την επαχθείσα σε

αυτόν κληρονομία. Στη δήλωση αποδοχής κληρονομίας αυτή το ως άνω καταλειπόμενο ακίνητο περιγράφεται ως «οικόπεδον, κείμενον εντός της πόλεως Σ., κατά την ενορίαν των Τ. Ι. και εις θέσιν «Α.» ή «Κ.», εκτάσεως κατά την υπό του ως άνω εμφανισθέντος γενομένην νεωτέραν και ακριβή καταμέτρησην μέτρων τετραγωνικών εκατόν ενενήκοντα ενός και 60% (191,60) και συνορευόμενον γύρωθεν νοτίως επί πλευράς μήκους μέτρων δέκα τριών και 20% (13,20) με Δημοτικήν οδόν, ανατολικώς επί πλευράς μήκους μέτρων δέκα τριών και 50% (13,50) με ακίνητον ιδιοκτησίας Ρ. Δ., βορείως επί πλευράς μήκους μέτρων δέκα τριών και 10% (13,10) με ακίνητον ιδιοκτησίας του Δήμου Σ. και δυτικώς επί πλευράς μήκους μέτρων δέκα πέντε και 85% (15,85) με ακίνητα ιδιοκτησίας Δ. Α. και Α. Δ.» και γίνεται ρητή μνεία σ' αυτή ότι το ακίνητο αυτό είχε περιέλθει στον κληρονομούμενο δυνάμει του προαναφερόμενου υπ' αριθμ. .../1929 συμβολαίου του συμβολαιογράφου Ειρηνοδίκη Γ. Κ. Μετά πάροδο επτάμισυ περίπου ετών, με την υπ' αριθμ. .../27.2.1986 πράξη διόρθωσης πράξης αποδοχής κληρονομίας ενώπιον του ίδιου ως άνω συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νομίμως, στις 26.2.1987, στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Σ., στον τόμο ... με αριθμό ..., ο ανωτέρω Γ. Κ. προέβη στη διόρθωση της προαναφερόμενης συμβολαιογραφικής πράξεως αποδοχής κληρονομίας (.../1.8.1978) ως προς την περιγραφή των ορίων και την έκταση του παραπάνω κληρονομαίου ακινήτου, στην οποία (πράξη διορθώσεως) το ακίνητο - οικόπεδο αυτό περιγράφεται πλέον ως εκτάσεως (κατά νεώτερη μέτρη-

ση) 307 τμ, ευρισκόμενο μέσα στην πόλη της Σ., στο 22ο οικοδομικό τετράγωνο του σχεδίου αυτής, στην ενορία των Τ. Ι., στη θέση «Α. ή Κ.» και συνορευόμενο νοτίως επί πλευράς μήκους 20,20 μέτρων με δημοτικό δρόμο, ανατολικώς επί πλευράς μήκους 12,30 μέτρων και πάλι με δημοτικό δρόμο, βορείως επί τεθλασμένης πλευράς μήκους 13,50 μέτρων με ιδιοκτησία Π. Τ. και Γ. Π., πρώην ιδιοκτησία του Δήμου Σ. και 9,35 μέτρων με ιδιοκτησία Β., ομοίως πρώην ιδιοκτησία του Δήμου Σ. και δυτικώς επί πλευράς μήκους 20,65 μέτρων με ιδιοκτησία Μ.

Παράλληλα, με το υπ' αριθμ. .../27.2.1986 συμβόλαιο γονικής παροχής του ίδιου συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νομίμως στα αυτά βιβλία μεταγραφών στον τόμο ... με αριθμό ..., στις 26.2.1987, ο ανωτέρω Γ. Κ. μεταβίβασε, κατά κυριότητα, αιτία γονικής παροχής, το ανωτέρω ακίνητο, όπως αυτό περιγράφεται στην προαναφερόμενη πράξη διορθώσεως της πράξεως αποδοχής κληρονομίας, στην ενάγουσα, θυγατέρα του, με την επιπρόσθετη μνεία ότι ο μεταβιβάσας, επί του οικοπέδου αυτού, έχει κατασκευάσει οικία συνολικού εμβαδού 134 τμ. Η οικία αυτή κατασκευάστηκε δυνάμει της υπ' αριθμ. .../27.11.1978 άδειας οικοδομής, που εκδόθηκε στο όνομα του ανωτέρω από τη Διεύθυνση Τ.Υ. Ν. Μ. για ανέγερση ισογείου οικοδομής, καλυπτόμενης επιφάνειας 132,50 τμ, επί οικοπέδου εκτάσεως 191,60 τμ με πρόσωπο 13,20 μ., το οποίο (οικόπεδο) στο τοπογραφικό σκαρίφημα της εν λόγω αδείας αποτυπώνεται να συνορεύει νοτίως επί πλευράς μήκους 13,20 μ. με οδό (καλυπτόμενη η πλευρά αυτή σε

όλο το μήκος της με τη νότια πλευρά της υπό ανέγερση οικοδομής) και οι λοιπές πλευρές του να έχουν μήκος ως εξής: η ανατολική 13,50 μ. (καλυπτόμενη σε μήκος 9,70 μ. από την ανατολική πλευρά της υπό ανέγερση οικοδομής), η βόρεια 13,10 μ., η δυτική 15,85 μ. (καλυπτόμενη σε μήκος 10,30 μ. από τη δυτική πλευρά της υπό ανέγερση οικοδομής), δηλαδή, όπως ακριβώς αναφέρεται, ως προς την έκταση και τις διαστάσεις, στην προαναφερόμενη υπ' αριθμ. .../1978 συμβολαιογραφική δήλωση αποδοχής κληρονομίας (προ της διορθώσεώς της).

Κατόπιν, το έτος 1993, μετά από αίτηση της ενάγουσας, εκδόθηκε, στο όνομά της, από το Πολεοδομικό Γραφείο Σ., η υπ' αριθμ. .../1993 άδεια περίφραξης οικοπέδου, στο τοπογραφικό σκαρίφημα της οποίας, ως και το συνοδεύον αυτή τοπογραφικό διάγραμμα του αρχιτέκτονος μηχανικού Γ. Σ., το ακίνητο, στο οποίο αυτή αφορά, αποτυπώνεται να συνορεύει νοτίως επί πλευράς μήκους 20,20 μ. (η οποία αποτελείται από 13,20 μ. που καλύπτονται από ισόμετρη πλευρά οικοδομής και από 7,00 μ. ακαλύπτου οικοπέδου) με οδό, ανατολικώς επί πλευράς μήκους 12,30 μ. με άλλη οδό, βορείως επί τεθλασμένης πλευράς μήκους 13,50 μ. με ιδιοκτησία Π. Τ. και 9,35 μ. με ιδιοκτησία Β. και δυτικώς επί πλευράς μήκους 20,65 μ. (η οποία αποτυπώνεται να αποτελείται από 10,30 μ. που καλύπτονται από ισόμετρη πλευρά οικοδομής και από 10,35 μ. ακαλύπτου οικοπέδου) με ιδιοκτησία Μ., δηλαδή, όπως ακριβώς αναφέρεται, ως προς την έκταση και την περιγραφή των ορίων, στο συμβόλαιο γονικής παροχής και στη διορθωτική

δήλωση αποδοχής κληρονομίας. Ομοίως αποτυπώνεται αυτό και στο τοπογραφικό σκαρίφημα της υπ' αριθμ. .../31.3.1995 άδειας οικοδομής, που εκδόθηκε από το ίδιο ως άνω πολεοδομικό γραφείο στο όνομα της ενάγουσας και αφορά προσθήκη ορόφου 132,50 τμ στην ήδη υπάρχουσα ισόγειο οικία, ως και το συνοδεύον αυτή τοπογραφικό διάγραμμα του ιδίου ως άνω αρχιτέκτονος μηχανικού.

Το ως άνω οικόπεδο, όπως αυτό περιγράφεται στο προαναφερόμενο συμβόλαιο γονικής παροχής (.../27.2.1986), και με βάση τον τίτλο αυτό, ως έχον εμβαδό 307 τμ και με τη μνεία ότι επ' αυτού υφίσταται ισόγειος οικοδομή και υπό κατασκευή πρώτος όροφος, η ενάγουσα δήλωσε, στις 31.02.1997, στη διαδικασία κτηματογράφησης του Δήμου Σ. Όμως, κατά τις πρώτες εγγραφές, το ακίνητο αυτό καταχωρίστηκε ως δύο γεωτεμάχια, ανήκοντα σε διαφορετικούς ιδιοκτήτες το καθένα και συγκεκριμένα: α) το γεωτεμάχιο με ΚΑΕΚ ..., εμβαδού 211 τμ, του οποίου κυρία, κατά την πρώτη αυτή εγγραφή, φέρεται η ενάγουσα, με τίτλο το προαναφερόμενο συμβόλαιο γονικής παροχής του συμβολαιογράφου Χ. Γ. (.../27.2.1986), και το οποίο στο από Ιουνίου 2006 τοπογραφικό διάγραμμα της τοπογράφου μηχανικού Α. Μ. εμφανίζεται, υπό τα στοιχεία Γ-Δ-Ε-Ζ-Η-Θ-Γ, να συνορεύει βορείως σε πλευρά Ζ-Η μήκους 9,55 μ. με ιδιοκτησία με ΚΑΕΚ ... (Β.) και σε πλευρά Η-Θ μήκους 5,07 μ. με ιδιοκτησία με ΚΑΕΚ ... (Χ. και Τ.), ανατολικώς σε πλευρά Γ-Θ μήκους 13,50 μ. με ιδιοκτησία με ΚΑΕΚ ... (επίδικο), νοτίως σε πλευρά Δ-Γ μήκους 13,21 μ. με δημοτική οδό και δυτικώς σε πλευρά Δ-Ε-Ζ

συνολικού μήκους (13,46 + 7,19 =) 20,65 μ. με ιδιοκτησία με ΚΑΕΚ ... (Μ.) και β) το γεωτεμάχιο με ΚΑΕΚ ... εμβαδού 96 τμ, που αποτελεί το επίδικο, του οποίου συγκύριοι, κατά την πρώτη αυτή εγγραφή, φέρονται οι εναγόμενοι, κατά ποσοστό 8,33% εξ αδιαιρέτου ο καθένας από τους τρεις πρώτους, 33,33% εξ αδιαιρέτου ο καθένας από τους τέταρτο και πέμπτη (δύο τελευταίοι) και κατά το έτερο ποσοστό 8,33% εξ αδιαιρέτου η μητέρα των τριών πρώτων εναγομένων Φ. Κ., που απεβίωσε στις 14.5.2000 και κληρονομήθηκε από τους τρεις πρώτους των εναγομένων. Το δεύτερο αυτό γεωτεμάχιο, εμβαδού, όπως προαναφέρθηκε, 96 τμ, στο αμέσως ανωτέρω τοπογραφικό διάγραμμα εμφανίζεται υπό τα στοιχεία Α-Β-Γ-Θ-Α να συνορεύει βορείως σε πλευρά Α-Θ μήκους 8,07 μ. με ιδιοκτησία με ΚΑΕΚ ... (Χ. και Τ.), ανατολικά σε πλευρά Α-Β μήκους 12,29 μ. με δημοτική οδό, νοτίως σε πλευρά 6,92 μ. με άλλη δημοτική οδό και δυτικά σε πλευρά Γ-Θ μήκους 13,50 μ. με το ανωτέρω με ΚΑΕΚ ... γεωτεμάχιο που καταχωρίσθηκε στο όνομα της ενάγουσας. Κατά το κτηματολογικό φύλλο του ως άνω επίδικου γεωτεμαχίου, ως αιτία κτήσεως των τριών πρώτων εναγομένων όπως και της μητέρας τους αναφέρεται, στις αρχικές αυτές εγγραφές, «κληρονομία», με την παρατήρηση ότι εκκρεμεί αποδοχή κληρονομίας (σημειωτέον ότι ήδη οι τρεις πρώτοι εναγόμενοι, με την υπ' αριθμ. .../11.4.2009 δήλωση αποδοχής κληρονομίας του συμβολαιογράφου Μ. Μ., που καταχωρίσθηκε στο κτηματολογικό φύλλο του ως άνω ακινήτου, αποδέχθηκαν την κληρονομία της ως άνω μητρός τους και για λογαριασμό

αυτής όσο και των ιδίων του, κατωτέρω αναφερομένου, προαποβιώσαντος, συζύγου αυτής και πατρός τους Ν. Κ.), ενώ ως αιτία κτήσεως των δύο τελευταίων εναγομένων αναφέρεται «παραχώρηση από δημόσιο φορέα» και ως τίτλος κτήσεως αυτών το υπ' αριθμ. .../26.3.1990 παραχωρητήριο της Νομαρχίας Μ., που μεταγράφηκε νομίμως, στις 29.3.1990, στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Σ., στον τόμο ... με αριθμό

Συγκεκριμένα, με το αμέσως προαναφερόμενο παραχωρητήριο της Διεύθυνσης Πρόνοιας της Νομαρχίας Μ., κατ' εφαρμογή του β.δ/τος 330/1960 περί αποκαταστάσεως αστών προσφύγων, παραχωρήθηκε κατά πλήρες δικαίωμα κυριότητας στους Α. Κ. (τέταρτο εναγόμενο), Ν. Κ. (πατέρα των τριών πρώτων εναγομένων) και Σ. σύζυγο Π. Μ. το γένος Α. Κ. (πέμπτη εναγόμενη), κατ' ισομοιρία, το με αριθμό 9 οικόπεδο του Α. Π. Σ. Κ. Σ., εμβαδού 169,36 τμ, όπως αυτό εμφανίζεται στο υπ' αριθμ. .../1976 διάγραμμα εφαρμογής του τέως Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών, το οποίο, κατά τον τίτλο αυτό και το σχετικό διάγραμμα εφαρμογής, συνορεύει βορείως με το υπ' αριθ. 8 οικόπεδο επί πλευράς 13,55 μ., νοτίως με δημοτική οδό επί πλευράς 11,20 μ., ανατολικά με δημοτική οδό επί πλευράς 12,60 μ. και δυτικά με το οικόπεδο υπ' αριθ. 10 επί πλευράς 15 μ., ενώ γινόταν μνεία στον εν λόγω τίτλο ότι το παραχωρούμενο οικόπεδο είχε περιέλθει στην κυριότητα του Ελληνικού Δημοσίου από δωρεά δυνάμει της, νομίμως μεταγεγραμμένης, υπ' αριθμ. .../1972 συμβολαιογραφικής πράξεως.

Ειδικότερα, με την υπ' αριθμ.

.../10.6.1972 δήλωση ενώπιον του συμβολαιογράφου Χ. Γ., ο Δήμος Σ., νομίμως εκπροσωπούμενος από τον τότε Δήμαρχό του, κατόπιν της υπ' αριθμ. 26/1972 αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου, επιθυμώντας να αποκαταστήσει στεγαστικά τους εγκατεστημένους στη Νήσο Σ. άστεγους πρόσφυγες εκ της Μικράς Ασίας, δώρησε στο Ελληνικό Δημόσιο και συγκεκριμένα στο Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών τον ανήκοντα σε αυτόν οικοπεδικό χώρο στη θέση «Κ.» της ενορίας των Τ. Ι. της πόλεως της Σ. και με την υπ' αριθμ. .../17.11.1972 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, που εκδόθηκε κατόπιν της από 10.11.1972 σύμφωνης γνωμοδότησης της Επιτροπής των άρθρων 32 και 101 του α.ν. 2039/1939 και δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 200/1.12.1972 (Παράρτημα) και μεταγράφηκε μαζί με τη δήλωση δωρεάς, νομίμως, στις 19.2.1973 στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Σ., στον τόμο ... με αριθμό ..., έγινε αποδεκτή η προαναφερόμενη δωρεά της παραπάνω οικοπεδικής εκτάσεως 5.453,31 τμ. Η οικοπεδική αυτή έκταση αποτυπωνόταν αρχικά στο υπ' αριθμ. .../17.5.1971 τοπογραφικό διάγραμμα του αγρονόμου τοπογράφου μηχανικού Ι. Π., κατά το οποίο το υπ' αριθ. 9 οικόπεδο είχε έκταση 127,07 τμ και συνόρευε βορείως σε πλευρά 9,70 μ. με το υπ' αριθ. 8 οικόπεδο, νοτίως σε πλευρά 9,70 μ. με δημοτική οδό, ανατολικά σε πλευρά 13,10 με άλλη δημοτική οδό και δυτικά σε πλευρά 13,10 μ. με το υπ' αριθ. 10 οικόπεδο και στο οποίο (διάγραμμα) δυτικότερα του οικοπέδου αυτού αποτυπώνονταν ιδιοκτησία Ν. Κ. και στη συνέχεια Σ. Σε συμφωνία με την αρχική αυτή

αποτύπωση εκδόθηκε, αναφορικά με το οικόπεδο αυτό (αριθμ. 9), στις 14.1.1975, το υπ' αριθμ. .../14.1.1975 παραχωρητήριο της Νομαρχίας Μ., που μεταγράφηκε νομίμως, στις 27.2.1975, στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Σ., στον τόμο ... με αριθμό ..., στο όνομα της Ζ. χήρας Α. Κ., το γένος Θ. και Μ. Μ., μητέρας των τέταρτου και πέμπτης των εναγομένων και γιαγιάς (εκ της πατρικής γραμμής) των τριών πρώτων εξ αυτών, η οποία, όμως, είχε ήδη αποβιώσει στις 17.11.1974. Έτσι, το ανωτέρω παραχωρητήριο ανεκλήθη με την υπ' αριθμ. .../1.10.1975 απόφαση του Νομάρχη Μ. Κατόπιν, εκδόθηκε το υπ' αριθμ. .../27.6.1989 παραχωρητήριο της Διεύθυνσης Πρόνοιας της Νομαρχίας Μ., που μεταγράφηκε νομίμως, στις 9.8.1989, στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Σ., στον τόμο ... με αριθμό ..., με το οποίο παραχωρήθηκε στους Α. Κ. (τέταρτο εναγόμενο), Ν. Κ. (πατέρα των τριών πρώτων εναγομένων) και Σ. Μ. το γένος Κ. (πέμπτη εναγόμενη), κατά κυριότητα και κατ' ισομοιρίαν, το ανωτέρω οικόπεδο, το οποίο, κατά το παραχωρητήριο αυτό, έχει εμβαδό 108,60 τμ, εμφανίζεται στο υπ' αριθμ. .../1972 διάγραμμα εφαρμογής του τότε Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών και συνορεύει βορείως επί πλευράς 9,35 μ. με το υπ' αριθ. 8 οικόπεδο, ανατολικά επί πλευράς 12,60 μ. με δημοτική οδό, νοτίως επί πλευράς 7,00 μ. με άλλη δημοτική οδό και δυτικάς επί πλευράς 14,20 μ. με το υπ' αριθ. 10 οικόπεδο.

Μετά την έκδοση του παραπάνω παραχωρητηρίου, οι παραχωρησιούχοι ανέθεσαν στον πολιτικό μηχανικό Δ. Μ. να προβεί σε νεότερη εμβαδομέτρηση του ως άνω

παραχωρηθέντος σ' αυτούς οικοπέδου και, σύμφωνα με το από Αυγούστου 1989 τοπογραφικό διάγραμμα, που ο τελευταίος συνέταξε, βρέθηκε να έχει εμβαδόν 97,80 τμ και να συνορεύει βορείως επί πλευράς 8,11 μ. με ιδιοκτησία Π. Τ., ανατολικά επί πλευράς 12,45 μ. με δημοτική οδό, νοτίως επί πλευράς 7,03 μ. με άλλη δημοτική οδό και δυτικά επί πλευράς 13,52 μ. με ιδιοκτησία Κ. (ταυτιζόμενο έτσι ουσιαστικά με την, αναφερόμενη παραπάνω, πλέον πρόσφατη καταμέτρηση του επιδίκου της Α. Μ.), και εν συνεχεία, με την υπ' αριθμ. πρωτ. .../12.2.1990 αίτησή τους ζήτησαν από τη Διεύθυνση Πρόνοιας της Νομαρχίας Μαγνησίας τη διόρθωση του παραχωρητηρίου και του σχετικού διαγράμματος εφαρμογής ως προς το εμβαδό αυτού. Η αίτησή τους αυτή τέθηκε στο αρχείο, αφού ήδη, με την υπ' αριθμ. .../5.12.1989 απόφαση του Νομάρχη Μ., που μεταγράφηκε νομίμως, στις 18.12.1989, στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Σ., στον τόμο ... με αριθμό ..., ανακλήθηκε το παραπάνω παραχωρητήριο που είχε εκδοθεί στο όνομά τους, για το λόγο ότι έπρεπε να προηγηθεί τροποποίηση του αναφερόμενου σ' αυτό διαγράμματος εφαρμογής (.../1972). Εν συνεχεία δε, εκδόθηκε, στο όνομα των ανωτέρω, το προαναφερόμενο υπ' αριθμ. .../26.3.1990 παραχωρητήριο, που, όπως ανωτέρω αναφέρεται, στα κτηματολογικά φύλλα του επιδίκου γεωτεμαχίου αποτελεί τον τίτλο κτήσεως κυριότητος του τέταρτου και πέμπτης των εναγομένων και στο οποίο, το παραχωρηθέν οικόπεδο με αριθμό 9 φέρεται να έχει εμβαδό 169,36 τμ και νότια πλευρά μήκους 11,20 μ., σύμφωνα με το προαναφερόμενο υπ' αριθμ.

.../1972 διάγραμμα εφαρμογής του τέως Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών, προσμετρομένου στο μήκος της νότιας αυτής πλευράς και το μήκος των 4,20 μ., στο οποίο εκτείνεται εντός του ανωτέρω οικοπέδου (με αριθμό 9), σύμφωνα με το διάγραμμα αυτό, αλλά και την αυτοψία που διενήργησε στις 31.3.1089 ο αρχιμηχανικός της Νομαρχίας Μ., Β. Χ. (βλ. το υπό την αυτή ημερομηνία σχετικό υπηρεσιακό σημείωμα αυτού), το κτίσμα της ενάγουσας, εν αντιθέσει με το μήκος αυτής των 7 μ. ή 7,03 μέτρων, που αναφέρεται στο αμέσως προηγούμενο υπ' αριθμ. .../1989 παραχωρητήριο και στο τοπογραφικό διάγραμμα του Δ. Μ. αντιστοίχως.

Εκ των ανωτέρω, σαφώς προκύπτει ότι το επίδικο ακίνητο, εμβαδού 96 τμ (ΚΑΕΚ ...), δεν εμπεριέχεται στα όρια του ακινήτου που περιγράφεται στο τίτλο κυριότητος του αμέσου δικαιοπαρόχου της ενάγουσας Γ. Κ. και συγκεκριμένα στον πράγματι αληθινό τίτλο αυτού, ήτοι την υπ' αριθμ. .../1.8.1978 δήλωση αποδοχής κληρονομίας του συμβολαιογράφου Χ. Γ., αλλά ούτε και στα όρια του ακινήτου που περιγράφεται στον τίτλο κυριότητος του αμέσου δικαιοπαρόχου του τελευταίου Ν. Κ., ήτοι το υπ' αριθμ. .../16.5.1929 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Ειρηνοδίκη Γ. Κ., εκ των οποίων η ενάγουσα, κατά τα ιστορούμενα στον πρωτότυπο τρόπο κτήσεως κυριότητος της αγωγής, αρύεται το δικαίωμα κυριότητός της. Ειδικότερα, το εμπεριεχόμενο στον ανωτέρω τίτλο του αμέσου δικαιοπαρόχου της ενάγουσας (.../1.8.1978 δήλωση αποδοχής κληρονομίας) ακίνητο, μετά από «νεωτέραν και ακριβή καταμέτρηση», όπως ρητώς σ'

αυτό αναφέρεται, ήταν εκτάσεως 191,60 τμ με νότια πλευρά μήκους 13,20 μέτρων, γεγονός το οποίο σαφώς επιβεβαιώνεται και από την υπ' αριθμ. .../1978 οικοδομική άδεια, στην οποία ως έκταση του οικοπέδου αναφέρεται το αυτό εμβαδό και στο τοπογραφικό σκαρίφημα αυτής και πάλι σημειώνεται το μήκος της νότιας πλευράς σε 13,20 μέτρα. Ταυτίζεται δε το ακίνητο αυτό με τμήμα εμπεριεχόμενο στο γεωτεμάχιο με ΚΑΕΚ ..., που εμφανίζεται στο προαναφερόμενο από Ιουνίου 2006 τοπογραφικό διάγραμμα της τοπογράφου μηχανικού Α. Μ. με εμβαδό 211 τμ και με νότια πλευρά 13,21 τμ, ευρισκόμενο δυτικά του επιδικίου. Είναι δε προφανές ότι η σύνταξη της διορθωτικής της ανωτέρω πράξεως δηλώσεως αποδοχής κληρονομίας, υπ' αριθμ. .../27.2.1986 πράξεως του ιδίου ως άνω συμβολαιογράφου, έλαβε χώρα ενόψει της συντάξεως, την ίδια ημέρα, του υπ' αριθμ. .../27.2.1986 συμβολαίου γονικής παροχής του ιδίου συμβολαιογράφου, που συνιστά τον τίτλο κυριότητας της ενάγουσας, ώστε, με την επέκταση της νότιας πλευράς του μεταβιβαζόμενου ακινήτου κατά επτά (7) μέτρα, δηλαδή από τα 13,20 μέτρα της ακριβούς καταμετρήσεως του έτους 1978 στα 20,20 μέτρα της αναφερόμενης νέας καταμετρήσεως του έτους 1986, και τη συναρτώμενη με αυτήν επαύξηση του εμβαδού αυτού από τα 191,60 τμ στα 307 τμ, να περιληφθεί σ' αυτό και το επίδικο ακίνητο.

Το γεγονός ότι στον προαναφερόμενο τίτλο κτήσεως κυριότητας του δικαιοπαρόχου της ενάγουσας (.../1978 δήλωση αποδοχής κληρονομίας) αναφέρεται ότι το περιλαμβανόμενο σ' αυτόν ακίνητο συνο-

ρεύει με ιδιοκτησία του Δήμου Σ. μόνο βορείως και όχι και ανατολικά, πλευρά ως προς την οποία σ' αυτόν αναφέρεται ότι συνορεύει με ιδιοκτησία Ρ. Δ., δεν αναιρεί τα ανωτέρω, όπως αβασίμως ισχυρίζεται η ενάγουσα, επικαλούμενη επιπροσθέτως ότι το προς ανατολάς αυτό όμορο ακίνητο ιδιοκτησίας Ρ. Δ. κατελήφθη από μετέπειτα διανοιγείσα οδό και έτσι το ακίνητό της κατέστη γωνιακό, ενόψει του ότι στον ως άνω τίτλο, η αναφορά των ομόρων ιδιοκτητών δεν είναι καθοριστική, αφού αναφέρονται σ' αυτόν ρητώς τα μήκη των ορίων σε μέτρα και, επί τη βάσει αυτών, το εμβαδό του ακινήτου (191,60 τμ), η δε νότια πλευρά του ακινήτου, όπως προαναφέρθηκε, κατά ακριβή καταμέτρηση, ήταν 13,20 μ. και, προκειμένου αυτό να εφάπτεται ανατολικά με δρόμο, επεκτάθηκε το πρώτον με τη διορθωτική πράξη του ανωτέρω τίτλου κατά 7 μ. και επαυξήθηκε αντιστοίχως το εμβαδό αυτού από τα 191,60 τμ στα 307 τμ. Από δε τα προαναφερόμενα, προγενέστερα του ανωτέρω τίτλου, υπ' αριθμ. .../17.5.1971 και .../18.3.1976 διαγράμματα εφαρμογής ως και το, μεταγενέστερο αυτού, διάγραμμα του ρυμοτομικού σχεδίου της πόλεως Σ., που εγκρίθηκε από το Νομάρχη Μ. στις 6.8.1987 ως παράρτημα της ΕΠΑ 253, προκύπτει σαφώς ότι το επίδικο ακίνητο συνόρευε ανέκαθεν ανατολικά με δρόμο. Αλλά και στον τίτλο κυριότητος του απώτερου δικαιοπαρόχου της ενάγουσας Ν. Κ. (.../16.5.1929 πωλητήριο συμβόλαιο), αναφέρεται ότι, το περιελθόν σ' αυτόν οικοπέδο, έχει έκταση 100 τετραγωνικών βασιλικών πήχων, ίση δηλαδή με 100 τετραγωνικά μέτρα, δεδομένου ότι, με το διάταγμα της 28.09.1836 «περί μέ-

τρων και σταθμών» (ΦΕΚ 56/16.10.1836), εισήχθη στην Ελλάδα ως νόμιμο το μετρικό σύστημα με μονάδα μήκους το (γαλλικό) μέτρο, αποκληθέν βασιλικός πήχυς και μονάδα επιφανείας το τετραγωνικό μέτρο, αποκληθέν βασιλικός τετραγωνικός πήχυς (άρθ. 1 παρ. 2 και 3 και άρθ. 3 του δ/τος αυτού), υπολειπόμενη δηλαδή σαφώς από εκείνη των 307 τμ του τίτλου της ενάγουσας. Επομένως, ο δικαιοπάροχος της ενάγουσας Γ. Κ., με το προαναφερόμενο υπ' αριθμ. .../27.2.1986 συμβόλαιο γονικής παροχής του συμβολαιογράφου Χ. Γ., μεταβίβασε στην ενάγουσα κυριότητα μόνο στο ανήκον σ' αυτόν ακίνητο που εμπεριέχεται στον τίτλο του και καταλαμβάνεται ήδη από το γεωτεμάχιο με ΚΑΕΚ ... και όχι και στην επίδικη έκταση, που ταυτίζεται με το ΚΑΕΚ ... γεωτεμάχιο, που, όπως προαναφέρθηκε δεν εμπεριέχεται στους τίτλους του, αλλά αποτελεί τμήμα της προαναφερόμενης μείζονος εκτάσεως, κυριότητος αρχικά του Δήμου Σ., που την παραχώρησε στο Ελληνικό Δημόσιο, ενόψει του ότι, ναι μεν, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 369, 1033, 1192 και 1198 ΑΚ συνάγεται ότι η κυριότητα ενός ακινήτου μεταβιβάζεται με σύμβαση που καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο που μεταγράφεται, όμως για να γίνει η, κατ' αυτόν τον τρόπο, μεταβίβαση της κυριότητας του ακινήτου πρέπει, πριν από κάθε άλλο, ο μεταβιβάζων να είναι κύριος αυτού, διότι, σύμφωνα με τον κανόνα του προϊσχύσαντος βυζαντινορωμαϊκού δικαίου, που διατήρησε και ο Αστικός Κώδικας, «ουδείς μετάγει πλέον ου έχει δικαιώματος» (Μπαλής, ΓενΑρχ. παρ. 30, ΕμπρΔ παρ. 61, ΕφΑθ 12/60 Δνη 1960. 680), ενώ, δια-

φορετικά, εάν δηλαδή ο μεταβιβάζων, κατά παράγωγο τρόπο, δεν είναι κύριος του ακινήτου που φέρεται ότι μεταβιβάζει, όπως εν προκειμένω, η κυριότητα δεν μεταβιβάζεται στον αντισυμβαλλόμενο.

Περαιτέρω, προέκυψε ότι ο άμεσος δικαιοπάροχος της ενάγουσας Γ. Κ., περί το έτος 1986, οπότε και προέβη στη διόρθωση της αρχικής πράξεως αποδοχής κληρονομίας (.../1.8.1978), δια της υπ' αριθμ. .../27.2.1986 διορθωτικής αυτής πράξεως του συμβολαιογράφου Χ. Γ., προέβη στην καταπάτηση του επιδικίου ακινήτου, την οποία και εκδήλωσε με την πράξη αυτή, επαυξάνοντας, σύμφωνα με τα ανωτέρω, το εμβαδό του κληρονομαίου ακινήτου, με την ενσωμάτωση και του επιδικίου, από τα 191,60 τμ στα 307 τμ. Σε κάθε όμως περίπτωση, στην κατάληψη αυτή προέβη το νωρίτερο το έτος 1978, και δη μετά τη σύνταξη της υπ' αριθμ. .../1.8.1978 δηλώσεως αποδοχής κληρονομίας του ιδίου ως άνω συμβολαιογράφου, οπότε, όπως ρητώς σ' αυτή αναφέρεται, αυτός προέβη σε ακριβή καταμέτρηση όλης της έκτασης που κατείχε τότε και αυτή ανέρχονταν σε 191,60 τμ, δηλαδή σαφώς μεγαλύτερη της αποκτηθείσας από τον άμεσο δικαιοπάροχο αυτού, με το ανωτέρω υπ' αριθμ. .../1929 πωλητήριο συμβόλαιο, των 100 τμ. Όμως, κατά τον ως άνω χρόνο της καταλήψεως του επιδικίου (1978-1986), αυτό ήταν ανεπίδεκτο χρησικτησίας, ενόψει του ότι, όπως προαναφέρθηκε, ανήκε κατά κυριότητα στο Ελληνικό Δημόσιο (ν. ΔΞΗ/1912 και τα σε εκτέλεση αυτού διατάγματα, ν.δ/μα από 21.4.1926 «περί διοικητικής αποβολής από κτημάτων της αεροπορικής αμύνης κλπ», άρθρο 1054

ΑΚ) ως τμήμα μεγαλύτερας εκτάσεως, καθόσον είχε μεταβιβαστεί σ' αυτό, από το έτος 1972, από τον έως τότε κύριο αυτού Δήμο Σ.

Και δεν είχε αποβάλει την ιδιότητα του δημοσίου κτήματος με την έκδοση και μεταγραφή (στις 27.02.1975) του οριστικού τίτλου κτήσεως κυριότητας υπ' αριθμ. .../14.1.1975 παραχωρητηρίου της Νομαρχίας Μ., ενόψει του ότι, όπως προαναφέρθηκε, αυτό εκδόθηκε, κατ' εφαρμογήν του β.δ/τος 330/1960 περί αποκαταστάσεως αστών προσφύγων, στο όνομα της Ζ. χήρας Α. Κ., το γένος Θ. και Μ. Μ., [μητέρας των τέταρτου και πέμπτης των εναγομένων και γιαγιάς (εκ της πατρικής γραμμής) των τριών πρώτων εξ αυτών], μεταγενεστέρως του θανάτου αυτής, αφού η τελευταία είχε ήδη αποβιώσει στις 17.11.1974 και, επομένως, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 11 παρ. 1, 15 και 23 παρ. 4 του β.δ/τος αυτού, αφού δεν είχε εκδοθεί οριστικός τίτλος κυριότητος (παραχωρητήριο) μέχρι το θάνατο αυτής, που έλαβε χώρα μετά την έναρξη ισχύος του α.ν. 1822/1951, (οπότε έκτοτε ο νόμιμος τίτλος συμπίπτει προς τον οριστικό τίτλο κυριότητος), η αρξαμένη διαδικασία συνεχίστηκε υπέρ των υπολοίπων δικαιούχων μελών της οικογενείας της θανούσης αρχικής δικαιούχου, επ' ονόματι των οποίων έπρεπε να εκδοθεί το σχετικό παραχωρητήριο (ΣτΕ 2809/91, ΣτΕ 1307/90 Νόμος) και, επομένως, το ως άνω εκδοθέν στο όνομα αυτής, μη ευρισκόμενης στη ζωή, παραχωρητήριο εξομοιούτο με μη εκδοθέν και ανεκλήθη με την υπ' αριθμ. .../1.10.1975 απόφαση του Νομάρχη Μ. Το ακίνητο αυτό εξακολούθησε να φέρει την ιδιότητα του

δημοσίου κτήματος έως τη μεταγραφή του εκδοθέντος, επ' ονόματι των τέταρτου και πέμπτης των εναγομένων και του πατέρα των τριών πρώτων εναγομένων Ν. Κ., υπ' αριθμ. .../26.3.1990 παραχωρητηρίου (οριστικού τίτλου κτήσεως κυριότητος) στις 29.3.1990, οπότε το ελληνικό Δημόσιο αποξενώθηκε από την κυριότητα αυτού και όχι από τη μεταγραφή, στις 9.8.1989, του εκδοθέντος στο όνομα των ανωτέρω, υπ' αριθμ. .../27.6.1989 παραχωρητηρίου της Διεύθυνσης Πρόνοιας της Νομαρχίας Μ., το οποίο, ως βασιζόμενο επί χρήζοντος τροποποίησης διαγράμματος εφαρμογής (με αριθμό .../1972), όπως προαναφέρθηκε, ανακλήθηκε με την, νομίμως μεταγραφείσα, υπ' αριθμ. .../5.12.1989 απόφαση του Νομάρχη Μ. Επομένως έως την ανωτέρω ημερομηνία (29.3.1990), ούτε ο άμεσος δικαιοπάροχος της ενάγουσας, από τον ανωτέρω αναφερόμενο χρόνο της καταλήψεως του επιδίκου (1986), άλλως τον απώτερο χρόνο της καταλήψεως αυτού, δηλαδή το έτος 1978 (μετά την κατάρτιση της υπ' αριθμ. .../1.8.1978 δηλώσεως αποδοχής κληρονομιάς) (προ του χρόνου αυτού τόσο αυτός, όσο και οι δικαιοπάροχοί του δεν κατείχαν το επίδικο, ώστε να τίθεται θέμα νομής και εντεύθεν χρησικτησίας) μέχρι την κατάρτιση του υπ' αριθμ. .../1986 μεταβιβαστικού στην ενάγουσα συμβολαίου και την παράδοση στην τελευταία της νομής του ακινήτου στις 27.2.1986, ούτε η ίδια η ενάγουσα έκτοτε έως τις 29.3.1990 (χρόνος, κατά τον οποίο το επίδικο, σύμφωνα με τα ανωτέρω, απέβαλε την ιδιότητα του δημοσίου κτήματος), ήταν δυνατόν να χρησιδεσπώσουν, ενόψει του ότι αυτό, σύμφωνα με τα

ανωτέρω, ήταν ανεπίδεκτο χρησικτησίας, κατά τη βάσιμο περί τούτου ένσταση των εναγομένων, η οποία, όπως αυτή εκτιμάται από το Δικαστήριο, αναφέρεται στο χρονικό διάστημα από τις 2.12.1968 (ως ανήκον στην κυριότητα του δήμου Σ. έως το 1972 και έκτοτε ως ανήκον στην κυριότητα του ελληνικού δημοσίου) έως το έτος 1990, που εκδόθηκε το ανωτέρω τελικό παραχωρητήριο, ενόψει του ότι για τη μεταβίβαση της κυριότητας του επιδίκου από το ελληνικό δημόσιο προς αυτούς και την εντεύθεν αποβολή της ιδιότητας του δημοσίου κτήματος, επικαλούνται διαζευκτικώς τα ως άνω παραχωρητήρια.

Κατά το χρονικό διάστημα που ακολούθησε τη μεταγραφή του αμέσως προαναφερόμενου παραχωρητηρίου (.../26.3.90, στις 29.3.1990), οπότε το επίδικο ήταν πλέον δεκτικό χρησικτησίας, η ενάγουσα νεμόταν μεν αυτό, διαθέτοντας μεταγεγραμμένο νόμιμο τίτλο το υπ' αριθμ. .../27.2.1986 συμβόλαιο γονικής παροχής, που, κατά τα ανωτέρω, περιελάμβανε και αυτό, πλην όμως δεν συνέτρεχε στο πρόσωπό της το στοιχείο της καλής πίστωσης, αφού κατά την απόκτηση της νομής, στις 27.2.1986, γνώριζε τη γενόμενη καταπάτηση του επιδίκου, που αποτυπώθηκε συμβολαιογραφικά δια της διορθωτικής της δηλώσεως αποδοχής κληρονομίας πράξεως την ίδια ημέρα με το προς αυτή ανωτέρω συμβόλαιο γονικής παροχής, η οποία και ρητώς μνημονεύεται στο τελευταίο, δηλαδή γνώριζε ότι το μεταβιβαζόμενο σ' αυτή ακίνητο κατά το μέρος που περιελάμβανε το επίδικο μεταβιβαζόταν σ' αυτή παρά μη κυρίου. Ούτε βέβαια στις 29.3.1990, οπότε το επίδικο κατέστη δεκτικό χρησικτησίας, η

ενάγουσα ήταν καλόπιστη νομέας, ενόψει του ότι δεν αποδείχθηκε κανένα περιστατικό που να άρει την κακή της πίστη, αντιθέτως, όταν στις 30.3.1989 ο αρχιμηχανικός της Κοινωνικής Πρόνοιας Β. Χ. διενήργησε αυτοψία στο επίδικο, προκειμένου να διαπιστώσει την κατάληψη ή μη αυτού, κατά τη συνομιλία που είχε με την ενάγουσα, την ενημέρωσε για το σκοπό της εκεί μετάβασής του, η τελευταία δε του δήλωσε ότι είχε πρόθεση να προβεί σε περιτοίχιση και του υπολοίπου εναπομείναντος ακάλυπτου τμήματος του υπ' αριθ. 9 οικοπέδου, δηλαδή του επιδίκου.

Επομένως, ούτε η ίδια η ενάγουσα, ούτε κάποιος δικαιοπάροχός της κατέστη κύριος του επιδίκου με τα προσόντα της τακτικής ή της έκτακτης χρησικτησίας, αφού κατά το χρόνο της καταλήψεώς του (προ αυτού δεν το νέμονταν οι δικαιοπάροχοί της) αυτό ήταν ανεπίδεκτο χρησικτησίας και όταν κατέστη νομικά δυνατή η χρησικτησία του (το έτος 1990) δεν συνέτρεχε στο πρόσωπο της ενάγουσας το, αναγκαίο για την κτήση κυριότητας με τακτική χρησικτησία, κατ' άρθρα 1041 και 1042 ΑΚ, στοιχείο της καλής πίστωσης, ενώ δεν επαρκεί ο χρόνος προς συμπλήρωση της έκτακτης χρησικτησίας (20ετία - άρθρο 1045 ΑΚ) από το έτος αυτό (1990) μέχρι την άσκηση της ενδίκου αγωγής το έτος 2006. Συνεπώς, η ενάγουσα δεν κατέστη κυρία του επιδίκου ακινήτου κατά κανένα τρόπο, δηλαδή παράγωγο ή πρωτότυπο και έπρεπε να απορριφθεί η αγωγή ως ουσιαστικά αβάσιμη. Εφόσον η εκκαλούμενη απόφαση έκρινε όμοια με τα παραπάνω, έστω και με διαφορετική εν μέρει αιτιολογία και απέρριψε την αγωγή ως ουσιαστικά

αβάσιμη, δεχόμενη και την ένσταση των εναγομένων περί πράγματος ανεπιδέκτου χρησικτησίας, ορθά εκτίμησε τις αποδείξεις που προσκομίστηκαν και ερμήνευσε και εφήρμοσε αναφορικά με αυτές τις ανωτέρω αναφερόμενες διατάξεις νόμου και πρέπει, αφού αντικατασταθούν οι αιτιολογίες της δια της παρούσης (534 ΚΠολΔ), να απορριφθούν οι σχετικοί λόγοι εφέσεως (1ος, 2ος, 3ος και 4ος), με τους οποίους η εκκαλούσα παραπονείται ότι εσφαλμένως απορρίφθηκε τόσο η κύρια, όσο και οι επικουρικές βάσεις της αγωγής της περί κτήσεως της κυριότητας του επιδίκου με παράγωγο, άλλως πρωτότυπο τρόπο κτήσεως κυριότητας κατά τις εκεί διακρίσεις.

Πρέπει να σημειωθεί ότι με τον πέμπτο λόγο εφέσεως η ενάγουσα προσάπτει

στην εκκαλουμένη την αιτίαση ότι «παρά το νόμο και κατά κακή εκτίμηση των αποδείξεων απέρριψε την αγωγή της και επιδίκασε εις βάρος της τη δικαστική δαπάνη από ευρώ 600». Η αιτίαση, όμως, αυτή δεν μπορεί να εκτιμηθεί ότι αποτελεί αυτοτελή λόγο εφέσεως, προσβάλλοντα τη διάταξη της εκκαλουμένης αναφορικά με τα δικαστικά έξοδα, ενόψει του ότι αυτή, όπως εκτίθεται στο εφετήριο, αναφέρεται κυρίως στην, εκ της εσφαλμένης, κατ' αυτή, απορρίψεως της αγωγής, καταδίκη της στα δικαστικά έξοδα, τα οποία, εξάλλου, κατά τη διάταξη του άρθρου 176 ΚΠολΔ επιβάλλονται σε βάρος του ηττηθέντος διαδίκου.

Κατόπιν των ανωτέρω και εφόσον δεν υπάρχει άλλος λόγος εφέσεως, πρέπει να απορριφθεί η έφεση στο σύνολό της...

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

169/2012

Πρόεδρος: Μαρία Κόκοτα

Εισηγήτρια: Κωνσταντίνη Καρακάση

Δικηγόροι: Γεώρ. Συμσιρής, Βασ. Κορκίζογλου - Ιωάννα Λίτσα

Αίτηση ακύρωσης αρνητικής απάντησης Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Διοικητικού του ΟΑΕΔ επί αίτησης εκπαιδευτικού για μετατροπή της σύμβασης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου σε αορίστου.

Επί αίτησης ακύρωσης πράξεων που αφορούν στο διορισμό και την υπηρεσιακή κατάσταση υπαλλήλων του Δημοσίου και νπδδ, κατά τόπον αρμοδιότητα του διοικητικού εφετείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η εκδούσα την προσβαλλόμενη πράξη αρχή, αλλά και του τόπου όπου υπηρετεί ή απασχολείται ο αιτών.

Ενόψει του ότι ο αιτών κατά το χρόνο άσκησης της αίτησης δεν υπηρετούσε σε κάποια εκπαιδευτική μονάδα του ΟΑΕΔ εδρεύουσα σε τόπο που υπάγεται στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου τούτου και ενόψει του ότι η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε από όργανο του ΟΑΕΔ που έχει έδρα την Αθήνα, η κρινόμενη αίτηση υπάγεται στην αρμοδιότητα του ΔιοικΕφΑθηνών, στο οποίο πρέπει να παραπεμφθεί.

1. Επειδή με την κρινόμενη αίτηση ζητείται η ακύρωση της .../26.1.2009 αρνητικής απάντησης της Προϊσταμένης της

Διεύθυνσης Διοικητικού του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) επί της .../16.1.2009 αιτήσεως του αιτούντος, εκπαιδευτικού του Ο.Α.Ε.Δ., ειδικότητας ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής, σχετικά με μετατροπή της σύμβασης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, που είχε συνάψει με τον καθ' ου Οργανισμό, σε σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 27 παρ. 8 του ν. 2190/1994.

2. Επειδή, ο ν. 702/1977 «Περί υπαγωγής υποθέσεων εις τα διοικητικά δικαστήρια, αντικαταστάσεως, τροποποιήσεως και καταργήσεως διατάξεων του Ν.Δ. 170/1973 περί του Συμβουλίου της Επικρατείας» (Α' 268) στο άρθρο 1 ορίζει ότι «1. Στην αρμοδιότητα του τριμελούς διοικητικού εφετείου υπάγεται η εκδίκαση αιτήσεων ακυρώσεως ατομικών πράξεων διοικητικών αρχών που αφορούν: α) το διορισμό και την εν γένει υπηρεσιακή κατάσταση των λειτουργών και υπαλλήλων (πολιτικών, στρατιωτικών και δικαστικών) του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, β)...» και στο άρθρο 3 ορίζει ότι: «1. Αρμόδιον κατά τόπον διά την εκδίκασιν των κατά τα ανωτέρω αιτήσεων ακυρώσεως, είναι το διοικητικόν εφετεϊόν εις την περιφέρειαν του οποίου εδρεύει η εκδούσα την προσβαλλόμενην πράξιν διοικητική αρχή. Οι παραπάνω αιτήσεις ακυ-

ρώσεως μπορούν να ασκηθούν και στο διοικητικό εφετείο του τόπου στον οποίο υπηρετεί ή εκπαιδεύεται ή απασχολείται ο αιτών. Η προτεραιότητα μεταξύ των δικαστηρίων καθορίζεται από το χρόνο άσκησης της αίτησης (όπως τα τελευταία εδάφια προστέθηκαν με την παρ. 9 του άρθρου 5 ν. 2408/1996, Α' 104)... 5. Εάν το διοικητικόν εφετείον κρίνει ότι είναι κατά τόπον αναρμόδιον, καθορίζει το αρμόδιον δικαστήριον εις το οποίον παραπέμπει την υπόθεσιν. Η απόφασις του παραπέμποντος δικαστηρίου δεν υπόκειται εις έφεσιν και είναι υποχρεωτική διά το εις ο η παραπομπή δικαστήριον». Εξάλλου, κατά το άρθρο 34 παρ. 1 και 2 ν. 1968/1991 (Α' 150): «1. Στις διοικητικές διαφορές ουσίας ή ακύρωσης, αν το διοικητικό δικαστήριον κρίνει ότι στερείται αρμοδιότητας, επειδή η υπόθεση υπάγεται στην αρμοδιότητα άλλου διοικητικού δικαστηρίου ... παραπέμπει την υπόθεση στο δικαστήριον αυτό. Η απόφασις περί παραπομπής είναι υποχρεωτική για το δικαστήριον στο οποίο παραπέμφθηκε η υπόθεση, εφ' όσον τούτο είναι ισόβαθμο ή κατώτερο του παραπέμποντος... 2. Όταν συντρέχει περίπτωση παραπομπής κατά την προηγούμενη παράγραφο, η κρίσις περί της νομιμοποίησεως ή παραστάσεως των διαδίκων ή των πληρεξουσίων, περί της καταβολής τελών και παραβόλου και γενικώς περί της εγκυρότητας του δικογράφου ή του παραδεκτού του ενδίκου μέσου ανήκει στο αρμόδιο δικαστήριον».

3. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο μόνο του π.δ. 404/1978 «Περί καθορισμού της έδρας και της περιφέρειας των Διοικητικών Δικαστηρίων του Κράτους (Φ.Ε.Κ. 83

Α') ορίζεται ότι: «Η έδρα και η περιφέρεια εκάστου Διοικητικού Δικαστηρίου ορίζονται ως ακολούθως: Α' Διοικητικά Πρωτοδικεία 1. Διοικητικόν Πρωτοδικείον Αθηνών: Έδρα αι Αθήναι και περιφέρεια η των διμερισμάτων Αθηνών, Ανατολικής Αττικής και Δυτικής Αττικής ... 2. ... 24. Διοικητικόν Πρωτοδικείον Λαρίσης: Έδρα η Λάρισα και περιφέρεια η των νομών Λαρίσης, Καρδίσης, Τρικάλων ... 25. Διοικητικόν Πρωτοδικείον Βόλου: Έδρα ο Βόλος και περιφέρεια η του νομού Μαγνησίας Β) Διοικητικά Εφετεία: 1. Διοικητικόν Εφετείον Αθηνών: Έδρα αι Αθήναι και περιφέρεια η του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών. 2. ... 7. Διοικητικόν Εφετείον Λαρίσης: Έδρα η Λάρισα και περιφέρεια η των Διοικητικών Πρωτοδικείων Λαρίσης και Βόλου».

4. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: ο αιτών, κατά το χρονικό διάστημα από 17.10.1996 έως 18.6.2007 εργάσθηκε ως ωρομίσθιος εκπαιδευτικός με διαδοχικές συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου σε Εκπαιδευτικές μονάδες του ΟΑΕΔ (ΚΕ.Τ.Ε.Κ. και ΤΕΕ Κ.) (βλ. τις προσκομιζόμενες συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου και βεβαιώσεις προϋπηρεσίας για το ως άνω χρονικό διάστημα). Όμως, κατά το χρόνο άσκησης της κρινόμενης αίτησης (26.3.2009) δεν προκύπτει ότι ο αιτών υπηρετούσε σε κάποια εκπαιδευτική μονάδα του ΟΑΕΔ, εδρεύουσα σε τόπο που υπάγεται στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου τούτου, και ενόψει του ότι η προσβαλλόμενη πράξις εκδόθηκε από όργανο του ΟΑΕΔ που έχει έδρα την Αθήνα, η κρινόμενη αίτηση υπάγεται στην αρμοδιότητα του Διοικητικού

Εφετείου Αθηνών, στο οποίο πρέπει να παραπεμφθεί η υπόθεση προς εκδίκαση, κατ' εφαρμογή των άρθρων 2 παρ. 5 του ν. 702/1977 και 34 παρ. 1 του ν. 1968/1991.

170/2012

Πρόεδρος: Μαρία Κόκοτα

Εισηγήτρια: Κωνσταντίνα Καρακάση

Δικηγόροι: Κων. Ευθυμίου, Βασ. Δημνίκος

Επί επιλογής για διορισμό σε θέση μόνιμου ειδικού τεχνικού προσωπικού σε Τμήμα Σχολής του ΤΕΙ μόνη παραδεκτώς προσβαλλόμενη η απόφαση του Συμβουλίου του Ιδρύματος, στην οποία έχει ενσωματωθεί, απωλέσαν την εκτελεστότητά του, το πρακτικό του Συμβουλίου του Τμήματος της Σχολής που εισηγήθηκε την επιλογή. Έννομο συμφέρον για παρέμβαση από τον επιλεγέντα για τη θέση.

Για την άσκηση αίτησης ακύρωσης απαιτείται ιδιαίτερο, άμεσο και ενεστώως έννομο συμφέρον. Επί προσβολής διορισμού τρίτου προσώπου σε δημόσια θέση κατά παράλειψη του ασκούντος την αίτηση ακύρωσης δεν αρκεί η απλή συμμετοχή του στη διαδικασία επιλογής, αλλά απαιτείται να πληροί όλες τις τυπικές προϋποθέσεις για το διορισμό, ώστε, αν δεν διοριστεί ο τρίτος, να είναι κατ' αρχήν δυνατή η κατ' ουσία εξέταση της υποψηφιότητάς του και η επιλογή του.

Η διαπίστωση της συνδρομής των τυπικών προσόντων του αιτούντος γίνεται και αυτεπάγγελα από τον ακυρωτικό δικαστή, εφόσον προκύπτει αποκλειστικά από υφιστάμενη νομική

κατάσταση ή βεβαιώνεται με έγγραφο και δεν συνάγεται από ουσιαστική εκτίμηση πραγματικών περιστατικών, την οποία κατά νόμο ενεργεί η Διοίκηση.

Έλλειψη εννόμου συμφέροντος του αιτούντος, καθόσον στην προκήρυξη ρητά ορίζεται ότι για το διορισμό απαιτείται 4ετής επαγγελματική εμπειρία σε συγκεκριμένη ειδικότητα, την οποία δεν αποδεικνύεται ότι διέθετε ο αιτών.

1. Επειδή με την κρινόμενη αίτηση, για την οποία καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο ο αιτών ζητεί την ακύρωση 1) του .../8.5.2008 πρακτικού (απόφασης) του Συμβουλίου του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) Λ., με το οποίο επελέγη, κατά παράλειψή του, ο Κ. Β. για διορισμό σε θέση μόνιμου Ειδικού Τεχνικού Προσωπικού (Ε.Τ.Π.) στο τμήμα Φυτικής Παραγωγής της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας του ΤΕΙ Λ. με εξειδίκευση τις Δενδροκομητικές Καλλιέργειες 2) του .../18.4.2008 πρακτικού του Συμβουλίου του Τμήματος Φυτικής Παραγωγής της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας της (ΣΤΕΓ) του ΤΕΙ Λ., με την οποία το όργανο αυτό εισηγήθηκε να επιλεγεί για την πλήρωση της εν λόγω θέσεως ο Κ. Β. Εκ των ως άνω πράξεων μόνη παραδεκτώς προσβαλλόμενη πράξη είναι η πρώτη, αφού η δεύτερη έχει ενσωματωθεί σ' αυτή και έχει απωλέσει τον εκτελεστό της χαρακτήρα.

2. Επειδή, υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως παραδεκτώς παρεμβαίνει, ως έχων προφανές έννομο συμφέρον, ο επιλεγείς για τη συγκεκριμένη θέση Κ. Β.

3. Επειδή, κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 47 παρ. 1 του Π.Δ. 18/1989, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 702/1977, εφαρμόζεται και κατά τη διαδικασία ενώπιον των διοικητικών εφετείων, για την άσκηση του ένδικου μέσου της αίτησης ακυρώσεως δεν αρκεί το γενικό ενδιαφέρον κάθε πολίτη για την τήρηση των νόμων και τη σύννομη άσκηση της διοικητικής εξουσίας, αλλά απαιτείται να υπάρχει ιδιαίτερο, άμεσο και ενεστώς έννομο συμφέρον. Ειδικότερα, όπως έχει κριθεί, για την προσβολή διορισμού τρίτου προσώπου σε δημόσια θέση κατά παράλειψη του ασκούντος την αίτηση ακυρώσεως, δεν αρκεί η απλή εκδήλωση ενδιαφέροντος από τον τελευταίο για την κατάληψη της θέσης αυτής ή η απλή συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής, αλλά απαιτείται επιπλέον αυτός που προσβάλλει το διορισμό του τρίτου προσώπου και τη δική του παράλειψη να προβάλλει και αποδεικνύει ή να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι πληροί όλες τις τυπικές προϋποθέσεις, θετικές ή αρνητικές, του νόμου για το διορισμό του, ώστε, αν δεν διοριστεί ο τρίτος ή ακυρωθεί ο διορισμός του, να είναι κατ' αρχήν δυνατή σύμφωνα με το νόμο ή κατ' ουσία εξέταση της υποψηφιότητάς του και η επιλογή του για διορισμό στη διεκδικούμενη θέση. Αντίθετα, η έλλειψη ορισμένου τυπικού προσόντος ή η συνδρομή στο πρόσωπό του ορισμένου κωλύματος, που καθιστά αδύνατη την κατάληψη της επίδικης θέσης από αυτόν, στερεί τον αιτούντα από το έννομο συμφέρον να επιδιώξει την ακύρωση του διορισμού τρίτου προσώπου, ανεξάρτητα από τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και τη βασιμότη-

τά τους. Η διαπίστωση δε της συνδρομής των τυπικών προσόντων στο πρόσωπο του αιτούντος μπορεί να γίνει και αυτεπαγγέλτως από τον ακυρωτικό δικαστή, υπό την προϋπόθεση ότι η συνδρομή αυτή προκύπτει αποκλειστικά από μία υφιστάμενη ήδη νομική κατάσταση ή βεβαιώνεται με ορισμένο δημόσιο ή άλλο έγγραφο και δεν συνάγεται από ουσιαστική εκτίμηση πραγματικών περιστατικών, την οποία κατά νόμο ενεργεί η Διοίκηση προκειμένου να αξιολογήσει μία ιδιότητα, ικανότητα ή σχέση που επιτρέπει τη συμμετοχή του ενδιαφερομένου στη διαδικασία του διορισμού (ΣτΕ 2717/07, 2855-6/85 Ολ., 1430/00, 2679/02, 1542/05, 1544/05 κ.α.).

4. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Με την .../8.2.2008 Προκήρυξη του Προέδρου του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου ΤΕΙ Α. προκηρύχθηκε η πλήρωση, μεταξύ άλλων, μίας θέσεως Ειδικού Τεχνικού Προσωπικού (Ε.Τ.Π.) του Τμήματος Φυτικής Παραγωγής της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας (Σ.Τ.Ε.Γ.) του ΤΕΙ Α. με εξειδίκευση στις Δενδροκηπευτικές Καλλιέργειες, ενώ ως απαιτούμενα προσόντα διορισμού στην υπό προκήρυξη θέση (σελ. 2) ορίσθηκαν: 1. Πτυχίο ΤΕΙ του Τμήματος Φυτικής Παραγωγής ή ισότιμο αυτού Πτυχίο Σχολής της ημεδαπής ή της αλλοδαπής 2. Τετραετής επαγγελματική ή εργαστηριακή εμπειρία στην ανωτέρω ειδικότητα με εξειδίκευση στις Δενδροκηπευτικές Καλλιέργειες και ότι οι βεβαιώσεις προϋπηρεσίας θα συνοδεύονται και από αντίστοιχες των ασφαλιστικών τους φορέων. Ο αιτών υπέβαλε την .../17.3.2008 αίτηση συμμετοχής του

για την πλήρωση της εν λόγω θέσεως και για το διορισμό του επικαλέστηκε, μεταξύ των άλλων, την απαιτούμενη εμπειρία για την επιδιωκόμενη θέση. Για την απόδειξη του κριτηρίου αυτού προσκόμισε τα παρακάτω δικαιολογητικά: 1) την .../29.2.2008 βεβαίωση του Ο.Α.Ε.Ε., στην οποία βεβαιώνεται ότι «... είναι γραμμένος στα μητρώα ασφαλισμένων του ΟΑΕΕ για το επάγγελμα γεωργικά φάρμακα - έλεγχος δενρ/κών κηπ/κών που ασκεί στην πόλη Γ. Λ. με Ν.Α.Μ. ... και χρονολογία εγγραφής 1.2.1989 και συνεχίζει να ασκεί το επάγγελμά του έως σήμερα», 2) το με αρ. πρωτ. .../12.3.2008 Πιστοποιητικό του Επιμελητηρίου Λάρισας, σύμφωνα με το οποίο ημερομηνία ίδρυσης της ατομικής επιχείρησης του αιτούντος, με αντικείμενο την εμπορία γεωργικών φαρμάκων και μηχανημάτων και έδρα τους Γ. Λ., είναι η 3.2.1989 και ημερομηνία εγγραφής η 25.2.1993, 3) την από 10.3.2008 βεβαίωση θερμοκηπίων Κ., στην οποία βεβαιώνεται ότι ο αιτών υπήρξε συνεργάτης τους από το 1999 έως την έκδοση της βεβαίωσης, όσον αφορά την παρακολούθηση του θερμοκηπίου από γεωπονικής και αρδευτικής άποψης και ότι η σχέση με την επιχείρησή τους δεν ήταν αμειβόμενη, αλλά ανταποδοτική, 4) την από 11.3.2008 βεβαίωση του Αγροτικού Οίκου Σ. ΑΕΒΕ, με την οποία βεβαιώνεται ότι ο αιτών, στα πλαίσια συνεργασίας τους, συμμετείχε σε εκπαιδευτικές ενημερώσεις και επισκέψεις αγρών, σχετικά με σπόρους και σπορόφυτα κηπευτικών σε υπαίθριες και θερμοκηπιακές καλλιέργειες, με στόχο την παροχή άρτιων συμβουλευτικών υπηρεσιών στους πελάτες του γεωργούς με τους

οποίους συνεργάζεται, 5) βεβαίωση του παραγωγού Χ. Τ., που διατηρεί Πρότυπη Φυτωριακή Μονάδα, όπου βεβαιώνεται ότι συνεργάζεται με τον αιτούντα από το έτος 1993 και ότι τον εκπαιδευσε κατά τακτά χρονικά διαστήματα με έξοδα της επιχείρησης, ώστε να ανταπεξέρχεται στις απαιτήσεις της φυτωριακής μονάδας και των πελατών.

Εξάλλου, ο Β. Κ. και ήδη παρεμβαίνων υπέβαλε, για την πλήρωση της ίδιας θέσης, την .../14.3.2008 αίτηση, μαζί με α) την από 13.3.08 βεβαίωση της εταιρείας «Π. ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ Α. Κ. Ο.Ε.», με την οποία βεβαιώνεται ότι «ο Κ. Β. εργάστηκε στην επιχείρησή μας ως υπάλληλος γραφείου από 1.5.1990 έως 31.8.2001 και ως Τεχνολόγος Γεωπονίας από τις 1.9.2001 μέχρι και σήμερα με το κάτωθι φάσμα δραστηριοτήτων: 1) Στο φυτώριο αμπέλου και δενδρυλίων. Ασχολήθηκε με τον εμβολιασμό, την παραγωγή στο χωράφι και τη διακίνηση αυτών. 2) Με τις κηπευτικές καλλιέργειες ως σύμβουλος σε θερμοκήπια του Ν. Λ. 3) Ως υπεύθυνος Τεχνολόγος Γεωπονίας για τη διακίνηση των γεωργικών φαρμάκων και λιπασμάτων του καταστήματος μας. 4) Με τη δενδροκομία, τη λαχανοκομία και με όλες τις σύγχρονες μεθόδους παραγωγής αυτών στο χωράφι ή το θερμοκήπιο. 5) Με την κηποτεχνία, την κατασκευή και τη συντήρηση μεγάλων κήπων σε οικίες κι εργοστάσια π.χ. Βιομηχανίες Δ. Β. κλπ. 6) Είναι γνώστης όλων των σύγχρονων αρδευτικών συστημάτων στις δενδροκομικές, κηπευτικές και μεγάλες καλλιέργειες και παράλληλα έχει εγκαταστήσει σύγχρονα αυτόματα αρδευτικά συστήματα σε θερμοκήπια, χωράφια και κατοικίες», β) την από

13.3.2008 βεβαίωση της εταιρείας «Α. Λ. Γ. Φ. & ΣΙΑ Ε.Ε.», στην οποία βεβαιώνεται ότι ο παρεμβαίνων συνεργάζεται με την εν λόγω εταιρεία από το έτος 1991 μέχρι την έκδοση της βεβαιώσεως, ως τεχνολόγος Γεωπονίας, και ότι στις θερμοκηπευτικές καλλιέργειες αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και φέρνει σε πέρας με επιτυχία κάθε έργο που αναλαμβάνει, γ) την υπ' αριθμ. .../25.8.06 βεβαίωση του ΙΚΑ Λ., από την οποία προκύπτει ότι αυτός ασφαλίστηκε στο ΙΚΑ για συνολικά 1350 ημέρες ασφάλισης από 1/2002 έως 6/2006 από παροχή εξαρτημένης εργασίας στην εργοδότη: Π. ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ - Α. Κ. ΟΕ - χονδρικό εμπόριο λιπασμάτων και αγροτικών χημικών προϊόντων (Σημ. από 1.5.1990 έως 31.12.2001: 3500 ημέρες εργασίας και από 1/2002 έως 6/2006: 1350 ημέρες εργασίας, σύνολο: 4.850 ημέρες εργασίας).

Με την προσβαλλόμενη απόφαση - πρακτικό, το Συμβούλιο του ΤΕΙ Λ., αφού έλαβε υπόψη το .../18.4.2008 πρακτικό του Συμβουλίου του τμήματος Φυτικής Παραγωγής της ΣΤΕΓ του ΤΕΙ Λ., επέλεξε τον Κ. Β. για διορισμό στην ανωτέρω θέση, με την αιτιολογία ότι διαθέτει όλα τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, που ορίζονται από τις κείμενες διατάξεις και την προκήρυξη. Ειδικότερα, το Συμβούλιο του Τμήματος Φυτικής Παραγωγής της ΣΤΕΓ του ΤΕΙ Λ. με το .../18.4.2008 πρακτικό του, που εκδόθηκε με βάση την από 10.4.2008 εισηγητική έκθεση της τριμελούς επιτροπής (αρ. πρωτ. .../10.4.2008), η οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτού, εισηγήθηκε να διορισθεί ο παρεμβαίνων στην επίδικη θέση, διότι από τα προσκομιζόμενα δικαιολογητικά, μεταξύ

των οποίων η από 13.3.08 βεβαίωση της εταιρείας «Π. ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ Α. Κ. Ο.Ε.» και η υπ' αριθμ. .../25.8.06 βεβαίωση του ΙΚΑ Λ., προκύπτει ότι είναι πτυχιούχος Φυτικής Παραγωγής με εξειδίκευση στη Δενδροκομία και διαθέτει υπερ 17ετή επαγγελματική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο των δενδροκηπευτικών, ενώ, αντιθέτως, από τις προσκομιζόμενες από τον αιτούντα βεβαιώσεις, μεταξύ των οποίων α) η από .../29.2.2008 βεβαίωση του Ο.Α.Ε.Ε., στην οποία βεβαιώνεται ότι είναι γραμμένος στα μητρώα ασφαλισμένων του Οργανισμού για το επάγγελμα γεωργικά φάρμακα - έλεγχος δενρ/κών κητ/κών που ασκεί έως σήμερα στην πόλη Γ. Λ. με ημερομηνία εγγραφής 1.2.1989, β) το με αρ. πρωτ. .../12.3.2008 Πιστοποιητικό του Επιμελητηρίου Λ., όπου βεβαιώνεται, ημερομηνία ίδρυσης της ατομικής επιχείρησής του (εμπορία γεωργικών φαρμάκων και μηχανημάτων) η 3.2.1989 και ημερομηνία εγγραφής η 25.2.1993 καθώς και γ) οι προσκομιζόμενες βεβαιώσεις θερμοκηπίων Κ., Αγροτικού Οίκου Σ. και Φυτωριακής μονάδας Τ., από τις οποίες προκύπτει συνεργασία μη αμειβόμενη, δεν αποδεικνύεται επαγγελματική εμπειρία στη συγκεκριμένη ειδικότητα με εξειδίκευση στις Δενδροκηπευτικές Καλλιέργειες, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την ανωτέρω Προκήρυξη.

5. Επειδή, στην ανωτέρω Προκήρυξη ρητώς ορίζεται (σελ. 2) ότι για το διορισμό στην επίδικη θέση απαιτείται τετραετής επαγγελματική ή εργαστηριακή εμπειρία στην ανωτέρω ειδικότητα με εξειδίκευση στις Δενδροκηπευτικές Καλλιέργειες και από τα προσκομιζόμενα δικαιολογητικά

δεν αποδεικνύεται ότι ο αιτών διέθετε το απαιτούμενο αυτό τυπικό προσόν. Ενόψει αυτών και όσων έγιναν δεκτά στη σκέψη 3, ο αιτών στερείται εννόμου συμφέροντος για την προσβολή με αίτηση ακυρώσεως της προσβαλλόμενης πράξης και την ακύρωση της επιλογής για διορισμό του παρεμβαίνοντος στην επίδικη θέση, αφού η έλλειψη του τυπικού αυτού προσόντος καθιστά αδύνατη την κατάληψη της θέσης αυτής.

6. Επειδή, κατ' ακολουθία, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί, να γίνει δεκτή η ασκήθαισα παρέμβαση...

41/2012 (Συμβ)

Πρόεδρος: Μαρία Κόκοτα

Εισηγητής: Χαρ. Λαπάκης

Αίτηση αναστολής εκτέλεσης οικοδομικής άδειας ανέγερσης οικοδομής.

Έννομο συμφέρον όμορου ιδιοκτήτη. Δικαίωμα παρέμβασης των δικαιούχων της άδειας.

Μη πρόδηλη βασιμότητα των προβαλλόμενων λόγων περί παραβίασης του ΓΟΚ, που απαιτούν ερμηνεία του νόμου και ιδιαίτερη έρευνα και εκτίμηση των στοιχείων του φακέλου, που εκφεύγει των ορίων της παρούσας διαδικασίας.

Μη προδήλως βάσιμος ο ισχυρισμός ότι η αποπνικτική τοποθέτηση μεγάλου όγκου τσιμέντου στο όριο της ιδιοκτησίας του αιτούντος θα του στερήσει το φως και τον αέρα και θα μειώσει την αξία του διαμερίσματός του, αφού δεν συνδέεται με νομικές πλημμέλειες της προσβαλλόμενης άδειας, αλλά με το μέγεθος της οικοδομής που επιτρά-

πηκε να ανεγερθεί.

1. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, για την οποία έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο, ο αιτών ζητεί να ανασταλεί η εκτέλεση της .../26.10.2011 άδειας οικοδομής, της Διεύθυνσης Πολεοδομίας του Δήμου Β., που αφορά ανέγερση ενός πενταόροφου κτιρίου καταστημάτων - γραφείων και κατοικιών υπέρ του ισογείου με υπόγειο, επ' ονόματι της εργολάβου ομόρρυθμης εταιρίας με την επωνυμία «Τ. Β. Σ. Κ. Κ. Ν. Ο.Ε.», επί οικοπέδου, που βρίσκεται εντός του σχεδίου της πόλεως του Δήμου Β., στο υπ' αριθμ. ... οικοδομικό τετράγωνο, και στη διασταύρωση των οδών Ε.-Γ. και Κ. Κατά της προαναφερόμενης οικοδομικής άδειας ο αιτών έχει ασκήσει την με αριθμ. καταχ. 359/9.12.2011 αίτηση ακυρώσεως, για την οποία δεν έχει ακόμη ορισθεί δικάσιμος.

2. Επειδή, καταρχάς ο αιτών, ο οποίος φέρεται ως κύριος διαμερίσματος του δευτέρου υπέρ το ισόγειο ορόφου μιας τετραορόφου πολυκατοικίας κειμένης στην πόλη του Β. και επί της οδού Ε. ... και εμβαδού 84,90 μ², που συνορεύει, μεταξύ άλλων, ανατολικά με ακάλυπτο χώρο πολυκατοικίας, στην ανατολική πλευρά του οποίου ακάλυπτου χώρου ανεγείρεται το ένδικο πενταόροφο κτίριο, με έννομο συμφέρον ασκεί την κρινόμενη αίτηση (ΣτΕ 1645/00, ΔΕΑ ως Συμβούλιο 233/08).

3. Εξάλλου, με το από 8.2.2012 υπόμνημά του ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου, ως Συμβουλίου, οι φερόμενοι ως ιδιοκτήτες του ένδικου οικοπέδου, που αφορά η .../26.10.2011 άδεια οικοδομής, Ι. Π., Δ. Π., Γ. Π., Μ. Π. και Α. Κ., οι οποίοι δικαιο-

ούνται να ασκήσουν παρέμβαση στη δίκη για την οικεία αίτηση ακύρωσης (ΕΑ ΣτΕ 661/01, 96/00), ζητούν την απόρριψη της κρινόμενης αίτησης, προβάλλοντας τη νομιμότητα της άδειας.

4. Με το άρθρο 52 του π.δ. 18/1989 (φ. Α' 8), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 35 του ν. 2721/1999 (φ.Α'112), το οποίο ισχύει ανάλογα και στις ακυρωτικές διαφορές που εκδικάζονται από τα διοικητικά εφετεία (άρθρα 4 παρ. 1 και 2 ν. 702/1977, φ. Α' 268) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «... 6. Η αίτηση αναστολής εκτέλεσης γίνεται δεκτή, όταν κρίνεται ότι η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα προκαλέσει στον αιτούντα βλάβη ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως... 7. Εάν η Επιτροπή εκτιμά ότι η αίτηση ακυρώσεως είναι προδήλως βάσιμη, μπορεί να δεχθεί την αίτηση αναστολής, ακόμη και αν η βλάβη του αιτούντος από την άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης δεν κρίνεται ως ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη. Αντίθετα, η αίτηση αναστολής μπορεί να απορριφθεί ακόμη και σε περίπτωση ανεπανόρθωτης ή δυσχερώς επανορθώσιμης βλάβης, αν η Επιτροπή εκτιμά ότι η αίτηση ακυρώσεως είναι προδήλως απαράδεκτη ή προδήλως αβάσιμη. 8... 9... 10... 11... 12...».

5. Επειδή, ήδη, με την κρινόμενη αίτηση ο αιτών ισχυρίζεται ότι η εκδοθείσα άδεια οικοδομής παραβίασε τις διατάξεις του ΓΟΚ και συγκεκριμένα την απαιτούμενη από την ισχύουσα νομοθεσία απόσταση Δ από όλες τις όμορες δομημένες ιδιοκτησίες καθώς και ότι η εν λόγω άδεια

οικοδομής παραβιάζει ευθέως όλες τις προβλεπόμενες διατάξεις περί υποχρεωτικών θέσεων στάθμευσης αυτοκινήτων. Οι εν λόγω προβαλλόμενοι με την αίτηση ακυρώσεως λόγοι δεν παρίστανται προδήλως βάσιμοι, καθόσον για την εξέταση τους απαιτείται ερμηνεία των διατάξεων του νόμου και ιδιαίτερη έρευνα και εκτίμηση των στοιχείων του φακέλου, η οποία εκφεύγει των ορίων της παρούσης διαδικασίας. Επίσης, ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με το επίσημο τοπογραφικό διάγραμμα της εργολήπτριας εταιρείας, που συνοδεύει την προσβαλλόμενη άδεια οικοδομής η υπό ανέγερση οικοδομή προβλέπεται να έλθει σε επαφή στο δυτικό όριο του οικοπέδου, όπου εφάπτεται με τον ακάλυπτο χώρο της πολυκατοικίας, και ότι προς ικανοποίηση του εν λόγω σχεδιασμού προβλέπεται από την εργολήπτρια εταιρεία «Σ.Κ.Κ.Ν. ΟΕ» η κοπή ενός ιστορικού φοίνικα για το κέντρο της πόλης του Β. πλέον των 100 ετών. Και ο ισχυρισμός αυτός του αιτούντος δεν παρίσταται ως προδήλως βάσιμος, ενώ, εξάλλου από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι για την κοπή του εν λόγω φοίνικα έχει εκδοθεί η .../14.10.2011 άδεια κοπής δένδρου της Διεύθυνσης Πολεοδομίας του Δήμου Β., κατά της οποίας ο αιτών δεν έχει ασκήσει αίτηση ακυρώσεως. Τέλος, ισχυρίζεται ότι η αποπνικτική τοποθέτηση ενός τόσο μεγάλου όγκου σιμέντου ακριβώς στο όριο της ιδιοκτησίας του και σε απόσταση αναπνοής από τα παράθυρά του θα του στερείσει οριστικά το ζωτικό φως και τον αέρα από το διαμέρισμά του και θα μειώσει αυτομάτως την αντικειμενική και εμπορική αξία του. Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν συνδέονται με νομι-

κές πλημμέλειες της προσβαλλόμενης οικοδομικής άδειας, αλλά με το μέγεθος της οικοδομής που επιτράπηκε να ανεγερθεί και δεν μπορούν να κριθούν ως προδήλως βάσιμοι (βλ. και ΔΕΑ, ως Συμβούλιο, 335/10).

6.Επειδή, κατ' ακολουθίαν, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί...

44/2012 (Συμβ)

Πρόεδρος: Θεόδ. Ασημακόπουλος

Εισηγητής: Χρ. Χουτόπουλος

Αίτηση αναστολής εκτέλεσης της απόφασης ΔΣ Νοσοκομείου επί τεχνικής αξιολόγησης προσφορών πρόχειρου διαγωνισμού, καθό κρίθηκαν αποδεκτές οι προσφορές άλλων διαγωνιζομένων, ως και της σιωπηρής απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής της αιτούσας. Λογίζεται συμπεριλαμβανόμενη και η απόφαση του ΔΣ περί ρητής απόρριψης της άνω προσφυγής.

Ο ένδικος διαγωνισμός, ενόψει του αντικειμένου του και του ύψους της προϋπολογισθείσας δαπάνης, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3886/10, αλλά των απλών ακυρωτικών διαφορών.

Μη πρόδηλη βασιμότητα λόγων ως προς το εμπρόθεσμο της απορριφθείσας προσφυγής της αιτούσας και την ορθότητα ή μη του χαρακτηρισμού ως παραδεκτών των τεχνικών προσφορών, καθόσον χρήζουν ουσιαστικής διερεύνησης από το Δικαστήριο της κυρίας ακυρωτικής διαφοράς.

Η συμμετοχή των ανταγωνιστών στο διαγωνισμό δεν συνιστά άνευ ετέρου

επιζήμια εξέλιξη, εφόσον η αιτούσα δεν προσδιορίζει λόγους συγκεκριμένης, ανεπανόρθωτης ή δυσχερώς επανορθώσιμης βλάβης, ενώ η ενδεχόμενη μελλοντική εκτόπισή της από κάποιον εκ των ανταγωνιστών συνιστά σύνηθες επιχειρηματικό ενδεχόμενο και όχι βλάβη.

{..} 2. Επειδή, η υπό κρίση αίτηση στρέφεται (α) κατά της υπ' αριθμ. .../30.6.2011 αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου του καθ' ου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Γ. ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ Κ.», η οποία εκδόθηκε επί της τεχνικής αξιολόγησης προσφορών που υποβλήθηκαν στα πλαίσια πρόχειρου διαγωνισμού που είχε προκηρυχθεί από αυτό (Διακήρυξη υπ' αριθμ. πρωτ. 3/2011) για την προμήθεια «αντιδραστηρίων και αναλυσίμων για αυτόματους αναλυτές αερίων αίματος, με παραχώρηση συνοδού εξοπλισμού, προϋπολογισμένης δαπάνης 30.000 Ε» (β) κατά της σιωπηρής απόρριψης της υπ' αριθμ. πρωτ. .../19.7.2011 ενδικοφανούς προσφυγής («ένστασης») που άσκησε η αιτούσα ενώπιον του ως άνω Διοικητικού Συμβουλίου κατά της πρώτης προσβαλλομένης (.../30.6.2011) αποφάσεώς του, κατά το μέρος της εκείνο με το οποίο κρίθηκαν αποδεκτές οι τεχνικές προσφορές των εταιρειών «R. D. (H.) A.E.» και «Δ. Ι. A.E.», οι οποίες λαμβάνουν επίσης μέρος στον ένδικο διαγωνισμό. Με την παρούσα αίτηση λογίζεται ως συμπεριλαμβανόμενη και η υπ' αριθμ. .../22.7.2011 απόφαση (αριθμ. πρακτικού ... της 22.7.2011) του Διοικητικού Συμβουλίου του ιδίου Νοσοκομείου, η οποία εκ-

δόθηκε επί της ανωτέρω προδικαστικής προσφυγής της αιτούσας και με την οποία η προσφυγή της αυτή απορρίφθηκε και ρητώς (άρθρ. 45 § 3 π.δ.18/1989). Επιδιώκεται δε με την κρινομένη αίτηση, κατ' ορθή ερμηνεία της, η αναστολή της εκτέλεσης (αντί «ισχύος» όπως αναφέρεται στο οικείο δικόγραφο) αφ' ενός μεν της πρώτης από τις ως άνω προσβαλλόμενες αποφάσεις του Δ.Σ. του καθ' ου Νοσοκομείου, κατά το μέρος της εκείνο με το οποίο κρίθηκαν αποδεκτές οι τεχνικές προσφορές των εταιρειών «R. D. (H.) A.E.» και «Δ. I. A.E.» και αφ' ετέρου των λοιπών συναφών μεταγενέστερων αποφάσεων του ιδίου αυτού Διοικητικού Συμβουλίου. Η εν λόγω αναστολή εκτέλεσεως ζητείται μέχρι τη δημοσίευση οριστικής αποφάσεως επί της από 8ης Σεπτεμβρίου 2011 αιτήσεως ακυρώσεως, που η αιτούσα έχει ασκήσει κατά των ως άνω πράξεων και η οποία εκκρεμεί προς εκδίκαση, λαμβανομένου υπ' όψη ότι ο ένδικος διαγωνισμός, εν όψει του αντικειμένου του και του ύψους της προϋπολογισθείσας δαπάνης (30.000 Ε), δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3886/2010 (ΦΕΚ 173 Α'), αλλά των απλών ακυρωτικών διαφορών (άρθρο 16 π.δ. 59/2007, ΦΕΚ Α' 63/16.3.2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου», όπως ισχύει).

4. Επειδή, στο άρθρο 52 παρ. 2 του π.δ. 18/1989 (ΦΕΚ 8 Α'), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 35 ν. 2721/1999 (ΦΕΚ 112 Α') και το οποίο εφαρμόζεται αναλόγως και επί των αιτήσεων αναστολών που εξετάζονται από τα Διοικη-

τικά Εφετεία, βάσει του άρθρου 4 του Ν. 702/1977 (ΦΕΚ 268 Α'), ορίζεται ότι: «Επιτροπή, που συγκροτείται κάθε φορά από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου ή του αρμόδιου τμήματος και απαρτίζεται από τον ίδιο ή το νόμιμο αναπληρωτή του, τον εισηγητή της υπόθεσης και ένα σύμβουλο, μπορεί, μετά από αίτηση εκείνου που άσκησε αίτηση ακυρώσεως, να αναστείλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης, με συνοπτικά αιτιολογημένη απόφαση, η οποία εκδίδεται σε συμβούλιο». Εξ άλλου, στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι: «Η αίτηση πρέπει να διαλαμβάνει τους ειδικούς λόγους που μπορούν να δικαιολογήσουν την αναστολή εκτέλεσης στη συγκεκριμένη περίπτωση...», στη δε παρ. 6 αυτού ότι: «Η αίτηση αναστολής εκτέλεσης γίνεται δεκτή, όταν κρίνεται ότι η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα προκαλέσει στον αιτούντα βλάβη ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως. Η αίτηση, όμως, μπορεί να απορριφθεί, αν κατά τη στάθμιση της βλάβης του αιτούντος, των συμφερόντων τρίτων και του δημοσίου συμφέροντος κρίνεται ότι οι αρνητικές συνέπειες από την αποδοχή θα είναι σοβαρότερες από την ωφέλεια του αιτούντος». Τέλος, στην παρ. 7 του εν λόγω άρθρου ορίζεται ότι: «Εάν η Επιτροπή εκτιμά ότι η αίτηση ακυρώσεως είναι προδήλως βάσιμη, μπορεί να δεχθεί την αίτηση αναστολής, ακόμη και αν η βλάβη του αιτούντος από την άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης δεν κρίνεται ως ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη. Αντίθετα, η αίτηση αναστολής μπορεί να απορριφθεί ακόμη και σε περίπτωση

ανεπανόρθωτης ή δυσχερώς επανορθώσιμης βλάβης, αν η Επιτροπή εκτιμά ότι η αίτηση ακυρώσεως είναι προδήλως απαράδεκτη ή προδήλως αβάσιμη».

5. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι το καθ' ου Νοσοκομείο, με την υπ' αριθ. .../2011 Διακήρυξή του, προκήρυξε πρόχειρο διαγωνισμό για την προμήθεια «αντιδραστηρίων και αναλωσίμων για αυτόματους αναλυτές αερίων αίματος, με ταυτόχρονη παραχώρηση συνοδού εξοπλισμού, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 30.000 Ε, συμπεριλαμβανομένου τού Φ.Π.Α. και με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά». Στο Διαγωνισμό αυτό κατέθεσαν προσφορές η αιτούσα και οι εταιρείες «R. D. (H.) A.E.» και «Δ. Ι. A.E.», όλων δε οι τεχνικές προσφορές κρίθηκαν αποδεκτές με την πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση του Δ.Σ. του καθ' ου Νοσοκομείου· κατ' αυτής η αιτούσα άσκησε στις 19.7.2011 την υπ' αριθμ. πρωτ. ... προσφυγή της κατ' άρθρο 15 του π.δ. 118/2007 ενώπιον του ως άνω Δ.Σ., το οποίο με τη δεύτερη προσβαλλόμενη απόφασή του, που εκδόθηκε στις 24.7.2011 (πρακτικό .../24.7.2011 συνεδριάσής του), την απέρριψε ως εκπρόθεσμη. Η αιτούσα χωρίς να μνημονεύει την τελευταία αυτή απορριπτική απόφαση, άσκησε στις 8.9.2011 αίτηση ακύρωσης κατά της σιωπηρής ως την υπέλαβε απόρριψης της ως άνω προσφυγής («ένστασής») της και, επί τη βάση αυτής, άσκησε και την κρινόμενη αίτηση αναστολής εκτέλεσης των βαλλομένων με αυτήν ως άνω αποφάσεων του Δ.Σ. του καθ' ου Νοσοκομείου· άσκησε δε στη συνέχεια

στις 16.9.2011 και επικαλείται και «προσθέτους λόγους», διαλαμβάνοντας ως προσβαλλόμενη και τη ρητή απόρριψη της παραπάνω ενδικοφανούς προσφυγής της. Προς υποστήριξη του αιτήματός της για τη χορήγηση της επίδικης αναστολής, η αιτούσα ισχυρίζεται ότι εσφαλμένως απορρίφθηκε από το καθ' ου ως εκπρόθεσμη η ένδικη υπ' αριθμ. πρωτ. .../19.7.2011 προσφυγή της, η οποία όπως διατείνεται είχε ασκηθεί εμπρόθεσμα. Επίσης, η αιτούσα αμφισβητεί την ορθότητα του χαρακτηρισμού των τεχνικών προσφορών των δύο ανταγωνιστριών της εταιρειών ως παραδεκτών, ισχυριζόμενη περαιτέρω ότι για τους λόγους αυτούς οι προσβαλλόμενες αποφάσεις του Δ.Σ. του καθ' ου παρίστανται προδήλως μη νόμιμες και συνακολούθως είναι προδήλως βάσιμη η ως άνω αίτηση ακύρωσής τους, που έχει ασκήσει και εκκρεμεί προς εκδίκαση. Αναφέρει δε επιπροσθέτως η αιτούσα ότι, σε περίπτωση τυχόν κατακύρωσης του διαγωνισμού σε μία από τις ανωτέρω δύο άλλες εταιρείες που συμμετέχουν στον ένδικο διαγωνισμό («R.D. (H.) A.E.» ή «Δ. Ι. A.E.») και υπογραφής από το καθ' ου σχετικής σύμβασης, η ίδια θα υποστεί ανεπανόρθωτη, άλλως δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη· τη βλάβη της αυτή η αιτούσα θεωρεί πρόδηλη, λόγω και μόνης της συμμετοχής των δύο άλλων αυτών εταιρειών, χωρίς να αναφέρει ειδικότερους λόγους ή στοιχεία της προβαλλόμενης επίδικης βλάβης της.

6. Επειδή, από τα παραπάνω αναφερόμενα διαπιστώνεται πρωτίστως ότι, τόσο ο περί εμπροθέσμου ή μη της ένδικης υπ' αριθμ. πρωτ. .../19.7.2011 προσφυγής της αιτούσας, που απορρίφθηκε από το

καθ' ου, όσον και οι αναφερόμενοι στην ορθότητα ή μη του χαρακτηρισμού ως πα-ραδεκτών των τεχνικών προσφορών των δύο ανταγωνιστριών της αιτούσης εταιρει-ών («R. D. (H.) A.E.» ή «Δ. Ι. A.E.») λόγιοι που προβάλλει η αιτούσα χρήζουν ουσια-στικής διερεύνησης από το Δικαστήριο, το οποίο θα εκδικάσει την κυρία ακυρωτική διαφορά, και επομένως δεν παρίστανται κατά το παρόν στάδιο προδήλως βάσιμοι (πρβλ. ΕΑ ΣτΕ 402/01, κ.ά.). Περαιτέρω, η συμμετοχή των ανταγωνιστριών της αιτούσας στον ένδικο διαγωνισμό, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων δεν συνιστά άνευ ετέρου επιζήμια εξέλιξη και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πρόδηλη, εφ' όσον η αιτούσα δεν προσδιορίζει και δεν επικαλείται τους λόγους για τους οποίους η συμμετοχή αυτή θα της επιφέρει κάποια ειδική, συγκεκριμένη βλάβη και μάλιστα ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσι-μη· πολλώ δε μάλιστα εν όψει και του ότι ακόμη και ενδεχόμενη μελλοντική εκτόπι-

ση της αιτούσας από κάποια από τις δύο ανταγωνίστριές της εταιρείες (ή την «R. D. (H.) A.E.» ή την «Δ. Ι. A.E.») συνιστά σύνηθες επιχειρηματικό ενδεχόμενο, που αναλαμβάνει οποιοσδήποτε συμμετέχει σε διαγωνισμό και δεν μπορεί να χαρακτηρι-σθεί αφ' εαυτής βλάβη .

7. Επειδή, από τα προπαρατιθέμενα διαπιστούται ότι δεν συντρέχει περίπτωση χορηγήσεως της αιτούμενης αναστολής. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η κρι-νόμενη αίτηση, να περιέλθει στο Ελληνικό Δημόσιο το καταβληθέν από την αιτούσα παράβολο (άρθρο 36 παρ. 4 Π.Δ. 18/1989) και τέλος, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων και εν όψει μη υποβολής αντίστοιχου αι-τήματος κατά της ηττώμενης αιτούσας, να απαλλαγεί η τελευταία από τα δικαστικά έξοδα του αντιδίκου της (άρθρο 4 παρ. 1 περ. στ' του ν. 702/1977, του οποίου η πε-ρίπτωση στ' προστέθηκε με το άρθρο 50 του ν. 3659/2008 ΦΕΚ 77 Α' και άρθρο 275 παρ. 1 ΚΔΔ).

**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΧΟΛΙΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ**

**ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (ΔΤΚ)
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΜΙΣΘΩΜΑΤΟΣ ΜΗΝΩΝ
ΙΟΥΛΙΟΥ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2012**

Από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) ανακοινώνεται ότι:

1. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Ιουλίου 2011 - Ιουνίου 2012 παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 1,3%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ., το ποσοστό αύξησης του μισθώματος για το μήνα **ΙΟΥΛΙΟ 2012** ανέρχεται σε **1,0%** επί του καταβαλλόμενου μισθώματος.
2. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Αυγούστου 2011 - Ιουλίου 2012 παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 1,3%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ., το ποσοστό αύξησης του μισθώματος για το μήνα **ΑΥΓΟΥΣΤΟ 2012** ανέρχεται σε **1,0%** επί του καταβαλλόμενου μισθώματος.
3. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Σεπτεμβρίου 2011 - Αυγούστου 2012 παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 1,7%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ., το ποσοστό αύξησης του μισθώματος για το μήνα **ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ 2012** ανέρχεται σε **1,3%** επί του καταβαλλόμενου μισθώματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 3^{ΟΥ} ΤΕΥΧΟΥΣ 2012

1. Άρθρα - Μελέτες - Απόψεις	411
2. Νομολογία: Πολιτικών Δικαστηρίων.....	445
Διοικητικών Δικαστηρίων.....	605
3. Επαγγελματικά θέματα - Ανακοινώσεις.....	617
4. Ευρετήριο άρθρων - μελετών - σχολίων.....	E1
5. Αλφαβητικό ευρετήριο αποφάσεων.....	E3
6. Αριθμητικό ευρετήριο αποφάσεων.....	E23

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΡΘΡΩΝ - ΜΕΛΕΤΩΝ - ΣΧΟΛΙΩΝ

Βασιλικής ΞΑΦΟΥΛΗ, Δικηγόρου:

N. 3500/2006 «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας»

- Άρθρο 1 : ορισμοί..... 436

Ιωάννη ΠΑΠΑΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ, Δικηγόρου:

Η έξοδος κράτους μέλους από την ευρωζώνη και οι επιπτώσεις

στις χρηματικές ενοχές..... 411

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΑ ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Μη μεταβολή με τον αναδασμό της ιδιότητας κληροτεμαχίου, αλλά απλώς της θέσης του, διό μένει αμετάβλητη η πλασματική νομή και η μη κατάτμηση. ΕφΛαρ 196/12, σ. 550

ΑΓΩΓΗ

Με βάση το ν. ΓπΝ/1911. ΕφΛαρ 39/12, σ. 454

Αποζημίωσης λόγω πραγματικού ελαττώματος πωληθέντος. ΕφΛαρ 52/12, σ. 456

Εκ κτηματολογίου. ΕφΛαρ 63/12, σ. 470, ΕφΛαρ 262/12, σ. 593,

Σώρευση αγωγών αν οι συρρέουσες αξιώσεις ενώνονται στο ίδιο δικόγραφο. Η αντικειμενική σώρευση αγωγών είναι δικαίωμα του ενάγοντος, επί δε μη συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων διατάσσεται χωρισμός. ΕφΛαρ 78/12, σ. 479

Εξ οροφοκτησίας. ΕφΛαρ 94/12, σ. 487

Στοιχεία αγωγής αμοιβής εργολάβου.

Επικουρικότητα αδίκ. πλουτισμού. ΕφΛαρ 102/12, σ. 500

Αδίκ. πλουτισμού δημόσιου νοσοκομείου από σύμβαση προμήθειας ιατρικών υλικών δίχως τήρηση νόμιμου τύπου. ΕφΛαρ 123/12, σ. 515

Επικοινωνίας ανιόντων με τέκνο. ΕφΛαρ 138/12, σ. 519

Διατροφής ανηλίκου τέκνου. ΕφΛαρ 149/12, σ. 521

Καταβολής ειδικού νοσοκομειακού επιδόματος. ΕφΛαρ 159/12, σ. 524

Αποζημίωσης λόγω σωματικής βλάβης εκ βεγγαλικού. ΕφΛαρ 183/12, σ. 540

Εξ αναδασμού. ΕφΛαρ 196/12, σ. 550

Εργολαβικής αμοιβής δικηγόρου. ΕφΛαρ 200/12, σ. 564

Διαφυγόντων κερδών αγοραστή λόγω αδυναμίας χρήσης πωληθέντος. ΕφΛαρ 209/12, σ. 569

Στην αναστολή των ατομικών διώξεων κατά πτωχού εμπίπτουν και οι αγωγές. ΕφΛαρ 216/12, σ. 572

Μη επιτρεπτή διαζευκτική ή επικουρική εναγωγή. ΕφΛαρ 235/12, σ. 574

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ

Επικουρικότητα αδίκ. πλουτισμού. Επί άσκησης υπό την ενδοδιαδικαστική αίρεση απόρριψης της κύριας αγωγικής βάσης, αρκεί μνεία των προϋποθέσεων του αδίκ. πλουτισμού και όχι της ανυπαρξίας των προϋποθέσεων της κύριας βάσης. ΕφΛαρ 102/12, σ. 500

Δικαιοδοσία διοικ. δικαστηρίων επί διαφορών από αδίκ. πλουτισμό Δημοσίου, ΟΤΑ και νπδδ μόνο εφόσον υφίσταται σχέση δημοσίου δικαίου. Αδίκ. πλουτισμός δημόσιου νοσοκομείου εκ σύμβασης προμήθειας υλικών δίχως τήρηση του νόμιμου τύπου. ΕφΛαρ 123/12, σ. 515

Αοριστία επικουρικής αγωγικής βάσης αδίκ. πλουτισμού δίχως συγκεκριμένο αίτημα. ΕφΛαρ 200/12, σ. 564

ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΑ

Οι ενοχές από αδίκημα διέπονται από το δίκαιο του τόπου τέλεσης, ως προς τις προϋποθέσεις του αδικήματος και της αποζημίωσης, την παραγραφή, τις συνέπειες του συντρέχοντος πταίσματος ή αν τα μέλη της οικογένειας του θανόντος έχουν προσωπική αξίωση κατά των υπόχρεων. ΕφΛαρ 19/12, σ. 445

Πρόσθετη χρηματική ικανοποίηση λόγω απρόβλεπτης δυσμενούς εξέλιξης της υγείας. Κάλυψη νοσηλίων στο εξωτερικό. ΕφΛαρ 77/12, σ. 474

Μη αδικοπραξία μόνη η αθέτηση συμβατικής υποχρέωσης. ΕφΛαρ 102/12, σ. 500

Ευθύνη ανηλίκου 10 έως 14 ετών εξ αδικοπραξίας γιατί ενεργεί με διάκριση, η ύπαρξη ή μη της οποίας είναι ζήτημα πραγματικό. Τα περιστατικά έλλειψης διάκρισης πρέπει να αποδείξει ο ανήλικος κατ' ένσταση. ΕφΛαρ 104/12, σ. 509

Βλάβη οφθαλμού εξ υπαίτιας και παράνομης χρήσης βεγγαλικών, των οποίων η καύση επιτρέπεται μόνο για ψυχαγωγία κατά τις επίσημες

τελετές και εορτές, σε σημεία εγγράφως καθοριζόμενα από την αστυνομία και από πρόσωπο ειδικευμένο, με άδεια αγοράς τους.

Αποζημίωση παθόντος για υπηρεσίες αποκλειστικής νοσοκόμας από τη μητέρα του. ΕφΛαρ 183/12, σ. 540

ΑΙΤΗΣΗ ΑΚΥΡΩΣΗΣ (Διοικ)

Αίτηση ακύρωσης αρνητικής απάντησης Προϊσταμένου Δ/νσης του ΟΑΕΔ επί αίτησης εκπαιδευτικού για μετατροπή σύμβασης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου σε αορίστου. Κατά τόπον αρμοδιότητα του ΔιοικΕφ στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η εκδούσα την πράξη αρχή, αλλά και του τόπου όπου υπηρετεί ή απασχολείται ο αιτών. ΔιοικΕφΛαρ 169/12, σ. 605

Επί διορισμού σε θέση τεχνικού προσωπικού σε Τμήμα Σχολής ΤΕΙ μόνη παραδεκτως προσβαλλόμενη η απόφαση του Συμβουλίου του ΤΕΙ περί επιλογής συγκεκριμένου προσώπου, στην οποία έχει ενσωματωθεί το πρακτικό του Συμβουλίου του Τμήματος.

Έννομο συμφέρον επιλεγέντος για παρέμβαση. Άμεσο και ενεστώς έννομο συμφέρον για άσκηση αίτησης ακύρωσης. Επί αίτησης ακύρωσης διορισμού τρίτου σε δημόσια θέση κατά παράλειψη του αιτούντος, απαιτείται να πληροί αυτός τις νόμιμες τυπικές προϋποθέσεις διορισμού.

Η διαπίστωση συνδρομής των τυπικών προσόντων του αιτούντος γίνεται αυτεπάγγελτα από τον ακυρωτικό δικαστή, εφόσον προκύπτει αποκλειστικά από υφιστάμενη νομική κατάσταση ή βεβαιώνεται με έγγραφο και όχι από ουσιαστική εκτίμηση πραγματικών περιστατικών, που κατά νόμο ενεργεί η Διοίκηση.

Μη έννομο συμφέρον του αιτούντος ακύρωση επιλογής προσωπικού του ΤΕΙ, καθόσον η προκήρυξη ρητά απαιτεί 4ετή εμπειρία σε συγκεκριμένη ειδικότητα, την οποία δεν αποδεικνύεται ότι διέθετε. ΔιοικΕφΛαρ 170/12, σ. 607

ΑΚΥΡΟΤΗΤΑ (Αστ)

Ακυρότητα συμφωνίας εργολαβικής αμοιβής δικηγόρου, επί έλλειψης του όρου ότι επί αποτυχίας δεν θα λάβει αμοιβή.

Ακυρότητα εργολαβίας δίκης σε αυτές υποθέσεις επί μη έγγραφης κατάρτισης και μη γνωστοποίησης εμπρόθεσμα στο Δικηγορικό Σύλλογο. ΕφΛαρ 200/12, σ. 564

Ακυρότητα επί αλληπάλληλων συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, αν η διάρκεια δεν δικαιολογείται από το σκοπό ή είδος της εργασίας, θεωρείται δε ότι καταρτίσθηκε ενιαία σύμβαση αορίστου χρόνου. ΕφΛαρ 235/12, σ. 574

Ακυρότητα παραχώρησης αποκλειστικής χρήσης θέσεων στάθμευσης της κοινόχρηστης πιλοτής σε ιδιοκτήτες υπογείων αποθηκών, που αποτελούν βοηθητικούς χώρους χωρίς αυτοτελή λειτουργικότητα. ΕφΛαρ 236/12, σ. 578

ΑΚΥΡΟΤΗΤΑ (ΠολΔικ)

Επί αντικειμενικής σώρευσης αγωγών χωρίς συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων, μη ακυρότητα, αλλά χωρισμός. ΕφΛαρ 78/12, σ. 479

Ακυρότητα δικογράφου επί μεν διαζευκτικής εναγωγής λόγω αοριστίας ως προς το πρόσωπο του διαδίκου, επί δε επικουρικής λόγω ανεπίτρεπτης άσκησης της αγωγής υπό την αίρεση απόρριψης ως προς τον ενάγοντα ή εναγόμενο. ΕφΛαρ 235/12, σ. 574

ΑΜΝΗΜΟΝΕΥΤΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Κτήση ιδιότητας κοινοχρήστου δρόμου με την αμνημονεύτου χρόνου αρχαιότητα του ΒΡΔ συμπληρωμένη μέχρι την εισαγωγή του ΑΚ, ήτοι με χρήση από τους δημότες συνεχώς επί δύο γενεές, η καθεμία των οποίων εκτείνεται σε 40 έτη. ΕφΛαρ 163/12, σ. 528

ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ

Βλ. Εκτέλεση, Πτώχευση

ΑΝΑΔΑΣΜΟΣ

Επί αναδασμού γενόμενου μετά την 1.9.77, από τη δημοσίευση στην ΕτΚ της απόφασης κύρωσής του η κυριότητα και νομή των δημιουργηθέντων κτημάτων περιέρχεται αυτοδίκαια στους αναγραφόμενους ως δικαιούχους, ο δε αξίωνων εμπράγματο δικαίωμα σε αναδιανεμηθέν μπορεί να το διεκδικήσει με αγωγή. Μετά τη μεταγραφή

των παραχωρητηρίων μη διόρθωση ή ακύρωσή τους, εφόσον παρήλθε ζετία ή θίγονται νόμιμα δικαιώματα τρίτων, με εξαίρεση αντιγραφικά σφάλματα, ο δε αξιώνων εμπράγματο δικαίωμα δικαιούται μόνο αποζημίωση από τον υπέρ ου το παραχωρητήριο και όχι το νέο κτήμα, αδιαφόρως άγνοιας ή πλάνης του κυρίου για τη διενέργεια του αναδασμού.

Μη μεταβολή με τον αναδασμό της ιδιότητας του κληροτεμαχίου, αλλά απλώς της θέσης του, διό και μένει αμετάβλητη η νομική προστασία. ΕφΛαρ 196/12, σ. 550

ΑΝΑΚΟΠΗ (ΠολΔικ)

Επί ανακοπής λόγω πλαστότητας, μη υποχρεωτική μνεία αποδεικτικών εγγράφων και ονομαστικά των μαρτύρων. ΕφΛαρ 58/12, σ. 460

Ανακοπή κατά πίνακα κατάταξης για τα έξοδα εκτέλεσης. ΕφΛαρ 103/12, σ. 505

Στην ανακοπή του 73§1 ΝΔ 356/74 ο μὲν ανακόπτων επέχει κατ' αρχήν θέση εναγομένου, το δε καθ' ου Δημόσιο θέση ενάγοντος. ΕφΛαρ 116/12, σ. 513

Η ασκηθείσα προσωπικά από τον πτωχό ανακοπή κατά δ/γής πληρωμής δεν εμπίπτει στην αναστολή των ατομικών διώξεών του, διότι αποτελεί όχι μέσο καταδίωξης, αλλά άμυνας. Νόμιμη η κλήση του αντιδίκου για συζήτηση έφεσης του πτωχού κατά απόφασης απορρίψας ανακοπή του κατά δ/γής πληρωμής. ΕφΛαρ 216/12, σ. 572

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ (Διοικ)

Αίτηση αναστολής οικοδομικής άδειας από έχοντα έννομο συμφέρον όμορο ιδιοκτήτη.

Παρέμβαση δικαιούχων της άδειας.

Μη πρόδηλη βασιμότητα των λόγων, που απαιτούν ιδιαίτερη έρευνα, εκφεύγουσα των ορίων της προκείμενης διαδικασίας.

Μη προδήλως βάσιμος ισχυρισμός ως προς το μέγεθος της οικοδομής που επιτράπηκε να ανεγερθεί, αφού δεν συνδέεται με νομικές πλημμέλειες της προσβαλλόμενης άδειας. ΔιοικΕφΛαρ(Συμβ) 41/12, σ. 611

Αίτηση αναστολής εκτέλεσης απόφασης Νοσοκομείου επί τεχνικής αξιολόγησης προσφορών

πρόχειρου διαγωνισμού και της σιωπηρής απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής. Λογίζεται συμπροσβαλλόμενη και η απόφαση ρητής απόρριψης της προσφυγής.

Μη πρόδηλη βασιμότητα λόγων για το εμπρόθεσμο της απορριφθείσας προσφυγής και την ορθότητα ή μη του χαρακτηρισμού ως παραδεκτών των προσφορών, που χρήζουν ουσιαστικής διερεύνησης από το Δικαστήριο της κύριας ακυρωτικής διαφοράς.

Η συμμετοχή ανταγωνιστών στο διαγωνισμό και η υπ' αυτών ενδεχόμενη μελλοντική εκτόπιση της αιτούσας δεν συνιστούν δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη, αλλά σύνθετες επιχειρηματικό ενδεχόμενο. ΔιοικΕφΛαρ(Συμβ) 44/12, σ. 613

ΑΝΗΛΙΚΟΣ

Ευθύνη ανηλικού 10 έως 14 ετών εξ αδικπραξίας γιατί ενεργεί με διάκριση, τα δε περιστατικά έλλειψής της πρέπει να αποδείξει ο ανήλικος κατ' ένσταση. ΕφΛαρ 104/12, σ. 509

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ - ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ

Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου του τόπου κατάρτισης πώλησης συναφθείσας δι' αντιπροσώπου του πωλητή (δωσιδικία της δικαιοπραξίας). ΕφΛαρ 52/12, σ. 456

ΑΝΩΤΕΡΑ ΒΙΑ

Ανωτέρα βία κάθε γεγονός απρόβλεπτο, ξένο προς το ζημιώσαν πρόσωπο ή τη λειτουργία του ζημιογόνου πράγματος. Μη ανωτέρα βία η αιφνίδια ρήξη τροχού ζημιογόνου αυτίτου. ΕφΛαρ 25/12, σ. 454

ΑΟΡΙΣΤΙΑ

Επί ένστασης επίσχεσης νομέα λόγω δαπανών στο πράγμα, ανάγκη μνείας του ύψους κάθε δαπάνης χωριστά κατά το χρόνο καταβολής και της αξίας του ακινήτου κατά την απόδοση με και χωρίς τη βελτίωση. ΕφΛαρ 20/12, σ. 446

Στην αίτηση δ/γής πληρωμής μη ανάγκη αναλυτικής μνείας των γενεσιουργών της απαίτησης περιστατικών, αλλά όσων την εξατομικεύουν. Αρκεί μνεία ότι ο αιτών είναι νόμιμος κομιστής

επιταγής εξ οπισθογράφησης χωρίς διευκρίνιση του είδους της. Μη αναγκαία μνεία ότι οι επιταγές καταγράφηκαν από την Τράπεζα σε πινάκιο και χαρτοσημάνθηκαν, καθόσον δεν ανάγονται στο υποστατό της απαίτησης, αλλά συνιστούν φορολογικά βάρη με διοικ. κυρώσεις.

Αοριστία ισχυρισμού περί νόθευσης επιταγής με συμπλήρωση ελλειπόντων στοιχείων, αν δεν αναφέρεται η συμφωνία και οι όροι συμπλήρωσης. ΕφΛαρ 58/12, σ. 460

Στοιχεία αγωγής αμοιβής εργολάβου. Επί αμοιβής κατά μονάδα εργασίας ανάγκη μνείας και των εκτελεσθεισών από κάθε εργασία ποσοτήτων.

Μη αναγκαίο στοιχείο το ποίος χορήγησε την ύλη, ούτε ο χρόνος καταβολής της αμοιβής, που, ελλείψει συμφωνίας, είναι ο της παράδοσης του έργου.

Επί άσκησης αγωγής αδικ. πλουτισμού υπό την αίρεση απόρριψης της κύριας αγωγικής βάσης μη ανάγκη μνείας της ανυπαρξίας των προϋποθέσεων της κύριας βάσης. ΕφΛαρ 102/12, σ. 500

Επί είσπραξης δημοσίων εσόδων δυνάμει πράξης καταλογισμού πρέπει να αναφέρεται σε αυτή η ακριβής αιτία και το ύψος της οφειλής. ΕφΛαρ 116/12, σ. 513

Αοριστία ένστασης εναγομένου περί διακινδύνευσης της δικής του διατροφής, αν δεν επικαλείται δυνατότητα του ανήλικου να στραφεί κατά άλλου υπόχρεου. ΕφΛαρ 149/12, σ. 521

Αοριστία επικουρικής βάσης αδικ. πλουτισμού που δεν περιέχει συγκεκριμένο αίτημα. ΕφΛαρ 200/12, σ. 564

ΑΠΟΔΕΙΞΗ (ΠολΔικ)

Αίτημα επίδειξης εγγράφου σε κάθε στάση της δίκης, και το πρώτον με τις προτάσεις στο Εφετείο.

Το φορολογικό απόρρητο συνιστά νόμιμο λόγο άρνησης επίδειξης. ΕφΛαρ 19/12, σ. 445

Βλ. και Πραγματογνωμοσύνη

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

Επί αγωγής με βάση το ν. ΓΠΝ/1911 περιορισμός ευθύνης του κυρίου, αλλά μη κατόχου ή

οδηγού, μέχρι την αξία του αυτ/του και απαλλαγή του από κάθε άλλη αποζημίωση αν το παραχωρήσει στο ζημιωθέντα. ΕφΛαρ 39/12, σ. 454

Επί έλλειψης ιδιότητας πωληθέντος ή ελαττώματος οφειλόμενου σε γνώση ή υπαίτια άγνοια του πωλητή, αντί για τα δικαιώματα του 540 ΑΚ, αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης ή, σωρευτικά με αυτά, και αποζημίωση για τη ζημία που δεν καλύπτεται από την άσκησή τους. ΕφΛαρ 52/12, σ. 456

Πρόσθετη χρηματική ικανοποίηση λόγω απρόβλεπτης δυσμενούς εξέλιξης της υγείας. Κάλυψη νοσηλίων στο εξωτερικό. ΕφΛαρ 77/12, σ. 474

Επί πραγματικού ελαττώματος μισθίου, επιλεκτικό δικαίωμα, αντί για μείωση μισθώματος, αποζημίωσης για μη εκτέλεση της σύμβασης. ΕφΛαρ 165/12, σ. 532

Επί αναπηρίας μη ανάγκη πρόκλησης περιουσιακής ζημίας ή βεβαιότητας δυσμενούς επιρροής στο μέλλον του παθόντος, αρκούσας απλής δυνατότητας κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων.

Αποζημίωση παθόντος για υπηρεσίες αποκλειστικής νοσοκόμας από τη μητέρα του, διότι η αξίωση αποζημίωσης δεν αποκλείεται από το λόγο ότι κάποιος άλλος υποχρεούται να αποζημιώσει ή να διατρέφει τον παθόντα. ΕφΛαρ 183/12, σ. 540

Επί αναδασμού γενόμενου μετά την 1.9.77, μετά τη μεταγραφή των παραχωρητηρίων ο αξιώων εμπράγματο δικαίωμα δικαιούται μόνο αποζημίωση από τον υπέρ ου το παραχωρητήριο και όχι το νέο κτήμα. ΕφΛαρ 196/12, σ. 550

Επί εκμίσθωσης του ίδιου πράγματος σε διαφορετικούς μισθωτές, μισθωτής καθίσταται εκείνος στον οποίο παραδόθηκε, ενώ οι άλλοι δικαιούνται αποζημίωση. ΕφΛαρ 199/12, σ. 556

Αγωγή διαφυγόντων κερδών αγοραστή εκ της αδυναμίας χρήσης πωληθέντος ελκυστήρα, λόγω υπερημερίας του πωλητή στην έκδοση νέας άδειας στο όνομα του αγοραστή. ΕφΛαρ 209/12, σ. 569

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΠολΔικ)

Επί παραδοχής τριτανακοπής η απόφαση

ακυρώνεται ως προς τον τριτανακόπτοντα ή, επί αδιαίρετου δικαίου, ως προς όλους τους διαδίκους και ακολουθεί έρευνα της αρχικής αίτησης. ΕφΛαρ 252/12, σ. 585

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ (Διοικ)

Επί αίτησης ακύρωσης πράξεων που αφορούν διορισμό και υπηρεσιακή κατάσταση υπαλλήλων του Δημοσίου και νπδδ, κατά τόπον αρμοδιότητα του ΔιοικΕφ στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η εκδούσα την προσβαλλόμενη πράξη αρχή, αλλά και του τόπου όπου υπηρετεί ή απασχολείται ο αιτών. ΔιοικΕφΛαρ 169/12, σ. 605

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ (Πολ)

Υλική αρμοδιότητα επί διαφορών νομής και κυριότητας βάσει της αξίας του πράγματος, επί δε ομοδικίας λαμβάνεται υπόψη το αιτούμενο υπό κάθε ενάγοντος ή από κάθε εναγόμενο και αρμόδιο είναι το ανώτερο δικαστήριο. ΕφΛαρ 20/12, σ. 446

Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου του τόπου κατάρτισης πώλησης συναφθείσας δι' αντιπροσώπου του πωλητή (δωσιδικία δικαιοπραξίας). ΕφΛαρ 52/12, σ. 456

Αρμοδιότητα του εκδόντος την τριτανακοπόμενη απόφαση, δίχως δυνατότητα παρέκτασης. ΕφΛαρ 252/12, σ. 585

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ - ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Μη ανωτέρα βία η αιφνίδια ρήξη τροχού του ζημιογόνου αυτ/του, διότι δεν είναι ξένη προς τη λειτουργία του. ΕφΛαρ 25/12, σ. 454

Επί αγωγής με βάση το ν. ΓπΝ/1911 περιορισμός ευθύνης του κυρίου, αλλά μη κατόχου ή οδηγού, μέχρι την αξία του αυτ/του και απαλλαγή του από κάθε άλλη αποζημίωση αν το παραχωρήσει στο ζημιωθέντα. Μη δυνατή προσθήκη με τις προτάσεις ότι ο εναγόμενος κύριος του αυτ/του είναι και κάτοχος, διότι μεταβάλλεται απαράδεκτα η αγωγική βάση.

Έννοια κατόχου αυτ/του.

Μη ευθύνη εναγομένης ως κυρίας, νομέα ή κατόχου του οχήματος, ούτε ως προστήσας τον οδηγό, καθόσον δεν είχε κυριότητα λόγω μη πλή-

ρωσης της αίρεσης αποπληρωμής του τιμήματος και δεν το χρησιμοποιούσε, ενώ η νομή και κατοχή ανήκε στον ανηψιό που το χρησιμοποιούσε και κατέβαλλε τα έξοδα λειτουργίας. ΕφΛαρ 39/12, σ. 454

Δεδικασμένο από τελεσίδικη απόφαση αποζημίωσης ως προς τις συνθήκες αδικοπραξίας, την υπαιτιότητα και τις ζημιές για το αγωγικό διάστημα, όχι όμως και για μη προβληθείσες απαιτήσεις μεταγενεστέρου χρόνου.

Το δεδικασμένο εκ τελεσίδικης απόφασης χρηματικής ικανοποίησης ηθικής βλάβης δεν εμποδίζει αξίωση πρόσθετης τοιαύτης λόγω απρόβλεπτης δυσμενούς εξέλιξης της υγείας.

Κάλυψη από το δεδικασμένο της καταχρηστικής ένστασης συνυπαιτιότητας του παθόντος στον τραυματισμό του από τη μη χρήση ζώνης ασφαλείας. ΕφΛαρ 77/12, σ. 474

Αποκλειστική υπαιτιότητα του έχοντος ικανότητα προς καταλογισμό 11ετούς ποδηλάτη, που κινήθηκε ανέλεγκτα αντίθετα από τη φορά του ρεύματος κυκλοφορίας, όπου κινούνταν το αυτ/το, με αποτέλεσμα να παρεμβληθεί αιφνίδια και από πολύ μικρή απόσταση στην πορεία του. ΕφΛαρ 104/12, σ. 509

ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

Βλ. Ένορκες βεβαιώσεις

ΒΕΓΓΑΛΙΚΑ

Βλάβη οφθαλμού εξ υπαίτιας και παράνομης χρήσης βεγγαλικών. ΕφΛαρ 183/12, σ. 540

Βλ. και Αδικοπραξία

ΒΕΡΑΝΤΑ

Βλ. Οροφοκτησία

ΓΟΝΕΙΣ

Μη αποκατάσταση της έμμεσης ηθικής βλάβης γονέων από σωματική βλάβη του τέκνου. ΕφΛαρ 104/12, σ. 509

Βλ. και Ανήλικος, Διατροφή, Επικοινωνία, Τέκνο

ΔΑΝΕΙΟ

Οφειλή εκ τραπεζικών δανείων με εγγύηση του Δημοσίου. ΕφΛαρ 116/12, σ. 513

ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ

Βλ. Εργασία

ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟ (ΠολΔικ)

Επί αίτησης κατά την εκουσία δικαιοδοσία για διόρθωση κτηματολογικής εγγραφής ακινήτου ως αγνώστου ιδιοκτήτη, η ύπαρξη του δικαιώματος ελέγχεται ως προδικαστικό ζήτημα χωρίς ισχύ δεδικασμένου. ΕφΛαρ 63/12, σ. 470

Δεδικασμένο από τελεσίδικη απόφαση αποζημίωσης ως προς τις ζημιές μόνο του αγωγικού διαστήματος.

Το δεδικασμένο εκ τελεσίδικης απόφασης χρηματικής ικανοποίησης ηθικής βλάβης δεν εμποδίζει αξίωση πρόσθετης τοιαύτης λόγω απρόβλεπτης δυσμενούς εξέλιξης της υγείας.

Έκταση δεδικασμένου στις ενστάσεις που προτάθηκαν, αλλά και σε όσες καίτοι μπορούσαν δεν προτάθηκαν.

Κάλυψη από το δεδικασμένο της καταχρηστικής ένστασης συνυπαίτιότητας του παθόντος στον τραυματισμό του από τη μη χρήση ζώνης ασφαλείας, όχι μόνο ως προς τον ενιστάμενο, αλλά και τον ομόδικό του που δεν την πρότεινε. ΕφΛαρ 77/12, σ. 474

Επί ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης το δεδικασμένο της απόφασης δεν επιδρά στους μη μετασχόντες στη δίκη άλλους δανειστές, εκτός αν ομοδικούν αναγκαστικά με τον ανακόπτοντα. ΕφΛαρ 103/12, σ. 505

ΔΗΜΟΙ

Βλ. Κοινόχρηστα πράγματα, ΟΤΑ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗ

Η κατάθεση μισθωμάτων στο ΤΠΔ έχει μεν αποσβεστικό της οφειλής αποτέλεσμα, εφόσον ο εκμισθωτής αποδεχόμενος τη νομιμότητά της παρέλαβε το γραμμάτιο παρακατάθεσης, αλλά δεν καταλύει τον ήδη γεννημένο λόγο απόδοσης του μισθίου. ΕφΛαρ 95/12, σ. 494

ΔΗΜΟΣΙΟ

Στην ανακοπή του 73§1 ΝΔ 356/74 το καθ' ου Δημόσιο επέχει θέση ενάγοντος.

Νόμιμος τίτλος είσπραξης η βεβαίωση στο Δημόσιο Ταμείο του οφειλόμενου ποσού, καθώς και η πράξη καταλογισμού στην οποία πρέπει να αναφέρεται η ακριβής αιτία και το ύψος της οφειλής, κατά μείζονα δε λόγο όταν ο καθορισμός της δεν έγινε από το Δημόσιο αλλά από τρίτο πρόσωπο, όπως τον αρχικό δανειστή προς τον οποίο το Δημόσιο εγγυήθηκε και υποκαταστάθηκε στη θέση του λόγω μη εξόφλησης του δανείου από τον οφειλέτη.

Οφειλή εκ τραπεζικών δανείων με εγγύηση του Δημοσίου. ΕφΛαρ 116/12, σ. 513

Κοινόχρηστα πράγματα οι δρόμοι, που, εφόσον δεν ανήκουν σε ΟΤΑ ή ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανήκουν στο Δημόσιο. ΕφΛαρ 163/12, σ. 528

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ (Διοικ)

Μη υπαγωγή του πρόχειρου διαγωνισμού για προμήθεια υλικών από Νοσοκομείο, ενόψει του αντικειμένου του και του ύψους της προϋπολογισθείσας δαπάνης, στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3886/10, αλλά των απλών ακυρωτικών διαφορών. ΔιοικΕφΛαρ(Συμβ) 44/12, σ. 613

ΔΙΑΔΙΚΟΙ

Μη επιτρεπτή διαζευκτική ή επικουρική εναγωγή, γιατί τα πρόσωπα ενάγοντος και εναγομένου πρέπει να είναι ορισμένα. ΕφΛαρ 235/12, σ. 574

ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Στην αίτηση δ/γής πληρωμής μη ανάγκη αναλυτικής μνείας των γενεσιουργών της απαίτησης περιστατικών, αλλά όσων την εξατομικεύουν. Αρκεί μνεία ότι ο αιτών είναι νόμιμος κομιστής της επιταγής από οπισθογράφεση χωρίς διευκρίνιση του είδους της. Μη ανάγκη μνείας ότι οι επιταγές καταγράφηκαν από την Τράπεζα σε πινάκιο και χαρτοσημάνθηκαν, που δεν ανάγονται στο υποστατό της απαίτησης, αλλά συνιστούν φορολογικά βάρη με διοικ. κυρώσεις. ΕφΛαρ 58/12, σ. 460

Μη δυνατότητα δανειστή να υποβάλει αίτηση δ/γής πληρωμής κατά του πτωχού, δυνατή όμως άσκηση προσωπικά από τον πτωχό ανακοπής κατά δ/γής πληρωμής. ΕφΛαρ 216/12, σ. 572

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Επί διατροφής ανηλίκου τέκνου, συνεκτιμώνται περιουσιακά στοιχεία του υπόχρεου έστω κι αν δεν του αποφέρουν εισόδημα, χωρίς να απαιτείται ανάλωση ή ρευστοποίησή τους.

Συνεισφορά γονέων στη διατροφή του τέκνου. Αοριστία ένστασης εναγομένου περί διακινδύνευσης της δικής του διατροφής, αν δεν επικαλείται δυνατότητα του ανήλικου να στραφεί κατά άλλου υπόχρεου. ΕφΛαρ 149/12, σ. 521

ΔΙΚΑΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΡΩΜΑΪΚΟ

Η (αγροτική) οδός αποκτά την ιδιότητα του κοινοχρήστου και με την αμνημονεύτου χρόνου αρχαιότητα του ΒΡΔ, που είχε συμπληρωθεί πριν την εισαγωγή του ΑΚ. ΕφΛαρ 163/12, σ. 528

ΔΙΚΑΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ

Η έξοδος κράτους μέλους από την ευρωζώνη και οι επιπτώσεις στις χρηματικές ενοχές (Μελ), σ. 411

Κανονισμός για καθορισμό υγειονομικών κανόνων ως προς τα ζωικά υποπροϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο. ΕφΛαρ 165/12, σ. 532

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Υπαγωγή στα διοικ. δικαστήρια των διοικ. διαφορών ουσίας, όπως οι εκ διοικ. συμβάσεων, μεταξύ των οποίων και οι εκ συμβάσεων δημοσίων έργων ή εκ παρεπόμενης τούτων αξίωσης. Υπαγωγή στα διοικ. δικαστήρια των διαφορών από αδικ. πλουτισμό του Δημοσίου, ΟΤΑ και νπδδ εφόσον υφίσταται σχέση δημοσίου δικαίου. Οι διαφορές από σύμβαση προμήθειας ιατρικών υλικών σε δημόσιο νοσοκομείο, για την οποία δεν τηρήθηκε ο νόμιμος τύπος, υπάγονται στα πολιτικά δικαστήρια. ΕφΛαρ 123/12, σ. 515

ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ

Δωσιδικία της δικαιοπραξίας (πώλησης). ΕφΛαρ 52/12, σ. 456

ΔΙΚΗ - ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (Διοικ)

Δικαιοδοσία διοικ. δικαστηρίων για διοικ. δι-

αφορές ουσίας εκ διοικ. συμβάσεων, μεταξύ των οποίων οι εκ συμβάσεων δημοσίων έργων ή εκ παρεπόμενης τούτων αξίωσης, όπως και εξ αδικ. πλουτισμού εφόσον υφίσταται σχέση δημοσίου δικαίου. ΕφΛαρ 123/12, σ. 515

Αίτηση αναστολής οικοδομικής άδειας. Έννομο συμφέρον όμορου ιδιοκτήτη.

Δικαίωμα παρέμβασης των δικαιούχων της άδειας. ΔιοικΕφΛαρ(Συμβ) 41/12, σ. 611

Αίτηση αναστολής εκτέλεσης απόφασης Νοσοκομείου επί τεχνικής αξιολόγησης προσφορών πρόχειρου διαγωνισμού και της σιωπηρής απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής. Λογίζεται συμπροσβαλλόμενη και η απόφαση περί ρητής απόρριψης της άνω προσφυγής. ΔιοικΕφΛαρ(Συμβ) 44/12, σ. 613

ΔΙΚΗ - ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (Πολ)

Επίδειξη εγγράφων και με τις προτάσεις στο Εφετείο. Φορολογικό απόρρητο. ΕφΛαρ 19/12, σ. 445

Επί ένορκων βεβαιώσεων μη ανάγκη γνωστοποίησης των μαρτύρων ή των θεμάτων εξέτασης. ΕφΛαρ 20/12, σ. 446

Επί αγωγής με βάση το ν. ΓπΝ/1911 μη δυνατή προσθήκη με τις προτάσεις ότι ο εναγόμενος κύριος του αυτού είναι και κάτοχος, διότι μεταβάλλεται απαράδεκτα η αγωγική βάση. ΕφΛαρ 39/12, σ. 454

Αρμοδιότητα δικαστηρίου του τόπου κατάρτισης πώλησης συναφθείσας δι' αντιπροσώπου. ΕφΛαρ 52/12, σ. 456

Υποχρεωτική, με ποινή απαραδέκτου, προσκόμιση των αποδεικτικών εγγράφων και μνεία ονομαστικά των μαρτύρων όταν η πλαστότητα προβάλλεται κατ' ένσταση ή με παρεμπίπτουσα αγωγή και όχι με κύρια αγωγή ή ανακοπή. ΕφΛαρ 58/12, σ. 460

Κάλυψη από το δεδικασμένο της καταχρηστικής ένστασης συνυπατιότητας του παθόντος στον τραυματισμό του, έναντι του ενιστάμενου, αλλά και του ομοδίκου του που δεν την πρότείνει. ΕφΛαρ 77/12, σ. 474

Διαφορά της κατά το ουσιαστικό δικαίο συμφοράς αξιώσεων από τη σώρευση αγωγών. Η δικονομική αντικειμενική σώρευση αγωγών είναι δι-

καίωμα του ενάγοντος, επί δε μη συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων μη ακυρότητα, αλλά διάτασσεται ο χωρισμός. ΕφΛαρ 78/12, σ. 479

Ανακοπή κατά πίνακα κατάταξης για τα έξοδα εκτέλεσης. Νομιμοποίηση. Ισχύς απόφασης. ΕφΛαρ 103/12, σ. 505

Οι διαφορές από σύμβαση προμήθειας ιατρικών υλικών σε δημόσιο νοσοκομείο, για την οποία δεν τηρήθηκε ο νόμιμος τύπος, υπάγονται στα πολιτικά δικαστήρια. ΕφΛαρ 123/12, σ. 515

Απαράδεκτη ένσταση μη υποβληθείσα προφορικά πριν την έναρξη της πρωτόδικης συζήτησης με καταχώριση στα πρακτικά. ΕφΛαρ 149/12, σ. 521, ΕφΛαρ 209/12, σ. 569

Η ασκηθείσα προσωπικά από τον πτωχό ανακοπή κατά δ/γής πληρωμής δεν εμπίπτει στην αναστολή ατομικών διώξεων του. Νόμιμη η κλήση του αντιδίκου για συζήτηση έφεσης του πτωχού κατά απόφασης απορρίψας ανακοπή του κατά δ/γής πληρωμής. ΕφΛαρ 216/12, σ. 572

Μη επιτρεπτή διαζευκτική ή επικουρική εναγωγή, άλλως ακυρότητα δικογράφου. ΕφΛαρ 235/12, σ. 574

Επί πτωχευτικής διεκδίκησης κινητών, κατά το κοινό δίκαιο ή το πτωχευτικό, εφαρμογή της διαδικασίας του 673 ΕμπΝ. ΕφΛαρ 252/12, σ. 585

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Επί εργολαβικής αμοιβής δικηγόρου ανάγκη συμφωνίας ότι επί αποτυχίας δεν δικαιούται αμοιβή. Δυνατή συμφωνία αμοιβής σε ποσοστό επί του αντικειμένου της δίκης, ο δε δικηγόρος έχει ενοχική αξίωση για μεταβίβαση ή καταβολή του. Επί αδικαιολόγητης ανάκλησης της εντολής, υποχρέωση καταβολής της συμφωνημένης αμοιβής, αν δε αυτή είναι δικαιολογημένη, αλλά όχι εκ λόγων κακοδικίας, καταβολή δαπανών και αμοιβής για τις μέχρι τότε ενέργειες.

Σε αυτ/κές υποθέσεις κατάρτιση της συμφωνίας εγγράφως και γνωστοποίηση εμπρόθεσμα στο Δικηγορικό Σύλλογο, με ποινή ακυρότητας.

Καθορισμός δικηγορικής αμοιβής βάσει του αγωγικού αιτήματος, εκτός αν αποδειχθεί ένσταση ότι τούτο είναι προφανώς εξογκωμένο. ΕφΛαρ 200/12, σ. 564

ΔΙΚΟΓΡΑΦΑ

Επί αντικειμενικής σώρευσης αγωγών χωρίς τις νόμιμες προϋποθέσεις μη ακυρότητα του δικογράφου, αλλά χωρισμός. ΕφΛαρ 78/12, σ. 479

Αυτεπαγγέλτως απαράδεκτη αγωγή, λόγω ακυρότητας του δικογράφου, επί διαζευκτικής ή επικουρικής εναγωγής. ΕφΛαρ 235/12, σ. 574

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Διοικ), Διοικητικές συμβάσεις

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Στα διοικ. δικαστήρια υπάγονται οι διοικ. διαφορές ουσίας, όπως εκ διοικ. συμβάσεων, μεταξύ των οποίων οι εκ συμβάσεων δημοσίων έργων ή εκ παρεπόμενης τούτων αξίωσης.

Διοικ. σύμβαση αν επιδιώκεται ικανοποίηση δημόσιου σκοπού και συμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή νπδδ, το οποίο, είτε βάσει του διέποντος αυτήν κανονιστικού καθεστώτος, είτε βάσει ρητρών σε αυτή που αποκλίνουν από το κοινό δίκαιο, βρίσκεται σε υπερέχουσα θέση έναντι του αντισυμβαλλόμενου.

Οι διαφορές από σύμβαση προμήθειας ιατρικών υλικών σε δημόσιο νοσοκομείο, για την οποία δεν τηρήθηκε ο νόμιμος τύπος, υπάγονται στα πολιτικά δικαστήρια. ΕφΛαρ 123/12, σ. 515

ΔΟΥΛΕΙΕΣ

Εσφαλμένος χαρακτηρισμός υπό διαδίκων της παραχώρησης του δικαιώματος αποκλειστικής χρήσης χώρων στάθμευσης ως σύστασης πραγματικής δουλείας. ΕφΛαρ 236/12, σ. 578

Βλ. και Οροφοκτησία

ΔΡΟΜΟΙ

Βλ. Κοινόχρηστα πράγματα, Κυριότητα, ΟΤΑ

ΕΓΓΡΑΦΑ

Αίτημα επίδειξης εγγράφου σε κάθε στάση της δίκης, και το πρώτον με τις προτάσεις στο Εφετείο. Μη επίδειξη λόγω φορολογικού απορρήτου. ΕφΛαρ 19/12, σ. 445

ΕΓΓΥΗΣΗ

Οφειλή εκ τραπεζικών δανείων με εγγύηση του Δημοσίου. ΕφΛαρ 116/12, σ. 513

Γνήσια αναβλητική η ένσταση διζήσεως του εγγυητή, που επάγεται προσωρινή απόρριψη της αγωγής, καθόσον ο δανειστής υποχρεούται να προβεί σε εκτέλεση κατά του πρωτοφειλέτη, μετά το ατελέσφορο της οποίας μπορεί να ασκήσει νέα αγωγή κατά του εγγυητή (και όχι να επαναφέρει την πρώτη). ΕφΛαρ 165/12, σ. 532

ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Η αίτηση διόρθωσης κτηματολογικής εγγραφής ακινήτου ως αγνώστου ιδιοκτήτη, κατά την εκούσια δικαιοδοσία, δεν απευθύνεται εναντίον κανενός, μόνη δε η απεύθυνσή της εναντίον τρίτου δεν τον καθιστά διάδικο. ΕφΛαρ 63/12, σ. 470

Τριτανακοπή κατά αποφάσεων εκούσιας δικαιοδοσίας από τρίτο με έννομο συμφέρον, λόγω βλάβης. ΕφΛαρ 252/12, σ. 585

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

Αίτηση ακύρωσης αρνητικής απάντησης Προϊσταμένου Δ/νσης του ΟΑΕΔ επί αίτησης εκπαιδευτικού για μετατροπή σύμβασης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου σε αορίστου. ΔιοικΕφΛαρ 169/12, σ. 605

ΕΚΤΕΛΕΣΗ (Διοικ)

Στην ανακοπή του 73§1 ΝΔ 356/74 ο μεν ανακόπτων επέχει κατ' αρχήν θέση εναγομένου, το δε καθ' ου (Δημόσιο) θέση ενάγοντος. Νόμιμος τίτλος είσπραξης δημοσίων εσόδων η βεβαίωση στο Δημόσιο Ταμείο του οφειλόμενου ποσού, καθώς και η πράξη καταλογισμού στην οποία πρέπει να αναφέρεται η ακριβής αιτία και το ύψος της οφειλής. ΕφΛαρ 116/12, σ. 513

ΕΚΤΕΛΕΣΗ (ΠολΔικ)

Επί ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης με αμφισβήτηση των εξόδων εκτέλεσης ανακόπτων μπορεί να είναι αναγγεληθείς δανειστής ή ο καθού η εκτέλεση, ενώ παθητικά νομιμοποιείται μόνο ο επισπεύδων όταν η αμφισβήτηση αφορά στη νομιμότητα και αιτιολογημένο της εκκαθάρισής τους.

Το δεδικασμένο δεν επιδρά στους μη μετασχόντες στη δίκη άλλους δανειστές, εκτός αν ομοδικούν αναγκαστικά με τον ανακόπτοντα. ΕφΛαρ 103/12, σ. 505

Βλ. και Έξοδα εκτέλεσης

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

Ν. 3500/2006 «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας» - Άρθρο 1: ορισμοί (Μελ), σ. 436

ΕΝΕΧΥΡΟ

Ο ενεχυρούχος κομιστής επιταγής ασκεί ίδιο δικαίωμα εκ του τίτλου, αφού δικαιούται να την εισπράξει, κι αν δεν έληξε το ασφαλιζόμενο χρέος. Για ενεχύρωση επιταγής αρκεί οπισθογράφηση, χωρίς άλλη συμφωνία ή διατύπωση, δεν αποκλείεται δε η επιλογή του κοινού τρόπου ενεχύρωσης. ΕφΛαρ 58/12, σ. 460

ΕΝΝΟΜΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ (ΔιοικΔικ)

Έλλειψη εννόμου συμφέροντος του αιτούντος ακύρωση πράξης επιλογής τεχνικού προσωπικού του ΤΕΙ, καθόσον η προκήρυξη ρητά απαιτεί 4ετή εμπειρία σε συγκεκριμένη ειδικότητα, την οποία δεν αποδεικνύεται ότι διέθετε. ΔιοικΕφΛαρ 170/12, σ. 607

Έννομο συμφέρον όμορου ιδιοκτήτη για αίτηση αναστολής εκτέλεσης οικοδομικής άδειας. ΔιοικΕφΛαρ(Συμβ) 41/12, σ. 611

ΕΝΝΟΜΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ (ΠολΔικ)

Τριτανακοπή κατά αποφάσεων εκούσιας δικαιοδοσίας από τρίτο με έννομο συμφέρον, λόγω βλάβης του. ΕφΛαρ 252/12, σ. 585

ΕΝΟΡΚΕΣ ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

Επί ενόρκων βεβαιώσεων μη ανάγκη γνωστοποίησης των μαρτύρων ή των θεμάτων βεβαίωσης. ΕφΛαρ 20/12, σ. 446

ΕΝΟΧΗ (Αστ)

Οι ενοχές από αδίκημα διέπονται από το δικαιο του τόπου τέλεσης. ΕφΛαρ 19/12, σ. 445

Αναιτιώδης η ενοχή εξ επιταγής. ΕφΛαρ 58/12, σ. 460

Απόσβεση ενοχής με καταβολή. ΕφΛαρ 78/12, σ. 479, Με κατάθεση στο ΤΠΔ. ΕφΛαρ 95/12, σ. 494

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ (ΠολΔικ)

Στοιχεία ένστασης επίσχεσης του νομέα που έχει αξίωση δαπανών στο πράγμα. ΕφΛαρ 20/12, σ. 446

Ένσταση αντισυμβατικής συμπλήρωσης λευκής επιταγής κατά του λήπτη ή του κομιστή, εφόσον κατά την κτήση της γνώριζε ή από βαριά αμέλεια αγνοούσε την άνω συμπλήρωση.

Ένσταση του εξ επιταγής οφειλέτη ότι δεν υπάρχει αιτία έκδοσής της ή ότι αυτή είναι παράνομη ή ανήθικη ή έληξε ή δεν επακολούθησε. ΕφΛαρ 58/12, σ. 460

Ποίες ενστάσεις καλύπτει το δεδικασμένο. Καταχρηστικές αυτές που εμποδίζουν τη γένεση του δικαιώματος ή το καταργούν, ενώ γνήσιες αυτές που στηρίζονται σε αυτοτελή αξίωση δυνάμει να ασκηθεί αυτοτελώς. ΕφΛαρ 77/12, σ. 474

Ένσταση δανειστή ότι η καταβολή αφορά όχι το επίδικο, αλλά άλλο χρέος. Αντένσταση οφειλέτη ότι η καταβολή έγινε για εξόφληση του επίδικου με μονομερή καθορισμό του εξοφλητέου εκ των πλειόνων χρεών. ΕφΛαρ 78/12, σ. 479

Ένσταση ανηλίκου 10 έως 14 ετών περί έλπειψης διάκρισης και μη αδικοπρακτικής ευθύνης. ΕφΛαρ 104/12, σ. 509

Αοριστία ένστασης εναγομένου περί διακινδύνευσης της δικής του διατροφής, αν δεν επικαλείται δυνατότητα του ανηλίκου να στραφεί κατά άλλου υπόχρεου. ΕφΛαρ 149/12, σ. 521

Απαράδεκτο ενστάσεων μη υποβληθεισών προφορικά πριν την έναρξη της πρωτόδικης συζήτησης, με καταχώριση στα πρακτικά. ΕφΛαρ 149/12, σ. 521, ΕφΛαρ 209/12, σ. 569

Γνήσια αναβλητική η ένσταση διζήσεως του εγγυητή, που επάγεται προσωρινή απόρριψη της αγωγής. ΕφΛαρ 165/12, σ. 532

ΕΝΤΟΛΗ

Βλ. Δικηγόροι

ΕΞΟΔΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Τα έξοδα εκτέλεσης προαφαιρούνται και προσδιορίζονται με τον πίνακα ή με ιδιαίτερη εκκαθαριστική πράξη του συμβολαιογράφου που αποτελεί διανομή πλειστηριάσματος και προσβάλλεται με ανακοπή του 979 ΚΠολΔ. Αφαίρεσή τους με βάση τις αποδείξεις που καταθέτει ο δικαιούχος, ο δε συμβολαιογράφος πρέπει, με ποιινή ακυρότητας, να εξειδικεύσει τα επιμέρους κονδύλια, αιτία και δικαιούχο. ΕφΛαρ 103/12, σ. 505 Βλ. και Εκτέλεση

ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Βλ. Απόδειξη, Έγγραφα

ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

Ειδικό νοσοκομειακό επίδομα σε όλο το προσωπικό των νοσηλευτικών ιδρυμάτων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. ΕφΛαρ 159/12, σ. 524 Βλ. και Εργασία

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ελλείπει σοβαρού λόγου, οι γονείς δεν δικαιούνται να εμποδίσουν την επικοινωνία του τέκνου με απώτερους ανιόντες. Διαφορές της μητέρας με τους ανιόντες του αποβιώσαντος πατρός δεν αποτελούν λόγο αποκλεισμού της επικοινωνίας τους με τον ανήλικο εγγονό. ΕφΛαρ 138/12, σ. 519

ΕΠΙΣΧΕΣΗ

Ο νομέας, εναγόμενος με διεκδικητική αγωγή, έχει δικαίωμα επίσχεσης λόγω δαπανών, αρνούμενος απόδοση του πράγματος μέχρι να ικανοποιηθεί, με ένσταση που αναφέρει το ύψος κάθε δαπάνης χωριστά κατά το χρόνο καταβολής και την αξία του ακινήτου κατά την απόδοσή του με και χωρίς τη βελτίωση. ΕφΛαρ 20/12, σ. 446

ΕΠΙΤΑΓΗ

Ο ενεχυρούχος κομιστής επιταγής ασκεί ίδιο δικαίωμα εκ του τίτλου.

Μη ανάγκη μνείας στη δ/γή πληρωμής ότι οι επιταγές καταγράφηκαν από την Τράπεζα σε πινάκιο και χαρτοσημάνθηκαν, που δεν ανάγονται στο

υποστατό της απαίτησης, αλλά συνιστούν φορολογικά βάρη με διοικ. κυρώσεις.

Ενεχύραση επιταγής με οπισθογράφιση, χωρίς άλλη συμφωνία ή διατύπωση.

Η αντισυμβατική συμπλήρωση λευκής επιταγής, δεν συνιστά πλαστογραφία, αντιτάσσεται δε κατά του λήπτη, ή και μεταγενέστερων κομιστών εφόσον κατά την κτήση την γνώριζαν ή αγνοούσαν από βαριά αμέλεια.

Αναιτιώδης ενοχή εξ επιταγής, αλλά ο οφειλέτης μπορεί να αντιτάξει ένσταση περί ανύπαρκτης ή παράνομης, ανήθικης, λήξασας ή μη επακολουθήσασας αιτίας έκδοσης. ΕφΛαρ 58/12, σ. 460

ΕΡΓΑΣΙΑ

Ειδικό νοσοκομειακό επίδομα σε όλο το προσωπικό των νοσηλευτικών ιδρυμάτων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

Η άδεια φροντίδας παιδιού θεωρείται χρόνος εργασίας, έχει δε αφετηρία τη λήξη της άδειας λοχείας, ήτοι 9 εβδομάδες μετά τον τοκετό.

Πρόσληψη της ενάγουσας σε οικοτροφείο ως βοηθητικό προσωπικό με καθήκοντα τη συνοδεία των τροφίμων, τον καθαρισμό των ενδυμάτων τους, το σερβίρισμα γευμάτων και την καθαριότητα των χώρων. Κρίση ότι το οικοτροφείο δεν είχε νοσοκομειακό χαρακτήρα και η εργαζόμενη δεν δικαιούται νοσοκομειακό επίδομα. ΕφΛαρ 159/12, σ. 524

Επί αλληπάλληλων συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, αν η διάρκειά τους δεν δικαιολογείται από το σκοπό ή είδος της εργασίας, ανακύπτει ακυρότητα και θεωρείται ότι καταρτίσθηκε ενιαία σύμβαση αορίστου χρόνου.

Νόμιμη συμφωνία δανεισμού εργαζομένου, με την οποία εργοδότης παραχωρεί με συναίνεση του μισθωτού τις υπηρεσίες του σε άλλον εργοδότη για ορισμένο χρόνο, η δε αρχική σύμβαση εργασίας παραμένει ενεργός και ο αρχικός εργοδότης είναι μόνος υπόχρεος για το μισθό, εκτός αντίθετης συμφωνίας. ΕφΛαρ 235/12, σ. 574

Αίτηση ακύρωσης αρνητικής απάντησης Προϊσταμένου Δ/νσης του ΟΑΕΔ επί αίτησης εκπαιδευτικού για μετατροπή σύμβασης εργασίας

ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου σε αορίστου. ΔιοικΕφΛαρ 169/12, σ. 605

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ

Τριμερείς σχέσεις εργασίας επί δανεισμού εργαζομένου.

Ο όμιλος εταιριών δεν θεωρείται ενιαίος εργοδότης. ΕφΛαρ 235/12, σ. 574

Βλ. και Εργασία

ΕΤΑΙΡΙΕΣ

Ο όμιλος εταιριών χαρακτηρίζεται από κοινή διεύθυνση, οικονομική πολιτική και χρηματοδότηση, δεν θεωρείται όμως ενιαίος εργοδότης. ΕφΛαρ 235/12, σ. 574

ΕΥΘΥΝΗ

Επί αγωγής με βάση το ν. ΓπΝ/1911 περιορισμός ευθύνης του ιδιοκτήτη, αλλά μη κατόχου ή οδηγού, μέχρι την αξία του αυτ/του. ΕφΛαρ 39/12, σ. 454

ΕΦΕΣΗ

Επίδειξη εγγράφων το πρώτον και με τις προτάσεις στο Εφετείο. ΕφΛαρ 19/12, σ. 445

Σφάλμα της εκκαλουμένης, που δέχτηκε ως περιεχόμενο της αγωγής περιστατικό μη ιστορούμενο, το οποίο όμως δεν πρέπει να οδηγήσει σε παραδοχή της έφεσης, αφού η νέα εκδίκαση της αγωγής θα οδηγήσει σε απόρριψή της ως ουσία αβάσιμης, που είναι επιβλαβέστερη για τον εκκαλούντα. ΕφΛαρ 196/12, σ. 550

Απαράδεκτη έφεση νικήσαντος διαδίκου, εφόσον δεν επικαλείται ότι η εναντίον του κυρία παρέμβαση απορρίφθηκε για λόγους τυπικούς ενώ έπρεπε να απορριφθεί για ουσιαστικούς ή ότι το διατακτικό είναι μεν ορθό αλλά βλάπτεται από τις αιτιολογίες επειδή παράγουν δεδικασμένο. Παρέμβαση το πρώτον στο Εφετείο από τρίτο, που δεν έχει προσλάβει την ιδιότητα διαδίκου. ΕφΛαρ 199/12, σ. 556

Το Εφετείο δεν μπορεί να εκδώσει επιβλαβέστερη απόφαση για τον εκκαλούντα, χωρίς άσκηση (αν)έφεσης από τον εναγόμενο, εκτός αν μετά την εξαφάνιση της εκκαλουμένης δικάζει την υπόθεση κατ' ουσίαν.

Δυνατή απόρριψη της έφεσης του ενάγοντος ως απαράδεκτης, όταν η αγωγή είχε απορριφθεί πρωτοδίκως για τυπικό λόγο, το δε εφετείο την κρίνει απορριπτέα για άλλο, τυπικό επίσης, λόγο, με αντικατάσταση της αιτιολογίας, εφόσον δεν είναι δυσμενέστερη για τον εκκαλούντα. ΕφΛαρ 200/12, σ. 564

Επί απόρριψης αγωγής, άνευ επιρροής η εσφαλμένη επάλληλη αιτιολογία, όταν το διατακτικό της εκκαλουμένης στηρίζεται αυτοτελώς σε ορθή. ΕφΛαρ 209/12, σ. 569

Μετά την πτώχευση μη δυνατή έφεση δανειστή κατά απόφασης απορρίψας αγωγή του εναντίον του πτωχού. Νόμιμη όμως η κλήση του αντιδίκου για συζήτηση έφεσης του πτωχού κατά απόφασης απορρίψας ανακοπή του κατά δ/γής πληρωμής. ΕφΛαρ 216/12, σ. 572

ΗΘΙΚΗ ΒΛΑΒΗ

Το δεδικασμένο εκ τελεσίδικης απόφασης χρηματικής ικανοποίησης ηθικής βλάβης δεν εμποδίζει πρόσθετη τοιαύτη λόγω απρόβλεπτης δυσμενούς εξέλιξης της υγείας. ΕφΛαρ 77/12, σ. 474

Μη αποκατάσταση της έμμεσης ηθικής βλάβης τρίτων προσώπων, όπως των γονέων από σωματική βλάβη του τέκνου. ΕφΛαρ 104/12, σ. 509

ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Η έξοδος κράτους μέλους από την ευρωζώνη και οι επιπτώσεις στις χρηματικές ενοχές (Μελ), σ. 411

Οι ενοχές από αδίκημα διέπονται από το δίκαιο του τόπου τέλεσης, ως προς τις προϋποθέσεις του αδικήματος και της αποζημίωσης, την παραγραφή, τις συνέπειες του συντρέχοντος πταίσματος ή αν τα μέλη της οικογένειας του θανόντος έχουν προσωπική αξίωση κατά των υπόχρεων. ΕφΛαρ 19/12, σ. 445

ΚΑΤΑΒΟΛΗ (Αστ)

Επί πλειόνων χρεών δικαίωμα οφειλέτη για καταλογισμό του εξοφλητέου, άλλως ισχύς του 422 ΑΚ. Επί ένστασης δανειστή ότι η καταβολή

αφορά άλλο χρέος, δυνατή αντένσταση οφειλέτη ότι η καταβολή έγινε για εξοφληση του επιδίκου με μονομερή καθορισμό του εξοφλητέου. Εφαρμογή 422 ΑΚ και επί μίας μόνον οφειλής, καταβλητέας συμβατικά σε δόσεις. ΕφΛαρ 78/12, σ. 479

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Βλ. Εργασία, Μίσθωση

ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Καταχρηστική αγωγή αναγνώρισης ακυρότητας συμβολαιογραφικών πράξεων ως προς τον περιορισμό χρήσης χώρων στάθμευσης της πιλοτής, εφόσον οι ενάγοντες προσχώρησαν στη σύσταση οριζόντιας ιδιοκτησίας, εξουσιοδότησαν τους οικοπεδούχους και τον εργολάβο να παραχωρήσουν την αποκλειστική χρήση των άνω χώρων στους εναγόμενους που στάθμευαν αδιαμαρτύρητα επί πολλά έτη και κατέβαλλαν τις κοινόχρηστες δαπάνες, ενώ εξασφαλίστηκαν για τους ενάγοντες θέσεις στάθμευσης στην πολυκατοικία. ΕφΛαρ 236/12, σ. 578

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Επί συγκληρονόμου που κατοικεί μακριά από τα κληρονομιά ακίνητα και αδυνατεί να ασκεί φυσική εξουσία, ο νομέας συγκληρονόμος τεκμαίρεται ότι νέμεται και για λ/σμό αυτού. ΕφΛαρ 20/12, σ. 446

ΚΛΗΡΟΣ

Βλ. Αγροτική νομοθεσία, Αναδασμός, Κυριότητα, Νομή

ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Κοινόχρηστα πράγματα οι δρόμοι, που, εφόσον δεν ανήκουν σε ΟΤΑ ή ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανήκουν στο Δημόσιο. Η οδός αποκτά την ιδιότητα του κοινοχρήστου με νόμο, τη βούληση των ιδιοκτητών και την αμνημονεύτου χρόνου αρχαιότητα του ΒΡΔ που συμπληρώθηκε πριν την εισαγωγή του ΑΚ.

Για να χαρακτηριστεί οδός ως κοινόχρηστη αγροτική πρέπει να σχηματίσθηκε πριν το ν. 651/77 και να εμφανίζεται ως ιδιωτική σε σχέδια προσαρ-

τημένα σε συμβόλαια καταρτισθέντα πριν τον άνω νόμο, η ιδιότητα δε αυτή διατηρείται και μετά την ισχύ του ν. 1337/83.

Η ύπαρξη ιδιωτικού δρόμου, που αφέθηκε από τους δικαιοπαρόχους των εναγόντων για εξυπηρέτηση αυτών και όμορων ιδιοκτητών, ως και η μνεία σε συμβόλαια ότι κληροτεμάχια συνορεύουν με δρόμο, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως παραίτηση από το δικαίωμα κυριότητας, εφόσον δεν γίνεται επίκληση νόμιμου τρόπου με τον οποίο κατέστη η έκταση κοινόχρηστη αγροτική οδός. ΕφΛαρ 163/12, σ. 528

Βλ. και Αμνημόνευτη αρχαιότητα

ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Μετά το ν. 3481/06 αντιρρήσεις κατά εσφαλμένης κτηματολογικής εγγραφής ακινήτων ως αγνώστου ιδιοκτήτη αποκλειστικά με αίτηση κατά την εκούσια δικαιοδοσία, επί δε μη τελεσίδικης δικαίωσης αγωγή με την τακτική διαδικασία κατά του Δημοσίου.

Η αίτηση δεν απευθύνεται εναντίον κανενός, μόνη δε η απεύθυνσή της εναντίον τρίτου δεν τον καθιστά διάδικο.

Μη δυνατό με την άνω αίτηση αίτημα αναγνώρισης του προσβληθέντος δικαιώματος, η ύπαρξη του οποίου ελέγχεται ως προδικαστικό χωρίς ισχύ δεδικασμένου.

Αοριστία επί αμφιβολίας αν πρόκειται για αναγνωριστική κυριότητας αγωγή ή αίτηση διόρθωσης ανακριβούς δήλωσης ως αγνώστου ιδιοκτήτη κατά την εκούσια δικαιοδοσία. ΕφΛαρ 63/12, σ. 470

Αίτηση αναγνώρισης κυριότητας ακινήτου και διόρθωσης αρχικής εγγραφής με συνένωση δύο γεωτεμαχίων υπό ένα ΚΑΕΚ. ΕφΛαρ 262/12, σ. 593

ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ

Ο εξ αδιαίρετου συγκύριος, αν κατέχει όλο το κοινό, θεωρείται ότι κατέχει επ' ονόματι και των λοιπών και δεν μπορεί να τους αντιτάξει αποσβεστική ή κτητική παραγραφή πριν τους γνωστοποιήσει ότι νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή το όλο ως αποκλειστικός κύριος, έστω

και σιωπηρά, με πράξεις που φανερώνουν την άνω απόφασή του.

Επί συγκληρονόμου που κατοικεί μακριά από τα κληρονομιαία ακίνητα, ο νομέας συγκληρονόμος τεκμαίρεται ότι νέμεται και για λ/σμό αυτού. ΕφΛαρ 20/12, σ. 446

Η ύπαρξη ιδιωτικού δρόμου, που αφέθηκε από τους δικαιοπαρόχους των εναγόντων για εξυπηρέτηση αυτών και όμορων ιδιοκτητών, καθώς και η μνεία σε τίτλους ιδιοκτησίας ότι κληροτεμάχια συνορεύουν με δρόμο, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως παραίτηση από το δικαίωμα κυριότητας, εφόσον δεν γίνεται επίκληση νόμιμου τρόπου με τον οποίο κατέστη η έκταση κοινόχρηστη αγροτική οδός. ΕφΛαρ 163/12, σ. 528

Επί αναδασμού γενόμενου μετά την 1.9.77, από τη δημοσίευση στην ΕτΚ της απόφασης κύρωσής του η κυριότητα των δημιουργηθέντων κτημάτων περιέρχεται αυτοδικαία στους αναγραφόμενους ως δικαιούχους. ΕφΛαρ 196/12, σ. 550

Επί πτωχευτικής διεκδίκησης κινητών, κατά το κοινό ή πτωχευτικό δίκαιο, εφαρμογή της διαδικασίας του 673 ΕμπΝ. Άσκηση της αξίωσης του κυρίου με αίτηση στο σύνδικο.

Επί πτώχευσης μισθωτή χρηματοδοτικής μίσθωσης διεκδικητική αγωγή κατά του συνδίκου κατά τη διαδικασία του 673 ΕΝ. ΕφΛαρ 252/12, σ. 585

Επί δημόσιου κτήματος ανεπίδεκτου χρησικτησίας, αλλά αποβαλόντος αργότερα την ιδιότητά του αυτή, μη κτήση κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία εφόσον, αφότου κατέστη δυνατή η χρησικτησία του, δεν συμπληρώθηκε 20ετία. ΕφΛαρ 262/12, σ. 593

ΚΩΔΙΚΑΣ ΟΔΙΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Βλ. Αυτοκίνητα-ατυχήματα, Υπαιτιότητα

ΜΙΣΘΩΣΗ

Υπερμερία μισθωτή στην καταβολή μισθώματος με παρέλευση της δήλης ημέρας, έστω κι αν δεν χρησιμοποιεί το μίσθιο εξ ιδίων λόγων.

Επί πραγματικού ελαττώματος που εμποδίζει τη χρήση, δικαίωμα μη καταβολής ή μείωσης του μισθώματος, ανεξαρτήτως γνώσης ή υπαιτιότητας του εκμισθωτή.

Πραγματικό ελάττωμα και η παρεμπόδιση της συμβατικής χρήσης του μισθίου από μέτρα διοικ. αρχής ή του νόμου ή περιορισμούς δημοσίου δικαίου.

Δικαίωμα καταγγελίας της μίσθωσης, εφόσον λόγω του ελαττώματος αναιρείται η ακώλυτη χρήση. ΕφΛαρ 95/12, σ. 494, ΕφΛαρ 165/12, σ. 532

Μη ευθύνη εκμισθωτή αν ο μισθωτής κατά τη σύναψη γνώριζε το ελάττωμα ή παρέλαβε ανεπιφύλακτα το μίσθιο εν γνώσει αυτού.

Μίσθωση ψυκτικών θαλάμων. Αβασιμότητα ένστασης περί μη υποχρέωσης καταβολής μισθώματος λόγω έλλειψης άδειας λειτουργίας του μισθίου εξαιτίας μη συναίνεσης για την έκδοση του εκμισθωτή, καθόσον αυτός ως νέος κήτωρ δήλωσε ότι θέλει το μίσθιο για ιδιόχρηση και ο μισθωτής συμφώνησε να το παραδώσει.

Η κατάθεση μισθωμάτων στο ΤΠΔ μπορεί να έχει αποσβεστικό της οφειλής αποτέλεσμα, αλλά δεν καταλύει τον ήδη γεννημένο λόγο απόδοσης του μισθίου.

Επί επανειλημμένης δυστροπίας μη εφαρμογή του 661 εδ. α' ΚΠολΔ περί κατάργησης της δίκης απόδοσης του μισθίου. ΕφΛαρ 95/12, σ. 494

Επί ελαττώματος του μισθίου, επιλεκτικό δικαίωμα μισθωτή, αντί για μείωση ή μη καταβολή μισθώματος, αποζημίωσης για μη εκτέλεση της σύμβασης.

Η έλλειψη εγκατάστασης αποτέφρωσης ή αδρανοποίησης ζωικών υπολειμμάτων του μισθίου σφαγείου συνιστά πραγματικό ελάττωμα, λόγω του οποίου μη δυνατή η λήψη άδειας λειτουργίας. Τροποποίηση μισθωτηρίου κατά τον τύπο της μίσθωσης. Εκμίσθωση από ΟΤΑ καταρτίζεται εγγράφως, κατόπιν δημοπρασίας και τήρησης των λοιπών νόμιμων όρων. ΕφΛαρ 165/12, σ. 532

Ο μισθωτής, επί παρακώλυσης της χρήσης του μισθίου, μπορεί να απαιτήσει, κατά τις γενικές δ/ξεις, εκτέλεση της σύμβασης ή αποζημίωση. Επί υπαίτιας αδυναμίας παροχής ισχύει η ειδική δ/ξη του 585 ΑΚ και αντί υπαναχώρησης δίνεται η καταγγελία.

Επί εκμίσθωσης του ίδιου πράγματος σε διαφορετικούς μισθωτές, μισθωτής καθίσταται εκείνος στον οποίο παραδόθηκε, ενώ οι άλλοι έχουν δι-

καίωμα αποζημίωσης. ΕφΛαρ 199/12, σ. 556

Αναπροσαρμογή μισθώματος. ΔΤΚ μηνών Ιουλίου - Σεπτεμβρίου 2012, σ. 617

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ

Μετά την ισχύ του ν. 2741/99, αν ο εκμισθωτής δεν ζητήσει απόδοση του μισθίου σε 9 μήνες από τη λήξη της μίσθωσης λόγω παρόδου 12ετίας, αυτή θεωρείται ότι έχει παραταθεί για 4 ακόμη έτη από τη λήξη (και όχι από την πάροδο των 9 μηνών), μετά την πάροδο των οποίων λήγει ή καθίσταται αορίστου χρόνου, μη προστατευόμενη. Επί ανανέωσης εμπορικής μίσθωσης για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, λήξη της με πάροδο του χρόνου ή καταγγελία ασκούμενη και με την αγωγή, εκτός αν καταρτίσθηκε νέα αυτοτελής μίσθωση, ανεξάρτητη της προηγούμενης. ΕφΛαρ 78/12, σ. 479

Βλ. και Μίσθωση

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Βλ. Εργασία

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΡΓΟΥ

Στοιχεία αγωγής εργολαβικής αμοιβής και επί αμοιβής κατά μονάδα εργασίας.

Μη αναγκαίο στοιχείο το ποίος χορήγησε την ύλη, καθόσον ο ερμηνευτικός κανόνας του 683 ΑΚ εφαρμόζεται μόνον επί κατασκευής έργου μη υφισταμένου, και όχι επί εργασιών σε υφιστάμενο οικοδόμημα.

Μη αναγκαίο στοιχείο ο χρόνος καταβολής της αμοιβής, που, ελλείψει συμφωνίας, είναι ο της παράδοσης του έργου. ΕφΛαρ 102/12, σ. 500

ΜΙΣΘΩΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ

Με τη χρηματοδοτική μίσθωση η εκμισθώτρια ΑΕ υποχρεούται σε παραχώρηση έναντι μισθώματος της χρήσης του πράγματος στο μισθωτή, παρέχοντάς του το δικαίωμα να την ανανεώσει για ορισμένο χρόνο ή να το αγοράσει, και πριν τη λήξη της μίσθωσης, η διάρκεια της οποίας επί κινήτων δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 3 ετών. Από την καταχώριση της μίσθωσης κινητού στα βιβλία των οικείων πρωτοδικείων τα συμβατικά

δικαιώματα του μισθωτή αντιτάσσονται κατά τρίτων, που δεν μπορούν ως τη λήξη να αποκτήσουν εμπράγματο δικαίωμα στο πράγμα.

Επί λήξης της μίσθωσης με πτώχευση του μισθωτή, αναζήτηση του πράγματος με αγωγή νομής ή διεκδικητική κατά του συνδίκου. ΕφΛαρ 252/12, σ. 585

NOMH

Επί συγκληρονόμου που κατοικεί μακριά από τα κληρονομιαία ακίνητα και αδυνατεί να ασκεί φυσική εξουσία, ο νομέας συγκληρονόμος τεκμαίρεται ότι νέμεται και για λ/σμό αυτού.

Στοιχεία ένστασης επίσχεσης καλόπιστου νομέα για επωφελείς δαπάνες για το πριν την επίδοση της αγωγής διάστημα, εφόσον σώζεται η αύξηση. ΕφΛαρ 20/12, σ. 446

Μη μεταβολή με τον αναδασμό της ιδιότητας του κλήρου και της νομικής προστασίας του, όπως της πλασματικής νομής. ΕφΛαρ 196/12, σ. 550

Επί καταγγελίας χρηματοδοτικής μίσθωσης αναζήτηση του πράγματος και με αγωγή νομής. ΕφΛαρ 252/12, σ. 585

NOMIMOΠOIHΣH (ΠoλΔικ)

Επί ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης για τα έξοδα εκτέλεσης, ανακόπτων μπορεί να είναι αναγγελλείς δανειστής ή ο καθού η εκτέλεση, νομιμοποιείται δε παθητικά μόνον ο επισπεύδων, όταν η αμφισβήτηση αφορά στη νομιμότητα και αιτιολογημένο της εκκαθάρισης. ΕφΛαρ 103/12, σ. 505

Επί πτωχευτικής διεκδίκησης κινητών, άσκηση της αξίωσης του κυρίου με αίτηση στο σύνδικο.

Τριτανακοπή κατά αποφάσεων εκούσιας δικαιοδοσίας από τρίτο με έννομο συμφέρον, λόγω βλάβης. ΕφΛαρ 252/12, σ. 585

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Οι διαφορές από σύμβαση προμήθειας ιατρικών υλικών σε δημόσιο νοσοκομείο, για την οποία δεν τηρήθηκε ο νόμιμος τύπος, υπάγονται στα πολιτικά δικαστήρια. ΕφΛαρ 123/12, σ. 515

Μονάδες και Κέντρα Ψυχικής Υγείας.

Ίδρυση και λειτουργία οικοτροφείου ως μονάδα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης. Κρίση ότι το οικοτροφείο δεν είχε νοσοκομειακό χαρακτήρα, αφού δεν είχε τις νόμιμες προϋποθέσεις και άδειες και η εργαζόμενη δεν δικαιούται ειδικό νοσοκομειακό επίδομα. ΕφΛαρ 159/12, σ. 524

Αίτηση αναστολής απόφασης νοσοκομείου επί τεχνικής αξιολόγησης προσφορών πρόχειρου διαγωνισμού. ΔιοικΕφΛαρ(Συμβ) 44/12, σ. 613

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΑΔΕΙΑ

Αίτηση αναστολής εκτέλεσης οικοδομικής άδειας. ΔιοικΕφΛαρ(Συμβ) 41/12, σ. 611

ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΑ

Βλ. Εργασία, Νοσοκομείο

ΟΜΟΔΙΚΙΑ (ΠoλΔικ)

Επί ομοδικίας η υλική αρμοδιότητα επί διαφορών νομής και κυριότητας καθορίζεται από το αιτούμενο υπό κάθε ενάγοντος ή από κάθε εναγόμενο. ΕφΛαρ 20/12, σ. 446

Κάλυψη από δεδικασμένο της καταχρηστικής ένστασης συνυπαίτιότητας του παθόντος στον τραυματισμό του, ως προς τον ενιστάμενο αλλά και τον ομόδικό του που καίτοι μπορούσε δεν την πρότεινε. ΕφΛαρ 77/12, σ. 474

Μη ομοδικία επί διαζευκτικής ή επικουρικής εναγωγής καθόσον οι ενάγοντες ή εναγόμενοι δεν είναι κοινωνοί της ίδιας απαίτησης ή υποχρέωσης. ΕφΛαρ 235/12, σ. 574

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Κοινόχρηστα πράγματα οι δρόμοι, που, εφόσον δεν ανήκουν σε ΟΤΑ ή ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανήκουν στο Δημόσιο. ΕφΛαρ 163/12, σ. 528

Τροποποίηση μισθωτηρίου κατά τον τύπο της μίσθωσης. Εκμίσθωση από ΟΤΑ καταρτίζεται εγγράφως, κατόπιν δημοπρασίας και τήρησης των λοιπών νόμιμων όρων. ΕφΛαρ 165/12, σ. 532

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Αίτηση ακύρωσης αρνητικής απάντησης ΟΑΕΔ επί αίτησης εκπαιδευτικού για μετατροπή σύμβασης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου σε αορίστου. ΔιοικΕφΛαρ 169/12, σ. 605

ΟΡΟΦΟΚΤΗΣΙΑ

Δυνατή συμφωνία με τη σύσταση οροφокτησίας ότι κοινόκτητο κατά νόμο μέρος καθίσταται αντικείμενο χωριστής ιδιοκτησίας, εκτός αν απαγορεύεται με άλλο νόμο και δη πολεοδομικό με ποινή ακυρότητας.

Η βεράντα μπορεί να καταστεί αντικείμενο χωριστής ιδιοκτησίας, αλλιώς είναι κοινόκτητη.

Αν εκ της μη επισκευής της βεράντας παραβλάπτεται η χρήση του κάτω από αυτή διαμερίσματος, ο κύριός της υποχρεούται σε επισκευή, έστω κι αν οφείλεται σε ελαττωματική κατασκευή από τον εργολάβο.

Εισροή νερού και υγρασία στην οροφή διαμερίσματος του ενάγοντος, οφειλόμενη όχι σε κακοτεχνίες της οικοδομής, αλλά σε ρωγμές στη βεράντα του διαμερίσματος του εναγομένου. ΕφΛαρ 94/12, σ. 487

Εσφαλμένος χαρακτηρισμός σε συμβόλαια της παραχώρησης αποκλειστικής χρήσης χώρων στάθμευσης πιλοτής ως σύσταση πραγματικής δουλείας.

Άκυρη η άνω παραχώρηση σε ιδιοκτήτες αποθηκών του υπογείου, που αποτελούν βοηθητικούς χώρους χωρίς αυτοτελή λειτουργικότητα, με συνακόλουθη αδυναμία εξασφάλισης θέσεων στάθμευσης των ιδιοκτητών διαμερισμάτων.

Καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος των εναγόντων, που προσχώρησαν στη σύσταση οριζόντιας ιδιοκτησίας, εξουσιοδότησαν τους οικοπεδούχους και τον εργολάβο να παραχωρήσουν την αποκλειστική χρήση των άνω χώρων στους εναγόμενους, που στάθμευαν αδιαμαρτύρητα επί 12 έτη και κατέβαλλαν τις κοινόχρηστες δαπάνες, ενώ εξασφαλίστηκαν για τους ενάγοντες θέσεις στάθμευσης στην πολυκατοικία. ΕφΛαρ 236/12, σ. 578

ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΗΡΙΟ

Επί αναδασμού γενόμενου μετά την 1.9.77, μετά τη μεταγραφή των παραχωρητηρίων αποκλείεται διόρθωση ή ακύρωσή τους, εφόσον τίγονται νομίμως κτηθέντα δικαιώματα τρίτων ή παρήλθε 3ετία, πλην αντιγραφικών σφαλμάτων. ΕφΛαρ 196/12, σ. 550

Επί θανάτου του δικαιούχου αποκατάστασης αστού πρόσφυγα πριν την έκδοση παραχωρητηρίου, η αρξάμενη διαδικασία συνεχίζεται υπέρ των λοιπών δικαιούχων μελών της οικογενείας του, επ' ονόματι των οποίων πρέπει να εκδοθεί αυτό, άλλως το εκδοθέν στο όνομα του αποβιώσαντος εξομοιούται με μη εκδοθέν και ανακαλείται. ΕφΛαρ 262/12, σ. 593

Βλ. και Αναδασμός, Κυριότητα, Πρόσφυγες

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (ΔιοικΔικ)

Παρέμβαση επιλεγέντος σε θέση τεχνικού προσωπικού σχολής του ΤΕΙ επί αίτησης ακύρωσης της απόφασης επιλογής του. ΔιοικΕφΛαρ 170/12, σ. 607

Επί αίτησης αναστολής εκτέλεσης οικοδομικής άδειας, παρέμβαση δικαιούχων αυτής. ΔιοικΕφΛαρ(Συμβ) 41/12, σ. 611

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (ΠολΔικ)

Παρέμβαση το πρώτον στο Εφετείο από τρίτο, που δεν προσέλαβε την ιδιότητα διαδίκου. ΕφΛαρ 199/12, σ. 556

ΠΑΡΚΙΝΓΚ

Βλ. Οροφокτησία

ΠΙΛΟΤΗ

Βλ. Οροφокτησία

ΠΛΑΣΤΟΤΗΤΑ (ΠολΔικ)

Η αθέτηση της συμφωνίας συμπλήρωσης λευκής επιταγής δεν αποτελεί πλαστογραφία, αλλά αντισυμβατική συμπλήρωση.

Η πλαστογραφία που αποδίδεται σε πρόσωπο προτείνεται σε κάθε στάση της δίκης με κύρια ή παρεμπόππουσα αγωγή ή τις προτάσεις ή, επί μη υποχρεωτικής υποβολής τους, και προφορικά.

Υποχρεωτική, με ποινή απαραδέκτου, προσκόμιση των αποδεικτικών εγγράφων και μνεία των μαρτύρων όταν η πλαστικότητα προβάλλεται κατ'ένσταση ή με παρεμπόμπουσα αγωγή και όχι με κύρια αγωγή ή ανακοπή. Εφ/αρ 58/12, σ. 460

ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Βλ. Ανακοπή, Εκτέλεση

ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Επί μη ύπαρξης κρίσης του Δικαστηρίου ότι υφίστανται ζητήματα χρήζοντα ιδιαίτερες γνώσεις επιστήμης ή τέχνης, η διενέργεια πραγματογνωμοσύνης απόκειται στη διακριτική ευχέρειά του και η μη δ/γή της δεν συνιστά πλημμέλεια. Εφ/αρ 94/12, σ. 487

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Επί θανάτου του δικαιούχου αποκατάστασης αστού πρόσφυγα πριν την έκδοση του παραχωρητηρίου, η αρξάμενη διαδικασία συνεχίζεται υπέρ των λοιπών δικαιούχων μελών της οικογενείας του, επ' ονόματι των οποίων πρέπει να εκδοθεί αυτό, άλλως το εκδοθέν στο όνομα του αποβιώσαντος εξομοιούται με μη εκδοθέν και ανακαλείται. Εφ/αρ 262/12, σ. 593

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

Προσωπική κράτηση αδικοπράγησαντος, που εκποίησε την περιουσία του καταδολιευτικά. Εφ/αρ 183/12, σ. 540

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Απόδειξη της κατάθεσης προτάσεων εκ της επισημείωσης του Γραμματέως. Εφ/αρ 200/12, σ. 564

ΠΤΩΧΕΥΣΗ

Αναστολή ατομικών διώξεων πτωχού. Ο δανειστής δεν μπορεί να ασκήσει αγωγή ή έφεση κατά απόφασης απορρίψας αγωγή του εναντίον του πτωχού, ούτε αίτηση δ/γής πληρωμής. Νόμιμη όμως η κλήση του αντιδίκου για συζήτηση έφεσης του πτωχού κατά απόφασης απορρίψας ανακοπή του κατά δ/γής πληρωμής, διότι η

ασκηθείσα προσωπικά από τον πτωχό ανακοπή δεν εμπίπτει στην αναστολή ατομικών διώξεων, αφού αποτελεί όχι μέσο καταδίωξης, αλλά άμυνας. Εφ/αρ 216/12, σ. 572

Επί πτωχευτικής διεκδίκησης κινητών, κατά το κοινό ή πτωχευτικό δίκαιο, εφαρμογή της διαδικασίας του 673 ΕμπΝ. Άσκηση της αξίωσης του κυρίου με αίτηση στο σύνδικο, που μπορεί να την κάνει δεκτή εφόσον δοθεί άδεια από τον εισηγητή δικαστή και επικυρωθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο.

Επί λήξης χρηματοδοτικής μίσθωσης λόγω πτώχευσης μισθωτή, αναζήτηση του πράγματος με αγωγή νομής ή διεκδικητική κατά του συνδίκου κατά το 673 ΕΝ, με ποινή απαραδέκτου. Εφ/αρ 252/12, σ. 585

ΠΩΛΗΣΗ

Επί έλλειψης ιδιότητας ή ελαττώματος οφειλόμενου σε γνώση ή υπαίτια άγνοια του πωλητή, ο αγοραστής δικαιούται, αντί για τα δικαιώματα του 540 ΑΚ, αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης, ή σωρευτικά με αυτά και αποζημίωση για ζημία μη καλυπτόμενη από την άσκησή τους. Δικαίωμα αγοραστή να κρατήσει το πράγμα και να ζητήσει αποκατάσταση ζημιών συναπτόμενων άμεσα με το ελάττωμα, όπως τη διαφορά αξιών του με και χωρίς το ελάττωμα, τις δαπάνες διόρθωσης, το διαφυγόν κέρδος από ματαίωση μεταπώλησής του, τη ζημία λόγω στέρησης της χρήσης του. Εφ/αρ 52/12, σ. 456

Αβασιμότητα αγωγής αγοραστή γεωργικού ελκυστήρα για διαφυγόντα κέρδη, λόγω αδυναμίας χρήσης του, εξαιτίας υπερημερίας του πωλητή στην εκπλήρωση συμβατικής του υποχρέωσης να ενεργήσει για έκδοση νέας άδειας στ' όνομα του αγοραστή, καθόσον αυτός τον χρησιμοποίησε αποδοτικά. Εφ/αρ 209/12, σ. 569

ΣΥΓΚΥΡΙΟΤΗΤΑ

Βλ. Κυριότητα

ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΠολΔικ)

Υποβολή ενστάσεων, με ποινή απαραδέκτου, προφορικά πριν την έναρξη της πρωτόδικης συ-

ζήτησης με καταχώριση στα πρακτικά. ΕφΛαρ 149/12, σ. 521, ΕφΛαρ 209/12, σ. 569

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ (Αστ-Εμπ)

Εργολαβικής αμοιβής δικηγόρου. ΕφΛαρ 200/12, σ. 564

Δανεισμού εργαζομένου. ΕφΛαρ 235/12, σ. 574

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ

Βλ. Διοικητικές συμβάσεις

ΣΥΜΒΑΣΗ LEASING

Βλ. Μίσθωση χρηματοδοτική

ΣΥΝΤΡΕΧΟΝ ΠΤΑΙΣΜΑ

Κάλυψη από το δεδικασμένο της καταχρηστικής ένστασης συνυπατιότητας του παθόντος στον τραυματισμό του, όχι μόνο ως προς τον ενιστάμενο, αλλά και τον ομόδικό του που δεν την πρότεινε. ΕφΛαρ 77/12, σ. 474

ΣΩΡΕΥΣΗ (ΠολΔικ)

Διαφορά της κατά το ουσιαστικό δίκαιο συρροής αξιώσεων από τη σώρευση αγωγών. ΕφΛαρ 78/12, σ. 479

ΤΕΚΝΟ

Επικοινωνία τέκνου με απώτερους συγγενείς. ΕφΛαρ 138/12, σ. 519

Αοριστία ένστασης εναγομένου περί διακινδύνευσης της δικής του διατροφής, αν δεν επικαλείται δυνατότητα του ανήλικου να στραφεί κατά άλλου υπόχρεου. ΕφΛαρ 149/12, σ. 521
Βλ. και Αδικοπραξία, Διατροφή

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (ΤΕΙ)

Επί διορισμού σε θέση τεχνικού προσωπικού σε Τμήμα Σχολής του ΤΕΙ μόνη παραδεκτως προσβαλλόμενη η απόφαση του Συμβουλίου του ΤΕΙ περί επιλογής συγκεκριμένου προσώπου, στην οποία έχει ενσωματωθεί το πρακτικό του Συμβουλίου του Τμήματος. ΔιοικΕφΛαρ 170/12, σ. 607

Μη αναγκαία μνεία στην αίτηση δ/γής πληρωμής ότι οι επιταγές καταγράφηκαν από την Τράπεζα σε πινάκιο και χαρτοσημάνθηκαν, καθόσον τούτα συνιστούν φορολογικά βάρη με διοικ. κυρώσεις. ΕφΛαρ 58/12, σ. 460

Οφειλή εκ τραπεζικών δανείων με εγγύηση του Δημοσίου. ΕφΛαρ 116/12, σ. 513

ΤΡΙΤΑΝΑΚΟΠΗ (ΠολΔικ)

Τριτανakoπή κατά αποφάσεων εκουσίας δικαιοδοσίας από τρίτο με έννομο συμφέρον, λόγω βλάβης. Επί παραδοχής της η απόφαση ακυρώνεται ως προς τον τριτανakoπτόντα ή, επί αδιαίρετου δικαίου, ως προς όλους τους διαδίκους και ακολουθεί έρευνα της αρχικής αίτησης. Αρμοδιότητα του εκδόντος την τριτανakoπτόμενη απόφαση, δίχως δυνατότητα παρέκτασης. ΕφΛαρ 252/12, σ. 585

ΥΠΑΙΤΙΟΤΗΤΑ

Αυτ/κο ατύχημα εξ αποκλειστικής υπαιτιότητας του έχοντος ικανότητα προς καταλογισμό 11ετούς ποδηλάτη. ΕφΛαρ 104/12, σ. 509
Βλ. και Αυτοκίνητα - Ατυχήματα

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Κατά τόπον αρμοδιότητα επί αίτησης ακύρωσης πράξεων που αφορούν στο διορισμό και την υπηρεσιακή κατάσταση υπαλλήλων του Δημοσίου και νπδδ. ΔιοικΕφΛαρ 169/12, σ. 605

ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑ

Υπερημερία μισθωτή στην καταβολή μισθώματος με παρέλευση της δήλης ημέρας, έστω κι αν δεν χρησιμοποιεί το μίσθιο εξ ιδίων λόγων. Μη υπερημερία επί πραγματικού ελαττώματος, ανεξαρτήτως γνώσης ή υπαιτιότητας του εκμισθωτή. ΕφΛαρ 95/12, σ. 494

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ

Το απόρρητο των φορολογικών δηλώσεων συνιστά νόμιμο λόγο μη επίδειξής τους. ΕφΛαρ 19/12, σ. 445

ΤΡΑΠΕΖΕΣ

ΧΡΕΟΣ

Καταλογισμός εξοφλητέου χρέους επί πλειόνων τοιούτων. Εφαρμογή 422 ΑΚ και επί μίας μόνον οφειλής, καταβλητέας συμβατικά σε δόσεις. Εφ/αρ 78/12, σ. 479

ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βλ. Ηθική βλάβη, Ψυχική οδύνη

ΧΡΗΣΙΚΤΗΣΙΑ

Ο εξ αδιαίρετου συγκύριος, αν κατέχει όλο το κοινό, θεωρείται ότι κατέχει επ' ονόματι και των

λοιπών και δεν μπορεί να τους αντιτάξει αποσβεστική ή κτητική παραγραφή (χρησικτησία) πριν τους γνωστοποιήσει ότι νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή το όλο ως αποκλειστικός κύριος. Εφ/αρ 20/12, σ. 446

Επί δημόσιου κτήματος ανεπίδεκτου χρησικτησίας, αλλά αποβαλόντος αργότερα την ιδιότητά του αυτή, μη κτήση κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία εφόσον, αφότου κατέστη νομικά δυνατή η χρησικτησία του, δεν συμπληρώθηκε 20ετία. Εφ/αρ 262/12, σ. 593

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

1. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ		183	σ. 540
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ		196	σ. 550
		199	σ. 556
Α. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ		200	σ. 564
		209	σ. 569
ΕΤΟΥΣ 2012		216	σ. 572
19	σ. 445	235	σ. 574
20	σ. 446	236	σ. 578
25	σ. 454	252	σ. 585
39	σ. 454	262	σ. 593
52	σ. 456		
58	σ. 460		
63	σ. 470		
77	σ. 474		
78	σ. 479		
94	σ. 487		
95	σ. 494		
102	σ. 500		
103	σ. 505		
104	σ. 509		
116	σ. 513		
123	σ. 515		
138	σ. 519		
149	σ. 521		
159	σ. 524		
163	σ. 528		
165	σ. 532		
		2. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ	
		ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	
		Α. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	
		ΕΤΟΥΣ 2012	
		169	σ. 605
		170	σ. 607
		Β. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ (ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ)	
		ΕΤΟΥΣ 2012	
		41	σ. 611
		44	σ. 613

